རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན།

ROYAL AUDIT AUTHORITY

Bhutan Integrity House

Reporting on Economy, Efficiency & Effectiveness in the use of Public Resources

Performance Audit Report On Operations of Natural Resource Development Corporation Ltd.

རང་བཞིན་ཐོན་སྒྲུབ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ལས་འབྲེལ་རྩིས་ཞིབ་སྐོན་ཞུ།

August 2021

སྤྱི་ལོ་༢༠༢༡ སྤྱི་ཟླ་༨ པ།

The audit was conducted in accordance with the International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAIs). The review was confined to assessing the adequacy of existing legal and institutional framework and operations of NRDCL in making natural resources available, accessible, and affordable to the general public. The audit was based on the audit objectives and criteria determined in the audit plan and programme prepared by the Royal Audit Authority and the findings are based on the information and data made available by NRDCL and DoFPS.

This is also to certify that the auditors during the audit had neither yielded to pressure, nor dispensed any favour or resorted to any unethical means that would be considered as violation of the Royal Audit Authority's Oath of Good Conduct, Ethics and Secrecy

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན།
ROYAL AUDIT AUTHORITY
Bhutan Integrity House
Reporting on Economy, Efficiency & Effectiveness in the use of Public Resources

ཨར་ཀེ་ཀེ/པི་ཀེ་ཏི/ཀེན་ཨར་ཏི་སི་ཀེལ/২০২১/১২৫৬ **০২/০২/২০২১**

བཀོད་ཁྱབ་གཙོ་འཛིན་འགྲོ་དཔོན་ལུ།
རང་བཞིན་ཐོན་རྩྭད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད།
ཡིག་ཚང་ལྷེ་བ།
ཐིམ་ཕུགས། འབྲུག།

དྲུང་ཆེན་ལུ།
སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག།
ཐིམ་ཕུགས། འབྲུག།

གནད་དོན། རང་བཞིན་ཐོན་རྩྭད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ལས་འཕྲེལ་རྩིས་ཞིབ་སྟན་ཞུ།

ཞུ་དོན་དེ་ནི་ རྩིས་ཞིབ་དུས་མཚམས་ སྤྱི་ལོ་২০১২ ལས་ ২০২০ ཚུན་འགན་ཡོད་པའི་རང་བཞིན་ཐོན་རྩྭད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ལས་འཕྲེལ་རྩིས་ཞིབ་སྟན་ཞུ་མཉམ་སྦྱོར་ཕུལཕ་ཙེན། རྩིས་ཞིབ་དེ་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ འབྲུག་གི་རྩ་ཁྲིམས་ཆེན་མོ་དང་ འབྲུག་གི་རྩིས་ཞིབ་བཅའ་ཁྲིམས་২০১২ ཅན་མའི་འགན་དབང་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་སྟེ་ཡོད་པ་ཙེན། རྩིས་ཞིབ་དེ་ ལས་འཕྲེལ་རྩིས་ཞིབ་ལུ་ མངོན་མཐོའི་རྩིས་ཞིབ་གཤུག་སྟེ་ཚུའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚད་ (ISSAI ৩০০০) དང་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱི་ལས་འཕྲེལ་རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་ལམ་སྟོན་২০১৮ ཅན་མ་དང་འཁྲིལ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཅི། དམིགས་བསལ་དུ་ རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་དམིགས་དོན་ཚུ།

১. རང་བཞིན་ཐོན་རྩྭད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ དེའི་འགན་དབང་འདི་སྒྲིལ་སྦྱོད་འབད་ནི་འི་དོན་ལུ་ ད་ལྟོ་གནས་ཡོད་ཀྱི་ ཁྲིམས་འཕྲེལ་དང་ གཤུག་སྟེའི་གཞི་བཀོད་ཚུ་ལངས་སྒྲེ་ཡོད་མེད་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི།

২. རང་བཞིན་ཐོན་རྩྭད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ དེའི་འགན་དབང་གཙོ་བོ་ མི་མང་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་རྩྭད་ཚུ་ནམ་མ་འབད་རྒྱུ་ གོང་ཚད་ཚུ་རན་ཏོག་ཏོ་སྒྲ་ཐོབ་ཚུགས་པ་བཟོ་ཡོད་མེད་བརྟག་དཔྱད་འབད་ནི།

ཟིན་བྲིས་སྟན་ཞུ་འདི་ ཕྱི་བདེན་གཏན་འཁེལ་བཟོ་ནི་དང་ བསམ་འཆར་ དེ་ལས་ བསམ་ལན་ཚུ་ཞུ་ནི་འི་དོན་ལས་ སྤྱི་ཟླས་ ১১/০৬/২০২০ ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་རྩྭད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་དང་ འབྲུག་མི་སེར་ཆུ་ཧོར་གཞི་བཟུང་ དེ་ལས་ སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་འོག་གི་ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་སྟེ་ཚན་ལུ་ ཕྱིར་སྦྱོད་འབད་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ ཁྱད་གཏམ་གཏུགས་ཀྱི་ལན་གསལ་ཚུ་ གཏན་འཁེལ་བཟོ་སྟེ་ ཟླས་ཞུ་འདི་ནང་འགོད་དེ་ཡོད། དེའི་ཁ་གསལ་འདི་ **རྒྱང་སྒྲགས**ཀྱི་བཀོད་དེ་ཡོད།

ཟླས་ཞུ་འདི་ནང་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལས་འཛིན་གྱི་ལུ་གི་གྲྭབ་འབྲས་དང་ ཐབས་ལམ་ དེ་ལས་ ཚད་སྟོན་དང་ ཚོར་འཛིན་ལས་ཀཱུས་ཆ་ར་གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད། གལ་གནད་ཅན་གྱི་གྲྭབ་འབྲས་ ངོས་འཛིན་འཐུང་ཡོད་མི་ཚུ་ **ལེའུ་১ པའི་ དཔྱ**

ཁཁ་༧ པའི་འོག་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད་པར་དང་ འཕྲལ་མཚོགས་ཀྱི་དང་ལེན་དང་ ལེགས་བཅོས་འབད་དགོ་པའི་ཆད་སྐྱོན་དང་ ཞོར་འཐུལ་ཚུ་ **ལེའུ་༣ པའི་ དཔྱ་ཁཁ་༢ པའི**་ནང་ ཁ་གསལ་སྒྲ་བཀོད་དེ་ཡོད།

འབྲུག་གི་རྩིས་ཞིབ་བཅའ་ཁྲིམས་༢༠༧༥ ཅན་མའི་དགོས་མཁོ་དང་འཁྲིལ་ ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ སྣན་ཞུ་འདི་གི་ལན་གསལ་དང་ དང་ལེན་ཚུ་ གཞི་བཀོད་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ གནང་དགོ། གཞི་བཀོད་དེ་ནང་ སྐྱོན་ཆ་ཚུ་བསལ་ཐབས་ལུ་ ཁྲོས་འདེབས་ཚུ་ དང་ལེན་འབད་ནི་གི་ དུས་ཡུན་གསལ་བཀོད་འབད་དགོ། ལྷག་པར་དུ་ འབྲུག་གི་རྩིས་ཞིབ་བཅའ་ཁྲིམས་༢༠༧༥ ཅན་མའི་ དོན་ཚན་༥༥ (༧༨) པའི་ནང་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་མི་དང་འཁྲིལ་ ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ ཁྲོས་འདེབས་བསྟར་སྤྱོད་འབད་ནི་དོན་ལུ་ འགན་འཁྲི་བཀལ་ཏེ་གནང་དགོ་པའི་ཞུ་བ་ཕྱལཔ་ཨིན།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་ འགན་འཁྲི་བཀལ་མི་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ བསྟར་སྤྱོད་འབད་མ་འབད་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ནི་ཨིན་མ་དང་ གལ་སྲིད་ འགན་འཁྲི་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ བསྟར་སྤྱོད་མ་འབད་བའི་གནད་རེ་འཐུང་པ་ཅིན་ འཁྲི་འགན་ཡོག་པའི་འགན་འཛིན་པ་ཚུ་ ལུ་ རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་མེད་ལག་ཁྱེར་མ་སྤྱོད་པར་བཞག་ནི་ཨིན།

དེ་འབདཔ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་ འཐེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་ལས་ ཁྲོས་འདེབས་བཀོད་ཡོད་མི་ཚུ་བསྟར་སྤྱོད་ འབད་ནི་དོན་ལུ་ བསྟར་སྤྱོད་འབད་ནི་འཆར་གཞི་དང་ འགན་འཁྲིའི་ཡིག་ཆ་ཚུ་ སྤྱི་ཟླ་༡༠ པའི་ སྤྱི་ཚེས་༣༠ ལུའམ་ ཡང་ན་ དེའི་ཅུ་མ་ གནང་དགོ་པའི་ཞུ་བ་ཕྱལཔ་ཨིན། གལ་སྲིད་ འགན་འཁྲི་བཀལ་ཏེ་མ་གནང་པ་ཅིན་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་ འཛིན་ཀྱིས་ འབྲུག་གི་རྩིས་ཞིབ་བཅའ་ཁྲིམས་༢༠༧༥ ཅན་མའི་ དོན་ཚན་༥༥ (༧མ) པ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ འགན་འཁྲི་འདི་ ལས་སྡེའི་ འགོ་འཛིན་ཚུ་ལུ་ བཀལ་ནི་ཨིན།

རྩིས་ཞིབ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་པའི་ནམ་དུས་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ལུ་ མཁྱམ་འཐེལ་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་ཚུ་ གང་དགོ་མཛད་ གནང་མི་དེ་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་དང་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་ཁྱད་པ་ ཡོངས་ལུ་ བཀྲིན་དགའ་འཚོར་སྟོན་ཡོད་ཟེར་ཞུ་ནི་ཨིན།

(བཀྲིས)

རྩིས་ཞིབ་ཡོངས་ཁྱབ།

འདྲ:

།. མི་ཇ་བློན་ཆེན་མཆོག་ལུ། འབྲུག་གཞུང་། ཐིམ་ཕུག།

།།. རྒྱལ་པོའི་གཟིམ་དཔོན་མཆོག་ལུ། རྒྱལ་པོའི་གཟིམ་དཔོན་ཡིག་ཚང་། ཐིམ་ཕུག།

๓. མི་རྟེ་ཆོས་དཔོན་མཆོག་ལྷ། རྒྱལ་ཡོངས་ཆོས་འདུ་ཆེན་མོ། ཐིམ་ཕུག།

๔. མི་རྟེ་འཁྲི་འཛིན་མཆོག་ལྷ། རྒྱལ་ཡོངས་ཆོས་སྡེ། ཐིམ་ཕུག།

๕. མི་རྟེ་ལྷོ་ཕྱོགས་འགོ་འཁྲིད་པ་མཆོག་ལྷ། རྒྱལ་ཡོངས་ཆོས་འདུ་ཆེན་མོ། ཐིམ་ཕུག།

๖. ཁྲི་འཛིན་མཆོག་ལྷ། དམངས་རྒྱས་ཆོས་ཆུང་། རྒྱལ་ཡོངས་ཆོས་འདུ་ཆེན་མོ། ཐིམ་ཕུག། (འབྲ་ཤུས་༥ ཕུལ་ཡོངས)

๗. ཁྲི་འཛིན་མཆོག་ལྷ། འབྲུག་མི་སེར་རྒྱ་ནོར་གཞི་བཟང་། ཐིམ་ཕུག།

๘. མདོ་ཆེན་ལྷ། ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས། སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག། ཐིམ་ཕུག།

๙. མདོ་ཆེན་ལྷ། ཊོ་སྦྲོད་ཉིན་སྲུང་ཡིག་ཚང་། བསྟན་རྒྱས་ལྷན་ཁག། ཐིམ་ཕུག།

๑๐. ཆོས་གཙོ་ལྷ། ཤིང་ཚས་གཞི་བཏེན་བཙོ་གྲྭ་ཆོས་པ། ཐིམ་ཕུག།

๑๑. ཞིབ་རོགས་རྩེས་ཞིབ་ཡོངས་ཁྱབ་ལྷ། སྲིད་འཚར་སྡེ་ཚན། རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན། ཐིམ་ཕུག།

๑๒. ཞིབ་རོགས་རྩེས་ཞིབ་ཡོངས་ཁྱབ་ལྷ། བསྐྱར་ཞིབ་དང་རྩེས་ཞིབ་ཊོག་མེད་སྡེ་ཚན། རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན། ཐིམ་ཕུག།

๑๓. ཡིག་ཚང་གི་འབྲ། དང་

๑๔. ཊེན་སྲུང་ཡིག་སྣོད།

དཀར་ཆག།

སྒྲན་ཞུའི་བཅུད་དོན། ༡

ལེའུ་༡ པ། རྩེས་ཞིབ་ཀྱི་སྐོར། ༡

༡.༡ འགན་དབང། ༡

༡.༢ རྩེས་ཞིབ་ཀྱི་གནས་ཚད། ༡

༡.༣ རྩེས་ཞིབ་ཀྱི་དམིགས་དོན། ༡

༡.༤ རྩེས་ཞིབ་ཀྱི་ཁྱབ་ཚད། ༢

༡.༥ རྩེས་ཞིབ་ཐབས་ལམ། ༢

༡.༦ རྩེས་ཞིབ་ཀྱི་གདོང་ལེན། ༢

༡.༧ རྩེས་ཞིབ་ཀྱི་ཐུ་རིམ། ༢

ལེའུ་༢ པ། སྔོན་བརྗེད། ༤

༢.༡ རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་སྐོར། ༤

༢.༢ རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་རིམ་འགྱུར། ༥

༢.༣ ལས་འཛིན་དང་འབྲེལ་བའི་གཞི་བཀོད། ༥

༢.༤ ལས་སྤྱོད་ཀྱི་གྲྭ་འཐས། ༦

༢.༥ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན། ༧

ལེའུ་༣ པ། རྩེས་ཞིབ་ཀྱི་ཞིབ་རྩོག་ཚུ། ༡༠

ཆ་ཤས་༡ པ། རྒྱུན་ལྡན་གྱི་གོང་འཕེལ་དང་ གལ་གནད་ཅན་གྱི་གྲྭ་འཐས་ཚུ། ༡༠

ཆ་ཤས་༢ པ། ཆད་སྐྱོན་དང་ནོར་འཁྱལ་ཚུ། ༡༡

གཡ། ཁྱིམས་མཐུན་དང་གཙུག་སྲོའི་གཞི་བཀོད། ༡༡

༣.༡ ཁྱིམས་མཐུན་གཞི་བཀོད། ༡༡

༣.༢ འགན་དབང་ཚུ། ༡༢

༣.༣ གཙུག་སྲོའི་སྒྲིག་བཀོད། ༢༢

ཀ) ལས་འབྲེལ་དང་ལག་ལེན་གྱི་འཛིན་ཐང་ཚད། ༢ཀ

།།.། མི་སྡེའི་དམིགས་ཡུལ་ཚུ་གྲུབ་གི། ། །

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་རྩིས་ཞིབ་འདི་ འབྲུག་གི་རྩ་ཁྲིམས་ཆེན་མོའི་རྩ་ཚན་༢༥.༡ པ་དང་ འབྲུག་གི་རྩིས་ཞིབ་བཅའ་ཁྲིམས་༢༠༡༤ ཅན་མའི་ དོན་ཚན་༤༤ (ཁ) དང་ ༤ཀ་ པའི་འགན་དབང་དང་འཁྲིལ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད་པ་ཡིན། རྩིས་ཞིབ་འདི་ མངོན་མཐོའི་རྩིས་ཞིབ་གཙུག་སྟེའི་ ལས་འཐེལ་རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚད་ (ISSAIs) དང་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱི་ལས་འཐེལ་རྩིས་ཞིབ་ལམ་སྟོན་༢༠༡ཀ་ ཅན་མ་དང་འཁྲིལ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཅི།

རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་འདི་ དེ་བསྣང་གི་སོ་ནམ་ལྟན་ཁག་འོག་གི་སྒྲིག་གཞི་ཚུ་ལུ་གནས་སོག་ལས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ཤིང་ཚས་བཏོན་ནི་དང་ བཀྲམ་སྒྲེལ་འབད་མི་ ནགས་ཚལ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་གཞི་སྒྲུར་འབད་དེ་ གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་འདུག། དེ་ཡང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༠ᪧ ལུ་ གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱའི་སོག་ལས་ མི་མང་ལུ་ཤིང་ཚས་དང་ ཕྱེམ་ དེ་ལས་ རྩོ་གི་སོན་སྐྱེད་ ཚུ་ མི་དམངས་ལུ་གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒྲ་སོན་ཚུགས་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆོང་འཐེལ་ལས་འཛིན་ཅིག་སྒྲ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནུག།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་རྩིས་ཞིབ་འདི་ འོག་ལུ་བཀོད་མི་དམིགས་དོན་ཚུ་དང་འཁྲིལ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཅིཿ

1. རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ དེའི་འགན་དབང་འདི་སྐྱལ་སྟོད་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ད་ལྟོ་གནས་ཡོད་ཀྱི་ཁྲིམས་འཐེལ་དང་ གཙུག་སྟེའི་གཞི་བཀོད་ཚུ་ཡང་མ་སྒྲེ་ཡོད་མེད་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི། དང་
2. རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ དེའི་འགན་དབང་གཙོ་བོ་ མི་མང་ལུ་ རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་ཚུ་ནམ་རང་འབད་རྒྱུ་ གོང་ཚད་ཚུ་རན་ཏོག་ཏོ་སྒྲ་སོན་ཚུགས་བཟོ་ཡོད་མེད་བརྟག་དཔྱད་འབད་ནི།

རྩིས་ཞིབ་འདི་གིས་ ལས་འཛིན་གྱི་ཁྲིམས་འཐེལ་དང་གཙུག་སྟེའི་གཞི་བཀོད་ དེ་ལས་ ལྷ་དང་དཔལ་འཐེལ་གྱི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ཡོད་ཡིན། རྩིས་ཞིབ་འདི་གིས་ དུས་མཚམས་ ༠ᪧ/᪠ᪧ/᪲᪠᪲᪣ ལས་ ᪣ᪧ/᪱᪲/᪲᪠᪲᪠ ཚུན་དང་ ལས་སྟེ་ཚུ་ཡང་ རང་བཞིན་འཐོན་བསྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་དང་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱུ་ཧོར་གཞི་བཟུང་ཚད་འཛིན་ དེ་ལས་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་དང་ ཤིང་ཚས་གཞི་བརྟེན་བཟོ་གྲ་ཆོགས་པ་ཚུ་འགན་ཡོད་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་༢༠༠ᪧ ལུ་ རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་འགན་ཁག་བཀལ་ཡོད་པའི་འགན་དབང་ཚུ་དང་འཁྲིལ་ དེའི་ཆོང་འཐེལ་ཚུ་ནང་ལེགས་སྒྲུར་ལེ་ཤ་འབད་དེ་འདུག། རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད་པའི་ལས་སྒྲ་གཙོ་བོ་ཚུ་འོག་ལུ་འཁོད་ཡོད་མི་ཚུ་ཡིན།ཿ

- རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་དམིགས་བསལ་བ། ནུབ་ཕྱོགས་དང་ ཕྱེ་བའི་མངའ་སྡེ་ཚུ་ནང་ ཕྱེམ་ཚུ་ དུས་རྒྱུན་དུ་སོན་ཚུགས་བཟོ་སྟེ་འདུག།
- ཤིང་བཏོག་ལྟ་དང་འཐེལ་བའི་འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་ ཚན་རིག་གི་སོག་ལས་དང་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྟངས་ལུ་མ་གནོད་པས་སྒྲ་བཏོན་ནིའི་འཛིན་ཚད་དང་ ནུས་ཚད་ཚུ་ཡར་དྲག་གཏང་སྟེ་འདུག།

- ཆོ་ངར་སྤྲེ་གིས་དབང་འདུས་ཥོ་ཐང་ཆེམ་ལས་སྤྲེ་ལས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ ཐོན་སྐྱེད་དང་འཕྲིལ་བའི་དངུལ་སྤྲོད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ གཞན་མི་ སྤྲེ་ཐུན་ཚུ་ནང་ལས་ཨར་ཡང་ ལག་ལེན་འཐབ་སྤྲེ་འདུག།
- ཞབས་ཏོག་སྐྱེལ་སྤྲོད་ནང་འཛིན་ཚད་དང་ དཔལ་གསལ་ཡར་ངག་གཏང་ཐབས་ལུ་ ཆོ་ངར་ལས་ཐོན་སྐྱེད་འཆར་གཞི་གི་རིམ་ལུགས་ (ERP system) འདི་གསར་བཟོ་འབད་དེ་ལག་ལེན་འཐབ་སྤྲེ་འདུག།
- ཆོ་ངར་སྤྲེ་གིས་ཆེམ་དང་ཐོན་སྐྱེད་གཞན་མི་ཚུ་ ཡོངས་འཛིལ་ཐོག་ལས་ཞབས་ཏོག་སྐྱེལ་སྤྲོད་འབད་ཚུགས་བཟོ་ནི་དེ་ལུ་ འགྲུལ་འཕྲིན་ཐོག་གི་རིམ་ལུགས་ "My Resources" ཟེར་མི་འདི་ གསར་བཟོ་འབད་དེ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་འགོ་བཙུགས་ནུ།
- ལས་འཛིན་ཀྱིས་ འཛིལ་ཡོད་ཆོ་ངར་སྤྲེ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་མཉམ་འཛིལ་འབད་ཐོག་ལས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༣ ལས་ ༢༠༢༨ ཚུན་ ས་གཞི་ཅིག་ཏར་༡༢༣.ཆ༢ ནང་ལུ་ ཤེད་བཙུགས་ཀྱི་ལས་རིམ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་སྤྲེ་འདུག།
- ཆོ་ངར་སྤྲེ་གིས་ ཤེད་ཆས་དང་ ཆེམ་ དེ་ལས་ ཇོ་ཚུ་བཏོན་ནི་དེ་ནི་ལུ་ ནགས་ཚལ་ནང་འཚོར་ལམ་བཟོ་སྒྲུན་འབད་ཡོད་མི་དེ་ གིས་ ས་གནས་ཀྱི་ཡུལ་སྤྲེ་ཚུ་ལུ་ཁེ་ཕན་བྱུང་སྤྲེ་ཡོདཔ་དང་ མི་སྤྲེ་དཔལ་འཕྲོར་གོང་འཕེལ་ལུ་ ཕན་འདེབས་བྱུང་སྤྲེ་འདུག། དང་
- སྤྱི་ར་བཏང་ནགས་ཚལ་ཀྱི་འཚོ་ཁམས་དང་འཕྲོད་བསྟེན་ཚུན་ཚོད་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལས་ ར་ང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་ འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ནད་ཀྱི་གཞོད་སྐྱོན་ཞུགས་མི་ཤེད་ཆས་ཚུ་ བཏོན་གཏང་ནི་གི་ལུ་ཚུ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོདཔ་ལས་ འདི་བཟུམ་མའི་ལུ་ཚུ་ ཙ་རྒྱ་ར་ཁེ་འབབ་དང་ལྷན་པའི་སྨོ་ལས་འགྱོ་མ་བཏུབ་དང་ འཕྲལ་འཕྲལ་ར་ཆོ་ངར་སྤྲེ་ལུ་ཀྱོང་རྒྱུད་ཚུ་ཥོག་སྤྲེ་འདུག།

གོང་འཕོད་ཀྱི་གྲྭབ་འབྲས་ཚུ་བྱུང་སྤྲེ་ཡོད་རྐུང་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་ གཤགས་གསལ་ཀྱི་ཚད་སྐྱོན་དང་ནོར་འཁྱལ་ཚུ་ ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡོདཔ་ཨིན།

- ལས་སྤྲེའི་བཀོད་ཁྱིམས་ཚུ་ནང་ལས་ གོ་དོན་ལེན་ཡོད་པའི་འགན་དབང་ཚུ་མཐུན་སྒྲིག་མེདཔ་ལས་ འགན་དབང་ཚུ་ སྐྱེལ་སྤྲོད་འབད་ནི་ནང་ལུ་ཐོ་ཥོག་སྲིད་ནི་ཨིན་པའི་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི།
- རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་ ནགས་ཚལ་དང་ར་ང་བཞིན་ཉམས་སྲུང་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་༢༠༢༣ ཅན་མའི་བམ་ཚན་༣༤ (ཆ) ཀྱའི་ཁ་ལས་ཆེམ་ཚུ་བསྡུ་ལེན་དང་ ཕྱི་བསལ་འབད་ནི་ཐད་ཁར་ བསྟར་སྤྱོད་འབད་ནི་ནང་ཤེ་མཚུངས་མེད་པའི་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི། འདི་ཚུ་ཡང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༤ ལུ་ བསྒྲུར་ཞིབ་འབད་ཡོད་པའི་རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱི་**ཚུ་མཐའམ་གྱི་རྗེ་བཏོན་ཀྱི་རྩིས་ཞིབ་སྟན་ཞུ**ནང་ དེའི་བསྒྲུར་ཞིབ་འབད་བའི་སྒྲབས་ལུ་ གསལ་སྟོན་བྱུང་ཡོདཔ་ཨིན།
- ཤེད་ཆས་བཏོན་ནི་དང་ བཀྲམ་སྒྲེལ་འབད་ནི་གི་ཐབས་ལམ་ (TEDM) འདི་ འགན་དབང་གཙོ་བོ་ཚུ་དང་མཐུན་སྒྲིག་མེདཔ་ལས་བརྟེན་ འགན་དབང་དང་འཕྲིལ་ཏེ་ ཤེད་ཆས་ཚུ་ མི་དམངས་ལུ་སྤྲོད་མ་ཚུགས་ལུ་འགྱུར་སྲིད་ནི་ཨིན་པས། དེ་མ་ཚད་ གོང་ཚད་ཚུ་ **རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རྗེན་བཏོད་ཆོགས་ཚུ**ང་གིས་བཟློག་སྤྲེ་ཡོད་རྐུང་ བསྒྲུར་སྤྲོད་དང་ ལྟ་རྟོག་སྒྲིང་སྒྲིང་མེདཔ་ལས་ ཅོ་མི་ཚུ་ལུ་ གོང་ཚད་སྦོམ་ཆུབ་སྤྲེ་ ཁེབ་ས་བཏོན་ནི་ཤེ་ཉན་ཁ་འདུག།

- སྤྱི་ལོ་༢༠༡༠ ཀྱི་གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ཟད་འགྲོ་གཏང་མི་འདི་གིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༡ ལས་ ༢༠༡༨ ཆུན་ལུ་ ཆོང་སྟེའི་ཁེ་འབབ་ལུ་ཐོ་ཡོག་སྟེ་འདུག། དེ་ཡང་ རྡོ་དཀྱྱམ་ལས་ཚན་ཆུ་བསྟར་སྤྱོད་འབད་མི་འདི་གིས་ ཁེབ་འབབ་བཟོ་ནིའི་ཆོང་སྟེའི་ ཆོང་འཕྲེལ་ཀྱི་དམིགས་དོན་ཆུ་གྲུབ་ནི་ནང་ཕན་ཐབས་མ་འབད་བའི་ཁར་ མི་སྟེ་ལུ་ཕན་ཐོགས་ཆུགས་པའི་འགན་དབང་ཆུ་ ཀྱུབ་ནི་གི་འབད་བརྩོན་ལུ་ཡང་ ལྟན་ཐབས་འབད་མ་ཆུགས་པར་འདུག།
- རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་ཚད་ཁར་ ཐོན་སྐྱེད་ཆུ་ཡུན་བཏན་ཐོག་ལུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ནང་ འོས་ཚད་མེདཔ་སྒེ་མངོན་གསལ་བྱུང་ཡི། འདི་ཡང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་མ་དོ་བར་ གཞན་མི་སྟེ་ཚན་ཁག་ཆུ་གིས་ཡང་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནིའི་ལྟ་ནང་བཅའ་མར་གཏོགས་དོ་ཡོདཔ་ལས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་ཚད་ཁར་ འཕྲེལ་མཐུན་ཐོག་ལས་ འབད་ཐབས་མེད་པའི་གནས་སྟངས་ཆུ་ ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི།
- **ཤིང་ཆས་བཟོ་གྲ་ཆོགས་པ**འདི་ ཁྱིམས་མཐུན་ཀྱི་ཐོ་བཀོད་མ་འབད་ཕ་ལས་བརྟེན་ ལྟ་འབད་ནི་གི་ལམ་ལུགས་དང་ ལྟ་རྟོག་ འབད་ནི་གི་ལམ་ལུགས་ཆུ་ གཞི་བཞག་ས་མེདཔ་ལས་ ཆོགས་པའི་དམིགས་ཡུལ་གྲུབ་ནི་ནང་ བར་ཆད་རྒྱབ་ནི་གི་མངོན་གསལ་བྱུང་ཡི།
- རྒྱལ་གཞུང་ཕྱེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་ **རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་གོང་ཆུང**་གིས་ དམིགས་བསལ་དུ་གོང་ཚད་གཏན་འབེབས་ བཟོ་ཡོད་པའི་ལག་ལེན་གྱི་བསྐྱར་ཞིབ་ནང་ ཐུ་རིམ་དང་ གོང་ཚད་ཆུ་བསྒྲིག་པའི་ཐབས་ལམ་ དེ་ལས་ ཆོགས་ཆུང་གི་ཕྱག་ལྟ་ མཛད་ཐངས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ཆུ་ནང་ ཆད་སྐྱོན་ཆུ་ངོས་འཛིན་བྱུང་སྟེ་ཡོདཔ་ཨིན།
- རྡོ་དཀྱྱམ་ལས་ཚན་ནང་ཁེ་འབབ་མེད་ཟད་འགྲོ་གཏང་མི་ལས་བརྟེན་ དཔལ་ཀྱམ་ས་ཡ་༡༩༩.༠༡ གྱོང་ཀུད་ཡོག་ནུག། འོང་འབབ་ཀྱིས་ ཟད་འགྲོ་བདའ་མ་ཟུན་པར་ རྡོ་དཀྱྱམ་ལས་ཚན་བཞི་སྒྲོ་བསྟམ་དགོཔ་འཐོན་ཡོདཔ་དང་ ལས་ཚན་གཉིས་ཀྱང་མ་གཏིག་ལྟ་འབད་དེ་འདུག།
- ལས་འཛིན་ཀྱིས་ འཕྲལ་ཆས་ཆུ་ འཇོན་ཚད་ཐོག་ལུ་སྤྱོད་མ་ཆུགས་པར་ ཆོང་སྟེ་གི་ཁེ་འབབ་ལུ་ཐོ་ཡོག་སྟེ་འདུག། དཔྱད་ཞིབ་ འབད་བའི་སྐབས་ བྱིར་བཏང་འཕྲལ་ཆས་ཆུ་སྤྱོད་ནི་གི་འཇོན་ཚད་ ཡར་ངག་གཏང་ནི་གི་འོས་འབབ་ཡོདཔ་སྒེ་མཐོང་ཅི།
- རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ མི་སྟོབས་གོང་འཕེལ་དང་ འཛིན་སྐྱོང་གི་ལས་དོན་ཆུ་ འབྲུག་མི་ས་རང་རྒྱ་ནོར་གཞི་བཟུང་ཚད་ཀྱིས་འཁོད་ཡོད་པའི་ལམ་ལུགས་དང་ ལས་འཛིན་ཀྱི་ལས་གཡོག་བཅའ་ཡིག་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ མཐུན་སྒྲིག་སྒེ་ བསྟར་སྤྱོད་འབད་དགོ་པའི་གནད་དོན་ཆུ་ ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི།
- ཆོང་སྟེ་གིས་ དཔལ་ཕྱེས་དང་ མི་སྟོབས་ དེ་ལས་ ཐོན་དངོས་དང་ ཞབས་ཏོག་ཆུ་འཛིན་སྐྱོང་འབད་ནི་དོན་ལུ་ བཏ་དོན་ འཕྲལ་རིག་གི་རིམ་ལུགས་བཟོ་ཡོད་རྒྱང་ ཡོངས་ཚོགས་སྒེ་ལག་ལེན་མ་འཐབ་པར་འདུག།

སྟོན་ཞུའི་ནང་གི་བསྐྱར་ཞིབ་དང་གནད་དོན་ཁ་གསལ་སྒེ་བཤད་དེ་ཡོད་མི་ཆུ་ལུ་ གཞི་བཞག་སྟེ་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་ དབང་འཛིན་ཆུ་གིས་ དགོས་མཁའི་བར་ཞུགས་མཚན་དགོཔ་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ལག་ལེན་ཀྱི་འཛིན་ཚད་ ཡར་ངག་གཏང་ཐབས་ལུ་དམིགས་ཏེ་ ཐོས་འདེབས་ ,, དེ་ཅིག་ ཕྱལ་ཡོདཔ་ཨིན། རྒྱལ་གཞུང་ཕྱེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་དང་ འཕྲེལ་ཡོད་ལས་སྟེ/དབང་འཛིན་ཆུ་གིས་ རང་སོའི་ལས་སྤྱོད་དང་ ཞབས་ཏོག་སྐྱེལ་སྤྱོད་ཆུ་ལེགས་བཅོས་འབད་ཐབས་ལུ་ ཐོས་འདེབས་ཆུ་བསྟར་སྤྱོད་འབད་བའི་རེ་བ་ཡོད།

ལེའུ་༡ པ: རྩེས་ཞིབ་ཀྱི་སྐོར།

༡.༡ འགན་དབང།

རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ "རང་བཞིན་ཐོན་སྒྲུབ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ལས་སྡུད་ཚུའི་ལས་འབྲེལ་རྩེས་ཞིབ་" འདི་ འཐུག་གི་རྩ་ཕྱིམས་ཆེན་མོའི་རྩ་ཚན་༢༥.༡ ནང་ དམངས་ཀྱི་ཐོན་ཐུངས་ཚུ་ ཚད་དམ་དང་འཛིན་ཚད་ དོན་སྲིན་ཅན་གྱི་སྒོ་ལས་སྡུད་ནི་དེ་ སྐོར་ རྩེས་ཞིབ་དང་སྙན་ཞུ་འབད་ནི་གི་འགན་དབང་དང་འཁྱོལ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད་པ་ཨིན།

དེ་མ་ཚད་ འཐུག་གི་རྩེས་ཞིབ་བཅའ་ཁྱིམས་༢༠༡༢ ཅན་མའི་ལེའུ་༥ པའི་དོན་ཚན་༥༨ པའི་ནང་ "དབང་འཛིན་འདི་གིས་ ལས་འབྲེལ་ རྩེས་ཞིབ་དང་ དཔྱལ་འབྲེལ་རྩེས་ཞིབ་ ལུགས་མཐུན་རྩེས་ཞིབ་དང་ དམིགས་བསལ་རྩེས་ཞིབ་ དེ་ལས་ རྩེས་ཞིབ་ཡོངས་ཁྱབ་ཀྱིས་ འོས་འབབ་དང་བསྡུན་ རྩེས་ཞིབ་གཞན་གར་འགོ་འདྲེན་འཐབ་དགོ" ཟེར་འཚོད་དེ་ཡོད།

༡.༢ རྩེས་ཞིབ་ཀྱི་གནས་ཚད།

རྩེས་ཞིབ་འདི་ ཆེ་མཐོའི་རྩེས་ཞིབ་གཙུག་སྟེའི་ ལས་འབྲེལ་རྩེས་ཞིབ་ཀྱི་ རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚད་ ༣༠༠༠ ཅན་མ་དང་ རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྩེས་ཞིབ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་པའི་སྒྲབས་ རྩེས་ཞིབ་ཐབས་ལམ་ ཤོ་མཚུངས་དང་རྒྱགས་མཐུན་གྱི་དོན་ལུ་ ལས་ འབྲེལ་རྩེས་ཞིབ་ལམ་སྟོན་༢༠༡༨ ཅན་མའི་ནང་འཚོད་དེ་ཡོད་པའི་ རྩེས་ཞིབ་འགྲོ་ལུགས་ཚུ་དང་འཁྱོལ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད་པ་ཨིན།

༡.༣ རྩེས་ཞིབ་ཀྱི་དམིགས་དོན།

རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྩེས་ཞིབ་འདི་ གཤམ་ལུ་བཀོད་མི་རྩེས་ཞིབ་ཀྱི་དམིགས་དོན་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞགས་སྟེ་ འགོ་འདྲེན་ འཐབ་ཨིས།

1. རང་བཞིན་ཐོན་སྒྲུབ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ དེའི་འགན་དབང་འདི་སྒྲིལ་སྡུད་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ད་ལྟོ་གནས་ཡོད་ ཀྱི་ཁྱིམས་འབྲེལ་དང་ གཙུག་སྟེའི་གཞི་བཀོད་ཚུ་ལངས་སྟེ་ཡོད་མེད་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི། དང་

2. རང་བཞིན་ཐོན་སྒྲུབ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ དེའི་འགན་དབང་གཙོ་བོ་ མི་མང་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྒྲུབ་ཚུ་ནམ་ར་ འབད་རྒྱང་ གོང་ཚད་ཚུ་རན་ཏོག་ཏོ་སྟེ་ཐོབ་ཚུགས་པ་བཙོ་ཡོད་མེད་བརྟག་དཔྱད་འབད་ནི།

༧.༩ རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་ཁྱབ་རྒྱ།

རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་བསྒྲུར་ཞིབ་ཚུ་ ལས་འཛིན་རྒྱ་ཀྱིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ སྤྱི་བཏང་མི་མང་ལུ་ འཐོབ་ཚུགས་པ་ ལྷོད་ཚུགས་པ་དང་ ཉོ་ཚུགས་པཅོ་ཝི་དོན་ལུ་ གཞུང་དབང་ཆོང་ལས་སྒེ་འགན་ལག་འབག་མི་དེའི་ ཁྱིམས་མཐུན་དང་ གཙུག་སྟེའི་གཞི་བཀོད་ དེ་ལས་ འགན་དབང་དང་ ལས་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ཚུ་ལུ་ དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་ཡོད་ཨིན། རྩིས་ཞིབ་འདི་ སྤྱི་ཟླས་ ༠༧/༠༧/༢༠༢༣ ལས་ ༣༠/༡༢/༢༠༢༠ ཚུན་འགན་ཡོད་ཨིན། ཨིན་རྡུང་ དགོས་མཁོ་དང་འཁྱོལ་ གནད་དོན་ལ་ལུ་ཅིག་ནང་ འགོ་བཙུགས་དུས་ཚོད་ལས་ ད་ལྟ་ཚུན་གྱི་བར་དོན་ཚུ་ཡང་ འཕེལ་གཏུག་འབད་ཡི། རྩིས་ཞིབ་འདི་གིས་ལས་སྒེ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ དང་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱུ་ཧོར་གཞི་བཟུང་ དེ་ལས་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁྱད་དང་ ཤིང་ཆས་བཟོ་གྲ་ཚོགས་པ་ཚུ་ འགན་སྒེ་ཡོད་ཨིན།

༧.༥ རྩིས་ཞིབ་ཐབས་ལམ།

རྩིས་ཞིབ་འདི་ནང་ གྲུབ་འབྲས་དང་ ལམ་ལུགས་གཞི་བཞག་གི་ཐབས་ལམ་གཉིས་མཉམ་བསྡོམས་ཀྱི་སྒོ་ལས་ ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་ཨིན། རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་ཐབས་འདི་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ གཙུག་སྟེ་དང་ ཁྱིམས་མཐུན་གྱི་གཞི་བཀོད་ དེ་ལས་ ལས་སྤྱོད་ཀྱི་འཛིན་ཚད་སྤྱི་བསྡོམས་ལུ་བསྒྲུར་ཞིབ་འབད་ཡོད་ཨིན། དེ་མ་ཚད་ ལས་འཛིན་འདི་གཞུང་དབང་ཆོང་ལས་ཅིག་ཨིན་མཚན་ཞིན་དུ་ དེའི་རིམ་ལུགས་དང་འཕེལ་བའི་གནད་དོན་དང་ ལས་སྤྱོད་དང་ འཕེལ་བའི་གནས་ཡོད་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ཚུ་བསལ་ཐབས་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ལྷ་དང་ འགན་འཛིན་ ལྟེ་ ལས་ གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ལུ་ཡང་ བསྒྲུར་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད།

༧.༦ རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་ཚད་འཛིན།

རྩིས་ཞིབ་སྟེ་ཚན་ཀྱིས་ འགྲོ་འགྲུལ་བཀག་དམ་ལས་བརྟེན་ ཕུན་ཚོགས་གླིང་ལུང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་དང་ དགེ་ལེགས་ཕུག་ཡན་ལག་ཡིག་ཚང་ཚུ་ནང་ལྷོད་མ་ཚུགས། གནད་དོན་ལ་ལུ་ཅིག་ནང་ དགོས་མཁའི་གནས་སྟུད་ཚུ་མ་འཐོབ་ལས་ དཔྱད་ཞིབ་ཚུ་སྤྱི་ལོ་༢༠༢༣ གི་ཟླཝ་ ལས་རྒྱངམ་ཅིག་འབད་ཚུགས་ཏེ་ཡོད་ཨིན།

༧.༧ རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་བྱ་རིམ།

རྩིས་ཞིབ་རྒྱབ་བའི་སྒྲབས་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་ཨིན།

ཡིག་ཆས་བསྒྲུར་ཞིབ: རྩིས་ཞིབ་ཀྱིས་ བཀོད་ཁྱབ་བཀའ་རྒྱ། འབྲུག་མི་སེར་རྒྱུ་ཧོར་གཞི་བཟུང་གི་སྒྲིག་ཡིག། ཁྱིམས་མཐུན་སྒོ་ལས་ ལས་འཛིན་མཉམ་སྡེབ་ཀྱི་དོན་ཚན། ལོ་བསྟར་སྟན་ཞུ་ཚུ། ལས་འཛིན་གཞུང་སྒྲོང་གི་སྒྲིག་ལུགས། ལས་འཛིན་ཀྱི་ཐབས་བྱུས་འཚར་གཞི། ནང་འཁོད་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཚུ། ཆིར་ས་ཡིག་ཚུ། ལས་གཡོག་གི་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་ཚུ་དང་ ལས་སྤྱོད་བྱ་རིམ་ཀྱི་གནས་ཚད་ཚུ་ བསྒྲུར་ཞིབ་འབད་ཡོད་ཨིན།

གླངས་འགོར་གྱི་དཔྱད་ཞིབ། ཁེ་འབབ་དང་དངུལ་འབྲེལ་གྱི་གནས་སྟངས་ལུ་བསམ་བརྗེད་བཀོད་ནི་འི་དོན་ལུ་ སྲེ་ཚན་གྱིས་བསྡུར་ཚད་དཔྱད་ཞིབ། མ་རྩ་བཙུགས་བཞག་དང་ གོང་ཚད་གི་དཔྱད་ཞིབ། རིན་གོང་དང་ ཟད་རྩིས་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་དང་ འཕྲུལ་ཆས་ལས་སྒྲོད་ཀྱི་ དཔྱད་ཞིབ་ཚུ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་མ་ཚད་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་གོང་ཚད་གཏན་འབེབ་བཟོ་མི་ནང་ རིན་ཚད་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཚུ་ཤོ་མཚུངས་སྒྲ་ཚུད་ཡོད་མེད་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི་གི་དོན་ལས་ ཤིང་ཆས་གོང་ཚད་ཀྱི་གা་བསྡུར་དཔྱད་ཞིབ་ཅིག་ཡང་འབད་ཡོད་པ་ཨིན།

འཕྲི་དཔྱད། སྲེ་ཚན་གྱིས་ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ དེ་ལས་ འབྲུག་མི་སེར་ཆུ་ཧོར་གཞི་བཟུང་གི་ལས་ཆེད་པ་ཚུ་དང་ དགོས་མཁོ་དང་འཁྱེལ་ཤིང་དྲ་འཕྲུལ་ཁང་གི་ཇོ་བདག་ཚུ་དང་ ཕྱི་བཏང་གི་མི་སེར་ཚུ་ལུ་ འཕྲི་དཔྱད་འབད་ཡི། རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་གླུབ་ཆེད་དང་ ཞིབ་རྟོག་ཚུ་ལུ་ལྷན་ཐབས་དང་ཆ་གནས་ཡོད་པ་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཡིག་ཐོག་བཀོད་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆས་ཚུ་མེད་པའི་སྒོབས་ ཁྱོས་བསྡུར་ཚུ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད་པ་ཨིན།

ས་གནས་ལྟ་སྐོར། སྲེ་ཚན་གྱིས་བྱ་དཀར་ལུང་ ཕྱོགས་ཀྱི་མངའ་འོག་ལུ་ཡོད་པའི་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཚན་གཉིས། གཞོང་སྒང་ ལུང་ཕྱོགས་འོག་གི་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཚན་གསུམ། རིན་སྒྲུངས་ལུང་ཕྱོགས་འོག་གི་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཚན་ལྷ། ཤར་ཡན་ལག་ཡིག་ཚང་། ཞང་ཞབས་ཀྱོག་ལྷེ་བ་དང་ ཤིང་དྲ་འཕྲུལ་ཁང་༩༩ ནང་ ལྷ་སྐོར་སོང་ཡོད་པ་ཨིན།

ལེའུ་༢ པ། སྟོན་བརྗོད།

༢.༡ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་སྐོར།

རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་འདི་ སོ་ནམ་ལྷན་ཁག་འོག་གི་སྒྲིག་གཞི་ཚུ་ལུ་གནས་ཐོག་ལས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་ བཀྲམ་སྒྲོལ་འབད་མི་ནགས་ཚལ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་གཞི་སྒྲུར་འབད་དེ་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་འདུག། དེ་ཡང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༠༧ སྤྱི་ཟླ་༡༡ པའི་སྤྱི་ཚེས་༧ ལུ་གནང་ཡོད་པའི་གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱའི་ཐོག་ལས་ མི་མང་ལུ་ཤིང་ཆས་དང་ ཆུམ་ དེ་ལས་ རྡོ་གི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་གི་ཐོག་ལས་ ཐོབ་ཚུགས་པ་བཙོ་ནི་དེ་ན་ལུ་ གཞུང་གི་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཆོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཅིག་སྒྲ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནུག། བཀའ་རྒྱ་འདི་གིས་ ཆུམ་དང་ རྡོ་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ གཞུང་གི་འགོ་འདྲེན་ཐོག་ལུ་ ཆོང་སྒྲུར་ འཐབ་སྟེ་བཀྲམ་སྒྲོལ་འབད་ནི་གི་སྒོ་བྱུས་དང་ རྡོ་གི་ཆོང་འཕེལ་ཡང་ སྒྲིར་གྱི་མི་ཧོམ་ཚུ་དང་ མཉམ་འཕེལ་ཐོག་ལས་འབད་དགོ་པའི་ འགན་དབང་སྤྲོད་ཡོད་ཨིན།

ལས་འཛིན་འདི་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཚུ་གྲུབ་ནིའི་དོན་ལུ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནུགཿ

- རྒྱལ་ཁབ་ཡར་ཏྲག་གཏང་ནི་ལུ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ ཁྱེམ་བཙོ་དང་ བཙོ་སྒྲུན་ དེ་ལས་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཚུ་ མཁྱོགས་འགྲོས་ཅན་གྱི་སྒོ་ལས་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི།
- རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་ལུ་སྡོད་ནི་གི་འགན་ཁུར་འབག་ནི་དང་ དེ་ཚུ་ ནམ་ར་འབད་རྩད་ མི་དམངས་ཀྱིས་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒྲ་འཐོབ་ཚུགས་པ་བཙོ་ནི། དང་
- རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་དངོས་ཚུ་ བཏོན་ནི་ སྐྱེལ་སྡོད་འབད་ནི་དང་ བཅོང་པའི་སྐབས་ ངན་ལྟད་དང་ འཛིན་ཚད་ མེདཔ་ དེ་ལས་ ཁེབ་ས་བཏོན་ནི་ཚུ་སྟོན་འགོག་འབད་ནི།

ཤིང་ཆས་འཛིན་སྐྱོང་གི་ཐད་ བཀའ་རྒྱ་ནང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ཤིང་དུམ་ཚུའི་གོང་ཚད་ཚུ་རིན་བསྡུར་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ གཏན་འབེབས་བཙོ་དགོཔ་སྒྲ་འཁོད་ཡོདཔ་ཨིན། དེ་མ་ཚད་ ལས་སྡེ་གི་ཆོང་འཕེལ་ཀྱི་དམིགས་དོན་དེ་ཡང་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་ལས་སྣ་ཚུ་ནང་ གྲལ་གཏོགས་འབད་དགོཔ་སྒྲ་འཁོད་ཡོདཔ་ཨིན།

- ཤིང་ཆས་དང་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་ཐོན་དངོས་ དེ་ལས་ ཁྱེམ་དང་ རྡོ་གི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བཏོན་ནི་དང་ བཙོ་འདོན་འབད་ནི་ དེ་ལས་ ཆོང་འཕེལ་འཐབ་ནི།
- བཙོ་གྲའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ལས་ བཙོ་སྒྲུན་ཀྱི་ཅ་ཆས་ཚུ་བཙོ་ནི་དང་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་ཚབ་ཚུ་ ཆོང་འཕེལ་འཐབ་ནི།
- ནང་འཁོད་ཀྱི་དགོས་མཁོའི་དོན་ལུ་ ཤིང་ཆས་དང་ བཙོ་སྒྲུན་ཀྱི་ཅ་ཆས་ཚུ་ནང་འཇེན་འབད་ནི།
- ཆོང་ལམ་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ཕྱིར་ཆོང་འཐབ་ནི། དང་
- ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཚན་དང་ གཞུང་ས་གླ་ཁར་ལེན་ཡོད་མི་ཚུ་ནང་ལུ་ ནགས་ཚལ་གསོ་སྐྱོང་/ ཉམས་གསོ་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཐོང་གསེབ་དང་མི་དམངས་ལུ་ བགོ་བཀྲམ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ཞིབ་འཚོལ་དང་ གོང་འཕེལ་ཀྱི་

ལྷ་ཚུ་འབད་ནི།

སྤྱི་ལོ་༢༠༡༠ ལུ་ དཔེ་རྩོམ་གཞུང་ལས་བཀའ་རྒྱ་ཅིག་གནང་ཡོད་མི་ནང་ རང་བཞིན་ཐོན་རྩྭད་ཀོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ རྒྱ་བཏོན་འཕྲལ་ཁང་དང་ རྒྱ་དཀར་ལས་ཚན་ཅིག་གཞི་བཙུགས་དང་ བསྟར་སྤྱོད་འབད་དགོས་དང་ འཕྲེལ་ཡོད་ལྟན་ཁག་ཚུ་གིས་ བཀའ་རྒྱ་འདི་གི་གནང་བ་གྲོལ་ནི་འདི་བྱ་རིམ་ཚུ་ མཁྱོགས་པར་འབད་དགོས་སྒེ་འཚོད་དེ་འདུག། དེ་མ་ཚད་ ས་རིག་དང་ས་གཏེར་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཡང་ ས་གཏེར་སྦྱོམ་ཤོས་ཚུ་ རང་བཞིན་ཐོན་རྩྭད་ཀོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་ བགོ་སྐལ་འབད་དགོས་སྒེ་འཚོད་ཡོད་པ་ཨིན།

༢.༢ རང་བཞིན་ཐོན་རྩྭད་ཀོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་རིམ་འགྲུར།

སྤྱི་ལོ་*১৮৯৮* ལུ་ སོ་ནམ་ལྟན་ཁག་འོག་གི་ནགས་ཚལ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ འོག་ལུ་ ཤིང་བཏོག་ལྟ་གི་སྟེ་ཚན་ཅིག་གསར་བཟོ་འབད་དེ་ཡོད་མི་ འདི་ སྤྱི་ལོ་*১৯২৯* ལུ་ བཀའ་ཁྲིམས་དང་འཁྲིལ་ འབྲུག་གི་ཤིང་ བཏོག་ལས་འཛིན་ཚད་ཟིར་བའི་གཞུང་དབང་ཆོང་སྟེ་ལུ་སོར་སྒྲུར་ འབད་ནུག། དེ་ལས་ སྤྱི་ལོ་*১৯৮৬* ལུ་ ནགས་ཚལ་གོང་འཕེལ་ལས་ འཛིན་ཚད་ལུ་བསྒྲུར་བཅོས་འབད་ཡོད་པ་དང་ སྤྱི་ལོ་*২০০৯* ལུ་ རང་ བཞིན་ཐོན་རྩྭད་ཀོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་གཞི་སྒྲུར་འབད་དེ་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱ་ནོར་གཞི་བཟུང་ཚད་འཛིན་ཀྱི་འོག་ལུ་ ཆོང་ལས་སྟེ་ ཚན་ཅིག་སྟེ་ཚུད་ཡོད་པ་ཨིན།

རང་བཞིན་ཐོན་རྩྭད་ཀོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་འདི་ དངུལ་཮ིས་ལྟན་ཁག་གི་བདག་དབང་ཅིལ་བུམ་ཡོད་པའི་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱ་ནོར་གཞི་ བཟུང་གི་བདག་དབང་ཡོད་པའི་ལས་འཛིན་ཅིག་ཨིན། ལས་འཛིན་ཀྱི་འཛིན་སྒྲོང་གིས་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱ་ནོར་གཞི་བཟུང་གིས་ བསྐོ་ བཞག་འབད་ཡོད་པའི་ བཀོད་ཆོགས་ལུ་ སྟན་ཁུ་འབད་དགོས་དང་ བཀོད་ཆོགས་ཀྱི་དབང་ཆ་ཚུ་ཡང་ ཆོང་སྟེའི་བཅའ་ཁྲིམས་ནང་ འཁོད་དེ་ཡོད་མི་ཚུ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ འཛིན་སྒྲོང་འབད་ཞལ་ཨིན།

༢.༣ ལས་འཛིན་དང་འཕྲེལ་བའི་གཞི་བཀོད།

ལས་འཛིན་ཀྱི་ལྟ་འགན་ཚུ་ ལས་འཛིན་འདི་གི་བཀོད་ཆོགས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་དང་འཁྲིལ་ཏེ་འབད་དགོས་དང་ བཀོད་ཆོགས་ཀྱི་ཁ་གྲངས་ དང་ འགྲྭ་ཚུལ་ཚུ་ཡང་ བཀོད་ཆོགས་ཀྱི་སྒྲིག་ཡིག་དང་འཁྲིལ་གཏན་འབེབས་བཟོ་ཞིན་པས། བཀོད་ཁྱབ་གཙོ་འཛིན་འགོ་དཔོན་ འདི་ འཛིན་སྒྲོང་འབད་ནི་འགན་ཁུར་ཞོགས་ལས་ ཐད་ཀར་དུ་བཀོད་ཆོགས་ལུ་སྟན་ཁུ་ འབད་དགོ་པའི་འགན་འཁྲི་ཡོད་པ་ཨིན།

དཔྱ་གི་བཀོད་ཆོགས་ནང་ གཡས་གསལ་ཀྱི་འཐུས་མི་ཚུ་བསྐོ་བཞག་འབད་དེ་འདུགཿ

རིམ་ཨང་།	མིང་།	གོ་གནས་དང་ཁ་བྱང་།
༡	དགོས་ཀླུ་ཚུལ་ཁྱིམས། ཁྱི་འཛིན།	རྒྱལ་གཞུང་ཞི་གཡོག་ལྟན་ཚོགས་ཀྱི་རྟེ་མའི་ཁྱི་འཛིན།
༢	ཀླུ་བསྟན་འཛིན།	གཟིམ་དཔོན་འོག་མ། མངའ་བདག་རྒྱལ་པོའི་ཡིག་ཚང་།
༣	རིན་ཆེན་དབང་འདུས།	མདོ་ཆེན། རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྐྱིད་དཔལ་འཛོམས་ལྟན་ཚོགས།
༤	བློ་བཟང་རོ་རྗེ།	མདོ་ཆེན། ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས།
༥	ཇམ་བར་སིང་ཁར་ཀླ།	མདོ་ཆེན། འབྲུག་མི་སེར་རྒྱུ་ནོར་གཞི་བཟུང་།
༦	བ་ཆུ་ཕྱར་པ་རྡོ་རྗེ། འཐུས་མི་དྲུང་ཆེན།	བཀོད་ཁྱབ་གཙོ་འཛིན་འགོ་དཔོན། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད།

རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་ ཇོང་ཁག་༢༠ གཅིག་པའི་ལུང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་བཞི་དང་ བྱེམ་དང་རྡོ་གི་ལས་སྣ་ཚུ་ལུ་གཙོ་བོར་བཏོན་པའི་དབང་འདུས་དང་ དགེ་ལེགས་ཕྱུག་གི་ཡན་ལག་གཉིས་ དེ་ལས་ ཐིམ་ཕྱུག་ རམ་ཏོག་ཏོ་ལུ་ ཤིང་ཚས་ དང་ རིན་ཐང་ཡོད་པའི་ཞབས་ཏོག་ཚུ་རྒྱུངས་ཅིག་རྒྱུལ་སྟོད་འབད་བའི་ཞབས་ཏོག་ལྷེ་བ་གཅིག་འདུག།

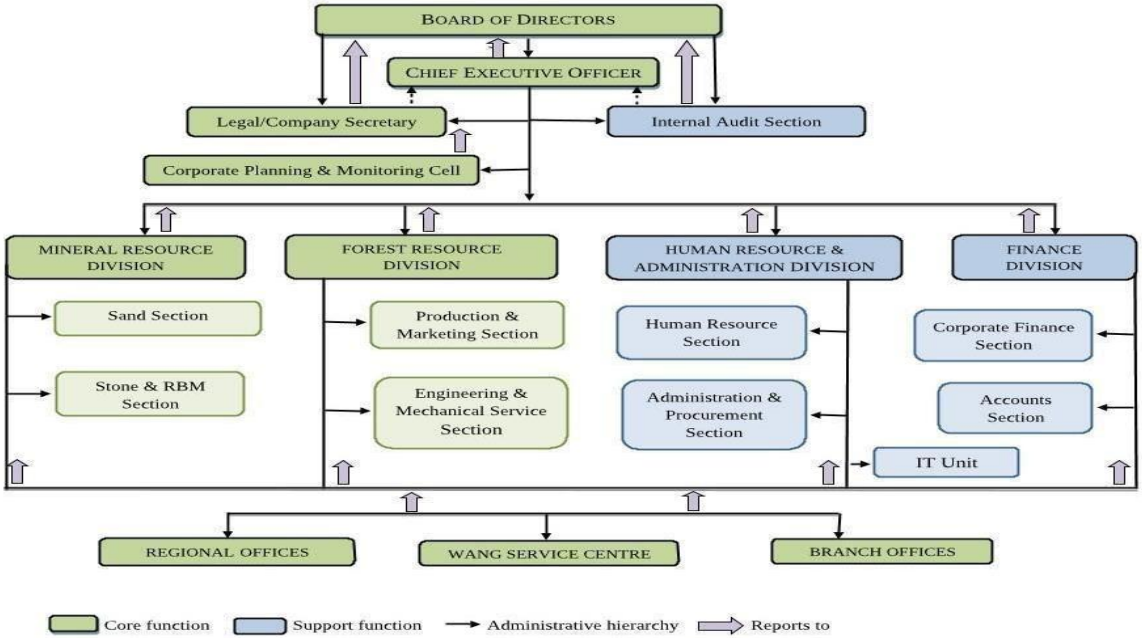

རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་སྒྲིག་བཀོད།

༢.༩ ལས་འཛིན་གྱི་གྲུབ་འབྲས།

ཚོང་སྟེ་གི་ལས་དོན་ཚུ་ ཤིང་ཚས་དང་ བྱེམ་ དེ་ལས་ རྡོ་དང་གཞན་རིན་ཐང་ཡོད་པའི་ཤིང་ཚས་ཀྱི་ཐོན་དངོས་བཟུམ་མའི་རང་བཞིན་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བཙོང་སྟེ་བཟོ་ཡོད་པའི་འོང་འབབ་ཚུ་ལས་ ཟད་འགྲོ་གཏངས་ཚེན་པས། སྤྱི་ལོ་༢༠༢༥ ལས་ ༢༠༢༨ ཚུན་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་དང་ ཚོང་སྒྲུར་ཚུ**ཐིག་ཁྱམ་**[**2.7**] པའི་ནང་གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོདཿ

སྒེག་ཁྲམ་༢.༡: སྤྱི་ལོ་༢༠༡༥-༡༨ ཚུན་གྱི་སོན་སྒྲིལ་དང་ཚོང་སྒྲུར།						
རིམ་ཨང་།	གནད་དོན།	༢༠༡༨	༢༠༡༩	༢༠༡༧	༢༠༡༨	༢༠༡༩
༡	ཤིང་ཆས་བཟོ་འདོན་ (སེལི་ཀྱི་ནང་)	༢,ཡ༠ཁ,༩༣ལ.༠༠	༢,༠ཉ༣,༡༠༢.༡ཁ	༡,ཆ་ཤ,༠ཤ་ཆ.༠༩	༡,ཆ་ལ,༠ཁ༡.ལཉ	༡,ལ་ཆ,ཡ་ཉ.ཉཁ
༢	ཤིང་ཆས་ཚོང་སྒྲུར་ (སེལི་ཀྱི་ནང་)	༢,༡༢ཡ,ཁ་ཤ.ཁ༣	༡,ལ᠀ཡ,᠀ཁ᠀.᠀ཡ	༡,ཉ᠀ཡ,ཡ᠀ཤ.ཉ᠀	༡,ལ᠀ལ,᠀᠀᠀.᠀᠀	༡,ཁ᠀ཉ,ཁ᠀ལ.᠀᠀
༣	ཟྭམ་བཟོ་འདོན་ (མི་ཀར་ཀི་ཡུས)	ཡ᠀ཆ,ཁ᠀ཁ.᠀᠀	ཡ᠀᠀,ཡ᠀ཆ.᠀ཉ	ཡ᠀ཆ,ཉ᠀᠀.᠀ཉ	ཉ᠀᠀,᠀᠀ལ.᠀ཡ	᠀᠀ཡ,ཉ᠀ཉ.᠀᠀
ཉ	ཟྭམ་ཚོང་སྒྲུར་(མི་ཀར་ཀི་ཡུས)	ཉ᠀ཡ,ཡ᠀ཡ.ཁ᠀	ཉ᠀᠀,᠀ཉ᠀.᠀ལ	ཡ᠀᠀,᠀᠀᠀.᠀᠀	ཉ᠀᠀,᠀ཁ᠀.ཁ᠀	᠀᠀᠀,᠀᠀᠀.᠀ཆ
ཤ	ཏོ་བཟོ་འདོན་ (སེལི་ཀྱི་ནང་)	᠀ཆ,᠀᠀ལ,᠀ཡ᠀.᠀᠀	᠀᠀,᠀ཉ᠀,᠀ཉ᠀.᠀ཉ	ཤ,᠀᠀ལ,᠀᠀᠀.᠀ལ	ཤ,᠀᠀ལ,᠀᠀᠀.᠀᠀	᠀,᠀᠀ལ,᠀᠀᠀.᠀᠀
ལ	ཏོ་ཚོང་སྒྲུར་ (སེལི་ཀྱི་ནང་)	᠀ཆ,᠀᠀᠀,᠀᠀᠀.ཁ᠀	᠀᠀,᠀ཁ᠀,ཡ᠀᠀.ཡ᠀	ཤ,᠀ཡ᠀,᠀᠀᠀.᠀ཡ	ཤ,᠀᠀ཡ,ཆ᠀ཤ.᠀᠀	᠀,᠀᠀᠀,ཤ᠀᠀.᠀᠀
ཡ	ཏོ་ཏུག་བཟོ་འདོན་ (སེལི་ཀྱི་ནང་)	ཁ᠀᠀,ཡ᠀᠀.᠀᠀	ཡ᠀ཤ,ཁ᠀ཤ.᠀ཁ	ཡ᠀᠀,᠀ཡ᠀.᠀ཡ	ཁ᠀᠀,ཁ᠀᠀.ཆ᠀	᠀,᠀᠀᠀,ཡ᠀᠀.ཡ᠀
འགྲུལ་ཁུངས: ལོ་བསྟར་སྟན་ཞུ་ཚུ། བོད་བཞིན་སོན་སྒྲིལ་ཁོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚན།						

བོད་བཞིན་སོན་སྒྲིལ་ཁོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚན་ཀྱི་སོན་སྒྲིལ་ཚུ་ **སྒེག་ཁྲམ་༢.༢** པའི་ནང་བཀོད་དེ་ཡོདཿ

སྒེག་ཁྲམ་༢.༢: བོད་བཞིན་སོན་སྒྲིལ་ཁོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚན་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་༢༠༡༥-༡༨ ཚུན་གྱི་སོན་དངོས་གཞན་ཚུ།						
རིམ་ཨང་།	གནད་དོན།	༢༠༡༨	༢༠༡༩	༢༠༡༧	༢༠༡༨	༢༠༡༩
༡	Glue laminated ཤིང་ཆས་བཟོ་འདོན་ (ཀྱངས་ཁ་ནང་)	ཁ་ལ	༣ཀ	ཉ᠀ཁ	༡ལ༢	-
༢	Joinery - བཟོ་འདོན་ (ཨིས་ཀོ་ཡེར་ཕིན་ ནང་)	༢༡ལ,༣ཉ᠀.ལཆ	ཆ,ཡ᠀ལ.ཡ᠀	-	-	-
༣	Joinery - ཚོང་སྒྲུར་ (ཨིས་ཀོ་ཡེར་ཕིན་ ནང་)	༡ལ᠀,ཁ᠀᠀.ལ᠀	ཤ,ལ᠀ཁ.᠀ལ	-	-	-
ཉ	ཤིང་ཏ་ཏུམ་གྱི་བཟོ་འདོན་དང་ བཀྲམ་སྒྲིལ (མེ་ཀྱིག་ཏོན་ནང་)	᠀ཡ᠀ཉ.ཉལ	᠀,ཡ᠀ཡ.ཡ᠀	᠀,ལ᠀ཡ.ཡ᠀	᠀,᠀ལ᠀.ཆ᠀	᠀,᠀᠀ཉ.ཁ᠀

༥	ཐབ་ཤིང་བཙོ་འདོན་དང་ བཀྲམ་སྒྲིལ་ (ཀི་ལུ་ པིཀ་མི་ཀྱར་ནང་)	༣༷,༥༣༷.༥༩	༣༢,ཀ་ཁ.ཀ་ཀ	༣ཁ,ཁ༥ཀ.༥ཁ	༣༤,ཀ་ཁ.ཀ་ཀ	ཁ༠,ཁ་ཀ.ཀ.ཀ
༦	Briquette བཙོ་འདོན་ (ཀི་ལོ་གི་ར་མ་ནང་)	༢ཁ་,ཀ.ཁ.ཀ	༢ཁ,ཁ.ཁ.ཀ	༢ཁ.ཀ.ཁ	༢ཁ.ཀ.ཁ.ཀ	༢ཁ.ཀ
༧	Briquette ཚོང་སྒྲུར(ཀི་ལོ་གི་ར་མ་ནང་)	ཀ.ཁ.ཀ.ཀ.ཀ	ཀ.ཁ.ཀ.ཀ.ཀ	ཀ.ཁ.ཀ	ཀ.ཁ.ཀ.ཀ.ཀ	ཀ.ཁ.ཀ
༨	ཤིང་གསར་པ་བཙུགས་ནི་ (ཏཱ)	ཀ.ཁ.ཀ	ཁ.ཀ	ཁ.ཀ.ཀ	ཁ.ཀ.ཀ.ཀ	ཁ.ཁ.ཀ
༩	ལྷུང་སོན་བཙོ་འདོན་ (ཐུང་ས་ཁ་ནང་)	ཀ.ཀ.ཁ,ཁ.ཀ.ཁ	ཀ.ཀ.ཁ.ཁ	ཁ.ཁ.ཁ.ཁ	ཁ.ཁ.ཁ.ཁ.ཁ	-
ཀ.ཀ	ལྷུང་སོན་ཚོང་སྒྲུར་ (ཐུང་ས་ཁ་ནང་)	-	ཀ.ཁ.ཁ.ཁ	ཀ.ཁ.ཁ.ཁ	ཀ.ཁ.ཁ.ཁ.ཁ	-
ཀ.ཁ	འགོར་ལམ་བཙོ་སྒྲུན་ (ཀི་ལོ་མི་ཀྱར་ནང་)	ཀ.ཁ.ཁ	ཀ.ཁ.ཁ	ཁ.ཁ.ཁ	ཁ.ཁ.ཁ	ཀ.ཁ.ཁ
འབྱུང་ཁུངས: ལོ་བསྟར་སྒྲིན་ཁུ་ཚུ། ར་བཞིན་ཐོན་རྒྱུ་ཁོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད།						

ཁ.པ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན།

ཁྱིམས་མཐུན་ལས་འཛིན་མཁན་སྲིད་ཀྱི་དོན་ཚན་ནང་འགོད་དེ་ཡོད་དོ་བཟུམ་སྟེ་ ར་བཞིན་ཐོན་རྒྱུ་ཁོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་གནང་གྲོལ་ཡོད་པའི་མ་རྩ་གི་བཀོ་བཤད་འདི་ རེ་རེ་ལུ་ཁོང་ཚད་དངུལ་ཀྱམ་༧༠༠ རེ་སྒྲ་བཀོ་བཤའི་གནས་ཁོང་པ་,,,

༡༢	ཟད་སོང་ཚུ།	༧༡༨.༠༣༠	༦༡༥.༠༦༣	༥༡༠.ཀ་༡༣	༩༠ཀ.ལ་	༩༠༨.ར་ལ་
༡༣	**ཁལ་ཀྱི་ཏེ་ཨའི་ཁེབ་ས།**	**ལ༨.ར་ཁ་**	**ལ.ཅ་ཁ**	**-ལ.ཀ་ཀ**	**ཁ.ར**	**ཁ.ཀ**ཁ
༡ཅ	ལས་འཛིན་འབབ་ཁུངས་ཁལ།	ཁ.ཅ་ཅ	ཀ.ལ་ར	ཀ.ཀ་ཁ	ཀ.ཅ	ལ.ཅ
༡ལ	**ཁལ་ཀྱི་ཤུལ་ལས་ཁེབ་ས།**	**ལ.ཁ.ཁ**	**ཁ.ར.ར**	**-ཅ.ར.ཁ**	**ལ.ར**	**ཀ.ཅ**
འཕྲུང་ཁུངས: ལོ་བསྟར་སྟན་ཞུ་ཀ ཅན་མ། རང་བཞིན་ཐོན་རྩྭ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚན།						

ལེའུ་༣ པཿ རྩི་སས་ཞིབ་ཀྱི་ཞིབ་རྩོག་ཚུ།

རྒྱལ་གཞུང་རྩི་སས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྒྲུབ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ དུས་ཡུན་༢༠༢༣-༢༠༢༠ ཚུན་གྱི་ལག་ལེན་ཚུ་ལུ་ བསྒྲུར་ཞིབ་འབད་བའི་སྒྲབས་ལུ་ ལེགས་ཆའི་གྲྭབ་འཐུས་དང་ ལེགས་བཅོས་འཐེབ་འབད་དགོས་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཚུ་དོས་འཛིན་བྱུང་ཡི། འདི་ཞིབ་རྩོག་གི་ལེའུ་འདི་ ཆ་ཤས་གཉིས་ལུ་དབྱེ་སྟེ་ཡོདཿ ཆ་ཤས་དང་པའི་ནང་ལས་སྟའི་གོང་འཕེལ་གྲྭབ་འཐུས་དང་ ཆ་ཤས་གཉིས་པའི་ནང་ལུ་ ལེགས་བཅོས་འབད་དགོ་པའི་ ཆད་སྐོན་དང་ ནོར་འཛུལ་ཚུ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད།

ཆ་ཤས་༡ པཿ ལས་སྟའི་གོང་འཕེལ་གྲྭབ་འཐུས་གཙོ་ཅན་ཚུ།

སྤྱི་ལོ་༢༠༠ᪧ ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྒྲུབ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་གནང་བའི་ རྩ་ཅན་གྱི་འགན་དབང་ཚུ་དང་འཁྱེལ་ཏེ་ གནས་ལག་ལེན་ཚུ་ནང་ ལེགས་སྒྲུར་ཚུ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད་པའི་ནང་གསལ་ གལ་གནད་ཅན་གྱི་གནད་དོན་ཚུ་ འོག་ལུ་ཚུད་ཡོད་མི་ཚུ་ཨིན།

- རང་བཞིན་ཐོན་སྒྲུབ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ དམིགས་བསལ་གྱི་ནུས་ཕྱོགས་དང་ དབྱུས་ཕྱོགས་ཚུ་ནང་ ལོ་གཅིག་ར་ཆྱམ་འདི་རིམ་མཐུན་གྱི་སྒོ་ལས་ཐོབ་སྟེ་བཙོ་ཚུགས་ཏེ་འདུག། འདི་ལུ་འདི་ ཆྱེམ་གཞུང་དབང་འབད་དགོ་པའི་བཀའ་ཁྲིམས་གནང་མི་དང་འཁྱེལ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༠ᪧ གྱི་གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱའི་ཐོག་ལས་ འབད་ཚུགས་པ་བཙོ་ནུ། ཆོང་ལས་འདི་གིས་ སྤྱི་བཏང་ཆྱེམ་བགོ་བཀྲམ་འབད་ནི་གི་ལས་ལུགས་ནང་ གལ་གནད་ཅན་གྱི་ལེགས་བཅོས་ཚུ་བཙོ་ཡོད་པ་ལས་ འདི་བཟུམ་མའི་ཐབས་ཤེས་ཚུ་གིས་ ཆོང་ལས་ཀྱིས་ མི་དམངས་ལུ་ ཆྱེམ་གྱི་རིན་གོང་མར་ཕབ་འབད་ནི་ནང་ཕན་ཐོགས་ཏེ་འདུག།
- ཤིང་བཏོག་ལུ་དང་འཕྲེལ་བའི་འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་ ཚན་རིག་གི་ཐོག་ལས་དང་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྟངས་ལུ་མ་གཏོར་པ་སྒྲེ་བཏོན་ནི་འི་འཛིན་ཚད་དང་ ནུས་ཚད་ཚུ་ཡར་རྒྱས་གཏང་སྟེ་འདུག།
- ཆོང་སྟེ་གིས་དབང་འདུས་ཤོ་ཐང་ཆྱེམ་ལས་སྟེ་ལས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ ཐོན་སྒྲུབ་དང་འཁྱེལ་བའི་དངུལ་སྤྲོད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ གཞན་མི་ སྟེ་ཕན་ཚུ་ནང་ལས་ཕར་ཡང་ ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་འདུག།
- ཞབས་ཏོག་སྐྱེལ་སྤྲོད་ནང་འཛིན་ཚད་དང་ དཔལ་གསལ་ཡར་རྒྱས་གཏང་ཐབས་ལུ་ ཆོང་ལས་ཐོན་སྒྲུབ་འཆར་གཞི་གི་རིམ་ལུགས་ (ERP system) འདི་གསར་བཙོ་འབད་དེ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་འདུག།
- ཆོང་སྟེ་གིས་ཆྱེམ་དང་ཐོན་སྒྲུབ་གཞན་མི་ཚུ་ ཡོངས་འཛིལ་ཐོག་ལས་ཞབས་ཏོག་སྐྱེལ་སྤྲོད་འབད་ཚུགས་པ་བཙོ་ནི་འི་དོན་ལུ་ འགྲུལ་འཕྲིན་ཐོག་གི་རིམ་ལུགས་ "My Resources" ཟེར་མི་འདི་ གསར་བཙོ་འབད་དེ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་འགོ་བཙུགས་ནུ།
- ལས་འཛིན་གྱིས་ འཕྲེལ་ཡོད་ཆོང་སྟེ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་མཉམ་འཕྲེལ་འབད་ཐོག་ལས་ སྤྱི་ལོ་༢༠ᪧ ལས་ ༢༠᪨ ཚུན་ ས་གཞི་ཏེག་ཏར་ᪧ᪥.᪥᪢ ནང་ལུ་ ཤིང་བཙུགས་ཀྱི་ལས་རིམ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་སྟེ་འདུག།
- ཆོང་སྟེ་གིས་ ཤིང་ཆས་དང་ ཆྱེམ་ དེ་ལས་ ཏོ་ཚུ་བཏོན་ནི་འི་དོན་ལུ་ ནགས་ཚལ་ནང་འགོར་ལམ་བཙོ་སྒྲུན་འབད་ཡོད་མི་དེ་ གིས་ ས་གནས་ཀྱི་ཡུལ་སྟེ་ཚུ་ལུ་ཁེ་ཕན་བྱུང་སྟེ་ཡོད་པ་དང་ མི་སྟེ་དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ལུ་ ཕན་འདེབས་བྱུང་སྟེ་འདུག།

དང་

- སྤྱིར་བཏང་ནགས་ཚལ་གྱི་འཚོ་ཁམས་དང་འཕྲོད་བསྟེན་རྒྱུན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལས་ དང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ནད་ཀྱི་གནོད་སྐྱོན་ཞུགས་མི་ཤེས་ཆས་ཚུ་ བཏོན་གཏང་ནི་གི་ལྟ་ཚུ་འགོ་འཛིན་འཐབ་ཡོད་པ་ལས་ འདི་བཟུམ་མའི་ལྟ་ཚུ་ ཙ་རྒྱ་ར་ཁེ་འབབ་དང་ལྡན་པའི་སྒོ་ལས་འགྱོ་མ་བཏུབ་དང་ འཕྲལ་འཕྲལ་ར་ཆོང་སྟེ་ལུ་ཐྱོང་རྒྱུད་ཚུ་ཡོག་སྟེ་འདུག།

ཆ་ཤས་༢ ཡིས་ ཆད་སྐྱོན་དང་ནོར་འཛུལ་ཚུ།

ལས་སྒྲའི་གོང་འཕེལ་གྱི་འཐབ་བཏོན་ཡོད་རྩད་ རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལེགས་བཅོས་ཚུ་འབད་དགོ་པའི་ ཆད་སྐྱོན་ དང་ནོར་འཛུལ་དག་པ་ཅིག་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཡོད། འ་ནི་ ནོར་འཛུལ་ཚུ་ **གཡ་ ཁྱིམས་མཐུན་དང་གཙུག་སྟེའི་གཞི་བཀོད་དང་ ཁ་ ལག་ལེན་གྱི་གནད་དོན**་གྱི་འོག་ལུ་དཔྱ་བ་ཕྱེ་སྟེ་ཡོད།

གཡ་ ཁྱིམས་མཐུན་དང་གཙུག་སྟེའི་གཞི་བཀོད།

རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཁྱིམས་མཐུན་གཞི་བཀོད་དང་ མཉམ་འཛེལ་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ བསྒྲུར་ཞིབ་འབད་བའི་སྒྲབས་ ཆད་སྐྱོན་དང་ནོར་འཛུལ་ཤེས་རྟོགས་བྱེད་མི་ཚུ་ གཤམ་གསལ་གྱི་དོན་མཚམས་ཚུ་ནང་ ཚུད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

༣.༡ ཁྱིམས་མཐུན་གཞི་བཀོད།

རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་ལུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་དོན་ལུ་ འཕེལ་ཡོད་གཙུག་སྟེ་ཚུ་གི་བར་ན་ མཉམ་འཛེལ་ཚུ་གཟབ་གཟབ་བཟོ་ཐབས་ལུ་ འཕེལ་བ་ཡོད་པའི་ཁྱིམས་དོན་ཚུ་ འབྲུག་གི་རྩ་ཁྱིམས་ཆེན་མོའི་རྩ་ཚན་༥ པ་ལས་ རྒ་བྱར་ཏེ་བཟོ་དགོས་ཡོད་པ་ཨིན། རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ སྤྱིར་བཏང་གི་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ **ཐིག་ཁྱམ་༣.༡** པའི་ནང་ ཚུད་མི་བཅའ་ཁྱིམས་དང་སྒྲིད་བྱུས་ཚུ་ཨིན།

ཐིག་ཁྱམ་༣.༡ ཡིས་ ལས་འཛིན་གྱི་ལག་ལེན་ཚུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་མི་ བཅའ་ཁྱིམས་དང་བཅའ་ཡིག་ སྒྲིད་བྱུས་ཚུ་གི་ཐོ།		
༡.	འབྲུག་གི་ནགས་ཚལ་བཅའ་ཁྱིམས་༡༩༨༩ (འབྲུག་གི་ནགས་ཚལ་དང་ རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་བཅའ་ ཁྱིམས་༡༩༩༤)།	༡༩༩༤
༢.	མཐའ་འཁོར་གནས་སྟངས་ཀྱི་བརྟག་ཞིབ་བཅའ་ཁྱིམས།	༢༠༠༠
༣.	འབྲུག་གི་སྐྱེ་ལྡན་རིགས་སྲུའི་བཅའ་ཁྱིམས།	༢༠༠༣
༤.	འབྲུག་གི་ས་འི་བཅའ་ཁྱིམས།	༢༠༠᪥
༥.	རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་སྲུང་སྐྱོབ་བཅའ་ཁྱིམས།	༢༠༠᪥
༦.	འབྲུག་གི་ཆོང་སྟེའི་བཅའ་ཁྱིམས་᪡᪠᪠᪠།	༢᪠᪠᪦
᪥.	དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་སྒྲིད་བྱུས།	༢᪠᪠᪠
᪤.	རྒྱལ་ཡོངས་ནགས་སྐྱོང་རིག་པའི་སྒྲིད་བྱུས།	༢᪠᪠᪠

༨.	ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་༢༠༠༠ (༢༠༠༣ དང་༢༠༠᠔)།	༢᠐᠗᠘

ཆེ་ཐག་ཏུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་འབད་ཐབས་ལུ་ གནས་དགོ་པའི་བཀའ་རྒྱ་དང་ སྲིད་བྱུས་ལམ་ལུགས་ཚུ་ **སྒེག་ཁྲམ་᠓.᠒** པའི་ནང་ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་མི་ཚུ་ཡིན།

སྒེག་ཁྲམ་᠓.᠒ པཿ ལས་འཛིན་གྱི་ལག་ལེན་ཚུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་མི་ དཔེགས་བསལ་གྱི་ཐབས་ལམ་དང་དབང་ཆ་ཚུ།	
༡.	བཀའ་ཁྲིམས།	༡᠓᠒᠓
༢	བསྐྱར་བཟོ་འབད་མི་ ཤིང་ཚས་ཚོང་སྐྱར་དང་རིན་བཀོད་སྲིད་བྱུས་ལག་ལེན་གྱི་ཐབས་བྱུས་དང་ བྱ་རིམ།	ᠡ᠓᠓᠓
᠓.	གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱ (རྒྱལ་གཞུང་)།	᠒᠐᠐᠗
᠔.	གཞང་གི་བཀའ་རྒྱ (རྒྱལ་གཞུང་)།	᠒᠐᠗᠐
᠕.	ཚོང་སྡེའི་དམིགས་དོན།	᠒᠐᠐᠒
᠓.	ཆེམ་དང་ཇོ་བཏོན་གྱི་ལས་སྟོན།	᠒᠐᠗᠐
᠓.	འབྲུག་མི་སེར་རྒྱ་ནོར་གཞི་བཟུང་ཚད་འཛིན་གྱི་ལས་འཛིན་གཞུང་སྐྱོང་གི་སྒྲིག་ལུགས།	᠒᠐᠗᠓
᠒.	ཤིང་ཚས་བགོ་བཀྲམ་གྱི་ཐབས་ལམ།	᠒᠐᠗᠕
᠓.	ཤིང་བཏོན་དང་བགོ་བཀྲམ་གྱི་ཐབས་ལམ་᠒᠐᠗᠓ །	᠒᠐᠗᠓

ལས་འཛིན་གྱིས་ འགན་དབང་ཚུ་འབག་ནི་འདི་དོན་ལས་ ཁྲིམས་ལུགས་དང་སྲིད་བྱུས་ཚུ་ རྩ་ཁྲིམས་ཆེན་མོའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྱོལ་ཏེ་ ཚུལ་བཞིན་དུ་དཔྱ་རིམ་ཕྱེ་ཐོག་ལས་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་འདུག། དེ་ཡང་ བསྟར་སྤྱོད་འབད་ནི་དོན་ལུ་ སྤྱི་སོལ་ལྟར་ ཁྲིམས་ལུགས་དང་སྒྲིག་གཞི་ སྲིད་བྱུས་ བཀའ་རྒྱ་ཚུ་ གཞུང་གིས་ བགོ་ཁག་ཀྱི་དབང་ཚད་དང་འཁྱོལ་ཏེ་ བརྩམས་ཏེ་འདུག།

᠓.᠒ འགན་དབང་ཚུ།

ནགས་ཚལ་ལས་ཁུངས་འོག་གི་སྟེ་ཚན་འདི་ བཀའ་ཁྲིམས་དང་འཁྱོལ་ སྤྱི་ལོ་᠑᠓᠓᠓ ལུ་ འབྲུག་ཤིང་དུམ་ལས་འཛིན་ཟིར་མི་ ལས་འཛིན་ལུ་ ཡར་སེང་འབད་ནི། སྤྱི་ལོ་᠑᠓᠓᠔ ལུ་ འབྲུག་ཤིང་དུམ་ལས་འཛིན་ འདི་ ནགས་སྐྱོང་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་ཡར་སེང་འབད་དེ་ ཚོང་འཛོལ་གྱི་འགན་དབང་ཚུ་བཀལ་ནི།

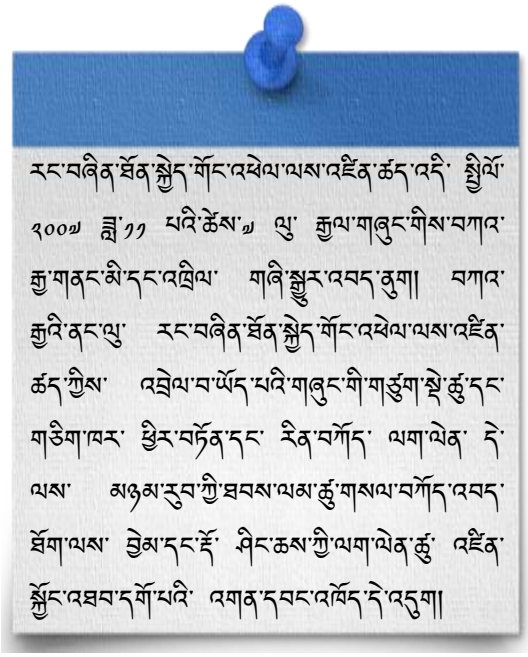

ཤ.ཁ.ཀ.ཁ.ཀ.ཁ.ཀ

འཕེལ་གྱི་དོན་ལུ་ བཟོ་སྒྲུན་དང་གཞི་རྟེན་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་ དེ་ལས་ རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་སེར་གྱི་མཐའ་དོན་ལུ་ ནམ་མ་འབད་རྩུང་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒེ་བགོ་བཀྲམ་འབད་ཚུགས་པ་ བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་གཞི་བཙུགས་འབད་ཀྱི། དེ་མ་ཚད་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ བསྡུ་གསོག་འབད་ནི་དང་ སྤྱོད་ནི་ ཆོང་སྒྲུར་འཐབ་ནི་ཚུ་ནང་ ངན་ལྟད་དང་ ཕན་ཀྱས་མེདཔ་ འོས་མིན་གྱི་ཁེབ་ས་སྤོམ་བཟོ་ནི་ལས་ སྟོན་འགོག་འབད་ནི་དེ་ནི་ལུ་དམིགས་ཏེ་བིན་པས། བཀའ་རྒྱའི་ནང་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ འཕྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གཞུང་གི་གཙུག་སྟེ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ ཐོན་སྐྱེད་ཏོན་ནི་དང་ རིན་བཀོད་འབད་ནི་དེ་ལུ་ མཉམ་རྩེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ ཐོག་ལུ་ འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་དགོ་པའི་ འགན་དབང་འཁོད་དེ་འདུག།

སྤྱི་ལོ་༢༠༡༠ ཟླ་༥ པའི་ཚེས་༡༠ ལུ་གནང་བའི་ གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱའི་ནང་ལུ་ ལས་འཛིན་འདི་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ རྡོ་བཏོན་ནི་ དང་ རྡོ་དཀྱུམ་འཕྲལ་ཆས་བཙུགས་དགོ་པའི་ བཀོད་རྒྱ་གནང་སྟེ་འདུག། བཀའ་རྒྱ་འདི་གིས་ གཞུང་གི་གཙུག་སྟེ་ཚུ་གིས་ ཉོག་མེད་ དང་གནང་བའི་ཐུ་རིམ་ཚུ་ ཚ་རིར་བཏོན་ཏེ་འབད་དགོ་པའི་འགན་ཁུར་ཚུ་ཡང་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག། ཐབས་ལམ་ཚུ་ཡང་ ཤུས་ཚད་མཐོ་བའི་རྡོ་རྩྭ་ལངས་སྟེ་མེད་མི་དེ་གིས་ གལ་གནད་ཅན་གྱི་གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་འགྲུལ་ཚུ་ལུ་ཐོ་ཡོག་ལས་ དེའི་དཀའ་ངལ་ བསལ་ཐབས་ལུ་དམིགས་ཏེ་ བཏོན་བཏོན་མ་བིན་པས། དེ་མ་ཚད་ རྡོ་བཏོན་ས་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཉོག་མེད་དང་ གནང་བ་ལེན་ནི་གི་ཐུ་རིམ་དཀའ་ཤུགས་ཅན་འབད་ཡོད་མི་ཚུ་ འཛིན་ཏྲགས་ཅན་བཟོ་ཐབས་ལུ་ཡང་བིན་པས།

ལས་འཛིན་འདི་ འཕྲུག་མི་སེར་རྒྱུ་ནོར་གཞི་བཟུང་གིས་ བདག་དབང་ཉིལ་བྱམ་ཡོད་པའི་ཆོང་སྟེ་ཅིག་བིནམ་བཞིན་དུ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༠༢ ལས་ར་ འཕྲུག་གི་ཆོང་སྟེ་བཅའ་ཁྱིམས་འགོག་ལུ་ ལས་སྟེའི་དམིགས་ཡུལ་གྱིས་ འཛིན་སྐྱོང་འབད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ ཆོང་འཕྲེལ་གྱི་འགན་ དབང་ཚུ་གྲུབ་དགོ་པའི་ཁར་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཏུས་ནམ་ར་འབད་རྩུང་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒེ་ཐོབ་ཚུགས་པ་བཟོ་ནི་གི་ མི་སྟེའི་ འགན་དབང་/འགན་ཁུར་ཡོག་སྟེ་འདུག།

ལས་འཛིན་འདི་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་མི་ འགན་དབང་ཚུ་གི་འོག་ལུ་ ངོས་འཛིན་བྱུང་མི་གནད་དོན་ཚུ་ནང་ གཤམ་འཁོད་ཚུ་ཚུད་པ་བིན།

༣.༢.༢ འགན་དབང་ཚུ་གཅིག་མཐུན་མེད་པ།

ཆོང་སྟེའི་ཡིག་ཚང་དང་གཅིག་ཁར་ཐོ་བཀོད་འབད་མི་དང་འཁྱེལ་ཏེ་ ཁྱིམས་མཐུན་གྱི་ཆོང་སྟེ་ཅིག་སྟེ་ འཛིན་སྐྱོང་འབད་ཐབས་ལུ་ ལས་འཛིན་གྱི་དམིགས་ཡུལ་གཙོ་བོ་དང་ ཡན་ལག་འབད་འཁོད་ཡོད་མི་ཚུ་ འགན་དབང་དང་འཁྱེལ་ཏེ་ གཅིག་མཐུན་མེད་པའི་མངོན་གསལ་བྱུང་མི་ཚུ་ འོག་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད།

1) སྤྱི་ལོ་༢༠༠᳘ གྱི་གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱའི་ནང་ལུ་ མི་དམངས་དང་གཙུག་སྟེ་ཚུ་ནང་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ ཤིང་དུམ་སྒེ་ཕྱིར་བཏོན་དང་ བཀྲམ་སྒེལ་འབད་དགོས་སྒེ་ཚུད་དེ་འདུག། ཤིང་དྲ་ཁང་དང་ ཤིང་ཆས་ཐོན་སྐྱོད་ཚུ་དང་འཕྲེལ་བའི་ལུ་ཚུ་ བཀའ་རྒྱའི་ནང་ཚུད་དེ་མིན་འདུག།

2) སྤྱི་ལོ་༢༠༠᳘ གྱི་གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱའི་ནང་ལུ་ ཆོང་སྟེ་གིས་ ཤིང་ཆས་དང་བྱེམ་ རྡོ་གི་ལག་ལེན་རྒྱངས་གཅིག་འཛིན་སྐྱོང་ འཐབ་དགོ་པའི་ འགན་དབང་ཚུ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག། ལས་འཛིན་གྱི་དམིགས་ཡུལ་ཙང་། པ་དང་། པའི་ནང་ལུ་

གསལ་བཀོད་འབད་མི་ ཆོང་སྟེའི་རེ་འདུན་ནང་ལུ་ བཙོ་གྲྭའི་ས་གཏེར་དང་ ཐུ་ ཐྲོ་སྨན་ལ་སོགས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་ཐོན་རྫས་གཞན་ཚུ་ལུ་ཡང་ ཁྱབ་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་བཀོད་དེ་ཡོད་མི་འདི་ འགན་དབང་ལས་ཡང་ལྷག་པའི་རེ་འདུན་ཞིན་པས།

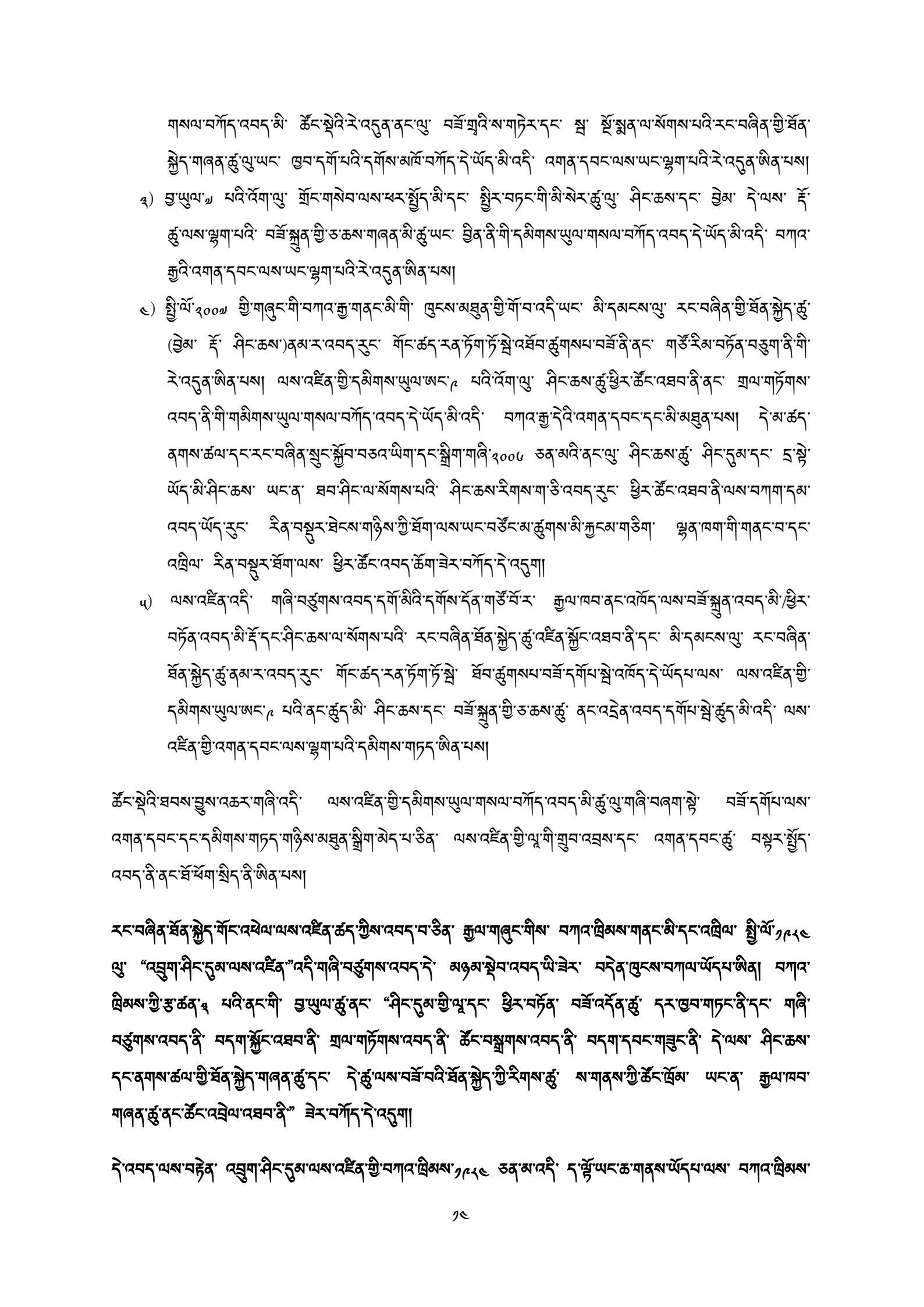

ཐ)

ཐ)

ཐ)

ཐ) ཐ་ཡུལ་$_{7}$ པའི་འོག་ལུ་ གོང་གསེབ་ལས་ཕར་སྟོད་མི་དང་ ཐྲིན་བཏང་གི་མི་སེར་ཚུ་ལུ་ ཤིང་ཆས་དང་ ཆེམ་ དེ་ལས་ རྡོ་ ཚུ་ལས་ལྷག་པའི་ བཙོ་སྒྲུན་གྱི་ཅ་ཆས་གཞན་མི་ཚུ་ཡང་ ཐྲེན་ནི་གི་དམིགས་ཡུལ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་མི་འདི་ བཀའ་རྒྱའི་འགན་དབང་ལས་ཡང་ལྷག་པའི་རེ་འདུན་ཞིན་པས།

ཐ) སྤྱི་ལོ་$_{2006}$ གྱི་གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱ་གནང་མི་གི་ ཁྱད་མཐུན་གྱི་གོ་བ་འདི་ཡང་ མི་དམངས་ལུ་ རང་བཞིན་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ (ཆེམ་ རྡོ་ ཤིང་ཆས་)ནམ་ར་འབད་རྒྱང་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྦེ་འཐོབ་ཚུགས་པ་བཙོ་ནི་ནང་ གཙོ་རིམ་བཏོན་བཅུག་ནི་གི་རེ་འདུན་ཞིན་པས། ལས་འཛིན་གྱི་དམིགས་ཡུལ་ཙང་$_{4}$ པའི་འོག་ལུ་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་ནི་ནང་ གྲལ་གཏོགས་འབད་ནི་གི་གཞིགས་ཡུལ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་མི་འདི་ བཀའ་རྒྱ་དེའི་འགན་དབང་དང་མི་མཐུན་པས། དེ་མ་ཚད་ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་$_{2006}$ ཅན་མའི་ནང་ལུ་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ ཤིང་དུམ་དང་ ཏ་སྟེ་ཡོད་མི་ཤིང་ཆས་ ཡང་ན་ ཐབ་ཤིང་ལ་སོགས་པའི་ ཤིང་ཆས་རིགས་ཀ་ཅི་འབད་རྒྱང་ ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་ནི་ལས་བཀག་དམ་འབད་ཡོད་རྒྱང་ རིན་བསྡུར་ཐེངས་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ལས་ཡང་བཅོང་མ་ཚུགས་མི་རྒྱུངས་ཀཅིག་ ལྷན་ཁག་གི་གནང་བ་དང་འཁྱལ་ རིན་བསྡུར་ཐོག་ལས་ ཕྱིར་ཚོང་འབད་ཆོག་ཟེར་བཀོད་དེ་འདུག།

ཅ) ལས་འཛིན་འདི་ གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ་མིའི་དགོས་དོན་གཙོ་བོ་ར་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཚོད་ལས་བཙོ་སྒྲུན་འབད་མི་/ཕྱིར་བཏོན་འབད་མི་རྣོ་དང་ཤིང་ཆས་ལ་སོགས་པའི་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་དང་ མི་དམངས་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ནམ་ར་འབད་རྒྱང་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྦེ་ ཐོབ་ཚུགས་པ་བཙོ་དགོས་སྦེ་འཚོད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ ལས་འཛིན་གྱི་ དམིགས་ཡུལ་ཙང་$_{4}$ པའི་ནང་ཚུད་མི་ ཤིང་ཆས་དང་ བཙོ་སྒྲུན་གྱི་ཅ་ཆས་ཚུ་ ནང་འདྲེན་འབད་དགོས་སྦེ་ཚུད་མི་འདི་ ལས་འཛིན་གྱི་འགན་དབང་ལས་ལྷག་པའི་དམིགས་གཏད་ཞིན་པས།

ཆོང་སྟེའི་ཐབས་ཐྲུས་འཆར་གཞི་འདི་ ལས་འཛིན་གྱི་དམིགས་ཡུལ་གསལ་བཀོད་འབད་མི་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞགས་སྟེ་ བཙོ་དགོས་ལས་ འགན་དབང་དང་དམིགས་གཏད་གཞིས་མཐུན་སྒྲིག་མེད་པ་ཅིན་ ལས་འཛིན་གྱི་ལྟ་གི་གྲུབ་འཐས་དང་ འགན་དབང་ཚུ་ བསྡུར་ཐོུད་ འབད་ནི་ནང་ཐོ་ཡོག་སྲིད་ནི་ཞིན་པས།

རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱོང་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་འབད་བ་ཅིན་ རྒྱལ་གཞུང་གིས་ བཀའ་ཁྲིམས་གནང་མི་དང་འཁྲིལ་ ཐྲི་ལོ་$_{1852}$ ལུ་ "འཐུག་ཤིང་དུམ་ལས་འཛིན་"འདི་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ མཉམ་སྟེབ་འབད་ཡི་ཟེར་ བདེན་ཁུངས་བཀལ་ཡོད་པ་ཞིན། བཀའ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཅ་ཆོན་$_{3}$ པའི་ནང་གི་ ཐ་ཡུལ་ཚུ་ནང་ "ཤིང་དུམ་གྱི་ལྟ་དང་ ཕྱིར་བཏོན་ བཙོ་འདོན་ཚུ་ དར་ཁྱབ་གཏང་གི་དང་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ བདག་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ ཐུལ་གཏོགས་འབད་ནི་ ཆོང་བསྒྲགས་འབད་ནི་ བདག་དབང་གཟུང་ནི་ དེ་ལས་ ཤིང་ཆས་ དང་ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱོང་གཞན་ཚུ་དང་ དེ་ཚུ་ལས་བཙོ་བའི་ཐོན་སྐྱོང་གྱི་རིགས་ཚུ་ ས་གནས་ཀྱི་ཆོང་ཁྲོམ་ ཡང་ན་ རྒྱལ་ཁབ་ གཞན་ཚུ་ནང་ཆོང་འཐེལ་འཐབ་ནི་" ཟེར་བཀོད་དེ་འདུག།

དེ་འབད་ལས་བརྟེན་ འཐུག་ཤིང་དུམ་ལས་འཛིན་གྱི་བཀའ་ཁྲིམས་$_{1852}$ ཅན་མ་འདི་ ད་ལྟོ་ཡང་ཆ་གནས་ཡོད་པ་ལས་ བཀའ་ཁྲིམས་

ནང་ལུ་ བྱ་ཡུལ་ཚུ་གཏན་འབེབས་བཟོ་ནི་གི་ ཁྱིམས་མཐུན་གྱི་ཡིག་ཆ་གཙོ་བོ་སྟེ་ ལག་ལེན་འཐབ་ཨིན། དེ་བཞིན་དུ་ སྤྱི་ལོ་༡༩༥༩ གི་བཀའ་ཁྱིམས་འདི་ གཤམ་གསལ་གྱི་གར་སྐྱོང་བྱ་ཡུལ་ཚུ་གི་ཐད་ཀར་ ཆ་གནས་ཡོད་པ་ཨིན།

༡) ཤིང་བྲ་ནི་དང་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་བཟོ་ནི་དང་འབྲེལ་བའི་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ལག་ལེན་ཚུ།

༢) ས་དང་ ལྷོ་སྨན་བཟུམ་མའི་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བཟོ་སྟོར་འབད་ནི།

༣) རྒྱལ་གཞུང་ལས་གནང་བ་ལེན་ཞིན་ལས་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་ནི།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དང་བང་འཛིན་གྱི་ཞིབ་རྟོག་གི་གཞི་རྟེན་གཙོ་བོ་འདི་ ཤེ་མའི་ནགས་ཚལ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་འདི་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠མ་ ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་ གཞི་བཀོད་འབད་ནི་དེ་ཁོན་ལུ་ གནང་མི་གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱ་ ༢༠༠མ་ ཅན་མ་འདི་ཨིན། བདེན་ཁུངས་བཀལ་དོ་བཟུམ་ གལ་སྲིད་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠མ་ གྱི་གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱ་འདི་ བཀའ་ཁྱིམས་ཀྱི་ཁས་སྐྱོང་སྟེ་ ལྷན་ཐབས་ཀྱི་འགན་དབང་སྟེ་བརྟེ་གཏད་འབད་བ་ཅིན་ བཀའ་ཁྱིམས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་ཚུ་ སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ གི་བཀའ་ཁྱིམས་དང་ ཤོ་མཚུངས་འདུ།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ གི་བཀའ་ཁྱིམས་ནང་ལུ་གསལ་བཀོད་འབད་མི་ དཀོས་དོན་ཚུ་དང་འཁྱིལ་ཏེ་འབད་རུང་ ལས་འཛིན་གྱིས་ དེ་གའི་བཀའ་ཁྱིམས་ནང་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་མི་ནང་ལས་ཡང་ ལས་སྒྲ་མང་རབས་ཅིག་འགོ་འདྲེན་མ་འཐབ་པར་འདུ། དེ་ཡང་ གཤམ་གསལ་བཀོད་མི་ཚུ་ཨིན།

རིམ་ཨང་།	བཀའ་ཁྱིམས་ནང་གི་བྱ་ཡུལ་ཚུ།	གནས་སྟངས།
༡	ཤིང་ཆས་དང་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཕྱེམ་དང་རྡོ་གི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བཏོན་ནི་དང་ ཚོང་བསྒྲུར་འཐབ་ནི།	རྡོ་གི་ཚོང་བསྒྲུར་ཀྱི་གནས་ཚད་ ཚུར་ཀུ་ཅིག་ལས་མེད་པ།
༢	བཟོ་གྱའི་ས་གཏེར་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ བཟོ་སྒྲུན་གྱི་ཅ་ཆས་ཚུ་བཟོ་ནི་དང་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་ ཚབ་ཚུ་བཏོས་ཏེ་ འདི་བཟུམ་མའི་ཅ་ཆས་ཚུ་ཚོང་འབྲེལ་འཐབ་ནི།	འགོ་འཛིན་མ་འཐབ་པར་ཡོད་པ།
༣	རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གཞན་ (ས་དང་ལྷོ་སྨན་གྱི་རིགས་ཚུ་བཏོས་ཏེ)།	འགོ་འཛིན་མ་འཐབ་པར་ཡོད་པ།
༤	ནང་འཁོད་ཀྱི་དཀོས་འདོད་ཚུ་འགྲུབ་ནི་དེན་ལུ་ ཤིང་ཆས་དང་ བཟོ་སྒྲུན་གྱི་ཅ་ཆས་ཀྱི་ གཏམ་པ་གཞན་ཚུ་ནང་འཛིན་འབད་ནི།	འགོ་འཛིན་མ་འཐབ་པར་ཡོད་པ།
༥	ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གནས་སྟངས་དང་འཁྱིལ་ཏེ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གྱི་ཐོན་དངོས་ཚུ་ ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་ནི།	འགོ་འཛིན་མ་འཐབ་པར་ཡོད་པ།

དེ་མ་ཚད་ སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ གི་བཀའ་ཁྱིམས་ནང་གི་རྩ་ཚན་མང་རབས་ཅིག་ བསྟར་སྤྱོད་དང་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ནང་ བསྒྲུར་བཅོས་སོང་སྟེ་འདུ། དཔེར་ན་ བཀོད་ཚོགས་མའི་ཆེན་དང་ དེའི་བཀོད་སྒྲིག་ བསྐོ་བཞག་ དེ་ལས་ འཛིན་སྐྱོང་གི་དཀོས་མཚོ་གཞན་ཚུ་ དང་འབྲེལ་བའི་ རྩ་ཚན་ཚུ་ འབྲུག་གི་ཚོང་སྟེའི་བཅའ་ཁྱིམས་ཀྱི་དཀོས་མཚོ་དང་འཁྱིལ་ཏེ་ བསྒྲུར་བཟོ་འབད་ནི། རྩ་ཚན་ཚུ་ འབྲུག་གི་ཚོང་སྟེའི་བཅའ་ཁྱིམས་བོག་ལུ་མཉམ་སྟེབ་འབད་མི་དང་ འབྲུག་མི་སེར་ཆུ་ཕོར་གཞི་བཟུང་ལུ་བདག་དབང་སྤོ་སོར་འབད་བའི་ཤུལ་ལུ་ ཐྲི་བཏང་གི་འཛིན་སྐྱོང་ནང་ཡང་ བསྒྲུར་བཅོས་མང་རབས་ཅིག་འབད་དེ་འདུ།

སྤྱི་ལོ་༡༩༥༩ གྱི་བཀའ་ཁྲིམས་འདི་ ལས་འཛིན་གྱི་ལྷ་དང་འཕེལ་བའི་ཁྲིམས་ཡུགས་ཚུ་གསར་བཟོ་ ཡང་ན་ འཕྲི་སྟོན་མ་འབད་བའི་ གོང་ལས་ར་ ཡོད་པ་ལས་ ཤུལ་མའི་ལོ་ཚུ་ནང་ ར་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་དང་འཕེལ་བའི་ཁྲིམས་ཡུགས་ཚུ་ གསར་བཟོ་དང་འཕྲི་སྟོན་ འབད་མི་དང་གཅིག་ཁར་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱོས་ཞིབ་དགོངས་འཛིན་ཀྱིས་འབད་བ་ཅིན་ ལས་འཛིན་གྱི་འགན་དགོངས་ཚུ་ བསྒྲུར་ཞིབ་འབད་དེ་ མཐུན་སྒྲིག་བཟོ་དགོས་འདུག།

དེ་འབད་ཁ་ལས་ ཚོང་སྡེ་གི་དགོས་དོན་དང་ཡག་ལེན་ཚུ་ འཐེབ་འབད་ར་གསལ་ཏོག་ཏོ་འོང་ནི་དེ་ཡུ་ དེ་གའི་འགན་དགོངས་ཚུ་ ཡོངས་རྫོགས་སྒྲེ་བསྒྲུར་ཞིབ་འབད་དགོས་འདུག།

༣.༢.༢ ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་ ༢༠༡༧ ཅན་མའི་དོན་ཚན་ ༤༦ (ཅ) གི་བསྟར་སྤྱོད་ནང་གཅིག་མཐུན་མེད་པ།

ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་ ༢༠༡༧ ཅན་མའི་དོན་ཚན་ ༤༦ (ཅ) པའི་ནང་ལུ་ "ཆུ་མཐའམ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་བཏོན་ནི་ཚུ་ ངོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་མི་ལས་སྡེ་ལུ་བྱིན་ནི། གལ་སྲིད་ ངོས་འཛིན་འབད་མི་ལས་སྡེ་གིས་ གསལ་བཀོད་འབད་བའི་དུས་ཚོད་ཀྱི་ནང་འཚོད་ལུ་ ལག་ལེན་འཐབ་མ་ཚུགས་པ་ཅིན་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཆུའི་མཐའམ་ཚུ་འོས་ལྟན་གྱི་ས་ཚན་ལུ་ས་མཚམས་བཀལ་ཏེ་ ངོ་རྒྱང/ཚོང་སྡེ་ལུ་ཐད་ཀར་དུ་བགོ་བཏུམ་འབད་ནི་ ཡང་ན་ རིན་བསྟར་ཚོང་བསྒྲུར་འབད་དགོ་" ཟེར་འཚོད་དེ་ འདུག།

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱོས་ཞིབ་དང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༡ ལུ་ 'ཆུའི་མཐའམ་གྱི་རྩོ་བཏོན་འབད་བའི་ལྷ་གི་བསྒྲུར་ཞིབ''འགོ་འདྲེན་འཐབ་མི་ དང་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༢ ཟླ་ ༩ པའི་ནང་ **'ཕུན་ཚོགས་གླིང་གི་ ཕུར་སྒྲས-ཁོ་ལ་ལུ་ ཆུ་མཐའམ་གྱི་རྩོ་བཏོན་ནི་'** གི་བསྒྲུར་ཞིབ་འགོ་འདྲེན་ འཐབ་མི་ནང་ ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་ ༢༠༡༧ ཅན་མའི་ དོན་ཚན་ ༤༦(ཅ) ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ནང་ གཤམ་གསལ་གྱི་ཆད་སྐྱོན་ཚུ་ངོས་འཛིན་ཐུང་ཡིཿ

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱོས་ཞིབ་དང་འཛིན་གྱི་བསྒྲུར་ཞིབ(།།ཅ)ནང་ལུ་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ བས་མ་ཆེ་དང་ ཕུན་ཚོགས་གླིང་ལུ་ ཆུ་མཐའམ་གྱི་རྩོ་བཏོན་དང་ ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་ནི་ནང་ སྒེར་གྱི་སྡེ་ཚན་ ༢༢ ཐད་ཀར་དུ་བཙུགས་ཡོད་པ་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ཡང་ སྒེར་གྱི་སྡེ་ཚན་བཟུམ་སྒེ་ར་ ཆུ་མཐའམ་གྱི་རྩོ་བཏོན་གྱི་ལྷ་ཆུ་ནང་བཅའ་མར་ གཏོགས་ཏེ་འདུག། ཤུལ་ལས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ས་ཁོངས་འདི་ སྒེར་གྱི་སྡེ་ཚན་ཆུ་ལུ་ཁག་འབག་ཐོག་ལུ་བྱིན་ཡོད་པ་དང་ འཕྲལ་གྱི་བསྒྲུར་ཞིབ་སྟན་ཞུ་ (།།ཅ) ནང་ལུ་ཡང་ ཚོང་འཛེལ་གྱི་དོན་ལུ་ བས་མ་ཆེ་རྩོད་འཁྱུ་ ཏ་ལྷིང་ཆེད་འོག་ ནང་གི་ ཕུར་སྒྲས་ཆུ་བདའ་སྟེ་ ཆུ་མཐའམ་གྱི་བྱེམ/རྩོ་ཕུར་ཆུ་བསྟུ་གསོག་འབད་ནི་དང་ ཆུ་གཤམ་བསལ་ནི་གི་ལྷ་འདི་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་སྤོད་ཡོད་རྒྱང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ཡན་ལག་ཁག་འབག་སྒེ་ སྒེར་གྱི་ བཟོ་སྐྱན་ཚོང་སྡེ་གཅིག་གིས་ བསྟར་སྤྱོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི།

རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་འབད་བ་ཅིན་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ཆུ་མཐའམ་བསལ་ནི་གི་ས་ཁོངས་འདི་ ཡན་ལག་ཁག་འབག་ལྡ་ཐྲོད་མི་འདི་ ལས་སྣ་ཚུ་འགན་ཁག་འབག་སྟེ་འབད་ནི་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་ལས་ལྡོད་ཡོད་པ་ཅིས་བརྟན་བཙོ་དགོ་པའི་ ཆོང་སྟེའི་སྲིད་ཐུས་དང་ ལས་འཛིན་གྱི་འགན་དབང་དང་འཁྲིལ་ཏེ་མིན་འདུག། “ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་ ༢༠༡༧ ཅན་མའི་དོན་ཚན་ ༣༦(༤) ནང་ལུ་ དབང་འཛིན་ཅན་གྱི་ལས་སྟེ་ཟེར་བཀོད་དེ་ཡོད་མི་འདི་ག་ཡིན་ན?” གསལ་ཏོག་ཏོ་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་ ༢༠༡༧ ཅན་མའི་དོན་ཚན་ ༣༦(༤) འདི་ གཅིག་མཐུན་སྟེ་ལག་ལེན་མ་འཐབ་མི་ལས་བརྟེན་ གནད་དོན་འདི་ ཅིང་སྐལ་ར་མཁྱ་འཐོམ་སི་སི་བཙོ་སྟེ་འདུག།

རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ བདེན་ཁུངས་བཀལ་མི་ཚུ་ཡང་ء

ཀ) རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་འདི་ དམིགས་བསལ་གྱི་ ཅེ་མའི་ནགས་སྐྱོང་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ འོག་ལུ་ ཤིང་ཆས་ལག་ལེན་འཐབ་དགོ་པའི་འགན་དབང་ཡོད་པའི་གྲར་ ཆྱེམ་དང་ཇོ་ལ་ས་གས་པའི་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ བདག་འཛིན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༧ ལུ་ གཞི་སྒྲུར་འབད་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་ བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞིའི་ནང་ལུ་ ‘དབང་འཛིན་ཅན་གྱི་ལས་སྟེ་’ ཟེར་བཀོད་དེ་ཡོད་མི་འདི་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་ འཕེལ་ལས་ཚད་ལུ་གོཙ་ཕྱིན།

ཁ) ལྷན་ཁུས་གཞུང་ཆོགས་ལས་གནང་བའི་ ཇོ་དང་ཆྱེམ་བསྡུ་གསོག་གི་ལམ་སྟོན་ནང་ལུ་ ཆུ་མཐའམ་གི་ཐོན་སྐྱེད་བསྡུ་གསོག་ འབད་ནི་ཡང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་འབད་དགོ་པའི་ དགོས་མཁོ་འཁོད་དེ་ཡོད་པ་དང་ དམིགས་བསལ་གྱིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་འདི་ “རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ ཚད་བཟུམ་མའི་ དབང་འཛིན་ཅན་གྱི་ལས་སྟེ་” ཟེར་འཁོད་དེ་འདུག།

ག) ཡན་ལག་རྩ་ཚན་གྱི་གནས་ཚོག་ཚུ་ དབང་འཛིན་ཅན་གྱི་ལས་སྟེ་གིས་ གསལ་བཀོད་འབད་བའི་དུས་ཡུན་ནང་ ལྟ་འབད་མ་ ཚུགས་པའི་སྐབས་ལུ་ ངོ་རྒྱང/ཆོང་སྟེ་ཚུ་ལུ་བྱིན་པའི་སྐབས་ལུ་རྒྱབ་གཅིག་ ལག་ལེན་འཐབ་བཏུབ་ནི་ཡིན་པས།

ང) ལྟ་གཞི་བཙུགས་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ གསལ་བཀོད་འབད་བའི་དུས་ ཆོང་འདས་ ལྟ་འབད་ཚུགས་མི་ཚུགས་དབྱེ་ཞིབ་མ་འབད་བའི་ཅི་ལས་ ཆུ་མཐའམ་གི་ཐོན་སྐྱེད་ས་ཁོངས་ཚུ་ ཐད་ཀར་དུ་ སྐོར་ཀྱི་མི་ངོ་ཚུ་དང་ ཆོང་སྟེ་ཚུ་ལུ་ བཀོ་སྟེ་སྤྲོད་ནུག།

ཅ) ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་ ༢༠༡༧ ཅན་དོན་ཚན་ ༣༦ པའི་ཁྱམས་དོན་ ༤ པ་འདི་ ངོ་རྒྱང་ཚུ/ཆོང་སྟེ་ཚུ་ལུ་མ་གཏོགས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་འདི་ དབང་འཛིན་ཅན་གྱི་ལས་སྟེ་ཅིག་ ཡིན་མ་ལས་ ཕྱིར་སྤྲོད་འབད་ནི་གི་བཀག་ཆ་འདི་ ལས་འཛིན་ལུ་མ་ཡོགས་ཡིན། དེ་འབད་ཁ་ལས་བརྟེན་ གོང་གི་རྩ་ཚན་དང་ འགལ་བ་མེན་ཟེར་བཀོད་ནུག།

ཆ) གཞུང་དབང་གི་ཆོང་ལས་ཅིག་འབད་ཁ་ལས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ མི་དམར་ལུ་ “ནམ་ར་འབད་རྩུང་ གོང་ཚད་རན་ ཏོག་ཏོ་སྒྲེ་འཐོབ་ཚུགས་པ་” བཟོ་ནི་གི་འགན་དབང་ཚུ་འགྲུབ་ནིའི་དོན་ལུ་ ལས་འཛིན་གྱིས་ སྐྲོར་སྟེ་ཚུ་གལ་གཏོགས་འབད་

དེ་ འཛིན་ཚད་ཅན་དང་ སྒེར་སྡེ་ཡར་ངྲག་གཏང་ནི་ལུ་དམིགས་ཏེ་ ཕྱིར་བཏོན་གྱི་ལྟ་ཚུ་གི་ཆ་ཤས་དགཔ་ཅིག་ ཕྱིར་སྤྲོད་ འབད་དེ་ཡོད་པའི་ བདེན་ཁུངས་གཟང་ཡོད་པ་ཨིན།

ལོག་ཅིག་ལས་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ལན་གསལ་བཀོད་མི་ནངས

1) "མངའ་སྡེའི་ལས་སྡེ"གི་ རེས་ཆོག་འདི་གསལ་ཏོག་ཏོ་ཅིག་མེདཔ་དང་ ཐོད་དཔོན་ཡོངས་ཁྱབ་ཡིག་ཚང་གི་དོན་འགྲེལ་ནང་ལུ་ ཆུའི་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༡ ཅན་མ་དང་ ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་ ༢༠༡༣ གཉིས་ཆ་རའི་ནང་ལུ་ རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་འདི་ མངའ་སྡེའི་ལས་སྡེ་བིན་ཟེར་བཀོད་དེ་མིན་འདུག་ཟེར་ གསལ་ཏོག་ཏོ་སྒྲ་བཀོད་དེ་འདུག།

2) ས་ཁོངས་མང་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་སྤྲོད་ཡོད་རྒྱང་ ས་ཁོངས་སྤྲོད་མི་གཅིག་རའི་ནང་ འདི་བཟུམ་མའི་ལས་སྣ་ཚུ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནི་གི་ཡྱོགས་གྲུབ་མེད་ཡར་ སྒེར་ཀྱི་མི་ངོ་ཚུ་ལུ་སྤྲོད་མི་འདི་ ཡན་ལག་ཁག་ འབག་སྒྲ་བཏུ་འཛིག་འབད་ནི་བིན་པས།

3) རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ གྲལ་གཏོགས་མ་འབད་ཕ་ལས་བརྟེན་ སོན་སྐྱེད་ཚུ་བསྡུ་གསོག་མ་ འབད་བ་ཅིན་ ལོ་བསྡར་བཞིན་དུ་ སོན་སྐྱེད་ཚུ་ ས་མཚམས་བདའ་སྟེ་འཕྱག་འབག་དོ་ཡོདཔ་ལ་ས་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མཐའ་དོན་ལུ་བལྟ་སྟེ་ ས་ཁོངས་ཚུ་སྒེར་ཀྱི་སྟེ་ཚན་ལུ་སྤྲོད་ཅི།

ཁྲིམས་ལུགས་ནང་ལུ་གསལ་ཏོག་ཏོ་མེད་མི་དང་གཅིག་ཁར་ གོ་དོན་ཨོ་མཚུངས་སྒེ་མ་ལེན་མི་དང་ ལས་སྟེ་ཚུ་གིས་ལག་ལེན་སོ་སོ་སྒེ་ འཐབ་མི་འདི་གིས་ ལས་སྟེ་ཚུ་གི་བར་ན་ བརྡ་ཡོག་བཟོ་བ་གིས་མ་ཚད་ ཁྲིམས་མཐུན་ཀྱི་ཀ་རྒྱས་ཚུ་ ཡོག་སྤྲོད་དང་ ངན་སྤྲོད་འབད་ནི་གི་ཉེན་ཁ་འདུག།

རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ གོང་གི་ཐོས་ཞིབ་དོན་ཚན་ནང་ཚུད་དེ་ཡོད་མི་ ལན་གསལ་ཅོག་གཅིགཔ་བཀོད་ཅི། ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ དེ་མའི་ལན་གསལ་ཀྱི་ཁ་སྐོང་ལུ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༣ ཀྱི་གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱའི་ཁྲིམས་དོན་ ༢.༢ དང་འཁྲིལཕ་དང་ རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ཆེམ་བཀྲམ་སྒྲིལ་འབད་ནི་གི་ དབང་ཚད་ཁྱིལ་བྱེམ་བྱིན་ཡོད་རྒྱང་ ཇོ་དང་ ཆུ་མཐའམ་གི་སོན་སྐྱེད་བཏོན་ནི་ལུ་ཡང་ སྒེར་ཀྱི་མི་ངོ་ཚུ་ལུ་ཡང་ སོས་དང་བང་ཅོག་ཅིག་ཡོད་ཨིན་པས། འཕྲི་འདི་ གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱ་ ༢༠༡༠ ནང་ལུ་ ཇོ་བཏོན་ས་ཁོངས་སྒོམ་ཚུ་ རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱང་མ་གཅིག་མེན་པས་ བཟོ་སྐྲུན་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་ཡང་བྱིན་ཡོདཔ་ཨིན་པས།

ལས་སྟེ་སོ་སོ་ཚུ་གིས་ གོ་དོན་མ་འདྲཕ་ཡོད་མི་ལས་བརྟེན་ ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་ ༢༠༡༣ ཅན་མའི་དོན་ཚན་ ༤༨༨(ཆ) ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ནང་ ཏ་ཚྱོའི་བར་ན་ཡང་ གཅིག་མཐུན་སྒྲ་བསྡར་ཐོུད་འབད་མ་ཚུགས་པ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་ རྒྱས་ཞིབ་དང་འཛིན་ཀྱིས་ སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་དང་ རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཀྱིས་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་དབང་འཛིན་ཚུ་དང་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་གྲལ་གཏོགས་འབད་ཞིནམ་ལས་ ཁོས་བསྡར་འབད་དེ་ གནད་དོན་འདི་བསལ་དགོ་པའི་བསྐྱར་ཞུ་འབད་ཡོད།

༣.༢.༣ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་བཀྲམ་སྒྲིལ་གྱི་བྱ་རིམ།

ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་བཀྲམ་སྒྲིལ་གྱི་བྱ་རིམ་༢༠༡༧ འདི་ སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ དེ་ལས་ ཤིང་ཆས་ཚོགས་པའི་ (AWBI) བར་ན་ ཞལ་འཛོམས་འཚོགས་པའི་ཤུལ་ལུ་ གསར་བཟོ་འབད་ནུག། བྱ་རིམ་འདི་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་དང་ ཤིང་ཆས་ཚོགས་པའི་བར་ན་ ཤིང་དུམ་བགོ་སྐལ་གྱི་རྩོད་རྟོག་བསལ་

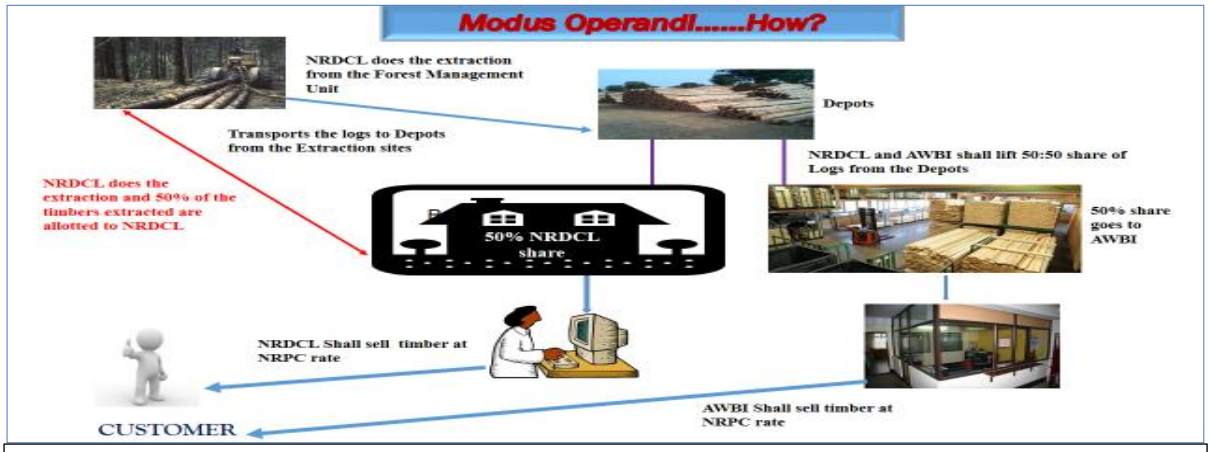

པར་རིས་༣.༡: ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་ བཀྲམ་སྒྲིལ་འབད་ནི་གི་ཐབས་ལམ་གྱི་བྱ་རིམ།

ནི་གི་ གནས་སྐབས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཅིག་སྒྲེ་འགོ་བཙུགས་ནུག། བྱ་རིམ་ནང་ལུ་ སྟེ་ཚན་གཉིས་ཆ་རའི་དོན་ལུ་ བརྒྱ་ཆ་༥༠ རེ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག། རྩོད་རྟོག་འདི་ཡང་ སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་གིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༧ ལས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ ཤིང་ཆས་ཚོང་འཐེལ་དང་བཀྲམ་སྒྲིལ་འབད་ནི་འདི་ ཡོངས་ཤོག་སྒྲེ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་ཆེས་སྦྱོང་ནི་གི་ གྲོས་ཐག་གཅད་པའི་སྐབས་ལུ་བྱུང་ཡོད་པ་དང་ གནད་དོན་འདི་ ཤུལ་ལས་ ཤིང་ཆས་ཚོགས་པ་གིས་ གཞུང་དང་ སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་ལུ་ མཐོ་གཏུག་ཞུ་ནུག། བཀྲམ་སྒྲིལ་གྱི་བྱ་རིམ་འདི་ ད་རེས་ནང་ས་ཡང་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ར་འདུག། ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་ དང་བཀྲམ་སྒྲིལ་འབད་ནིའི་བྱ་རིམ་འདི་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡᤾ ལུ་བསྒྲར་བཟོ་འབད་ནུག། **པར་རིས་༣.༡** པའི་ནང་གསལ་སྟོན་འབད་དོ་བཟུམ་ སྒྲ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་དང་ ཤིང་ཆས་ཚོགས་པ་གིས་ རང་སོའི་བགོ་བཤད་བརྒྱ་ཆ་༥༠ འབག་ཞིན་ལས་ ཚོང་མཁོན་པ་ཚུ་ལུ་བཀྲམ་སྒྲིལ་འབད་ཕ་ཚེན་པས།

དེ་བཞིན་དུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་བགོ་བཤད་འདི་བརྒྱ་ཆ་༥༠ གུ་བསྒྲིག་ཞིན་ལས་ ལྷག་ལུས་དེ་ ཤིང་ཆས་ཚོགས་པ་ལུ་སྦྲོད་ནུག། ཤིང་ཆས་ཚོགས་པ་ལུ་བརྒྱ་ཆ་༥༠ སྦྲོད་ཡོད་རྒྱུ་ ཤིང་དྲ་ཁང་ལ་ལུ་ཅིག་གི་དགོས་འདོད་ཚུ་གྲུབ་མ་ཚུགས་ པའི་གནས་སྟངས་ཡང་བྱུང་སྟེ་འདུག། དཔེར་ན་ ཐིམ་ཕུག་དང་སྒ་ར་ ཏུ་གི་ཤིང་དྲ་ཁང་᧩᧩ ལུ་ཏི་བ་ཏིས་ལན་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ ཤིང་དྲ་ཁང་᧣᧢ ཀྱིས་ དགོས་མཁོ་དང་འཕྲིལ་བའི་ཤིང་ཆས་ཀྱི་འགོར་ཚད་མ་ཐོབ་མི་ལས་ བརྟེན་ ཁོང་ཚ་ཁྱབ་ཀྱི་འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་ ལོ་ གཅིག་གི་ནང་འགོད་ལུ་ ཟླ་ངོ་གཉིས་ལས་གསུམ་ཚུན་ བཀོལ་སྟོད་འབད་མ་ཚུགས་པར་ལུས་ཡོད་པའི་མངོན་གསལ་བྱུང་ཡི།

ཤིང་ཆས་ཚོགས་པ་འདི་ ཤིང་དྲ་ཁང་གི་རང་ཚའི་ངོ་ཚབ་མེན་མི་དང་ ཁྱིམས་མཐུན་ཐོག་ལས་ ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་མི་ ཚོགས་པ་ཅིག་ མེན་ལས་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་བཀྲམ་སྒྲིལ་གྱི་བྱ་རིམ་ཐོག་ལས་ དེ་གའི་བགོ་བཤའི་དོན་ལུ་ ཁྱིམས་མཐུན་གྱི་ཐོབ་རྫོད་བཀོད་ནི་གི་

དབང་ཆ་མེད་པ་སྒྲ་མཐོང་ཡི། ཤིང་ཆས་ཆོས་གས་པའི་འཐུས་མི་ཚུ་གི་ནང་འགོད་དང་ སྒྲིར་བཏང་མི་ས་ཆེར་ཚུ་ལུ་ བགོ་བཀྲམ་འབད་ནི་གི་བྱ་རིམ་ཚུ་བགོད་དེ་མེད་པ་ལས་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་བཀྲམ་སྒྲིལ་ཀྱི་བྱ་རིམ་དང་བསྟུན་ བརྒྱ་ཆ་༥༠ རེ་བགོ་བཀྲམ་འབད་མི་དེ་གིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ འདྲ་མཉམ་སྒྲ་ཐོབ་ནི་ཨིན་རིས་བཏཙོ་མི་ཚུགས་ནི་ཨིན་པས། དེ་མ་ཚད་ རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ངོས་འཛིན་འབད་དོ་བཟུམ་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྤེ་ཚུ་གིས་ དགོས་མཁོའི་ལྟ་རྟོག་ཚུ་མ་འབད་ལས་བཏེན་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བགོད་ཆོགས་ཆུང་གི་ རིན་གོང་ཚུ་ལུ་མ་གནས་པར་ རིན་གོང་ཚུ་ཡར་སེང་འབད་སྲིད་ནི་ཨིན་པས།

ནགས་ཚལ་དང་གྲོང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཤིང་ཆས་ཆོགས་པའི་ཁྱིམས་མཐུན་ དབང་ཆའི་སྐོར་ལས་ཞིབ་རྟོག་འབད་མི་འདི་ ངོས་ལེན་འབད་ཡོད་པ་དང་ ཤིང་ཆས་ཆོགས་པ་གིས་ སྒྲིག་མཐུན་ཐོག་ལུ་ མི་སྲེ་ལས་ཆོགས་ཀྱི་འོག་ལུ་ ཐོ་བཀོད་འབད་ནི་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཡོད་ཟེར་བཀོད་ཅི། ནགས་ཚལ་དང་གྲོང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་འབད་བ་ཅིན་ ཤིང་ཆས་ཆོགས་པ་འདི་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་བཀྲམ་སྒྲིལ་ཀྱི་བྱ་རིམ་ཀྱི་གཙོས་སུ་ བཙུགས་དགོ་མི་འདི་ ཤིང་ཏྲ་ཁང་ཚུ་ནང་ ཤིང་ཆས་ཚུ་བགོ་བཀྲམ་འབད་ནི་ནང་ཕན་འདེབས་འབད་ནི་དང་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་བཀྲམ་སྒྲིལ་བྱ་རིམ་ཀྱི་ཁ་ཆོག་དང་གནས་ཆོག་ དང་འཁྲིལ་ཏེ་ ལྟ་མ་འབད་ཡ་ ཡང་ན་ འཁྲིལ་བསྟུན་མ་འབད་བའི་གནས་སྟངས་ནང་ འགན་འཁྲི་བཀལ་ནི་དང་ ཤིང་ཆས་ཆོགས་པ་ གིས་ ནགས་ཚལ་དང་གྲོང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཞབས་ཏོག་ཚུ་ ཤིང་ཏྲ་ཁང་ཚུ་ལུ་སྒྲོད་ནི་ནང་ཕན་འདེབས་འབད་མས་ཟེར་ ཨིན་པས།

རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་བཀྲམ་སྒྲིལ་བྱ་རིམ་གྱི་ཐད་ཁར་ ཐུབས་མ་བདེ་ཁ་བཀོད་མི་གི་གཅིགས་ཡུལ་གཙོ་པོ་ར་ ཤིང་ཆས་ཆོགས་པའི་ཁྱིམས་མཐུན་དབང་ཆ་འདི་ ཐོ་བཀོད་མ་འབད་བའི་ཆོགས་པ་དང་ ཤིང་ཆས་ཆོགས་པ་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་གི་ཤིང་ཏྲ་ཁང་གི་ཁ་ཡ་གི་ ཁྱད་ཆོད་མ་འབད་མི་འདི་ གནས་པ་བཀོད་འབད་ནི་དེའི་དོན་ལུ་ཨིན། གཞི་སར་ཅིག་ལུ་ འཐུས་མི་ཚུ་གི་ནང་འགོད་ལུ་འདྲ་མཉམ་དེས་བཏུན་བཙོ་ནི་དང་ མཐར་ཐུག་ལུ་ ཆོང་མཁོན་པ་ངོ་མ་ཚུ་ལུ་ གོ་སྐབས་ཡོད་པ་དེས་བཏུན་བཙོ་ནི་དེའི་དོན་ལུ་ བགོ་བཀྲམ་འབད་ནི་གི་བྱ་རིམ་ཚུ་གི་ཡང་ གནས་པ་བཀོད་འབད་དེ་མེད་པ་ལས་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ ཤིང་ཏྲ་ཁང་ཚུ་ (ཤིང་ཆས་ཆོགས་པའི་འཐུས་མི་ཚུ་) གི་བར་ན་ གཅིག་སྒྲེ་བགོ་བཀྲམ་འབད་ཡོད་པ་ཙམ་ཞིན་ནའི་ ཚ་ཐུང་ཚུ་བཀོད་ནི་དེའི་དོན་ལུ་ཨིན། གསུམ་པ་ལུ་ འཐུས་མི་ཚུ་གི་ནང་འགོད་ལུ་ བགོ་བཀྲམ་འབད་ནི་གི་བྱ་རིམ་གནས་པ་བཀོད་འབད་དེ་མེད་མི་དང་ རིན་གོང་ཚུ་ལུ་ དགོས་མཁོའི་ལྟ་རྟོག་ འབད་ནི་མེད་པ་ལས་བརྟེན་ རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བགོད་ཆོགས་ཆུང་གིས་ གཏན་འཁེལ་ བཙོ་མི་རིན་གོང་ཚུ་ལུ་ གནས་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཚ་ཐུང་ཚུ་བཀཤད་པ་ཨིན།

༣.༢.๙ གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱ་༢༠༢༠ དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ དཔྱལ་འབྲེལ་གྱུབ་འཐབས།

རྒྱལ་གཞུང་གིས་ སྒྲི་ལོ་༢༠༢༠ ཟླ་༥ པའི་ཚེས་༧༠ ལུ་ གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱ་གནང་མི་ནང་གསལ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ཞབས་ཏོག་ལྷན་ཁག་གིས་ གཙོ་རིམ་བགོད་མི་དང་ ངོས་འཛིན་འབད་མི་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ རྩོ་བཏོན་ས་ཁོངས་དང་ རྩོ་དཀྱུམ་ནིའི་སྲེ་ཕན་ཚུ་གཞི་བཙུགས་དང་ ལས་སྒྲོད་འཐབ་དགོ་པའི་ བགོད་རྒྱ་གནང་ནུ། སྒྲི་ལོ་༢༠༢༢ ཟླ་༦ པ་ལས་ ལྟ་འགོ་ བཙུགས་ནིའི་དོན་ལུ་ ཆོང་སྲེ་ལུ་ ལག་ལེན་དང་འབྲེལ་བའི་ལྟ་ཚུ་ འདི་འཕྲོ་ལས་འགོ་བཙུགས་དགོ་པའི་བགོད་རྒྱ་གནང་ནུ། བཀའ་

རྒྱ་འདི་ཡང་ བཙོ་སྒྲན་གྱི་བཙོ་གྲ་ཁང་ཚུ་ནང་ ཐུས་ཚད་ཆེ་བའི་རྡོ་རྩིག་ མ་ལང་པའི་བར་གེགས་ཚུ་བྱུང་མི་ལས་བརྟེན་ བཙོ་སྒྲན་གྱི་ཐུས་ཚད་ལྷ་གཞོད་པ་གིས་མ་ཚད་ གལ་གནད་ཅན་གྱི་གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་འགྲུལ་ཚུ་ མཇུག་བསྡུ་ནི་ནང་ བསྟར་འགྱང་ལུས་མི་ཚུ་ ལྷ་གཞི་བཞག་སྟེ་གནང་ནུག།

བཀའ་རྒྱ་དང་འཁྲིལ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ཟད་འགྲོ་དཔྱལ་ཀྱམ་ས་ཡ་།།རང་ བཏང་ཐོག་ལས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༢ ལས་།།༢༠༢༣ ནང་ རྡོ་དཀྱུམ་ནི་འི་སྟེ་ཕན་དྲུག་གཞི་བཙུགས་འབད་ནུག། **ཐིག་ཁྱམ་།།.།།** པ་གིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་ འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ གཞི་བཙུགས་འབད་མི་རྡོ་དཀྱུམ་ནི་འི་འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་གི་ཐོ་སྟོན་མ་ཡིན།

ཐིག་ཁྱམ་།།.།། པ། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ནང་གི་ རྡོ་དཀྱུམ་སྟེ་ཕན་ཚུ་གི་ཐོ།				
རིམ་ཨང་།	ས་གནས།	གཞི་བཙུགས་ཀྱི་ཟླ་ཚེས།	ནུས་ཚད་ (ཀྱི་པི་ཨེཅ)	ད་ལྟེའི་གནས་སྟངས།
༡.	ཀྱིང་ཟམ། རྒྱལ་པོ་ཞིང་།	སྤྱི་ལོ་།།༢༠།། ཟླ་།། པའི་ཚེས་།།། །	།།།།	ལག་ལེན་ཡོད་པ།
།།	བྱར། དགེ་ལེགས་ཕུག།	སྤྱི་ལོ་།།༢།། ཟླ་།། པ།	།།།།	ལག་ལེན་ཡོད་པ།
།།	ཏོམ་དར། གཞལམ་སྒང་།	སྤྱི་ལོ་།།༢།། ཟླ་།། པའི་ཚེས་།། །	།།།།	སྒོ་བསྡམས་ཡོད་པ།
།།	དཀོན་མཆོག་གླིང་། བཀྲིས་གཡང་རྩེ།	སྤྱི་ལོ་།།༢།། ཟླ་།། པའི་ཚེས་།། །	།།	སྒོ་བསྡམས་ཡོད་པ།
།།	ཇའི་ཕམ|བསམ་གྱུབ་སྟོང་མཁར།	སྤྱི་ལོ་།།༢།། ཟླ་།། པའི་ཚེས་། །	།།	སྒོ་བསྡམས་ཡོད་པ།
།།	ཚེ་གླིང་གོར། པཏྨ་དགའ་ཚལ།	སྤྱི་ལོ་།།༢།། ཟླ་།། པའི་ཚེས་།། །	།།	སྒོ་བསྡམས་ཡོད་པ།
འཐུང་ཁུངས: རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད།				

> *སྤྱི་ལོ་།།༢།། ལས་།།༢།། འི་ནང་ལུ་ རྡོ་དཀྱུམ་ནི་འི་སྟེ་ཕན་ལས་ སྤྱོད་འཐབ་མི་ནང་ ཚོང་སྟེ་ལུ་ ཁྱོང་རྒྱུ་དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་ །།༥།.།།༥ འཛིན་མི་འདི་གིས་ ཚོང་སྟེའི་སྤྱིར་བསྟོམས་ཀྱི་ཁེ་འབབ་ལུ་ གནོད་པ་ཐུང་སྟེ་འདུག། ཁྱོང་རྒྱུ་ཚུ་ཡང་ མཁོ་འདོད་ཚད་ ཅིག་ལས་བརྒལ་མེད་མི་དང་ ལས་སྤྱོད་ཀྱི་རིན་གོང་མཐོ་དགོས་ ཡོད་མི་ལས་བརྟེན་ བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ནུས་ཚད་དམའ་ས་འབད་ཡོད་ མི་འདི་གིས་ ཅིང་རྒྱལ་ར་རྒྱུ་དགོས་བཙོ་ནུག།*

ལྷ་ལོ་ །།།།ཆ ཅན་མའི་གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱའི་ནང་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་ སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ རྡོ་ཚུ་ཚོང་འབྲེལ་འཐབ་དགོ་ པའི་འགན་དབང་བཀོད་དེ་ཡོད་རྩུང་ ལྷ་ལོ་ །།།།ཅ ཅན་མའི་འཛིན་ སྐྱོང་བཀའ་རྒྱའི་འགན་དབང་ནང་ལུ་ འཕྲལ་མཁོ་ལུ་བལྟ་སྟེ་ རང་ བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ རྡོ་དཀྱུམ་སྟེ་ཕན་ བཙུགས་དགོ་པའི་གཙོ་རིམ་བཀོད་དེ་འདུག། རྡོ་དཀྱུམ་ནི་འི་སྟེ་ཕན་ཚུ་ ཚབ་ཚབ་སྟེ་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ རྡོ་རྩིག་བཙོ་འདོན་འབད་ནི་ཚུ་ འགོ་ཐོག་གི་ལོ་ཚུ་ནང་ མཐོ་ཏྲགས་ཐོན་ཡོད་རྩུང་ ཤུལ་མའི་ལོ་ཚུ་ནང་ ཆོང་སྟེ་ཚུ་ནང་ རྡོ་རྩིག་ཚུ་བཙོ་མ་ཚུགས་པའི་གནས་སྟངས་ ཤར་ཏེ་འདུག། གཞི་བཙུགས་མ་འབད་བའི་ཅེ་མ་དང་ ཤུལ་མའི་ལོ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ རྡོ་རྩིག་གི་མཁོ་འདོད་ཚུ་བརྟག་ཞིབ་མ་འབད་ཕ་ལས་ བརྟེན་བྱུང་ཡོད་པ་ཡིན་པས། བཙོ་འདོན་དང་ བཙོ་ཐོ་ ད་ལས་ ལྷག་ལུས་བསྒར་ཞིབ་འབད་བའི་སྒྲབས་ལུ་ བཙོ་འདོན་ཚུ་ མཁོ་ འདོད་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་བཙོ་ཁ་མེད་པའི་ གསལ་སྟོན་འབད་ཡི། ལོ་ངོ་དེ་ནང་ ཆོང་སྒྲུར་གྱི་ཕོ་ཆོད་དེ་ཡང་ ཉུང་མཐའ་སྒེ་བཀོད་ ཡོད་པ་ལས་ ཐ་ན་ སྟོན་ཐེས་བཏོན་མི་ཆོང་སྒྲུར་ཚུ་ ཆོང་སྒྲུར་གྱི་དོན་ལུ་ཡོད་པའི་ འགོར་ཚད་ཀྱི་ཡོངས་བསྟོམས་ལས་ བརྒྱ་ཆ་།།༠ ལས་།།༠ ཀྱངས་གཅིག་ལས་མ་བཏོན་པས། འདི་གིས་ ཆོང་སྟེ་གིས་ འོས་འབབ་ལྟན་པའི་ཆོང་སྒྲུར་གྱི་ཐབས་བྱུས་བཙོ་ནི་དང་ མཁོ་

འདོད་དབྱེ་དཔྱད་འབད་ནི་ དེ་ལས་ རིན་ཆུང་ལེ་སྦོམ་གྱི་ནི་དོན་ལུ་ བཟོ་འདོན་གྱི་འཆར་གཞི་བཙུམ་ནི་ཚུ་ནང་ གཙོ་རིམ་མ་བཏོན་པའི་གསལ་སྟོན་འབད་ཁ་མས།

གཞུང་གི་སྤྱི་ལོ་༢༠༡༠ གྱི་གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ཟད་འགྲོ་གཏང་ནི་གི་གྲོས་ཐག་གཅད་མི་འདི་གིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༡ ལས་ ༢༠༡༨ ཚུ་ནང་ ཆོང་སྟེའི་ལེ་འབབ་ལུ་གཙོ་རྐྱེན་བྱུང་ནུག། ཏོ་དཀྱུམ་ནིའི་སྟེ་ཕན་ལས་སྤྱོད་འཐབ་མི་འདི་གིས་ ཆོང་སྟེ་ལུ་ ལེབ་ས་བཟོ་ནི་གི་ཆོང་འཕེལ་གྱི་དམིགས་ཡུལ་གྱི་ནི་ནང་ཡང་ ཕེན་འདེབས་མ་འབད་བའི་ཁར་ མི་སྟེ་ནང་ལུ་ རིན་གོང་རྒྱུན་བཏུན་བཟོ་ནི་གི་འགན་དབང་གྱི་ཐབས་ཀྱི་འབད་བརྩོན་ལུ་ཡང་ ལྟུན་ཐབས་མ་བྱུང་པས།

སྤྱི་ལོ་༢༠༡༡ ལས་༢༠༡༨ འི་ནང་ལུ་ ཏོ་དཀྱུམ་ནིའི་སྟེ་ཕན་ལས་སྤྱོད་འཐབ་མི་ནང་ ཆོང་སྟེ་ལུ་ ཁྱོང་རྒྱུད་དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་༧༤.༧༥ འཁྱི་མི་འདི་གིས་ ཆོང་སྟེའི་སྤྱི་བསྡོམས་ཀྱི་ལེ་འབབ་ལུ་ གནོད་པ་བྱུང་སྟེ་འདུག། ཁྱོང་རྒྱུད་ཚུ་ཡང་ མཁོ་འདོད་ཚད་ཅིག་ལས་བརྒལ་མེད་མི་དང་ ལས་སྤྱོད་ཀྱི་རིན་གོང་མཐོ་ཏགས་ཡོད་མི་ལས་བརྟེན་ བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ནུས་ཚད་དམའ་ས་འབད་ཡོད་མི་འདི་གིས་ ཉིང་སྒྲལ་ར་སྐྱོ་ཏགས་བཟོ་ནུག། ཏོ་དཀྱུམ་འཕྲལ་ཆས་ཚུ་ནང་ ཡུན་རིང་གི་ཁྱོང་རྒྱུད་ཕོག་མི་ལས་བརྟེན་ ཆོང་སྟེ་གིས་ བྱ་ཐབས་མེད་པར་ བས་མ་གྱུན་ལྷོར་མ་ཁར་དང་ མོང་སྒར་ ཁ་བྱ་དཀའ་ཚལ་ དེ་ལས་ གཞན་ལམ་སྒང་ལུ་ཡོད་པའི་ ཏོ་དཀྱུམ་ནིའི་སྟེ་ཕན་བཞི་སྒོ་བསྡམ་དགོས་བྱུང་ནུག། འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་ ཁྱོང་རྒྱུད་ཕོག་སྟེ་ཡོད་རྒྱུད་ བཀྲིས་གཡང་རྩེ་དང་ གསར་སྒང་ལུ་ཡོད་པའི་སྟེ་ཕན་གཉིས་ སྒྲོ་མ་བསྡམ་པར་བཞག་སྟེ་འདུག། འདི་ཡིན་ ཏོ་དཀྱུམ་ནི་གི་སྟེ་ཕན་ཚུ་ནང་ཁྱོང་རྒྱུད་བྱུང་མི་ལས་བརྟེན་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་ འཛིན་ཚད་ཀྱི་གྲྭབ་འཐས་ནང་ གནོད་པ་བྱུང་སྟེ་འདུག། ཏོ་དཀྱུམ་ནིའི་འཕྲལ་ཆས་ཀྱི་འོས་འབབ་དང་ ཡུན་བཏུན་ཉིང་ཚུ་ངེས་ཐག་ གཅད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཟད་འགྲོ་གཏང་ནིའི་དབྱེ་དཔྱད་ཚུ་འགོ་འཛིན་འཐབ་ཡོད་པའི་ ཏན་ཐོ་ཚུ་ག་ནི་ཡང་མིན་འདུག། ཏོ་རྩག་གི་མཁོ་འདོད་འདི་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༡ གི་ལོ་ལས་ ཡག་ལེན་འཐབ་ནི་འགོ་བཙུགས་པའི་བསྒང་ལས་ར་ ཆེནམོ་ཅིག་ལས་མེད་པ་ལས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༡ ལས་༢༠༡༨ ཚུ་ནང་ བཅོ་མ་ཚུགས་པའི་ ལྟག་ལུས་ བརྒྱ་ཆ་᧥᧤ ལས་ ᧡᧠᧥ དེ་ཅིག་ལུས་ཏེ་འདུག། ཟད་འགྲོ་མ་གཏང་པའི་ཅི་ མར་ ཚུལ་མཐུན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་འབད་འབད་ཁ་ཕེན་པ་ཅིན་ གནས་སྟངས་ཚུ་ཅི་མ་ལས་ཤེས་ཚུགས་པའི་ཁར་ ཁྱོང་རྒྱུད་ཀྱི་ཉེན་གཏི་ཚུ་ བཀག་ཚུགས་ཚུགས་པར་འོང་།

གཞུང་གིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༠ གི་བཀའ་རྒྱའི་ཐོག་ལས་ ཆོང་སྟེ་ལུ་འགན་དབང་བཀལ་མི་དང་ ཟད་འགྲོ་གི་ཞིབ་འཇུག་ཚུལ་མཐུན་མ་ འབད་མི་འདི་གིས་ ལེབ་ས་མེད་པའི་ཆོང་ལུ་ཅིག་ལུ་འགྱུར་བའི་གུར་ ཉིང་སྒལ་ར་ཐོ་ཥོག་སྟེ་ མཐའ་མཇུག་ལུ་ སྟེ་ཕན་ཚུ་སྤྱོ་བསྡམ་ དགོས་ཐོན་ཏེ་འདུག། ཟད་འགྲོ་གཏང་མི་འདི་ ཆོང་འཕེལ་དང་ སྤྱིར་བཏང་མི་དམངས་ལུ་ཕན་པའི་འགན་དབང་གྱི་ནི་ལུ་ཡང་ ཕན་ཐབས་མ་བྱུང་བར་ དམངས་ཀྱི་ཐོན་ཤུངས་ཆུད་ཟད་གཏང་ཡོད་པ་དང་ འགན་འཁྱི་མེད་པའི་གནས་སྟངས་ལུ་འགྱུར་ཡོད་པའི་ངོས་འཛིན་ བྱུང་ཡི།

༣.༢.༥ ལས་འཛིན་འདི་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་གནས་ཚད་ཁར་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་གི་ཡྱོགས་གྲྭབ་མ་བཟོ་ཕྱི

རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ རྒྱལ་རབས་ཅན་གྱི་རྒྱབ་ལྟར་རང་ ཏེ་གའི་འགན་དབང་དག་པ་ཅིག་དང་འཁྲིལཕ་ད་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་ལུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་མི་ ཡང་ན་ གྲལ་གཏོགས་འབད་མི་ཅིག་སྟེ་ གཞི་བཙུགས་འབད་འབད་ཕ་ཨིན་པས། ལས་འཛིན་གྱི་རེ་འདོད་དེ་ཡང་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ཆོང་ལམ་ནང་ ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ བཏོན་ནི་དང་བཀྲམ་སྤེལ་འབད་དེ་ ནམ་ར་འབད་རྒྱང་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྤེ་ཐོབ་ཚུགས་པ་བཟོ་ནིའི་འགན་ དབང་སྟོད་དེ་ མི་སྡེ་ནང་ལུ་ རིན་གོང་ཚུ་ཁྱིམས་འཛིན་འབད་ནི་དེས་བཏུན་བཟོ་སྟེ་ ལས་སྡེ་གལ་ཆེ་ཤོས་ཅིག་སྟེ་བཟོ་ནི་ཨིན་པས།

ཆོང་སྡེ་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་ཆྱེམ་གྱི་ཆོང་འཕེལ་ནང་རྒྱར་མ་གཅིག་ གཙོ་ཅན་ཅིག་ཨིན་པས། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ བརྒྱ་ཆ་༤༠ དེ་ཅིག་རྒྱར་མ་གཅིག་ལས་སྟོར་འབད་དེ་འདུག། ཕྱག་ལུས་བརྒྱ་ཆ་ ༧༠ དེ་ གོང་ཚད་མར་ཕབ་ཀྱི་གྲོང་གསེབ་ཤིང་ཚས་བཀྲམ་སྤེལ་ལས་རིམ་ དང་ མི་སྡེ་ནགས་ཚལ་ཐབས་ལམ་ དེ་ལས་ ཐོར་གྱི་ནགས་ཚལ་དང་ ས་གནས་ཀྱི་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་ས་ཁོངས་ཚུ་གི་འོག་ལུ་ སྡེ་ཚན་གཞན་ཚུ་(གྲོང་གསལ་བགྲོ་བཀྲམ་)གིས་བཏོན་ཏེ་འདུག།

ལས་འཛིན་གྱིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་བཏོན་ནི་དང་བཀྲམ་སྤེལ་འབད་ནི་གི་ཐད་ཁར་ ཆོང་སྡེ་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་ཆྱེམ་གྱི་ཆོང་འཕེལ་ནང་ རྒྱར་མ་གཅིག་ གཙོ་ཅན་ཅིག་ཨིན་པས་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཤིང་ཚས་ཆོང་འཕེལ་ནང་ཡང་གལ་ཁག་ཏོག་ཡར་སེང་འགྱོ་སྟེ་ཡོད་རྒྱང་ རྒྱལ་ཡོངས་རྡོ་གི་ཆོང་འཕེལ་གྱི་ཐད་ གལ་ཁག་ཏོག་སྦོམ་འབད་མ་ཚུགས་པས།

ཤིང་ཚས་བཏོན་ནི་གི་ཐད་ཁར་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ ནགས་ཚལ་གྱི་བདེན་གཏན་དང་ཀུངས་ཁ (༢༠༡᧨)དང་འཁྲིལཕ་ད་ ལོ་བསྟར་བགོ་བཀྲམ་འབད་མི་ཤིང་ཚས་ཀྱི་ཡོངས་བསྟོམས་ལས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ བརྒྱ་ཆ་༤༠ དེ་ཅིག་རྒྱར་མ་གཅིག་བཏོན་ཏེ་འདུག། ཕྱག་ལུས་བརྒྱ་ཆ་᧧᧠ དེ་ གོང་ཚད་མར་ཕབ་ཀྱི་གྲོང་གསེབ་ཤིང་ཚས་ བཀྲམ་སྤེལ་ལས་རིམ་དང་ མི་སྡེ་ནགས་ཚལ་ཐབས་ལམ་ དེ་ལས་ སྐྱེར་གྱི་ནགས་ཚལ་དང་ ས་གནས་ཀྱི་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་ས་ཁོངས་ཚུ་གི་འོག་ལུ་ སྡེ་ཚན་གཞན་ཚུ(གྲོང་གསེབ་བགྲོ་བཀྲམ་)གིས་བཏོན་ཏེ་འདུག། ཤིང་ཚས་བཏོན་ནི་ནང་ ལག་ལེན་པ་གཞན་མི་ ཚུ་གི་ལྟ་འབད་ཐངས་འདི་ འོག་ལུ་ཁ་གསལ་རྒྱབ་ཡོད་:

མི་སྡེ་ནགས་ཚལ:

- *མི་སྡེ་ནགས་ཚལ་ཀྱི་དོན་ལུ་ངོས་འཛིན་འབད་མི་ས་ཁོངས་འདི་ ཐུར་ཐོལ་ལྟར་དུ་འབད་བ་ཅིན་ མི་སྡེ་ཚུ་གིས་ལག་ལེན་དང་ འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ཡོད་པ་དང་ ས་ཁོངས་འདི་ནང་ མི་སྡེ་ནགས་ཚལ་ཀྱི་འཐུས་མི་ཚུ་ལུ་ ནགས་ཚལ་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་དང་ འོང་འབབ་བཟོ་ཚུགས་པའི་འོས་འབབ་ཡོད་པ་ཨིན། མི་སྡེ་ནགས་ཚལ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་དེའི་དོན་ལུ་ གནས་སྟངས་ཀྱི་ཁྱིད་ཀུང་པ་ཁྱེང་མཐའ་ལྟ་འབད་མི་ མི་སྡེ་ཀ་འབད་རྒྱང་ ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་༢༠᧧᧥ ཅན་*

མ་དང་འཕྲིལ་ཏེ་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་དང་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་གི་རེ་འདོད་ཡོད་མི་ཚུ་གིས་ མི་སྲེ་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་གི་ སྲེ་ཚན་བཟོ་ཆོག། ལོ་ངོ་,o ཀྱི་དོན་ལུ་ ཀ་སྒྲིག་འབད་མི་འཛིན་སྐྱོང་གི་འཆར་གཞི་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ མི་སྲེ་ནགས་ཚལ་ འཛིན་སྐྱོང་འབད་དགོས་ཡིན།

- མི་སྲེ་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཚན་ཀྱིས་ ཤིང་ཆས་འདི་ཤིང་འབད་ར་མེན་པར་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་འགོད་ལུ་ ཐོན་སྐྱེད་འཐེབ་ཐོན་མི་ཚུ་ ཕྱི་སྐྱབ་འབད་མི་ཁ་ར་ལུ་བཅོངས་ཆོག། ནགས་ཚལ་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ལྷག་འཐེབ་ཐོན་མི་ཚུ་བཅོངས་ནི་གི་རིན་གོང་འདི་ མི་ སྲེ་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཚན་ཀྱི་གོས་ཐག་གཅད་མིའི་གོང་ཚད་ལྷར་ཏུ་ལག་ལེན་འཐབ་དགོས་ཡིན་པས། མི་སྲེ་ནགས་ ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཚན་ཀྱི་འཐུས་མི་ཚུ་གི་སྒེར་ཐྲོད་ཀྱི་དོན་ལུ་ མི་སྲེ་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་གིས་ ནགས་ཚལ་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ བསྡུ་གསོག་འབད་མི་འདི་ལུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཐྲོད་ཁལ་གནོ་ནི་ཡང་བཀལ་ནི་མེདཔ་ཡིན། ཡིན་རུང་ ཤིང་ཆས་དང་ ཕྱེམ་ དོ་ཤུང་ཚུ་ ཆོང་འཕྲེལ་དོན་ལུ་བཅོངས་པ་ཅིན་ ད་ཡོད་ཀྱི་ཆོང་འཕྲེལ་གནས་གོང་དང་འཕྲིལ་ཏེ་ ཐྲོད་ཁལ་ཚུ་བཀལ་དོ་ཡོད་པ་ ཡིན་པས།

གྲོང་གསེབ་ཤིང་ཆས:

- གྲོང་གསེབ་ཀྱི་ཕྱིམ་རྒྱབ་ནི་འདི་དོན་ལུ་ གོང་ཚད་མར་ཕབ་འབད་བའི་ཤིང་ཆས་འདི་ཡང་ ཕྱིམ་རྒྱབ་ནི་ཡིན་མིའི་ས་ཆ་འདི་ཐོ་ བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་མི་ ནང་མི་གཅོ་ཅན་ཡིན་པ་ཅིན་རྒྱངས་གཅིག་འཐོབ་ནི་ཡིན། གྲོང་གསེབ་གོང་ཚད་མར་ཕབ་འབད་བའི་ ཤིང་ཆས་འདི་ གྲོང་གསེབ་ཀྱི་ཕྱིམ་གཅིག་རྒྱངས་གཅིག་རྒྱབ་ནི་འདི་དོན་ལུ་འཐོབ་ཡིན།
- གཞུང་གི་གསལ་བསྒྲགས་འབད་ཡོད་པ་བཞིན་ཏུ་ ཇོང་ལག་ "ཁྲོམ་སྲེ་" དང་ ཡན་ལག་ "ཁྲོམ་སྲེ་" དེ་ལས་ གསལ་ བསྒྲགས་འབད་བའི་ཁྲོམ་སྲེའི་ས་མཚམས་ལས་ སྐོར་ཐིག་གི་རྒྱ་ཚད་ཀྱི་ལོ་མི་ཁང་,, ཀྱི་ནང་འགོད་ལུ་ཚུད་མི་ས་ཁོངས་ཚུ་ལུ་ གོང་ཚད་མར་ཕབ་ཀྱི་ཤིང་ཆས་ཀྱི་ཐོབ་ལམ་མེདཔ་ཡིན།

སྐེར་ཀྱི་ནགས་ཚལ:

- སྐེར་ཀྱི་ནགས་སྐྱོང་ལས་དོན་གཞི་བཅུགས་འབད་མི་འདི་གིས་ སྐྱེ་ལྡན་གནས་སྟངས་དང་ མི་སྲེ་ ད་ལས་ དཔལ་འཕྲོར་ཀྱི་ ཞེ་ཡན་ཐོབ་ཐབས་ལུ་ ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་ཡའི་རང་སོའི་ས་ཆའི་ནང་ ནགས་སྐྱོང་གི་ཐོན་ཤུགས་ཚུ་ཡར་ སེང་འབད་ནི་ནང་ ཡན་འདེབས་འབད་ནི་གི་དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་པ་ཡིན། སྐེར་ཀྱི་ནགས་ཚལ་ནང་ ཤིང་བཅུགས་ནི་དང་ ནགས་ཚལ་ཀྱི་ཐོན་ སྐྱེད་གཞན་མི་གཅོ་ཚུ་ངེས་པ་ཡིན།
- ཤིང་ཐོལ་རྒྱབ་ནི་འདི་ཡང་ ཇོ་བདག་གི་དོས་འཛིན་འབད་མི་ནགས་ཚལ་གཅོ་འཛིན་འགོ་དཔོན་ཀྱིས་འབད་དེ་ཡོད་པ་དང་ ཤིང་ཆས་འདི་ཆོང་འཕྲེལ་ཀྱི་དོན་ལུ་ཡིན་པའི་བདེན་ཁུངས་བཀལ་ནིའི་དོན་ལུ་ ནགས་ཚལ་གཅོ་འཛིན་འགོ་དཔོན་ཀྱིས་ ཆོང་ ཐྲུར་ཀྱི་ཐོལ་ཅིག་ཤོ་ཤོ་འབད་བཞག་སྟེ་ཡོད་པ་ཡིན། སྐེར་ཀྱི་ནགས་ཚལ་ཇོ་བདག་ཚུ་གིས་ ནགས་ཚལ་གཅོ་འཛིན་འགོ་ དཔོན་ལས་ཆོག་ཐམ་ལེན་ཞིན་ལས་ ཟླར་བཀོད་,, པའི་ནང་ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་རིགས་སྣ་ཚུ་བཏོན་ཏེ་ ནགས་ ཚལ་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བསྡུ་ནི་/བསྐྱོམ་སྟེ་ བཅོངས་ནི་/ཕྱིར་ཆོང་འཐབ་ཆོག།

སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྟན་ཁག་འདི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ལྟ་རྟོག་འབད་མི་ འདུས་ཚོགས་མཐོ་རིས་ཅིག་ཨིན་རུང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་མ་དོ་བར་ སྲེ་ཚན་མ་འདྲཕ་ཚུ་གིས་ ཤིང་ཚས་ཚུ་བཏོན་གྱི་ནང་ ཆ་ཤས་སོ་ སོ་སྒྲ་ལག་ལེན་འཐབ་མི་འདི་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་ཚད་ཁར་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་འབད་ནི་གི་ ཐབས་ལམ་ཚུ་གཅིག་མཚུངས་ མི་འདོར་ནིའི་ གཙོ་ལེན་འབྱུང་ནི་ཨིན་པས། དཔྱིའི་ལམ་ལུགས་འདི་གིས་ ཤིང་ཚས་བཏོན་ནི་ནང་ ལུགས་མཐུན་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ དང་མ་མཐུནམ་དང་ ལག་ཚས་ལེགས་ཤོམ་མེད་པའི་ཕྱིར་བཏོན་པ་ ཤིང་ཚས་བཏོན་ནི་ནང་ཁྲད་རིག་གི་ཡོཙོགས་གྲུབ་མེད་པའི་ཀུར་ ལྟ་རྟོག་ལངམ་སྒྲེ་མེད་མི་དེ་གིས་ བཏུག་དཔྱད་མ་འབདཕ་དང་ ཡུན་བཏུན་མེད་པའི་ལག་ལེན་ལུ་འགྱུར་ནི་ལ་སོགས་པ་ལས་བཏེན་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ནགས་ཚལ་ལེགས་སྐྱུར་འབད་མ་ཚུགས་པའི་ ཉམས་ཆག་འཐུང་སྲིད་ནི་ཨིན་པས། དེ་མ་ཚད་ ཤིང་ཚས་བཏོན་ནི་ནང་ བཅའ་མར་གཏོགས་མི་ལེ་ཤ་གྲལ་གཏོགས་འབད་མི་དེ་གིས་ ཉམས་སྡུང་གི་ལུ་ནང་ ནགས་ཚལ་བསྐྱར་གསོ་/ནགས་ཚལ་གསོ་སྐྱོང་གི་ སྒོ་ལས་ ཡོཙོགས་གྲུབ་མ་འདྲཕ་འོང་ནི་ཨིན་རུང་ བཅའ་མར་གཏོགས་མི་ལེ་ཤ་གྲལ་གཏོགས་འབད་བའི་བསྒང་ལས་ འགན་འཛིན་དང་ བདག་དབང་གསལ་ཏོག་ཏོ་མེད་པའི་གནས་སྟངས་འཐུང་སྲིད་ནི་ཨིན་པས།

> རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཡུན་བཏུན་ཐོག་ལུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་གི་ འགན་ཁག་ཡོག་མི་ གཞུང་དབང་གི་ལས་སྲེ་འདི་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱངས་གཅིག་ཨིན་རུང་ ཤིང་ཚས་བཏོན་ནི་གི་སྐལ་བགོ་ལས་བཆུ་ཆ་༣༠ ཀྱངས་གཅིག་འགན་ཚུགས་ཏེ་ཡོད་པ་ལས་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ གནས་ཚད་ཁར་ ནགས་ཚལ་ཡུན་བཏུན་ཐོག་ལུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་གི་ ལག་ལེན་ལུ་ ཇི་མཐུན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ ཐབས་ལམ་སྒྲིང་སྒྲིང་བཟོ་ དགོཔ་འདུག། འ་ནི་འདི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ ཤིང་ཚས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ བཏོན་ནི་གི་འགན་ཁུར་འདི་ དམིགས་བསལ་ཀྱི་ལས་སྲེ་གཅིག་ལུ་བཀལ་ན་མ་ ཁྱོགས་ གྲུབ་མི་ཚུགས་ནི་ཨིན་པས།ཁ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་འདི་ ཁྱད་རིག་གི་ཡོན་ཏན་དང་ ཐོན་ཁུངས་ ཉམས་ཆོང་ཡོད་པའི་གཞུང་དབང་ཆོང་ལས་ཅིག་འབདཕ་ལས་ འདི་བཟུམ་མའི་ལས་སྲེའི་འགན་ཁག་འབག་ནི་ཨིན་པ། འོས་འབབ་ དང་ལྡན་མ་སྒྲ་མཐོངམ་ཨིན་པས།

རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་গোং་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ད་ལྟེའི་འགན་དབང་འདི་གིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་গোং་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ས་གནས་ཀ་རའི་ནང་ ཤིང་ཚས་བཏོན་ནི་གི་ཁྱད་མིན་འདུག།

ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བགོད་མི་ནང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་গোং་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་ དེ་གའི་མཚོད་ ཁང་ནང་ལས་ ཁོང་གསེས་ཀྱི་ཕྱི་མ་རྒྱབ་ནི་དང་ ཉམས་བཅོས་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ གོང་ཚད་མར་ཕབ་ཀྱི་ཁོང་གསེས་ཤིང་ཚས་ཚུ་ བགོ་ བཀྲམ་འབད་ནི་གི་འགན་དབང་བྱིན་ཡོད་རུང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་গোং་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལས་ ཤིང་ཚས་ཚུ་ལེན་པའི་སྐབས་ལུ་ གོང་ཚད་མཐོ་དགག་ཡོད་མི་དང་ ཐུ་རིམ་ཀྱི་དཀའ་སྡུག་ཚུ་ལས་བཏེན་ཏེ་ མི་ཕེར་ཚུ་གིས་ ཤིང་ཚས་ཚུ་ ཁོང་རང་གི་ར་བཏོན་ནི་གི་ གཙམ་ཁ་རྒྱབ་མས་ཟེར་ཨིན་པས། དོ་རུང་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བཤད་མི་ནང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་

གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ མཐའ་ཟུར་གྱི་ས་གནས་ཆུ་ནང་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་ བཀྲམ་སྒེལ་འབད་ནི་གི་ཞབས་ཏོག་ཆུ་སྦྲོད་ནི་ནང་ འཐུས་ཤོར་བྱུང་སྟེ་ཡོད་ཟེར་ཞིན་པས།

ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཁ་ཐུག་ལས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ཞབས་ཏོག་ཆུ་དུས་ཚོད་ཁར་ཕྱིན་མ་ཚུགས་མི་ཡུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ས་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྟན་ཁག་གིས་ ལྟ་ཁང་ཆུ་/ཚོས་དང་འབྲེལ་བའི་བཟོ་བཀོད་ ཆུ་ཀྱབ་ནི་/ཉམས་བཅོས་འབད་ནི་ མཐའ་ཟུར་གྱི་ས་གནས་ཆུ་ནང་བཟོ་སྒྲུན་འབད་ནི་དང་ ས་གནས་ཀྱི་ཁག་འབག་པ་ཆུ་གིས་ལས་སྦྱོང་ འཐབ་མི་བཟོ་སྒྲུན་ཆུ་གི་དོན་ལུ་ ཤིང་ཆས་ཆུ་ཐང་ཀར་དུ་བགོ་བཀྲམ་འབད་ནི་གི་ཐབས་ཤེས་བཏོན་ཡོད་པའི་གནས་སྟངས་ཆུ་ཡང་ བཀོད་ཅི། དེ་ཡང་ གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱ་འདི་ ཡིག་ཙང་ FRMD/RUS/8(b) /2017-2018/1157 སྒྲི་ཚེས་༠༧/༠༦/༢༠༧༥ ཅན་ མའི་ཐོག་ལས་གནང་ན།

འདི་དང་གཅིག་ཁར་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཁ་ཐུག་ལས་འབད་རྒྱུང་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་འདི་ ལས་སྟེ་ གཅིག་ཡུ་འགན་ཁག་བཀའ་བ་ཅིན་ ནགས་ཚལ་ཡུན་བརྟན་ཐོག་ལུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་དང་ ཁྱིམས་འགལ་ཀྱི་ལས་སྒྲ་ཆུ་མར་ཞབ་ འབད་ནི་ནང་ཞན་ཐོག་བྱུང་ནི་ཁིན་མས་ཟེར་ ངོས་ལེན་འབད་ཞིན་མས།

རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་འདི་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ས་གནས་ཐད་མ་ཐད་ཁར་ལས་ཤར་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་གི་ལས་སྦྱོང་ འཐབ་མི་ལས་སྟེ་ཁོ་ན་སྒྲ་འགན་ཁག་བཀའ་བ་ཅིན་ དཀའ་དཔལ་ཅན་ཅིག་ཁིན་མི་འདི་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱོས་ཞིབ་དང་འཛིན་ཀྱིས་ངོས་ལེན་ འབད་ཞིན་རྒྱུང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་གནས་ཚད་ཁར་ རིམ་མཐུན་ཀྱི་ལག་ལེན་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཆུ་ཡུན་བརྟན་ཐོག་ལུ་འཛིན་སྐྱོང་ འཐབ་ཡོད་པ་དེས་བརྟན་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ ཐབས་ལམ་སྒྲིང་སྒྲིང་བཟོ་དགོས་འདི་ དེས་པར་མཁོ་ཐུབ་མཁོངས་ཁིན་པས།

རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་བཏོན་ནི་ཆུ་སྒྲིང་སྒྲིང་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་འདི་ མི་སྟོབས་དང་ ལག་ལེན་ཆུ་ འཛིན་ཚད་དང་དོན་སྲིད་ དེ་ལས་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་ལས་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་དོན་ལུ་ འདུས་ཚོགས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་དང་ འཕྲུལ་རིག་གི་ཕྱོགས་གྲུབ་ཆུ་བཟོ་དགོས་འདུ།

༣.༢.༥ གཞུང་དབང་ཚོང་ལས་ཀྱི་འགན་ཁུར་དང་ དེའི་རྒྱ་སྐྱེད་ དེ་ལས་ ལས་སྒྲ་གཞན་ཆུ་ནང་གྲལ་གཏོགས་འབད་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ ལས་འཛིན་ལུ་འགན་ཁུར་མར་ཡོད་པ།

ལས་འཛིན་འདི་ སྒྲིར་བཤད་མི་དམར་ལུ་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཆུ་ དུས་ནམ་ར་འབད་རྒྱུང་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒྲ་ཐོབ་ཆུགས་པ་བཟོ་ ནི་གི་ དམིགས་ཡུལ་གྲུབ་ནི་དང་ ཚོང་སྒྲུར་ཀྱི་ལས་སྒྲ་འགོ་འཛིན་ འཐབ་ནི་གི་འགན་ཁག་གཉིས་སྒྲོ་ཡོད་པའི་ གཞུང་དབང་གི་ཚོང་ ལས་ཅིག་སྒྲ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི། གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱ་ ༢༠༠༧ ཅན་མའི་ནང་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་

འཐུག་མི་ཁེར་རྒྱ་ནོར་གཞི་བཟུང་གི་བདག་དབང་ཡོད་པའི་ཚོང་ལས་ཅིག་ འབད་ལ་ ལས་འཛིན་ཀྱིས་ ཚོང་འབྲེལ་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་དང་ གྲུབ་ འཐས་ཆུ་གྲུབ་དགོ་པའི་འགན་ཁུར་ཡང་ཡོད་གི་སྟེ་འདུ།། ཚོང་སྒེ་ལུ་གཏམ་ ཁ་མེད་པར་ ས་མར་དང་ གནས་གོང་གཅིག་བསྟོམས་ཀྱི་ལས་སྒྲ་ཆུ་གི་ ཐོག་ལས་ ཁ་སྐོང་ཚོང་འབྲེལ་ཀྱི་ལས་དོན་ཆུ་ གསར་འཚོལ་འབད་ དགོས་ཐོན་ཏེ་འདུ།།

ལུ་ ཕྱིམ་ཚུ་མཆོགས་དགས་སྒྲ་རྒྱབ་མི་དང་ བཙོ་སྒྲན་དང་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གོང་འཕེལ་ཚུ་དར་ཁྱབ་གཏང་ནི་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ བསྡུ་གསོག་འབད་ནི་དང་ སྐྱེལ་སྤྲོད་འབད་ནི་ དེ་ལས་ ཆོང་སྒྲར་འཐབ་ནི་ནང་ ངན་ལྟད་དང་ འོས་མིན་གྱི་ཁེན་ས་ཚུ་སྤོན་འགོག་འབད་དེ་ རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་སེར་གྱི་མཐའ་དོན་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་གྱི་ཐོག་ལུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་སྟེ་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒྲ་ཐོབ་ཚུགས་པ་བཙོ་ནི་འདི་དོན་ལུ་ འགན་ཁག་གསལ་ཏོག་ཏོ་སྒྲ་བཀོད་དེ་འདུག།

འབྲུག་མི་སེར་རྒྱུ་ནོར་གཞི་བཟུང་གི་བདག་དབང་ཡོད་པའི་ཆོང་ལས་ཅིག་འབད་ཕ་ལས་ ལས་འཛིན་གྱིས་ ཆོང་འབྲེལ་གྱི་དམིགས་ཡུལ་དང་ གྲུབ་འཐས་ཚུ་གྲུབ་དགོ་པའི་འགན་ཁུར་ཡང་ཕོག་སྟེ་འདུག། དེ་གྲུབ་ཐབས་ལུ་ འཛིན་སྐྱོང་དང་ བཀོད་ཆོགས་ དེ་ལས་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱུ་ནོར་གཞི་བཟུང་གི་བར་ན་ ལོ་བསྟར་ལས་དོན་གྱི་ཆིར་ཡིག་ཀུ་མཚན་རྟགས་བཀོད་པ་ཡིན་པས། དེ་འབད་ཕ་ལས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ལས་སྤྱོད་འཐབ་ནི་དང་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ནང་ མི་སྡེ་དང་དཔལ་འཁྱོར་གྱི་དམིགས་ཡུལ་ཚུ་གྲུབ་ནི་དེ་དོན་ལུ་ འགན་དབང་འདི་ཚུ་གི་ཐོག་ལས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་འདི་ གཞི་སྒྲར་དང་ བཅོས་སྒྲར་འབད་ཡོད་པ་ཡིན།

ལས་འཛིན་འདི་ གཞུང་དབང་གི་ཆོང་ལས་ཅིག་ཡིན་ལས་བརྟེན་ མི་སེར་ཚུ་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ འདྲ་མཉམ་གྱི་ཐོག་ལས་ བགོ་བཀྲམ་འབད་ནི་དེ་ རྩ་ཅན་གྱི་འགན་ཁག་འབག་སྟེ་ཡོད་པ་ཡིན། འདི་ཡང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་(ཟྭེམ་ ཤིང་ཆས་དང་ ཏོ་)ཚུ་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒྲ་ཐོབ་ཚུགས་པ་བཙོ་སྟེ་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཚུ་མཆོགས་དགས་སྒྲ་བཙོ་ཐོག་ལས་ གཞུང་གིས་ གོང་འཕེལ་གྱི་དམིགས་ཡུལ་ཚུ་གྲུབ་ནི་ནང་ཕན་བཏགས་ནི་འདི་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་༢༠༠༧ གྱི་བཀའ་རྒྱའི་ནང་ ཆོང་ལས་ཀྱིས་ ཐོན་སྐྱེད་ཚུའི་གནས་གོང་གུར་ རྒྱུན་སྐྱོང་ཟད་འགྱོ་བརྒྱ་ཆ་༩༠ འཐེབ་བཀལ་ཆོགས་ སྒྲ་བཙོ་ནུག། འདི་གིས་འབད་ ཁེན་ས་བརྒྱ་ཆ་༩༠ ཡོད་པ་ལས་ ལས་འཛིན་ལུ་ ཕྱང་མཐའི་ཚད་གཞི་ལས་བརྟེན་ མ་རྩ་ཟད་ནི་གི་ གཙོ་ལེན་མི་འབྲུང་ནི་ཡིན་པས། ཡིན་རྡུང་ འགྲན་བསྡུར་ཅན་གྱི་གནས་སྟངས་ནང་ཡིན་པ་ཅིན་ ལས་འཛིན་གྱིས་ ཆོང་ལས་གཞན་ བཟུམ་སྒྲ་ ཁེན་ས་ཡར་སེང་འབད་མི་ཚུགས་ནི་ཡིན་པས། ཆོང་སྒྲར་དང་ མ་དམངས་ཞབས་ཏོག་གི་འགན་དབང་བློ་སྒྲ་ལས་ དེ་གཉིས་ཀྱི་དམིགས་གཏད་མ་མཐུན་ལས་བརྟེན་ འགན་དབང་འབག་ནི་ལུ་ཐོ་ཡོག་སྒྲིད་ནི་ཡིན་པས།

འབྲུག་མི་སེར་རྒྱུ་ནོར་གཞི་བཟུང་གི་བདག་དབང་ཡོད་པའི་ཆོང་སྡེ་ཅིག་ཡིན་བཞིན་དུ་ ལས་འཛིན་འདི་གིས་ ཆོང་འབྲེལ་གྱི་དམིགས་ གཏད་གྲུབ་ནི་ལུ་ གདོང་ལེན་ཅན་ཅིག་འབད་འདུག། དེ་འབད་ཕ་ལས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ལྟ་ནང་ ཆོང་ལས་སྣ་མང་བཙོ་སྟེ་ ཁེན་ས་གི་ས་གོ་ མང་ཉེ་རྩོག་ཅིག་ནང་གྲལ་གཏོགས་འབད་ནི་གི་ ཐབས་བྱུས་ལག་ལེན་འཐབ་དགོས་བྱུང་སྟེ་འདུག། དེའི་སྐབས་ སྒེར་སྡེ་ གོང་འཕེལ་ལུ་བར་བགེགས་འབྱུང་ནི་ཡིན་པའི་ཚ་ཀྱང་ཚུ་བཀོད་པ་མ་ཚད་ ལས་འཛིན་དེའི་ འགན་དབང་ལས་ལྟགས་སྒྲ་ ལྟ་འབད་དོ་ བཟུམ་ཅིག་ཡིན་པས། ལས་འཛིན་འདི་ལུ་ ཉེ་མ་ལས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་བཏོན་ནི་གི་ལས་སྣ་དང་འབྲེལ་བའི་འགན་དབང་རྒྱ་ཆེཕ་སྒྲ་ ཡོད་པ་ལས་ དེའི་ཤུལ་གྱི་ལས་སྣ་ཚུ་ ཁྱད་རིག་དང་ལྡན་སྒྲ་འབད་དགོ་པ་ཅིན་ ཡྱོགས་གྲུབ་ཡོད་པའི་སྒེར་གྱི་ཆོང་ལྟ་ཚུ་ལུ་ འོས་འབད་མཐོང་ཡིན་པས།

དེ་འབད་ཕལ་ལས་ ལས་འཛིན་ཀྱིས་ ཆོང་ལས་རྒྱ་སྐྱེད་འབད་དགོ་མི་འདི་ཡང་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱ་ནོར་གཞི་བཟུང་གིས་ ཆོང་སྒྲུར་གྱུབ་འཐས་ཀྱི་ཚད་བཀོད་བཞག་མི་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཡིན་ལས་ མི་དམངས་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་འདི་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་གི་ཐོག་ལས་ སྤོད་ནི་གི་འགན་དབང་ལུ་ གཙོ་བོ་བཏོན་མ་ཚུགས་པའི་གནས་སྟངས་ལུ་ ཐུག་ནི་ཡིན་མས་སྒེ་ཆོར་ཡི། དེ་མ་ཚད་ སྒེར་སྟེ་གོང་འཕེལ་ནང་ཡང་གནོད་སྐྱོན་འཐུང་ནི་ཡིན་པས།

३.३ གཙུག་སྟེའི་སྒྲིག་བཀོད།

ལས་འཛིན་འདི་ལུ་ ཁྱིམས་འཛིན་དང་ལྷ་བཀོད་འབད་མི་ལས་སྟེ་ ལེ་ཤ་ཡོད་པ་ལས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་ལུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་དོན་ལུ་ གཞུང་གི་ལས་སྟེ་དང་ དེའི་ཁྱིམས་ལུགས་ དེ་ལས་ ཆོང་སྟེ་གི་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་ཚུ་ལུ་གནས་དགོས་ཡོད་པ་ཡིན། གཙུག་ས་ལ་ གཙོ་བོ་ཚུ་**པར་རིས་**[3.2] པའི་ནང་སྟོན་ཏེ་ཡོད།

རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ནང་ གཙུག་ས་ལ་ལས་ས་ལེ་ཤ་ འགན་ཁག་མ་འདྲཔ་ནང་གྲལ་གཏོགས་ཡོད་པ་བཞིན་དུ། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་འདི་ འགན་ཁག་འབག་མི་ཚུ་གི་གྲལ་ལས་གཅིག་ཡིན་མ་ལས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ཡུན་བརྟན་ཐོག་ལུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་གི་འགན་ཁུར་འབག་ནི་ནང་ ད་ལྟོའི་གཙུག་ས་ལ་ཡི་ཐོག་བཀོད་དང་ མཉམ་ལས་ཀྱིས་བཀལ་མི་གཙོ་ལེན་དང་ གཞུང་དབང་ཆོང་ལས་ཅིག་ཡིན་པའི་འགན་དབང་ཚུ་གྱབ་ནི་ན་ཡང་ གཙོ་ལེན་འཐུང་སྟེ་འདུག། འདི་ཚུ་ འོག་གི་དོན་མཚམས་ཚུ་ནང་ཨཱཁ་དེ་ཡོད།

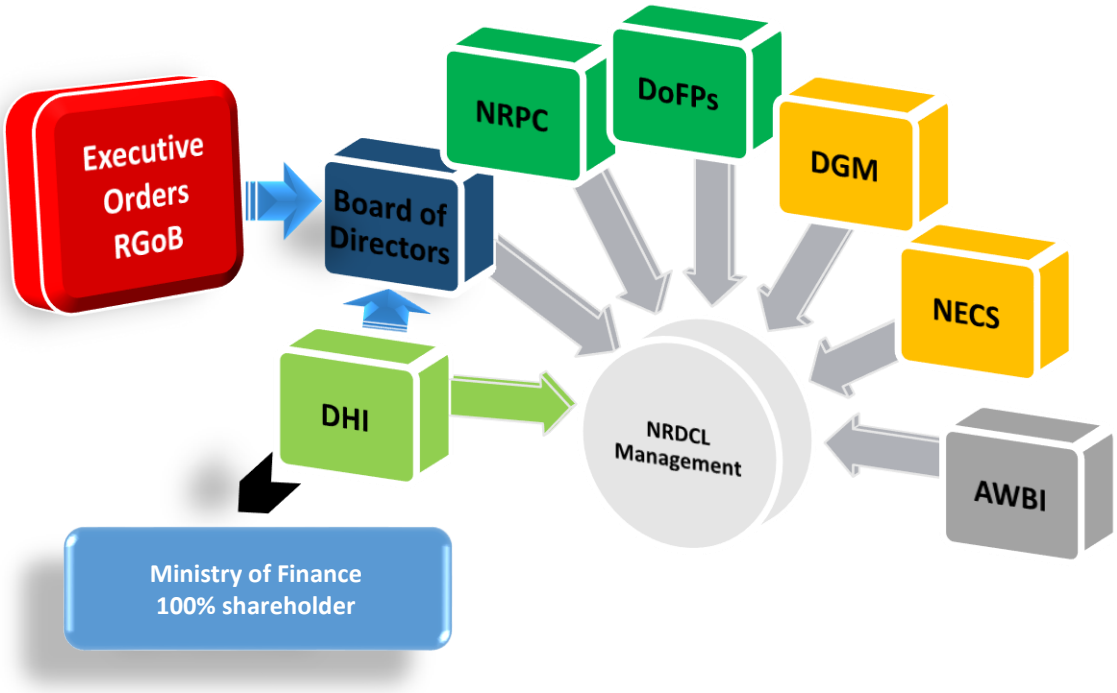

པར་རིས་[3.1]: **གཙུག་ས་ལ་ཡི་ཐོག**

༣.༣.༢ ཤིང་ཆས་ཆོ་གས་པ་དང་གཅིག་ཁར་མཉམ་འབྲེལ་འབད་མི་དེ་གིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ དེ་གའི་འགན་དབང་གྱུར་ནི་གི་སྟོན་གས་གྱུར་མར་ཉམས་ཏེ་ཡོད་པ།

ཤིང་ཆས་ཆོ་གས་པ་འདི་སྤྱི་ལོ་༢༠༠༤ ལྷ་ ལས་འཛིན་འདི་དང་གཞན་མི་ལས་ ཤིང་ཏུམ་ཚུ་ལེན་ཞིན་ལས་ ཤིང་ཆས་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་སྣ་ཚུ་ནང་གྲལ་གཏོགས་འབད་ནི་ནང་ སྐྲོར་ཀྱི་ཆོ་ལས་ཚུ་གི་ངོ་ཚབ་སྟེ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནུག། རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལྷ་ ཆོག་ཐམ་འཆང་མི་ཤིང་བྱ་ཁང་༧༣༤ ཡོད་ས་ལས་ ཤིང་བྱ་ཁང་༧༧༧ ཤིང་ཆས་ཆོ་གས་པ་དང་གཅིག་ཁར་ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག། འདི་གི་ འ་ནི་ སྐྲོར་ཀྱི་ཆོ་ལས་ ཚུ་གི་ཁེ་ཕན་ཉིན་སྐྱོབ་འབད་ནི་དེ་ནི་ལྷ་ གཞུང་དང་གཅིག་ཁར་ཕན་ཐོགས་ཅན་ཀྱི་ མཉམ་འབྲེལ་འབད་དེ་ རྒ་ཅན་ཀྱི་འགན་ཁག་འབག་སྟེ་འདུག། ཆོ་གས་པ་འདི་གིས་ ལས་འཛིན་ཀྱིས་བཏོན་མི་ཤིང་ཆས་ལས་ བཀོ་བཤ་འདྲ་མཉམ་ (༥༠%) ཐོབ་ནི་དང་ཆ་ཐོབ་ཚུགས་ཏེ་འདུག།

> ཤིང་ཆས་ཆོ་གས་པ་འདི་རིན་ཐོང་གཅིག་བསྟོམས་ ལས་སྣ་ལས་སྤྱོད་ནང་གྲལ་གཏོགས་ཡོད་པའི་བར་ མི་ཅིག་ཁིན་དང་མཐའ་དཔྱད་ཀྱི་ཉེ་སྤྱོད་འབད་མི་ མེན། འདི་གི་ཐོག་ལས་བཀོ་བཀྲམ་འབད་ཡོད་པའི་ ཁེ་ཕན་ཚུ་འདུན་པ་བསྐྱེད་ཡོད་པའི་ཉེ་སྤྱོད་འབད་མི་ ཚུ་ལུ་ཐོབ་ཚུགས་པའི་འགན་ལེན་མེད་པ་ཁིན།

དཔྱ་ ཤིང་ཆས་ཆོ་གས་པ་འདི་ ཞི་བའི་མི་སྡེ་ལས་ཆོ་གས་ཀྱི་བཅའ་ཁྲིམས་(།།༢༠༠།) ཅན་མ་ ཡང་ན་ འབྲེལ་ཡོད་ཁྲིམས་ལུགས་གཏི་ གི་འོག་ལུ་ཡང་ཐོ་བཀོད་མ་འབད་བར་ཡོད་པ་ལས་ ཆོ་གས་པ་ཁིན་པའི་ཁྲིམས་མཐུན་ཀྱི་དབང་ཆ་གཏི་ཡང་མིན་འདུག། ཤིང་ཆས་ ཆོ་གས་པའི་ངོ་ཚབ་འབད་ནི་དེ་ནི་ལྷ་ ཁྲིམས་མཐུན་འབད་དགོས་ཡོད་པ་ལས་ འབྲེལ་ཡོད་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་འོག་ལུ་ཐོ་བཀོད་འབད་བ་ ཅིན་ ཆོ་གས་པའི་འགན་ཁུར་ཚུ་ ཁྲིམས་མཐུན་ཐོག་ལུ་འབད་ཚུགས་པ་མ་ཚད་ འོས་ལྡན་ཀྱི་མི་དམངས་འགན་འཛིན་གི་གཞི་བཀོད་ཚུ་ ཚུལ་མཐུན་སྒྲིག་གཞི་བཙུགས་འབད་ཚུགས་ནི་ཁིན་པས། དཔྱ་འབད་བ་ཅིན་ ཤི་ཆས་བཀྲམ་སྒྲིལ་འབད་ནི་ནང་ལུ་སྐྱོན་ཆ་ལེ་ཤ་ཅིག་ར་ ཐྱུང་སྟེ་འདུག། ཆད་སྐྱོན་ཚུ་ཡང:

1) ལག་ལེན་ནང་ ཕན་ནུས་ཅན་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ཡོད་པ་བཟོ་ནི་དེ་ནི་ལུ་ འདུས་ཆོ་གས་ཀྱི་གཞི་བཀོད་དང་ ཐུ་རིམ་དང་ཐུ་སྒོའི་ ལམ་ལུགས་ཚུ་གསལ་བཀོད་འབད་མི་ བདག་སྐྱོང་གི་ལམ་ལུགས་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་མེད་པ།
2) ཤིང་ཆས་ཆོ་གས་པ་འདི་ ཤིང་ཆས་ཆོ་ངན་འབྲེལ་ནང་གྲལ་གཏོགས་ཡོད་པའི་ ཆོག་ཐམ་འཆང་མི་ཆོ་ངན་ལས་ཀ་ར་ཐོག་བཀོད་ ཐུབ་སྟེ་མེད་པ་ལས་བརྟེན་ ཐྱི་མཐུན་ཐོག་ལས་ཉེན་སྐྱོབ་འབད་མི་ཚུགས་ནི་ཁིན་པས།
3) འཐུས་མི་ནང་དོག་ ཆོ་ངན་འབྲེལ་ཀྱི་ལག་ལེན་དང་ ཤིང་ཆས་བཀོ་བཀྲམ་ཀྱི་ཐུ་རིམ་ཚུ་ཁྲིམས་འཛིན་འབད་ནི་གི་ བཅའ་ཡིག /སྒྲིག་གཞི་ཚུ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་མིན་འདུག།
4) ཆོ་གས་པའི་དཔར་གསལ་ཁང་ དགའ་འཛི་གི་འགན་ཁུར་ངེས་བརྟན་བཟོ་ནི་ ཡང་ན་ འགན་ཁུར་བཀལ་ནི་དེ་ནི་ལུ་ ཐུ་རིམ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་མིན་འདུག།

གོང་འཕེད་ཆད་སྐྱོན་ཚུ་གིས་ ཤིང་ཆས་ཆོ་གས་པ་ཁོང་ར་ལུ་ ཁོང་རའི་རེ་འདུན་བསྐྱེད་མི་དམིགས་ཡུལ་ཚུ་གྲུབ་ནི་དེ་ནི་ལུ་ འགོ་འཛིན་ འཐབ་ནི་དང་ ལྷ་འབད་ནི་ནང་བར་ཆད་ཀྱི་ཀྱངས་ཀཱ་ཅིག་གིས་མ་དོ་བར་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱོད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་ཡང་

འགན་དབང་ཚུ་གྱུར་ནི་ནང་ ཕན་གཞོན་ཐུང་ངོ་ཡོངས་ཀྱིན་པས། འོག་ལུ་བཀོད་མི་ཚུ་ ར་བཞིན་ཐོན་སྒྲིད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ དེ་གའི་འགན་དབང་འབག་ནི་ནང་ ཕན་གཞོན་འཐུང་མིའི་ གནད་དོན་ཚུ་ཁིན།

ཀ) ལས་འཛིན་དང་ ཤིང་ཆས་ཆོགས་པའི་བར་ན་ ཤིང་ཆས་བགོ་བཀྲམ་འབད་ནི་དེའི་དོན་ལུ་ གཞུང་གིས་བར་འཛུལ་འབད་དེ་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་བཀྲམ་སྒེལ་ཀྱི་བྱ་རིམ་২০১৯ ཅན་མ་འདི་གསར་བཟོ་འབད་ཐུག། བྱ་རིམ་ཀྱི་དོན་ཚན་৬.১ པ་དང་འཁྱེལ་ཕ་ད་ལས་འཛིན་ཀྱིས་ ཤིང་དུམ་བགོ་བཀྲམ་འབད་ནི་འདི་ཡང་ ཁ་རྩེ་གཙམ་འཐུའི་ཐོག་ལས་ ལས་འཛིན་དང་ ཤིང་ཆས་ཆོགས་པ་ གཉིས་ལུ་ ཆ་ཚད་འདྲ་མཉམ་(བཀུ་ཆ་৫০)འབད་བགོ་བཀྲམ་འབད་དགོས་ཀྱིན་པས། ལས་འཛིན་འདི་ ཤིང་ཆས(ཤིང་དུམ)བཀྲམ་སྒེལ་འབད་མི་ཁོ་ན་སྒེ་བཞག་དགོ་མི་འདི་ཡང་ དེ་གའི་འགན་དབང་དང་འཁྱེལ་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ནམ་ར་འབད་རྒྱང་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒེ་ཐོབ་ཚུགས་པ་ཚུགས་པ་བཟོ་ནི་དེ་ལུ་ཀྱིན་པས། ཤིང་ཆས་ཆོགས་པ་འདི་ མཐའ་དཔྱད་ཀྱི་ཤིང་ཆས་སྡོད་མི་ མེན་པར་ ཤིང་དུམ་ཚུ་ཏ་སྒེ་བཅོང་མི(ཤིང་དུམ་ལས་ཤིང་ཆས་ལུ་བཟོ་འདོན་འབད་ནི་) བར་མི་ཅིག་ཀྱིན། དེ་འབད་ལ་ལས་ ཤིང་ཆས་ཆོགས་པ་བཏུད་དེ་ བགོ་བཀྲམ་འབད་མི་དེ་གིས་ རེ་འདུན་བཏུད་མི་ཚུ་ལུ་ ཁེ་ཕན(ཤིང་ཆས་ཚུ་ཐོབ་ནི་)ཚུ་སྒྲོད་ཚུགས་པའི་ འགན་ལེན་འབད་མི་ཚུགས་པས།

ཁ) ཐོ་བཀོད་འབད་མི་ ཤིང་ཆས་ཆོགས་པའི་འཐུས་མི་ ནང་དོགས་ཡང་ འཐུ་མཉམ་སྒེ་བགོ་བཀྲམ་མ་འབད་ བའི་གནད་དོན་རེ་འོང་སྲིད། ཤིང་ཆས་ཆོགས་པའི་ ནང་འཁོད་ལུ་ བགོ་བཀྲམ་འབད་ནི་གི་བྱ་རིམ་བཟོ་ སྡེ་མེདཔ་ལས་བརྟེན་ ཆོགས་པའི་ནང་འཁོད་ལུ་ འཐུ་མཉམ་མེད་མི་འདི་གིས་ མཐའ་དཔྱད་ཀྱི་ཤིང་

> ཤིང་ཆས་ཆོགས་པ་འདི་ཐོ་བཀོད་མ་འབད་མི་ལས་བརྟེན་ ཁྱིམས་མཐུན་གྱི་གནད་དོན་དང་ ལུ་འབད་ནི་གི་བྱ་སྒོའི་རིམ་ པ་ དེ་ལས་ ལྟ་རྟོག་གི་ལམ་ལུགས་ཚུ་མེདཔ་ལས་བརྟེན་ གཞུང་སྐྱོང་ལེགས་ལྡན་དང་ དོན་སྲིན་གྱི་དམ་འཛིན་ ཆོགས་ པ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ནང་ལུ་ ཐོ་ཝོག་སྲིད་ནི་ཚེན་པས།

ཆས་སྡོད་མི(ཕྱིར་བཏང་གི་མི་སེར་)ཚུ་ལུ་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ཐོབ་ནི་ནང་ གནོད་སྐྱོན་འཐུང་ནི་ཚེས་ཞིབ་དབང་ འཛིན་ཀྱིས་ ས་གནས་ལྟ་སྐོར་ནང་འགྱོ་བའི་སྐབས་ལུ་ ཤིང་ཆས་བྱ་མི་འདི་ཚུ་ ཁོང་རའི་ལས་འགལ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ལག་ལེན་ འཐབ་སྡེ་ ཐོ་ཝོ་ཚུ་ལུ་ (ཕྱིར་བཏང་མི་སེར་) མ་ཐོ་ཝ་པར་ཡོད་པའི་གནས་ཐུང་ཆས་ཚུ་ཡང་ངོས་འཛིན་ཐུང་ཡི། ཤིང་བྱ་ཁང་ཚུ་གི་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་ཐོ་ལམ་འདི་ བཀག་ཐབས་མེད་རྒྱང་ བགོ་བཤད་འདི་བར་མི་གི་ལྷོག་གས་གྱུར་ཀྱི་ཐད་ཁར་ཐོ་མི་འདི་གིས་ བགོ་བཤད་ཆ་མ་སྟོམས་པར་ཐོ་མི་འདི་ བདེན་ཁུངས་ཆོད་མི་ཚུགས་པས།

ག) དེ་མ་ཚད་ ཤིང་ཆས་ཆོགས་པ་འདི་ ཆོག་ཐམ་འཆང་མི་ཤིང་གི་བཟོ་གྱ་ཁང་১১১ ཀྱངས་གཅིག་གི་ངོ་ཚབ་ཀྱིན་ལས་ ཐོ་བཀོད་ མ་འབད་མི་ཆོང་འཛིལ་པ་ཚུ་ལུ་ མི་འཐོབ་ནི་ཀྱིན་པས། དེ་འབད་ལ་ལས་ ཐོ་བཀོད་མ་འབད་མི་ཚུ་ལུ་ བྱ་ཐབས་མེད་པར་ ལས་ འཛིན་གྱི་བགོ་བཤད་ལས་ བགོ་བཀྲམ་འབད་དགོ་ནི་ཀྱིན་པས། འདི་གིས་ཡང་ མཐའ་དཔྱད་ཀྱི་ཤིང་ཆས་སྡོད་མི་ཚུ་གི་བགོ་ བཤད་ཚུ་ ཅིང་སྐལ་ར་མར་ཕབ་འབད་ནི་ཀྱིན་པས།

བ) ཤིང་ཆས་དྲ་དཔལ་ཚུ་གི་གོང་ཚད་འདི་ ར་བཞིན་ཐོན་སྒྲིད་རིན་བཀོད་ཆོགས་ཆུང་གིས་ གཏན་འཁེལ་བཟོལ་ཀྱིན་རྒྱང་ ཤིང་ཆས་ དྲ་དཔལ་ཚུ་གི་མཁོ་འདོད་མངམ་ཡོད་ས་ལས་ཕར་ རིན་གོང་ཚུ་དོན་སྲིན་ཐོག་ལས་ལྟ་རྟོག་འབད་ནི་མེད་མི་དང་ མཐའ་དཔྱད་ཀྱི་

ཤིང་ཆས་སྦྱོང་མི་ཚུ་ལུ་ བགོ་བཀྲམ་འབད་ནི་ནང་ དཔས་གསལ་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ སྦྱོང་མི་ཚུ་ལུ་གདམ་ཁ་གཞན་མེད་པར་ རིན་བཅོད་ཆོགས་ཆུང་གི་གོང་ཚད་ལས་ཐོག་སྒེ་ སྦྱོང་དགོས་ཐོན་ཏེ་འདུག།

ཅ) དཔལ་ ཤིང་ཆས་ཆོགས་པ་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འབྲེལ་ཐབས་ཐངས་འདི་གིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་ དམིགས་ཡུལ་ཚུ་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་ནང་ བཀག་ཆ་མང་རབས་ཅིག་བཀལ་ཏེ་འདུག། སྒེར་གྱི་ཤིང་ཏ་ཁང་ཚུ་གིས་ གསལ་བཀོད་འབད་བའི་དུས་ཚོད་ཁར་ བགོ་བཀྲམ་འབད་མི་ཤིང་ཆས་ཀྱི་འགོར་ཚད་མངམ་སྒྲ་འཐུ་མ་ཚུགས་ལས་བརྟེན་ ལུང་ཕྱོགས་ལ་ལུ་ཅིག་ནང་ ཤིང་དུམ་འགོར་ཆེ་ཏགས་སྒྲ་ལུས་ཡོད་པའི་གནས་སྟངས་ཚུ་ཡང་ངོས་འཛིན་འབད་ཡི། འགན་འཛིན་ཡང་བསྟར་སྦྱོང་འབད་མ་ཚུགས་པས།

དེ་འབད་ཕལ་ལས་ ཤིང་ཆས་ཆོགས་པ་འདི་ཐོ་བཀོད་མ་འབད་མི་ལས་བརྟེན་ ཁྱིམས་མཐུན་གྱི་གནད་དོན་དང་ ལྟ་འབད་ནི་གི་བྱ་སྒོའི་རིམ་པ་ དེ་ལས་ ལྟ་རྟོག་གི་ལམ་ལུགས་ཚུ་མེད་པ་ལས་བརྟེན་ གཞུང་སྐྱོང་ལེགས་ལྡན་དང་ དོན་སྲིན་གྱི་དམ་འཛིན་ ཆོགས་པ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ནང་ལུ་ ཐོ་ཕོག་སྲིད་ནི་ཨིན་པས།

དེ་འབད་ཕལ་ལས་ ལས་འཛིན་གྱིས་ མི་དམངས་ཀྱི་མཐའ་དོན་སྲུང་སྐྱོབ་འབད་ཚུগསཔ་བཟོ་ནི་གི་ འཆར་སྒང་ལས་ལྟཁ་བ་ སྒེར་གྱི་ཆོང་འབྲེལ་པ་ཚུ་གྲལ་གཏོགས་འབད་ནི་གི་ཐབས་ལམ་བཟོ་མི་འདི་གིས་ ཆོང་སྟེ་གི་མི་སྟེའི་དམིགས་ཡུལ་ཚུ་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་དོ་བཟུམ་ཅིག་མི་མཐོང་པས། དེ་གིས་ཡང་མ་དོ་བར་ གཞུང་སྐྱོང་ལེགས་ལྡན་དང་ འགན་འཛིའི་ལམ་ལུགས་ལུ་མ་གནས་པའི་གནས་སྟངས་འཐུང་སྲིད་ནི་ཨིན་པས།

ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་འབད་བ་ཅིན་ ལྟ་རྟོག་འབད་ནི་ནང་ལྟ་ཁག་གཏན་དོ་ཡོད་པ་ལས་ ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཁ་ཐུག་ལས་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ ར་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཅོད་ཆོགས་པའི་གོང་ཚད་ཀྱི་ནང་འཚོད་ལུ་ء་ བཅོང་ཡོད་པ་ ངེས་བརྟན་བཟོ་ནི་ནང་རྩ་འགེངས་ཏེ་ར་ཡོད་ཟེར་བཤད་ཅི།

༣.༣.༢ ར་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གི་རིན་བཅོད་བྱ་རིམ།

ར་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཅོད་ཆོགས་ཆུང་འདི་ ཅེ་མའི་སོ་ནམ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་འོག་ལུ་ *"གོང་ཚད་འགྲིག་ནི་དང་ཁྱིམས་འཛིན་"* འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱ་༢༠༠། ཅན་མའི་འོག་ལུ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༠། ལུ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི། སྤྱི་ལོ་༢༠༠། ལུ་ འཐུས་མི་ལྟ་འབད་མི་ཆོགས་ཆུང་ཅིག་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འོག་ལུ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༨ ཟླ་༤ ཕ་ཚུན་ ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ སྔོན་ནས། སྤྱི་ལོ་༢༠༡༨ ལུ་ རིན་བཅོད་ཆོགས་ཆུང་ཡིག་ཚང་འདི་ འཐུག་མི་སེར་རྒྱ་ནོར་ གཞི་བཟུང་ལུ་ཅིས་སྦྱོང་ཡོད་པ་དང་ དེ་གི་ཤུལ་ལས་ འཐུག་མི་སེར་རྒྱ་ནོར་གཞི་བཟུང་གིས་ ལས་སྟེ་སོ་སོ་ལས་ངོ་ཚབ་ལྟ་ཡོད་པའི་ ར་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཅོད་ཆུང་གི་འཐུས་མི་གསར་པ་གི་གྲོས་འཆར་བཙུགས་ནས། ཕེན་རྩང་ འཐུག་མི་སེར་རྒྱ་ནོར་གཞི་བཟུང་གིས་ ཆོགས་ཆུང་གི་འགོ་ཁྲིད་འབད་ནི་ནང་ ཁེ་ཕན་ལྟག་སྒྲོད་ཡོད་པའི་ཉེས་བཙུགས་ལས་བརྟེན་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢། ལུ་ ལོག་སྟེ་ར་ སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྟན་ཁག་ལུ་སྒྲོད་ནས།

ཆོ་གས་ཆུང་གི་འགན་ཚད་ནང་ལུ་ ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བགོ་བཀྲམ་འབད་ནི་གི་སྒོད་ཐུས་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ནི་དང་ འགྲུར་བཅོས་ཚུ་རྒྱབ་སྟོན་འབད་ནི་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གི་རིན་བཀོད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ནི་ ཤིང་དུམ་དང་ ཤིང་ཆས་བྱ་ཐལ་ ཅོ་གཡུར་ ཆྭམ་དང་ རྡོ་ཚུ་གི་གོང་ཚད་གནང་གྲོལ་དང་ཆ་སྟོར་འབད་ནི་ཚུ་ཚུདཔ་ཨིན་པས།

ཤི་ཆས་ཚུ(སྒྲོར་བཏང་གི་དཔྱ་བ་གཉིས་པོ་འདི་ཡང་ ཀོང་ཤིང་དང་ ས་ཤིང་གི་རིགས་)གི་གོང་ཚད་ཚུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོ་གས་ཆུང་གིས་འགྲིག་ནི་དང་ ཁྱིམས་འཛིན་འབད་ནི་ དེ་ལས་ བསྐྱར་བཟོ་འབད་དེ་འདུག། རིན་བཀོད་ཆོ་གས་ཆུང་གིས་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་རིན་བཀོད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་འདི་ཡང་ ཤིང་ཆས་དང་ཆྭམ་གྱི་མཐའ་དཔྱད་གོང་ཚད་གཏན་འབེབས་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ ཐོན་སྐྱེད་ཚུའི་གནས་གོང་གྱར་ལེབ་ས་གི་ཚད་གཞི་བརྒྱ་ཆ་༧༠ བཀལ་ཏེ་བཟོ་ཐུབ་ཨིན་པས།

རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོ་གས་ཆུང་གིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༧༥ དང་ ༢༠༧༦ དེ་ལས་ ༢༠༢༠ ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གི་རིན་བཀོད་འབད་མི་ལུ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གི་རིན་བཀོད་འབད་ནི་ ཆད་སྐྱོན་སྣ་ཆོ་གས་དོས་འཛིན་འབད་ཡི། ཆད་སྐྱོན་ཚུ་གི་ནང་ལུ་གཤམ་གསལ་ཚུ་ཚུདཔ་དེ་ཡོད།

༡) རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོ་གས་ཆུང་གི་འགན་དབང་འདི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཚོད་ལུ་བཏོན་མི་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཀ་རལ་ལུ་ཁྱབ་ཡོད་རྒྱང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡། ཚུན་ལུ་ རིན་བཀོད་ཆོ་གས་ཆུང་འདི་ ཤིང་ཆས་(ཤིང་དུམ་དང་ཤིང་བྱ་ཐལ་ཆ་ར་)དང་ ཆྭམ་གྱི་ རིན་གོང་བཀོད་ནི་རྒྱུངས་གཅིག་ནང་གྲལ་གཏོགས་འབད་དེ་འདུག། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོ་གས་ཆུང་གིས་ རྡོ་གི་གོང་ཚད་འདི་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡། ལས་ར་གཏན་འཁེལ་བཟོ་ཡོད་རྒྱང་ དོན་མཐར་ཐུག་ལུ་ རྡོ་དང་རྡོ་རྒྱག་གི་གོང་ཚད་ཚུ་ ཆོ་ཀི་གནས་སྟངས་ལུ་བཞག་སྟེ་འདུག། རྡོ་བཏོན་གྱི་ས་ཁོངས་མང་ཆེ་མོས་ཅིག་ སྒྲེར་གྱི་ཆོ་ངཆེལ་པ་ཚུ་གིས་ལག་ལེན་འཐབ་ཡོདཔ་དང་ ཉོ་མི་ཚུ་ལུ་ རྡོ་གི་རིན་གོང་ཚུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོ་གས་ཆུང་གི་གོང་ཚད་ཁར་ བཅོ་ཡོདཔ་རེས་བརྟན་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ ལྷ་རྟོག་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ཡང་མིན་འདུག།

༢) ཤིང་ཆས་དང་ རྡོ་ དེ་ལས་ ཆྭམ་གྱི་གོང་ཚད་གཏན་འབེབས་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ ཆ་འཛོག་གྲྭབ་པའི་ལམ་སྟོན་གཏི་ཡང་མིན་འདུག། གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱ་༢༠༠༧ ཅན་མ་གིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོ་གས་ཆུང་ལུ་ ལག་ལེན་གྱི་གནས་གོང་ངོ་མའི་གྲུར་ རྒྱུན་སྐྱོང་ཟད་འགྱོ་བཀལ་མི་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ རིན་গোং་གཏན་འབེབས་བཟོ་ནི་གི་དབང་ཆ་ཕྱིན་ཏེ་འདུག། **ཐིག་ཁྱམ་༤.๙** པའི་ནང་ གསལ་སྟོན་འབད་དོ་བཟུམ་ འདས་པའི་ལོ་ཚུ་ནང་ རིན་গোং་བཀོད་ནི་ནང་ ཤོ་མཚུངས་མེད་པའི་ལག་ལེན་ཚུ་དང་ལེན་འབད་དེ་ འདུག།

ཐིག་ཁྱམ་༤.๙ པ། རིན་গোং་བཀོད་ནི་ནང་ཤོ་མཚུངས་མེད་པའི་ལག་ལེན་ཚུ་དང་ལེན་འབད་ཡོད་མི་ཚུ།			
སྤྱི་ལོ།	**༢༠༧༥**	**༢༠༧༦**	**༢༠༢༠**
རིན་গোং་བཀོད་ནི་གི་གཞི་རྩེན།	འདས་པའི་དམིགས་ཡུལ་གྱུབ་མི་དང་ འདས་པའི་ལག་ལེན་ དང་རྒྱུན་སྐྱོང་གི་འགྱོ་སོང་འཁྲི་ མི་ལུ་གཞི་བཞག་ཡོདཔ།	འདས་པའི་དམིགས་ཡུལ་གྱུབ་ མི་དང་ འདས་པའི་ལག་ལེན་ དང་རྒྱུན་སྐྱོང་གི་འགྱོ་སོང་འཁྲི་ མི་ལུ་གཞི་བཞག་ཡོདཔ།	ཆོང་སྒྲུར་གྱི་ཕོ་ཆོ་དང་ ལོ་ འདི་གི་ ལག་ལེན་དང་རྒྱུན་ སྐྱོང་གི་སྟོན་ཐེས་ལུ་གཞི་བཞག་ ཡོདཔ།

གནས་གོང་གི་རིགས།	ནགས་ཚལ་བསྒྲར་གསོ་དང་ཉམས་བཅོས་ དེ་ལས་ རྒྱུན་སྐྱོང་དང་ རྩིད་འཐུས་ཚུ་ ཐད་ཀར་མིན་པའི་ཐད་སོང་འབད་བདག་ས་ལུང་འབད་ཡོདཔ།	ནགས་ཚལ་བསྒྲར་གསོ་དང་ཉམས་བཅོས་དེ་ལས་ རྒྱུན་སྐྱོང་དང་ རྩིད་འཐུས་ཚུ་ ཐད་ཀར་མིན་པའི་ཐད་སོང་འབད་བདག་ས་ལུང་འབད་ཡོདཔ།	ནགས་ཚལ་བསྒྲར་གསོ་དང་ཉམས་བཅོས་དེ་ལས་ རྒྱུན་སྐྱོང་དང་ རྩིད་འཐུས་ཚུ་ ཐད་ཀྱི་ཐད་སོང་འབད་བདག་ས་ལུང་འབད་ཡོདཔ།
གནས་གོང་རྒྱས་བཏོན་ཐབས་ལམ།	Simple Average Method	Simple Average Method	Weighted Average Method
(recovery rate)	༧༥%	༧༢%	༧༠%
Cross subsidy rate	དངུལ་གྱམ་༡༠ གོང་ཤིང་གི་རིན་གོང་གྱར་བསྟོམས་ཡོདཔ་ དང་ དངུལ་གྱམ་༡༠ སྒ་ཤིང་ གི་རིགས་ལས་བཏོག་ཡོདཔ།	དངུལ་གྱམ་༡༠ གོང་ཤིང་གི་རིན་གོང་གྱར་བསྟོམས་ཡོདཔ་ དང་ དངུལ་གྱམ་༡༠ སྒ་ཤིང་ གི་རིགས་ལས་བཏོག་ཡོདཔ།	དངུལ་གྱམ་༡༠ གོང་ཤིང་གི་རིན་གོང་གྱར་བསྟོམས་ཡོདཔ་ དང་ དངུལ་གྱམ་༢༠ སྒ་ཤིང་ གི་རིགས་ལས་བཏོག་ཡོདཔ།
འཕྲུང་ཁུངས: རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཚོགས་ཆུང། རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚན།			

༣) དུས་མིན་གྱི་ཞལ་འཛོམས་ཚུ་དང་ ཚོགས་ཆུང་གི་འཐུས་མི་ཚུ་འཕྲལ་འཕྲལ་འབད་སོར་མི་ དེ་ལས་ ཞལ་འཛོམས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཚུ་ ཚར་མ་སྤེ་ རྒྱུན་སྐྱོང་མ་འབད་མི་ལས་མཇོན་གསལ་ཐུང་དོ་བཟུམ་ འགན་ཚད་ཀྱི་ཐོག་ལས་ འགན་ཁུར་ཚུ་གསལ་ཏོག་ཏོ་བཀོད་ དེ་ཡོད་རུང་ རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཚོགས་ཆུང་གི་ལྟ་འབད་ཐངས་ནང་ ཆད་སྐྱོན་ཚུ་ངོས་འཛིན་འབད་ཡི། ཚོགས་ཆུང་གིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༨ ལུ་ རིན་བཀོད་ཀྱི་དཔྱད་ཡིག་ཅིག་གསར་བཏོན་འབད་དེ་ཡོད་མི་འདི་ དཀྱོ་ འོས་ལྷན་གྱི་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཆ་འཛོག་མ་འབད་བར་འདུག།

๔) འཐུས་ཀྱི་རིགས་ཚུ་ ངོས་ལེན་འབད་ནི་ ཡང་ན་ ངོས་ལེན་མི་འབད་ནི་ཚུ་ སྤ་གོང་ལས་ར་ཁྲད་ཚད་ ཡང་ན་ གནས་ཚད་ཚུ་ གཏན་འབེབས་མ་བཟོ་བར་ ཚོད་དཔག་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་འདུག། རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཚོགས་ཆུང་ལུ་ གོས་འཆར་བཀོད་མི་ཤིང་ཆས་ཀྱི་གོང་ཚད་དང་ རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཚོགས་ཆུང་གིས་ གནང་གྲོལ་འབད་མི་གོང་ཚད་ཀྱི་ཁྲད་པར་འདི་ **པེག་ཁྲམ་༤.༥** པའི་ནང་སྟོན་ཏེ་ཡོད། གོང་ཚད་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཚུ་ ངོས་ལེན་མ་འབད་མི་/མར་ཕབ་འབད་མི་གི་ རྒྱུ་མཚན་རྟགས་རིལ་རི་ཅིག་གི་ནི་ཡང་བཀོད་ནི་མིན་འདུག།

པེག་ཁྲམ་༤.༥ པ། རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཀྱི་གོང་ཚད་༢༠༢༠ (ཤིང་ཆས་) གི་གོང་ཚད་ཀྱི་གྲོས་འཆར་བཀོད་མི་དང་ གནང་གྲོལ་འབད་མི་གི་ཁྲད་བསྡུར།		
གནས་གོང་གི་རིགས།	**ལས་འཛིན་གྱིས་གྲོས་འཆར་བཀོད་མི་ གོང་ཚད།**	**རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཚོགས་ཆུང་གིས་ གནང་གྲོལ་འབད་བའི་གོང་ཚད།**
བདག་སྐྱོང་དང་འཐེལ་བའི་རྒྱུ་སྐྱོང་ཟད་ འགྲོ།	༢༩.९༣	༣०.१०९
ལས་གཡོག་པའི་ཁེ་ཕན་གོང་ཚད།	११५.३८५	११५.३८५

བཅོ་ནི་དང་བགོ་བཀྲམ་གྱི་ཟད་སོང།	༣.ཨ༦ཨ	༣.ཨ༦ཨ
ནགས་ཚལ་བསྐྱར་གསོའི་ཟད་སོང།	༡༡.༢༡ཨ	༡༡.༢༡ཨ
ཉམས་བཅོས་དང་རྒྱུན་སྐྱོང་ཟད་སོང།	༢༧.ཅ༤༦	༢༦.༢༧༧
ཆ་ཕན།	ཅ༠.ཅ༢༡	ཅ༠.ཅ༢༡
གནས་གོང་བསྡོམས(ས་ཡ་ནང་)	**༢༢༢.ཤ༢༠**	**༢༡ཨ.ཨ༤ཤ**
འབྱུང་ཁུངས: རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཚོགས་ཆུང། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚན།		

ཅ) ཕན་ཚུན་ཕབ་ཆག་འདི་ དགོ་འདོད་ཁྱང་སྒྲ་ཡོད་པའི་ཤིང་ཆའི་གོང་ཚད་འདི་ དགོ་འདོད་མངམ་ཡོད་པའི་ཤིང་ཆས་ལུ་སྦོ་སོར་འབད་བཅུག་དོ་ཡོད་པ་ལས་ འདི་གིས་ དགོ་འདོད་མངམ་ཡོད་པའི་ཤིང་ཆས་ཚུ་གི་གོང་ཚད་ཡར་འཕར་འགྱོ་སྟེ་འདུག།

ཆ) མཐའ་དཔྱད་ཀྱི་གོང་ཚད་འགྲིག་མི་ ལག་ལེན་གྱི་འགྲོ་སོང་ནང་འགྱུར་བཅོས་འབྱུང་མི་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ གོང་ཚད་བསྐྱར་བཟོ་འབད་ནི་ གི་དུས་ཡུན་ཚུ་གསལ་བཀོད་འབད་ནི་མིན་འདུག། ནགས་ཚད་དང་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་ ༢༠༡༧ ཅན་མ་ དང་འཁྲིལཕ་ད་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཚོགས་ཆུང་གིས་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་གོང་ཚད་ཚུ་ དུས་དུས་སུ་གཏན་འབེབས་འབད་དགོཔ་ཨིན་པས། གོང་ཚད་ཚུ་ གནས་གོང་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་བཟོ་དགོཔ་ཡོད་པ་ལས་ གོང་ཚད་ཚུ་ལོ་བསྟར་འབད་གཏན་འབེབས་བཟོ་དགོཔ་ཨིན་པས། ཨིན་རུང་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༤ ལས་ ༢༠༢༠ ཚུན་ལུ་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་གོང་ཚད་ཚུ་ ཚར་དྲུག་རྒྱུངས་གཅིག་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ནུག།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༧ གྱི་བཀའ་རྒྱའི་ནང་དོན་འདི་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ནམ་ར་འབད་རུང་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒྲ་ མི་དམངས་ལུ་འཐོབ་ཚུགས་པ་བཟོ་ནི་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཚོགས་ཆུང་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ་མི་འདི་ ཏེ་སྤྱོད་འབད་མི་ཚུ་ལུ་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་འཕེལ་བའི་གོང་ཚད་དང་ གནང་གྲོལ་འབད་བའི་ཚད་གཞི་རྒྱངས་གཅིག་བཀལ་ཡོད་པ་རིས་བརྒན་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ཨིན་པས། འདི་ཡང་ བར་མི་ཚུ་གིས་ འོས་མིན་ཀྱི་ཁེབ་ས་བཟོ་ནི་ལས་བཀག་ནི་གི་ཐབས་ལམ་ཅིག་འབད་གཞི་བཙུགས་འབད་ནུག། དེ་ འབད་ཕ་ལས་ གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱ་ ༢༠༠༧ ཅན་མའི་ནང་དོན་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ རིན་གོང་བཀོད་ནི་འི་དོན་ལུ་ རྣམ་དག་དང་ རིམ་མཐུན་ཡོད་པའི་གཞི་རྟེན་ཅིག་བཟོ་དགོཔ་འདི་ གལ་ཆེ་དགོས་ཅིག་ཨིན་པས།

རྒྱལ་ཁབ་ནང་འགོད་ལུ་བཏོན་མི་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གཱ་ར་ལུ་ རིན་བཀོད་འབད་ནི་གི་བྱ་རིམ་ནང་ ཆད་སྐྱོན་ཡོད་མི་དེ་གིས་ གཞུང་བཀའ་རྒྱ་ ༢༠༠༧ ཅན་མའི་ནང་རེ་འདུན་བསྐྱེད་མི་ འཆར་སྦྱང་བཟང་ཡོ་ཚུ་གྲུབ་ནི་ནང་བར་ཆད་རྒྱབ་ནི་ཨིན་པས། དེ་མ་ཚད་ ལམ་ལུགས་ཀྱིས་ ཁྱིམས་འཛིན་གྱི་གཞི་རྟེན་གཱ་ནི་ཡང་མེད་པར་ ལག་ལེན་གྱི་ཟད་འགྲོ་གཱ་བཟུམ་ཅིག་བཙུགས་རྒྱང་ངོས་ལེན་འབད་བ་ཅིན་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ ལག་ལེན་གྱི་འཛིན་ཚད་ཚུ་ཚད་འཛལ་འབད་ནི་གི་ ཚད་གཞི་ཅིག་མིན་འདུག། དེ་ སྟོངས་རིན་བཀོད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་འདི་གིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གི་ རྣམ་དག་གི་ཐོག་ལས་རིན་བཀོད་འབད་ནི་ལུ་ ཐོ་ཝོག་ནི་ཨིན་པས།

༣.༣.༣ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་དང་གཅིག་ཁར་མཉམ་རྩེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ།

ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་ལུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་གི་ སྤྱི་བསྡོམས་ཀྱི་འགན་ཁག་ཐོག་སྟེ་འདུག། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་བཏོན་གྱི་དང་ཉམས་སྲུང་འབད་ནི་གི་ལག་ལེན་འདི་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཁྱིམས་འཛིན་དང་ ལྷ་རྟོག་འབད་ཁ་ཕེན་པས། རང་བཞིན་ཐོག་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ མི་སྡེ་དང་ཉམས་སྲུང་གི་དམིགས་ཡུལ་གྱུབ་ནི་གི་འགན་དབང་ཚུ་ གྱུབ་འཐས་ཅན་དང་འཛིན་དགོས་ཅན་ཅིག་འབད་བཏོ་ནི་ནང་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ལུ་ བརྟེན་དགོ་པའི་འཐེལ་ཆགས་སྒྲོམ་འདུག། རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་ ལས་སྡེ་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ མཉམ་འཐས་འཐུང་ནི་དང་ མཉམ་ལས་རྩ་བརྟན་བཙོ་ཞིའི་དོན་ལུ་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་ གནད་དོན་ཚུ་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི།

༡) རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོགས་ཆུང་གི་གོང་ཚད་ལྷ་རྟོག་འབད་ནི།

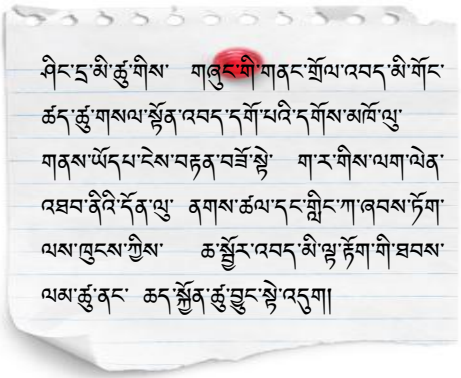
ཤིང་དྲ་མི་ཚུ་གིས་ གཞུང་གི་གནང་གྲོལ་འབད་མི་གོང་ཚད་ཚུ་གསལ་སྟོན་འབད་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་ལུ་ གནས་ཡོད་པ་ངེས་བརྟན་བཙོ་སྟེ་ ག་ར་གིས་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ཞིའི་དོན་ལུ་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཆ་སྤྱོར་འབད་མི་ལྷ་རྟོག་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ནང་ ཚད་སྐྱོན་ཚུ་བྱུང་སྟེ་འདུག།

ཤྱི་ལོ་༢༠༠᪻ ཀྱི་བཀའ་རྒྱའི་དོན་ཚན་༣.༢ པ་དང་འཁྱིལཁ་དང་ "སོ་ནམ་ལྷན་ཚོག་འོག་གི་ནགས་ཚལ་ལས་ཁུངས་དང་ བསྟན་རྒྱས་ལྷན་ཁག་འོག་གི་ ཆོང་འཕེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཤིང་དྲ་དཔལ་གྱི་གོང་ཚད་ཚུ་ལྷ་རྟོག་འབད་དགོ་པ་དང་ གཞུང་གི་གོང་ཚད་ལུ་མ་གནས་པའི་གནས་སྟངས་རང་འཐོན་ཆེ་ འཕྲུས་ཤོད་བྱུང་མི་འདི་ མ་འོངས་པའི་ཤིང་ཏུམ་ཀྱི་རིན་བསྟར་ཆོང་སྐྱར་ནང་བཅའ་མར་ གཏོགས་མི་བཅུག་" ཞེར་འགོད་དེ་འདུག།

དེ་མ་ཚད་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་བཀྲམ་སྒྲོལ་ཀྱི་བྱ་རིམ་ནང་ལུ་ ནགས་ཚལ་ དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཤིང་དྲ་དཔལ་ཚུ་ ཤི་ཆས་ཆོགས་པ་གིས་ རིན་བཀོད་ཆོགས་ཆུང་གིས་ གནང་གྲོལ་འབད་བའི་ གོང་ཚད་ཁར་བཅོང་ཡོད་པ་རིས་བརྟན་བཙོ་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་བཀོད་དེ་འདུག། ལས་ཁུངས་འདི་གིས་ མི་དམངས་ཀྱི་བརྡ་དོན་ཀྱི་དོན་ལུ་ ཤིང་དྲ་ཁང་ཚུ་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོགས་ཆུང་གིས་གནང་གྲོལ་འབད་བའི་ འཕྲལ་ཀྱི་গোং-ཚད་ཨོག་ཁྱམ་འདི་ ཙ་རྟག་ར་གསལ་སྟོན་འབད་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་ཡང་བཀོད་དེ་འདུག།

ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ འགན་འཛིན་པ་གཅིག་ལུ་ ཤིང་དྲ་ཁང་གཅིག་ལས་གཞིས་དེ་ཅིག་སྒྲོད་ཡོད་པ་དང་ ཤིང་དྲ་ཁང་གསུམ་ལས་བཞི་ཚུན་ལྷ་རྟོག་འབད་ནི་འདི་དོན་ལུ་ ནགས་ཚལ་འགོ་དཔོན་གཅིག་བསྐོ་བཞག་འབད་དེ་འདུག། ཐིམ་ཕུག་དང་ གླ་རོ། ཏླ། དབང་འདུས་ལུ་ ཤིང་དྲ་ཁང་༩᪩ ནང་ལྷ་སྐོར་འབད་ས་ལས་ ᪧ᪩ ནང་ཆུང་མ་གཅིག་ གོང་ཚད་ཀྱི་ཨོག་ཁྱམ་གསལ་སྟོན་ འབད་དེ་འདུག། ཤིང་དྲ་ཁང་ᪧ᪣ ཀྱིས་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོགས་ཆུང་གི་གནང་གྲོལ་འབད་བའི་གོང་ཚད་ ཁར་བཅོང་ཡོད་པ་སྒྲ་མཐོང་ཡོད་རྒྱད་ ཤིང་དྲ་ཁང་᪣᪩ གིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོགས་ཆུང་གིས་གོང་ཚད་ལུ་མ་གནས་ པར་ མང་ཆེ་ཨོས་ཅིག་ གོང་ཚད་མཐོ་དགས་སྒྲ་བཅོང་སྟེ་འདུག། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོགས་ཆུང་གི་གོང་ཚད་ལུ་གནས་ནི་ ནང་ ཨོ་མཚུངས་མེད་པའི་སྐོར་ལས་འདྲི་བའི་སྐབས་ལུ་ གཤམ་གསལ་ཀྱི་གནད་དོན་ཚུ་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི།

ཀ) ཤིང་དྲ་མི་ཚུ་གིས་བཀོད་མི་ནང་ ཤིང་ཆས་ཚུ་གི་སྒྲུས་ཚད་ཀྱི་གནས་རིམ་བཀོད་ནི་མེདཔ་ལས་བརྟེན་ ཁོང་ལུ་སྒྲུས་ཚད་ཞན་པའི་ཤིང་ཆས་ཚུ་ཐོབ་དོ་ཡོདཔ་ལས་ དེ་གིས་ ཆུད་ཟད་མང་ཆེ་དགོས་སྒྲེ་ཐོན་མས་ཟིར་ཕེན་པས། ཁོང་གིས་འབད་བ་ཅིན་ ཁོང་ལུ་ སྒྲུས་ཚད་ཞན་པའི་ཤིང་ཆས་བཀྲམ་སྒྲེལ་འབད་མི་ལས་བྱུང་མི་ཆུད་ཟད་ཚུ་གི་ རྒྱུད་འཐུས་འབད་ གོང་ཚད་མཐོ་དགོས་སྒྲེ་བཅོང་དོ་ཟིར་ བདེན་ཁུངས་བཀོད་ཅི།

ཁ) ཤིང་དྲ་མི་ཚུ་གིས་ གཞུང་གི་གནང་གྲོལ་འབད་མི་གོང་ཚད་ཚུ་གསལ་སྟོན་འབད་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་ལུ་ གནས་ཡོདཔ་ངེས་བརྟན་བཙོ་སྟེ་ གཱ་ར་གིས་ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ ནགས་ཚལ་དང་གྲྀང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཆ་སྟོར་འབད་མི་ལུ་ རྟོག་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ནང་ ཆད་སྐྱོན་ཚུ་བྱུང་སྟེ་འདུག། དེ་སྔོ་ ལུ་རྟོག་སྒྲིང་སྒྲིང་འབད་མ་ཚུགས་མི་འདི་ཡང་ ནགས་ཚལ་དང་ གྲྀང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ མི་སྟོབས་མ་ལང་པའི་དཀའ་དཤལ་ལས་བརྟེན་ཚིན་ཟིར་ཚིན་མས།

ག) ཏོ་མི་ཚུ་གིས་ ཤིང་དྲ་མི་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ བདེ་བཟློག་འབད་དེ་ གོང་ཚད་མཐོ་དགོས་སྒྲེ་སྒྲོད་ནི་གི་ཁ་བཟེད་མིའི་གནས་སྟངས་ ཚུ་ནང་ གོང་ཚད་ཚུ་ལུ་རྟོག་འབད་ནི་ནང་དཀའ་དཤལ་བྱུང་མ་ཚིན་པས། འདི་ཚུ་ཡང་ དགོ་འདོད་བཀོད་མི་ཚུ་ ཤི་ཆས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱིས་བདའ་མ་བཟུན་པའི་བསྐང་ལས་ ལུ་རྟོག་འབད་ནི་ནང་ལུ་ ཅིང་སྐལ་ར་བྱ་སྟབས་མ་བདེཕ་བྱུང་མ་ཚིན་པས། གནང་གྲོལ་ འབད་བའི་གོང་ཚད་ཁར་འཚོར་རྒྱས་བཀོད་ཡོད་རྩད་ ཏོ་མི་ཚུ་གིས་ གོང་ཚད་མཐོ་དགོས་སྒྲེ་སྒྲོད་ནི་གི་ཁ་བཟེད་མིའི་གནས་སྟངས་ ཚུ་ནང་ གོང་ཚད་ཚུ་ལུ་རྟོག་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ བསྟན་རྒྱས་ལྟན་ཁག་འགོ་གི་ ཉིར་སྒྲོད་རྒྱབ་སྒྲུང་ཡིག་ཚང་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་རྩེད་ཀྱི་སྒྲིག་ཆ་ཁ་ནི་ཡང་མིན་འདུག།

ཅ) ནགས་ཚལ་དང་གྲྀང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཆོང་ལམ་ནང་ ཁྲིམས་མཐུན་མིན་པའི་གྲོང་གསེབ་ཀྱི་ཤིང་ཆས་དང་ སྐྱེར་དང་ མི་སྟེ་ནགས་ཚལ་གྱི་ཤིང་ཆས་ཚུ་བཅོང་མི་དེ་གིས་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་གོང་ཚད་ཚུ་བརྟན་བརྟན་མེདཔ་བཟོ་ནི་ཚིན་པའི་ བརྡ་སྟོན་འབད་ཡི།

ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་འབད་བ་ཅིན་ ཤིང་ཆས་བཏོན་མི་གི་སྒྲུས་ཚད་ཀྱི་ཐད་ཁར་ ཁོང་ལུ་འབད་ཐབས་གནོ་ཡང་མེདཔ་དང་ ཤིང་ཆས་ ཁང་ནང་ སྒྲུས་ཚད་གཱ་ར་ཅོག་གཅིགཔ་འོང་དགོ་པའི་ངེས་པ་མེད་ཟེར་ཚིན་པས།

ནགས་ཚལ་དང་གྲྀང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འབད་བ་ཅིན་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ ར་ང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོགས་ཆུང་གི་གོང་ཚད་ ཁར་བཅོང་ཡོད་མེད་ལུ་རྟོག་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ཤིང་དྲ་ཁང་ཚུ་ནང་ ཤིང་དྲ་ཁང་གི་འགན་འཛིན་པ་ཚུ་བཀག་ནི་དང་ ས་གནས་ཀྱི་ཡིག་ ཚང་ཚུ་གིས་ སྐོར་སྒྲུང་འབད་ཐོག་ལས་ གཅེ་དྲག་དྲག་ཆ་འགེངས་དོ་ཟིར་བཤད་ཅི། དེ་མ་ཚད་ ནགས་ཚལ་དང་གྲྀང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཡིག་ཡང་ FRMD/FRUS/2(a)/2020-21/488 སྤྱི་ཚེས་༣/༢/༢༠༢༡ ཅན་མའི་ཐོག་ལས་ ཕྱི་རྒྱུད་རྒྱབ་ སྒྲུང་ཡིག་ཚང་ལུ་ ཤིང་ཆས་དང་ཆུམ་ དེ་ལས་ ཏོ་ཚུ་བཅོང་ནི་ནང་ ར་ང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོགས་ཆུང་གི་གནང་གྲོལ་འབད་ བའི་གོང་ཚད་ལུ་ འཁྱིལ་བསྟན་འབད་ཡོད་མེད་ཀྱི་ ལུ་རྟོག་འབད་དགོ་པའི་ཞུ་བ་འབད་དེ་འདུག།

བཙོ་དྲ་ཁང་རེ་རེ་ལུ་ ནགས་ཚལ་འགན་འཛིན་པ་རེ་བསྐོ་བཞག་འབད་དེ་ཡོད་རྩད་ ཞིབ་འཚུག་དང་ ས་གནས་ལུ་སྐོར་འབད་བའི་ སྐབས་ལུ་ གོང་ཚད་ཚུ་ ར་ང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོགས་ཆུང་གི་གོང་ཚད་ལས་མཐོཕ་སྒྲེ་ ལེན་ཡོད་པའི་གནས་སྟངས་ཚུ་བྱུང་སྟེ་ འདུག། ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཕྱི་རྒྱུད་རྒྱབ་སྒྲུང་ཡིག་ཚང་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་རྩེད་འབད་ནི་ནང་རྩ་འགེངས་མི་འདི་ངོས་ལེན་ཡོད་རྩད་

གོང་ཚད་ཆུ་ཞིབ་དཔྱད་འབད་ནི་དང་ ཕྱི་རྟོག་འབད་ནི་གི་ཐབས་ལམ་འཛིན་མ་བཅུགས་ཆུན་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཚོགས་ཆུང་གི་གོང་ཚད་ལྷ་མ་གནས་པའི་གནད་དོན་འདི་ ཐུང་སྟེ་ར་སྟོད་ནི་ཨིན་པས།

༢) ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་གི་འཆར་གཞི་ལག་ལེན་གྱི་ལྷ་རྟོག།

ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ངོས་འཛིན་འབད་མི་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཕན་༢༧ འདུག། ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཕན་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་གི་འགན་ཁུར་འདི་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་འོག་གི་ ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཚན་ལྷ་བཀལ་ཏེ་འདུག། ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཕན་འདི་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་ཟིར་མི་ ཡིག་ཐོག་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་གི་ཐོག་ལས་ ལོ་ངོ་༷༠ གྱི་རིང་ལུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ཨིན་པས། འཆར་གཞི་ཆུ་ཡང་ འབྲུག་གི་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་བཀོད་རྒྱ་འོག་གི་ཁྱིམས་དོན་ཆུ་དང་འཁྱལ་ཏེ་ བཟོ་བཟོཕ་ཨིན་པས། ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་ཆུ་མ་ བཟོ་བའི་ཏེ་མ་ རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་ལྟན་ཆོགས་ལས་ མཐའ་འཁོར་ཁྱོགས་མེད་ལེན་དོ་ཡོད་པ་དང་ འཕྲེལ་ཡོད་ལས་སྟེ་ཆུ་ལས་ མི་སྟེ་ཁྱོག་མེད་ཆུ་ལེན་ནི་འདུག།

གནང་བ་གྲོལ་ཞིན་ལས་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་འདི་ ལོ་བསྟར་ལག་ལེན་འཆར་གཞིའི་ཐོག་ལས་གཞི་བཅུགས་འབད་ཕ་ཨིན་མ་དང་ འཆར་གཞི་འདི་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་དང་ གྲོས་བསྟུན་འབད་དེ་བཟོ་ཕ་ཨིན། ལས་འཛིན་གྱིས་ ལོ་བསྟར་ཤིང་བཏོན་ནི་གི་ཚད་འདི་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་ནང་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ཁར་ ལོ་བསྟར་ལག་ལེན་འཆར་གཞི་འདི་ཡང་ འདི་དང་འཁྱལ་ཏེ་བཟོ་ཨིན་པས། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་དང་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ ལོ་བསྟར་ཆིངས་ཡིག་དང་ལོ་བསྟར་ལག་ལེན་གན་ཡིག་གཏེས་ཆ་ར་ ལོ་བསྟར་ལག་ལེན་འཆར་གཞི་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ བཟོ་ཕ་ཨིན་པས།

ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཕན་ཆུ་གི་ལག་ལེན་ཆུ་བསྟར་ཞིབ་འབད་བའི་སྒྲབས་ལུ་ ནགས་ཚལ་ལག་ལེན་ཆུ་ དོན་སྒྲིན་ཐོག་ལས་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ནང་བར་འགེགས་འབད་མི་དང་ ལས་འཛིན་གྱི་དངུལ་འཕྲེལ་གྲུབ་འཐབ་ལུ་ཡང་གཞོད་པའི་ཆད་སྐྱོན་དག་པ་ཅིག་གསལ་ སྟོན་བྱུང་ཡི། འདི་ཆུ་ཡང་།

༡) ལོ་བསྟར་ལག་ལེན་གྱི་འཆར་གཞི་བཟོ་བའི་སྒྲབས་ལུ་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་དགོ་འདོད་ཀྱི་དཔྱད་མ་འབད་ཕ་ལས་བརྟེན་ ལོ་ལྷ་དེ་ཅིག་ གི་རིང་ལུ་ ཤིང་ཆས་ཆུ་མ་བཅོང་པར་ལུས་མི་ལས་ཁ་གོ་དོ་བཟུམ་ ཤིང་ཆས་བཏོན་མི་གི་འགོར་ཚད་དང་ དགོ་འདོད་བཀོད་མི་ གཞིས་མ་མཐུན་པར་འདུག། ལོ་བསྟར་ལག་ལེན་འཆར་གཞི་ནང་ལུ་ ཤིང་ཆས་གা་དེ་ཅིག་བཏོན་ནི་ཨིན་ན་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་དགོ་འདོད་ དང་བསྟུན་ཏེ་བཟོ་ནི་གི་ བསྐྱར་བཅོས་འབད་བཅུག་སྟེ་འདུག། ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཕན་ཆུ་ ལུང་ཕྱོགས་གা་ཏེ་ཡང་ཁྱབ་སྟེ་ ཡོད་པ་ལས་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་འགོར་ཚད་དང་ དཔྱ་བ་གི་དགོ་འདོད་འདི་ཡང་ ལུང་ཕྱོགས་ལས་ལུང་ཕྱོགས་སྒེ་ཁྱད་པར་འཐོན་ནི་ཨིན་པས། དེ་འབད་ཕ་ལས་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་གི་འགོར་ཚད་འདི་ དགོ་འདོད་དང་མ་འཁྱལ་བའི་བསྐྱང་ལས་ ལུང་ཕྱོགས་ལ་ལུ་ཅིག་ ནང་ དགོ་འདོད་མར་ཕབ་འགྱོ་མི་དེ་གིས་ ཤིང་ཆས་ཆུ་འགོར་ཆེ་ཏགས་སྒེ་ མ་བཅོང་པར་ལུས་ཨིན་པས།

２) ཤིང་ཆས་ཚུ་འགོར་ཆེ་དགོས་སྒྲ་མ་བཅོང་ཡར་ལུས་མེའི་དཀའ་བལ་འདི་ སྐྱེལ་འདེན་གྱི་རིན་གོང་འཕེབ་ཡོག་མི་དེ་གིས་ དོ་ཁང་ཚུ་ལས་ བགོ་བཀྲམ་འབད་མི་ཤིང་ཆས་ཚུ་ མ་འབག་ཡར་བཞག་མི་བརྟེན་ཏེ་ཡང་འཐུངས་ཙིན་ཡས། ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་བཀྲམ་སྒྲེལ་གྱི་ཐུ་རིམ་གྱིས་ ཤི་དྲ་ཁང་ཚུ་གིས་ བགོ་བཀྲམ་འབད་བའི་ཤིང་དུམ་ཚུ་ བགོ་བཀྲམ་འབད་ཞིན་ལས་ཟླ་ངོ་གཅིག་(ཉིན་གྲངས་３０)གི་ནང་འཁོད་ལུ་ འབག་དགོཔ་འབད་བཀོད་དེ་ཡོད་རྡུང་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཤིང་ཆས་འབག་ནི་ནང་འཐུས་ཤོར་ཐུང་མི་ཤིང་དྲ་ཁ་ང་ཚུ་ ཤུལ་མའི་བགོ་བཀྲམ་ནང་བཅའ་མར་གཏོགས་ནི་ལས་བཀག་ཆ་མ་འབད་བར་འདུག། དེ་བཞིན་དུ་ འགན་འཛིན་བཀལ་ནི་གླིང་གླིང་མེདཔ་དང་ལས་འཛིན་ལུ་ ཤིང་ཆས་ལྷག་ལུས་ཚུ་ བཅོང་མ་ཚུགས་གཙོ་ལེན་སྒོམ་སྒྲ་ཐུང་སྟེ་འདུག།

３) ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་ནང་ ངོས་འཛིན་འབད་མི་ཤིང་ཆས་འདི་ ཁྱོམ་ཁར་དགོ་འདོད་མེད་མི་ དེ་འབད་ཕ་ད་ ལོ་བསྡར་ལག་ལེན་འཆར་གཞི་ནང་ཚུད་དེ་ཡོད་པའི་རིགས་ཚུ་ཚུད་དེ་ཡོདཔ་ལས་བརྟེན་ བཅོང་མ་ཚུགས་པར་ལུས་པ་ཙིན་པས། ལས་འཛིན་གྱིས་ སྒ་ཤིང་གི་རིགས་ཀྱི་ཤིང་ཆས་ཚུ་དང་ བཅོག་ཕུར་ཚུ་བཏོན་ཙིན་རྡུབ ཁནད་ལུ་ བཅོ་ཁ་ཤིང་ཆ་ཤ་ཡིན་ཡས། ལས་འཛིན་ལུ་ ས་གནས་ཀྱི་འོས་འབབ་ཡོད་པའི་ལྷངམ་གྱི་རིགས་ཚུ་ གསོག་འཛོག་འབད་དེ་དགོ་ནི་དང་ འབྲེ་འདི་ ནགས་ཚལ་གྱི་ལྷངམ་གསོ་སྐྱོང་ཁང་གི་ཐོག་ལས་གཞི་བཅུག་འབད་དགོཔ་ཡིན་པས། ཤིང་བཅུག་ནགས་ཚལ་ཅིག་ ཏང་１５４.９９３ དེ་ཅིག་ནང་ ཤིང་སྐྱེས་ནི་གི་ཚད་གཞི་ཁྱོད་སུ་སྒྲེ་ཐོན་ཏེ་འདུག།

ཁྱོམ་གྱི་དགོས་འདོད་དཔྱ་ཁྱད་མ་འབད་མི་ལས་བརྟེན་ ཤིང་ཆས་བཏོན་མི་དང་ དགོ་འདོད་གཉིས་མ་མཐུན་ལས་ ཤིང་ཆས་འགོར་ཆེ་དགོས་སྒྲ་མ་བཅོང་ཡར་ལུས་ཡོདཔ་ཡིན་པས། ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་བཀྲམ་སྒྲེལ་ཐུ་རིམ་གྱི་ཁྱིམས་དོན་ཚུ་བསྡར་སྒྲོད་འབད་ནི་ནང་ འཐུས་ཤོར་ཏེ་ འཐུས་ཤོར་ཐུང་མི་ཚུ་ བཀག་ཆ་འབད་ནི་དང་ ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ཆོང་བསྒྲགས་ལངམ་སྒྲ་མ་འབད་མི་ལས་བརྟེན་ གནས་ སྡུངས་འདི་ སྐྱ་དགས་ལུ་འགྱུར་ཆུག། ལོ་བསྡར་ལག་ལེན་འཆར་གཞི་བཟོ་ནི་དང་ དེའི་ལག་ལེན་གྱི་སྐབས་ལུ་ འཕེལ་མཐུན་ཅན་གྱི་ མཉམ་རྩེག་དགོཔ་འདུག།

ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་བཀོད་མི་ནང་ ལྷངམ་གསོ་སྐྱོང་ཁང་བཟོ་ནི་དང་ ས་བཅུད་མེད་མི/ ཤིང་ཆས་བཏོན་པའི་ས་ཁོངས་ནང་ཤིང་ བཅུགས་ནི་ལ་སོགས་པའི་ ཤིང་བཅུགས་ནི་དང་འཕེལ་བའི་ལུ་ཚུ་དང་ ཤིང་བཅུགས་མི་ས་ཁོངས་རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་ནི་འདི་དོན་ལུ་ ཁོང་གིས་ ལོ་ཙ་རྒྱ་ར་ དཔྱལ་ཀྱམ་ས་ཡ་１ ལས་／ གི་བར་ན་ ཟད་འགྲོ་གཏང་དོ་ཟེར་ཙིན་པས།

ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ལན་གསལ་བཀོད་མི་ནང་ ཤིང་དྲ་ཁང་དང་ ཤིང་གི་བཟོ་གྲ་ཁང་ཚུ་ལུ་ ཤིང་ཆས་ཚུ་བགོ་བཀྲམ་འབད་བའི་ཤུལ་ལས་ ཤི་ཆས་ཚུ་འབག་ནི་ནང་ བསྒྲར་ཞིབ་འབད་ནི་འགན་ཁུར་འདི་ བར་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་ཡོགས་ཙིན་ཟེར་བཀོད་ཅི། གསལ་བཀོད་འབད་བའི་དུས་ཡུན་ནང་ ཤིང་ཆས་ཚུ་འབག་ནི་ནང་འཐུས་ཤོར་རེ་འཐུང་པ་ཅིན་ བར་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ཉིན་སྡུད་བཏོགས་བཞག་བརྒྱ་ཆ་１０ གཞུང་བཞེས་གཏང་ནི་དང་ བགོ་

བཀྲམ་འབད་མི་འདི་ཆ་མེད་གཏང་བཏུབ། ལྷག་པར་དུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཤིང་ཆས་འགོར་ཆེ་ཏགས་འབད་ལུས་མི་འདི་ འབྲུག་ཤར་ཕྱོགས་ཀ་ཐུག་ལུ་ ས་ཤིང་གི་ཤིང་ཆས་ཀྱི་དགོ་འདོད་ཁྱད་ས་ལུ་ཡོད་མི་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ འབྲུག་མི་ སེར་ཆུ་ནོར་གཞི་བཟུང་དང་གཅིག་ཁར་ ཆིངས་ཡིག་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ ཆིངས་ཡིག་གི་དམིགས་གཏད་ཚུ་གྲུབ་ནིའི་དོན་ལུ་ དགོ་འདོད་མེད་དེ་འབད་རྩད་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཕན་ཚུ་ལས་ ཤིང་ཆས་ཚུ་བཏོན་བཏོན་འབད་ནི་ཨིན་མས་ཁྲོ་ཆོར་ཕྱི་ཨིན་པས། ལས་ཁུངས་ཀྱི་བཀོད་མི་ནང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ དོན་ལུ་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་གི་དམིགས་གཏད་ཚུ་ལོ་ཁ་རྒྱ་ར་བཟོ་ཡོད་རྩད་ ཊོ་མི་མེད་པ་ཅིན་ ཤིང་བཏོག་ནི་ཚུ་ ཕར་འགྱངས་འབད་རྩད་བཏུབ་ཟེར་ཨིན་པས།

དེ་མ་ཚད་ ལོ་བསྟར་ཤིང་ཆས་བཏོག་ནི་འདི་གཏན་འཚེལས་འབད་བའི་སྒྲབས་ལུ་ ཤིང་རིགས་གཙམ་ཁ་ཕྱེ་ནི་གི་ཐད་ཀར་ ཤིང་བཏོག་ནི་འདི་ ཡུན་བརྟན་ཀྱི་གཞི་ཆ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཕན་ནང་ཡོད་པའི་མཛོད་ཐོ་ཆ་ཚང་བཆོས་ཏེ་ གཏན་འཚེལས་བཟོ་དོ་ཡོད་པ་ལས་ ལོ་བསྟར་ཤིང་བཏོག་ནི་འདི་ གཙམ་ཁ་ཉུང་སུ་འབད་ཡོད་པའི་རིགས་ཚུ་ཁྲུབ་ཀར་བཞག་སྟེ་ ཆོང་འཕྲེལ་ཀྱི་འོས་འབབ་ཡོད་མི་ཁྲུངས་གཅིག་གཙམ་ཁ་ཁྲུབ་སྟེ་ གཏན་འཚེལས་བཟོ་མི་ཚུགས་པས་ཟེར་བཀོད་ཅི། འདི་བཟུམ་མའི་བཀག་འཛིན་ ཚུ་གིས་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཕན་ཀྱི་ ཡུན་བརྟན་ཀྱི་གཞི་ཆ་ཚུ་སྒྲིང་སྒྲིང་མེད་པ་བཟོ་འོང། ཀོང་ཤིང་གི་ཤིང་ཆས་ཚུ་ ཅེ་མ་ལས་ མར་ཕབ་འགྱོ་ནི་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ མ་འོངས་པའི་ནང་ལུ་ ཤིང་ཆས་ཆོགས་པ་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ གཙམ་ཁ་ཉུང་སུ་ཡོད་པའི་རིགས་འདི་ཚུ་ ལེགས་ཤོམ་སྒྲ་སྒྱོད་ནི་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ འཆོལ་ཞིབ་འབད་དགོས་འདུག། ཤིང་ཆས་དགོ་འདོད་ཀྱི་བརྒྱ་ཞིབ་ཀྱི་ཐད་ཀར་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་ཆོང་བསྒྲགས་འབད་ནི་འདི་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་འབད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ ཤིང་ཆས་དགོ་འདོད་ཀྱི་བརྒྱ་ཞིབ་ཡང་ ཁོང་གི་འགན་ཁུར་ཅིག་ཡིན།

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱོས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལན་གསལ་ལུ་ ངོས་ལེན་ཡོད་རྩད་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་བཀྲམ་སྒྲེལ་ཐུ་རིམ་ཀྱི་དབང་ཆ་ཡོད་མི་ཅིག་འབད་ཕ་ལས་ ཤིང་ཏྲ་ཁང་ཚུ་གིས་ ཤིང་ཆས་ཚུ་འབག་ནི་ནང་འཐུས་ཤོར་ཐུང་མི་གི་འགན་འཁག་དང་ འགན་འཛིན་བཀལ་ནི་འདི་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལུ་འགན་ཅིག་ཡིན། དེ་མ་ཚད་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་ཚུ་ཡང་ གཅིག་ཏུ་གཅིག་ དགོ་འདོད་དང་མཐུན་འབད་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ ལོ་བསྟར་ལག་ལེན་འཆར་གཞི་མ་བཟོ་བའི་ ཅེ་མ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་དང་ཐོས་བསྟུན་འབད་དེ་ ཆོང་ལམ་དཔྱེ་དཔྱད་འབད་དགོས་འདུག།

ཁ) གྲུབ་འབྲས་དང་ལག་ལེན་གྱི་འཛོན་ཚད།

རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་འདི་ གཞུང་དབང་གི་ཆོང་ལས་ཅིག་ཡིན་ལས་ མི་སྟེ་ཕན་ཐབས་ཀྱི་འགན་དབང་ཚུ་ གྲུབ་དགོ་པའི་འགན་ཁུར་ཡོད་པའི་གྱར་ ཆོང་འཕྲེལ་འཐབ་དགོ་པའི་འགན་ཁག་ཡོད་ལས་ སྒྲིར་བཏང་གྲུབ་འབྲས་བཏོན་ནི་ནང་ གདོང་ལེན་ཐུང་སྟེ་འདུག། ཆོང་འཕྲེལ་ཆུངས་གཅིག་འཐབ་མི་བཟུམ་སྟེ་ ཁྱོམ་ཀྱི་གོང་ཚད་དང་འཁྱེལ་ཏེ་མེན་པར་ ལས་འཛིན་འདི་གིས་

མི་སེར་ལུ་ ནམ་མ་འབབ་རྩུང་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒྲོ་སྒྲོད་ནི་འོད་ལུ་ གོང་ཚད་མར་ཕབ་ཀྱི་དཀའ་བལ་བྱུང་སྟེ་འདུག། དེ་འབདཔ་ལས་ ལས་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་བཏང་གི་གླུབ་འཐས་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་གི་ཐད་ཁར་ མི་སྟེའི་བདེ་སྐྱིད་དང་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་གཏེས་ཆ་ར་ཚུད་དགོཔ་ཡོད་པ་ལས་ ལུ་ཁག་ཅིག་ཡིན་པས།

གཞུང་དབང་ཆོང་ལས་ཀྱི་ལག་ལེན་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་གི་ གཞི་བཀོད་ ཡང་ན་ ཐབས་ཤེས་ཅིག་གསལ་བཀོད་ ཡང་ན་ ངོས་ལེན་རྩུང་བ་ཅིག་མེད་དེ་འབད་རྩུང་ ལ་ལུ་ཅིག་གིས་ ཐོན་ཤུགས་དང་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ཚད་གཞིའི་བསམ་འཆར་བཀོད་ཡོད་པ་དང་ ལ་ལུ་ཅིག་གིས་ དངུལ་འབྲེལ་དང་ ཁེ་འབབ་ཀྱི་བརྡ་སྟོན་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ཨིན་པས། ཁེ་འབབ་ཆུངམ་གཅིག་ལུ་གཅོ་རིམ་བཏོན་པ་ཅིན་ ཁྱིད་བྱུས་བཟོ་མི་ཚུ་ཕྱི་འགྱུར་ཁར་འཁྱེད་ནི་ཨིནམ་ལས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ཡང་ མི་སྟེའི་ཕན་བདེ་ལུ་གཅོ་རིམ་བཏོན་དོ་ཡོད་པ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་གླུབ་འཐས་ཚུ་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་འོད་དོན་ལུ་ མི་སྟེའི་དམིགས་གཏད་ཚུ་བརྩི་འཛིན་ལས་ལས་འཛིན་གྱི་གླུབ་འཐས་ཚུ་སྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཚུ་ལུ་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ཡི།

1) མི་སྟེའི་དམིགས་ཡུལ་ཚུ་གླུབ་ནི།
2) དངུལ་འབྲེལ་གྱི་གནས་སྟངས་དང་ཁེབ་ས།
3) བཟོ་གྲ་དང་འཕྲུལ་ཆས།
4) མི་སྟོབས་འཛིན་སྐྱོང་།
5) འཆར་གཞི་དང་ལས་རིམ་ཚུ་གི་བསྟར་སྤྱོད།
6) བརྡ་དོན་འཛིན་སྐྱོང་རིམ་ལུགས།

3.9 མི་སྟེའི་དམིགས་ཡུལ་ཚུ་གླུབ་ནི།

3.9.1 མཐའ་འཁོར་ཁྱམས་སྒྲུང་།

ལས་འཛིན་གྱི་དམིགས་ཡུལ་ནང་ལུ་ གཅོ་ཤུགས་བཏོན་མི་དམིགས་ཡུལ་གཅིག་འདི་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཕན་ཚུ་ནང་ ཤིང་བཐུགས་ནི་/ནགས་ཚལ་སྐར་གསོ་འབད་ནི་དང་ གླ་ཁར་གཏང་མི་གཞུང་གི་ས་ཆ་ཚུ་ནང་ ཆོང་འབྲེལ་གྱི་ཤིང་བཐུགས་ནི་འདི་ཨིན་པས། ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ཡུན་བརྟན་དང་ རྒྱུན་མཐུད་ངེས་བརྟན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ སྐར་སྐྱེས་ཀྱི་ལས་སྣ་ཚུ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་སྟེ་འདུག། ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཕན་ཚུ་གི་ནང་འགོད་ལུ་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ཡོད་མི་དང་ གཙང་སྦྲ/ཉིན་སྲུང་འབད་བའི་ས་ཁོངས་ ས་བཅུད་མེད་ས་ དེ་ལས་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཕན་ཚུ་གི་ཕྱི་ཁར་ མེ་རྒྱུན་ཤོར་བའི་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ ཤིང་བཐུགས་ནི་གི་ལས་སྣ་ཚུ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནུག།

སྐར་སྐྱེས་ཀྱི་ལས་རིམ་ཚུ་ཡང་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་ཚུ་གི་གསལ་བཀོད་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཕན་ཚུ་ནང་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནུག། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ཕྱར་མ་གསོ་སྐྱོང་འབད་ནི་དང་ ཤིང་བཐུགས་ནི་

གི་ཐད་ཀར་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་གསལ་བཀོད་འབད་མི་ ཁྱིམས་ལུགས་དང་ གནས་ཚད་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་འདུ། ས་ཧིང་ཡོད་པའི་ནགས་ཚལ་ནང་ ཧིང་བཙུགས་ནི་གི་ལྟ་འདི་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཕན་ཚུ་ལས་ ཧིང་ཆས་བཏོན་ཚར་ཕ་ཅིག་ དེ་འཕྲོ་ལས་ ཆོང་འབྲེལ་གྱི་འོས་འབབ་ཡོད་པའི་ ལྷུངས་གསོ་སྐྱོང་ཁང་ནང་གསོ་སྐྱོང་འཐབ་མི་ ས་གནས་ཀ་གི་རིགས་འདི་ཚུ་བཙུགས་པ་ཨིན་པས། ཀོང་ཧིང་གི་ནགས་ཚལ་ནང་ལུ་ བཅོས་མའི་སྒར་སྐྱེས་ལས་ རང་བཞིན་གྱི་སྒར་སྐྱེས་འདི་ གཙམ་ཀ་རྒྱབ་ཨིན། ཨིན་རྒྱང་ ལག་ལེན་གྱི་ཤུལ་ལས་ ལོ་ངོ་གཉིས་དང་གསུམ་གྱི་ནང་འཁོད་ལུ་ རང་བཞིན་གྱི་ཧིང་མ་སྐྱེས་བ་ཅིན་རྒྱངས་གཅིག་ ཧིང་བཙུགས་ནི་གི་ལྟ་འབད་ཕན་ཨིན་པས།

ཧིང་བཙུགས་མི་ཚུ་ཡང་ དུས་ཡུན་ལོ་ངོ་ལྔ་ལས་དུག་ཚུན་ ལེགས་ཤོམ་སྒྲ་སྐྱེས་མ་ཚར་ཚུན་རྒྱུན་སྐྱོང་འཐབ་སྟེ་ མཐའ་འཛུག་ལུ་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ལུ་ཆ་ཝས་སྤྲོད་པ་ཨིན་པས། སྒོ་ནོར་དང་ རི་དྭགས་སེམས་ཅན་གཉིས་ཆ་རའི་ཐོག་ལས་ སྐྱེ་ལྟན་གྱི་ཉིན་ཁ་སྒྲོམ་ཡོད་པའི་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ ཧིང་བཙུགས་མི་ཚུ་ ལེགས་ཤོམ་འབད་སྐྱེས་ཡོད་པ་ངེས་བརྟན་བཟོ་ཞིའི་དོན་ལུ་ གཞི་བཙུགས་ཀྱི་དུས་ཡུན་ལས་ཡང་ལྟག་སྟེ་ རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་དེ་འདུ།

༧) ཉམས་སྲུང་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ།

སྤྱི་ལོ་༢༠༧༨ ལུ་ *“སྟོ་ཚལ་རྒྱུ་སྲུབ་ཧིང་བཙུགས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་”* ཟེར་མི་དགོངས་དོན་འདི་ འབྲུག་མི་སེར་ཐུ་ཆོར་གཞི་བཟུང་གིས་ དེ་གཞི་འོག་ལུ་ཡོད་མི་ ཆོང་སྟེ་ཚུ་གིས་ ཧིང་བཙུགས་ནི་གི་ལས་རིམ་ནང་བཅའ་མར་གཏོགས་ཏེ་ མཐའ་འཁོར་ཉམས་སྲུང་འབད་ནི་ནང་ ཕན་འདེབས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་འབད་ཕ་ཨིན་པས། དགོངས་དོན་འདི་གི་ཐོག་ལས་ ཧིང་བཙུགས་ནི་དོན་ལུ་ འབྲུག་སྒར་འབྱུང་གྲོག་མེ་ལས་འཛིན་དང་ འབྲུག་གྲོག་མེ་ལས་འཛིན། འབྲུག་གི་དཔལ་ཁང་། འབྲུག་བརྒྱུད་འཕྲིན་ཚད་ དེ་ལས་ འབྲུག་མཁའ་འགྲུལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལས་ མ་དཔལ་ཚུ་འཆོལ་སྒྲུབ་འབད་ནུག། ཧིང་བཙུགས་ཀྱི་ས་ཁོངས་ངོས་འཛིན་འབད་ནི་ ཧིང་བཙུགས་ཀྱི་ལས་རིམ་འགོ་འཛིན་འཐབ་ནི་ ཧིང་བཙུགས་ཀྱི་ས་ཁོངས་ཚུ་ལེགས་ཤོམ་མ་འགྱོ་ཚུན་རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་ནི་འདི་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་འགན་ཁུར་ཨིན་པས།

ཐིག་ཁྱམ་༣.༦ པ། སྐྱེ་སྟེ་ཡོད་མི་གི་བརྒྱ་ཆ་དང་ ཧིང་བཙུགས་ཀྱི་གནས་རིམ།	
སྐྱེ་སྟེ་ཡོད་པའི་བརྒྱ་ཆ།	**གནས་རིམ།**
ཅ༠ གི་ལྟག་ལས།	མཆོག་འགྱུར།
༧༠-ཁ་	གནས་མེད་ས་མེད་ལེགས་ཤོམ།
༦༠-༦ཅ	ལེགས་ཤོམ།
༥༧ ལས་ཅ་	ཏ་ལམ་ཅིག།
ཅ༠ གི་འོག་འཛུག།	སྐྱོ་ཏགས།

ཕྱི་ལོ་༢༠༧༨ ལས་ ༢༠༧ཅ་ གི་ནང་འཁོད་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ཧིང་བཙུགས་ས་ཁོངས་ཅིག་ཏར་ ༢༠༧.ཅ། བཟོ་ཡོདཔ་ དང་ ལྷུངས་ ᎾᏍᏗ,ᏄᏍᏓ བཏོན་ཡོདཔ་ དེ་ལས་ སྒར་སྐྱེས་ཀྱི་དོན་ལུ་ཟད་ སོང་དཔལ་ཀྱམ་ས་ཡ་ ᏗᏂ.ᏓᏥᏥ གཏང་ནུག།

ཧིང་བཙུགས་མི་ཚུ་ ཁྱིམས་ལུགས་དང་གནས་ཚད་ དེ་ལས་ ཁྱད་རིག་གི་ བཅའ་ཡིག་གཞན་ཚུ་དང་འཁྱེལ་ཏེ་ མཐར་འཁྱོལ་ཅན་གྱི་སྒོ་ལས་གསོ་སྐྱོང་ འཐབ་ཡོདཔ་ངེས་བརྟན་བཟོ་ཞིའི་དོན་ལུ་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ ལས་ཁུངས་ཀྱི་ *“ཧིང་བཙུགས་དང་ནགས་ཚལ་ལྷུངས་གསོ་སྐྱོང་གི་ལྟ་ཁྲོག་དང་ དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་ལས་སྟོན་”* ལུ་གཞི་བཞགས་སྟེ་ བཅོས་བཟོ་དང་ རང་བཞིན་གྱི་

སྒང་སྐྱེས་སར་ཁོངས་ཚུ་ནང་ སྒང་སྐྱེས་ཀྱི་བཏགས་ཞིབ་ཚུ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནུས། སྒང་སྐྱེས་ཀྱི་བཏགས་ཞིབ་ཚུ་ཡང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་དང་ འཕྲེལ་ཡོད་ ནགས་ཚལ་སྲོ་ཚན་ཚུ་ མཉམ་འཕྲེལ་ཐོག་ལས་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནུས། ཤིང་བཙུགས་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་འདི་ **པོག་ཁྲམ་༤.༥** པའི་ནང་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད།

༢) སྒང་སྐྱེས་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་དམའ་ས་སྒྲེ་ཡོད།

སྤྱི་ལོ་*༡༩༨༩* ལས་*༢༠༡༩* ཚུན་ ཅིག་ཏུ་*༡༡༢མ.༡༩* ནང་ཤིང་བཙུགས་ས་ལས་ ཅིག་ཏུ་*༡༨མ.९९* ནང་ལུ་ སྒང་སྐྱེས་སྐོ་ཏགས་འབད་ཡོད་པའི་སྟན་ཞུ་འབད་ནུས། ཤིང་བཙུགས་མི་ཚུ་ནང་སྒང་སྐྱེས་སྐོ་ཏགས་ཡོད་མི་འདི་ གཤགས་འཁོད་ཀྱི་ཆད་སྐྱོན་ཚུ་ལས་བཏེན་ཏེ་བྱུང་ནུས།

- ཀོང་ཤིང་གི་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ གནམ་གཤིས་སྐོ་ཏགས་དང་ ས་འི་གནས་སྟངས་སྐོ་ཏགས་ཡོད་མི་ དེ་ལས་ ཤིང་བཙུགས་ས་འི་ས་ཁོངས་ནང་ ཆུའི་ཀླ་མེད་མི་དེ་གིས་ ཤིང་བཙུགས་མི་ཚུ་མཐར་མ་འཚོལ་ལྷ་ལུ་འགྱུར་ནུས། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ སྤྱི་ལོ་*༢༠༢༡* ལུ་ སྲོ་ཚལ་རྒྱུད་སྲུབ་ཤིང་བཙུགས་ལས་རིམ་ཀྱི་ཐོག་ལས་ ཐིམ་ཕུག་ཇོང་ཁག་འོག་གི་ སྲེ་སྲིད་ཀྱི་ས་ཁོངས་ནང་ ཅིག་ཏུ་བཞི་ནང་ཤིང་བཙུགས་ནུས། ས་གནས་འདི་བྱག་དང་ ས་སྐམ་ཕེན་པའི་ཁར་ ཆུའི་ཀླ་མེད་ནི་དེ་གིས་ འ་ནྲ་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ ཤིང་བཙུགས་མི་ཚུ་སྐྱེ་མ་བཏུབ་པས།
- གཞོང་སྒར་ལུང་ཕྱོགས་འོག་གི་ ཀོ་རི་ལ་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཕན་ནང་ སྤྱི་ལོ་*༡༩༨༧* ལུ་ ཤིང་བཙུགས་འབད་མི་འདི་ གནས་སློ་སྲེ་འོང་མི་སྒོ་ནོར་སེམས་ཅན་ཚུ་གིས་ཟ་མི་ལས་བཏེན་ སྒང་སྐྱེས་སྐོ་ཏགས་འབད་ར་འདུ། རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ནོར་འཚོ་སའི་ས་ཁོངས་ཀྱི་ཉེ་འདབ་ཀྱི་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ སྒང་སྐྱེས་འདི་སྐོ་ཏགས་ཡོད་པའི་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡིས། **པར་རིས་༤.༤** པའི་ནང་སྟོན་དོ་བཟུམ་ ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་ ལྷངམ་ལོག་སྟེ་བཙུགས་མི་དང་ ལྷགས་སྐྱེད་རལ་བསྒོར་ཏེ་འབད་རྒྱུང་ནོར་ཕྲིར་ཚུ་གིས་ རལ་ཚུ་མེདཔ་བཏང་སྟེ་ ནོར་ཚུ་རྩ་ཟ་བར་བཙུགས་ཏེ་འདུ།

པར་རིས་૩.૩ པ། ཀོ་རི་ལ་ནགས་ཚལ་སྲེ་ཕན་ནང་ ཧོར་ཀྱི་ཟ་ཟ་བའི་ལྷངས་ཚུ།

པར་རིས་૩.૯ པ། (གཡོན་དང་སྒྲུག) ཧོར་ཚུ་ཤིང་བཙུགས་མི་ཚུ་ཟ་བཙུག་ནིའི་དོན་ལུ་ ཧོར་ཕྲེལ་ཚུ་གིས་མེདཔ་གཏང་མི་རལ་དང་ (གཡས) རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ཉམས་བཅོས་འབད་བའི་རལ།

- **པར་རིས་૩.૯** པའི་ནང་ལུ་ ཧོར་ཚུ་ཤིང་བཙུགས་མི་འདི་ཟ་བཙུག་ནིའི་དོན་ལུ་ ཧོར་ཕྲེལ་ཚུ་གིས་ རལ་མེདཔ་བཏང་བཏང་མ་ཚུ་ སྟོན་མ་ཨིན། ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཕན་ཀྱི་ཞལ་འཛོམས་འཚོགས་པའི་སྐབས་ལུ་ མི་སྲེ/ཉེ་འགོར་ཚུ་ནང་ ཤིང་བཙུགས་ཀྱི་ གལ་གནད་དང་ ཟད་སོང་འཁྱི་མི་ཚུ་གི་སྐོར་ལས་ གོ་བརྡ་སྦྱོང་ནུག། ཨིན་རུང་ ཆུ་ཟ་མི་གིས་གཞོད་པ་བཀལ་མི་འདི་བཀག་མ་ཚུགས་པས། གཞོད་སྐྱོན་ཐུང་སྲེ་འབད་རུང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ཤིང་བཙུགས་མི་ཚུ་བསྐྱར་གསོ་ འབད་ནི་དང་ ལྷངས་མེད་གཏང་མི་ཚུ་ རིགས་གསར་པ་གིས་བསྐྱར་བཙུགས་འབད་ནི་ དེ་ལས་ དགོས་མཁོ་ཡོད་ས་ ལོག་སྲེ་ རལ་བསྐོར་ནི་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ འགོ་འཛིན་འཐབ་ནུག།
- ཤིང་བཙུགས་མི་ལུ་གཞོད་སྐྱོན་བཀལ་མི་འདི་ནང་ བསྐྱར་གསོ་དང་རྒྱུན་སྐྱོང་ཚུ་འབད་དགོ་དོ་ཡོད་པ་ལས་ འདི་གིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་ ཟད་སོང་འཐེབ་ཐོགས་ཨིན་པས། སྒྲར་སྐྱེས་འདི་ ཁྱབ་འཐུས་ཅན་ལུ་སྐྱར་དགོ་པ་ཅིན་

ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་རྟོག་ལས་ཁུངས་ལྷ་ཡང་ སྐོར་སྒྲུང་འབད་ནི་དང་ ཁྱིམས་འགལ་འབད་མི་ཚུ་ལུ་ ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་ཉམས་སྒྲུང་བཅའ་ཁྱིམས་1984 *ཅན་མ་དང་ ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་སྒྲུང་སྐྱོབ་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་དང་འཁྱིལ་ཏེ་ ཉེས་ཆུ་དང་ཉེས་ཆད་བཀལ་ནི་དང་ མི་སྟེ་ལུ་གོ་རྟོགས་སྒྲིལ་ནི་གི་འགན་ཁག་འདྲ་མཉམ་སྒྲ་ཤོགས་པ་ཨིན།*

སྐྱེ་ལྡན་གནས་སྟངས་ཀྱི་བཀག་ཆ་འདི་ ཤིང་སྐྱེ་ནི་ནང་འཐུས་ཤོར་འབྱུང་བཅུག་མི་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་ངོ་མ་ཅིག་ཨིན། ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ ཕན་ཚུ་གི་ནང་ན་ཨིན་རུང་ ཡང་ན་ ཕྱི་ཁ་འབད་རུང་ ཤིང་བཅུགས་མི་ཚུ་ལེགས་ཤོམ་སྒྲེ་སྐྱེ་བཅུག་ནི་ནང་འཐུས་ཤོར་འབྱུང་བཅུག་མི་ འདི་ ས་གནས་དང་ གཞི་གློ་སྟེ་ཧོང་མི་ནོར་སེམས་ཅན་གཉིས་ཆ་ར་གིས་ཟ་མི་ལས་བརྟེན་ཨིན་པས། ཤིང་བཅུགས་མི་ཚུ་རལ་བསྐོར་ རུང་ ནོར་ཇི་ཚུ་གིས་ རལ་མེདཔ་གཏང་སྟེ་ ནོར་ཚུ་རྒྱ་ཟི་ཞི་ཏོན་ལུ་ ཤིང་བཅུགས་མི་ས་ཁོར་ནང་བཅུགས་ཏེ་འདུག། ཐུ་ཤིང་ཡོད་པའི་ནགས་ཚལ་ནང་ ཆོང་སྒྲུར་ཀྱི་ཧོས་འབབ་སྒོམ་ཡོད་པའི་རིགས་མང་ཤོས་ཅིག་ ནོར་ཚུ་གི་མང་ཤོས་ཟ་མི་ཅིག་ཨིན་པས། རི་དཀར་སེམས་ཅན་ཚུ་གིས་ཡང་ ཤིང་བཅུགས་མི་ཚུ་ལུ་ གནོད་པ་སྒོམ་བཀལ་ཏེ་འདུག།

ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་རྟོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཐུ་ཤིང་ཡོད་པའི་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཕན་ལུ་ ཤིང་སྐྱེས་ཏེ་ཡོད་པའི་བརྒྱ་ཆ་འདི་སྐྱོ་ཏགས་ཡོད་མི་ལུ་ཏོས་ལེན་འབད་ཡོད་པར་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ཤིང་བཅུགས་ཀྱི་ལས་སྒྲ་ཚུ་ ཏུང་བཟོོན་ཆེ་བའི་སྒོ་ལས་འབད་དགོས་ཡོད་པའི་ ཆོང་སྒྲང་བྱེམ་ཨིན་པས། ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཉེས་ཆུ་དང་ཉེས་ཁྱིམས་བཀལ་མི་དེ་ གིས་ དཀའ་ངལ་ཚུ་ཏ་ལམ་ཅིག་སེལ་ཚུགས་ནི་ཨིན་རུང་ དཀའ་ངལ་འདི་དོན་སྒྲིན་ཐོག་ལས་ སེལ་ནི་གི་ཐབས་ཤེས་ཏྲག་ཤོས་ཅིག་ འདི་མེནམ་འབད་ཡང་ཆོར་ཕན་ཨིན་པས། ཨིན་རུང་ ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཁ་ཐུག་ལས་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཕན་ཚུ་ནང་ ཤིང་བཅུགས་མི་ཚུ་གྲུབ་འཐུས་ཅན་དང་ འགྲུར་ཁྲུད་ཅན་ལུ་བཟོ་ནི་ནང་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་ ཆུབ་སྐྱོར་ཕྲིལ་བུམ་འབད་ནི་གི་ ཁས་ལེན་འབད་ཕ་ཨིན་པས།

ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་རྟོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འབད་བ་ཅིན་ ཐབས་ཐུས་ཚུ་གི་ཐད་ཁར་ ཁོང་ལུ་ འབྲུག་གི་འཛིན་སྐྱོང་དགུ་ཨོས་ ལག་ལེན་ཀྱི་ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་ཉམས་སྒྲུང་ཁྱིམས་དེབ་ནང་ལུ་ བཀོད་དེ་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ ཤིང་བཅུགས་དང་འཛིན་སྐྱོང་གི་ ལམ་སྟོན་ཡར་མ་སྒྲེ་ཡོད་ཟེར་ཨིན་པས། དེ་མ་ཚད་ ཤིང་བཅུགས་ཀྱི་ལས་རིམ་འགོ་བཅུགས་མི་ལས་སྟེ་ཀ་ཨིན་རུང་ ཉུང་མཐའ་ལོ་ངོ་*3 ལས་*5 ཚུན་གྱི་ ཤིང་བཅུགས་རྒྱུན་སྐྱོང་གི་འཚར་དངུལ་བྱིན་ནི་ཨིན་པས།

རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱི་ཁ་ཐུག་ལས་ སྒྲར་སྐྱེས་འདི་ ཀྱིབ་འཐུས་ཅན་ཅིག་ལུ་འགྱུར་དགོས་པ་ཅིན་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་རྟོག་ལས་ཁུངས་འདི་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་བདག་འཛིན་འཐབ་མི་ཅིག་འབད་ལས་ ཤིང་བཅུགས་མི་ཚུ་ལྟ་རྟོག་འབད་ནི་གི་ འགན་ཁག་འདྲ་མཉམ་སྒྲ་འབག་དགོས་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཉམས་སྒྲུང་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་2017 *ཅན་མ་དང་འཁྱིལ་ཏེ་ ཁྱིམས་ལས་འགལ་མི་ཚུ་ལུ་ ཉེས་ཆད་བཀལ་དགོ་མི་འདི་བསྐྱར་ཞུ་འབད་ཡོད།། དེ་མ་ཚད་ སྒྲར་སྐྱེས་ཚུ་མཐར་འཁྱོལ་ཅན་ཅིག་བཟོ་ནི་དེ་དོན་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་དང་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་རྟོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཐབས་ཐུས་ཚུ་བཟོ་དགོས་འདུག།*

३) འཕོར་ལམ་སེལ་ནི།

ཤིང་ཚས་བསྡུ་གསོག་འབད་ནི་ནང་ཕན་ཐོགས་ནི་དང་ ལྷ་གི་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ལྷོད་ཚུགས་ནི་འདི་དོན་ལུ་ འཕོར་ལམ་ཚུ་བསལ་ཏེ་འདུག། རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཕོད་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་འོག་གི་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲོ་ཕན་༢༧ དེ་ཅིག་ཁྱབ་སྟེ་ ཡོད་པ་དང་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲོ་ཕན་ཚུ་མཐུད་ནི་འདི་དོན་ལུ་ ཡོངས་བསྟོམས་ལུ་ འཕོར་ལམ་རིང་ཚད་ཀྱི་ལོ་མི་ཁར་*།།རེ.ཁ* བསལ་ཏེ་འདུག། འཕོར་ལམ་བསལ་ནི་འདི་དོན་ལུ་ སྤྱི་ལོ་*།།ཀ།* ཚུན་ལུ་ ཟད་སོང་དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་*།།ཆ།* གཏང་ནུག།

ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲོ་ཕན་ཚུ་དང་ ལོ་བསྟར་ལག་ལེན་འཛར་གཞི་གི་གཞི་བཀོད་ཀྱིས་ ལོ་བསྟར་ཐོན་འབྲས་ཀྱི་དམིགས་གཏད་དང་ ནགས་ཚལ་གྱི་འཕོར་ལམ་སེལ་ནི་གི་རིང་ཚད་ཚུ་ ངོས་འཛིན་དང་བགོ་བཀྲམ་འབད་ཕྱིན་པས། དེ་འབད་ཕ་ལས་ དམིགས་ཡུལ་དང་ ནགས་ཚལ་གྱི་འཕོར་ལམ་སེལ་ནི་འདི་ ཐུ་གོང་ལས་གཏན་འབེབས་འབད་དེ་ ནགས་ཚལ་དང་གྲོང་གཞས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ དམ་དམ་འབད་ལྟ་རྟོག་འབད་ཕྱིན་པས། གཏེ་འབད་ཚུགས་ས་ལུ་ མི་སྲེ་ལུ་ མི་སྲེའི་ཁེ་ཕན་ཚུ་སྲོང་ཐབས་ལུ་ ཁེ་ཕན་འཐེབ་སྲོང་ནི་ དང་ ཟད་སོང་མར་ཕབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ འཐེལ་ཡོད་ཕྱོང་ཁག་གི་དབང་འཛིན་དང་མཉམ་འཐེལ་འབད་དེ་ ནགས་ཚལ་གྱི་འཕོར་ལམ་ཚུ་ སོ་ནམ་ཞིང་ལམ་དང་གཅིག་ཁར་ མཐུད་དེ་འདུག།

པར་རིས་*།.།* པ། ནགས་ཚལ་འཕོར་ལམ་བསལ་ཡོད་མི་གི་བཅུད་དོན།

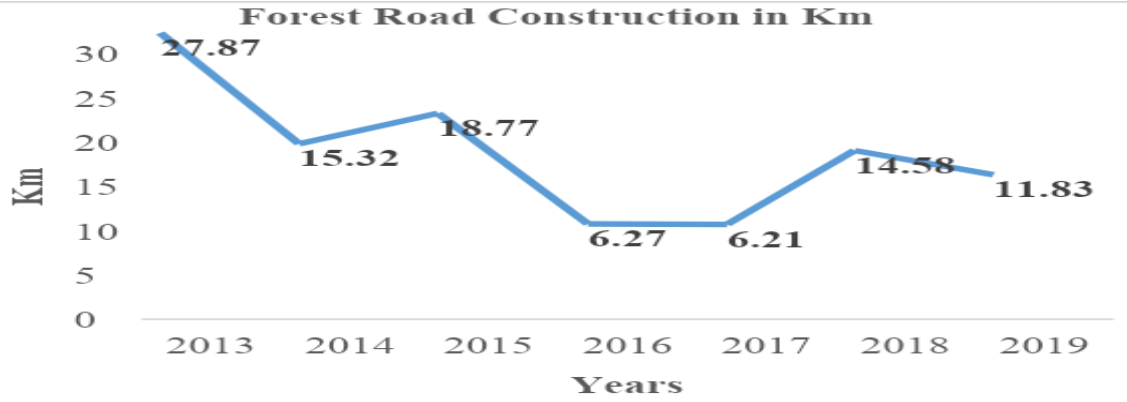

འབྱུང་ཁུངས།: ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་སྲོ་ཚན། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད།

སྤྱི་ལོ་*།།ཀ།།* ལས་ *།།ཀ།ཀ* ཚུན་ལུ་བསལ་མི་ ནགས་ཚལ་གྱི་འཕོར་ལམ་ཚུ་ **པར་རིས་*།.།*** པའི་ནང་སྟོན་ཏེ་ཡོད། དུས་ཡུན་དེ་གི་ རིང་ལུ་ ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲོ་ཕན་ཚུ་ནང་ འཕོར་ལམ་*།།ཆ* བསལ་ཡོད་ས་ལས་ འཕོར་ལམ་*།།* ས་ལ་ནི་ གི་ལྷ་འདི་ཕྱིའི་ལས་སྲོ་ལུ་སྤྲོད་ཡོད་པ་དང་ འཕོར་ལམ་དགུ་ནང་འཕོད་ཡིག་ཚང་གིས་བསལ་ནུག། འཕོར་ལམ་ཚུ་གི་ཁ་གསལ་ཚུ་ **ཐིག་ཁྱམ་*།.།*** དང་ **ཐིག་ཁྱམ་*།.།*** པའི་ནང་སྟོན་ཏེ་ཡོད།

སྒེག་ཁྱམ་༣.༧ པ། ནང་འཚོང་ཡིག་ཚང་གིས་བསལ་མི་འཚོར་ལམ་ཚུ།

ནང་འཚོང་ཡིག་ཚང་གིས་བསྟར་སྤྱོད་འབད་མི།					
ཚད་	རྣམ་གྲངས།	༢༠༢༧	༢༠༢༡	༢༠༢༨	བསྡོམས།
༡	འཚོར་ལམ་བསལ་མི་གི་ཐྲངས་ཁ།	༣	༣	༣	**＊**
༢	རིང་ཚད།	༣.༣༢	༣.ཅ૭	༣.ཅ૭	**૭.૭૯૯**
༣	ཟད་སོང་བསྡོམས་(དངུལ་ཀྱམ་)	༢.ཅ૭૩	૫.ཅ૨૮	૯.૨૩	**૨૧.૩૯**

ཕྱི་ཁར་སྤྱོད་མི།					
ཚད་	རྣམ་གྲངས།	༢༠૨૭	༢૦૨૧	૨૦૨૮	བསྡོམས།
૧	འཚོར་ལམ་བསལ་མི་གི་ཐྲངས་ཁ།	૩	૮	૬	**૨૧**
૨	རིང་ཚད།	૯	૧૧.૦૬ ૫	૮.૨૭	**૨૯.૨૭૫**
૩	ཟད་སོང་བསྡོམས་(དངུལ་ཀྱམ་)	૧૯.૮૨	૩૧.૦૭૮	૧૭.૧૦	**૫૩.૧૬૧**

འཕྲུལ་ལྡན: ནགས་ཚལ་ཐོན་རྫས་ལྷོ་ཚན་ཀྱི་འཚོར་ལམ་གཤན་སྤྱད།

འཚོར་ལམ་$_{૨૭}$ སེལ་ནི་འདི་དོན་ལུ་ ཟད་སོང་དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་$_{૬૫.૫૦૩}$ བཏང་ཡོད་ས་ལས་ ལས་ལྡན་གྱི་ལམ་སེལ་མི་འཚོར་ལམ་གྱི་དོན་ལུ་ དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་$_{૧૨.૩૯૨}$ དང་ ཕྱི་རོལ་སྤྱོད་འབད་མི་གི་དོན་ལུ་ དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་$_{૫૩.૧૬૧}$ འཁྱི་ནུག། ཉམས་བཅོས་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་$_{૧૨.૯૧૨}$ འཁྱི་ནུག། ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྡེ་ཕན་ཚུན་དང་ ཉམས་བཅོས་ཀྱི་ཟད་འགྲོ་འདི་ ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་ ཀི་ལོ་མི་ཏར་རེ་ལུ་འཆར་དངུལ་ དངུལ་ཀྱམ་$_{૧૯,૦૦૦}$ རེ་བཞག་ནི་འདུག།

ནགས་ཚལ་གྱི་འཚོར་ལམ་སེལ་མི་གིས་མ་དོ་བར་ ལས་འཛིན་གྱིས་ ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་ ཤིང་ཆས་སྐྱེལ་འདྲེན་གྱི་དོན་ལུ་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ སོ་ནམ་ཞིང་ལམ་ཚུ་ཡང་ཉམས་བཅོས་འབད་ཕ་ཙེན་པས། ས་གནས་ལྟ་བསྐོར་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ངོས་འཛིན་བྱུང་མི་ཞིས་རྟོགས་ཚུ་གཤམ་གསལ་ལྟར་ཙེན།:

ཀ) འཚོར་ལམ་གྱི་རྒྱ་ཚད་མང་ཤོས་ཅིག་ནང་ འཚོར་ལམ་ཚུ་མེདཔ་འགྱོ་ཡོདཔ་འབད་མཐོང་ཡོདཔ།

ཁ) འཚོར་ལམ་གྱི་ཆུ་གཡུར་ལ་ལུ་ཅིག་སྲུབ་ཡོདཔ་ལས་ ཆུ་ཚུ་འཚོར་ལམ་ཐོག་ཁར་ཞལ་འགྱོ་སྡེ་འདུག། འཚོར་ལམ་འགྱེལ་ཏ་རྒྱབ་སག་ས་འབད་ཡོད་མི་དང་ འཚོར་ལོ་གི་ཤུལ་ཐོན་མི་འདི་གཙོ་བོ་ར་ འཚོར་ལམ་གུར་ཆུ་འཁྱེལ་སྟོད་མི་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཙེན་པས། ཟླར་ཁའི་ཆུ་གཡུར་དང་ ཡུར་ཟམ་མང་ཤོས་ཅིག་ ཤིང་རགས་རོ་ཚུ་གིས་སྲུབ་སྟེ་འདུག།

ག) གནས་ཚད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་འཕྱད་པ་དེ་ ཡུར་ཟམ་དང་ cross-drains ཚུ་ཉུང་སྤུ་ལས་བརྒལ་མ་རྒྱབ་པས། ས་ཁོངས་ལ་ལུ་ཅིག་ནང་ འཚོར་ལམ་གྱི་ཟླར་བདའ་སྟེ་གཡུར་བ་ཡང་མེད་པར་ འཚོར་ལམ་ཚུ་ནང་ཆུ་ཁིམ་འཕྲལ་འཁབས་དེ་འདུག། ཆུ་དུང་ཚུ་ གཏིང་ཚད་མི་ལི་མི་ཏར་$_{૭૦૦}$ གི་འོག་ལུ་བཙུགས་དགོས་ཙེན་རྩང་ མི་ལི་མི་ཏར་$_{૩૦૦}$ གི་འོག་ལུ་རྒྱངས་གཅིག་བཙུགས་ཏེ་འདུག།

པར་རིས་$_{૩.૬}$ པའི་ནང་ལུ་ ས་གནས་ཁག་མ་འདཔ་ཚུ་ནང་ སྤུས་ཚད་ཞན་པའི་འཚོར་ལམ་བསལ་མི་ཚུ་སྟོན་མ་ཙེན།

པར་རིས་༣.༧ ། ཆུ་དུང་གནས་ཚད་དང་མ་མཐུན་པར་བཙུགས་ཡོད་པ། སྲུན་དེབ་སྒྲི(གཡོན)མང་གྲོང(གཡས)གྱི་ནགས་ཚལ་སྲེ་ཕན་གྱི་འཚོར་ལམ།

ང) ཟམ་ལག་ལེན་འཐབ་མི་སྣུམ་འཚོར་མང་ཤོས་ཅིག་ ཤིང་ཆས་ཀྱན་༩༠ ལས་༥༠ འབག་མི་ཏག་ཚུ་ཙིན་རྒྱང་ ནགས་ཚལ་གྱི་འཚོར་ལམ་མཐུད་མི་ཟམ་པ་ལ་ལུ་ཅིག་ ཤིང་ཆས་ཀྱིས་རྒྱབ་སྟེ་འདུག། ཟམ་པ་གི་ཐིག་ཚད་ཚུལ་བཞིན་དུ་བརྟག་ཞིབ་མ་འབད་ཕ་ལས་དུས་རྒྱུན་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ཚུ་ལུ་ ཉེན་ཁ་ཡོད་མེད་མི་ཤེས་པས། **པར་རིས་༣.༨** པའི་ནང་ ལག་ལེན་འཐབ་མི་ ཤིང་གི་ཟམ་པ་ཚུ་སྟོན་མ་ཙིན།

པར་རིས་༣.༨ པ། ཤིང་དང་ཤིང་ཆས་ ལྷམ་ཚུ་གིས་བཟོ་བཟོ་བའི་ཟམ་པ། སྲུན་དེ་སྒྲི(གཡོན) ཟླ་བ་ཐང(གཡས)།

ཅ) ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཕན་ཚུ་གི་ནང་འཚོད་ལུ་ ས་གནས་དང་ ལག་ལེན་ཚབས་ཆེ་ཤིང་ ས་ཆའི་ཁྱད་པར་ དེ་ལས་ རྩོ་ལ་སོགས་པའི་དགོས་མཁའི་ཅ་ཆས་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལུ་མ་ལྟ་བར་ ཀི་ལོ་མི་ཏར་རེ་ལུ་དངུལ་ཀྱམ་$,༡༩,000 པ་རེ་ འཚོར་ལམ་ གཅར་ལུ་ ཉམས་བཅོས་འབད་ནི་གི་འཚར་དངུལ་འབད་ འདྲ་མཉམ་ཐོག་ལུ་བགོ་བཀྱམ་འབད་དེ་འདུག། དཔེར་ན་ ཐྲ་དཀར་ལུང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཟླ་བ་ཐང་དང་ རིན་སྦྱང་ལུང་ཕྱོགས་ཀྱི་བི་ཏེ་ཁ་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཕན་ཚུ་ནང་ རྩོ་ཚུ་མིན་འདུག། དེ་འབདཔ་ལས་ རྩོ་ཚུ་ ས་ཐག་རིང་ས་ལས་སྐྱེལ་འདྲེན་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ ཉམས་བཅོས་ཀྱི་ཟད་སོང་ཡར་ཕེང་འགྱོ་དོ་ཡོད་པ་དང་ འཚོར་ལམ་གྱི་སྒྲུས་ཚད་ནང་ཉམས་ཆག་བྱུར་མ་ཙིན། ལོག་ཅིག་ལས་ གཞོང་སྐར་ལུང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཀོ་རི་ལ་དང་ རིན་སྦྱང་ལུང་ཕྱོགས་ཀྱི་ལོང་ཆུ་

ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཕན་ཚུ་ནང་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཕན་ནང་འགོད་ལུ་ རྒྱ་འགོལ་དགས་ཡོད་མི་དེ་གིས་ ཉམས་བཅོས་ཀྱི་དོན་ལུ་ ཟད་སོང་ཁ་སྐོང་གཏང་མ་དགོ་པར་ ཅ་ཚས་ཚུ་འཛམ་ཏོང་ཏོ་ཐོབ་ཚུགས་བཟོ་སྟེ་འདུག།

ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ལན་གསལ་བཀོད་མི་ནང་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཕན་མང་ཤོས་ཅིག་ནང་ མི་དམངས་ཀྱིས་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དེ་ན་ལུ་ ནགས་ཚལ་ཀྱི་འགོར་ལམ་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་དོ་ཡོདཔ་ལས་ འགོར་ལམ་ཚུ་མེདཔ་གཏང་དོ་ཡོདཔ་དང་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཕན་མང་ཤོས་ཅིག་ རྩོན་གཤེར་ཅན་དང་ ས་མཉན་ཏོང་ཏོ་ དེ་ལས་ མང་ཤོས་ཅིག་ཆར་པ་དང་ཁར་ལྡ་ཀྱི་ས་ཆགས་ཏེ་ ཡོད་པའི་གྱར་ ཕྱི་ལྷི་ཕྱི་དགས་འབག་མི་སྨྱམ་འགོར་ཚུ་ འཕྲལ་འཕྲལ་ར་འགྱོ་མི་གིས་ མེདཔ་གཏངམ་མས་ཟེར་ཕེན་པས། དེ་མ་ཚད་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ ད་ལྟོའི་ལམ་ལུགས་ནང་ འགོར་ལམ་ཉམས་བཅོས་ཀྱི་དབྱེ་བ་གཉིས་(ཆུང་བ་དང་ཆེ་བ་)ཡོད་ཟེར་བཤད་ཅི། ཉམས་བཅོས་ཆུང་བ་ཚུ་ ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་ ཀི་ལོ་མི་ཏར་རེ་ལུ་དངུལ་ཀྱམ་,ཅ,།།། རེ་ འབྲ་མཉམ་འབད་ བགོ་བཀྱམ་འབད་དེ་ འགོ་འབྲེན་འཐབ་དོ་ཡོདཔ་དང་ ཉམས་བཅོས་ཆེ་བ་ཚུ་ དགོས་མཁོ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་འགོ་འབྲེན་འཐབ་དོ་ཟིར་ཕེན་པས།

ད་ལྟོའི་ལམ་ལུགས་ཡོད་མི་འདི་ ངོས་ལེན་འབད་ཡོད་རུང་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱི་ཁ་ཐུག་ལས་ འགོར་ལམ་གཅའི་ནང་ལོ་བསྟར་རྒྱུན་སྐྱོང་གི་དོན་ལུ་ དངུལ་འགོར་ཅོག་གཅིག་མི་དགོ་ནི་དང་ ཉམས་བཅོས་ཆེ་བ་ཚུ་ ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་འགོ་འཛིན་འཐབ་དགོཔ་མི་ཐོན་ལས་ ཉམས་བཅོས་ཀྱི་འཆར་དངུལ་འདི་ ལག་ལེན་ཀྱི་འཐུད་གྲངས་དང་ ས་དང་རྩོ་ཐུང་གི་གནས་སྟངས་ དགོས་མཁའི་ཅ་ཚས་ཡོད་མེད་ཀྱི་རྒྱུ་ཆུན་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ བགོ་བཀྱམ་འབད་དགོཔ་འདི་ གལ་ཅན་ཅིག་ཡིན། རྒྱུ་ཆུན་འདི་ཚུ་འདི་ཐད་དུ་ འཆར་དངུལ་ཀྱི་སྲོག་རྩོས་བཏོན་ནི་དེ་ན་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ འགོར་ལམ་མཇོད་ཐོ་ཆུ་ཆ་ཚང་དང་ ཏུས་ཐུན་ཐོག་ལུ་རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་དགོཔ་འདུག།

༣.༥ དངུལ་འབྲེལ་གནས་སྟངས་དང་ ཁེ་འབབ།

མི་སྲིའི་ཕན་ཐབས་དམིགས་གཏད་དང་གཅིག་ཁར་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་འདི་ གཞུང་དབང་ཆོང་སྲེ་ཅིག་ཡིན་བཞིན་དུ་ ཆོང་འབྲེལ་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་དག་པ་ཅིག་གྲུབ་ནི་དེ་ན་ལུ་ གཞི་བསྒྲུར་འབད་ཡོདཔ་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ཀྱི་ཀ་ཆེན་ཅིག་ཡིན་པའི་ འགན་ཁག་རྩ་ཅན་ཡང་ཤོག་ཡོདཔ་ཡིན། དངུལ་འབྲེལ་ཀྱི་གྲུབ་འཐས་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི་དེ་ན་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་ འདས་པའི་ལོ་ངོ་དྲུག་གི་དངུལ་འབྲེལ་གནས་སྟུང་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ཁེ་འབབ་ཀྱི་ཆ་ཚད་དང་ འཛིན་ཚད་ཀྱི་ཆ་ཚད་ཚུ་བསྒྲུར་ཞིབ་འབད་ཡིས།

༣.༥.༡ ཁེབ་ས་དང་དངུལ་འབྲེལ་གནས་སྟངས་ཀྱི་ཆ་ཚད་ཚུ།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༩ ལས་༢༠༢༠ ཚུན་ཀྱི་ཁེ་འབབ་ཀྱི་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི་དེ་ན་ལུ་ མ་རྩ་གཞི་ བཏུགས་ཀྱི་ཁེ་འབབ་དང་ ལག་ལེན་ཀྱི་ཁེབ་ས་ དེ་ལས་ ཁེབ་ས་ངོས་ཏྲིག་གི་ཆ་ཚད་ཚུ་གི་འགྲོས་ཚུ་བསྒྲུར་ཞིབ་འབད་ཡི། **པེག་ཁྱམ་ ༣.ཀ** གིས་ ཆ་ཚད་ཚུ་སྟོན་མི་ཡིན།

ཐིག་ཁྱམ་༣.༢ པ། ཁེབ་ས་གི་ཚ་ཚད་ཚུ།								
ཚ་ཚད།	ཐབས་གཞི།	༢༠༡༩	༢༠༡༥	༢༠༡༦	༢༠༡༧	༢༠༡༨	༢༠༡༨	༢༠༢༠
མ་རྩ་གཞི་བཏུགས་ཀྱི་ཁེ་འབབ།	EBIT/Net Assets or Net Worth	༡.༩	༣.༢༢	༥.༠༧	-༨.༩༣	༡༡.༩༦	༡༩.༣༨	༣.༣༣
ལག་ལེན་གྱི་ཁེབ་ས།	(Operating Profit excluding financial charges)/Net Sales * 100	༣.༣	༦.ཀ༢	༥.ཀ༨	-༡༠.༢༣	༨.ཆ༣	༡༠.ཀ.ཀ	༣.ཀ
ཁེབ་ས་རིས་ཏེགས།	Net Profit before Tax/Net Sales *100	༡.ཀ.ཀ	༥.ཀ.ཀ	༥.ཀ.ཀ	-ཀ.ཀ.ཀ	ཀ.ཀ.ཀ	ཀ.ཀ.ཀ	ཀ.ཀ.ཀ
འབྱུང་ཁུངས།: རང་བཞིན་ཐོག་སྒྲིག་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚན་གྱི་ལོ་བསྡུར་སྟེན་ཁུ།								

ལས་འཛིན་གྱི་ཁེབ་ས་འདི་ཚད་གཞི་བཏོན་མི་ མ་རྩ་གཞི་བཏུགས་ཀྱི་ཁེ་འབབ་བརྒྱ་དཔྱད་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡ལ་ ལས་ ༢༠༡ཆ་ ཚུན་ལུ་ མ་རྩ་གཞི་བཏུགས་ཀྱི་ཁེབ་ས་འདི་ རྒྱུན་བརྟན་གྱི་ཡར་སེང་བྱུང་ཡོདཔ་དང་ ལག་ལེན་གྱི་ཟད་སོང་ཡར་སེང་འགྱོ་མི་ དང་ ལག་ལེན་གྱི་ཁེབ་ས་མར་ཕབ་འགྱོ་མི་ལས་བརྟེན་ མ་རྩ་གཞི་བཏུགས་ཀྱི་ཁེབ་ས་འདི་ བརྒྱ་ཆ-༡.ཀ.ཀ ལུ་བྱུད་ནུ། ལག་ལེན་ གྱི་ཟད་སོང་ནང་ཤུགས་ཆེ་ཏགས་སྒེ་ཡར་སེང་འགྱོ་མི་འདི་ཡང་ རྩ་དགུམ་སྒེ་ཕྱན་གྱི་རྩ་བཏོན་ཁག་འབག་ཁ་ཚུ་ལུ་ ཁག་འབག་གི་དུས་ ཡུན་མ་ཚར་མ་ལས་ ཁག་འབག་དགོངས་གྲོལ་གཏང་མི་གི་རྒྱུད་འཐུས་དཏལ་ཀྱམ་ས་ཡ་ཆཅ.༥ཀ.ཀ ངལ་ལ་སྤྲོད་འབད་མི་རྒྱངས་གཅིག་ གིས་བྱུང་ནུ། ལག་ལེན་གྱི་ཟད་སོང་འདི་རྒྱ་ཆེ་ཏགས་འབད་མར་བབ་འབད་མི་དང་གཅིག་ཁར་ མ་རྩ་གཞི་བཏུགས་ཀྱི་ཁེ་འབབ་འདི་ བརྒྱ་ཆ་༡༡.ཀ.ཀ ལུ་ཡར་སེང་སོང་ཡོདཔ་དང་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡ལ ལུ་བརྒྱ་ཆ་༡ཀ.༣.ཀ ལུ་ཡར་སེང་འགྱོ་ནུ། སྤྱི་ལོ་༢༠༡ཆ ལུ་ ལག་ལེན་གྱི་ཟད་སོང་ཤུགས་ཆེ་ཏགས་འབད་ཡར་སེང་འགྱོ་མི་དེ་གིས་ ལག་ལེན་གྱི་ཁེབ་ས་དང་ ཁེབ་ས་རིས་ཏེགས་ཀྱི་ཚ་ཚད་ གཉིས་ཆ་ར་ལུ་ གནོད་སྐྱོན་བྱུང་ནུ། སྤྱི་ལོ་༢༠༡༥ དང་ ༢༠༡ལ ནང་ ཆ་ཚད་ཚུ་གིས་ ཡར་ཏགས་སྟོན་ནི་འགོ་བཏུགས་ཡོདཔ་རྒྱུད་ སྤྱི་ ལོ་༢༠༢༠ འི་ནང་ ལག་ལེན་གྱི་ཟད་འགྱོའི་ནང་མར་ཕབ་བརྒྱ་ཆ་༧ ཀྱངས་གཅིག་པོ་བཀོད་འབད་ཡོདཔ་ལས་ འོང་འབབ་ཀ་ལམ་བརྒྱ་

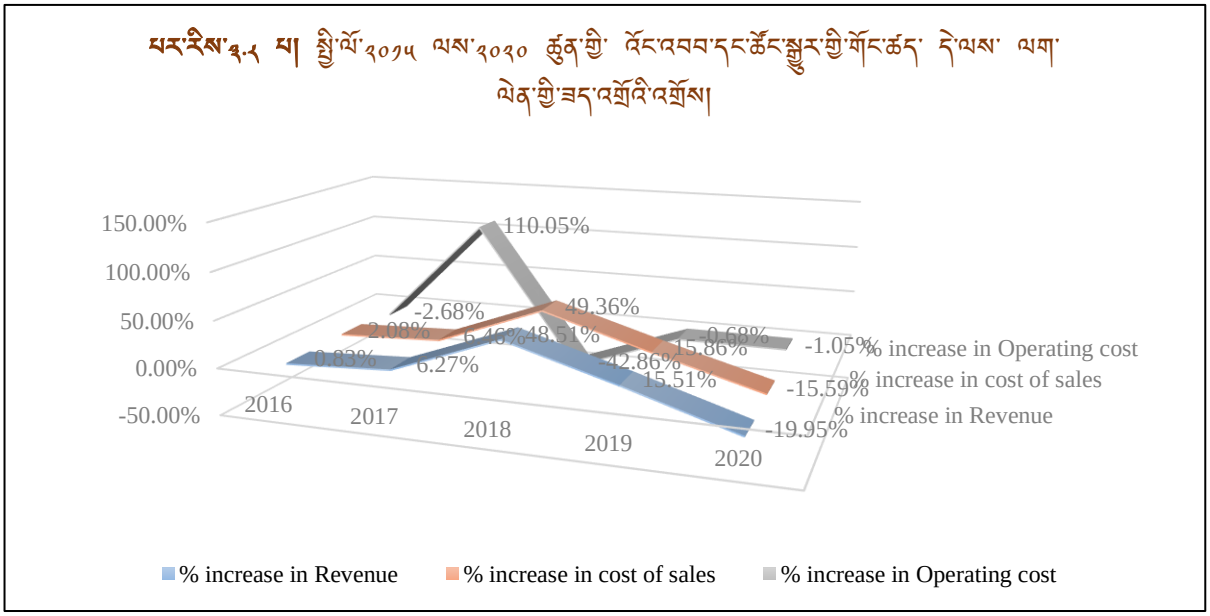

ཆ་༢༠ གིས་མར་བབ་སོང་ཡོད་པ་ལས་ གློ་བུར་དུ་མར་ཕབ་སོང་ནུག། འདས་པའི་ལོ་ཚུ་ནང་ འོང་འབབ་དང་ ཆོང་སྒྲུར་གྱི་གོང་ཚད་དེ་ལས་ ལག་ལེན་གྱི་ཟད་འགྲོའི་ནང་སྒྲུར་བཅོས་འཚོ་མི་གི་འགྲོས་འདི་ **པར་རིས་༣.༢** པའང་ནང་སྟོན་ཏེ་ཡོད།

ཁེབ་སའི་ནང་ལུ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༥ ལས་མར་བབ་ཀྱི་འགྲོས་གསལ་སྟོན་འབད་ཡོད་པ་དང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༧ ནང་ མར་བབ་སྤོམ་འབད་ར་སྟོན་ཏེ་འདུག། ཤུལ་མའི་ལོ་ངོ་གཉིས་ནང་ཡར་རྒྱས་འགྱོ་ཡོད་རྐྱང་ **པར་རིས་༣.༣** པའི་ནང་སྟོན་དོ་བཟུམ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༠ ནང་ ཁེབ་ས་འདི་ རྒྱ་ཆེ་རྒྱས་སྤེ་མར་བབ་ཡར་སོང་ནུག།

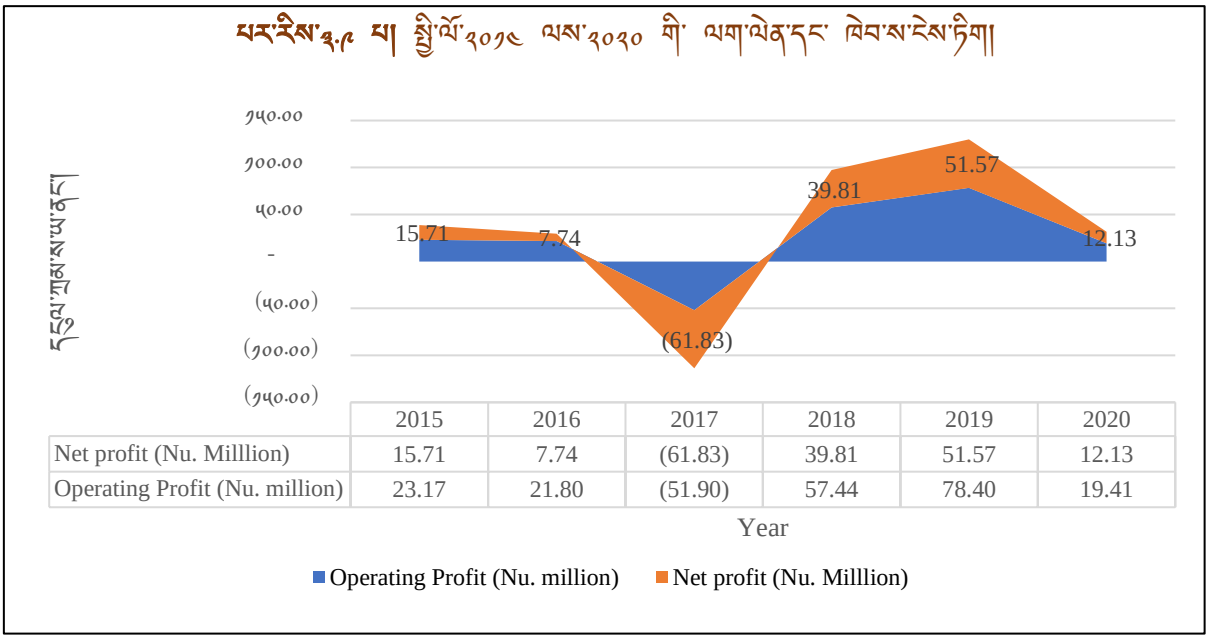

དངུལ་སྒྲུར་དང་ ལག་ལེན་གྱི་འཛིན་ཚད་བརྒྱ་ཁྱིས་ཀྱི་ཐད་ཀར་ རྒྱལ་གཞུང་ཆུས་ཁྱིས་དབང་འཛིན་གྱིས་ མ་རྩའི་བྱུང་བསྟོམས་ཆ་ཚད་ མ་རྩའི་རྒྱ་དངོས་ཞེ་འབབ་ཡོངས་བསྟོམས་ མཇོད་ཆས་བྱུང་བསྟོམས་ཆ་ཚད་ དེ་ལས་ རྒྱན་སྐྱོང་ཆ་ཚད་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་མི་འདི་ **ཐིག་ཁྱམ་༣.༢༠** པའི་ནང་སྟོན་ཏེ་ཡོད།

ཐིག་ཁྱམ་༣.༢༠ པ། ཆོང་སྲེ་གི་དངུལ་འབྲེལ་གནས་སྟངས་བརྒྱ་ཁྱིས་འབད་ནི་གི་ཆ་ཚད།

ཆ་ཚད།	**ཐབས་གཞི།**	**༢༠༡९**	**༢༠༡५**	**༢༠༡৬**	**༢༠༡৭**	**༢༠༡৮**	**༢༠༡৯**	**༢༠༢০**
མ་རྩའི་བྱུང་བསྟོམས།	Net Sales/Average Capital employed less capital reserve	০.২৬	০.২৩	০.৫৩	০.২৩	১.৩৯	১.৩৭	০.৫২
མ་རྩའི་རྒྱ་དངོས་ཞེ་འབབ་ཡོངས་བསྟོམས།	Net Sales/Net fixed Assets	০.৫১	১.০২	১.০৩	১.০৬	১.৯১	১.৬৩	১.১৫
མཇོད་ཆས་བྱུང་བསྟོམས་ཆ་ཚད།	Cost of goods sold including selling expenses/Average inventory	৩.৭৩	৩.২২	৩.০৭	৩.৫১	৯.২৭	৯.৯১	৩.৯৩
རྒྱན་སྐྱོང་ཆ་ཚད།	Current Asset/Current Liabilities	৯.৭৯	৩.১৫	৩.৯১	১.২৯	৩.১৬	৩.৩১	৩.০৩

འབྱུང་ཁུངས།: རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ལོ་བསྡུར་སྟྲན་ཁུ་ཚུ།

ཆ་ཚད་ཀྱི་ཐོག་ལས་ ཆོང་སྲེའི་དངུལ་འཕེལ་གནས་སྟངས་བརྒྱ་ཞིས་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ ཆ་ཚད་གཅིན་ནང་ འགྲོས་ཀྱི་རིམ་མཐུན་མེན་འདུག།

མ་རྒྱའི་བྱང་བསྟོམས་ཀྱི་ཆ་ཚད་འདི་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༩ ལས་༢༠༢༣ ཀྱི་ རྒྱུན་བརྒྱན་ཏེ་སྟོད་ཡོད་པར་ དང་ ལོ་ཁ་ ལས་ ༢༠༡༨ བི་ནང་ མངོན་གསལ་ཅན་གྱི་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་གསལ་སྟོན་འབད་ནུ།། ལོ་ཁ་ ལས་ ༢༠༢༠ ནང་ མར་བབ་སོང་ཡོད་པ་ལས་ འདི་གིས་ འོང་འབབ་མར་བབ་འབད་མི་ལས་བརྟེན་ མ་རྒྱ་ལག་ལེན་འཐབ་མི་གི་ཐོན་སྐྱེད་མར་ཕབ་འགྲོ་བའི་བཏ་མཚོན་སྟོན་མ་ཤེན་པས།

འདི་དང་འབྲལ་སྟེ་ མ་རྒྱའི་རྒྱ་དངོས་ཀེ་འབབ་ཡོངས་བསྟོམས་ཆ་ཚད་འདི་ཡང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༩ ལས་ ༢༠༢༣ ཀྱི་ རྒྱུན་བརྒྱན་འབད་ར་ཡོད་མི་འདི་གིས་ ཆོང་སྒྲུར་བཟོ་ནི་གི་ཐད་ཁར་ མ་རྒྱའི་རྒྱ་དངོས་ནང་ མ་རྒྱ་བཀྲུགས་བཞག་འབད་མི་འདི་ དོན་སྲིན་ཐོག་ལས་བཀོལ་སྟོད་འབད་ནི་ནང་ གོང་འཕེལ་མེད་པའི་བཏ་མཚོན་སྟོན་ཤེན་པས། རྒྱ་དངོས་ནང་མ་རྒྱ་ཡར་སེང་འབད་རུང་ མ་རྒྱའི་རྒྱ་དངོས་ཀྱི་གིས་ ཆོང་སྒྲུར(སྤྱི་ལོ་༢༠༡༩-༢༠༢༣ ནང་ འགྲུར་མེད་འབད་ལུས་མི་)དང་མཐུན་པའི་འབོར་ཚད་བཟོ་མ་ཀྱུགས་པས། སྤྱི་ལོ་༢༠༢༡ ལུ་ ཆོང་སྒྲུར་འདི་བརྒྱ་ཆ་༩༨ དེ་ཅིག་གིས་ཡར་སེང་འབདཔ་ལས་ ཆ་ཚད་འདི་ཡར་སེང་འབད་ནི་འགོ་བཙུགས་ཡོད་པར་ དང་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༨ ལུ་ བརྒྱ་ཆ་༧༨ དེ་ཅིག་ཡར་སེང་འགྲོ་སྟེ་འདུག།། ཞིན་རྩང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༠ ཆ་ཚད་དེ་མར་འབབ་སོང་ནུ།།

མཇོད་ཆས་བྱང་བསྟོམས་ཆ་ཚད་ནང་ལུ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༩ ལས་༢༠༢༡ ཀྱི་ལུ་ར་ ཡར་སེང་འགྲོ་ཡོད་པའི་འགྲོས་སྟོན་ཏེ་འདུག། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༨ ལུ་ཉམས་ཆག་བྱང་ཡོད་པ་དང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༠ ལུ་ དགོ་ཚད་ལས་ལྷག་སྟེ་བསག་བཞག་ནི་ ཡང་ན་ མཚུངས་ཆས་ཐོན་དངོས་ ཡང་ན་ ཆོང་སྒྲུར་དང་ཆོང་བསྒྲགས་འབད་ནི་ནང་གཅིག་ཁྱད་མ་ཆོད་པ་ལས་ མར་བབ་སོང་བའི་འགྲོས་སྟོན་ཏེ་འདུག། འ་ནི་འདི་ མཇོད་ཁང་ཚུ་ནང་ལས་བཅོང་མ་ཀྱུགས་མི་ ཅ་ཆས་ཐོ་གཞུང་གི་མཇོད་ཆས་མཇུག་བསྟོམས་མང་ཆེ་དགས་ཡོད་མི་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཧོང་ནི་ ཞིན་པས།

སྤྱི་ལོ་༢༠༡༩ ལས་༢༠༢༦ ཀྱི་ ལས་འཛིན་གྱིས་ དེ་གའི་ རྒྱུན་སྐྱོང་གི་བྱ་ལོན་འགན་ནི་གི་ཐད་ཁར་ དངུལ་སྒྲུར་རྒྱ་དངོས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ལེགས་ཤོམ་གསལ་སྟོན་འབད་དེ་འདུག། ལས་འཛིན་གྱི་དངུལ་སྒྲུར་གྱི་རྒྱ་དངོས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ལེགས་ཤོམ་ཡོད་རུང་ དུས་ཐུང་ དངུལ་སྒྲུར་རྒྱ་དངོས་ཀྱི་ དོན་སྲིན་ཅན་འབད་ལག་ལེན་འཐབ་མ་ཀྱུགས་པ་ ཡང་ན་ ལག་ལེན་གྱི་མ་རྒྱ་ལེགས་ཤོམ་སྒེ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་མ་ཀྱུགས་པས། ཞིན་རྩང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༧ ལུ་ ཆ་ཚད་འདི་ ༧.༥ ལུ་བབ་སོང་མི་འདི་གིས་ རྒྱུན་སྐྱོང་གི་འགན་ཁག་ཀྱི་ཁ་ཤས་ནི་ནང་ གནས་སྟངས་ལུ་ཁག་ཅིག་ནང་བཀྱུགས་ཡོད་པའི་ནི་ཞིན་པས། སྤྱི་ལོ་༢༠༢༡ ལུ་ ཆ་ཚད་འདི་དོ་རུང་ ༣.༧ ལུ་ཡར་དགེ་སོང་ཡོད་པ་དང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༨ ལུ་ ཆ་ཚད་༣.༢༧ ལུ་ཡར་སེང་འགྲོ་ཡོད་རུང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༠ ལུ་དུས་གྲ་ཅིག་མར་བབ་སོང་ནུ།།

འ་ནི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ཐོག་ལས་ ཆོང་སྲེའི་དངུལ་འཕེལ་གནས་སྟངས་བརྒྱ་ཞིས་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ ཆ་ཚད་གཅིན་ནང་ འགྲོས་ཀྱི་རིམ་མཐུན་མེན་འདུག།

ཁེབ་ས་དང་དངུལ་འཕེལ་གནས་སྟངས་ཀྱི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ དཔྱི་དཔྱད་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ ལག་ལེན་གྱི་ཟད་སོང་ཤུགས་ཆེ་དགས་སྒེ་ཡར་ སེང་འགྲོ་མི་དེ་གིས་ ཁེབ་ས་རྒྱ་ཆེ་དགས་སྒེ་མར་ཕབ་སོང་མི་ལས་བརྟེན་ ཆ་ཚད་མང་ཤོས་ཅིག་སྐྱོ་སུ་འགྲོ་ཡོད་མི་འདི་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༡

ལས་ར་ གོང་འཕེལ་བཟོ་ཡོད་པ་དང་ ཚོང་སྲེ་གིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༨ ལྷ་འགྲོས་འདི་རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་ཚུགས་ཡོད་པ་སྒྲ་སྟོན་ལས་བརྟེན་ ཚོང་སྲེའི་དངུལ་འཕྲེལ་གྱི་ལག་ལེན་འདི་ གོང་འཕེལ་འགྱོ་ཡོད་པ་སྒྲ་གསལ་སྟོན་འབད་ཕ་ཨིན་པས། ཨིན་རུང་ ཆ་ཚད་སྣ་ཚོགས་ཁྲད་ བསྡུར་འབད་ནི་དེ་ན་ལུ་ བཟོ་གྱའི་ཚད་གཞི་མེད་པ་ལས་ འདྲ་མཚུངས་ཡོད་ཡའི་གཞི་རྟེན་གཞན་མི་ཚུ་དང་ ཁྲད་བསྡུར་འབད་ནི་གི་ གཞི་རྟེན་མིན་འདུག། ལག་ལེན་ཚུ་ལེགས་བཅོས་འབད་ནི་དང་ ཆ་ཚད་འདི་ཚུའི་ནང་ལེགས་བཅོས་ཚུ་སྟོན་ནི་གི་གོ་སྐབས་འདུག།

རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ལན་གསལ་ནང་ ཆ་ཚད་ཚུ་ནང་རིམ་མཐུན་མེད་མི་འདི་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁྱབ་ཐུང་ས་ཀྱིས་ བགོ་བཀྲམ་འབད་མི་འགོར་ཚད་(དམིགས་བསལ་གྱི་ཨིང་ཆས་)ནང་རིམ་མཐུན་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ཐུང་མི་ ཚོང་སྲེའི་དངུལ་འཕྲེལ་གྱི་གྲུབ་འཕྲས་ནང་ འགྱུར་བ་ཐུང་མི་ལས་བརྟེན་ཨིན་ཟེར་བཀོད་ཅི། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གི་གོང་ཚད་ཚུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཚོགས་ཆུང་གིས་ ཁྱིམས་འཛིན་དང་ གཏན་འཕེལས་བཟོ་དོ་ཡོད་པ་ལས་ ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གི་གོང་ཚད་ བཀོད་ནི་གི་ཐད་ཀར་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལུ་ དབང་ཚད་མིན་འདུག། ལས་འཛིན་ལུ་ དུས་ཐོག་རིན་ བཀོད་མེད་མི་དེ་གིས་ ཚོང་སྲེའི་ཁེབས་གི་ཐད་ཀར་ གོང་ཚད་བསྐྱར་བཟོའི་ཕན་གནོད་འདི་ ལོ་ངོ་གཉིས་དང་གསུམ་ནང་མཐོང་དོ་ ཡོད་པ་ལས་ འདི་གིས་ དངུལ་འཕྲེལ་གྱི་ཁེ་འབབ་དང་ཆ་ཚད་ཚུ་ནང་ མ་མཐུན་རྒྱ་ཆེ་དགོས་སྒྲ་བྱུར་ཨིན་པས། སྤྱི་ལོ་༢༠༢༠ ལུ་ ནང་ཡམས་ COVID-19 གིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་গোং་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ དངུལ་འཕྲེལ་གྱུབ་འཕྲས་ལུ་ གནོད་སྐྱོན་བྱུང་ཡོད་པ་ལས་ ཆ་ཚད་ཚུ་ནང་ རྒྱ་ཆེ་དགོས་སྒྲ་མར་ཕབ་སོང་ཡི།

དངུལ་འཕྲེལ་གྱུབ་འཕྲས་ནང་འཕེལ་འགྱིབ་བྱུང་མི་ཚུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་བཀོད་མི་ རྒྱ་མཚན་ཚུ་ལས་ བརྟེན་ཏེ་ཨིན་ཟེར་མི་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དང་འཛིན་ཀྱིས་ ངོས་ལེན་འབད་ཕ་ཨིན་རུང་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དང་འཛིན་ཀྱི་ དཔེ་དཔྱད་འདི་གིས་ ཚུལ་མཐུན་ཀྱི་གནས་རྩིས་ཀྱི་ཐོག་ལས་ སྤྱིར་བཏང་ལག་ལེན་ཀྱི་ཟད་སོང་ཚུ་ ལེགས་བཅོས་འབད་ནི་གི་གོ་སྐབས་ ཡོད་པ་སྒྲ་གསལ་སྟོན་འབད་ཕ་ཨིན།

༣.༥.༢ བྱ་ལོན་ཕྱིར་སྲོད་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་།

ལས་འཛིན་ཀྱིས་ བྱ་ལོན་གྱི་མཐུན་རྐྱེན་སྲོད་ནི་དང་ བསྡུ་ལེན་འབད་ནི་གི་ལམ་ལུགས་ཚུ་ ལས་འཛིན་གྱི་བྱ་ལོན་འཛིན་སྐྱོང་སྒྲིད་བྱུས་ ལྟར་དུ་ལག་ལེན་འཐབ་ཨིན་པས། འདི་གིས་ ཚོང་སྲེ་ཚུ་ལུ་ ཚོང་སྒྲུར་སྐྱིན་འགྲུལ་ཐོག་ལུ་སྲོད་ནི་གི་ཚད་གཞི་དང་དབང་ཆ་ཚུ་བཀོད་པ་ ཨིན། ལམ་སྟོན་འདི་གིས་ སྐྱིན་འགྲུལ་ཚུ་ཡང་ ངོས་འཛིན་འབད་ཡོད་མི་ཚོང་མཁྱོན་པ་རྒྱབ་མ་གཅིག་ལུ་མ་གཏོགས་ གཞན་མི་དམངས་ ཚུ་ལུ་སྲོད་ནི་ལས་བཀག་ཆ་འབད་ཕ་ཨིན་པས།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༠ ཟླ་༤ པའི་ཚེས་༣༠ ཚུན་ལུ་ ཚོང་མཁྱོན་པ་༢༢༤ ལས་ དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་᳀᳀᳀ ལེན་དགོས་ཡོད་པའི་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི། ལེན་དགོས་ཡོད་མི་ཚུ་ཡང་ སྤྱི་ལོ་༢༠᳀᳀ ལས་ར་འགོ་བཙུགས་ཏེ་འདུག། **པིག་ཁྲམ་᳀.᳀᳀** པའི་ནང་སྟོན་དོ་བཟུམ་ ལེན་ནི་ཡོད་མི་ཚུ་གི་དཔྱ་དཔྱད་འབད་བའི་སྐབས་ ཚོང་མཁྱོན་པའི་བསྟོམས་ལས་བརྒྱ་ཆ་᳀᳀ འདི་ ཟླ་ངོ་དྲུག་(ཉིན་གྲངས་᳀᳀᳀) ལས་ལྷག་སྟེ་ སྲོད་ཆད་ལུས་མི་ཚུ་ཨིན་མི་ སྒྲ་གསལ་སྟོན་འབད་ཕ་ཨིན།

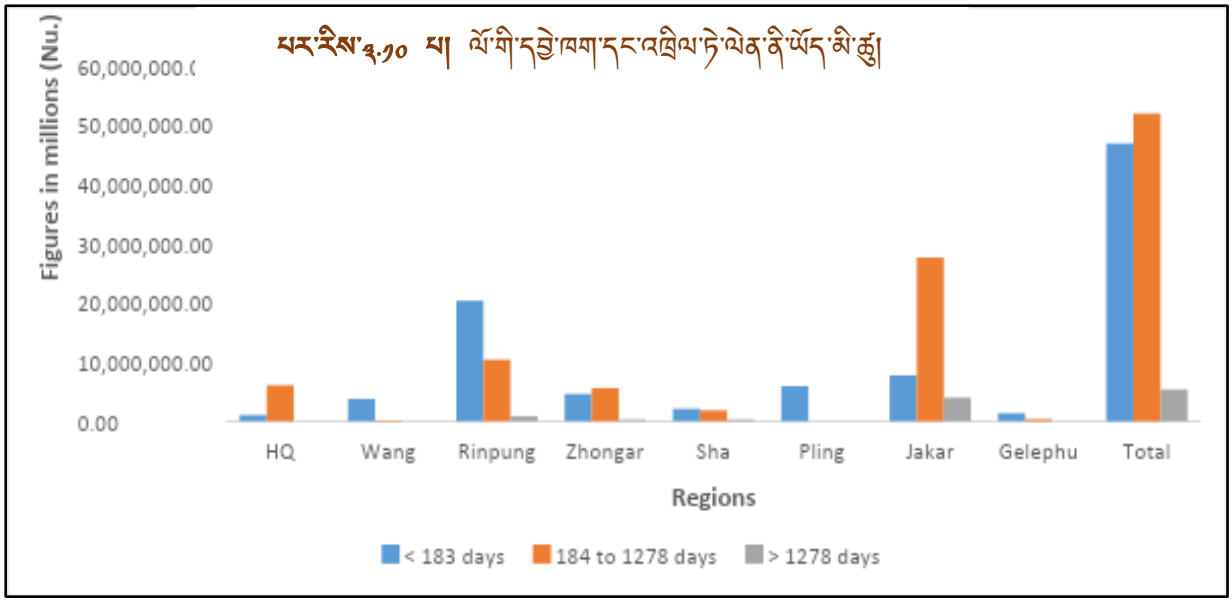

ཤར་རིས་༤.༡༠ པ། ལོ་གི་དབྱེ་ཁག་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ལེན་ནི་ཡོད་མི་ཚུ།

གོང་གི་དབྱེ་དཔྱད་ལུ་གཞི་བཞག་མི་དང་ ཆོང་སྟེའི་བྱ་ལོན་འཛིན་སྐྱོང་གི་ལག་ལེན་གྱི་བསྒྲར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ གཤམ་གསལ་ཚུ་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི།

ཀ) བྱ་ལོན་ཕྱིར་སྤྲོད་སྲིད་བྱུས་ནང་ལུ་ སྐྱེན་འགྲུལ་གྱི་མཐུན་རྐྱེན་གྱི་དོན་ལུ་ ཆོང་མགོན་པའི་འོས་འབབ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་རུང་ བསྟར་སྤྱོད་འབད་སྐབས་ མི་མཐུན་པའི་ཁྱིམས་དོན་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་པའི་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི། སྲིད་བྱུས་འདི་ ཁོང་རའི་དམིགས་གཏད་དང་འཁྲིལཔ་དང་ ཁྱོང་རྒྱུད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་བྱུང་སྲིད་ནི་བིན་པའི་ངོས་འཛིན་བྱུང་མི་ སྤྱི་བཏང་གི་ཆོང་མགོན་པ་གལ་ལུ་ཡང་ སྐྱེན་འགྲུལ་མ་འཐོབ་སྟེ་བཀོད་ཡོད་རུང་ ཁྱིམས་དོན་༥ པའི་ནང་ལུ་ ཆོང་མགོན་པ་སྤྱི་བཏང་ལུ་ སྐྱེན་འགྲུལ་གྱི་མཐུན་རྐྱེན་གྱི་འོས་འབབ་མེདཔ་སྟེ་བཀོད་དེ་འདུག།

།) སྤྱི་བཏང་ཆོང་མགོན་པ་ཚུ་ལུ་ སྐྱེན་འགྲུལ་གྱི་མཐུན་རྐྱེན་བཀག་དམ་འབད་མི་ ཁྱིམས་དོན་ཚུ་ཡོད་རུང་ སྟོད་ཆད་ཡོད་མི་གི་ཡོངས་བསྟོམས་ལས་བརྒྱ་ཆ་༣༥ མཆོན་པའི་ དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་$$$$ འདི་ སྤྱི་བཏང་ཆོང་མགོན་པ་ཚུ་དང་འཐེལ་བའི་སྟོད་ཆད་བིན་པས།

གཅ) སྲིད་བྱུས་འདི་ སྐྱེན་འགྲུལ་གྱི་སྤྱི་བཏང་ཁྱིམས་འཛིན་དང་འཛིན་སྐྱོང་འབད་ནི་གི་ལམ་སྟོན་ཅིག་སྟེ་ རེ་འདུན་བསྐྱེད་ཡོད་རུང་ཡིག་ཆ་འདི་ནང་ སྤྱི་བཏང་ཆོང་མགོན་པའི་སྐྱེན་འགྲུལ་གྱི་འོས་འབབ་ བཏུག་ཞིབ་འབད་ནི་གི་བྱ་རིམ་ གནས་ཚད་བཀོད་དེ་མིན་འདུག། ཁྱད་མཐའི་བྱ་རིམ་ཅིག་ཡོད་པ་ཅིན་ ཆོང་སྟེ་གིས་ ཆོང་མགོན་པ་ཚུ་གིས་ སྐྱེན་འགྲུལ་བཏབ་མ་ཚུགས་མི་ལས་བཏེན་ གྱོང་རྒྱུད་འཁྲི་ནི་ལས་སྦྱང་སྐྱོབ་འབད་ཚུགས་ནི་བིན་པས། སྐྱེན་འགྲུལ་ཚུ་མ་ཕྱིན་པའི་ཏེ་མ་ འདི་བཟུམ་མའི་བཏུག་ཞིབ་ཚུ་འགོ་འཛིན་འཐབ་འཐབ་མིན་འདུག།

ང) སྤྱི་བཏང་ཆོང་མགོན་པའི་དངུལ་འཐེལ་གྱི་འོས་འབབ་ ཡང་ན་ ལྷོགས་གྲུབ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ སྐྱེན་འགྲུལ་གྱི་ཚད་གཞི་གསལ་ བཀོད་འབད་དེ་མིན་འདུག། ཚད་གཞི་ཡོད་པ་ཅིན་ བཏུག་ཞིབ་འབད་བའི་དངུལ་འཐེལ་ལྷོགས་གྲུབ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ སྐྱེན་འགྲུལ་གྱི་འགོར་ཚད་ཚད་འཛིན་འབད་ནི་ལུ་ ཕན་ཐོགས་བྱུང་ནི་བིན་པས།

ཅ) ལམ་སྟོན་ནང་ལུ་ སྐྱིན་འགྲུལ་ཚུ་བཏབ་རན་པའི་དུས་ཚོད་ ཡང་ན་ ཚོང་མཁོན་པ་ཚུ་གིས་ སྐྱིན་འགྲུལ་གྱི་དུས་ཚོད་ཀྱི་ཤུལ་ལས་ ཡང་ བཏབ་མ་ཚུགས་པ་ཅིན་ བསྒྲར་ཞིབ་འབད་ནི་གི་བྱ་རིམ་ཚུ་ཡང་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་མིན་འདུག། ཚོང་སྟེ་ལུ་ ཚོང་མཁོན་པ་ཚུ་གིས་ སྐྱིན་འགྲུལ་མ་བཏབ་ཚུན་ཚོད་བསྒྲག་སྟོད་ནི་ལས་བཆལ་ ཐབས་ཤེས་གཞན་གཏི་ཡང་མིན་འདུག།

ཆ) རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༠ ཟླ་༨ པ་ཚུན་ལུ་ ངོས་ལེན་ཡོད་པའི་ཉིན་གྲངས་༣༠ ལས་ཡང་ལྷག་སྟེ་སྤྱོད་ཆད་ཡོད་མི་འོང་འབབ་ཚུ་གི་ཐད་ལར་ ལོ་བསྡར་གྱི་སྐྱེད་ཚད་བརྒྱ་ཆ་༢ རྩིས་བའི་སྐབས་ལུ་ ཁྱོང་རྒྱུད་ཀྱི་ཞོ་ཚོད་དངུལ་གྱམ་ས་ཡ་ ༥.༩༨༩ རྩིས་བཏོན་འབད་ཡི།

འཛིན་སྐྱོང་གིས་ ཁོང་གིས་ ཁོང་རའི་བྱ་ཡོན་ལེན་མི་ཚུ་ལུ་ ཏན་གསོ་འབད་དོ་ཟེར་ཁ་གསལ་རྒྱབ་ཡོད་པ་དེ་ འབྲེལ་བ་འཐབ་ནི་གི་ལམ་ལུགས་དང་ལམ་སྟོན་ཚུ་བཀོད་དེ་མིན་འདུག། རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལས་འཛིན་གྱི་འགན་འཛིན་པ་ཚུ་གིས་ བསྒྲར་ཞིབ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་མི་ཚུ་ ལྷ་བཀོད་དང་ལྷ་རྟོག་འབད་ནི་མེད་པའི་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི། ལམ་སྟོན་ཚུ་ནང་ཚང་འགྲིག་མེད་མི་དང་ ལྷ་བཀོད་དང་ལྷ་རྟོག་ལམ་ལུགས་ཚུ་མེདཔ་ལས་ འོང་འབབ་རྩིས་ཆད་རྒྱ་ཆེ་དགོས་འབད་བྱུང་ནུག།

ཚོང་སྟེ་གིས་ འོས་ལྷན་གྱི་དུས་ཡུན་གྱི་ནང་འགོད་ལུ་ ལེན་དགོས་ཡོད་མི་ཚུ་ལེན་མ་ཚུགས་མི་འདི་གིས་ དངུལ་སྐྱུར་གྱི་གནས་སྟངས་ལུ་གནོད་པ་བྱུང་ཡོདཔ་དང་ གལ་སྲིད་ དགོངས་ཡངས་གཏང་དགོས་ཐོན་པ་ཅིན་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་གྲྭབ་འབྲས་ལུ་ཡང་གནོད་ནི་ཚིན་པས།

༣.༥.༣ མ་རྩ་གཞི་བཙུགས་དང་ རིན་བཀོད་འབད་ནི།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ མ་རྩ་གཞི་བཙུགས་དང་ གནས་གོང་བཏོན་ནིའི་ལམ་ལུགས་ཚུ་བསྒྲར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ ལས་འཛིན་གྱི་དངུལ་འབྲེལ་གྲྭབ་འབྲས་ཚུ་ལུ་ཕན་གནོད་བྱུང་སྲིད་པའི་གནད་དོན་ ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡོདཔ་ཚིན། འདི་ཚུ་གཤམ་ལས་མར་བཀོད་དེ་ཡོདཔ།

༡) ཞིབ་ས་མེད་པའི་རྩོ་དངུམ་ནང་ ཟད་འགྲོ་གཏང་ཡོད་མི་ལས་བརྟེན་ དངུལ་གྱམ་ས་ཡ་ ༢᠑᠑.᠐᠑᠑ ཁྱོང་རྒྱུད་ཞོག་ཡོདཔ།

སྤྱི་བཏང་མི་མང་ལུ་ རྩོ་རྒྱག་ཚུ་ ནམ་ར་འབད་རྒྱུ་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒྲ་འཐོབ་ཚུགས་པ་བཟོ་ནིའི་དམིགས་དོན་བསྐྱེད་དེ་ གཞུང་གིས་ བློན་ཆེན་ཡིག་ཚང་ལས་བཀོད་ཁྲབ་བཀའ་རྒྱ་ཡང་ སི-᠑/᠒᠐᠓᠓ སྤྱི་ཚེས་᠑᠐/᠐᠔/᠒᠐᠑᠐ ཅན་མའི་ཐོག་ ལས་ ཞབས་ཏོག་ལྷན་ཁག་གིས་ ངོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ རྩོ་དངུམ་བཟོ་གྲ་ཏྲག་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ་པའི་བཀོད་རྒྱ་གནང་ནུག།

ལས་འཛིན་གྱིས་སྤྱི་ལོ་᠒᠐᠑᠑ ལས་ ᠒᠐᠑᠓ ཚུན་ རྩོ་དངུམ་བཟོ་གྲ་ཏྲག་གཞི་བཙུགས་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ མ་རྩ་དངུལ་གྱམ་ས་ཡ་ ᠗᠕ བཙུགས་ནུག། ཚིན་རྒྱུང་ བཟོ་གྲ་གཅིག་གིས་ཡང་ ཞིབ་ས་ལངམ་བཟོ་སྟེ་ ངང་འཚོ་ཡུན་བརྟན་འབད་མ་ཚུགས་པར་ ལས་འཛིན་ཀྱིས་ ཚོང་འབྲེལ་ཡན་ལག་གཞན་ལུ་ ཁྱོང་རྒྱུད་བཀལ་ཏེ་འདུག། རྩོ་དངུམ་བཟོ་གྲ་ཚུའི་སྤྱི་ལོ་᠒᠐᠑᠓-᠒᠐᠒᠐ ཚུན་གྱི་ ཞེ་འབབ་ཀྱི་ཁ་གསལ་ཚུ་ **པེག་ཁྲམ་᠓.᠓᠓** ནང་གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད།

ཐིག་ཁྱམ་༤.༢༢: རྡོ་དཀྱུམ་བཙོ་གླ་ཚུའི་སྤྱི་ལོ་༢༠༢༢-༢༠༢༠ ཚུན་གྱི་ཞེ་འབབ་ཀྱི་ཁ་གསལ། (དངུལ་ཀྲམ་ས་ཡ་ནང་)										
སྤྱི་ལོ་	**༢༠༢༢**	**༢༠༢༣**	**༢༠༢༤**	**༢༠༢༥**	**༢༠༢༦**	**༢༠༢༧**	**༢༠༢༨**	**༢༠༢༩**	**༢༠**	****
འོངས་འབབ་	༢༦.༣༢༢	༤༧.༧༢༣	५६.७८७	३३.३३३	७५.२६३	७४.३०३	७३.८०३	२.६३४	७२.३७५	
ཟད་འགྲོ་	३७.७२५	७२.५७२	८८.७८७	६७.६५६	९०.७७३	३८.५८६	३०.२०३	७५.६९६	७५.६०८	
ཞེ་འབབ་	**७०.२६३**	**३०.२०५**	**९३.०००**	**३२.९३९**	**३९.२५०**	**७५.३८३**	**-७.८००**	**-७.०७३**	**३.६६६**	
འབྱུང་ཁུངས: རང་བཞིན་སོག་རྒྱུད་ཁོང་འགེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ལོ་བརྒྱད་སྐྱེན་ཁྲན་ཁུག།										

ལས་འཛིན་གྱིས་ བསམ་གྲྭབ་ལྟོངས་མཁར་ མོང་བསྣར་ པཏྨ་དཀར་ཚལ་དང་ གཞལམ་སྣང་ཚུ་ནང་ཡོད་པའི་ རྡོ་དཀྱུམ་བཙོ་གླ་ཚུ་ བཙོང་ཡོད་པ་དང་ བཀྲིས་གཡང་རྩེ་ (ཤུལ་ལས་ རྒྱལ་ཡོ་ཞིང་ གཏིང་ཟམ་ལུ་གནས་སྤོ་ཡོད་པ་) དང་ གསར་སྤྱང་གི་བཙོ་གླ་དེ་ ཚོང་རྒྱུ་ཐོག་ལུ་ལུ་འབད་དེ་ཡོད་རྒྱུ་ རང་བཞག་སྒེ་བཞག་ནུག།

ལས་འཛིན་གྱིས་ རྡོ་དཀྱུམ་གྱི་ལུ་ནང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༢ ལས་ ༢༠༢༨ ཚུན་ཚོང་རྒྱུ་ཐོག་སྟེ་ར་སྟོད་ཡོད་པ་ལས་ ལས་སྤྱོད་ལས་བརྟེན་ པའི་ཚོང་རྒྱུ་དངུལ་ཀྲམ་ས་ཡ་*༧༤.༢༥९* འཕྲི་ནུག། དེ་མ་ཚད་ རྡོ་བཏོན་གྱི་ཁག་འབག་ཆ་མེད་གཏང་ཡོད་མི་ཚུ་ལུ་ རྒྱུ་འཐུས་ དངུལ་ཀྲམ་ས་ཡ་*७५.२५९* སྤྱོད་དགོས་འཐོན་ཏེ་འདུག། དེ་འབདཔ་ལས་ ལས་འཛིན་ལུ་ རྡོ་རྩིག་དང་འཕྲེལ་བའི་ཆོང་འཕྲེལ་ནང་ ཚོང་རྒྱུ་ཡོངས་བསྟོམས་དངུལ་ཀྲམ་ས་ཡ་*३९९.०११* ཡོག་སྟེ་འདུག།

བཙོ་གླ་ཚུ་གཞི་བཙུགས་དང་ལས་སྤྱོད་ནང་ མ་རྩ་གཞི་བཙུགས་ཀྱི་གོས་ཐག་ཚུ་ལུ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་ དང་འཛིན་གྱིས་ ལས་འགྱལ་ཚུ་དཔྱད་ཁྱད་འབད་ནི་དང་ བཙོ་གླ་འཕྲལ་ཆས་ཚུ་བཀོལ་སྤྱོད་དང་འཕྲེལ་བའི་འཛིན་ཚད་ནང་ གཤམ་གསལ་གྱི་ཆད་སྐྱོན་ཚུ་ ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡོད་ཨིན།

ཀ) ལས་འཛིན་གྱིས་ ཟད་འགྲོ་གཏང་ནི་འགོས་འཆར་ཚུ་ཞིབ་འཚུག་པ་གསལ་དང་ ལས་འགྱལ་གྱི་ཡུན་བརྟན་གནས་ཐབས་ཀྱི་བརྟག་ཞིབ་ཚུ་མ་འབད་བར་འདུག། མ་རྩ་གཞི་བཙུགས་/བཙོ་གླ་གཞི་བཙུགས་མ་འབད་བའི་ཉེ་མ་ལས་ ལས་འགྱལ་ཚུའི་གནས་གོང་བདེན་ཁུངས་འབད་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆས་ཚུ་མེན་འདུག། ལས་འཛིན་གྱིས་ རྡོ་དཀྱུམ་བཙོ་གླ་ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་མི་དེ་ གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱ་ཞིན་མ་དང་ བརྟན་བརྟན་སྒེ་ཡོད་པའི་ཆོང་ལམ་དེ་ ཐོག་མེ་ལས་འགྱལ་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ དུས་ཡུན་ཐུང་ཀུ་ཅིག་ནང་ དངུལ་འཕྲེལ་གྱི་ཆད་རྐྱོན་ཚུ་ རྒྱུར་མ་གཏིག་ མཇུག་བསྡུ་ཚུགས་ཏེ་ཡོད་པའི་བདེན་ཁུངས་གཟབ་ཡི།

ཁ) ལས་འཛིན་གྱིས་ རྡོ་དཀྱུམ་འཕྲལ་ཆས་ཚུ་ནང་བཙུགས་ཡོད་པའི་ཐོན་ཤུགས་ཡོངས་རྫོགས་ལག་ལེན་འཐབ་མ་ཚུགས་པས། རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དང་འཛིན་གྱི་དཔྱད་ཞིབ་དང་འཁྱེལ་བ་ཅིན་ ལས་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ལོ་*२०११* ལས་ *२०१९* ཚུན་ སྤྱི་བསྡོམས་ལུ་ ཐོན་ཤུགས་བརྒྱ་ཆ་*५.२६* ལས་ *१९.०६* རྒྱར་མ་གཏིག་ལས་བརྒལ་བཀོལ་སྤྱོད་འབད་མ་ཚུགས་པས། ལས་འཛིན་གྱིས་ བཀོལ་སྤྱོད་ཡོངས་རྫོགས་འབད་མ་ཚུགས་པ་ལས་བརྟེན་ ཞེ་འབབ་མ་འཐོབ་ལས་ མཐའ་མཇུག་ལུ་ ལས་སྤྱོད་ཀྱི་ཟད་འགྲོ་ཡར་ཁེར་ཁོང་སྟེ་འདུག། ཐོན་ཤུགས་བཀོལ་སྤྱོད་ཚུ་ **ཐིག་ཁྱམ་*३.१२*** ནང་གསལ་སྟོན་འབད་དོ་བཟུམ་སྟེ་ ཐུས་བཀོན་འབད་ཡོད་པ་ཨིན།

ཐིག་ཁྱམ་༤.༢༤: རྡོ་དཀྱུམ་བཙོ་གྲ་འཕྲལ་ཆས་ཚུའི་ནུས་ཤུགས་བཀོལ་སྟོན།				
སྟྱི་ལོ་	༢༠༡༡	༢༠༡༢	༢༠༡༣	༢༠༡༤
འཕྲལ་ཆས་ཚུའི་ཤུགས་ཚད་ (ས་ཐི་ཏེ་ནང་)	༣,ཁ༤༠,༠༠༠	༡,ཀ૩૦,૯૦૦	૭૫,૭૦૦,૧૦૦	૭ઇ,૧ક૬,૦૦૦
བཙོ་འདོན་ (ས་ཐི་ཏེ་ནང་)	૭૩૧,૧૯ક	૭,૦૧૯,૦ઇ૩	૭,ઇ૧૩,૩ઇ૦	૨,૩૭૫,૭૦૯
ནུས་ཤུགས་བཀོལ་སྟྱོད་ (%)	૫.૩ઇ	૭૨.૭૯	૭૦.૭૨	૭૯.૦ઇ
དྲན་སོ: བཙོ་གྲ་ཚུ་གཞི་བཙུགས་འབད་བའི་ཆོས་གྲངས་ལས་ ཉིན་བསྡུར་བཞིན་ཚུ་ཆོད་པ། བཟོས་པའི་ལོ་རིམ་ལུ་ཉིན་གྲངས་༢༢༠ བཟོས་ཡོད་པ།				

ཀ) **ཐིག་ཁྱམ་༤.༢༢** པའི་ནང་གསལ་སྟོན་འབད་དོ་བཟུམ་ ལོ་ངོ་ཚུ་ནང་བཙོ་འདོན་འབད་ཡོད་མི་ཚུ་ བཅོ་མ་ཚུགས་པ་ལས་ ལོ་ཁ་ རྒྱ་ར་མཇོ་ཆས་ལྷག་ལུས་སྒོམ་སྒྲ་ལུས་ཏེ་འདུག། འདི་གིས་ ཆོ་ལམ་གྱི་ཞིབ་འཚུག་ཚུ་མ་འབད་ཕ་ལས་བརྟེན་ཡིན་པས།

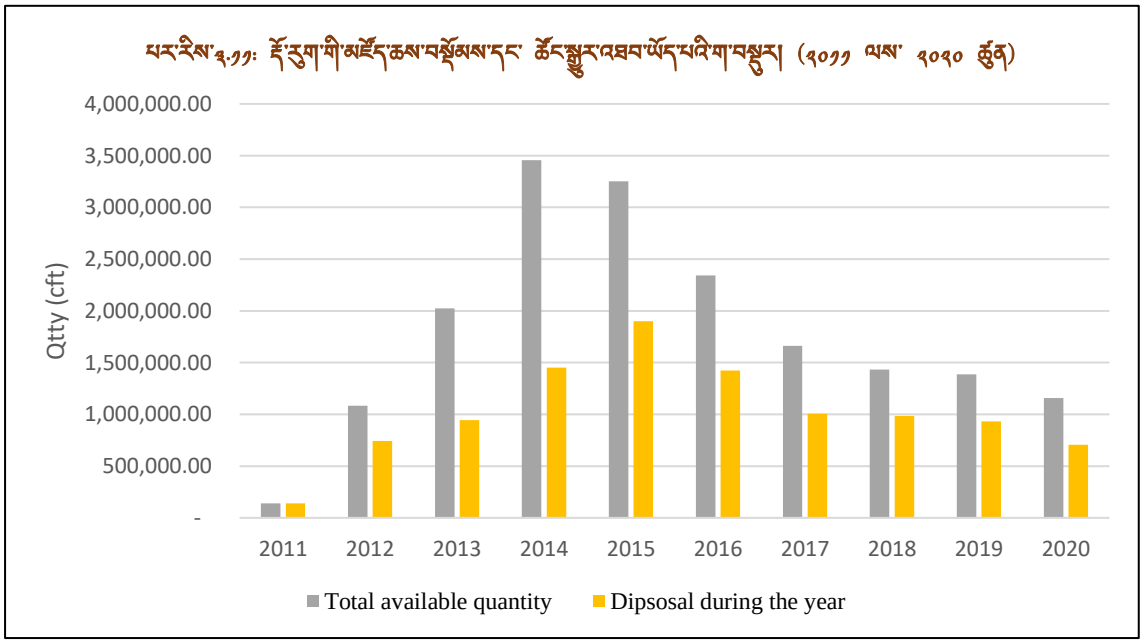

ང) ལས་འཇོན་ཀྱི་རྡོ་དཀྱུམ་སྟེ་ཕན་ཚུ་ནང་ལས་ཕར་ རྡོ་བཏོན་ནི་འལུ་ནང་ གྲལ་གཏོགས་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ཁག་འབགས་ཚུ་གི་ཁག་འབག་ཆ་མེད་གཏང་མི་ནང་ ལས་འཇོན་ལུ་ཀྱོང་རྒྱུད་དཔྱལ་ཀྱམ་ས་ཡ་᳘᳘᳘

རྒྱུ་པོག་ཡོད་པ་གིས་མ་ཚད་ ཁག་འབགས་གི་པོག་འགན་ཚུ་བསྟར་སྤྱོད་འབད་ནི་ནང་འཐུས་ཤོར་བྱུང་ཡོད་པ་ལས་ ཁག་འབགས་གི་དུས་ཡུན་མཇུག་མ་བསྡུཿལས་ ཁག་འབགས་ཆ་མེད་གཏང་མི་ལུ་ རྒྱུ་འཐུས་སྤོམ་སྤེ་སྤོད་དགོས་འཛིན་ཏེ་འདུག། དམངས་ཀྱི་མ་དཔྱལ་འཕྲོ་བརྟག་གཏང་ཡོད་མི་འདི་ལུ་ འགན་ཁྲི་བཀལ་ནི་འདི་ལམ་ལུགས་ཅིག་ཡང་མེད་པ་སྤེ་མཐོང་ཡི།

ལས་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ལུ་ རྡོ་དཀྱུམ་བཙོ་གྲ་དྲུག་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ དུས་ཡུན་ཟླ་ངོ་དྲུག་ཕྱིན་ཡོད་པ་དང་ ཞིབ་འཚུག་འབད་ནི་དུས་ཚོད་མ་ཕྱིན་པར་ཡོད་རྡུང་ བཙོ་གྲའི་ཐོན་ཤུགས་ཐོག་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ དཔྱལ་ཀྱི་ཐྲེས་ཚུ་བཏོན་ཡོད་པ་དང་ དེ་གིས་ཁེ་འབབ་ཚུ་ལེགས་ཤོམ་ཡོད་པའི་དམིགས་ཚད་སྟོན་ཡོད་ཟེར་བཤད་ཅི། སྤྱི་ལོ་༢༠༡༠ ལུ་ ཞབས་ཏོག་ལྷན་ཁག་གི་བློན་པོ་གིས་ ལྷན་རྒྱས་གཞུང་ཚོགས་ཀྱི་དྲུང་ཆེན་ལུ་གནང་ཡོད་པའི་ཡིག་གྱུ་ནང་ གློག་མེ་ལས་འགྱལ་བཞི་ནང་རྡོ་དཀོས་མཁོ་ཡོད་མི་ཚུ་གི་ར་ར་བཞིན་ཐོན་སྒྲུབ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ལས་ལེན་དགོས་སྒེ་འཁོད་དེ་ཡོད་མི་དེ་གིས་ ཆོང་ལམ་བཏན་བཏན་བཙོ་ཡོད་པ་ཙིན་རྡུང་ དཀོས་དོན་ལུ་འགྱོ་མ་བཏུབ། དེ་མ་ཚད་ ལས་འཛིན་གྱིས་ གཞུང་གིས་ རྡོ་དཀྱུམ་བཙོ་གྲ་ཚུའི་ཆགས་གནས་ཀྱི་གཙོ་རིམ་དང་ སྒྲགས་ཏེ་བཀོད་རྒྱ་ཚུ་ཡང་གནང་ཡོད་པ་ལས་ ལས་འཛིན་ལུ་འོས་འབབ་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཞིབ་འཚུག་དང་ ཆོང་ལམ་གྱི་བཏུག་ཞིབ་འབད་ནི་གི་རྒྱབས་ཚུ་ མ་འཐོབ་ཟེར་བཤད་ཡོད་པ་ཙིན།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དཔང་འཛིན་གྱིས་ ལས་འཛིན་ལུ་ རྡོ་དཀྱུམ་གྱི་བཙོ་གྲ་ཚུ་གཞི་བཅུགས་མ་འབད་པའི་ཉེ་མ་ལས་ མ་རྩ་གཞི་བཅུགས་ཀྱི་གོས་ཐག་གཅད་མི་ནང་ ཁྱབ་དཔྱད་འབད་ནི་ནང་ཐོག་ཆགས་བྱུང་ཡོད་མི་ལུ་ངོས་ལེན་ཡོད། ཙིན་རྡུང་ བཙོ་གྲ་འཕྲལ་ཆས་ཚུ་ལས་བཏྲེན་ ཡུན་རིངས་སྒེ་ཀྱོང་རྒྱུད་ཐོག་ཡོད་པ་ལས་ མ་རྩ་ཚུ་གི་ཅི་ནང་ར་གཞི་བཅུགས་འབད་རྡུང་ བཏྲག་ཞིབ་དང་བདེན་ཁྱབ་ཚུ་ ལེགས་ཤོམ་སྒེ་དཔྱད་དགོས་ཁག་ཆེཕ་ཙིནམ་སྒེ་ ཏན་བཏ་འབད་ཕ་ཙིན། འདི་བཟུམ་མའི་གོས་ཐག་གཅད་མི་ཚུ་ལས་བཏྲེན་ མི་དམངས་ཀྱི་ཐོན་རྩྭེད་ཆུད་ཟད་གཏང་མི་ལུ་ འགན་འཛིན་པ་ཁག་ལི་གི་ལས་ལུགས་ཡར་མེད་པ་སྒེ་མཐོང་ཡི། བཙོ་གྲ་འཕྲལ་ཆས་ཚུ་ ཁེ་འབབ་མེད་པའི་ལས་སྟོད་ལས་བཏྲེན་ ཀྱོང་རྒྱུད་ཐོག་ནི་འགོ་བཅུགས་པའི་རྩྭབས་ཆུངམ་ཅིག་ བཏྲག་ཞིབ་དང་ དཔྱད་ཞིབ་འབད་ནི་ཚུ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཡོད་པའི་མདོན་གསལ་བྱུང་ཡི།

༢) ཟད་ཐྲེས་དང་འགྲོ་སོང་གི་འཛིན་རྒྱུང།

ཆོང་སྟེའི་ཟད་ཐྲེས་དང་འགྲོ་སོང་ཚུ་གི་འགྲོས་དཔྱད་ཞིབ་འབད་ནི་དང་ ལས་འཛིན་གྱིས་ ལས་སྤྱོད་འཐབ་པའི་རྩྭབས་ རིན་གོང་གི་དོན་སྲོན་འཐོབ་ཡོད་མེད་བལྟ་ནིའི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་ཐྲེས་ཞིབ་དང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༢ ལས་ ༢༠༢༠ ཚུན་གྱི་ཟད་ཐྲེས་བསྟོམས་ དང་དབྱེ་ཁག་སོ་སོ་ཚུ་ ཆོང་སྒྲུར་གྱི་གནས་གོང་དང་གཅིག་ཁར་ ཁྱད་བསྡུར་འབད་ཡོད་པཙིན། དཔྱད་ཞིབ་ནང་ ཆོང་སྒྲུར་དང་འཕེལ་བའི་ཟད་ཐྲེས་ཀྱི་འགོར་ཚད་ (བཙོ་འདོན་གྱི་ཟད་ཐྲེས། བདག་སྐྱོང་གི་ཟད་ཐྲེས། ལས་གཡོགས་གི་ཟད་ཐྲེས། ཟླར་སྐྱེས་ཀྱི་ཟད་ཐྲེས། གོང་འབབ་དང་ཆོང་སྒྲུར་ དེ་ལས་ བཀྲམ་སྦེལ་གྱི་ཟད་ཐྲེས་ཚུ།) དང་ ཆོང་སྒྲུར་འོང་འབབ་ཀྱི་འགོར་ཚད་གཏེས་ཀྱི་བར་ན་ རིམ་

མཐུན་མེད་པའི་གནས་སྟངས་བྱུང་སྟེ་འདུག། **པར་རིས་༤.༢༢** པའི་ནང་གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད་དོ་བཟུམ་ ཟད་ཕྱིས་ཀྱི་བསྒྲུར་བ་དང་འོང་འབབ་ཀྱི་བསྒྲུར་བ་གཉིས་ ཆ་མཐུན་མེད་པའི་ཞིབ་རྟོག་བྱུང་ཡོད་ཡིན།

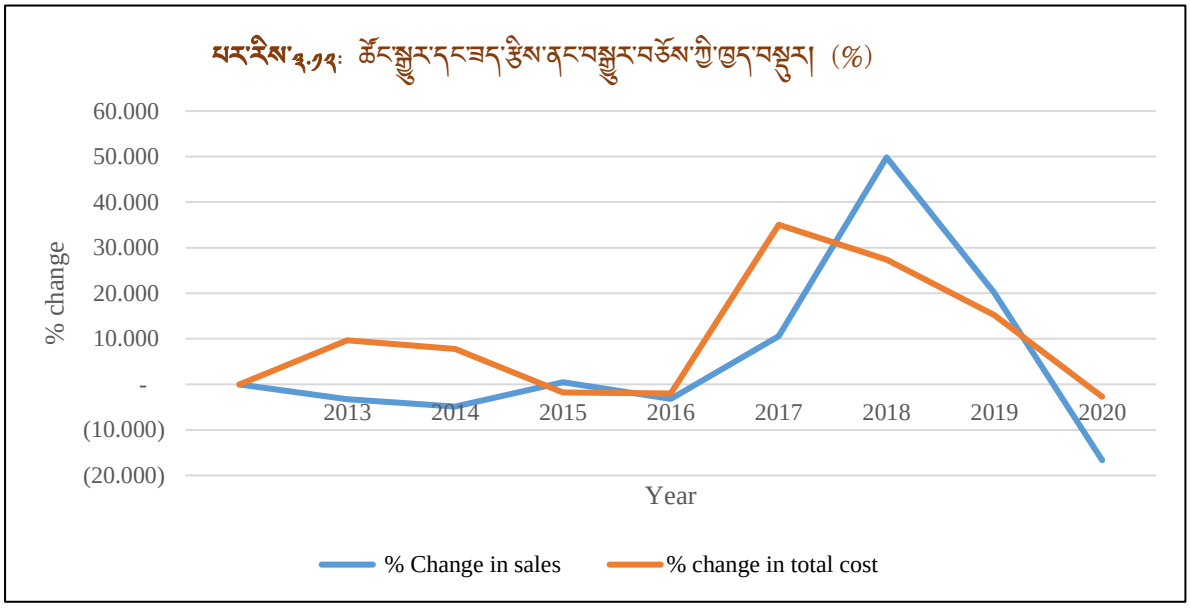

པར་རིས་༤.༢༢: ཚོང་སྒྲུར་དང་ཟད་ཕྱིས་ནང་བསྒྲུར་བཅོས་ཀྱི་ཁྱད་བསྡུར། (%)

གནས་རིམ་ཆེ་བའི་ནང་ སྤྱིར་བཏང་ལུ་ ཚོང་སྒྲུར་གྱི་ཟད་ཕྱིས་མར་ཕབ་དང་ཡར་སེང་འབད་མི་འདི་གིས་ བཟོ་འདོན་ནང་ དེ་བསྡུན་གྱི་མར་ཕབ་དང་ཡར་སེང་འགྱོ་དགོཔ་ལས་ ཚོང་སྒྲུར་གྱི་འབོར་ཚད་ནང་ཡང་བསྒྲུར་བ་འོང་དགོཔ་ཡིན། ཟད་སོང་འབོར་ཆེཕ་སྒེ་ཡར་སེང་འགྱོ་མི་འདི་ཡང་ གནད་དོན་གཞན་མར་རབས་ཅིག་ཡོད་རྒྱང་ གཙོ་བོ་འདི་ འཛིན་སྐྱོང་གི་ཁ་ཐུག་ལས་ ཟད་ཕྱིས་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་འདི་ནང་ འཛིན་ཚད་ཡར་སེང་ཆུབ་མ་ཚུགས་མི་ལས་བརྟེན་ཡིན་པས། **པར་རིས་༤.༢༣** པའི་ནང་ ཟད་ཕྱིས་ཡར་སེང་འབད་མིའི་གནད་དོན་ཚུ་སྟོན་ཡིན།

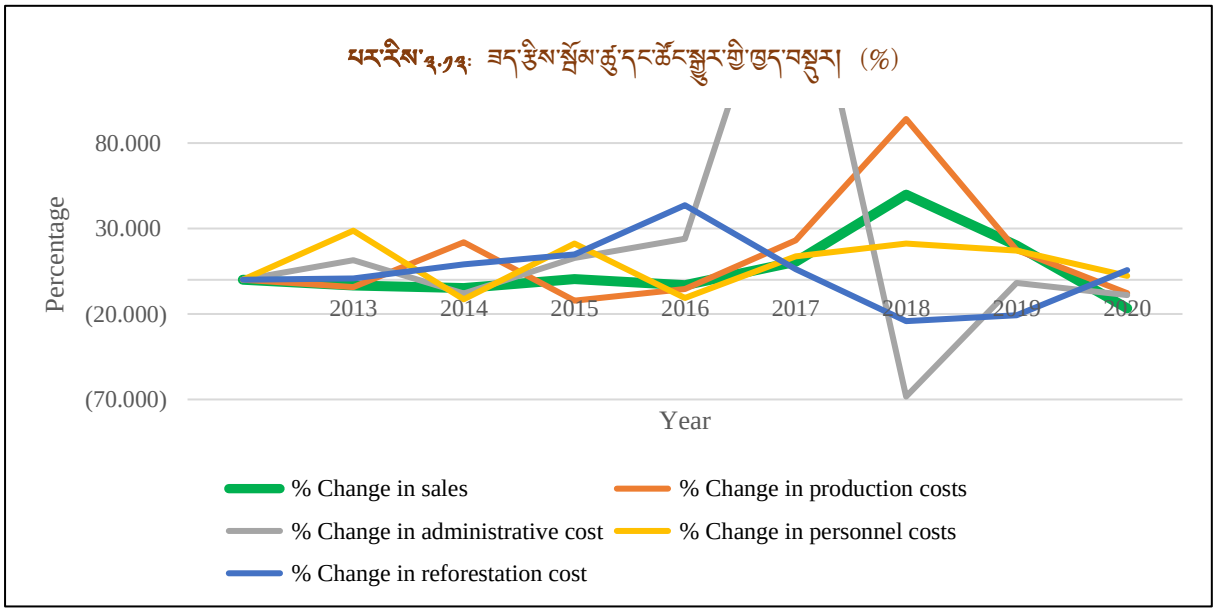

པར་རིས་༤.༢༣: ཟད་ཕྱིས་སྟོམ་ཚུ་དང་ཚོང་སྒྲུར་ཀྱི་ཁྱད་བསྡུར། (%)

པར་རིས་༤.༢༣ པའི་ནང་ལས་གསལ་སྟོན་འབད་དོ་བཟུམ་ ཚོང་སྒྲུར་གྱི་བཀྲ་ཆའི་བསྒྲུར་བ་དེ་ ཟླ་ཝོ་༢༠༡༨ ཚུན་ ཤོ་མཚུངས་སྒེ་ཡོད་པ་དང་ ཟླ་ཝོ་༢༠༡༧ ལུ་ མཐོ་ཤོས་ལུ་ཡར་སེང་སོང་ཡོད་པ་དང་ ཟླ་ཝོ་༢༠༡᐀ དང་ ༢༠༢༠ ལུ་ མར་ཕབ་སོང་སྟེ་འདུག། ཟད་

རྩེས་རྒྱའི་ཐད་ཀར་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༨ ལྷ་ བདག་རྐྱོང་གི་ཟད་རྩིས་ཆ་སྟོམ་མེད་པའི་སྒོ་ལས་ཡར་སེང་སོང་ཡོད་པ་ དང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༢ ལྷ་ ཤུགས་སྒེ་མར་ཕབ་འགྲོ་བའི་སྒོ་ལས་ དུས་མཚམས་ཡོངས་ཇོག་ནང་ རྒྱུན་གཏན་མེད་པའི་གནས་སྟངས་བཏོན་ཏེ་འདུག། འདི་གིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༣ ལྷ་ ཡར་སེང་སོང་ཡོད་མི་དེ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༠ ལྷ་ཡང་ རྒྱུན་བཏན་སྒེ་བཞག་ཚུགས་ནུག། ཆོང་སྒྲུར་ཡར་སེང་འབད་མི་ལས་ བཏེན་ བཟོ་འདོན་ཀྱི་ཟད་རྩིས་དེ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༢ ལྷ་ མཐོ་ཤོས་ལྷ་ལྷོད་དེ་ཡོད་པ་དང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༣ དང་ ༢༠༢༠ ལྷ་ མར་ཕབ་སོང་སྟེ་འདུག། ནགས་ཚལ་ཉམས་གསོའི་ཟད་རྩིས་དེ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༨ ལས་ འགོ་བཙུགས་མར་ཕབ་སོང་ཡོད་པ་དང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༢ ལྷ་ ཏྲེང་ཤལ་མར་ཕབ་སོང་སྟེ་ཡོད་རྡུང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༠ ལྷ་ ཡར་སེང་སོང་སྟེ་འདུག།

ཆོང་སྒྲུར་ཚུའི་ཟད་རྩིས་བསྟོམས་དང་ ཆོང་སྟེའི་གནས་རིམ་ནང་གི་ཆོང་སྒྲུར་ཚུ་ཁྱད་བསྡུར་འབད་བའི་ཤུལས་ གནས་སྟངས་བརྗོན་འབད་དོ་ཡོད་རྡུང་ ཆོང་སྒྲུར་ཚུ་བཟོ་འདོན་མ་འད�་ཚུ་ལས་འཕྲུང་དོ་ཡོད་པ་ལས་ དེ་གིས་ འབྲེལ་མཐུན་ཡོངས་ཇོག་སྒེ་བརྗོན་འབད་མི་ཚུགས། དཔྱད་ཞིབ་འདི་ ཐོན་དངོས་རེ་རེ་བཞིན་དུའི་ བཟོ་འདོན་ཀྱི་འཛིན་ཚད་བསྒྲུར་ཞིབ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ བཟོ་འདོན་སྟེ་ ཕན་རེ་རེ་བཞིན་དུ་གི་ གནས་རིམ་ཚུ་ནང་ཡང་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

ཀ) ཤིང་ཚས་བཟོ་འདོན།

ལས་འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ ལུང་ཕྱོགས་བདུན་གྱི་འོག་ལུ་ཤིང་ཚས་བཟོ་འདོན་གྱི་ལས་སྤྱོད་འཐབ་སྟེ་འདུག། རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལུང་ཕྱོགས་རེ་རེ་བཞིན་དུའི་འོག་ལུ་ བཟོ་འདོན་དང་ཟད་རྩིས་ཐོག་ལས་ ལས་སྤྱོད་ཀྱི་འཛིན་ཚད་ཁྱད་བསྡུར་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། དཔྱད་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ **ཐིག་ཁྱམ་༣.༢༣** པའི་ནང་གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ཐུང་ཡོད་པ་ཨིན།

ཐིག་ཁྱམ་༣.༢༣ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༣-༢༠༢༠ ཚུན་ལུང་ཕྱོགས་ཚུའི་ཡུ་ནིཊ་རེའི་དཔྱ་སྟེམས་གོང་ཚད།								
རྣམ་གྲངས།		**ཕང་ཞབས་ཏོག་ཕྱེ་བ།**	**རིན་སྒྲུང་ལུང་ཕྱོགས།**	**གཞོང་སྐྲར་ལུང་ཕྱོགས།**	**ཤར་ལུང་ཕྱོགས།**	**ཐུ་དཀར་ལུང་ཕྱོགས།**	**ཕན་གྲོང་ལུང་ཕྱོགས།**	**དགེ་ལེགས་ཕུག་ལུང་ཕྱོགས།**
ཟད་རྩིས་བསྟོམས་	ཡུ་ནིཊ་རེ་ལུ་	༢༠༧.ཁ༢	ཁ.ཤ་	༧ཁ.༢༢	༧༢༠.ཁ༣	༧༠༠.ཆ༧	༢༢ཁ.ཤཤ	༧༠༠.ཆ᳘
བཟོ་འདོན་ཀྱི་ཟད་རྩིས་	ཡུ་ནིཊ་རེའི་གོང་ཚད་	༧༧༣.ཅ༣	᳘᳘.ཁ་	༢ཁ.༢༢	᳘᳘.᳘ཤ	ཆ᳘.ཁཆ	༧༣༠.᳘᳘	ཁ༣.᳘᳘
	ཟད་རྩིས་བསྟོམས་ལུ་བཀྲ་ཆ།	ཤཆ.᳘ཆ	᳘᳘.᳘ཁ	ཅ᳘.ཁ᳘	ཆ᳘.᳘ཤ	ཆ᳘.ཤཤ	ཅ᳘.ཅ᳘	ཁ᳘.᳘ཤ
མི་སྟོབས་ཀྱི་ཟད་རྩིས་	ཡུ་ནིཊ་རེའི་གོང་ཚད་	᳘᳘.ཆ᳘	᳘᳘.᳘	᳘᳘.᳘᳘	᳘᳘.ཤ᳘	᳘ཆ.ཅ᳘	᳘ཅ᳘.᳘᳘	ཆ.ཆ᳘
	ཟད་རྩིས་བསྟོམས་ལུ་བཀྲ་ཆ།	᳘᳘.ཅ᳘	᳘᳘.ཅ᳘	᳘᳘.᳘᳘	᳘᳘.᳘᳘	᳘ཆ.᳘	᳘ཁ.᳘᳘	ཆ.ཆ᳘
	ཡུ་ནིཊ་རེའི་གོང་ཚད་	᳘.᳘ཆ	᳘.ཅ᳘	᳘.᳘᳘	᳘.᳘᳘	᳘.᳘	᳘᳘.᳘	᳘.᳘

བདག་སྐྱོང་གི་ཟད་ཕྱིས་	ཟད་ཕྱིས་བསྟོ�ས་ལུ་བཏུ་ཆ།	३.५८	३.९६	९.९१	३.७५	५.०७	५.३४	०.३६
ནགས་ཚལ་ཉམས་གསོའི་ཟད་ཕྱིས་	ཡུ་ནིཊ་རེའི་གོང་ཚད་	३.३०	३.३०	७४.४३	३.०३	७.६३	२.२५	-
	ཟད་ཕྱིས་བསྟོ

་ལུ་བཏུ་ཆ། | ७.५२ | ३.३७ | ८.७३ | ७.६४ | ७.६७ | ३.०६ | - |
ཆོང་སྒྲུར་དང་བཀྲམ་སྒྲིལ་གྱི་ཟད་ཕྱིས་	ཡུ་ནིཊ་རེའི་གོང་ཚད་	०.३८	०.५६	०.६५	०.२३	०.९७	७.७९	०.२८
	ཟད་ཕྱིས་བསྟོ�་ལུ་བཏུ་ཆ།	०.७८	०.५६	०.३३	०.६२	०.९७	०.३८	०.२२
འབྱུང་ཁུངས།: རང་བཞིན་སོས་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་གྱི་ལོ་བསྡར་སྐྱན་ཁུ་ཚུ།								

གླུབ་འཕས་ཚུ་ཀ་གསལ་སྒེ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ གཤམ་གསལ་ཚུ་གསལ་སྟོན་བྱུང་ཡོདཔ།

๗) སྤྱི་ལོ་༢༠༧༣ ལས་ ༢༠༢༠ ཚུན་ལུ་ ལུང་ཕྱོགས་རེ་རེའི་ཡུ་ནིཊ་རེ་གི་དཔྱ་སྟོོམས་ཟད་ཕྱིས་ཚུ་ནང་ ཁྱད་པར་སྒྲོམ་སྒྲེ་ཡོདཔ་ལས་ ལུང་ཕྱོགས་ཚུའི་བར་ན་ཡང་ འཛིན་ཚད་ཚུ་མ་འདྲཕ་ཡོད་པའི་བཏ་སྟོོན་འབད་མས། ཡུ་ནིཊ་རེ་གི་དཔྱ་སྟོོམས་ཟད་ཕྱིས་ཁྱད་ཅོས་ར་དངུལ་ཀྱམ་*৫৭.২৮* སྒྲ་བྱ་དཀར་ལུངས་ཕྱོགས་ཨེནམ་དང་ ཡུ་ནིཊ་རེ་གི་དཔྱ་སྟོོམས་ཟད་ཕྱིས་མཐོ་ཅོས་ར་ཕུན་ཚོགས་གླིང་ལུང་ཕྱོགས་ནང་དངུལ་ཀྱམ་*২২৫.৫৫* ཨེན་པས།

- འཛིན་ཚད་ནང་ཁྱད་པར་ཡོད་མི་དེ་ བཏོན་ཡོད་པའི་ཤེང་ཆས་ཚུ་དང་ ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་པའི་འཕྲུས་ཆས་ཚུ་མ་འདྲཕ་ དེ་ལས་ ལས་གཡོགས་ཚུའི་རིག་རྩལ་མ་འདྲཕ་ལ་སོགས་པ་ཚུ་ལས་བརྟེན་བྱུང་གྲིད་ནི་ཨེན་རྒྱུང་ ལུང་ཕྱོགས་ཀ་ར་གཱིས་ ཐབས་ལམ་གཅིག་གི་སྒོ་ལས་ ལས་སྤྱོད་འབད་ཏོ་ཡོདཔ་ལས་ དེ་ཚུན་ཚོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཐོན་དགོཔ་ཅིག་མེདཔ་ཨིན།
- ཤེང་ཆས་མ་འདྲཕ་ཚུ་བཏོན་ནིའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ མ་འདྲ་བའི་དགོས་མཁོ་ཡོད་རྒྱང་ ཤེང་ཆས་ཀྱི་རིགས་གཅིག་མཚུངས་བཏོན་ཡོད་པའི་ལུང་ཕྱོགས་ཚུ་གི་བར་ན་ཡང་ ཡུ་ནིཊ་རེ་གི་དཔྱ་སྟོོམས་ཟད་ཕྱིས་ནང་ ཁྱད་པར་སྒྲོམ་འདུག།
- ལུང་ཕྱོགས་རེ་རེ་བཞིན་དུ་གི་ནང་འགོད་ལུ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༧༣ ལས་ ༢༠༢༠ ཚུན་ ཡུ་ནིཊ་རེའི་ལོ་བསྡར་ཀྱི་ཟད་ཕྱིས་ཚུ་ རྒྱུན་གཏན་མེདཔ་སྒྲེ་འདུག། འདི་གིས་ ལས་སྤྱོད་ནང་ལུ་འཛིན་ཚད་ཡོདཔ་རེས་བཏན་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཟད་ཕྱིས་ཚུ་ དོས་བཟུང་དང་ ཚད་འཛིན་འབད་ནིའི་ལམ་ལུགས་མེད་པའི་བཏ་སྟོོན་འབད་མས།

།) ལུང་ཕྱོགས་རེ་རེའི་ནང་འགོད་ལུ་ ཟད་ཕྱིས་འགྱོ་ཁའི་ར་ཁུངས་གཙོ་བོ་ཚུ་བལྟ་ནིའི་དོན་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དཔང་འཛིན་ཀྱིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༧༣ ལས་ ༢༠༢༠ ཚུན་ ཟད་ཕྱིས་ཀྱི་ཕྱིས་འགོ་རེ་རེ་བཞིན་དུ་ ཟད་ཕྱིས་བསྟོོམས་དང་གཅིག་ཁར་ཁྱད་པར་འབད་དེ་ དཔྱད་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ གཤམ་གསལ་ཚུ་དོས་འཛིན་བྱུང་ཡོདཔ།

- ལུང་ཕྱོགས་གཱ་རའི་ནང་ བཏུ་ཆ་९৭ ལས་ ৫২ སྒྲ་ ཟད་ཕྱིས་བསྟོོམས་ལས་ མང་ཅོས་ར་བཟོ་འདོན་གྱི་དཔྱ་སྟོོམས་ ཟད་ཕྱིས་ (ཐད་ཀར་གྱི་ཟད་ཕྱིས་ཚུ་) ཨེན་པས། བཟོ་འདོན་ཟད་ཕྱིས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཚུ་ ལུང་ཕྱོགས་ཚུའི་ནང་

འགོད་རིམ་མཐུན་མིན་འདུག། བཟོ་འདོན་ཚུ་ ཡར་སེང་དང་མར་ཕབ་ཀྱིས་ བཟོ་འདོན་གྱི་ཟད་རྩིས་ཚུ་ནང་ རིམ་མཐུན་གྱི་ཡར་སེང་/མར་ཕབ་སོང་སྟེ་མིན་འདུག།

- ཨི་སྟོབས་ཀྱི་དཔྱ་སྟོམས་ཟད་རྩིས་ཚུ་ (ལས་གཡོགཔ་དང་འཕེལ་བའི་ཟད་འགྲོ་ཚུ་) སྤྱི་ལོ་༢༠༢༣ ལས་ ༢༠༢༠ ཚུན་ལུང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་ཚུ་ནང་ བརྒྱ་ཆ་༤ ལས་ ༩ཀ་ ཚུན་འདུག། ལོ་ངོ་གཅིག་རའི་དཔྱ་སྟོམས་ཀྱིས་ ཨི་སྟོབས་ཀྱི་ཟད་རྩིས་དེ་ བཟོ་འདོན་གྱི་ཟད་རྩིས་ལས་ཁྱད་མེད་ལྟར་ཡོད་རྒྱུ་ལུང་ ལོ་བསྡུར་གྱི་གནས་སྟུད་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ ཨི་སྟོབས་ཀྱི་ཟད་རྩིས་འདི་ བཟོ་འདོན་གྱི་ཟད་རྩིས་ལས་ལྷག་ཡོད་བའི་གནས་སྟངས་ཚུ་འདུག། དཔེར་ན་ གཞོང་སྐར་ལུང་ཕྱོགས་ནང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༥ དང་ ༢༠༢ཀ་ དེ་ལས་ ཤར་ལུང་ཕྱོགས་ནང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢ཀ་ དང་ ཕུན་ཚོགས་གླིང་ ལུང་ཕྱོགས་ནང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༥ ལས་ ༢༠༢༠ ཚུན་ལུ་ ཨི་སྟོབས་ཀྱི་ཟད་རྩིས་ཚུ་ བཟོ་འདོན་གྱི་ཟད་རྩིས་ལས་ལྷག་སྟེ་འདུག། སྤྱིར་བཏང་ལུ་ དུས་མཚམས་འདི་ནང་ བཟོ་འདོན་གྱི་གནས་རིམ་སོ་སོ་ཚུ་ནང་ ཚད་སྟོམ་ཀྱི་གནས་སྟངས་འདི་ རྒྱུན་བརྟན་སྟེ་མིན་འདུག།

ཁ) རྡོ་རྩིག་བཟོ་འདོན།

ལས་འཛིན་ཀྱིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༣ ལས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ ས་གནས་ཁག་༧ ནང་ རྡོ་རྩིག་གི་ལས་སྤྱོད་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཡིན་རྩུད་ དཀར་ཕ་ད་ ས་གནས་གཏིང་ཟམ་དང་ བྱང་གི་རྡོ་དཀྱུམ་བཟོ་གྲ་གཉིས་ཀྱང་མ་ཅིག་ ལས་སྤྱོད་འབད་དེ་འདུག། རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་ ས་གནས་རེ་རེ་བཞིན་དུའི་ནང་ བཟོ་འདོན་དང་ ཟད་རྩིས་ཀྱི་ཐད་ལས་ ལས་སྤྱོད་ཀྱི་འཛིན་ཚད་ཚུ་ཁྱད་བཟང་ཡོད་པ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་༢༠༢༣ ལས་ ༢༠༢༠ ཚུན་གྱི་ཟད་རྩིས་དཔྱ་སྟོམ་གྱི་དཔྱད་ཞིབ་འབད་ཡོད་པའི་གྲྭབ་འབྲས་ཚུ་ **པེག་ཁྲམ་ ༣.༧ཉ** པའི་ནང་ གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད།

པེག་ཁྲམ་ ༣.༧ཉ: རྡོ་དཀྱུམ་བཟོ་གྲ་ཆུའི་ཟད་རྩིས་དཔྱད་ཞིབ་ (སྤྱི་ལོ་༢༠༢༣-༢༠༢༠ ཚུན་གྱི་ཟད་རྩིས་དཔྱ་སྟོམ)

		གཏིང་ཟམ་ རྡོ་དཀྱུམ་ བཟོ་གྲ།	དཀོན་མཆོག་ གླིང་རྡོ་དཀྱུམ་ བཟོ་གྲ	བྱང་རྡོ་ དཀྱུམ་བཟོ་ གྲ་	ཏོམ་དར་རྡོ་ དཀྱུམ་བཟོ་ གྲ་	གོ་ལྷན་ཏི་ རྡོ་དཀྱུམ་ བཟོ་གྲ་	ངང་ཤིང་རྡོ་ དཀྱུམ་བཟོ་གྲ་	ཕུར་བ་ན་ རྡོ་དཀྱུམ་ བཟོ་གྲ་
ཟད་རྩིས་བསྟོམས་	སེཥི་ཏེ་རེ་ལུ་	༢༨.༣༠༧	༢༨.༣ཀ	༧༧.༢ཀ	༧༢༢.༢ཉ	༣༢.༠༣	ཉཉ.ཆ༧	༧༠.༣༣
བཟོ་འདོན་གྱི་ཟད་ རྩིས་དཔྱ་སྟོམ་	སེཥི་ཏེ་རེ་ལུ་	༧༢.ཅ༠	༧༢.ཅ་	༢.ཀ་	༧ཆ.ཅ.ཆ༢	༢༣.༣༢	༣ཆ.ཆ.ཅ	ཉ.ཅ༢
	ཟད་རྩིས་ བསྟོམས་ཀྱི་བརྒྱ་ ཆ་	ཆ༠.༣ཉ	ཆ༠.༣ཆ	ཆ.ཅ.ཆ	ཀ.ཆ.ཆ	ཆ.ཆ.ཆ	༢༠.ཅ.ཅ	ཉ.ཆ.ཆ
ཨི་ལོ་ཀ་ཀྱི་ཟད་ རྩིས་དཔྱ་སྟོམ་	སེཥི་ཏེ་རེ་ལུ་	ཆ.ཅ༠	ཆ.ཆ	ཅ.ཆ	ཉ.ཆ	ཆ.ཅ.ཀ	ཆ.ཆ.ཅ	ཅ.ཆ.ཆ
	ཟད་རྩིས་ བསྟོམས་ཀྱི་བརྒྱ་ ཆ་	ཅ.ཅ.ཅ	ཅ.ཀ.ཉ	ཅ.ཀ.ཀ	ཅ.ཅ	ཅ.ཅ.ཆ	ཆ.ཆ.ཆ	ཅ.ཀ.ཀ
	སེཥི་ཏེ་རེ་ལུ་	ཅ.ཀ	ཀ.ཆ	ཀ.ཆ	ཅ.ཉ	ཆ.ཀ	ཀ.ཅ	ཀ.ཉ

བདག་སྐྱོང་གི་ཟད་ཕྱིས་དཔྱ་སྟོན་	ཟད་ཕྱིས་བསྡོམས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་	३०.९४	३.४५	१.४२	१.३३	३.२९	१.८७	९.३४
ཚོང་སྒྲུར་དང་བཀྲམ་སྒྲིལ་གྱི་ཟད་ཕྱིས་དཔྱ་སྟོན་	ས་ཕྱི་ཏེ་རེ་ལུ་	०.०१	०.०१	०.०३	०.०१	०.०८	०	०
	ཟད་ཕྱིས་བསྡོམས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་	०.०९	०.०९	०.१४	०.००	०.३३	०.००	०.००
འབྱུང་ཁུངས།: བང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཡོངས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ལོ་བསྟར་སྟན་ཁུ་ཚུ།								

གླུབ་འཕས་ཚུ་ལུ་ དཔྱད་ཞིབ་ཀ་གསལ་འབད་བའི་སྒྲབས་ གཤམ་གསལ་ཚུ་གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད།

१) སྤྱི་ལོ་२०१३ ལས་ २०२० ཚུན་ འཕྲུལ་ཆས་གཅིན་ཡུ་ནིཏ་རེ་གི་ཟད་ཕྱིས་དཔྱ་སྟོན་ཚུ་ནང་ཁར་སྦྲོན་ཡོད་མི་དེ་གིས་ བཟོ་གྲ་ཚུ་གི་བར་ན་ འཛིན་ཚད་ཚུ་མ་འདྲཕ་ཡོད་པའི་བཏ་སྟོན་འབད་ཕས། ཕུ་ན་ན་བཟོ་གྲ་ནང་ ཡུ་ནིཏ་རེ་གི་ཟད་ཕྱིས་དཔྱ་སྟོན་དངུལ་ཀྱམ་१०.३३ སྒེ་ ཁྱད་ཤོས་ཙིནམ་དང་ ཏོམ་དར་བཟོ་གྲ་ནང་ ཡུ་ནིཏ་རེ་གི་ཟད་ཕྱིས་དཔྱ་སྟོན་དངུལ་ཀྱམ་१,२३.२९ སྒེ་ མཐོ་ཤོས་ཙིན་པས།

२) འཛིན་ཚད་ཚུ་ འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་མ་འདྲཕ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དང་ ལས་གཡོག་པའི་རིག་རྩལ་ དེ་ལས་ རྡོ་དཀྱུམ་བཟོ་གྲའི་ཆགས་ གནས་ལ་སོགས་པ་ལས་བརྟེན་བྱུང་སྲིད་ནི་ཙིན་རྩང་ དེ་ཚུན་ཚོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཆགས་མི་དེ་ མ་འདྲཕ་ཅིག་ཙིན་པས།

३) སྤྱི་ལོ་२०१३ ལས་ २०२० ཚུན་ རྡོ་དཀྱུམ་བཟོ་གྲ་ཚུའི་ནང་ན་ལུ་ ཡུ་ནིཏ་རེ་གི་ལོ་བསྟར་གྱི་ཟད་ཕྱིས་ཚུ་ རྒྱུན་གཏན་མེད་པ་སྤྲེ་ མཐོང་ཡི། འདི་གིས་ ལག་ལེན་ནང་འཛིན་ཚད་ཡོད་པ་རེས་བརྟན་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཟད་ཕྱིས་ཚུ་ངོས་བཟུང་དང་ ཚད་འཛིན་ འབད་ནི་འཕམ་ལུགས་མེད་པའི་བཏ་སྟོན་འབད་ཕས།

བཟོ་གྲ་རེ་རེའི་ནང་འཁོད་ལུ་ ཟད་ཕྱིས་འགྱོ་ཁའི་ར་ཁྱངས་གཙོ་བོ་ཚུ་བལྟ་ནིའི་དོན་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ལོ་२०१३ ལས་ २०२० ཚུན་གྱི་ཟད་ཕྱིས་ཀྱི་ཕྱིས་འགོ་རེ་རེ་བཞིན་དུ་ ཟད་ཕྱིས་བསྡོམས་དང་གཅིག་ཁར་ཁྱད་བསྡུར་འབད་དེ་དཔྱད་ཞིབ་འབད་ཡོད་པ་ཙིན། འདི་ནང་ གཤམ་གསལ་ཚུ་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི།

ཀ) བཟོ་གྲ་ཚུ་ནང་ བརྒྱ་ཆ་९३.७४ ལས་ ८४.११ སྒེ་ ཟད་ཕྱིས་བསྡོམས་ལས་ མང་ཤོས་ར་བཟོ་འདོན་གྱི་དཔྱ་སྟོམས་ཟད་ཕྱིས་ (ཐད་ཀར་གྱི་ཟད་ཕྱིས་ཚུ་) ཙིན་པས།

ཁ) མི་སྟོབས་ཀྱི་དཔྱ་སྟོམས་ཟད་ཕྱིས་ཚུ་ (ལས་གཡོག་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཟད་འགྲོ་ཚུ་) སྤྱི་ལོ་२०१३ ལས་ २०२० ཚུན་ བཟོ་གྲ་ཚུ་ནང་ བརྒྱ་ཆ་३.५२ ལས་ ५७.२८ ཚུན་འདུག།

ག) བཟོ་གྲ་གཞན་མི་ཚུ་གི་བདག་སྐྱོང་གི་དཔྱ་སྟོམ་ཟད་ཕྱིས་ཚུ་ བརྒྱ་ཆ་१.३३ ལས་ ९.३४ ཡོད་མི་དང་ཕྱད་པ་དང་ གཏིང་ཟམ་རྡོ་ དཀྱུམ་བཟོ་གྲ་ནང་ བརྒྱ་ཆ་३०.९४ ཡོད་མི་དེ་ གནམ་མེད་ས་མེད་མཐོ་ཏགས་ཙིན་པས།

ང) ཟད་ཕྱིས་མཐོ་ཏགས་མི་དེ་ འོང་འབབ་ཀྱིས་བདའ་མ་ཟུན་ལས་ རྡོ་དཀྱུམ་བཟོ་གྲ་བཞི་སྒོ་བསྡུམ་དགོས་འཐོན་ཡོད་པ་དང་ གཏེས་(གཏིང་ཟམ་དང་བྱར) ཆུང་མ་གཅིག་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་ལས་སྟོད་ཁ་ལས་ཁ་ཕྱེ་འདུག།

ཅ) ལས་སྦྱོད་ཀྱི་ཟད་ཆེས་མཐོ་ཏགས་ཡོད་པའི་རྒྱ་རྒྱན་ལེ་ཤ་འོང་སྲིད་ནི་ཨིན་རྡུང་ བཟོ་གྲ་ཚུ་ནང་ ཐོན་དངོས་ཅོག་གཅིགས་བཟོ་དོ་ ཡོད་པ་ལས་ ཟད་ཆེས་ཚུ་ནང་ཁད་པར་སྒྲོམ་སྒྲ་འོང་མི་སྲིད་ནི་ཨིན་པས།

ལས་འཛིན་ཀྱི་སྤྱི་བསྡོམས་ཀྱི་ཟད་ཆེས་དང་ཟད་འགྲོ་ཚུ་ལུ་བསྐྱར་ཞིབ་དང་ ལུང་ཕྱོགས་ཚུ་གི་བར་ན་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་དང་ རྡོ་དཀྱུམ་ བཟོ་གྲ་ཚུའི་ཟད་ཆེས་ཚུ་ཁྱད་བསྡུར་འབད་བའི་སྐབས་ ཚོང་སྟེའི་གནས་རིམ་ནང་ ཆེས་འགོ་གཙོ་བོ་ཚུ་དང་ དེ་དང་འཁྲིལ་དགོ་པའི་ཚོང་ཁྱུར་ཚུ་ ཤོ་མཚུངས་མེད་པའི་གྲོས་ཚུ་ཐོན་ཡི། འདི་དང་འདྲ་བའི་གནས་སྟངས་ཚུ་ ལུང་ཕྱོགས་ཀྱི་གནས་རིམ་ནང་ལུ་ཡང་ ཤིང་ཆས་ དང་རྡོ་དཀྱུམ་བཟོ་གྲ་ཚུ་ནང་ ཐོན་ཏེ་ཡོད་ཨིན། དཔྱད་ཞིབ་དེ་ཚུའི་གྲུབ་འབྲས་ཀྱིས་ བཟོ་འདོན་བཟོ་གྲ་ས་ས་ཚུ་ནང་གི་ལས་སྦྱོད་ཚུ་ འོས་ལྟན་གནས་ཆེས་ཀྱི་རིམ་ལུགས་གཞི་བཙུགས་ཐོག་ལས་ སྤྱི་བསྡོམས་ལས་སྦྱོད་ཀྱི་ཟད་ཆེས་ཚུ་ གা་དེ་ཁྱད་ཁྱད་བཟོ་ཚུགས་པའི་གོ་སྐབས་སྟོན་མས།

ལས་འཛིན་ཀྱིས་ གནས་སྟངས་ཚུ་ཤོ་མཚུངས་འབད་མེད་མི་དེ་ ནགས་ཚལ་དང་གྲིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་ འགོར་ཚད་ཤོ་མཚུངས་སྒྲ་བགོ་བཀྲམ་མ་འབད་ཕ་དང་ ར་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོགས་ཆུང་གིས་ གོང་ཚད་གཏན་འཁེབས་ འབད་མི་ལས་བརྟེན་ཨིན་པའི་ བདེན་ཁུངས་གཟང་ཡོད་པ་དང་ ཟད་ཆེས་ཚད་འཛིན་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ འཚར་དཔྱལ་བཟོ་ཐོག་དང་ འཐུག་མི་སེར་ཆུ་ཆོར་གཞི་བཟུང་དང་གཅིག་ཁར་ ལོ་བསྟར་ཀྱི་ཆིངས་ཡིག་ཀུར་ མཚན་རྟགས་བཀོད་ཐོག་ལས་འབད་ཡོད་ཟེར་བཤད་ཅི།

དེ་མ་ཚད་ བཟོ་འདོན་ཀྱི་འགོར་ཚད་དང་ ལྷ་གི་གནས་སྟངས་ སྐྱེལ་འདྲེན་ཀྱི་གླ་ཆ་ཚུ་ནང་ཁད་པར་ཡོད་མི་དང་ ཞེ་འབབ་ཐོག་ས་མེད་ པའི་ས་གནས་ཁར་ ལྷ་འབད་ནི་ཚུ་ལས་བརྟེན་ ལུང་ཕྱོགས་ཚུ་གི་བར་ན་ ཡུ་ནི་ཏ་རེ་གི་ཟད་ཆེས་ཤོ་མཚུངས་སྒྲ་བཞག་མི་ཚུགས་པས་ ཟླ་འབད་ནི་ཚུ་ལས་བརྟེན་ ལུང་ཕྱོགས་ཚུ་གི་བར་ན་ ཡུ་ནི་ཏ་ཟད་ཆེས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་ཤོ་མཚུངས་སྒྲ་བཞག་མི་ཚུགས་པས་ ཟླ་འབད་ནི་ཨིན། ཟད་ཆེས་ཚུ་ ཚད་འཛིན་འབད་ནི་དེ་ནི་དོན་ལུ་ འབད་བཙོན་ཚུ་གང་དགོས་བསྐྱེད་ནི་ཨིན་རྡུང་ ལུང་ཕྱོགས་ཚུ་གི་བར་ན་ དང་ ཆོང་འཛེལ་ཀྱི་ལས་སྟོར་སོར་ཚུ་གི་བར་ན་ ཡུ་ནི་ཏ་ཟད་ཆེས་དེ་ ཚད་མཉམ་སྒྲ་བཞག་ནི་ལུ་གདོང་ལེན་བྱེད་སྟེ་ཡོད།

རྒྱལ་གཞུང་ཆོས་ཞིབ་དཔར་འཛིན་ཀྱིས་ ལས་འཛིན་ཀྱིས་ འཚར་དཔྱལ་བཟོ་སྟེ་ ཟད་ཆེས་ཚུ་ཚད་འཛིན་འབད་ནི་ཐབས་ལམ་སྟོན་ ཡོད་མི་དེ་དང་ ཚོང་སྟེ་དང་ བཟོ་འདོན་ས་སོའི་གནས་རིམ་ནང་ ཟད་ཆེས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཤོ་མཚུངས་སྒྲ་བཞག་མ་ཚུགས་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ ལེ་ཤ་ཡོད་མི་ཚུ་ཡང་ ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི། ཨིན་རྡུང་ ཕན་ཚུན་ཟད་ཆེས་དང་ བཟོ་འདོན་ཀྱི་ཟད་ཆེས་ དེ་ལས་ འོང་འབབ་དང་ ཟད་ཆེས་ཀྱི་ཚད་གཞི་གཅིག་གི་ནང་འགོད་ལུ་འདི་ ཤོ་མཚུངས་སྒྲ་འོང་དགོས་ཨིན། གལ་སྲིད་འཛིན་རྒྱོང་ལུ་ ཚུལ་མཐུན་ཀྱི་གནས་ཆེས་ཀྱི་ རིམ་ལུགས་ཅིག་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཅིན་ དཀོས་བཙོད་ཁྱེད་ཤུ་ཡོད་མི་དང་ འགན་ཟླ་ཡོད་པའི་གནས་སྟངས་ཚུ་ དེ་ལས་ འཕྲལ་རིག་གི་འགྱུར་བ་དང་ ཐོན་དངོས་ཚུའི་དུས་ཚོད་དང་བསྟུན་པའི་དགོས་བཙོད་ བཟུམ་མའི་རྒྱུ་རྐྱེན་སྟ་ཚོགས་ལས་བརྟེན་པའི་ཁྱོད་ཀུད་ཚུ་ པ་གག་འཛིན་འབད་ནི་ནང་ ཕན་ཐོགས་བྱུང་ནི་མས། གནས་ཆོས་ཀྱི་རིམ་ལུགས་ཀྱིས་ ལེ་འབབ་ཡོད་པ་དང་མེད་པའི་ཐོན་ དངོས་ཚུའི་གནས་སྟུད་ཚུ་ཕྱིན་ལས་ འཛིན་སྐྱོང་གིས་ལེ་འབབ་མེད་པ་དང་ ཁྱད་སུ་ལས་མེད་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཚུ་ ཞིབ་དཔྱད་འབད་དེ་ ལེ་འབབ་ཡར་མེད་ཆུབ་ནི་འོས་ལྟན་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ སྟོན་ཚུགས་ནི་ཨིན་པས།

༣.༦ བཟོ་གྲ་དང་འཕྲུལ་ཆས་ཚུ།

ལས་འཛིན་གྱི་ལས་སྒྲུབ་ཀྱི་འཛིན་ཚད་ཚུ་ དེའི་འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་གཅིག་བསྡུས་ཏེ་ ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་པ་ཞིན་ནས་ ཆུ་ཚེ་ཏགས་སྒེ་རིག་ལས་པ་ཞིན། ཆོང་སྟེ་གིས་འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་ལུ་ཟད་ འགྱོ་སྒོམ་སྒེ་གཏང་ཡོད་པ་དང་ བཟོ་འདོན་གྱི་རིན་གོང་བསྟོམས་ ལས་ འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་པའི་རིན་གོང་ (གོང་ འབབ་) ཚུ་གི་དཔྱ་སྟོམས་ལས་བརྒྱ་ཆ་*༡༠.༥༠* (*༢༠༡༥-༢༠༢༠*) གནས་ཡོད་པ་ལས་ འཕྲུལ་ཆས་ཀྱི་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ཕྱི་རང་བཏང་ ཆོང་སྟེའི་འཛིན་ཚད་དང་གྲུབ་འབྲས་ལུ་ལྟོན་ཐབས་འབད་ ཚུགས་པ་ཞིན།

པོག་ཕྲམ་*༣.༡༥* ནང་ གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད་དོ་བཟུམ་ འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་ ལྟ་གི་གནས་སྟངས་དང་འཁྱོལ་ དབྱེ་བ་ཕྱེ་ ཞིན་ལས་ ལོ་ངོ་གཅིག་ལུ་ ལྟ་འབད་བའི་ཉིན་གྲངས་དང་ ལྟ་མ་འབད་བར་སྟོད་པའི་ཉམས་བཅོས་དང་རྒྱུན་སྐྱོང་གི་དུས་ ཆོད་ཤེས་མི་ཚུ་ དེ་ལས་ གཞན་ལྟ་འབད་ནི་མེད་པའི་ཆོས་ གྲངས་བཀོད་ཡོད་པའི་དུས་ཆོད་ (ལྷག་འཕྲེད་སྒོ་སོར་འབད་ ནི་དང་ གནམ་དགུན་གྱི་དུས་ཆོད་ལ་སོགས་པ་ཚུ་) ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ འཕྲུལ་ཆས་ཀྱི་དབྱེ་ཁག་རེ་རེ་བཞིན་དུའི་ བཀོལ་སྒྲུད་ཀྱི་ དུས་ཆོད་ཚུ་བཏོན་ཡོད་པ་ཞིན། དེ་ལས་ ལྟ་མ་འབད་བར་སྟོད་པའི་དུས་ཆོད་མ་ཤེས་མི་ཚུ་ལུ་ བརྒྱ་ཆ་*༧༥* གི་ཡར་ཆག་ དབྱེ་ཁག་ སོ་སོའི་ནང་བཀོད་ཡོད་མི་ལྟར་དུ་ ཆེས་བཏོན་འབད་འབད་ལྟ་ཞིན། དེ་སྒེ་འབད་ཞིན་ལས་ འཕྲུལ་ཆས་ཚུའི་དབྱེ་ཁག་རེ་རེ་བཞིན་དུ་ གི་བཀོལ་སྒྲུད་ཀྱི་དུས་ཆོད་བསྟོམས་ཚུ་ **པོག་ཕྲམ་*༣.༡༦*** པའི་ནང་ཆེས་བཏོན་འབད་ཡོད་པ་ཞིན།

པོག་ཕྲམ་*༣.༡༥*: འཕྲུལ་ཆས་ཚུའི་སྟེ་བཟོ།

རིམ་ཁང།	སྟེ་ཚན་གཅིག	སྟེ་ཚན་གཉིས	སྟེ་ཚན་གསུམ
༡	ས་ཆོ་སྟུམ་འཚོར།	ལྷུགས་འཕྱེན་དོ་འདྲེན་འཕྲུལ་ཆས།	ཤིང་འཐེན་སྟུམ་འཚོར།
༢	པེ་ལོ་ཏར།	པེནྡི་ལོ་ཏར།	ཕི་ཕྱིང་ཡར་ཏར།
༣	ཆྭམ་བཏོན་འཕྲུལ་ཆས།	ཏེ་ལི་ལོ་གར།	ཟླུང་བཅོར་འཕྲུལ་ཆས།
༤	ཏེ་ཡར་/ཏགེ།	ཕྲེལ་ལོ་ཏར།	
༥	འདྲུད་ཆས་ལྟན་པའི་ཐོ་འཚོར།	འབག་བཏུབ་པའི་ཤིང་དྲ་འཕྲུལ་ཆས།	

པོག་ཕྲམ་*༣.༡༦*: ལ་ལ་ཁ་ཤས་ ཀ་ཤ་ལ་ ཁ་ཤ་ ཁ་ཤ

རིམ་ཁང།	ལ་ལ	ལ་ལ	ལ་ལ
༡	ཀ	*༧༥*ཀ	*༧*ཁ
༢	ཁ	*༧*ཁ	*༧*ཁ
༣	ཀ	*ཀ*	*ཁ*

ཆུལ་ཀ་ཞུང་ཆོས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་ འཕྲུལ་ཆས་འཛིན་སྐྱོང་གི་བསྒང་ཞིབ་ལུ་ཀ་ཞི་བཞག་སྟེ་ ཀ་ཤམ་གསལ་ཀྱི་ལེགས་བཅོས་འབད་ དགོ་པའི་གནད་དོན་ཚུ་ ངོས་འཛིན་འབད་ཡོད་པ་ཞིན།

༣.༦.༢ འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་བཀོལ་སྤྱོད་ཡོངས་རྫོགས་འབད་མ་ཚུགས་པར་ཡོད།

རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ འཕྲུལ་ཆས་བཀོལ་སྤྱོད་ནང་འཛིན་ཚད་བལྟ་ནི་དོན་ལུ་ འཕྲུལ་ཆས་ཀྱི་བཀོལ་སྤྱོད་རེས་བདེན་དང་ དུས་ཚོད་གཏེས་ཁྱད་བསྡུར་འབད་ཡོད་ཨིན། **པར་རིས་༣.༢๑** ནང་གསལ་སྟོན་བྱུང་དོ་བཟུམ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༥ ལས་ ༢༠༢᪽ ཚུན་ འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་རིས་བདེན་སྒེ་བཀོལ་སྤྱོད་འབད་ཡོད་པ་དང་ འཕྲུལ་སྤྱོད་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་ལས་ཐོབ་པའི་དུས་ཡུན་གཏེས་ཁྱད་བསྡུར་འབད་བའི་སྐབས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ འཕྲུལ་ཆས་ཀྱི་དབྱེ་ཁག་གསུམ་ཆ་རའི་ནང་ བཀོལ་སྤྱོད་ཡོངས་རྫོགས་སྒེ་ འབད་མ་ཚུགས་པ་སྒེ་མཐོང་ཡི།

པར་རིས་༣.༢๑: འཕྲུལ་ཆས་བཀོལ་སྤྱོད། (%)

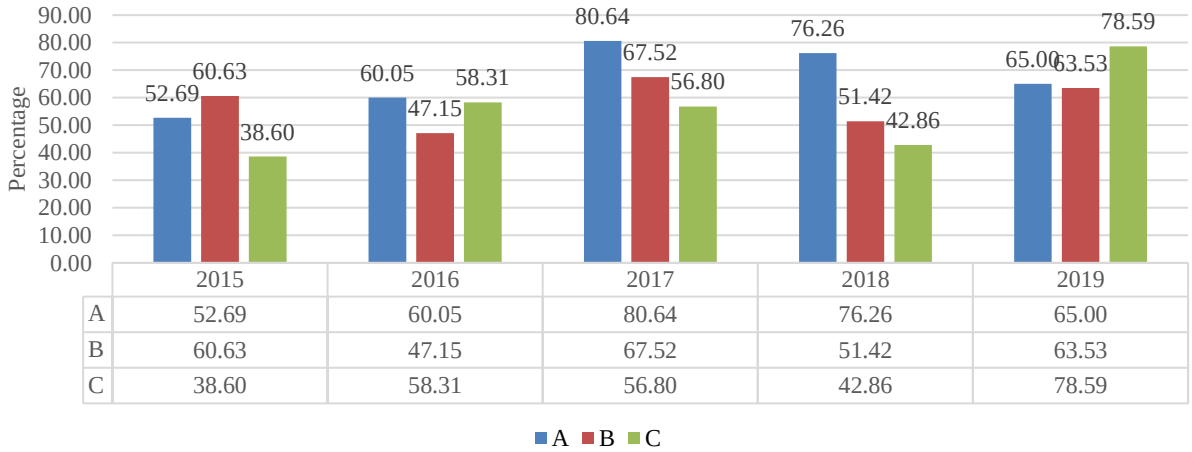

	2015	2016	2017	2018	2019
A	52.69	60.05	80.64	76.26	65.00
B	60.63	47.15	67.52	51.42	63.53
C	38.60	58.31	56.80	42.86	78.59

དཔྱད་ཞིབ་འདི་གིས་གཤམ་གསལ་ཚུ་སྟོན་མ་ཨིན་པས།

ཀ) བཀོལ་སྤྱོད་མ་འབད་བར་ཡོད་པ་ཤེས་པ་དང་མ་ཤེས་པའི་དུས་ཡུན་གཏེས་ཆ་ར་ཕབ་ཆག་འབད་དེ་ སྟོན་ཡོད་པའི་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ གནས་རིམ་ནང་ཡང་ འཕྲུལ་ཆས་ཀྱི་བཀོལ་སྤྱོད་དེ་ཡང་ དབྱེ་ཁག་ཀ་པའི་ནང་ བརྒྱ་ཆ་㌔㌕.㌘㌓ ལས་ ㌔㌓.㌘㌍ ཚུན་དང་ དབྱེ་ཁག་ཁ་པའི་ནང་ བརྒྱ་ཆ་㌍㌔.㌔㌘ ལས་ ㌘㌕.㌔㌕ དེ་ལས་ དབྱེ་ཁག་ག་པའི་ནང་ བརྒྱ་ཆ་㌕㌔.㌔㌓ ལས་ ㌘㌕.㌔㌓ ལས་བརྒལ་ཏེ་བཀོལ་སྤྱོད་འབད་མ་ཚུགས་པས།

ཁ) སྤྱི་ལོ་㌢㌠㌥ ལས་ ㌢㌠㌤ ཚུན་གྱི་དུས་མཚམས་ནང་ དབྱེ་ཁག་ག་རའི་ནང་ལུ་ བཀོལ་སྤྱོད་ཚུ་ཤོ་མཚུངས་མེདཔ་སྒེ་འཐོན་ཡོད་པ་ ལས་ དེ་ཡང་ བཀོལ་སྤྱོད་འབད་ནི་གི་འཚར་གཞི་ལེགས་ཤོས་སྒེ་ མ་བཙུམ་པའི་བཏ་མཆོན་སྟོན་མ་ཨིན་པས།

ག) དེ་མ་ཚད་ **ཐིག་ཁྱམ་㌔.㌢㌣** པའི་ནང་གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད་དོ་བཟུམ་ བཀོལ་སྤྱོད་འབད་ནི་འི་དུས་ཚོད་ཡང་ ཕབ་ཆག་ཚད་ མེདཔ་སྒེ་བཀོད་མི་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཨིན་པས།

ཐིག་ཁྱམ་༣.༡༧: འཕྲལ་ཆས་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡངས་ཆག།			
དངུལ་ཁག།	ཀ	ཁ	ག
ལོ་གཅིག་གི་ཚུ་ཚོད་བསྟོལས་ (ཀ)	༣ཿ༣༠	༣ཿ༣༠	༣ཿ༣༠
བཀོལ་སྤྱོད་མེད་པ་ཤེས་པའི་ཆུ་ཚོད་ཀྱི་ཡངས་ཆག། (ཁ)	༡༣༣༥	༡༥ཆ་	༡ཿ༠་
བཀོལ་སྤྱོད་མེད་མ་ཤེས་པའི་ཆུ་ཚོད་ཀྱི་ཡངས་ཆག། (ག)	༥༣ས	༣༠༣	༡ཆཆ
ཐོབ་ཡོད་པའི་ཆུ་ཚོད་ (ང = (ཀ - ཁ - ག)	༡༣ས་༣	༡༡ཉ་ཀ	ཀ་ཉ་ས
ཐོབ་ཡོད་པའི་ཆུ་ཚོད་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་བསྟོལས་ (ང / ཀ)	ཉ་.༣༣	༣ཀ.༣ཆ	༣༢.༣ཆ
འབྱུང་ཁུངས: རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དང་བར་འཛིན་གྱི་དཔྱད་ཞིབ།			

གོང་གི་ཐིག་ཁྱམ་ནང་ལས་ བཀོལ་སྤྱོད་མ་འབད་བའི་དུས་ཡུན་གནམ་མེད་ས་མེད་རྒྱ་ཆེཕ་ལས་ འཕྲལ་ཆས་ཀྱི་དངུལ་ཁག་ཀ་རའི་ནང་ ལ་འབད་ཞིའི་དུས་ཡུན་ཚུ་ བརྒྱ་ཆ་༥༠ ལས་ལྷག་ཕན་སྟེ་འདུག། འཕྲལ་ཆས་ཚུ་ལུ་ བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་དུས་ཡུན་ཚུ་ དངུལ་ཁག་ཀ་པ་ལུ་ བརྒྱ་ཆ་ཉ་.༣༣ དང་ ཁ་པ་ལུ་ བརྒྱ་ཆ་༣ཿ.༣ཆ ཏེ་ལས་ ག་པ་ལུ་ བརྒྱ་ཆ་༣༢.༣ཆ རྒྱུན་མ་ཅིག་ལས་བརྒལ་མ་བཀོད་པས།

ང) བཀོལ་སྤྱོད་མ་འབད་བའི་དུས་ཚོད་ གསལ་བཀོད་མ་འབད་མི་དེ་ཡང་ གློ་བུར་དུ་འཕྲལ་ཆས་ཚུ་ལ་འབད་མ་བཏུབ་དང་ དལལ་སྒྲ་བཞག་དགོ་པའི་གནས་སྟངས་ལུ་བརྟེན་ཨིན་པས། ཨིན་རུང་ གནས་སྟངས་དེ་ཚུ་ ཚད་གཞི་འདི་ནང་ར་ཚུད་ཡོད་པ་ལས་ སོ་སོ་སྒྲ་བཏོན་དགོས་ཅིག་མ་མཐོང་།

> དཔྱད་ཞིབ་འདི་ནང་ ལས་འཛིན་གྱིས་འཕྲལ་ཆས་ཚུ་ བཀོལ་སྤྱོད་ཡོངས་རྫོགས་འབད་མ་ཚུགས་པའི་བརྡ་སྟོན་བྱུང་ཡི། འཕྲལ་ཆས་བཀོལ་སྤྱོད་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་སྒོ་ལས་ འཛིན་ཚད་ཅན་བཟོ་མ་ཚུགས་མི་འདི་ ཚོང་སྟེའི་ལས་སྤྱོད་ཀྱི་ཟད་འགྲོ་ཚུ་ཟད་བཅུག་པའི་ རིན་གོང་ལུ་སྐྱེར་ནི་ཨིན།

ཅ) ལས་འཛིན་གྱིས་ འཕྲལ་ཆས་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ ལས་ སྤྱོད་བྱ་རིམ་གྱི་གནས་ཚད་ཀྱི་ཚད་གཞི་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ལོ་ བསྟར་བཞིན་དུ་དངུལ་དཔྱད་འབད་ཕཱིན་པས། ཨིན་རུང་ འདས་ པའི་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་ཚད་རྟགས་དང་ གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ བཀོལ་སྤྱོད་ཡར་ཏྲག་གཏང་ནི་ཐབས་བྱུས་ཚུ་བརྩམ་ཏེ་ མིན་འདུག།

ཆ) འཕྲལ་ཆས་ཚུ་མེད་པ་ཐལ་ཏེ་ སོར་ཆས་ཚུ་མེད་མི་དང་ སྤྱོང་བཏར་མེད་པའི་འཕྲལ་བཟོ་ཚུ་ལས་བརྟེན་ བཅོ་ཁ་ཆུབ་ནི་དང་ ཉམས་བཅོས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ དུས་ཚོད་རིངམ་འགོར་ཡོད་པའི་གནས་སྟངས་ཚུ་འདུག། དེ་སྟེ་ དུས་ཚོད་ཁར་བཅོ་ཁ་ཆུབ་མ་ ཚུགས་པར་ འཕྲལ་ཆས་བཀོལ་སྤྱོད་མ་འབད་བར་ལུས་མི་དེ་གིས་ བཟོ་འདོན་དང་ ཞབས་ཏོག་ཚུ་ དུས་ཐོག་ལུ་སྐྱེལ་སྤྱོད་འབད་ནི་ནང་ཡང་ ཐོ་ཡོག་ནི་ཨིན་པས།

ཇ) དགོས་མཁོ་ཡོད་པའི་འཕྲལ་ཆས་ཚུ་ ལྷང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་གཞན་ཅིག་ནང་ཡོད་པའི་ཆོ་ ལྷང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་ཚུ་གི་བར་ན་ འཕྲལ་ ཆས་རྒྱབ་སྤྱོད་འབད་ནི་འགན་ལུགས་མེད་མི་དེ་གིས་ཡང་ འཕྲལ་ཆས་ཡོངས་རྫོགས་བཀོལ་སྤྱོད་འབད་ནི་ལུ་ཐོ་ཡོག་སྟེ་འདུག། རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དང་འཛིན་ཀྱིས་ ལྷང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་ཚུ་གིས་ རང་གི་དམིགས་གཏད་ཚུ་གྲུབ་ནི་དང་འཐུས་ཤོར་བྱུང་

པའི་ཚ་ཀྱང་ལས་བརྟེན་ བགོ་སྐལ་སྦྱོང་ཡོད་པའི་འཕྲལ་ཆས་ཚུ་ རྒྱབ་སྦྱོང་འབད་མ་བཏུབ་པར་ཡོད་པའི་ཤེས་རྟོག་བྱུང་ཡི། དེ་ལས་ བརྟེན་ འཕྲལ་ཆས་ཀྱི་བགོ་ལ་སྦྱོང་ཁྱད་སུ་ཡོད་མི་དེ་ ལྟང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་ཚུ་གི་བར་ན་ འཕྲལ་ཆས་ཚུ་ཁྱད་ལས་ལྷན་སྒྲེ་སྦྱོང་ནི་དེ་ མཁན་འཛིལ་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཡང་ བྱང་སྟེ་འདུག།

འཕྲལ་ཆས་བགོ་ལ་སྦྱོང་ཚུ་ བཟོ་འདོན་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་ནུས་ཚད་ རྒྱ་ཆ་ཡོད་པ་མེད་པ་ བགོ་ལ་སྦྱོང་ཀྱི་ལས་འཆར་ ས་གནས་ མི་སྟོབས་ རང་བཞིན་གནས་སྟངས་ལ་སོགས་པའི་རྒྱ་རྒྱན་ཚུ་ལུ་ རག་ལས་ནི་ཕིན་རྒྱང་ འཕྲལ་ཆས་ཚུ་གི་འཛོན་ཚད་དང་དོན་སྲིན་ཡོངས་ རྫོགས་སྦྱོང་ནི་དེ་དོན་ལུ་ བགོ་ལ་སྦྱོང་ཡོངས་རྫོགས་འབད་ཚུགས་པ་ཅིས་བརྟན་བཟོ་དགོས་འདི་ ཁག་ཆེ་ཏོག་ཏོ་ཕིན། ཆོང་སྟེ་གིས་འཕྲལ་ཆས་ནང་ ཟད་འགྲོ་སྒོམ་གཏང་ཡོད་པ་དང་ འཕྲལ་ཆས་དང་འཛིལ་བའི་རིན་གོང་ (གོང་འབབ་དང་རྒྱན་སྐྱོང་གི་ཟད་སོང་) ཚུ་གིས་ བཟོ་འདོན་རིན་གོང་གི་ཆ་ཤས་སྒོམ་སྒེ་གནས་ཏེ་འདུག། འཕྲལ་ཆས་དང་འཛིལ་བའི་ཟད་འགྲོ་ཚུ་ འཕྲལ་ཆས་ཚུ་བགོ་ལ་སྦྱོང་ཡོངས་རྫོགས་འབད་ཐོག་ལས་ དེ་བསྡུན་ཀྱི་འཛོན་ཚད་ཚུ་ཡར་དྲག་གཏང་དགོས་ཕིན། འཕྲལ་ཆས་བགོ་ལ་སྦྱོང་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་སྒོ་ལས་ འཛིན་ཚད་དང་ལྷན་མ་བཟོ་མི་དེ་གིས་ ཆོང་སྟེའི་སྤྱི་བཏང་གི་གྲུབ་འབྲས་ལུ་ཕན་ཐོགས་བྱུང་འོང་།

དཔྱད་ཞིབ་འདི་ནང་ ཆོང་སྟེ་གིས་ འཕྲལ་ཆས་ཚུ་བགོ་ལ་སྦྱོང་ཡོངས་རྫོགས་འབད་མ་ཚུགས་པའི་བརྡ་སྟོན་བྱུང་ཡོད་པ་ལས་ འཕྲལ་ཆས་ བགོ་ལ་སྦྱོང་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་སྒོ་ལས་ འཛིན་ཚད་ཅན་བཟོ་མ་ཚུགས་མི་འདི་ ཆོང་སྟེའི་ལས་སྦྱོང་ཀྱི་ཟད་འགྲོ་ཚུ་ཡར་སེང་འགྲོ་སྟེ་ ལས་ འཛིན་ཀྱི་ཁེ་འབབ་ལུ་གནོད་པ་ཕིན། དེ་འབད་ཕ་ལས་ ལས་འཛིན་ཀྱིས་ སྤྱི་བཏང་འཕྲལ་ཆས་བགོ་ལ་སྦྱོང་ཚུ་ལེགས་བཅོས་འབད་དེ་ དེའི་འཛོན་ཚད་ཡར་དྲག་གཏང་ནི་དེ་ནང་ དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་ཚུགས་པའི་གོ་སྐབས་ཡོད་པའི་བརྡ་སྟོན་འབད་ཕ་མས།

ལས་འཛིན་ཀྱི་ལན་གསལ་ལུ་ བཟོ་འདོན་ཚུ་ནང་ཁེ་འབབ་མེད་རྩང་ འཕྲལ་ཆས་ཚུ་ ས་གནས་ཐད་མ་ཐ་ཁར་ལས་ཕར་བཙུགས་དོགས་ཡོད་པ་ལས་ འཕྲལ་ཆས་ཀྱི་ནུས་ཤུགས་དང་བསྡུན་ཏེ་བགོ་ལ་སྦྱོང་འབད་མི་ཚུགས་པས་ཟེར་བགོད་ཅི། དེ་མ་ཚད་ འཕྲལ་ཆས་ལ་ལུ་ཅིག་ ཕྱི་རྒྱལ་ལས་ནང་འདེན་འབད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ སོར་ཆས་མཁོ་སྒྲུབ་འབད་ནི་དེ་དུས་ཆོད་རིངམོ་འགོར་དོ་ཡོད་པ་ལས་ འཕྲལ་ཆས་ བགོ་ལ་སྦྱོང་མེད་པ་སྒྲེ་བཞག་དགོ་པའི་དུས་ཆོད་ཡར་སེང་འགྲོ་ནི་དང་ ཤེར་ཆས་བཏོན་ནི་དང་ ས་ཆོ་ཇོ་སློག་གི་འཕྲལ་ཆས་ཚུ་མར་ཤོས་ར་ཆ་ཇིན་མ་ཕིན་ལས་ འཕྲལ་འཕྲལ་ར་མེད་པ་སྒོམ་སྒེ་ཐལ་མི་བཟུམ་མའི་རྒྱུ་མཚན་ལས་བརྟེན་ འཕྲལ་ཆས་ཚུ་བགོ་ལ་སྦྱོང་ཡོངས་རྫོགས་ སྒེ་འབད་མ་ཚུགས་པའི་གཏོང་ལེན་ཡོད་ཟེར་བཤད་ཅི།

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱོས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་ འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁོབ་མི་ལན་གསལ་ལུ་ངོས་ལེན་ཡོད་རྩང་ གོང་འཕོད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཚུ་ལས་ བརྟེན་ འཕྲལ་ཆས་ཚུ་ཡོངས་རྫོགས་སྒེ་བགོ་ལ་སྦྱོང་འབད་མ་ཚུགས་པ་ཕིན་རྩང་ ལས་འཛིན་ལུ་ཆོང་འཛེལ་དང་འཛེལ་བའི་དམིགས་དོན་ ཚུ་གྲབ་དགོས་ཡོད་པ་ལས་ ཞེབ་ས་ཁ་དེ་མང་མང་འཚོལ་ཚུགས་པ་ཅིས་བརྟན་བཟོ་ནི་དང་ ཡོངས་ རྫོགས་བགོ་ལ་སྦྱོང་འབད་ཐ་ཅིན་ ལས་འཛིན་ལུ་ཞེ་འབབ་ཆེ་འོང། མཉོ་སྒྲུབ་དང་ རྒྱན་སྐྱོང་ དེ་ལས་ ཚབ་བཙུགས་ཀྱི་འཆར་གཞི་ཚུ་ གསལ་རི་རི་སྒྲེ་དཔྱེ་བ་ཕྱེ་ནི་དང་གཅིག་ཁར་ སྟེ་ཕན་དང་ལུང་ཕྱོགས་ཚུ་གི་བར་ན་བགོ་ལ་སྦྱོང་མཉམ་འཛེལ་ཀྱི་སྒོ་ལས་ བགོ་ལ་སྦྱོང་ཡར་ དཔག་གཏང་ནི་དེ་ཚུལ་མཐུན་ཀྱི་ཐབས་བྱེས་ཚུ་དགོས་འདུག།

༣.༧.༢ འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་དེ་ནང་ཆད་སྐྱོན་བྱུང་ཡོད་པ།

ལས་འཛིན་ལུ་ ལས་འཛིན་གྱི་འཁྱན་དབང་ཚུ་བསྟར་སྤྱོད་འབད་ཐབས་ལུ་ ཉིན་བསྟར་ལས་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་ལས་འཕྲུལ་ཆས་དང་སྒྲུམ་འཚོར་རྒྱ་ཆེ་དགོས་སྤེ་འདུག། འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་མང་ཤོས་རང་ དམིགས་བསལ་ལུ་གི་དོན་ལུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དང་ཁྲོམ་ཁར་མེད་པའི་ལུ་ དང་འབྲེལ་བའི་འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་ཧིན་པས།

སྤྱི་ལོ་༢༠༢༠ སྤྱི་བླ་༡༠ པའི་ སྤྱི་ཚེས་༣༠ ཚུན་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཁོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ལུ་ འཕྲུལ་ཆས་ཆེ་བ་༤༷ དང་ སྒྲུམ་འཚོར་ཆུང་བ་༡༩ དེ་ལས་ སྒྲུམ་འཚོར་འཚོར་ལོ་གཉིས་མོ་༧ཀ་ འདུག། འཕྲུལ་ཆས་ཚུའི་བཀོ་བཀྲམ་གྱི་ཐད་ མང་ཤོས་ར་ རིན་སྤྲུང་ལུང་ཕྱོགས་ནང་༢༩ དང་ དེ་གི་ཤུལ་ལས་ར་ ཤར་ཡན་ལག་ནང་༢༠ དེ་ལས་ གཞོང་བསྒྲར་ལུང་ཕྱོགས་ནང་ ༡༧ འདུག། འཕྲུལ་ཆས་༩༡ ལོ་གྲངས་༤ མན་ཆད་ཧིན་མ་དང་ འཕྲུལ་ཆས་༡ཀ་ ལོ་གྲངས་༧ ལས་ ༡༠ ཚུན་ དེ་ལས་ འཕྲུལ་ཆས་༡༡ ལོ་གྲངས་༡༡ ལས་ ༡༤ ཚུན་དང་ འཕྲུལ་ཆས་༧ ལོ་གྲངས་༡༧ ལས་ ༢༠ ཚུན་དང་ འཕྲུལ་ཆས་༡༠ ལོ་གྲངས་༣༠ ཡན་ཆད་འགྱོ་མི་ཚུ་ཧིན་པས།

བསྐྱར་ཞིབ་འབད་པའི་སྐབས་ གཤམ་གསལ་ཚུ་དོས་འཛིན་བྱུང་ཡོད་པ་ཨིན།

༡) **པིག་ཁྲམ་༣.༡༥** པའི་ནང་གསལ་སྟོན་འབད་དོ་བཟུམ་ ལས་འཛིན་ཀྱིས་ས་སྒྲུམ་དང་ ཉམས་བཅོས་ དེ་ལས་ རྒྱུན་སྐྱོང་གི་སྒོ་ལས་ ལག་ལེན་གྱི་ཟད་འགྲོ་དཔྱ་སྟོམས་ལུ་ ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་ དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་༣༠ གཏང་སྟེ་འདུག།

པིག་ཁྲམ་༣.༡༥: འཕྲུལ་ཆས་ཚུའི་ས་སྒྲུམ་དང་ཉམས་བཅོས་ དེ་ལས་ རྒྱུན་སྐྱོང་གི་ཟད་འགྲོ།					
སྤྱི་ལོ་	**༢༠༡༥**	**༢༠༡༦**	**༢༠༡༧**	**༢༠༡༨**	**༢༠༡༩**
སྤྱི་རྒྱབ་འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་བཀྲེས་པའི་ འཕྲུལ་ཆས་ཚུའི་རྒྱུན་སྐྱོང་ (དངུལ་ཀྱམ)	༢༡,০৩৬,২৫২	১৬,৩২৬,২৯৯	২২,২১৯,২৯৬	২২,২৫৩,৩১৫	৯০,৬৬১,১৬৬
སྤྱི་རྒྱབ་འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་བཀྲེས་པའི་ ཏཱ་ཚུའི་རྒྱུན་སྐྱོང་ (དངུལ་ཀྱམ)	১,৮৩১,৩৯৮	২,২১২,৮০৫	২,৬০০,৭১২	২,৩৮৬,৯২২	১,৮২১,০৮৮
བསྟོམས་ (དངུལ་ཀྱམ)	**২২,০৯২,১০১**	**১৮,০৯৬,১৯৮**	**২৬,২১৯,৩৬৯**	**২৬,১৬২,১২২**	**৯২,৬২২,২৬৬**
འབྱུང་ཁུངས: རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཁོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ལོ་བསྟར་སྒྲུན་ཁུ་ཚུ།					

༢) བསྐྱར་ཞིབ་ནང་ འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་ཆ་ཚད་འགྱོལ་བཞིན་དུ་ ཉམས་བཅོས་དང་རྒྱུན་སྐྱོང་དང་འབྲེལ་བའི་ཟད་སོང་ཚུ་ཡང་ ཡར་སེང་འགྱོ་དོ་ཡོད་པ་ཨིན་པས། དཔེར་ན་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༧ ལས་ ༢༠༢༠ ཚུན་ ལོ་གྲངས་ ༥ ཚུན་གྱི་ཏེ་ལི་ལོ་གར་གྱི་འཕྲུལ་ཆས་ལྟ་ལུ་ ཟད་འགྲོ་དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་༡.༩ གནས་ཡོད་པ་ཨིན་རྒྱང་ ལོ་གྲངས་༢༧ ཡན་ཆད་འབད་མི་ཏེ་ལི་ལོ་གར་གསུམ་ལུ་ དུས་མཚམས་ དེ་ནང་རང་ དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་༢.༦ གནས་ཏེ་འདུག། འདི་བཟུམ་སྟེ་ར་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༧ ལས་ ༢༠༢༠ ཚུན་ལུ་ ལོ་གྲངས་ ༥

ཚུན་འབད་མི་ དོ་འཇེན་འཕྲལ་ཆས་བརྒྱད་ལུ་ ཟད་སོང་དཏྲལ་ཀྱམ་ས་ཡ་།.། གནས་ཡོད་པ་ཞིན་རྒྱང་ ལོ་གངས་།། ཡན་ཆད་ འབད་མི་དོ་འཇེན་འཕྲལ་ཆས་བཞི་ལུ་ དཏྲལ་ཀྱམ་ས་ཡ་།.། གནས་ཏེ་འདུག།

།) ལས་འཛིན་གྱི་འཕྲལ་ཆས་ཚུའི་ཁ་མས་བཅོས་དང་རྒྱུན་སྐྱོང་ དེ་ལས་ ཤེར་ཆས་དོ་བཀལ་འཕྲལ་ཆས་ཚུ་ ལུང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་ཚུ་ནང་ལས་ཕར་ བཙུགས་ནི་གི་སྒོད་བྱས་དང་བྱ་རིམ་ཚུ་བྱ་སྟངས་བདེ་ཏོག་ཏོ་དང་ གནས་ཚད་དང་ལྡན་མ་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ ལས་སྤྱོད་བྱ་རིམ་གྱི་གནས་ཚད་ཅིག་ གསར་བཟོ་འབད་དེ་འདུག། གནས་ཚད་འདི་གིས་ ཁ་མས་བཅོས་དང་རྒྱུན་སྐྱོང་ཚུ་དུས་ཐོག་ལུ་ གྲ་བསྒྲིག/ཐོ་བཀོད་འབད་ནི་དང་ དོ་བཀལ་འཕྲལ་ཆས་ཚུའི་བཀོལ་སྤྱོད་ཡར་སེང་རྒྱབ་ནི་དེས་བརྟན་བཟོ་ནི་ལུ་ཡང་དམིགས་གཏད་བསྐྱོད་དེ་མས། འཕྲལ་ཆས་འཛིན་སྐྱོང་ནང་གཞན་གསལ་གྱི་གནས་སྟངས་ཚུ་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡིས།

- འཕྲལ་བཟོས་ལ་ལུ་ཅིག་གིས་ ལས་སྤྱོད་བྱ་རིམ་གྱི་གནས་ཚད་འདི་ཡོད་མེད་རང་མ་ཤེས་པར་ཡོད་པ་ལས་ གནས་ཚད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཚུ་མང་ཤོས་ར་འཁྱོལ་བསྟུན་མ་འབད་བར་འདུག།

- འཕྲལ་ཆས་ལག་ལེན་པ་ཚུ་གིས་ དགོས་མཁོའི་ཚད་གཞི་ཚུ་ལས་བརྒལ་སོང་རྒྱང་ འཕྲལ་ཆས་ཀྱི་ཅ་ཆས་སོར་དགོས་ཚུ་ ཡང་ དུས་ཚོད་ཁར་མ་སོར་བར་འདུག། དེ་མ་ཚད་ ཁོང་ཚ་ཁྱབ་ལུ་ ལག་ཆས་དང་ ཉེན་སྲུང་གི་ཐོན་ཆས་ཚུ་ ཨ་སྤྱོད་ཡར་ཡོད་པའི་ཞིབ་རྟོག་བྱུང་ཡི།

རྒྱུན་སྐྱོང་གི་ཟད་འགྲོ་ཚུ་ ཡར་སེང་འགྲོ་སྟེ་ཡོད་རྒྱང་ ལས་འཛིན་ལུ་ ཉམས་བཅོས་དང་རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་སའི་གཏན་འཇགས་ཀྱི་འཕྲལ་ཆས་བཅོས་ཁང་དང་ ཡང་ན་ དགོས་མཁོའི་ལག་ཆས་ཚུ་མིན་འདུག། དེ་མ་ཚད་ འཕྲལ་ཆས་སོར་ཚབ་ཀྱི་འཆར་གཞི་ཅིག་ཡང་བཟོ་སྟེ་ མིན་འདུག། བཅོ་ཁ་རྒྱབ་དགོས་ཆུང་ཀུ་ཚུ་ ལུང་ཕྱོགས་ཚུ་ནང་ཡོད་པའི་སྒྲུམ་འཁོར་གྱི་འཕྲལ་བཟོས་ཚུ་གིས་ འབད་དོ་ཡོད་པ་དང་ བཅོ་ཁ་སྒོམ་སྒེ་རྒྱབ་དགོས་ཚུ་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཚུ་ཡོད་པ་ཅིན་ ནང་འཁོད་ལུ་འབད་ཚུགས་ནི་ཨིན་རྒྱང་ འདི་ཚུ་མེདཔ་ལས་བརྟེན་ སྐྲོར་གྱི་ཐོན་ཆས་ཚུ་ཡོད་ཀྱི་ཡོད་ཅེས་ཁ་ཤས་ཀ་ལུ་ ཤེས་ཡོད་ཅེ་དེ་འདུག།

ལས་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ལུ་ འཕྲལ་ཆས་རེ་རེ་བཞིན་དུ་ལུ་ ལག་ཆས་ཆ་ཚང་རེ་སྤྱོད་ཡོད་པ་དང་ འཕྲལ་བཟོས་ཚུ་ལུ་ཡང་ འདི་འགྲོ་ ལས་རང་བཅོ་ཁ་རྒྱབ་ནིའི་ལུ་ཚུ་ འབད་ཚུགས་ནིའི་དོན་ལུ་ ལག་ཆས་ཆ་ཚང་རེ་སྤྱོད་དེ་ཡོད་ཟེར་བཤད་ཅི། འཕྲལ་ཆས་རྟེར་མ་ཚུ་གི་ ཐད་ཁར་ ལག་ཆས་ཚུ་མང་ཤོས་ར་འཐུང་སྟོར་ཤོར་ཡོད་པ་ཧོང་ཟེར་བགོད་ཡོད་པ་དང་ དུས་རྒྱུན་གྱི་ཉམས་བཅོས་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ཉེན་སྲུང་གི་ཁྱོན་ཆས་ཚུའི་དགོས་མཁོ་མེད་ཟེར་བཤད་ཅི།

རྒྱལ་གཞུང་ཆེས་ཞིབ་དཔང་འཛིན་གྱིས་ འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཐོབ་མི་ལན་གསལ་ལུ་ངོས་ལེན་ཡོད་རྒྱང་ གོང་འཕོད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཚུ་ལས་ བརྟེན་ འཕྲལ་ཆས་ཚུ་ཡོངས་རྫོགས་སྒེ་བཀོལ་སྤྱོད་འབད་མ་ཚུགས་པ་ཨིན་རྒྱང་ ལས་འཛིན་ལུ་ཚོང་འཛེལ་དང་འཛེལ་བའི་དམིགས་དོན་ ཚུ་གྲུབ་དགོས་ཡོད་པ་ལས་ ཁེན་ས་ག་དེ་མང་མང་འཐོབ་ཚུ་གསལ་ངེས་བརྟན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ བཟོ་གྲ་དང་འཕྲལ་ཆས་ཚུ་ ཡོངས་རྫོགས་བཀོལ་སྤྱོད་འབད་བ་ཅིན་ ལས་འཛིན་ལུ་ཁེ་འབབ་ཆེ་བོད། མཁོ་སྒྲུབ་དང་ རྒྱུན་སྐྱོང་ དེ་ལས་ ཚབ་བཙུགས་ཀྱི་འཆར་གཞི་ཚུ་ གསལ་རི་རི་སྒེ་དཔྱ་བ་ཕྱེ་ནི་དང་གཅིག་ཁར་ སྲེ་ཕན་དང་ལུང་ཕྱོགས་ཚུ་གི་བར་ན་བཀོལ་སྤྱོད་མཉམ་འཛེལ་ཀྱི་སྒོ་ལས་ བཀོལ་སྤྱོད་ཡར་ དཔག་གཏང་ནིའི་ཚུལ་མཐུན་ཀྱི་ཐབས་བྱེད་ཚུ་དགོས་འདུག།

༣.༢ འཚར་གཞི་དང་ལས་རིམ་རྒྱ་གི་བསྟར་སྤྱོད།

ལས་འཛིན་གྱི་དམིགས་ཡུལ་གྱུབ་ཐབས་ལུ་ ཕལ་དང་ཕུགས་ཀྱི་འཚར་གཞི་རྒྱ་གི་ཐོག་ལས་ དང་ལེན་འབད་དགོས་ལས་ གོས་ཐག་གཅད་ནི་ལུ་ཕན་ཐབས་འབད་ནི་དང་ ཚོང་སྟེ་གིས་ དམིགས་ཡུལ་གྱུབ་ནི་འདི་དོན་ལུ་ དུས་མཚམས་རྒྱ་ཡང་འཁོད་རྒྱགས་ཡིན།

༣.༢.༡ ལས་འཛིན་ཐབས་བྱུས་འཚར་གཞི།

ལས་འཛིན་གྱིས་ འགོ་ཐོག་དང་པའི་ལས་འཛིན་ཐབས་བྱུས་འཚར་གཞི་༢༠༡༧-༢༡ ཅན་མ་འདི་ ཤུལ་ལས་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱ་ནོར་གཞི་བཟུང་དང་ སྟེ་ཚན་རྒྱ་གི་ལམ་སྟོན་འཚར་གཞི་ལུ་རྒ་དྲངས་ཏེ་ ཐབས་བྱུས་འཚར་གཞི་༢༠༡৮-༣༠ ཅན་མ་ལུ་བསྒྲར་བཟོ་འབད་ནུ། དམིགས་ཡུལ་འདི་ཡང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༣༠ གི་ནང་འཁོད་ལུ་ བཟོ་སྒྲན་ཅ་ཆས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཆུ་བརྒྱ་ཆ་ལས་ བརྒྱ་ཆ་སྟེ་གྱུབ་སྟེ་ ལོང་འབབ་དཏུལ་ཀྱམ་ཐེར་འབྱམ་༧.৫ གི་ཆོ་ངར་སྟེ་ལུ་འགྱུར་ཐབས་ལུ་ཨིན་པས། དེ་ཡང་ ལས་འཛིན་ཐབས་བྱུས་འཚར་གཞི་དང་རིམ་བསྒྲིག་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ ལོ་བསྟར་གྱི་དམིགས་གཏད་ལེ་ཤ་བཟོ་ཡོད་པའི་ ལོ་བསྟར་ཆིངས་ཡིག་གི་ཐོག་ལས་བསྟར་སྤྱོད་འབད་དེ་འདུག།

ལོ་བསྟར་གྱི་ཆིངས་ཡིག་ཆུ་དང་ ཐབས་བྱུས་འཚར་གཞི་ཆུ་ བསྒྲར་ཞིབ་འབད་བའི་སྒོབས་ གཤམ་གསལ་ལུ་གནད་དོན་ཆུ་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡོད་ཨིན།

- ལས་འཛིན་ཐབས་བྱུས་འཚར་གཞི་འདི་ འཛིན་སྐྱོང་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་བཀོད་ཚོགས་ དེ་ལས་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱ་ནོར་གཞི་བཟུང་གི་བར་ན་ ལོ་བསྟར་ལས་འབྲེལ་གྱི་ཆིངས་ཡིག་གི་སྒོ་ལས་ ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་ ལས་དོན་ཆུ་གཙོ་རིམ་བསྒྲིག་ནི་འདི་ལམ་སྟོན་སྒྲ་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་འདུག། ཆིངས་ཡིག་ཆུ་ བཀོད་ཁྱབ་གཙོ་འཛིན་འགོ་དཔོན་དང་ སྟེ་ཚན་གྱི་འགོ་འཛིན་ཆུ་གི་བར་ན་ ཆིངས་ཡིག་བཀོད་པའི་སྒོ་ལས་དང་ སྟེ་ཚན་ ལྷང་ཕྱོགས་/ལས་ཚན་ སྟེ་ཕན་དང་མི་ངོམ་ཆུའི་གནས་རིམ་ཆུ་གི་བར་ན་ཡང་ ཆིངས་ཡིག་བཀོད་པ་ཨིན་པས། དེ་ཡང་ ལས་འཛིན་ཐབས་བྱུས་འཚར་གཞི་ཆུ་ ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་ ལས་འབྲེལ་ཆིངས་ཡིག་གི་སྒོ་ལས་ བསྟར་སྤྱོད་འབད་དེ་འདུག།
- ཆིངས་ཡིག་ཆུ་བསྒྲར་ཞིབ་འབད་བའི་སྒྲབས་ ཆིངས་ཡིག་ཆུ་ནང་ ལས་འཛིན་ཐབས་བྱུས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་ཆུ་འགྱུར་ནི་དོན་ལུ་ གནས་རིམ་ནོས་སོ་ཆུ་ནང་དགོ་པའི་ལས་སྒུ་ཆུ་གི་ར་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་མིན་འདུག། ལས་སྒུ་ཆུ་བཙུགས་ནི་འི་ཐད་ ཆིངས་ཡིག་འདི་གཅིག་མཚུངས་མེད་པ་དང་ ལ་ལུ་ཅིག་ནང་ ལས་སྒུ་ཆུ་རྒྱ་ཆེ་བའི་གནས་རིམ་ཐོག་བཙུགས་ཡོད་པ་དང་ གཞན་མི་ཆུ་ནང་ དམིགས་བསལ་ཀྱི་ལས་སྒུ་ཆུ་བཙུགས་ཏེ་ཡོད་པ་ལས་ ལོ་བསྟར་ཀྱི་ཆིངས་ཡིག་ཆུ་ ལས་འཛིན་ཐབས་བྱུས་འཚར་གཞི་དང་ ཁྱབ་མཐུན་རིམ་བསྒྲིག་གི་འཕྲེལ་མཐུད་མེད་པ་ལས་ ལས་འཛིན་ཐབས་བྱུས་ཀྱི་དམིགས་གཏད་ཆུ་ གྱུབ་ནི་ནང་གདོང་ལེན་འཐུད་སྲིད་ནི་ཨིན་པས།
- འཚར་གཞི་ཆུའི་ལྟ་རྟོག་དང་བརྟག་ཞིབ་ཆུ་ ལོ་བསྟར་ཆིངས་ཡིག་གི་གནས་རིམ་ནང་ཀྱངས་ཅིག་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཨིན་པས། ལས་འཛིན་ཐབས་བྱུས་འཚར་གཞི་འདི་ ལྟ་རྟོག་དང་བརྟག་ཞིབ་འབད་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆས་ཆུ་མིན་འདུག། ལས་འཛིན་ཐབས་བྱུས་འཚར་གཞི་འདི་བརྟག་ཞིབ་མ་འབད་བ་ཅིན་ འོག་ལུ་འཁོད་དེ་ཡོད་པའི་ཐབས་བྱུས་འཚར་གཞི་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཆུ་དང་ གྱུབ་འཐས་ཆུ་གི་གནས་ཚད་ དེས་གཏན་འབད་མི་ཆུགས་ནི་ཨིན་པས།

- ཐབས་ལྡན་དམིགས་གཏད་ཀྱི་གནད་དོན་ཚུ་ ད་ལྟོ་ཡང་འཕེལ་ཆགས་ཡོད་མེད?
- ཆོང་སྟེ་གིས་ གྲྭ་ཚར་མི་དམིགས་དོན་ཚུ།
- ད་ལྟོ་འཕེལ་ཆགས་མེད་པའི་དམིགས་དོན།
- ལས་འཕེལ་གྱི་བརྒྱ་སྟོན་གཙོ་བོ་ཚུ་གིས་ ད་ལྟོ་ཡང་ དམིགས་ཡུལ་གྲྭ་ཐབས་ཀྱི་མཏུན་སྒྲོད་ཚུ་ ཚད་འཛིལ་འབད་ནི་ཞེ་ ངོ་ནས་ཟིན་ཅན་ཡོད་མེད? དང་
- ཆོང་སྟེ་གིས་ དམིགས་གཏད་འགྲུབ་ནི་ཚུ་ གཏེ་ལས་ཚད་ལྡན་ཤོད་ཡོད་ཐེན་ན?

ལས་འཛིན་ཐབས་ལྡན་འཚར་གཞི་འདི་ ཆོང་སྟེའི་འཚར་སྣང་ཐེན་མ་དང་ ལག་ལེན་འཚར་གཞི་དང་ལོ་བསྟར་གྱི་འཚར་གཞི་ཚུ་ རེ་འདོད་བསྒྲེད་དེ་ཡོད་པའི་གྲྭ་འབྲས་ཚུ་བཏོན་ནི་ཞེ་ དེ་ཕན་ཐབས་འབད་མི་ཚུ་ཐབས་ལྡན་དང་ལས་སྣ་ཚུ་ཐེན། དེ་གི་མཏུན་སྒྲོད་དང་ དམིགས་གཏད་ཚུའི་གྲྭ་འབྲས་ཚུ་ བཏུག་ཞིབ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ དུས་ཐོག་གི་ལྟ་རྟོག་དང་བཏུག་ཞིབ་ཀྱི་ལས་ལུགས་ཅིག་དགོས་ཐེན། དེ་ལས་བརྟེན་ འཕེལ་མཐུད་གསལ་རི་རི་སྒེ་ཡོད་པའི་འཚར་གཞི་འདི་ དམིགས་ཡུལ་ཚུ་གྲྭ་ནི་ཞེ་ངོ་བོགས་མཚོ་ཅན་ཅིག་ཐེན།

ལས་འཛིན་གྱིས་ ལས་འཛིན་ཐབས་ལྡན་འཚར་གཞི་འདི་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༢ ལས་འགོ་བཙུགས་ ལོ་བསྟར་འཚར་གཞི་ཚུའི་ཐོག་བསྟར་སྤྱོད་འབད་ནི་འདུན་པ་བསྒྲེད་པ་ཐེན་ཟིར་ཨཱཥ་ཅི།

༣.༧.༢ ཞིབ་འཚོལ་དང་གོང་འཕེལ།

ལས་འཛིན་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྒྲུབ་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་འཛིན་སྒྲོང་འཐབ་ནི་འདི་ འགན་དབང་ཡོད་པའི་ཁར་ ཆོང་འཕེལ་གྱི་འགན་དབང་ཡང་ཡོད་པ་ལས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྒྲུབ་ཚུའི་ཕྱིར་བཏོན་དང་ ཆོང་སྒྲུར་འཐབ་ནི་ལུ་ རྒྱུན་ཐོག་ཞིབ་འཚོལ་དང་གོང་འཕེལ་གྱི་ལྟ་ཚུ་ འཕེལ་ཆགས་སྒྲོམ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཅིག་ཡིན། དེ་བཟུམ་མའི་ཞིབ་འཚོལ་ཚུ་གིས་ ཆོང་སྟེ་ལུ་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་ཕྱིར་ བཏོན་འབད་ནི་དང་ ཉམས་སྲུང་དང་ཐོན་དངོས་ཚུ་ཆོང་འཕེལ་འཐབ་ནི་ཞེ་ ཚུལ་མཐུན་གྱི་ཐབས་བྱེད་ཚུ་ བཟོས་ནི་ལུ་ཡན་ཐབས་འབད་ཚུགས། ཁྱིམས་མཐུན་སྒོ་ལས་ ལས་འཛིན་མཉམ་སྟེབ་ཀྱི་དོན་ཚན་ནང་ལུ་ཡང་ “རང་བཞིན་ཐོན་སྒྲུབ་ཚུ་གི་ཕྱིར་བཏོན་དང་ བཙོ་འདོན་ དེ་ལས་ ཆོང་འཕེལ་དང་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་གནད་དོན་ནང་ ཞིབ་འཚོལ་དང་གོང་འཕེལ་ཚུ་འགོ་འཛིན་འཐབ་དགོ་པའི་” རེ་འདུན་ཚུ་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག།

> རང་བཞིན་ཐོན་སྒྲུབ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ མཚོད་ཁང་སོ་སོ་ཚུ་ནང་ལས་ཡར་ གནས་གོང་དཏུལ་ཀྱམ་མ་ཡ་ཅ.ཅ.ཀ།ཤ་ གནས་པའི་ཤིང་ཆས་ སེལ་ཞི་ཀ་ཅ,ཅ,ཅ.ཤ། བཅོ་མ་ཚུགས་ པར་ལུས་ཏེ་འདུག། རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དང་འཛིན་ཀྱིས་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ ཡུན་རིངམ་སྒེ་མེད་པ་འགྱོ་བཙུག་སྟེ་བཞག་ཡོད་པའི་ ངོས་འཛིན་བྱེད་ཡི།

ལས་འཛིན་གྱིས་ གདམ་ཀ་དང་ཐབས་ལྡན་ཀྱི་འོས་འབབ་ཚུ་བལྟ་ནི་དོན་ལུ་ འཕེལ་བ་ཡོད་པའི་ཆོང་འཕེལ་དང་འཕེལ་བའི་དོན་ཚན་མང་རབས་ཅིག་ནང་ ཞིབ་འཇུག་ཚུ་འབད་ཀུག། འདི་ཚུ་ཡང་ གཙོ་བོ་རང་ ལས་དོན་འཐེབ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་དང་ འཇོན་ཚད་ དང་ལྷན་པའི་ལས་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་ལུ་འབད་འབད་ལ་ཞིན་པས། ཞིན་རྒྱང་ ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་ ལས་འཛིན་ཀྱི་ཐོན་དངོས་ དམིགས་བསལ་དུ་ ཤིང་ཆས་དང་ རྩ་ཚུའི་དགོས་བཙོན་གཏན་འབེབས་བཙོ་ནི་དོན་ལུ་ དམིགས་བསལ་ཀྱི་ཞིབ་འཚོལ་དང་ ཡང་ན་ ཆོང་ལམ་དང་འཕེལ་བའི་ཞིབ་འཇུག་ཅིག་འགོ་འཛིན་མ་འཐབ་པའི་ཤེས་རྟོག་བྱུང་ཡི།

ལས་འཛིན་ལུ་ ལོ་བསྟར་ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་གི་ཚད་གཞི་ ཐག་བཏོག་ནི་གི་རང་དབང་ཁྱེན་ཏེ་ཡོད་པ་ལས་ ལོ་བསྟར་གྱི་དམིགས་གཏད་ཚུ་ གཏན་འབེབས་བཟོ་ནི་དོན་ལུ་ ཆོང་ལམ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚུ་འབད་དགོས་ཡོད་པ་ལས་ འདི་གིས་ མི་སྟོབས་དང་འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་ ལུང་ཕྱོགས་ཁག་དང་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྒྲོང་སྟེ་ཕན་ཚུ་གི་བར་ན་ བགོ་བཀྲམ་འབད་ནི་དང་ མཉམ་འཐེལ་འབད་ནི་ནང་ཕན་འདེབས་ འབད་འདོད།

ལུང་ཕྱོགས་ལྷ་གི་རིན་གོང་དང་ བཟོ་འདོན་གྱི་ཚད་སྟོམ་ཁྱད་བསྡུར་འབད་བའི་སྐབས་ བརྒྱ་ཆ་༧༠ ལས་ ༧༢ ཚུན་གྱི་ཁྱད་པར་ཐོན་མས། ཁྱད་པར་ཚུ་ བཏོན་ཡོད་པའི་ཤིང་ཆས་ཀྱི་དཔྱེ་བ་དང་ ས་གནས་ དེ་ལས་ རང་བཞིན་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་གཞན་ཚུ་ལས་བརྟེན་བྱུང་སྲིད་ནི་ཚིན་རྒྱང་ འདི་གིས་ ལྷ་ཚུ་ཚུལ་མཐུན་གྱི་སྒོ་ལས་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནི་དང་ དུས་ཡུན་འཕྲོ་བརྟག་དང་ མཉམ་འཐེལ་མེད་མི་དང་ འཐེལ་བའི་སྒྲོན་ཆ་ཚུ་སྤང་ནི་འདི་ནང་ ལུང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་ཚུ་གི་འཛིན་ཚད་དང་ ལྷོགས་གྲུབ་ཚུ་མ་འདྲཕ་ཡོད་མི་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཐོན་པའི་ བརྡ་མཚོན་ཡང་སྟོན་ཚིན།

ལས་འཛིན་གྱིས་ མཇོད་ཁང་སོ་སོ་ཚུ་ནང་ལས་ཕར་ གནས་གོང་དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་᧩᧨.᠐᠒᠓ གནས་པའི་ཤིང་ཆས་ སེལ་ཏེ་ ᠒᠐᠗,᠒᠓᠘.᠔᠘ བཅོང་མ་ཚུགས་པར་ལུས་ཏེ་འདུག། རྒྱལ་གཞུང་ཆུས་ཞིབ་དང་འཛིན་གྱིས་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ ཡུན་རིངས་སྒེ་མེད་པ་འགྱོ་བཅུག་སྟེ་བཞག་ཡོད་པའི་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི། བཅོང་མ་ཚུགས་པའི་མཇོད་ཆས་ལྷག་ལུས་སྒྲོམ་འཐོན་མི་དེ་གིས་ ལས་སྟེའི་དངུལ་ཐུང་རྒྱུ་དངོས་ལུ་གཞོད་ནི་ཚེན་མ་ཚད་ གནས་གོང་ག་ནི་ཡང་འཐོབ་མ་ཚུགས་པ་ལས་ དངུལ་འཐེལ་གྱི་གྲུབ་འབྲས་ལུ་ཡང་ གཞོད་ནི་ཚེན་པས།

པར་རིས་᠓.᠕᠔ པའི་ནང་གསལ་སྟོན་འབད་དོ་བཟུམ་ སྤྱི་ལོ་᠒᠐᠑᠑ ལས་ ᠒᠐᠑᠘ ཚུན་ རྡོ་དཀྱུམ་སྟེ་ཕན་ཚུ་གིས་ བཟོ་འདོན་འབད་ཡོད་པའི་རྡོ་རྒྱ་ཚུ་ ལྷག་ལུས་སྒྲོམ་སྒེ་འཐོན་ཏེ་འདུག།

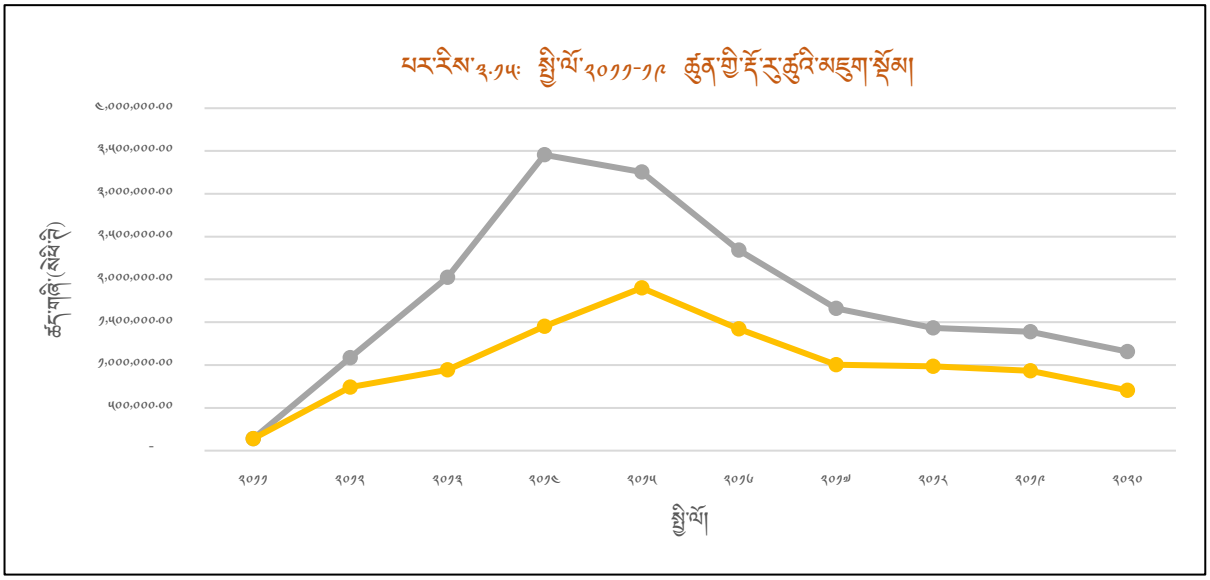

ཚོང་སྤྱི་གིས་ ཚོང་འབྲེལ་དང་འབྲེལ་བའི་ས་གོ་ཚུ་ནང་ ཞིབ་འཚོལ་དང་གོང་འཕེལ་འགོ་འདྲེན་མ་འཐབ་པའི་ཁར་ ཐོན་དངོས་གསར་བཏོད་ཀྱི་ཐབས་བྱུས་ཚུ་ཡང་ གཙོ་ཡང་མིན་འདུག། ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཤེས་ཚས་ཚུ་བཏོན་ནི་དང་ བཀྲམ་སྒྲིལ་འབད་མི་ལས་སྤྱི་གཙོ་བོ་ཅིག་ཡིན་ལས་ ཕྱི་རབཏ་མི་མང་ལུ་ཚོང་འབྲེལ་དང་འབྲེལ་བའི་ གོ་རྟོགས་འབད་དགོཔ་འདི་ གལ་ཅན་གྱི་ལུ་ཅིག་ཡིན་པས།

ཚོང་སྤྱི་གིས་ བྱེམ་ཕྱིར་བཙོང་དང་བགོ་བཀྲམ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ 'My Resource' ཟེར་བའི་ཡོངས་འབྲེལ་ཐོག་གི་རིམ་ལུགས་ཅིག་གསར་བཟོ་འབད་དེ་འདུག། ཤེར་ཚས་ཚུ་ ཤེར་ཚས་བགོ་བཀྲམ་གྱི་(ཤེར་ཚས་བཏོན་ནི་དང་ བཀྲམ་སྒྲིལ་འབད་ནི་གི་ཐབས་ལམ) བྱ་རིམ་གྱི་ཐོག་ལས་ ཤེར་ཚས་ཚོགས་པ་དང་ གཞུང་གི་གཙུག་སྤྱི་ཚུ་ལུ་ བཀྲམ་སྒྲིལ་འབད་ཕ་ཡིན་པས། ཡིན་རྒྱུ་ རིམ་ལུགས་འདི་ བཟུམ་ ཐབ་ཤེར་དང་རྟོ་ དེ་ལས་ རྟ་རྒྱག་དང་ ཐོན་དངོས་གཞན་ཚུ་ལུ་ཁྱབ་ཚུགས་པའི་ མཐུན་རྐྱེན་བཟོ་སྤྱི་མིན་འདུག།

རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱི་བསམ་འཆར་ལུ་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཐབས་བྱུས་ཚུ་བཟོ་སྤྱི་ཡོད་པ་ཅིན་ ར་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ དགོས་བཟློད་ཁུར་པའི་ཤེར་ཚས་ཚུ་ གནས་གོང་ཁ་སྐོང་ཡོད་པའི་ཐོན་དངོས་ དཔེར་ན་ བཟོ་སྐྱོན་གྱི་སྒྲིག་ཚས་ཚུ་བཟོ་འདོན་འབད་ནི་དེ་ལུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་སྐབས་འོང་ནི་ཡིན་མ་དང་ ཐོན་དངོས་ཚུ་ཡང་ ནང་འཁོད་ཀྱི་དགོས་བཟློད་ཚུ་གྲུབ་ནི་དང་ ཉེ་འདབས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་ནང་ཕྱིར་བཙོང་འཐབ་ནི་འི་ཐབས་ལམ་སྟོན་ཚུགས་ནི་མས། འདི་བཟུམ་མའི་ཞིབ་འཚུག་ཚུ་མེདཔ་ལས་ ལས་འཛིན་གྱིས་ ཤེར་ཚས་ལུ་བརྟེན་པའི་ཐོན་དངོས་ཚུ་ ཕྱིར་བཙོང་འབད་ནི་གི་མས་མར་ཕབ་དང་ ཡང་ན་ ཚབ་བཙུགས་ འབད་ནི་འི་ནང་ ཐབས་ཤེས་བཏོན་མ་ཚུགས་པར་འདུག།

༣.༢ མི་སྟོབས་འཛིན་སྐྱོང་དང་གོང་འཕེལ།

ཚོང་སྤྱི་ནི་ཕྱི་བསྟོམས་ཀྱི་གྲྭབ་འཐས་ཡར་ངག་གཏང་ཐབས་ལུ་ མི་སྟོབས་འདི་ ཁག་ཆེ་ཏགས་ཅིག་ཡིན་ལས་ མི་སྟོབས་ཚུ་ གསར་བཙུགས་དང་ གོང་འཕེལ་ དེ་ལས་ འཛིན་སྐྱོང་ཚུ་གི་ཐོག་ལུ་ བྱ་སྤྱོད་བས་བདེ་བའི་བྱ་རིམ་ཚུའི་སྒོ་ལས་ ཡུན་བརྟན་སྤྱི་བཞག་དགོཔ་ཡིན། ལས་སྤྱི་ནི་དམིགས་ཡུལ་དང་དམིགས་དོན་ཚུ་གྲུབ་ཐབས་ལུ་ སེམས་ཤུགས་ལྟན་པའི་ལས་གཡོགས་ཚུ་ཡོད་པ་ཅིས་བརྟན་བཟོ་ དགོཔ་འདི་ཡང་ ཁག་ཆེ་ཏོག་ཏོ་ཅིག་ཡིན། རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ འཛིན་སྐྱོང་ལུ་ལེགས་བཅོས་ཡོངས་རྫོགས་འབད་ནི་ནང་ཕན་འདེབས་བྱུང་ཐབས་ལུ་ ཁྱད་པར་ཚུ་ངོས་འཛིན་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ མི་སྟོབས་འཛིན་སྐྱོང་དང་གོང་འཕེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ དང་འབྲེལ་བའི་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ཡོད་ཡིན།

ལས་འཛིན་གྱི་མི་སྟོབས་འཛིན་སྒྲོར་ཚུ་ ལྷ་གཡོག་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་༢༠༧༨ ཅན་མ་གིས་ ཚད་འཛིན་འབད་དེ་འདུག། འདི་ནང་ མི་སྟོབས་འཛིན་སྒྲོར་དང་གོང་འཕེལ་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་ གཅར་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག། ད་ལྟོ་ ལས་འཛིན་ནང་ ལས་བྱེད་པ་༩༥༠ ཡོད་ས་ལས་ ༸ མོ་དང་ ༣༨༩ ཕོ་ཕེན་པས། ལས་འཛིན་གྱི་ལུང་ཕྱོགས་དང་ཡན་ལག་ཡིག་ཚང་ཚུ་ནང་ལས་ཤར་ བཀོ་བཀྲམ་འབད་ཡོད་ པའི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ **པར་རིས་༣.༧༨** ནང་ གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད། ལས་བྱེད་མཐོ་ཤོས་ར་ ས་གནས་ཀྱི་ལས་བྱེད་ཚུ་ཕེན་པ་དང་ དེ་གི་ཤུལ་ལས་ ཡིག་ཚང་གི་ལས་བྱེད་པ་དང་ འཛིན་སྒྲོར་གི་གོ་གནས་འཆར་མི་ཚུ་ཕེན་པས། ལས་འཛིན་ནང་ གཞི་རིམ་རྒྱབ་སྒྲོར་གྱི་ལས་ བྱེད་པ་༣༨ དང་ གནས་སྐབས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་༧༠ འདུག། ལས་འཛིན་ནང་ བཀོད་ཁྱབ་འགོ་དཔོན་༥ (ཡོངས་ཁྱབ་འཛིན་སྒྲོར་པ་༩ དང་ བཀོད་ཁྱབ་༧) འདུག།

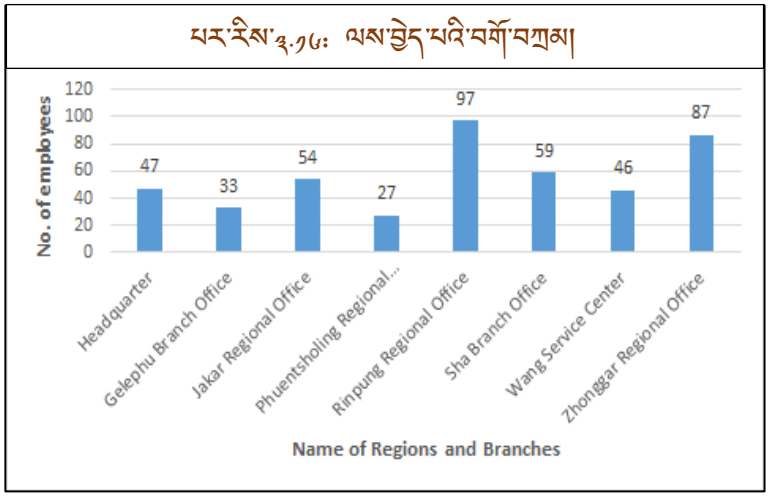

ཕར་རིས་༣.༧༨: ལས་བྱེད་པའི་བཀོ་བཀྲམ།

པར་རིས་༣.༧༩ པའི་ནང་ གསལ་སྟོན་འབད་དོ་བཟུམ་ ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ལུ་ཤེས་ཚད་སྟ་ཆོགས་ཡོད་པའི་ནང་ལས་ ལས་བྱེད་པ་༧༩ ལུ་ ཆོས་ཚན་སོ་སོའི་ནང་ གཙུག་ལག་མཐོ་རིམ་ཤེས་ཡོན་གྱི་ཤེས་ཚད་ཡོད་པ་དང་ ལས་བྱེད་པ་༣༧ ལུ་ གཙུག་ལག་ཤེས་ཚད་ (ཆོང་རིགས། ཆོང་འཛིལ་ བདག་སྒྲོར། ནགས་སྒྲོར་རིག་པ། དང་ ནང་དོན་ རིག་པ།) ཡོད་པ་དང་ ལས་བྱེད་པ་༩༠༤ ལུ་ གཙུག་ལག་འོག་མའི་ཤེས་ཚད་དང་/ཤེས་ཚད་ གཞན་ཚུ་འདུག།

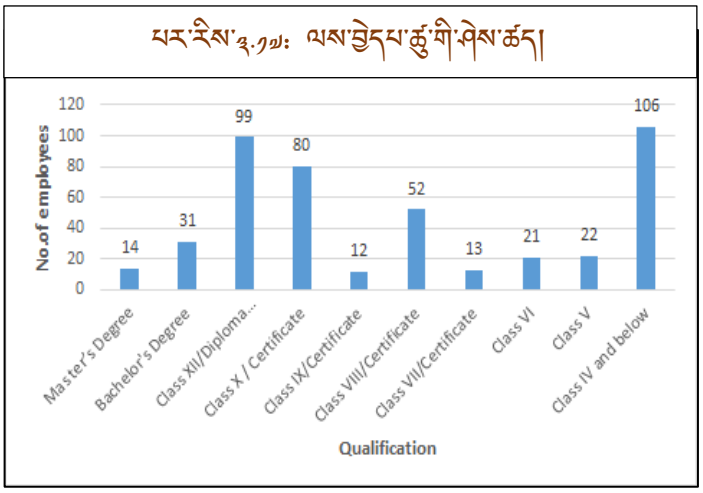

ཕར་རིས་༣.༧༩: ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གི་ཤེས་ཚད།

རྒྱལ་གཞུང་ཐུས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལྷ་གཡོག་ བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་༢༠༧༨ ཅན་མ་དང་ མི་སྟོབས་ཐོན་སྐྱེད་འཛིན་སྒྲོར་དང་གོང་འཕེལ་གྱི་བྱ་རིམ་ཚུ་ དེ་ལས་ འཛིན་སྒྲོར་གྱིས་ བརྟེ་སོར་འབད་ཡོད་པའི་བརྟ་དོན་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ བཅའ་ཡིག་ཚུ་ལུ་འཁྱེལ་བསྟུན་གྱི་བསྒྲར་ཞིབ་ཚུ་འབད་ཡི། བསྒྲར་ཞིབ་འདི་ནང་ ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཚུ་ གཤམ་གསལ་ལྟར་ཕེན།

३.२.१ ལྟ་གཡོག་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི།

ལྟ་གཡོག་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་༢༠༡༨ ཅན་མའི་ནང་ གོ་གནས་ཀྱི་གནས་རིམ་༡ པ་ལས་ ༡༥ ཚུན་དང་ གཞི་རིམ་རྒྱབ་སྐྱོར་ལས་ཆེད་པ/གནས་སྐབས་ཀྱི་ལས་ཆེད་པ་ཚུ་ག་ར་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག། ཆོང་སྡེ་གིས་ རྒྱན་སྐྱོང་འབད་དེ་ཡོད་པའི་གནས་སྟུད་ གཞི་མཚོད་དང་འཁྱལ་བ་ཅིན་ ལས་ཆེད་པ་ཚུ་བཀོད་ཁྱབ་དང་ འཛིན་སྐྱོང་ དེ་ལས་ ཡིག་ཚང་གི་ལས་ཆེད་པ་ ས་གནས་ཀྱི་ལས་ཆེད་པ་ གཞི་རིམ་རྒྱབ་སྐྱོར་ལས་ཆེད་པ་དང་ གནས་སྐབས་ཀྱི་ལས་ཆེད་པ་ལུ་ དབྱེ་ཞག་ཕྱེ་འདུག། ལས་ཆེད་པ་ཚུ་ ལྟ་དང་འབྲེལ་བའི་ལྷོག་ཐུབ་ཀྱི་ཚད་དང་ ལྟ་འགན་ངོས་འཛིན་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ གོ་གནས་ཀྱི་དབྱེ་ཕྱེའི་ཐོག་ དབྱེ་ཞག་བཟོ་ཕྱེ་མིན་འདུག། ལས་ཆེད་པའི་ དབྱེ་བ་བཟོ་ཡོད་མི་ཚུ་ **པར་རིས་༣.༡༥** པའི་ནང་གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད།

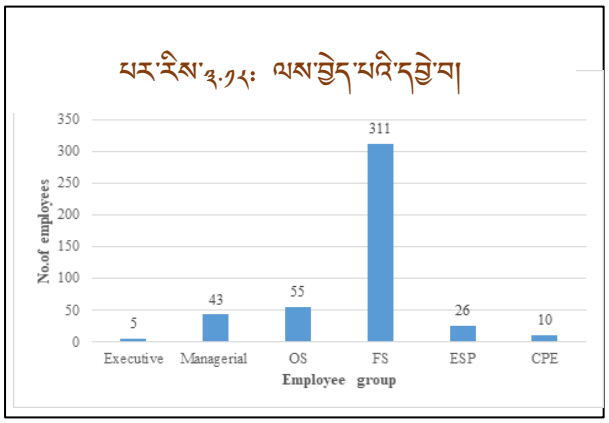

པར་རིས་

ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་ལས་ཆེད་པའི་དབྱེ་ཞག་འདི་གིས་ ལྷོག་ཐུབ་ཐུབ་དང་ འགན་ཁུར་དང་འཁྱལ་བའི་ཁྱད་པར་ཚུ་ གསལ་རི་རི་སྒྲི་མི་སྟོན་པས། དཔེ་སྒྲི་སྟོན་པ་ཅིན་ ཡིག་ཚང་གི་ལས་ཆེད་པ་དང་ ས་གནས་ཀྱི་ལས་ཆེད་པ་ཟེར་བའི་ཁྱད་པར་དེ་ནང་ གནས་རིམ་ གར་འདི་ལས་ཆེད་པ་ཚུ་ཚུད་པ་ལས་ རིགས་མཐུན་མིན་འདུག། དབྱེ་ཞག་གསལ་ཏོག་ཏོ་སྒྲི་འཚོད་དེ་ཡོད་པ་ཅིན་ ལས་སྡེ་ནང་ འཛིན་སྐྱོང་དང་ ལག་ལེན་ དེ་ལས་ རྒྱབ་སྐྱོར་ཀྱི་ལྟ་འགན་ཚུ་ གི་བར་ན་ ཁྱད་པར་ཚུ་ཕྱེ་ཚུགས་ནི་ཡིན། འདི་གིས་ འཛིན་སྐྱོང་གིས་ ལས་ཆེད་པ་ཚུའི་གཡོག་གི་མཏུན་ལམ་གསལ་ཏོག་ཏོ་སྒྲི་བཟོ་ནི་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ཚུ་བཅྱེས་ མི་སྟོབས་འཛིན་སྐྱོང་དང་གོང་འཕེལ་ནང་ ཐོས་ཐག་ཚུ་གཅད་ནི་ལུ་ ཕན་ཐབས་འབད་ནི་དང་ ཆོང་སྡེ་གིས་ལས་སྡེ་ནང་ ཁྱད་རིག་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་ལུ་ཡང་ ཕན་ཐོགས་ཐྲུང་ཚུགས་ནི་ཡིན།

འབྲུག་མི་སེར་རྒྱ་ནོར་གཞི་བཟུང་གིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༨ ལུ་ འདི་གི་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་ཆོང་སྡེ་ཚུའི་ལྟ་གཡོག་བཅའ་ཡིག་གི་ལས་ སྟོན་ཚུ་ (སྤྱི་ལོ་༢༠༡༨ སྤྱི་ཟླ་༨ པ) གི་ཁ་གསལ་གཏང་ཡོད་མི་ནང་ ཐད་ཀར་དུ་བཀོད་ཁྱབ་གཙོ་འཛིན་འགོ་དཔོན་ལུ་སྟན་ཞུ་འབད་ དགོ་མི་ ལས་ཁྲིམས་/སྡེ་ཚན་གི་འགོ་འཛིན་ཚུ་ ཁག་འབག་ཐོག་ལུ་བཙུགས་པའི་སྐབས་ གཡོག་གི་ས་སྟོང་གསལ་བསྒྲགས་འབད་ དགོཔ་ཨིན་པས། འདིའི་དགོས་མཁོ་ཡང་ ཆོང་སྡེ་རང་ས་ཡོའི་ལྟ་གཡོག་གི་བཅའ་ཡིག་དང་ གསར་བཙུགས་ཀྱི་ལས་སྟོན་ ཡང་ན་ འཛེལ་ཡོད་ཡིག་ཆས་ཚུ་ནང་བཙུགས་དགོཔ་དང་ གཡོག་གི་ས་སྟོང་གསལ་བསྒྲགས་མ་འབད་བའི་ཉེ་མ་ བཀོད་ཆོགས་ཀྱི་གནང་བ་ལེན་ཏེ་ ཤེས་ཚད་ཀྱི་ལས་སྟོན་ཚུ་ བཟོ་དགོཔ་ཨིན་པས། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ལྟ་གཡོག་གི་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་ གཞི་ (༠༧/༠༧/༢༠༧༨) འདི་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱ་ནོར་གཞི་བཟུང་གི་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་ཆོང་སྡེ་གི་ལྟ་གཡོག་གི་བཅའ་ཡིག་ལས་ སྟོན་ (༢༧/༠༧/༢༠༧༨) གི་ཉེ་མ་ལས་ བསྒྲར་བཟོ་དང་ ཆ་སྤྱོར་འབད་དེ་ཡོད་རྟེད་ ལས་འཛིན་ཀྱི་ལྟ་གཡོག་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་ ༢༠༧༨ ཅན་མ་འདི་ གོང་འཕེལ་ཀྱི་དགོས་མཁོའི་གནད་དོན་ཚུ་མཉམ་སྡེབ་འབད་མི་ དོན་ལུ་ བསྒྲར་བཟོ་མ་ འབད་བའི་ཁར་ བསྟར་སྤྱོད་ཡང་མ་འབད་བས། འདི་ལས་བརྟེན་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༩ ལུ་ ཡོངས་ཁྱབ་འཛིན་སྐྱོང་པའི་གོ་གནས་ཚུ་ ས་སྟོང་

གསལ་བསྒྲགས་མ་འབད་བར་ བསྐོ་བཞག་འབད་དེ་འདུག། དེ་ཡང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༨ ལས་ བཀོད་ཆོགས་ཀྱིས་ ལས་ཁུངས་/སྡེ་ཚན་གྱི་ འགོ་འཛིན་ཚུ་ ཁག་འབག་ཐོག་བསྐོ་བཞག་འབད་མི་འདི་ ནང་འཁོད་གསལ་བསྒྲགས་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་འབད་ཀུག།

ཆོང་སྡེ་གིས་ མི་སྟོ�་བས་འཚར་གཞི་ཙམ་འདི་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༨ ལུ་ གསར་བཟོ་འབད་དེ་འདུག། ཡིག་ཆས་དེ་ཡང་ ལས་སྡེའི་གཞི་བཀོད་ དང་ ལས་གཡོག་པའི་སྒྲིག་བཀོད་ དེ་ལས་ ལྷོགས་གྲུབ་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ལ་སོགས་པ་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ བཏུག་ཞིབ་འབད་ཡོད་པ་ དང་ གསར་བཅུགས་བཅོས་པའི་མི་སྟོད་བས་ཐོན་སྐྱེད་འཛིན་སྐྱོང་དང་གོང་འཕེལ་གྱི་ཐབས་ལམ་སྣ་ཚོགས་དང་ལྡན་པའི་གྲོས་འདེབས་ཚུ་ ཕུལ་ནུག། ཡིག་ཆས་འདི་གིས་ ཆོང་སྡེའི་མི་འཛིན་སྐྱོང་དང་གོང་འཕེལ་གྱི་སྤྱི་བཏང་གི་ཐབས་བྱུས་ལམ་སྟོན་ཁྱེན་ཏེ་འདུག། ཕེན་རྒྱང་ ཆོང་སྡེ་གིས་ཡིག་ཆས་དེ་ནང་ དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་དེ་གྲོས་འདེབས་ཕུལ་ཡོད་པའི་ཐབས་ལམ་དང་ཐབས་བྱུས་ཚུ་ བསྡུར་སྤྱོད་འབད་མ་ཚུགས་པར་འདུག།

ལས་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ལུ་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་དཔྱེ་ཁག་འདི་གིས་ ལས་སྡེའི་ལས་སྟ་ཚུ་བསྡུར་སྤྱོད་འབད་ནི་དོན་ལུ་ གཞུང་འཛིན་གྱི་བརྡ་སྤྲོད་དང་ བརྡ་དོན་གྱི་རྒྱུག་ཐར་ཚུ་གསལ་ཏོག་ཏོ་སྒྲ་སྟོན་ཏེ་ ལས་བྱེད་པ་ཚུའི་ལུ་འགན་གསལ་རི་རི་ཡོད་པ་སྒྲ་བཤད་ཡོད་པཡིན། ད་རུང་ ཆོང་སྡེ་གིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་བཟུམ་མའི་ལས་སྡེ་ཆུང་ཀུ་ནང་ ཞི་གཡོག་ནང་བཟུམ་གྱི་གོ་གནས་དཔྱེ་ཁག་གི་ལམ་ལུགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཡོད་པ་སྒྲ་མ་ཆོར་ཟེར་བཤད་ཅི།

ཡོངས་ཁྱབ་འཛིན་སྐྱོང་པ་ཚུ་ ཁག་འབག་ཐོག་ལུ་བསྐོ་བཞག་འབད་མི་ཐད་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་བཤད་ མི་ནང་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༣ ལས་འགོ་བཙུགས་ ཡོངས་ཁྱབ་འཛིན་སྐྱོང་པ་གཅིག་རྒྱང་མ་ཅིག་ ཀུན་གཏོགས་ཐོག་ལུ་ འགྲན་བསྡུར་འབད་དེ་ བསྐོ་བཞག་འབད་ཡོད་དང་ དེ་གི་ཤུལ་ལས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༤ དང་ ༢༠༢༦ ལུ་ ནང་འཁོད་ལུ་ས་སྟོང་གསལ་བསྒྲགས་འབད་བའི་ཤུལ་ ལུ་ ལས་བྱེད་པ་གཉིས་གད་མ་འཐུ་འབད་དེ་ ཡོངས་ཁྱབ་འཛིན་སྐྱོང་པ་འོག་མ་སྒྲ་བསྐོ་བཞག་འབད་ཡོད་པ་སྒྲ་བཤད་ཅི། ཡོངས་ཁྱབ་ འཛིན་སྐྱོང་པ་གཅིག་བཀོད་ཆོགས་ཀྱི་གནང་བ་དང་འཁྲིལ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༩ ལུ་ ཐད་ཀར་དུ་བསྐོ་བཞག་འབད་ཡོད་པཡིན། ཁག་འབག་ ཐོག་ལུ་མེན་པའི་ཡོངས་ཁྱབ་འཛིན་སྐྱོང་པ་གསུམ་གྱི་ལས་གཡོག་དེ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༨ ལུ་ཆུང་ཅིག་བཀོད་ཆོགས་ཀྱི་གོས་ཐག་དང་འཁྲིལ་ བསྡུར་བཅོས་འབད་ཡོད་པཡིན། ལས་འཛིན་གྱིས་ གོ་གནས་ཀྱི་ས་སྟོང་ཚུ་ ཕྱི་ཁར་གསལ་བསྒྲགས་འབད་བ་ཅིན་ ནང་འཁོད་ཀྱི་ལས་ བྱེད་ཚུ་ལུ་ ཏང་སྟོམ་མི་འགྱོ་ཟེར་བདེན་ཁུངས་གཟབ་ཡི། དེ་མ་ཚད་ ལས་འཛིན་གྱིས་ ལྷ་གཡོག་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་དེ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༨ ལུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ གོང་འཁོད་ཀྱི་གཏན་དོན་ཚུ་མཁས་སྟེབ་འབད་ཡོད་པ་སྒྲ་བཤད་ཅི།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དཔར་འཛིན་ཀྱིས་ ཡང་བསྐྱར་དུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ དམིགས་བསལ་གཡོག་ གི་གནས་རིམ་དང་ ས་གནས་/ཡིག་ཚང་གི་ལས་ཆེད་པའི་དཔྱེ་ཁག་གི་ཚབ་ལུ་ བཀོད་ཁྱབ་དང་ འཛིན་སྐྱོང་པ་ དེ་ལས་ ལག་ལེན་ དང་རྒྱབ་སྐྱོར་བཟུམ་མའི་དཔྱེ་ཁག་བཟོ་དགོ་པའི་ནན་ཟློལ་འབད་ཕ་ཙམ་ཡིན། དཔྱེ་ཁག་ཚུ་ཡང་ གོ་གནས་ཀྱི་ལུ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ཤེས་ ཚད་དང་ ཆྱོགས་གྲུབ་གསལ་བཀོད་འབད་མི་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་བཟོ་དགོ་པ་ཡིན། དེ་མ་ཚད་ ལས་འཛིན་ཀྱིས་ འབྲུག་མི་ཁེར་རྒྱུ་ཁོར་ གཞི་བཟུང་གི་ ལྷ་གཡོག་བཅའ་ཡིག་གི་ལས་སྟོན་ཚུ་གི་གནད་དོན་ཚུ་དང་འཁྲིལ་བསྟུན་འབད་དེ་ ཏང་སྟོམས་དང་ དཀར་གསལ་ལུ་ཀྱི་

དོན་ལུ་ ལས་ཁུངས་/སྡེ་ཚན་གྱི་འགོ་འཛིན་ཚུ་ ཁག་འབག་ཐོག་ལུ་ བསྐོ་བཞག་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ཀུན་ལུ་ ས་སྟོང་གསལ་བསྟན་འབད་དགོས་ཚེན།

३.२.२ སྤྱོང་བརྡར་དང་ལྟོགས་གྲུབ་གོང་འཕེལ།

དུས་མཚམས་২০১৯ ལས་ ২০১৮ ཚུན་ལུ་ ཡིག་ཚང་གི་ལས་ཆེད་པ་དང་ ས་གནས་ཀྱི་ལས་ཆེད་པ་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ སྤྱོང་བརྡར་བགོ་བཀྲམ་ཚུ་ལུ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ སྤྱོར་བརྡར་ཕྱིན་ཡོད་པའི་ཁྱད་པར་ཁག་ཅིག་ཡོད། ཁྱད་པར་ཡོད་ཀྱི་ཁ་ཤས་ཡོད་ པའི་ཞིབ་རྟོག་བྱེད་མི་ཚུ་ **ཐིག་ཁྲམ་৩.১৮** པའི་ནང་ གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད།

ཐིག་ཁྲམ་৩.১৮: ས་གནས་དང་ཡིག་ཚང་གི་ལས་ཆེད་པ་གྲལ་གཏོགས་དང་ སྤྱོང་བརྡར་ཀྱི་ཁྱད་པར། (འཛིན་སྐྱོང་པ་དང་བཀོད་ཁྱབ་ཀྱི་གནས་རིམ་ཚུ་བཅིས་)

སྡེ་ཚན།	གྲལ་གཏོགས་པའི་གྲངས།		གྲལ་གཏོགས་ པའི་བསྡོམས།	སྤྱོང་བརྡར་ཀྱི་གྲངས།		སྤྱོང་བརྡར་ བསྡོམས།
	ས་གནས་ ལས་ཆེད་པ།	ཡིག་ཚང་ ལས་ཆེད་པ།		ས་གནས་ལས་ ཆེད་པ་ཚུ་བཅིས།	ཡིག་ཚང་ལས་ཆེད་པ་ ཤུལ་ཅིག་གི་དོན་ལུ།	
২০১৯	২০	৫৪	৭৪	২	৫	১১
২০২২	২০৯	১০১	৩০২	৫	৬	১৫
২০২৫	২২৫	১৫৬	৩৯৫	১৪	১২	৩১
ཡོངས་བསྡོམས།	**৫১৬**	**৩১০**	**২২৬**	**২৯**	**৩৩**	**৫৬**
ལས་ཆེད་པ་བསྡོམས།	৩১১	১৩৫				
སྤྱོང་བརྡར་ནང་གྲལ་ གཏོགས་འབད་ཡོད་པའི་ དཔྱ་སྟེགས།	**১.৬৬**	**২.২৩**				
འབྱུང་ཁུངས: ཆུལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དང་འཛིན་ཀྱིས་ལས་འཛིན་གྱི་མི་སྟོབས་དང་བདག་སྐྱོང་སྡེ་ཚན་ཀྱིས་གནང་ཡོད་པའི་བརྡ་དོན་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ བསྡུ་སྒྲིག་འབད་ཡོད།						

གོང་གི་ཐིག་ཁྲམ་ནང་གསལ་སྟོན་འབད་དོ་བཟུམ་སྟེ་ ལས་འཛིན་གྱིས་ ལོ་ངོ་གསུམ་ལུ་ སྤྱོང་བརྡར་ཀྱི་ལས་རིམ་৫৬ ཕྱིན་ཡོད་ས་ལས་ ས་གནས་ཀྱི་ལས་ཆེད་པ་ཚུ་ལུ་ སྤྱོང་བརྡར་২৯ ཕྱིན་ཡོདཔ་དང་ ཡིག་ཚང་གི་ལས་ཆེད་པ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་২২ ཕྱིན་ཏེ་འདུག།

ལོ་ངོ་གསུམ་གྱི་ནང་འགོད་ དཔྱ་སྟེགས་ལུ་ ས་གནས་ཀྱི་ལས་ཆེད་པ་གཅིག་གིས་ སྤྱོང་བརྡར་১.৬৬ དང་ ཡིག་ཚང་གི་ལས་ཆེད་པ་ གཅིག་གིས་ སྤྱོང་བརྡར་২.২৩ ནང་གྲལ་གཏོགས་འབད་དེ་འདུག། འདི་གིས་ ཡིག་ཚང་ལས་ཆེད་པ་ཚུ་གིས་ ས་གནས་ཀྱི་ལས་ཆེད་པ་ ལས་ལྷག་སྤྱོང་བརྡར་ཚུ་ནང་ བཅའ་མར་གཏོགས་ཡོད་པའི་བརྡ་སྟོན་འབད་ལྷན་མས། ལས་འཛིན་གྱིས་ ལོ་ངོ་གསུམ་གྱི་རིང་ སྤྱོང་བརྡར་ ནང་ བསྡོམས་དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་১৬.২২২ ཟད་འགྲོ་གཏང་ཆུག། མི་སྟོབས་གོང་འཕེལ་དང་འཕྲེལ་བའི་ལས་སྣ་ཚུ་ལུ་ ཟད་འགྲོ་གཏང་ཡོད་པའི་བཅུད་བསྡུ་ཚུ་ **པར་རིས་৩.১৮** ནང་བཀོད་དེ་ཡོད།

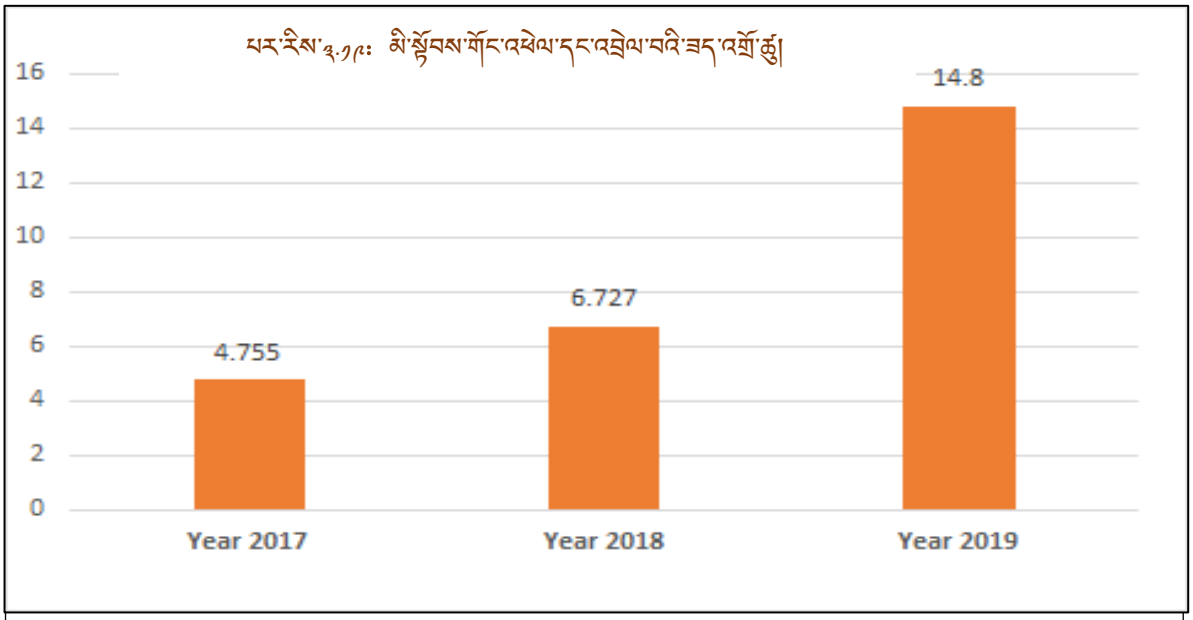

འབྱུང་ཁུངས།: རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ལོ་བསྡར་སྟན་ཁྲ་ཚུ་ལས།

སྤྱོང་བརན་དང་གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་རིམ་ཚུ་ མི་ངོམ་ཚུའི་ལྟོགས་གྲུབ་གོང་འཕེལ་གྱི་དགོས་མཁོ་དང་ ལྟ་འཁན་ལྟ་རྒྱ་ལས་དགོས་ལས་དབྱེ་ཁག་ཀ་ར་ལུ་ སྤྱོང་བརན་འདྲ་མཉམ་གྱི་སྒོ་ལས་སྤྱོད་མི་ཚུགས་ནི་ཨིན་རྒྱང་ ཐིག་ཁྱམ་ནང་ལས་གསལ་སྟོན་འབད་དོ་བཟུམ་ ས་གནས་ཀྱི་ལས་ཆེད་ཚུ་ལུ་ གོ་སྐབས་དེ་ཅིག་ར་ འཐོབ་མ་ཚུགས་པར་འདུག།

འབྱུག་མི་སེར་རྒྱུ་ནོར་གཞི་བཟུང་གི་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་ཆོང་སྲེའི་ལྟ་གཡོག་གི་བཅའ་ཡིག་ལས་སྟོན་ཟ།།ཅ།།ཆ ཕ་དང་འཁྱེལ་བ་ཅིན་ ཆོང་སྲེ་དེ་ཚུ་ཀ་ར་གིས་ སྤྱོང་བརན་ལས་རིམ་ཚུའི་ཁེ་ཕན་ཚུ་བརྟག་ཞིབ་འབད་དེ་ ཆོང་སྲེའི་རེ་འདོན་ཚུ་གྲུབ་ཚུགས་ངེས་བརྟན་བཟོ་དགོས་སྒེ་འཁོད་དེ་འདུག། ཨིན་རྒྱང་ ལས་འཛིན་ལུ་ བཅའ་ཡིག་ལས་སྟོན་གྱི་དགོས་མཁོ་དང་འཁྱེལ་ སྤྱོང་བརན་ཁེ་ཕན་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི་གི་ལས་ལུགས་མིན་འདུག།

ལས་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ལུ་ སྤྱོང་བརན་གསལ་འཐུ་གི་བྱ་རིམ་ཚུ་ བསྒྲར་བཟོ་འབད་ཡོད་པའི་ལྟ་གཡོག་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞིའི་ནང་ལུ་ བསྒྲར་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད་ཟེར་བཤད་ཅི། སྒོབ་སྤྱོང་ལྟ་སྒོར་གྱི་དོན་ལས་ མང་ཤོས་ར་ ས་གནས་ཀྱི་ལས་ཆེད་ཚུ་གདམ་འཐུ་ འབད་དོ་ཡོད་ཨིན་རྒྱང་ འཁྱེལ་ཡོད་ལས་དོན(རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་འཛིན་སྐྱོང་དང་འཁྱེལ་ཡོད་ལས་སྣ་ཚུ་) ཚུ་ནང་ བལྟ་རྒྱ་མཐོང་རྒྱ་དང་ ཤེས་བྱ་འཐོབ་ནི་འདི་ ཀ་ར་ལུ་ཁག་ཆེཤ་ལས་ གནས་རིམ་དང་ ལྟ་གི་གནས་སྟངས་ལུ་མ་ལྟོས་པར་ གཞན་མི་ལས་ཆེད་ཚུ་ ཡང་ གྲལ་གཏོགས་འབད་བཅུག་སྟེ་ཡོད་ཨིན། རང་བཞིན་སོན་སྐྱེད་འཛིན་སྐྱོང་དང་ ནགས་ཚལ་ཡུན་བརྟན་འཛིན་སྐྱོང་དང་ འཕྲུལ་རིག་ ལ་སོགས་པའི་སྒོབ་སྤྱོང་གི་བལྟ་ཤོར་ཚུ་ ཀ་ར་ལུ་འཁྱེལ་བ་ཡོད་པ་སྒེ་བཅུཤ་ཨིན་མད་དང་ དེ་ཚུ་སྒེ་ཚན་སྒོམ་སྒེ་འགོ་འདེན་འཐབ་པ་ཅིན་ རིན་ཆུང་ཁེ་སྒོམ་འདུག།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལས་རྒྱུད་པ་ཚུ་ སྤྱོང་བཤད་ཀྱི་དོན་ལས་ གདམ་འཐུ་འབད་བའི་སྒྲབས་ རང་སོའི་གོང་འཕེལ་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་ ལྟ་འགན་དང་འཕྲིལ་དགོ་པའི་ཚད་གཞི་ཅིག་བཙོ་དགོ་པའི་ནན་སྒྲལ་འབད་ཐུབ་ཨིན།

༣.༢.༣ འཐུས་དང་སྤྱོ་འཐུས་ཚུ་གི་དངུལ་སྤྱོད།

ལས་འཛིན་གྱིས་ ཁག་འབག་ཐོག་དང་ གནས་སྒྲབས་ཀྱི་ལས་གཡོགས་ཚུ་ལུ་མ་གཏོགས་ གཞན་ལས་ཆེད་པ་ཀ་ར་ལུ་ ལས་འཛིན་དང་འཕྲིལ་བའི་འཐུས་སྤྱོད་དེ་འདུག།

    ༡) ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྤེ་ཐན་ཚུ་ནང་ ལྟ་འབད་མི་འཐུལ་ཆས་ལག་ལེན་པ་ཚུ་ལུ་ ཟླ་རིམ་གྱི་དངུལ་ཐོག་གི་ཐོག་ལར་ ཕྱིར་བཏོན་འབད་ཡོད་པའི་ཤིང་ཆས་སེཕི་ཀྱི་རེ་ལུ་དངུལ་ཀྱམ་0.35 དང་ ལས་རོགས་པ་ཚུ་ལུ་དངུལ་ཀྱམ་0.15 སྤྱོད་དེ་འདུག། ཤར་ཡན་ལག་དང་ཕར་ཞབས་ཏོག་ལྷེ་བའི་ནང་ ལས་ཆེད་པ་ཚུ་གིས་ ཟླ་རིམ་གྱི་དངུལ་ཐོག་འཐོབ་ནི་དོན་ལུ་ བཙོ་འདོན་གྱི་ཚད་བཙོ་འབད་དེ་ཡོད་པའི་དམིགས་གཏད་དེ་གྲུབ་དགོ་པའི་ལམ་ལུགས་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་འདུག། བཙོ་འདོན་ཚུ་ དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་ཡོད་མི་ལས་བཆལ་སོང་པ་ཅིན་ ལས་ཆེད་པ་ཚུ་ལུ་སྤྱོ་འཐུས་སྤྱོད་ནི་དང་ གལ་སྲིད་དམིགས་གཏད་ བསྐྱེད་ཡོད་མི་ལས་ཉུང་སོང་པ་ཅིན་ འདྲ་མཉམ་གྱི་དངུལ་འབོར་དེ་ ལས་ཆེད་པ་ཚུའི་དངུལ་ཐོག་ལས་བཏོགས་ཡིན་པས། ཡིན་རུང་ ལམ་ལུགས་འདི་ཚུ་ གཞན་མི་ལུང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་ཚུ་ནང་ལུ་ ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་མིན་འདུག། ལྟ་གཡོག་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་ ༢༠༡༨ ཅན་མའི་དོན་ཚན་ ༩.ཆ.༡༡ པའི་ནང་ ས་ཆ་ཕེད་ $10,000$ ལས་ $13,000$ གི་བར་ན་ལུ་ མཐོ་ཚད་ཀྱི་འཐུས་ཟླ་རིམ་བཞིན་དངུལ་ཐོག་ 2000 དང་ ཕེད་ $12,000$ ཡན་ཆས་ལུ་ ཟླ་རིམ་བཞིན་དངུལ་ཐོག་ 3000 སྤྱོད་དགོཔ་སྟེ་འཚོད་དེ་འདུག། འཐུས་འདི་སྤྱོད་དགོ་པའི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ སྤྱི་ཟླ་ 2014 ཟླ་ ༩ པའི་ནང་ ཕྱིར་སྤྱོད་འབད་ཡོད་པའི་ འབྲུག་མི་སེར་ཆུ་ནོར་གཞི་བཟུང་གི་ཡིག་ཚང་བཀའ་རྒྱ་ཡར་ ཏི་ཙེ་ཆ་ཙའི་/ཙེ་ཆི་ཙར་ཙེ་/$14/2014/346$ ཅན་མའི་ནང་ཡང་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་འདུག། ཡིན་རུང་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ བསྒྲར་ཞིབ་འབད་བའི་སྒྲབས་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྤེ་ཐན་ཚུ་ནང་ལས་ཕར་ མཐོ་ཚད་ཕེད་ $10,000$ ཡན་ཆས་སྤྲོད་མི་ལས་ཆེད་པ་ཚུ་ཡོད་རུང་ ལས་འཛིན་གྱིས་ མཐོ་ཚད་ཀྱི་འཐུས་སྤྱོད་ནི་གི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ བསྐར་སྤྱོད་མ་འབད་བར་འདུག། གནད་དོན་འདི་ སྤྱི་ཟླ་ 2018 གི་ ཁྲིམས་ བསྐྱན་རྩིས་ཞིབ་སྐན་ཞུ་ནང་ཡང་ སྐན་ཞུ་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན།

    ༢) འབྲུག་མི་སེར་ཆུ་ནོར་གཞི་བཟུང་གི་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་ཆོང་སྤེའི་ལྟ་གཡོག་བཅའ་ཡིག་སྒྲིག་གཞི་གི་ལམ་སྟོན་ 2018 ཅན་མའི་དོན་ཚན་ 17.3 པའི་ནང་ལུ་ *འབྲུག་མི་སེར་ཆུ་ནོར་གཞི་བཟུང་གི་བདག་དབང་ལུ་ཡོད་པའི་ཆོང་སྤེ་ཚུ་གིས་ དང་ སོའི་ལྟ་གི་གནས་སྟངས་དང་འཕྲིལ་ ཡང་ན་ དམིགས་བསལ་ཀྱི་ལས་ཆེད་པ་གི་སྤྲེ་ཚན་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ཆོང་སྤེ་ཚུ་གིས་ ཕྱེན་བཅོལ་ལས་སྤེ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ ཕྱེན་བཅོལ་ཀྱི་གནས་ཡིག་ཚུ་བཙོ་དགོཔ་སྟེ་འཚོད་དེ་འདུག།* ཕྱིར་བཏོན་གྱི་ལས་དོན་ནང་ ལྟ་འབད་མི་ལས་གཡོགས་ཚུ་ལུ་ ས་གནས་མང་པོས་ནང་ རྒྱན་ཚུ་ཐྲུང་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཚུ་ཡོད་དོ་བཟུམ་ ཤི་རྒྱན་དང་ ཕ་བཏོན་ཚུ་ཐྲུང་ནིའི་ཕྱེན་ཁ་འདུག། ལྟ་གཡོག་དང་འཕྲེལ་བའི་ཕྱེན་ཁ་ཚུ་ཡོད་དེ་འབད་རུང་ ལས་ཆེད་པ་ཚུ་ ཕྱེན་བཅོལ་འབད་དེ་མིན་འདུག། ལས་ཆེད་པ་ཚུ་ལུ་ ཕྱེན་བཅོལ་འབད་མི་འདི་གིས་ ཆོང་སྤེ་ལུ་ ཟད་འགྲོ་འཐེབ་གནས་ནི་ཨིན་རུང་ གལ་སྲིད་ཤི་རྒྱན་རེ་ཐྲུང་པ་ཅིན་ ལས་སྤྲེ་ལུ་ཕྱེན་ཁ་ཚུ་ཕར་བཤུས་རྒྱབ་ནི་དང་ རྒྱུད་འཐུས་ཚུ་སྤོས་སྤེ་སྤྲོད་དགོཔ་མི་ཐྲུང་ཨིན།

དེ་མ་ཚད་ འདི་བཟུམ་མའི་ཁེ་ཕན་ཚུ་ལས་བརྟེན་ ལས་བྱེད་པ་ཚུའི་སེམས་ཤུགས་དང་ སྨོ་བ་འཕེལ་ཏེ་ ཐུབ་འབྲས་ཚུ་ལེགས་ཤོམ་སྒྲུབ་འཐོན་ནི་ཨིན་མ་ཚད་ ས་གནས་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ ལེ་ཤ་སྒྲ་དགོངས་ཞུ་འགྱོ་བའི་གནད་དོན་ཚུ་ཡང་ བསལ་ཚུགས་ནི་ཨིན།

  ཅ) ལས་འཛིན་གྱིས་ བྱེམ་བཏོན་མི་འཕྲལ་ཆས་ལག་ལེན་པ་ཚུ་ལུ་ ཉེན་འཐེལ་གྱི་འཐུས་སྨོད་དེ་འདུག། རང་སོའི་ལྟ་གཡོག་ཚུ་ འབད་བའི་སྐབས་ ཆོ་སྦོག་གི་ཉེན་ཁ་འདན་འདན་སྒྲེ་ཡོད་མི་ གཞན་མི་ལག་ལེན་པ་ཚུ་ལུ་ འདི་བཟུམ་མའི་འཐུས་ཚུ་སྨྲོད་དེ་ མིན་འདུག། ཉེན་ཁ་གི་ཚབས་ཆེ་ཉུང་ཚུ་ ལས་དོན་དང་འཁྲིལ་ ཁྱད་པར་ཆགས་ནི་ཨིན་རྒྱུ་ ཤིང་བཏོན་དང་འཐེལ་བའི་ ལས་སྒྲ་མང་རབས་ཅིག་ནང་ སྤྱི་བཏང་ལུ་ ཉེན་ཁ་ཆེཕ་སྒྲེ་འདུག།

ལས་འཛིན་གྱིས་ ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ལུ་ ལྟ་གཡོག་གི་དགོས་མཁོ་དང་འཁྲིལ་ ལྟ་གི་གནས་སྟངས་དང་ ཉེན་ཁ་ དེ་ལས་ ཐུབ་འབྲས་ཚུ་ ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ སྨོ་འཐུས་དང་ཆུད་འཐུས་ཚུ་ འདྲ་མཉམ་སྒྲ་སྨོད་ནི་དེ་ནི་ལུ་ ཐབས་ཤེས་ཚུ་བཏོན་དགོས་འདུག།

༣.༢.༩ ལྟ་གཡོག་དང་འཐེལ་བའི་ཉེན་སྲུང་དང་འཕྲོད་བསྟེན།

ལྟ་གཡོག་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་༢༠༡༨ ཅན་མའི་ནང་ ལས་གཡོགས་ཚུ་ ཁྱེམ་དང་ ལག་ཆས་ འཕྲལ་ཆས་ མཁོ་ཆས་དང་གཞན་ གནོད་ཉེན་ཅན་གྱི་གནས་སྟངས་དང་འཐེལ་བའི་ཉེན་ཁ་ཚུ་ལས་ ཉེན་སྲུང་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལྟ་གཡོག་གི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་ ཉེན་སྲུང་ དེ་ལས་ ཕན་བདེའི་གནས་ཚད་ཚུ་བཟོ་དགོ་པའི་སྒྲིད་ཐུས་ཚུད་དེ་འདུག། དེ་ནང་ ལས་གཡོགས་དང་ ལྟ་ཐྲིན་མི་གཉིས་ཆ་རའི་འགན་ཁུར་ཚུ་བཀོད་ཡོད་པ་དང་ ཁྱོན་ཆས་དང་ཅ་ཆས་ དེ་ལས་ སྒྲིག་གོའི་ཐོབ་ཐང་ཚུ་ཡང་གསལ་བཀོད་འབད་ཡོད་ལས་ འདི་ཚུ་ ལས་འཛིན་གྱིས་ འཛིན་སྐྱོང་འབད་དགོས་འདུག། རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཐོབ་ལམ་ཚུ་དང་འཁྲིལ་ ཁྱོན་ཆས་དང་ཅ་ཆས་ཚུ་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་བྱ་རིམ་དང་དོན་ཚན་ཚུ་བསྟར་སྤྱོད་འབད་ཡོད་མེད་ དཔོན་མཐོང་བདེན་དཔྱད་དང་ བསྐྱར་ཞིབ་ འབད་སྐབས་ གཤམ་གསལ་གྱི་གནད་དོན་ཚུ་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡིས།

  ༡) ས་གནས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ལུ་ འཛིན་སྐྱོང་གིས་ ཐོབ་ལམ་ཆ་འཛོག་འབད་དེ་ཡོད་མི་དང་འཁྲིལ་ སྒྲིག་གོ་དང་ ཉེན་སྲུང་གི་ཅ་ཆས་ ཚུ་སྨྲོད་དེ་འདུག།

  ༢) སྒྲིག་གོ་དང་ ཉེན་སྲུང་གི་ཅ་ཆས་ཚུའི་གནད་དོན་ཚུ་ འཛིན་སྐྱོང་གིས་ ཐོས་ཐག་གཅད་ཡོད་པའི་ཐོབ་ལམ་ཚུ་གིས་ ཚད་འཛིན་ འབད་དེ་འདུག། ཨིན་རྩིང་ ས་གནས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གིས་ ཉེན་སྲུང་གི་ཅ་ཆས་ཚུ་དུས་ཐོག་ལུ་མ་སྨྲོད་པའི་སྟན་ཞུ་འབད་ཡོད་པ་ ཨིན། དཔེར་ན་ ཆར་བཀབ་ཚུ་ གནམ་དགུན་ཆར་པ་མ་ཀྱུབ་པའི་སྐབས་ སྨྲོད་དེ་འདུག།

  ༣) ལས་གཡོགས་ཚུ་ལུ་ ལྟ་གི་གནས་སྟངས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་ འབྲུག་གི་ལས་མིའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་འགན་དབང་དང་འཁྲིལ་ ཉེན་ སྲུང་གི་ཅ་ཆས་ཚུ་མ་སྨྲོད་པར་འདུག། ལས་མིའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་༧༩༤ པའི་ནང་ ལྟ་གཡོག་ཅིན་མི་གིས་ ལས་གཡོགས་ ཚུ་ལུ་ ལྟ་ཆས་དང་ཉེན་སྲུང་གི་ཐོན་ཆས་ དེ་ལས་ ལྟ་གཡོག་གི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་ ཉེན་སྲུང་དང་འཐེལ་བའི་ཅ་ཆས་ཚུ་ རིན་མེད་ སྟོང་པ་སྒྲེ་ཅིན་དགོས་སྒྲེ་འཁོད་དེ་འདུག། ལས་བྱེད་པའི་ཚུ་ ཆོང་སྟེའི་དཔྱལ་ཕོགས་ཐོབ་པའི་གྲངས་སུ་མེནམ་དང་ ཁོང་གི་གླ་ཆ་ ཚུ་བཟོ་འདོན་དང་འཁྲིལ་སྒྲོད་དེ་འདུག། ཁོང་ཆ་ཞུབ་གཏན་འཇགས་དང་ ཡང་ན་ ཁག་འབག་ཐོག་གི་ལས་བྱེད་མེན་རྒྱང་ ཁོང་

ཚུ་ལས་འཛིན་གྱི་དོན་ལས་ ལྟ་འབད་མི་ཅིག་ཡིན་ལས་ ལས་བྱེད་པའི་གྲངས་སུ་བརྩེས་དགོ་པའི་འོས་འབབ་ཡོད་རྒྱང་ ཉེན་སྲུང་གི་ཅ་ཆས་དང་ སྒྲིག་གོ་ཚུ་ མ་སྤྱོད་པར་ཡོད་མི་འདི་ གོང་གི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་མ་འཁྲིལཕ་སྒྲེ་མཐོང་ཡི།

๙) རྒྱལ་གཞུང་ཕྱེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ས་གནས་ཁར་བལྟ་སྐོར་འགྱོ་བའི་སྐབས་ འཕྲུལ་ཆས་ལག་ལེན་པ་ཚུ་གིས་ ལྷུགས་ཞུས་ དང་ ཆུམ་ཅོག་སྲུབ་ནི་ དེ་ལས་ ཉེན་སྲུང་དང་ལྟན་པ་ལྟམ་ཚུ་ ལྟ་འབད་བའི་སྐབས་བྱ་སྟབས་མ་བདེལ་ལས་བརྟེན་ ལག་ལེན་ མ་འཐབ་པར་འདུག། དཔེར་ན་ འཇེན་འཁོར(Winch) དང་ ཏེ་ཡི་ལོ་གར་ དེ་ལས་ ཝེནྡ་ལོ་ཥར་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་པའི་ སྐབས་ བརྒྱུད་འཕེལ་ནང་བར་ཆད་བྱུང་མ་མས་ཟེར་ ལག་ལེན་མ་འཐབ་པར་འདུག། དེ་མ་ཚད་ ལག་ཤུགས་དང་ ཁ་རས་བཟུམ་མའི་ཉེན་སྲུང་ཅ་ཆས་ཚུ་ ཤུལ་མའི་ཐོབ་སྐལ་ཚུན་མ་ཐུབ་ལས་ ཐུབ་ཚད་མེད་པའི་གནད་དོན་ཚུ་འདུག། ཉེན་སྲུང་གི་ལྟམ་ཚུ་ གནམ་གཤིས་གནས་སྟངས་འཚུབ་ཏྲག་ཚུ་ནང་ བཅུགས་མ་བཏུབ་པའི་གནས་སྟངས་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི།

༧) དེ་མ་ཚད་ ལས་འཛིན་གྱིས་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཕན་ཚུ་ནང་ལས་ཤར་ ཤིང་ཆས་བཏོན་མི་སྒྲིར་གྱི་འགག་འབགས་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ཉེན་སྲུང་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ བསྟར་སྤྱོད་མ་འབད་བར་འདུག། སྒྲིར་གྱི་ཤིང་ཆས་བརྟག་མི་ཚུ་གིས་ ཉེན་སྲུང་དང་ལྟན་པའི་ཞུས་ དང་ལྟམ་ཚུ་མ་བཙུགས་པར་ ལྟ་འབད་དེ་ཡོད་པའི་མངོན་གསལ་བྱུང་ཡི། ཁག་འབགས་གི་གནས་ཚོགས་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ ཁག་འབགས་ཚུ་གིས་ ལྟ་གཡོག་འཕྲོད་བསྟེན་དང་ཉེན་སྲུང་གི་གནས་ཚད་དང་བྱ་རིམ་ཚུ་ལུ་གནས་དགོས་སྒྲེ་ཡོད་པ་ཙིན་རྒྱང་ ལས་འཛིན་གྱིས་ འདི་གི་འཁྲིལ་བསྟུན་ཚུ་ལུ་ལྟ་རྟོག་དང་བསྟར་སྤྱོད་ཚུ་མ་འབད་བར་འདུག།

༨) ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཕན་ཚུ་ནང་ལས་ཤར་ བྱེམ་བཏོན་ས་ དེ་ལས་ རྡོ་དཀྱུམ་འཕྲུལ་ཆས་ཀྱི་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ལས་ཤར་ འཆོ་བའི་གནས་སྟངས་ཚུ་སྐྱོ་ཏགས་སྒྲེ་འདུག། རྒྱལ་གཞུང་ཕྱེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལྟ་འབད་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ལས་ཤར་ གཡོས་གསལ་གྱི་གནས་སྟངས་ཚུ་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡོད་པ་ཙིན།

- མོང་སྒར་ནུ་ཆེ་ རྡོ་དཀྱུམ་ས་ཁོངས་ནང་ ལྟ་འབད་མི་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ཉེན་སྲུང་དང་ལྟན་པའི་ཆུའི་ཆ་མེན་འདུག།
- ས་གནས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ ཕྱམ་ཡོད་པའི་སྟོད་གནས་ཚུ་ནང་སྟོད་ཡོད་པ་དང་ ཆབ་གསང་ཚུ་གཅང་སྦྱ་དང་ལྟན་ཏོག་ཏོ་མེན་འདུག།
- མོང་སྒར་ བྱེམ་བཏོན་སྲེ་ཕན་ནང་ ཆབ་གསང་གི་མཐུན་ཕྱོན་ཚུ་མེན་འདུག།
- ཕྱི་རྒྱབ་སྟུམ་འཁོར་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོན་ཚུ་མེད་པ་ལས་ ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གིས་ འཕྲུལ་ཆས་ཀྱི་སོར་ཆས་དང་ ས་སྟུམ་ཚུ་ལེན་ནི་དེ་ དོན་ལུ་ སྒྲིར་འཁོར་ཚུ་གཏང་དགོས་འཐོན་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཚུ་སྟན་ཞུ་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཙིན།
- ལུང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་ཚུ་གིས་ ལག་ལེན་པ་ཚུ་ལུ་ ཆོ་དབྱེ་གི་འཐུས་ དངུལ་ཀྱམ་500 དང་གཅིག་ཁར་ ཆུམ་དང་ མར་ཁུ་ དེ་ལས་ ཀུ་རམ་ ཚ་ དར་ཆོ་དང་ དཔལ་ཚུ་ཅིན་ཏེ་ཡོད་རྒྱང་ ཆོ་དབྱེ་ཚུ་ས་ཁོངས་ནང་ ཉོ་སྒྲུབ་འབད་ནི་དང་ བསམ་བཞག་ནི་དེ་ གཙོ་བོ་ལེན་ཚུ་བྱུང་སྟེ་འདུག།

ལས་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ལུ་ ཕྱི་ཁར་བཏང་ལུ་ སྒྲིག་གོ་དང་ ཉེན་སྲུང་གི་ཅ་ཆས་ཚུ་ དུས་ཐོག་ལུ་སྒོ་ནི་འབད་བསྐྱེད་དེ་ཡོད་པ་ཙིན་རྒྱང་ ས་གནས་ཚུ་གར་ཁ་གཏོར་ཏེ་ཡོད་པ་ལས་ བགོ་བཀྲམ་འབད་བའི་སྐབས་འཕྲལ་འཕྲལ་ཕྱི་སྟེ་ཡོད་པའོང་ཟེར་ཟན་ཁ་ཅི། དེ་མ་ཚད་ ལས་འཛིན་གྱིས་ ཐོབ་ལམ་ཚུའི་སྤྱས་ཚད་དང་ཁྱད་རས་ཁ་ཚུ་ཡང་ ལེགས་བཅོས་འབད་ནི་བཙོན་ཤུགས་བསྐྱེད་ནི་དང་ ནགས་སྐྱབས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གི་ཐད་དུ་ ནགས་ཚལ་དང་འཛིན་བའི་ལས་དོན་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ དུས་ཐུང་ཀྱི་ལྟ་ཚུ་འབད་དོ་ཡོད་པ་ལས་ ལས་

འཛིན་གྱིས་ཉེན་སྲུང་གི་ཅ་ཆས་དང་ སྒྲིག་གོ་ཚུ་སྤྱོད་ནི་གི་འོས་འབབ་མེད་པ་སྒྲ་བཐོང་ཡི་ཟེར་བཀོད་ཅི། དེ་མ་ཚད་ འདི་གིས་ ལས་འཛིན་ལུ་ ཟད་འགྲོ་སྒྲོམ་གནས་ནི་ཞིན་པས། ཞིན་རྒྱུ་ འཛིན་སྐྱོང་གིས་ ལུ་འབད་ས་འོངས་ཚུ་ནང་ སྤྱི་བཏང་ལག་ལེན་གྱི་ དོན་ལས་ ཉེན་སྲུང་གི་ཞུས་དང་སྟོད་ཀྱོན་ དེ་ལས་ ལག་ཤུབས་ཚུ་བཞག་ནི་ཞིན་ཟེར་བཀོད་ཅི།

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ཁེབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལས་འཛིན་གྱིས་ འབྲེག་གི་ལས་ཞིའི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་འཁྲིལ་ ལས་འཛིན་དང་འཚེལ་བའི་ ལས་སྣ་/ལས་དོན་ཚུ་ནང་གྲལ་གཏོགས་ཡོད་པའི་ལས་ཆེད་པ་ཀ་ར་ ཡང་ན་ སྤེ་ཚན་ཚུ་ལུ་ ཉེན་སྲུང་གི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ བསྟར་སྤྱོད་ འབད་དགོ་པའི་ནན་རྒྱལ་འབད་ཐུབ་ཞིན།

༣.༡ བཏ་དོན་འཛིན་སྐྱོང་རིམ་ལུགས།

ཚུལ་མཐུན་གྱི་ཁོས་ཐག་གཅད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཆོང་སྟེ་ལུ་ བཏ་དོན་འཛིན་སྐྱོང་གི་རིམ་ལུགས་སྒྲིང་སྒྲིང་ཅིག་དགོས་འདི་ ཁག་ཆེ་ཏོག་ཏོ་ཅིག་ཡིན། བློ་གཏད་ཚུགས་པ་དང་ དུས་མཐུན་ཡོད་པའི་བཏ་དོན་ཚུ་གིས་ ལས་སྟེའི་ཆོང་འཚེལ་གྱི་གནས་སྟངས་ དཔྱ་དཔྱད་འབད་ནི་ དང་ ཐབས་ཐྲུས་བཏོན་ནི་ཚུ་ལྟན་ཐབས་འབད་ཚུགས་པ་ཡིན། བཏ་དོན་དང་གནས་སྟུད་ཚུ་གི་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ཐངས་ཚུ་ལུ་བསྐྱར་ཞིབ་ འབད་བའི་སྐབས་ གཤམ་གསལ་ཚུ་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡོད་པ་ཡིན།ཁ

༣.༡.༡ ཆོང་ལས་ཐོན་སྐྱེད་འཚར་གཞི་རིམ་ལུགས་ (ERP) སྒྲིག་མཐུན་/བཀོལ་སྤྱོད་མ་འབད་བར་ཡོད་པ།

ཆོང་སྟེ་གིས་ དངུལ་འཚེལ་དང་ མི་སྟོབས་ དེ་ལས་ ཐོན་དངོས་དང་ ཞབས་ཏོག་ཚུ་དང་འཚེལ་བའི་བཏ་དོན་ཚུ་འཐོབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཆོང་ལས་ཐོན་སྐྱེད་འཚར་གཞི་གི་རིམ་ལུགས་ (ERP)འདི་ གསར་བཟོ་འབད་དེ་འདུག། རིམ་ལུགས་འདི་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༡ ལུ་ རིན་གོང་དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་༩.༥ སྒེ་གསར་བཟོ་འབད་ཡོད་རྡུང་ དུས་ཐོག་དང་ དགོས་མཁའི་བཏ་དོན་ཚུ་སྤྱོད་ནི་གི་དམིགས་དོན་ཚུ་གྲུབ་ཐབས་ལུ་ རིམ་ལུགས་འདི་ལག་ལེན་མ་འཐབ་པས། གློག་རིག་ཡོངས་འཚེལ་གྱི་མཐུད་འཚེལ་ལེགས་ཤོམ་མེད་པ་དང་ བཏ་དོན་འཕྲུལ་རིག་གི་ཤེས་བྱ་ཚུ་མེད་པ་ལས་ ས་གནས་ཀྱི་ལས་ཆེད་པ་ཚུ་གིས་ རིམ་ལུགས་ནང་བཏ་དོན་ཚུ་དུས་ཐོག་ལུ་བཙུགས་མ་ཚུགས་པ་ལས་ བརྟེན་ རིམ་ལུགས་ནང་ལས་བཏོན་མི་བཏ་དོན་ཚུ་ བློ་གཏད་ཚུགས་པ་ཅིག་མིན་འདུག།

རིམ་ལུགས་འདི་ གསར་བཟོ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཟད་འགྲོ་ (དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་༩.༥) གཏང་སྟེ་ཡོད་རྡུང་ ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ རིམ་ལུགས་འདི་ སྒྲིག་མཐུན་འབད་དེ་ བཀོལ་སྤྱོད་མ་འབད་བར་འདུག། རིམ་ལུགས་འདི་ གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ ལོ་ངོ་ཕྱེད་དང་གསུམ་ སོང་ཡོད་རྡུང་ རྒྱུན་བརྟན་བཟོ་མ་ཚུགས་པས། དེ་ལས་བརྟེན་ རིམ་ལུགས་འདི་འཛིན་ཚད་དང་ དོན་སྒྲིན་ཅན་སྒེ་སྤྱོད་མ་ཚུགས་པར་ འདུག།

ལས་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ལུ་ ལས་འཛིན་གྱིས་ ཆོང་ལས་ཐོན་སྐྱེད་འཚར་གཞི་རིམ་ལུགས་འདི་ གཱ་དེ་ཏཱ་ཏཱ་བཀོལ་སྤྱོད་འབད་ནི་འདི་ འབད་བཙོན་བསྐྱེད་དེ་ རིམ་ཀྱིས་སྒེ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་ཞིན་མ་སྒེ་ཨཱཏ་ཅི།

རྒྱལ་གཞུང་རྒྱས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱིས་ ལས་འཛིན་ཀྱི་ལན་གསལ་ལུ་ངོས་ལེན་ཡོད། ལས་འཛིན་ཀྱིས་ ཏུས་ཐོག་དང་ དགོས་མཁོ་ཡོད་པའི་བརྡ་དོན་ཚུ་འཐོབ་ཚུགས་པར་བརྟན་བཙོ་ཞིའི་དོན་ལུ་ ཚོང་ལས་ཐོན་སྐྱེད་འཚར་གཞི་རིམ་ལུགས་འདི་ ལག་ལེན་འཐབ་དགོ་པའི་ནན་སྒྲལ་ཕྱལ་ཕྱི།

༣.༡.༢ ཡིག་ཆས་རྒྱུན་སྐྱོང་འཐབ་ཞིའི་ནང་ཆད་སྐྱོན་བྱུང་ཡོད་པ།

---

༡. རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བཙོ་འདོན་དང་ བཏོན་ནི་ ཐོན་དངོས་ཚུ་བཀྲམ་སྒྲིལ་དང་ བཙོང་ནི་ དེ་ལས་ དངུལ་རྩིས་དང་རྩིས་འཛིན་ལས་ཆན་ བདག་སྐྱོང་དང་ མཁོ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཞབས་ཏོག་ཚུ་དང་ མི་སྟོབས་ཞབས་ཏོག་གི་ལས་སྡོད་བྱ་རིམ་གྱི་གནས་ཆད་ ཚུ་ ཆོང་སྟེའི་ཞབས་ཏོག་སྐྲལ་སྡོད་འབད་ནི་ལར་ འཛིན་ཆད་དང་ དོན་སྒྲིན་ཡར་ཏག་གཏང་ཐབས་ལུ་གསར་བཟོ་འབད་དེ་ འདུག། ཡིན་རུང་ ཆེམ་བཙོང་ནི་གི་ཆོང་ལས་ནང་མ་གཏོགས་ གཞན་མི་ཚུ་ནང་ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་པའི་ཐོ་ཚུ་ རྒྱུན་སྐྱོང་མ་འཐབ་པར་ཡོད་པ་ལས་ ཞབས་ཏོག་ཚུ་དུས་ཐོག་ལུ་སྐྲལ་སྡོད་འབད་ཡོད་མེད་དང་ དེ་ཚུ་དང་ འཁྲིལ་བསྡུན་འབད་ཡོད་མེད་ དེས་གཏན་སྒྲེ་ཤེས་མི་ཚུགས། ཆད་སྐྱོན་ཚུ་ཡང་ གནས་ཆད་ཚུ་ལུ་འཁྲིལ་བསྡུན་ཡོད་མེད་ ལྷ་རྟོག་དང་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ནི་ གི་དོན་ལུ་ སྟེ་ཆན་དང་ ཡང་ན་ ལས་ཆེད་པ་ཚུ་ལུ་འགན་ཁུར་མ་བཏལ་མི་ལས་བརྟེན་བྱུང་སྟེ་འདུག། དེ་མ་ཆད་ ལས་ཆེད་པ་ མང་ཤོས་ཅིག་གིས་ར་ ལས་སྡོད་ཐུ་རིམ་ཀྱི་གནས་ཆད་ཚུ་ཡོད་མེད་ར་ མ་ཤེས་པར་ཡོད་པའི་ཤེས་རྟོག་བྱུང་ཡི།

༢. རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བཏོན་ནི་དང་བཙོང་ཡོད་པའི་བརྡ་དོན་ཚུ་ འཕྲེལ་ཡོད་ལུང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་ཚུ་བརྒྱུད་དེ་ ཆོང་ལས་ཐོན་སྐྱེད་འཚར་གཞི་རིམ་ལུགས་ནང་རྒྱུན་སྐྱོང་དང་ ཏུས་མཐུན་འབད་དགོས་སྒྲེ་ཞིན་པས། ད་ལྟ་ བརྡ་དོན་ཚུ་ ཕྱེད་དགོ་ཀོ་དགོ་རེ་ ཆོང་ལས་ཐོན་སྐྱེད་འཚར་གཞི་རིམ་ལུགས་ནང་དང་ ཕྱེད་དགོ་ཀོ་དགོ་རེ་ ཞེཀ་ས་ལལ་ནང་རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་དེ་འདུག། དེ་ལས་བརྡེན་ འཕྲེལ་ཡོད་ལུང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་ཚུ་གིས་ ས་ས་སྒྲེ་གཏམ་ཡོད་པའི་བརྡ་དོན་ཚུ་ འཕྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་འགོ་ འཛིན་ཚུ་གིས་ རིམ་ལུགས་ཐོག་ལས་མེན་པར་ ལག་ཐོག་ལས་མཉམ་སྟེབ་ཐོག་རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་དེ་འདུག།

དེ་སྒྲ་ ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་པའི་ལམ་ལུགས་ལས་བརྡེན་ ལུང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་ཚུ་དང་ ཡིག་ཚང་ཕྲེ་བའི་ནང་ རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་དེ་ཡོད་པའི་བརྡ་དོན་ཚུ་ མ་མཐུན་པར་ཡོད་པ་སྒྲ་མཐོང་ཡི། དེ་མ་ཆད་ ཆོང་ལས་དང་ ཐབས་བྱེས་ཀྱི་གྲོས་ཐག་གཅད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་ འཐབ་ཡོད་པའི་གནས་སྟུད་ཚུ་ཁུངས་ཐུབ་མེད་པ་སྒྲ་མཐོང་ཡོད་པ་ཡིན།

ལས་འཛིན་ཀྱི་ལན་གསལ་ནང་ རིམ་ལུགས་འདི་གསར་པ་ཡིན་ལས་ ཆོང་ལས་དང་ཐབས་བྱེས་ཀྱི་གྲོས་ཐག་གཅད་ནི་ཡིན་པའི་མཐའ་དཔྱད་ཀྱི་སྟན་ཞུ་ཚུ་ལུ་ འཛོལ་སྐྱོན་ཚུ་བསལ་ནི་དོན་ལུ་ བདེན་དཔྱད་དང་ ཐེག་སྟོམ་ དེ་ལས་ བདེན་སྒྲོར་ཚུ་འབད་ཡིན་པ་དང་ བརྡ་དོན་འཛིན་སྐྱོང་རིམ་ལུགས་འདི་ ལེགས་བཅོས་འབད་ཐབས་ལུ་ འབད་བཙོན་ཚུ་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་བསྐྱེད་དེ་ཡོད་པ་སྒྲ་བཤད་ཅི།

ལས་འཛིན་ཀྱིས་ བརྡ་དོན་འཛིན་སྐྱོང་གི་རིམ་ལུགས་ལེགས་བཅོས་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ འབད་བཙོན་བསྐྱེད་མི་འདི་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་རྒྱས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ཀྱི་ཞ་ཐུག་ལས་ དཔལ་རབས་ཡོད། ཚོང་ལྷེ་གིས་ ཚོང་ལས་དང་འཕྲེལ་བའི་བརྡ་དོན་ཚུ་ ཏུས་ཐོག་དང་རིས་བདེན་སྒྲ་ སྒྲོད་ཐབས་ལུ་ བརྡ་དོན་འཛིན་སྐྱོང་རིམ་ལུགས་འདི་ ཐྲིང་ཐྲིང་བཟོ་དགོས་དང་ གོ་བརྡ་དང་ལྡན་པའི་ཐོས་ཚོད་ཀྱི་ཐོག་ལས་ ཚོང་ལྷེའི་ ལས་དོན་ཀྱི་འཛིན་ཚད་ཚུ་ ཡར་ཏག་གཏང་དགོས་ཡིན།

།། ས། གནས་ཡར་སེང་གི་བྱ་རིམ་རྒྱ། ལས་གཡོག་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་།།ཨ།།ཆ། ཅན་མའི་ ལེའུ་།། པའི་ནང་ གསལ་བཀོད་ འབད་དེ་འདུག། ས།ཀ་ནས་ཡར་སེང་རྒྱ་ཡར་ གནས་རིམ་གྱི་ས།ཀ་ནས་ཡར་སེང་དང་ སྒྲིར་བཏང་གི་ས།ཀ་ནས་ཡར་སེང་ དེ་ལས་ དུས་མིན་ས།ཀ་ནས་ཡར་སེང་རྒྱ་ཡིན་པས། ས།ཀ་ནས་ཡར་སེང་རེ་རེ་བཞིན་དུ་ལུ་ དམིགས་བསལ་གྱི་གནས་ཚོགས་དང་ ཚད་གཞི་རྒྱ་བཀོད་དེ་འདུག། ཞལ་འཛིན་གྱི་གྲོས་ཆོད་རྒྱ་དང་འཁྲིལ་ ས།ཀ་ནས་ཡར་སེང་གི་གནད་དོན་དང་ གྲོས་ཐག་གཅད་མི་རྒྱ་ལུ་ བསྒྲར་ཞིབ་འབད་སྐབས་ གཤམ་གསལ་གྱི་ཆད་སྒྲོན་རྒྱ་ངོས་འཛིན་བྱང་ཡོད་ཡིན།

།) སྒྲི་ལོ་།།།།། ལས་ །།།། གི་དུས་མཚམས་ནང་ ལས་བྱེད་པ་།། གི་ས།ཀ་ནས་ཡར་སེང་བཀག་ཆ་འབད་ནུག། འདི་ ནང་ དུས་མིན་ས།ཀ་ནས་ཡར་སེང་།།། དང་ སྒྲིར་བཏང་གི་ས།ཀ་ནས་ཡར་སེང་།།། རྒྱ་དེ་འདུག། ཞལ་འཛིན་གྱི་གྲོས་ཆོད་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ བཀག་ཆ་འབད་དགོ་པའི་རྒྱ་མཚན་རྒྱ་ཡིན། གླུག་འབྱས་དང་ འཛིན་ཐང་སྟོམ་སྟོན་ནི་དང་ བསྟོད་ དུ་རྒྱང་བའི་ཡོངས་བསྟོམས་གྱི་གླུག་འབྱས་སྟོན་ནི་ དེ་ལས་ ཕྱོགས་གླུག་སྟོན་ནི་དང་ ལྷ་གཡོག་གི་ཐོ་ཁྱེར་ས་དགོ་པའི་ ཚད་གཞི་གཞན་རྒྱ་མ་ཚང་མི་ལས་བརྟེན་ཡིན་མ་སྒྲ་འཚོད་དེ་འདུག། རྒྱ་མཚན་རྒྱ་ ལས་བྱེད་པ་རེ་རེ་བཞིན་དུ་ལུ་ དམིགས་བསལ་སྒྲ་བཀོད་དེ་མེད་རྒྱང་ གོང་གི་ཚད་གཞི་རྒྱ་མ་ཚངམ་ལས་བརྟེན་ཡིན་པ་སྒྲ་བཀོད་ནུག། ལྷ་གཡོག་བཅའ་ཡིག་དང་ སྒྲིག་གཞི་།།ཨ།།ཆ། ཅན་མའི་ཁྲིམས་དོན་།.།.།.། པ་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ གལ་སྲིད་གོ་གནས་ཡར་སེང་རྒྱ་ ཆ་འཛིག་མ་འབད་ བ་ཅིན་ བཀོད་ཁྱབ་ཆོགས་ཆུང་གིས་ རྒྱ་མཚན་རྒྱ་ཡིག་ཐོག་ལུ་ གསལ་རེ་རེ་སྒྲ་བཀོད་དགོ་པ་སྒྲ་འདུག། ཡིན་རྒྱང་ མི་ངོམ་དག་པ་ཅིག་གིས་ ཉོག་བཤད་ཕྱལ་མི་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ གནད་དོན་རྒྱ་ ཤུལ་མའི་ཞལ་འཛིན་ནང་ ཆ་འཛིག་ འབད་དེ་འདུག།

།) རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྒྲིག་གཞི་ནང་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ གླུག་འབྱས་དབྱེ་ཞིབ་རྒྱ་དང་ ལོ་ ཚད་ཁྱད་མཐའ་ དེ་ལས་ ཤེས་ཚད་བཟུམ་མའི་གནས་ཚོགས་དང་ཚད་གཞི་རྒྱ་མ་ཚང་པར་ཡོད་རྒྱང་ ལས་བྱེད་པ་།།། ལུ་ གོ་གནས་ཡར་སེང་གནང་ཡོད་པའི་ངོས་འཛིན་བྱང་ཡི། འདི་ནང་ གོ་གནས་ཡར་སེང་གི་ཚད་གཞི་མ་ཚང་རྒྱང་ ཆོགས་ ཆུང་ལུ་ཞུ་བ་ཕྱལ་མི་ ལས་བྱེད་པ་གསུམ་ཡང་བཏྲོས་ཏེ་ཡིན།

འཛིན་སྐྱོང་གིས་ ལྷ་གཡོག་གི་སྒྲིག་གཞི་ནང་གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་མི་ལུ་རྒྱབ་ཅིག་གཞི་བཞག་སྟེ་ གོ་གནས་ཡར་སེང་མ་ གནང་མེན་རྒྱ་ ཐ་གཅ་ཆ་འབད་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་རྒྱ་ མི་ངོམ་རེ་རེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་གྲོས་ཆོད་ནང་ཡིག་ཐོ་ཚུལ་མཐུན་སྒྲ་རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་ དགོ་པ་སྟོད་ནུག། འདི་གིས་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ཚད་གཞི་ཚུ་ཚད་རྒྱང་ ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ལུ་ ཐ་གཅ་ཆ་འབད་དགོ་པའི་རྒྱ་ མཚན་ཚུ་ ཐད་སྒྲོད་མ་འབད་བའི་ཐད་སྟོན་འབད་ཕ་མས།

ལས་འཛིན་གྱི་ལན་གསལ་ལུ་ གོ་གནས་ཡར་སེང་ཚུ་ ལྷ་གཡོག་གི་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་།།ཨ།། ཅན་མའི་ནང་བསྒྲུར་བཅོས་འབད་ནི་ཡིན་མི་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་མ་བྱིན་པར་ཡོད་པ་དང་ རྩིས་ཞིབ་ཀྱིས་ངོས་འཛིན་བྱང་མི་གནད་དོན་ཚུ་ དེ་བསྒྲར་རྒྱུང་མ་ཅིག་བྱང་ཡོད་པ་ སྒྲ་བཤད་ཡོད་པ་ཡིན།

རྒྱལ་གཞུང་རྩོས་ཞིབ་དང་བང་འཛིན་གྱིས་ གོ་གནས་ཡར་ས་ཆ་འཛོག་མ་འབད་བར་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཚུ། ཨི་དོམ་རེ་རེ་བཞིན་དུ་ལུ་ གོས་ཆོད་ནང་ཡིག་ཐོ་ཚུལ་མཐུན་སྒེ་རྒྱུན་རྩོད་འབད་དགོས་དང་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ཚད་གཞི་ཚུ་ཚང་རྡུང་ ལས་ཁུངས་ཚུ་ ལ་གག་ཆ་འབད་དགོ་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཚུ། བཏ་ཐྲོད་འབད་དགོ་པ་སྒེ་བརྒྱུད་ཞུ་འབད་ཕ་ཕེན།

ལེའུ་༩ པ། རྩོས་ཞིབ་ཀྱི་གོས་འདེབས།

རྩོས་ཞིབ་ཀྱི་ཞིབ་རྟོག་ཚུ་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ། རྒྱལ་གཞུང་རྩོས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས། བྱ་སྤྱབས་མ་བདེ་བའི་ས་གོང་དོས་འཛིན་འབད་ཡོད་མི་ཚུ་ནང་གནད་དོན་ཚུ་བསལ་ཏེ། འཛིན་སྐྱོང་གིས། ཆད་སྐྱེན་དང་དཀའ་ངལ་ཚུ་ལེགས་བཅོས་འབད་ཚུགས་པའི་དམིགས་ཡུལ་བསྐྱེད་དེ། གཤམ་གསལ་གྱི་གོས་འདེབས་ཚུ་ཕྱལཕ་ཙིན། འདི་ནང་ལུ། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཆད་ཀྱིས། འགན་དབང་ཚུ་དེ་བ་ལྟག་པའི་དོན་སྒྲིན་ཅན་ཐོག་སྤྱོད་ནི་འི་ལྟེགས་གླུབ་ཡོད་པ་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལས། འགན་དབང་ཚུ་ཅིང་སྐལ་སྒྲིང་སྒྲིང་དང་ གསལ་ཏོ་ཏོ་བཟོ་ཐབས་ལུ། དབང་འཛིན་ཚུ་གིས། དགོས་མཁའི་བར་ཞུགས་མཛད་ནི་དོན་ལུ་ཡང་ གནད་དོན་དགོ་པ་ཅིག་ལུ། གོས་འདེབས་ཕྱལ་ཏེ་ཡོད་པ་ཙིན། རྒྱལ་གཞུང་རྩོས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས། ལས་སྟེ་ཚུ་གིས། ཁས་ལེན་མཛད་ཡོད་པའི་གོས་འདེབས་ཚུ། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཆད་ཀྱི་ལཱ་ལེན་དང་ ཞབས་ཏོག་སྐྱེལ་སྤྲོད་ཚུ་ལེགས་བཅོས་འབད་ཐབས་ལུ། བསྟར་སྤྱོད་འབད་བའི་རེ་འདུན་སྐྱེད་མི་དང་གཅིག་ཁར། གོས་འདེབས་འདི་ཚུ་སྲིད་ཐུས་བརྩམ་མི་དང་ གོས་ཐག་གཅད་མི་ཚུ་གིས། སྟན་ཞུ་འདི་ནང་ཡོད་པའི་ཞིབ་རྟོག་ཚུ་བསལ་ནིའི་དོན་ལུ་དམིགས་ཏེ་ཕྱལཕ་ཙིན།

༩.༡ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱུ་ཧོར་གཞི་བཟུང་གིས་ ས་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྟན་ཁག་དང་མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་ གཞུང་ལུ་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཆད་ཀྱི་འགན་དབང་ཚུ་བསྐྱར་ཞིབ་དང་སྒྲིང་སྒྲིང་མཛད་དགོ་པའི་ཞུ་བ་ཕྱལ་ དགོས།

རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ལུ་ མི་སྟེ་དང་ ཚོང་འབྲེལ་ དེ་ལས་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྟངས་དང་འབྲེལ་བའི་འགན་ དབང་ལེ་ཤ་ཡོད་པ་ལས་ བཀོད་ཁྱིམས་ བཅའ་ཁྱིམས་ སྒྲིག་གཞི་ བཀོད་རྒྱ་དང་ བཀའ་རྒྱ་ལེ་ཤ་ལུ་གནས་དགོ་པའི་འགན་ཁག་འཁྱི་ སྟེ་འདུག། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ གཕྱིར་བཏོན་དང་འབྲེལ་བའི་གཞུང་དབང་གི་ཚོང་སྟེ་ ལས་འཛིན་འདི་རྒྱུངས་ཅིག་ལས་ ཚོང་སྟེ་འདི་གི་ལྟ་འགན་གཅོ་བོ་ར་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་ཕྱིར་བཏོན་འབད་ནི་དང་ མི་མང་གི་དོན་ལས་ ནམ་ར་འབད་རུང་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒེ་འཐོབ་ཚུགས་པ་བཟོ་ནི་ལུ་དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་ནི་འདི་ཙིན་པས། དེ་འབད་ཕ་ལས་ ལས་འཛིན་གྱི་བྱ་སྒོའི་ ལམ་ལུགས་ཚུ་ མི་སྟེའི་དམིགས་དོན་དེ་ཚུ་ཡར་ཏྲག་གཏང་ཐབས་ལུ་དམིགས་ཏེ་ ལས་འཛིན་འདི་གཞི་སྒྲུར་འབད་ནུག། ལས་འཛིན་ འདི་གིས་ ད་ལྟོ་ གཙོ་བོ་ར་ ཕྱིར་བཏོན་འབད་ནི་ལུ་དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་ཐོག་ལས་ ཤེང་ཆས་དང་ ཆུམ་ དེ་ལས་ རྡོ་གི་ཚོང་འབྲེལ་ ཚུ་ནང་ གྲལ་གཏོགས་འབད་དེ་འདུག།

དེ་མ་ཚད་ ལས་འཛིན་གྱི་མི་སྟེ་ལུ་ཕན་པའི་ཞབས་ཏོག་ཚུ་སྐྱེལ་སྤྲོད་འབད་ནི་འི་རྩ་ཅན་གྱི་འགན་དབང་ཚུ་གི་མ་ཚད་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱུ་ཧོར་གཞི་བཟུང་གི་བདག་དབང་ཡོད་པའི་ཚོང་སྟེ་ཅིག་ཙིན་ལས། ཚོང་འབྲེལ་གྱི་དམིགས་དོན་ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་ཁེན་ས་བཟོ་ནི་འི་ འགན་ཁུར་ཡང་ཕོག་སྟེ་འདུག། འབྲུག་མི་སེར་རྒྱུ་ཧོར་གཞི་བཟུང་འདི་ འབྲུག་གཞུང་གི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཡན་ལག་ཙིན་ལས། *“འབྲུག་ གཞུང་གི་དཔལ་རྒྱུ་དང་མ་འོངས་པའི་མ་རྩ་གཞི་བཙུགས་ཚུ་འབྲུག་པའི་མི་སེར་ཚུའི་ཡུན་རིང་གི་ཕེ་ཕན་ཚུའི་དོན་ལུ་ གཞི་བཟུང་དང་ འཛིན་སྐྱོང་འཕགས་ནི།”* གི་འགན་དབང་འདུག། འདི་ལས་བརྟེན་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཆད་འདི་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱུ་ཧོར་ གཞི་བཟུང་གི་བདག་དབང་ཡོད་པའི་ཚོང་སྟེ་ཚུའི་གྲལ་ལས་གཅིག་ཙིན་ལས། འདི་གི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་དམིགས་དོན་དང་དམིགས་གཏད་

ཚུ་ གྲྭབ་ནི་གི་འགན་ཁུར་ཐད་ཀར་དུ་ཡོཊཱ་ཡིན་མས། དེ་འབདཔ་ལས་ ཆོས་འཛིལ་གྱི་དམིགས་གཏད་དང་གྲྭབ་འཐས་ཚུ་ གྲྭབ་ནི་ཏེ་ལུ་ ཆོས་ལས་རྒྱ་སྐྱེད་འབད་ནི་ཐབས་བྱས་བརྩམས་ཡོད་མི་ཚུ་གིས་ མི་སྲིད་ཕན་ཐབས་ཀྱི་འགན་དབང་ལུ་ ཐོ་ཡོཊཱ་ནི་ཡིན་པའི་གནས་སྟངས་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི།

ལས་འཛིན་འདི་གིས་ གཙོ་བོ་ར་ ཤིང་ཆས་ཚུ་དང་འཛིལ་བའི་ལས་སྤྱོད་ནང་ རང་བཞིན་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་མང་རབས་ཅིག་ སྣ་ཁག་རྒྱ་སྐྱེད་གཏང་ནི་ཐབས་ཤེས་འཚོལ་ཡོད་པ་དང་ རིན་ཐང་ཡོད་པའི་ལས་སྤྱོད་ཚུ་འབད་ཐོག་ལས་ རིན་ཐང་གི་འཛིལ་མཐུད་ནང་ ཐད་ཀར་དུ་ ཆོང་སྒྲུར་འཐབ་ནི་གི་འཛིལ་མཐུན་བཟོ་སྟེ་འདུག། ཐབས་བྱས་ཀྱི་རྒྱ་སྐྱེད་འདི་ཚུ་གིས་ རིན་ཐང་ལྟན་ཐབས་ཀྱི་བྱ་རིམ་ནང་གྲལ་གཏོགས་ཡོད་པའི་སྐྱེར་གྱི་ཆོང་ལས་ཚུ་ལུ་ རྒྱ་ཆ་ཚུ་འཐོབ་ནི་དང་ གཞུང་དབང་གི་ཆོང་སྟེ་དང་ དོ་འགྲན་འབད་དགོཔ་ལས་ སྐྱེར་སྟེ་གོང་འཕེལ་ལུ་ཐོ་ཡོཊཱ་ནི་ཡིན་པས། དེ་མ་ཚད་ ལས་འཛིན་གྱིས་ དངུལ་འཛིལ་གྱི་གྲྭབ་འཐས་ཚུ་སྟོན་དགོ་པའི་དགོས་བཟློད་ཚུ་ ཡར་ཁེང་འགྱོཔ་བཞིན་དུ་ ཆོང་འཛིལ་གྱི་ལུ་ཚུ་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་གི་ཐབས་ཤེས་ཚུ་འཚོལ་ཏེ་ མི་སྲིད་ཕན་ཐབས་ཀྱི་འགན་ཁུར་ཚུ་དང་ ལས་འཛིན་གྱི་འགན་དབང་གཙོ་བོ་འདི་ སྣང་ཚུར་སྒྲེ་ལུས་ནི་ཡིན་པས།

དེ་འབདཔ་ལས་ འདི་བཟུམ་མའི་ཆུབ་འགལ་ཚུ་བཀག་འཛིན་འབད་དེ་ དམིགས་གཏད་འདི་འགན་དབང་གཙོ་བོ་ཚུ་ལས་མི་འགྱུར་ནི་འདི་ དོན་ལུ་ ཡུན་བརྟན་གྱི་སྒོ་ལས་འཛིན་སྐྱོང་འབད་ནི་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ འཚོལ་ཞིབ་འབད་དགོཔ་འདུག། འདི་ཡང་ གཙོ་བོ་ར་ དཀྱོ་ཡོད་པའི་འགན་དབང་དང་ དམིགས་བསལ་དུ་ གཤམ་གསལ་གྱི་མཐོང་ཚུལ་ཚུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ འགོ་བཙུགས་དགོཔ་འདུགཿ

༡. ཆོང་ལས་གཅིག་སྒྲིལ།

རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་འདི་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ཡུན་བརྟན་གྱི་ཐོག་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་འདི་ལས་སྟེ་ གལ་ཅན་ཅིག་སྟེ་གཞི་བཙུགས་འབད་ཡོད་པ་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་སྤྱི་བཏང་མི་མང་ ནམ་མ་འབད་རུང་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒྲི་ཐོབ་ཚུགས་པ་བཟོ་ནི་གི་འགན་དབང་ཚུ་ཡོད་ཡིན། ཕྱེམ་བཏོན་ནི་གི་ལུ་འདི་ ཡོངས་རྫོགས་སྒྲི་གཞུང་བཞེས་འབད་དེ་ ཆོང་སྟེ་ལུ་ ཆོང་ལས་ཀྱི་བགོ་བཤགས་བརྒྱ་ཆ་༸༥ ཡོད་པ་ཡིན་རུང་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་ཐད་བརྒྱ་ཆ་༣༠ དང་ རྡོ་བཏོན་ནང་ཁུར་སྲུ་ཅིག་ ལས་མིན་འདུག། རྡོ་གི་ཆོང་ལས་ དམིགས་བསལ་དུ་ ཆུ་མཐའ་མའི་རྡོ་བཏོན་ནི་འདི་ཐད་ འབྲུག་གི་ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་ སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་༢༠༡༧ ཅན་མའི་ནང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་འདི་ གནང་བ་ཡོད་པའི་ལས་སྟེ་སྒྲི་ཆ་འཛིག་འབད་དེ་ཡོད་མི་འདི་ རྩོད་རྟོག་ཅན་ཅིག་སྒྲི་ཡོད་པ་ལས་ ལས་འཛིན་ལུ་ཀུངས་ཅིག་མེན་པར་ ཞེ་ཀྱོང་ལྟན་མི་འཛིལ་ཡོད་ལས་སྟེ་ཚུ་ཡང་ བྱ་སྟབས་མ་བདེ་ལྡན་འཐོན་ཏེ་འདུག། དེ་ལས་བརྟེན་ ས་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྟན་ཁག་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་གཉིས་ གྲོས་བསྡུར་ཐོག་ལས་ ཚུལ་མཐུན་གྱི་དབང་འཛིན་ཚུ་གྲལ་གཏོགས་ཞུགས་སྟེ་ 'གནང་བ་ཡོད་པའི་ལས་སྟེ་' ཆ་གནས་འབད་ནི་གི་རྩོད་རྟོག་འདི་བསལ་དགོཔ་འདུག།

ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་གི་ཐད་ ཆོང་ལམ་གྱི་བརྒྱ་ཆ་༷༠ མི་སྲེ་ནགས་ཚལ་དང་ སྐྱེར་གྱི་ནགས་ཚལ་ དེ་ལས་ མི་ངོམ་ཚུ་གིས་ གྲོང་གསེབ་ཤིང་ཆས་བགོ་སྐལ་ལམ་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ལས་བཏོན་མི་ཚུ་གིས་བསྐྱལ་ཏེ་འདུག། དེ་མ་ཚད་ རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་ལུ་ ཁྱིམས་འགལ་ཐོག་ ཤིང་ཆས་ཚུ་བཏོན་པའི་གནད་དོན་ཚུ་འདུག། འདི་གི་ལས་སྟོད་ཚུ་ ཆོང་ལམ་གྱི་བརྒྱ་ཆ་༣༠ རྒྱངས་ཅིག་ལས་མེད་པ

ལས་ ལས་འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཡུན་བརྟན་གྱི་ཐོག་ལས་འཛིན་སྐྱོང་འབད་ཐབས་ཀྱི་ ཀུན་ཁྱབ་ཀྱི་ ཐབས་བྱུས་བརྩམ་ཚུགས་པའི་གོ་སྒྲིགས་ཅིག་མིན་འདུག། ཉམས་སྤྱང་གི་དོན་ལུ་ ཐབས་ཤེས་ཚུ་ ཁ་གཏོར་ཏེ་ཡོད་པའི་ཁར་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་ནང་ ལས་སྟེ་ལེ་ཤ་ གལ་གཏོགས་འབད་མི་འདི་གིས་ ཤིང་ཆས་ཚུ་བཏོན་ནི་གི་ཐབས་ལམ་དང་ རིག་རྩལ་ དེ་ ལས་ འཕྲུལ་རིག་ཚུ་སོ་སོ་ཡོད་མི་ལས་བརྟེན་ ཤོ་མཚུངས་མེད་པའི་ལག་ལེན་ལེ་ཤ་འཐོན་གྲོད་ནི་ཞིན་པས།

འདི་གིས་ ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཡོངས་རྫོགས་དང་མཐུན་སྒྲིག་གི་སྒོ་ལས་ ཉམས་སྤྱང་འབད་ནི་ནང་གཙོ་ནི་ཞིན་པའི་ཁར་ འགན་འཛིན་གྱི་ལམ་ལུགས་ཡང་སྒྲིང་སྒྲིང་མེད་པ་བཟོ་ནི་ཞིན་པས། དེ་མ་ཚད་ གལ་གྲིད་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་འི་འགན་ཁུར་ འདི་ ལས་སྟེ་གཅིག་ལུ་སྒྲོད་པ་ཅིན་ ཁྱིམས་འགལ་ཐོག་ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་ཚུ་ཡང་ དམ་འཛིན་འབད་ཚུགས། དེ་ལས་བརྟེན་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་བཟུམ་མའི་ལས་སྟེ་གཅིག་ལུ་ འགན་ཁག་སྒྲོད་བཞིན་པས་ ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་ འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལས་ མཉམ་སྟེབ་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཅིག་དགོས་འདུག། འདི་གིས་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ མི་སྟོབས་རིག་རྩལ་དང་ འཕྲུལ་རིག་གཉིས་ཆ་ར་དང་ལྡན་པའི་ཚན་རིག་གི་སྒོ་ལས་ བཏོན་ནི་གི་ཁྱད་རིག་རེས་བརྟན་བཟོ་བའི་ཁར་ ནགས་ཚལ་ཉམས་ སྤྱང་འབད་ནི་འི་ནང་ འགན་ཁུར་འབག་ནི་དང་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ནང་འགན་འཛིན་ཡང་བཀལ་ཚུགས་པ་ཞིན།

༢. སྒྲིར་སྟེ་གོང་འཕེལ།

ལས་འཛིན་ལུ་ ཆོང་འཕེལ་གྱི་འགན་དབང་ཚུ་བཀལ་ཡོད་པ་ལས་ ལས་སྒྲོད་ཚུ་རྒྱ་བསྐྱེད་གཏང་ནི་དང་ ཆོང་ལས་གོང་འཕེལ་གྱི་ ཐབས་བྱུས་སྣ་ཆོགས་ འཆོལ་ཞིབ་འབད་དགོས་འཐོན་ཏེ་འདུག། ཤིང་ཆས་བཏོན་ནི་ལས་ལྟག་ དེའི་རྒྱབ་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་མེད་པ་ ལས་ ལས་འཛིན་ལུ་གདམ་ཁ་ཟེར་རྩང་ ཐོན་དངོས་ཚུ་སྣ་ཁག་བཟོ་ནི་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུའི་རིན་ཐང་གི་འཕེལ་མཐུད་ ནང་ ཐད་ཀར་དུ་ཆོང་སྐྱུར་འཐབ་ནི་འདི་ཡིན་པས། འདི་གིས་ ཏེ་མ་ལས་ ཤིང་ཆས་བཟོ་གྲ་གིས་ངོ་ཚབ་འབད་དེ་ སྒྲིར་གྱི་ཆོང་ལས་ཚུ་གིས་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ལུ་ཚུ་ནང་ གལ་གཏོགས་འབད་དགོས་འཐབ་ལས་ཡིན་མ་ལས་ སྒྲིར་གྱི་ཆོང་ལས་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ གཅོ་པོ་ར་ཆུ་ཆ་འཐོབ་ནི་འི་ནང་ འདྲ་མཉམ་མེད་པའི་ངོ་འགྲན་འགྱོ་ནི་དང་ ཐབས་ལམ་འདི་ གཞུང་གི་སྒྲིར་སྟེ་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་གི་སྲིད་བྱུས་དང་ཡང་ འགལ་ནི་ཡིན་མས།

དེ་ལུ་བརྟེན་ སྒྲིར་སྟེ་ཉམས་ཆུད་ཕོག་ནི་ལས་བཀག་འཛིན་འབད་ཐབས་ལུ་ དེ་བཟུམ་མའི་ངོ་འགྲན་ཅན་གྱི་དམིགས་ཡུལ་ཚུ་ལས་ ཟུར་ནི་འི་ཐབས་ལམ་སྟོན་དགོས་དང་ དེ་གཉིས་ལས་གཅིག་ཉིན་སྤྱང་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལས་འཛིན་གྱིས་ རིན་ཐང་དང་འཕེལ་བའི་བྱ་རིམ་ནང་ གྲལ་གཏོགས་འབད་ནི་འི་དགོས་མཁོ་ལུ་ བསྒྲར་ཞིབ་འབད་དགོས་འདུག།

༣. འགན་དབང་གཙོ་བོ་ཚུའི་སྒྲུལ་སྒྲོད་ཚད་འཛིན།

རང་བཞིན་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ནམ་ར་འབད་རྩང་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒེ་འཐོབ་ཚུགས་པ་ བཟོ་ནི་འི་འགན་དབང་ཚུ་ཡོད་པ་ལས་ ལས་འཛིན་ལུ་ མི་ས་ཁར་གཅིག་ཁ་ལུ་ ཕན་གཏོད་སྒོམ་ཡོད་པའི་མི་སྟེའི་འགན་ཁུར་འདུག། དེ་ལས་བརྟེན་ དངུལ་འཕེལ་

གྱི་འགན་ཁུར་ཆེ་སྙུ་བཀལ་མི་འདི་གིས་ ལས་འཛིན་ལུ་ མི་སྲེ་དང་ཚོར་འཛིལ་གྱི་དམིགས་དོན་ཚུ་ ཚད་མཉམ་འབད་ནི་ལུ་ལྟ་ཞག་གཏང་སྲེ་ མཐའ་མཇུག་ལུ་འཐུས་ཤོར་དང་ ཡང་ན་ ལས་དོན་ཚུ་གྲུབ་མ་ཚུགས་པ་ལུ་ཐུག་ནི་གི་ཉེན་ཁ་འདུག། འགན་དབང་ཚུ་གིས་ ལས་འཛིན་གྱིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་དང་འཛིལ་བའི་ཚོར་འཛིལ་གྱི་ལས་སྣ་ཁ་ཅི་བཟུམ་འབད་རུང་ བཀག་ཆ་མ་འབད་རུང་ མི་སྲེ་ཕན་ཐབས་ཀྱི་འགན་དབང་ཚུ་ལུ་ གཙོ་བོ་བཏོན་མི་ཚུགས་ནི་འོང་།

དེ་འབད་ཕལ་ལས་ གཞུང་གིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་འགན་དབང་ཚུ་ གཙོ་བོ་ར་ འགན་དབང་གཙོ་བོ་ཚུ་ (མི་སྲེ་ཕན་ཐབས་ཀྱི་དམིགས་དོན་ཚུ་) དང་ གཞུང་གི་སྒེར་སྲེ་གོང་འཕེལ་གྱི་སྲིད་བྱུས་ དེ་ལས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ཡུན་བརྟན་གྱི་ སྒོ་ལས་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་དགོ་པའི་ ཐ་ཁྱིམས་ཀྱི་འགན་དབང་ཚུ་གི་ཐད་ཀར་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དགོས་འདུག། འདི་གིས་ ལས་འཛིན་གྱི་དགོས་དོན་ཚུ་གསལ་རི་རི་སྒེ་ཁ་ཕྱོན་ཏེ་ མི་སྲེའི་གཙོ་རིམ་ཚུ་འཛོལ་སྐྱོན་མེད་པའི་སྐབས་ཐོབ་ནང་ འགན་ཁུར་ཚུ་གྲོང་གྲོང་གི་ཁ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚུ་ལུ་ ཁ་ཕྱིར་ཕྱིན་ཏེ་ ཁ་ཕྱིར་ཕྱིན་ཏེ་ ཁ་ཕྱིར་ཕྱིན་ཏེ

ཚལ་གྱི་ལས་ཆེད་པ་ཚུ་དགོས་ཡིན། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་འཛིན་ཚད་འདི་ ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ནང་ལས་ ལས་ཆེད་པ་ཚུ་ཡོད་མེད་ལུ་རག་ལས་ངོ་ཡོངས་དང་ གལ་སྲིད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ལུ་འདི་མཇུག་བསྡུ་ནི་ནང་ ཡུན་འགྱངས་རེ་བྱུང་པ་ཅིན་ ལས་འཛིན་གྱི་འཛིན་ཚད་ལུ་ཐོ་ཝོགས་ཡིན་པས།

ལྷག་པར་དུ་ ཤིང་བཙུགས་/ཤུར་སྐྱེས་ཚུ་ཉེན་སྲུང་གི་ཐད་ ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་ཉམས་སྲུང་བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་༢༠༡༣ ཅན་མའི་ཉེས་ཁྱིམས་དང་འཐེལ་བའི་དོན་ཚན་ཚུ་བསྟར་སྤྱོད་དང་ དུས་ཐོག་ལྟ་རྟོག་འབད་དེ་ དེ་ཚུ་ལུ་ ཉེས་སྤྱོད་འབད་ནི་ལས་ ཉེན་སྲུང་འབད་ནིའི་ནང་ ལས་ཁུངས་དང་གཅིག་ཁར་མཉམ་འཐེལ་འབད་དགོས་འདུག།

༢. ཤིང་ཆས་ཆོགས་པ།

ཤིང་ཆས་ཆོགས་པ་འདི་ ཁྱིམས་མཐུན་གཅིག་ཏུ་ཡང་ཐོ་བཀོད་མ་འབད་ཕ་ལས་ ཁྱིམས་མཐུན་གྱི་གཞི་རྟེན་མེན་འདུག། ཡིན་རུང་ འདི་གིས་ ཤིང་ཆས་བཙོ་གྲ་ཀ་རེ་ཏོ་ཚབ་ཆོགས་པ་ཅིག་སྟེ་ ཤིང་ཆས་བགོ་སྐལ་ལེན་ནིའི་ནང་སྤྲོ་ཤུགས་ཅན་སྟེ་བཅའ་མར་གཏོགས་ཏེ་ཡོད་པ་ལས་ ལས་འཛིན་གྱིས་ ཤིང་ཆས་བཏོན་གྱི་དང་བཀྲམ་སྟེལ་གྱི་ཐབས་ལམ་དང་འཁྱིལ་ ཤིང་ཆས་བགོ་སྐལ་འབད་ནིའི་ནང་ ཤིང་ཆས་ཆོགས་པ་དང་གཅིག་ཁར་མཉམ་འཐེལ་འབད་དེ་འདུག། བགོ་སྐལ་ཆུབ་ཡོད་པའི་ཤིང་ཆས་ཚུ་ ཤིང་བ་འཕྲུལ་ཁང་ཚུ་གིས་དངུལ་སྤྲོད་ཚུ་འབད་བའི་ཤུལ་ལས་ ལས་འཛིན་གྱི་བཞག་ཁང་ནང་ལས་འཐུ་འབགས་པ་ཡིན་པས། འཕྲལ་འཕྲལ་ ཤིང་བ་འཕྲུལ་ཁང་ཚུ་གིས་ དུས་ཡུན་མང་ཚད་ལས་ལྷག་ཤིང་ཆས་ཚུ་ མ་འབགས་པར་ལུས་ཡོད་པའི་དུས་སྐབས་ཡང་འཐོན་ཡོད་རུང་ འགན་འཁྱི་གི་ལམ་ལུགས་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་མེད་པ་ལས་ ལས་འཛིན་གྱིས་ཤིང་ཆས་བཏོན་གྱི་དང་ བཀྲམ་སྟེལ་གྱི་ཐབས་ལམ་དང་འཁྱིལ་ ཉེས་ཆད་ཀྱི་དོན་ཚན་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་མ་ཚུགས་པར་འདུག།

༣. རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོགས་ཆུང་།

སྤྱི་ལོ་༢༠༠༨ གྱི་བཀའ་རྒྱ་དང་འཁྱིལ་བ་ཅིན་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ཤིང་ཆས་ཚུ་བཏོན་ནིའི་ནང་ རིན་གོང་རེས་བདེན་གཏང་ཡོད་མི་ཚུ་ བཅུ་འཛོག་འབད་ཚར་བའི་ཤུལ་ལུ་ གོང་ཚད་ཚུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོགས་ཆུང་གིས་ གཏན་འབེབས་བཙོ་དགོས་སྟེ་ཡིན་པས། གོང་ཚད་འདི་ ལས་འཛིན་གྱིས་ ཕུལ་ཡོད་པའི་རིན་གོང་རྒྱར་མ་ཅིག་ལུ་གཞི་བཞག་ནི་མེན་རེས་བརྟན་བཙོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ རང་དབང་ཅན་གྱི་གཙུག་སྟེ་གཅིག་གིས་ རིན་གོང་གི་འཛིན་ཚད་ལུ་ བརྟག་ཞིབ་དང་ ལོག་བདེན་ཁུངས་དཔྱད་ཞིབ་འབད་ནིའི་ལས་ལུགས་ཅིག་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོས་འདུག། རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོགས་ཆུང་དང་གཅིག་ཁར་མཉམ་འཐེལ་འབད་དགོ་མི་འདི་ཡང་ གཙོ་བོ་ར་ ཉོ་ཚུགས་པའི་གོང་ཚད་རེས་བརྟན་བཙོ་ནི་དང་ ལས་འཛིན་གྱི་འཛིན་ཚད་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ཐུང་ཡོད་པའི་གནས་གོང་ཚུ་ མི་ཕར་ཚུ་ལུ་ མི་བཀལ་ནིའི་དོན་ལུ་ཡིན་པས།

༤. ཉོ་སྤྱོད་ཉེན་སྲུང་ཡིག་ཚང་། བསྟན་རྩོམ་ལྷན་ཁག།

སྤྱི་ལོ་༢༠༠༧ ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ བསྟན་རྒྱས་ལྟན་ཁག་གིས་ ཤེང་ཆས་ཀྱི་གོང་ཚད་ཚུ་ ལྟ་རྟོག་འབད་དགོ་པའི་ཁར་ བརྡ་བརྒྱུད་ཀ་རའི་ནང་ གོང་ཚད་ཚུ་གི་ཁྱབ་བསྒྲགས་ཡང་འབད་དགོས་སྟེ་འདུག། ཨིན་རུང་ ཉོ་སྟོད་ཉེན་སྲུང་ཡིག་ཚང་གིས་ གོང་ཚད་ཚུ་ལུ་ལྟ་རྟོག་འབད་ཡོད་པའི་སྒྲུབ་ཆེད་ཚུ་ཀ་ནི་ཡང་མིན་འདུག། དེ་འབད་ཕ་ལས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོགས་ཆུང་གིས་ ཀཏན་འགེབས་བཟོ་ཡོད་པའི་གོང་ཚད་ཚུ་བསྟར་སྤྱོད་འབད་ནི་འི་དོན་ལུ་ ལྟ་རྟོག་གི་འཁན་ཁྲར་འདི་ ཡར་ཏག་ཀཏང་དགོས་འདུག།

९.३ སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྟན་ཁག་གིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་རིན་བཀོད་ཆོགས་ཆུང་གི་ལྟ་འབད་ཐངས་ཀྱི་ ལམ་སྟོན་ཡོངས་རྫོགས་ཅིག་གིས་བཟོ་འབད་དགོས།

སྤྱི་ལོ་༢༠༠༧ ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་འདི་མ་གཏོགས་ གཞན་དམིགས་བསལ་ཀྱི་ལྟ་དང་འགན་ཁྲར་ཚུ་གསལ་སྟོན་འབད་ནི་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུའི་གོང་ཚད་གཏན་འབེབས་བཟོ་བའི་བྱ་རིམ་ཚུ་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ ཚུལ་མཐུན་ཀྱི་ལམ་སྟོན་ཅིག་མིན་འདུག། ལམ་སྟོན་ཚུ་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ ཆོགས་ཆུང་ཚུའི་འགྲུབ་ཚུལ་དང་ ཞལ་འཛོམས་ཚུ་འགོ་འཛིན་འཐབ་ནི་ དེ་ལས་ ཐོས་ཆོད་ཚུའི་ཐུན་ཐོ་བཞག་ནི་དང་ གོང་ཚད་གཏན་འབེབས་བཟོ་ནི་ཚུ་ འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནིའི་ནང་ ཆད་སྐྱོན་ལེ་ཤ་བྱུང་སྟེ་འདུག།

ཆོགས་ཆུང་འདི་ ཚུལ་མཐུན་སྒྲ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་དང་ བཀའ་རྒྱ་འདི་གིས་ དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་དོ་བཟུམ་སྟེ་ ལྟ་འགན་ཚུ་དོན་སྒྲིན་ཅན་ཀྱི་ཐོག་ལས་ མཛད་ཐབས་ལུ་ ཆོགས་ཆུང་གི་ལྟ་དང་འགན་ཁྲར་ཚུ་དབྱེ་གསལ་རྒྱས་སྟེ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུའི་གོང་ཚད་གཏན་འབེབས་བཟོ་ནིའི་བྱ་རིམ་ཚུའི་ལག་ལེན་ཀྱི་ལམ་སྟོན་ཚུལ་མཐུན་ཅིག་གིས་བཟོ་འབད་དགོས་འདུག།

९.९ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ཁེ་འབབ་ཡར་སེང་རྒྱབ་ནིའི་དོན་ལུ་ རིན་གོང་ཚད་འཛིན་ཀྱི་ ཐབས་ལམ་སྒྲིང་སྒྲིང་ཅིག་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོས།

དངུལ་འབྲེལ་རྩིས་བཤད་དཔྱད་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ ལོ་ངོ་ཚུ་ནང་ ཁེབ་ས་ཚུ་ ཤོ་མཚུངས་མེད་པའི་གསལ་སྟོན་བྱུང་ཡི། ཆོང་སྒྲུར་ཚུ་ཡར་སེང་རྒྱབ་ཡོད་རྒྱུང་ ཁེ་འབབ་ཚུ་མར་ཕབ་སོང་ཡོད་པའི་གནས་སྟངས་ཚུ་ཡོད་པ་དང་ དེ་གིས་ ཆོང་སྡེ་གིས་གནས་གོང་ཚད་འཛིན་འབད་མ་ཚུགས་པ་ལས་ ཁེབ་ས་ཡར་སེང་མ་འབད་མ་ཚུགས་པའི་བརྡ་སྟོན་འབད་ལམ། དེ་སྟེ་ ཁེ་འབབ་ཤོ་མཚུངས་མེད་མི་འདི་ གཙོ་བོ་ར་ ཆོང་སྡེ་གི་གནས་རིམ་དང་ སྡེ་ཕན་རང་སོའི་གནས་རིམ་གཉིས་ཆ་རའི་ནང་ རིན་གོང་ཚུ་རྒྱུན་གཏན་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ ཨིན་པས། ཐོན་དངོས་ཅོག་ཐདཔ་བཟོ་སྐྱུན་འབད་བའི་སྡེ་ཕན/ལུང་ཕྱོགས་སོ་སོ་ཚུ་གི་བར་ན་ཁྱད་བསྡུར་འབད་བའི་སྐབས་ཡང་ གོང་ཚད་དང་ དེའི་ཐོན་དངོས་ཀྱི་བར་ན་ ཁྱད་པར་ཚུ་འཐོན་ཡི། གལ་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་ལུ་ ཚུལ་མཐུན་ཀྱི་རིན་གོང་རྩིས་འཛིན་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ཅིག་ཡོད་པ་ཅིན་ དགོས་བཟོད་ཁྱངས། དོ་འགྱན་ཅན་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཚུ་ དེ་ལས་ འཕྲལ་རིག་ནང་འགྱུར་བཅོད་དང་ ཐོན་དངོས་ཚུ་ལུ་ ཏུས་དང་བསྡུན་པའི་དགོས་བཟོད་བཟུམ་མའི་ རྒྱ་ཆྱེན་ལས་བརྟེན་བྱུང་པའི་ཁྱོང་རྒྱད་ཚུ་ བཀག་འཛིན་འབད་ནི་ལུ་ཕན་ཐོགས་བྱུང་འོང་།

ལས་འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་མཐུན་གྱི་གནས་གོང་ཚད་འཛིན་ཐབས་ལམ་རྒྱ་གི་སྒོ་ལས་ གནས་གོང་རྒྱ་མར་ཕབ་འབད་ནི་གི་གོ་སྒྲས་འདུག། དེ་འབད་ཕ་ལས་ ལས་འཛིན་གྱིས་ ཆོང་ལས་སྟེ་ཕན་རྒྱ་ནང་ལས་ཕར་དང་ སྤྱི་བཏང་ཆོང་སྟེའི་གནས་རིམ་ནང་ དེའི་ལས་སྤྱོད་རྒྱའི་ དོན་སྒྲིན་ཅན་གྱི་རིན་གོང་འཐོབ་ནི་གི་དོན་ལས་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་གནས་གོང་ཚད་འཛིན་གྱི་ཐབས་ལམ་རྒྱ་ བསྒྲར་ཞིབ་མཛད་དེ་ སྒྲིང་ སྒྲིང་བཟོ་དགོས་འདུག།

༩.༥ རང་བཞིན་ཐོན་སྒྲུབ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ འཕྲུས་ཆས་དང་ མཁོ་ཆས་རྒྱ་གི་བཀོལ་སྤྱོད་ཡར་ངྲག་ གཏང་དགོས།

ལས་འཛིན་གྱི་འགན་དབང་རྒྱ་བསྐར་སྤྱོད་འབད་ཐབས་ལུ་ ཆོང་སྟེའི་ཉིན་བསྐར་གྱི་ལས་སྤྱོད་ནང་ མེད་ཐབས་མེད་པའི་འཕྲུལ་ཆས་དང་ སྐྱམ་འཁོར་སྐ་ཆོགས་ཡོད་པ་ཨིན། འཕྲུལ་ཆས་མང་ཚོས་ར་ སྤྱི་བཏང་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་ལུ་མེན་མི་དང་ ཁྲོམ་ཁར་མ་འཐོབ་པའི་ དམིགས་བསལ་ལྟ་དང་འཐེལ་བའི་འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་ཨིན་པས། ལས་འཛིན་གྱིས་ འདས་པའི་ལོ་ངོ་ཚུ་ནང་ འཕྲུལ་ཆས་དང་མཁོ་ཆས་ཚུ་གི་ ནུས་ཚད་དང་འཁྱེལ་ཏེ་ བཀོལ་སྤྱོད་འབད་མ་ཚུགས་པས། ལས་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༥ ལས་༢༠༣༠ ཚུན་གྱི་འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་ལུ་ ལས་ སྤྱོད་བྱ་རིམ་གྱི་གནས་ཚད་ཅིག་བཟོ་སྟེ་འདུག། འཕྲུལ་ཆས་དང་ མཁོ་ཆས་ཚུའི་ལག་ལེན་ཡོངས་རྫོགས་དང་ དོན་སྒྲིན་ཅན་གྱི་འཛིན་ སྐྱོང་འབད་ཚུགས་པར་བརྟན་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལས་འཛིན་གྱིས་ གལཱུ་གས་ལལ་ཚུ་ལུ་དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་དགོས་འདུགཿ

༡. འཕྲུལ་ཆས་ཚུའི་ཐུབ་ཚད་དང་ ལས་སྤྱོད་གྱི་གནས་སྟངས་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ བཀོལ་སྤྱོད་ ཉམས་བཅོས་དང་རྒྱུན་སྐྱོང་ དེ་ལས་ སོར་ཚབ་དང་ མ་བཏུབ་སྟེ་བཏོན་ནི་ཚུ་གི་ཐབས་བྱུས་གསལ་རི་རི་ཅིག་གསར་བཟོ་འབད་ནི།

༢. འཕྲུལ་ཆས་ཚུ་ལུ་ དུས་ཐོག་གི་ཉམས་བཅོས་དང་རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ཆེད་དམིགས་ཀྱི་སྐྱམ་འཁོར་བཅོས་ཁང་གཞི་བཙུགས་ འབད་ནི་དང་ ཡང་ན་ འཐེལ་ཡོད་སྟེ་ཚན་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འཐེལ་འབད་ནི།

༣. འཐེལ་ཡོད་ལས་སྟེ་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འཐེལ་གྱི་ཐོག་ལས་ འཕྲུལ་ཆས་ལག་ལེན་པ་ཚུ་ ངོ་སྤྲོར་འབད་ནི་གི་ལམ་ལུགས་ ཅིག་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི།

༤. ལུང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་གི་འཕར་ནི་ནང་ རྒྱུན་སྐྱོང་གི་འཕར་གཞི་དང་འཁྱེལ་ སོར་ཆས་ཚུ་ཡོད་པ་རིས་བརྟན་བཟོ་ནི།

༩.༦ རང་བཞིན་ཐོན་སྒྲུབ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ལས་འཛིན་ཐབས་བྱུས་འཆར་གཞི་འདི་ ལོ་བསྐར་གྱི་འཆར་ གཞི་ཚུ་གི་ཐོག་ལས་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་འདི་ལམ་ལུགས་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོས།

ལས་འཛིན་ཐབས་བྱུས་འཆར་གཞི་འདི་ ཐབས་བྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཆས་ཅིག་འབད་ལས་ ལས་འཛིན་གྱི་དུས་མཚམས་༢༠༢༨ ལས་༢༠༣༠ ཚུན་གྱི་མདུན་ལམ་ཡོངས་རྫོགས་སྟོན་མ་ཨིན་པས། དམིགས་གཏད་ཚུ་ ཆོང་སྟེ་གི་ལོ་བསྐར་ལས་འཐེལ་ཆིངས་ཡིག་ལུ་ཕབ་སྟེ་ ལོ་རིམ་ བཞི་འཐུག་མི་སེར་རྒྱུ་ཧོར་གཞི་བཟུང་དང་གཅིག་ཁར་ མཚན་རྟགས་བཀོད་དོ་ཡོད་པ་དང་ དེ་ལས་ཡང་ལྷག་སྟེ་ སྟེ་ཚན་གྱི་གནས་ རིམ་ཚུ་ནང་ཡང་བཙུགས་ཏེ་འདུག། ཨིན་རྒྱུ་ ཆིངས་ཡིག་ཚུ་ དམིགས་གཏད་རྒྱུར་མ་ཅིག་ཨིན་མ་དང་ དེ་ནང་ལུ་ སྟེ་ཚན་དང་མི་ཏོག་ ཚུ་ལུ་སྤྱོད་ཡོད་པའི་དམིགས་བསལ་གྱི་ལས་སྣ་ཚུའི་ཐོག་ལས་ བསྐར་སྤྱོད་འབད་དགོ་པའི་དམིགས་བསལ་གྱི་ཐབས་བྱུས་ཚུ་བཀོད་དེ་

མེད་པ་ལས་ ལོ་བསྟར་སྟན་ཞུ་ཚུའི་ཐད་ འབྲེལ་མཐུད་མེད་པ་སྒྲ་མཐོང་ཡི། ལས་འཛིན་ལུ་ ལས་འཛིན་ཐབས་བྱས་འཚར་གཞི་གི་ཐབས་བྱས་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལོ་བསྟར་སྟན་ཞུ་ས་ས་སྒྲ་བཏོན་ནི་གི་ལམ་ལུགས་མིན་འདུག། གླུབ་འབྲས་ཀྱི་དམིགས་གཏད་ཚུ་ ཆིངས་ཡིག་གི་གནས་རིམ་ཚུ་ནང་དབྱེ་ཞིབ་འབད་དོ་ཡོད་པ་ཨིན་རྐྱང་ ཐབས་བྱས་ཚུ་ག་ར་ ཆིངས་ཡིག་ནང་བཀོད་དེ་མེད་པ་དང་ ལོ་བསྟར་འཚར་གཞི་ཚུ་ བཟོ་ནི་གི་ལམ་ལུགས་མེད་པ་ལས་བརྟེན་ ལོ་བསྟར་གྱི་ལས་སྣ་ཚུ་ལུ་ ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་གི་གཞི་རྟེན་ མིན་འདུག།

དེ་ལས་བརྟེན་ ཐབས་བྱས་ཀྱི་རེ་འདུན་ཚུ་ཡང་ ལོ་བསྟར་འཚར་གཞི་ཚུ་གི་ཐོག་ལས་ ལས་སྟེ་ནང་འཁོད་ཀྱི་སྟེ་ཚན་དང་ མི་ངོམ་ཚུ་ལུ་ འགན་སྤྲོད་འབད་དེ་ ལག་ལེན་འཐབ་དགོས་འདུག། ཆིངས་ཡིག་ཚུ་ ལག་ལེན་འཚར་གཞི་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་བཟོ་དགོས་འདུག།

༩.༧ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ལས་འཛིན་གྱི་བྱ་ལོན་འཛིན་སྐྱོང་གི་ལམ་ལུགས་སྒྲིང་སྒྲིང་བཟོ་སྟེ་ བྱ་ལོན་དྲན་གསོའི་ཐབས་ལམ་སྒྲིང་སྒྲིང་བཟོ་དགོས།

བྱ་ལོན་ཚད་འཛིན་དང་འཛིན་སྐྱོང་གི་དོན་ལས་ བཟོ་ཡོད་པའི་བྱ་ལོན་གྱི་སྲིད་བྱུས་ནང་ བྱ་ལོན་འཛིན་སྐྱོང་གི་ཁྱད་ཆོས་ཀ་ར་མ་ཚང་པར་ འདུག། བྱ་ལོན་ཐོག་ལས་ ཆོང་ཁྱེ་མི་གི་འོས་ཚད་ནང་ རྒྱབ་འགལ་ཡོད་པའི་ཁྱིམས་དོན་ཚུ་ཚུད་དེ་འདུག། རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༠ སྤྱི་བླ་་ཨ་ པའི་སྤྱི་ཆེས་་༣༠ ཚུན་ ཆོང་མཁོན་པ་་༢༢། ལས་ བྱ་ལོན་དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་་ཨ་ཅ ཡོད་པའི་ངོས་འཛིན་བྱུང་ཡི། སྲིད་བྱུས་འདི་ནང་ ཆོང་མཁོན་པ་སྤྱིར་བཏང་ཚུའི་བྱ་ལོན་གྱི་འོས་འབབ་བརྒྱ་ཞིབ་འབད་ནི་ཐུ་རིམ་ཚུ་ གা་ནི་ཡང་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་མིན་འདུག། ཁྱད་མཐའ་གི་བྱ་རིམ་ཅིན་ ལས་འཛིན་ལུ་ ཆོང་མཁོན་པ་ཚུ་ གིས་ བྱ་ལོན་སྤྲོད་མ་ཚུགས་མི་ལས་བརྟེན་ ཁྱོང་རྒྱད་ཕོག་པའི་ཁྱེན་ཁ་ལས་ ཁྱེན་སྤྱང་འབད་ཚུགས་ནི་ཨིན་པས། རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ བྱ་ལོན་ཚུ་མ་སྤྲོད་པའི་སྒོ་གོང་ལས་ དེ་བཟུམ་མའི་བཏུག་ཞིབ་ཚུ་འབད་ནི་མེད་པའི་ཤེས་རྟོག་བྱུང་ཡི། ཆོང་སྟེ་གིས་ བྱ་ལོན་ཚུ་ འོས་ཤིང་འཚམས་པའི་དུས་ཐོག་ལུ་ལེན་མ་ཚུགས་མི་ལས་བརྟེན་ ཆོང་སྟེའི་ དངུལ་སྐྱེར་རྒྱ་དངོས་ཀྱི་གནས་ཚད་ལུ་གཞོད་པ་ མ་ཚད་ གལ་སྲིད་ དགོངས་ཡངས་གཏང་དགོ་པ་ཅིན་ དངུལ་འབྲེལ་གྱི་གྲྭབ་འབྲས་ལུ་ཡང་ཐོ་ཡོག་ནི་ཨིན་པས།

དེ་འབད་ཕ་ལས་ ལས་འཛིན་གྱི་བྱ་ལོན་དང་འོང་ཁྱེས་ཚུ་འཛིན་ཚད་ཅན་དང་ དོན་སྲིན་ཅན་སྒྲ་ཚད་འཛིན་འབད་ཐབས་ལུ་ ལས་འཛིན་ཀྱིས་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་སྲིད་བྱུས་འདི་བསྐྱར་ཞིབ་མཛད་དེ་ བྱ་ལོན་འཛིན་སྐྱོང་གི་ལམ་ལུགས་ཚུ་ ཡོངས་རྫོགས་སྒྲ་སྒྲིང་སྒྲིང་བཟོ་དགོས་འདུག།

༩.༨ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ཐོན་དངོས་ཚུ་ཆོང་སྐྱུར་གྱི་དོན་ལས་ ཞིབ་འཚོལ་དང་གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་དོན་ཚུ་རྒྱ་སྐྱེད་གཏང་དགོས།

ལས་འཛིན་འདི་ ཆོང་སྐྱུར་དང་འབྲེལ་བའི་ཤིང་ཆས་ཚུ་ བཏོན་ནི་དང་བཀྲམ་སྒྲིལ་འབད་བའི་ལས་སྟེ་གཙོ་བོ་ཅིག་ཨིན་རྐྱང་ ཆོང་འབྲེལ་ཀྱི་ཐབས་བྱུས་ཚུ་བཟོ་སྟེ་མིན་འདུག། ཆོང་ལམ་བཏུག་ཞིབ་མ་འབད་མི་ལས་བརྟེན་ ལས་འཛིན་ཀྱིས་ ཤིང་ཆས་དང་ རྡོ་རྡུག་འབོར་ཆེ་ དགས་སྒྲ་ བཙོང་མ་ཚུགས་པར་ལུས་ཏེ་འདུག། ནང་འཁོད་ཀྱི་ཆོང་མཁོན་པ་ཚུ་གིས་ ཁེ་འདབ་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་ནང་ལས་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་

ཐོན་དངོས་ཚུ་འགོང་ཆེ་དགས་སྒྲེ་ནང་འཇེན་འབད་དེ་འདུག། རྒོ་རྒྱ་གི་དགོས་བཙོད་བཀོད་མི་མེདཔ་ལས་ རྒོ་དཀྱུམ་སྲེ་ཕན་ཚུ་ སྒོ་བསྡམ་དགོཔ་འཐོན་ཡོད་མི་ལས་བརྟེན་ བཅོང་མ་ཚུགས་པར་མཇོད་ཆས་ལྷག་ལུས་ལེ་ཤ་འཐོན་ཏེ་འདུག། འདི་ཚུ་གཙོ་བོ་ར་ ཆོང་ལམ་ལེགས་ཤོམ་སྒྲེ་བརྟག་ཞིབ་མ་འབད་མི་དང་ ཐོན་དངོས་ལྷག་འཐེབ་ཚུ་ བཅོང་ནི་འི་འོས་ལྷན་གྱི་ཐབས་ཐྲུས་མེད་མི་ལས་བརྟེན་ཐྲུང་ནུག།

དེ་འབད་ཕ་ལས་ ལས་འཛིན་གྱིས་ དགོ་འདོད་ཚུ་སྟོན་དཔག་འབད་ནི་དང་ ཐོན་དངོས་ཚུ་ཆོང་འཕེལ་འཐབ་ནི་འི་ཐབས་ཐྲུས་གསར་བཟོ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཆོང་འཕེལ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཚུ་ནང་ ཞིབ་འཚོལ་དང་ གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་སྣ་ཚུ་ རྒྱ་སྐྱེད་གཏང་དགོཔ་འདུག།

༩.༨ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ལས་འཛིན་གྱི་མི་སྟོངས་གོང་འཕེལ་གྱི་ཐབས་ལམ་དང་ ལས་དོན་འཛིན་སྐྱོང་གི་ལམ་ལུགས་ཚུ་སྒྲིང་སྒྲིང་བཟོ་དགོཔ།

ལས་སྲེ་ནང་འཁོད་ལུ་ མི་སྟོངས་ལྷོགས་གྲུབ་ཡུན་བརྟན་བཞག་ནི་དང་ བཙོན་ཤུགས་ཅན་གྱི་ལས་མིའི་ཐོག་ལས་ ལས་དོན་ཡར་རྒྱག་གཏང་ཐབས་ལུ་ ལས་གཡོག་གོང་འཕེལ་གྱི་དགོས་མཁོ་ཚུ་ འཕེལ་ཡོད་སྟྲོང་བརྟར་དང་ རྒྱ་སྐྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་དང་ ལུ་འབད་སའི་གནས་སྟངས་ལེགས་ཤོམ་གྱི་སྒོ་ལས་ བསལ་དགོཔ་ཨིན། ལས་ཁྱེད་པ་ཚུ་ལུ་ ས་གནས་ཀྱི་གནས་རིམ་ནང་ ལུ་གཡོག་གི་གནས་སྟངས་དང་ ཉེན་སྲུང་སྟྲོད་ཡོད་མི་ཚུ་ ལེགས་བཅོས་འབད་དགོཔ་འདུག།

དེ་འབད་ཕ་ལས་ ལས་འཛིན་གྱིས་ ལྷོགས་གྲུབ་དང་ གྲུབ་འཕྲས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ དེ་ལས་ སྟྲོང་བརྟར་གྱི་དགོས་མཁོ་ཚུ་དམིགས་དོན་ཆེ་བའི་སྒོ་ལས་དང་ ལུ་གཡོག་འབད་སའི་ས་གོ་གི་གནས་སྟངས་ཚུ་ཡང་ འོས་མཐུན་སྲེ་སྟྲོད་ཐོག་ལས་ སྐྱེང་རྒྱས་ལྷན་པའི་ལས་མི་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་བཞག་ཐབས་ལུ་ མི་སྟོངས་གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་སྣ་ཚུ་ སྒྲིང་སྒྲིང་བཟོ་ནི་ལུ་དམིགས་གཏད་བཀྲེད་དགོཔ་འདུག། ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་དཀའ་དཔལ་ཚུ་བསལ་ཐབས་ལུ་ ཐབས་ཤེས་གཞན་མི་ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ གཤམ་གསལ་ཚུ་མཇུད་དགོཔ་འདུག།

1. མི་སྟོངས་གྲོས་ཆོད་ཀྱི་ཐོ་ཚུ་ ལེགས་ཤོམ་སྒྲེ་རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་ནི།
2. ལས་གཡོགཔ་ཚུ་གསར་བཙུགས་འབད་བའི་སྐབས་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱུ་ནོར་གཞི་བཟུང་གི་ལམ་སྟྲོན་སྒྲིག་གཞི་ཚུ་ལུ་གནས་ནི།
3. ལུ་གཡོག་གི་འཕྲོད་བསྟེན་ཉེན་སྲུང་གི་ལམ་ལུགས་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི།
4. འཐུས་ཚུ་བཟུམ་མའི་སྒོ་འཐུས་ཀྱི་དངུལ་སྒྲོད་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི།

༩.༧༠ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ འཁོར་ལམ་ཉམས་བཅོས་ཀྱི་འཆར་དངུལ་བགོ་བཀྲམ་འབད་ནི་ཚུ་ ཞིབ་འཇུག་འབད་དགོཔ།

ལས་འཛིན་ཀྱིས་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྲེ་ཕན་ཚུ་ནང་ལས་ བཏོན་ནི་དང་བཀྲམ་སྒེལ་འབད་ནི་གི་དོན་ལས་ ནགས་ཚལ་ཀྱི་འཁོར་ལམ་བཟོ་སྐྱན་འབད་ནི་འདི་ གནམ་མེད་ས་མེད་ཁག་ཆེ་དགས་ཅིག་ཨིན། ནགས་ཚལ་ཀྱི་འཁོར་ལམ་ཚུ་ བཟོ་སྐྱན་འབད་ནི་དང་ ཉམས་བཅོས་འབད་ནིའི་ཐད་ཁར་ ཆད་སྐྱོན་ཚུ་ངོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། གནད་དོན་གཙོ་བོ་གཅིགཔོ་འདི་ གནམ་གཤིས་ གནས་སྟངས་མ་འདཔ་ཚུ་དང་ བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཁྱངས་ཁ་ དེ་ལས་ ཉམས་བཅོས་ཀྱི་ཚད་ཚུ་ལུ་མ་ལྟོས་པར་ འཁོར་ལམ་གཱར་ལུ་ ཉམས་

བཅོས་ཀྱི་འཆར་དངུལ་ཚུ་གཅིག་མཚུངས་སྒྲ་བགོ་བཀྲམ་ (ཀི་ལོ་མི་ཏར་རེ་ལུ་ ལོ་བསྡར་བཞིན་དུ་ དངུལ་གྲམ་$1,000) འབད་མི་འདི་ཨིན་པས།

དེ་འབད་ཕ་ལས་ ལས་འཛིན་གྱིས་ འཁོར་ལམ་གྱི་ཐོ་གཞུང་ཡོངས་རྫོགས་ཅིག་རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་དེ་ ཉམས་བཅོས་ཀྱི་འཆར་དངུལ་ཚུ་ དེ་བསྡུན་གྱི་དགོས་མཁོ་དང་འཁྱེལ་ བགོ་བཀྲམ་འབད་ནི་གི་འཆར་གཞི་བཙུམ་དགོས་འདུག།

༩.1 རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ཆོང་ལས་ཐོན་སྐྱེད་འཆར་གཞི་རིམ་ལུགས་(ERP)འདི་ འདི་འཕྲོ་ལས་ལག་ལེན་འཐབ་དགོས།

ཆོང་ལས་ཐོན་སྐྱེད་འཆར་གཞི་གི་རིམ་ལུགས་(ERP)འདི་ ཞབས་ཏོག་གི་འཛིན་ཚད་དང་ གནས་སྡུད་འཛིན་སྐྱོང་ལེགས་བཅོས་ཡར་ངག་གཏང་ཐབས་ལུ་ གསར་བཟོ་འབད་འབད་ཕ་ཨིན་རུང་ ད་ལྟོ་ཡང་ ཡོངས་རྫོགས་སྒྲ་ལག་ལེན་མ་འཐབ་པར་འདུག། དེ་མ་ཚད་ ལས་གཡོགས་ལ་ལུ་ཅིག་ལུ་ རིམ་ལུགས་ནང་ལུ་ གནས་སྡུད་བཙུགས་ནི་གི་ལྟོགས་གྲུབ་ར་མེད་པའི་ཤེས་རྟོག་བྱུང་ཡོད་པ་དང་ འདི་ ལས་བརྟེན་ ཡིག་ཚང་ལྟེ་བ་དང་ ལུང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་གི་རྒྱུན་སྐྱོང་འབད་མི་ བརྡ་དོན་ཚུ་ ཤོ་མཚུངས་མེདཔ་ལས་ གནད་སྡུད་ཚུ་ལུ་ ཆ་བཞག་མི་ཚུགས་ནི་ཨིན་པས། དེ་འབད་ཕ་ལས་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ གཤམ་གསལ་གྱི་གོས་འདེབས་ཚུ་ཕྱལཕ་ཨིན།

1. ལས་འཛིན་གྱིས་ གནས་སྡུད་ཤོ་མཚུངས་མེདཔ་དང་ གནས་སྡུད་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་གོས་ཐག་གཅད་ནི་ལུ་ ལྟན་ཐབས་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཐོན་སྐྱེད་འཆར་གཞི་རིམ་ལུགས་འདི་ ལག་ལེན་འཐབ་དགོས་འདུག།

2. ཐོན་སྐྱེད་འཆར་གཞི་རིམ་ལུགས་ལག་ལེན་འཐབ་དགོ་པའི་ལས་གཡོགས་ཀ་ར་ལུ་ རིམ་ལུགས་འདི་དོན་སྒྲིན་ཅན་གྱི་ཐོག་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དོན་ལུ་ རིམ་ལུགས་འདི་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དང་ གནས་སྡུད་ཚུ་རིམ་ལུགས་ནང་བཙུགས་ནི་འི་སྒྲོང་བརྡར་ ཚུ་ཕྱིན་དགོས་འདུག།

ལེའུ་༥ པ། མཇུག་དོན།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ འགན་དབང་ཚུ་སྐྱེལ་སྤྲོད་འབད་ཐབས་ལུ་ ཁྱིམས་འཐེལ་དང་གཙུག་སྟེའི་གཞི་བཀོད་ཚུ་ལངས་སྒྲེ་ཡོད་མེད་བརྟག་ཞིབ་འབད་ནི་དང་ མི་མང་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ནམ་ར་འབད་རྩུང་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒྲེ་སྤྲོད་ནི་གི་འགན་དབང་གཙོ་བོ་ཚུ་གྲུབ་ནི་ནང་ འཛིན་ཚད་དང་དོན་སྲིན་ཚུ་བསྡུར་ཞིབ་འབད་གི་དོན་ལུ་ ལས་འཐེལ་རྩིས་ཞིབ་འདི་འགོ་འཛིན་འཐབ་ཡོད་པ་ཨིན། རྩིས་ཞིབ་འདི་གིས་ དུས་མཚམས་ ༠༧/༠༧/༢༠༢༣ ལས་ ༣༠/༡༢/༢༠༢༠ ཚུན་འགན་ཡོད་པ་ཨིན།

ལས་འཛིན་གྱིས་ རང་བཞིན་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བཏོན་ནི་འདི་དོན་ལུ་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྟངས་དང་ ཉེན་སྲུང་དང་འཐེལ་བའི་ཁྱིམས་ལུགས་དང་ བཅའ་ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་ དེ་ལས་ བཀོད་རྒྱ་དང་ བཀའ་རྒྱ་ དེ་ལས་ ལས་འཛིན་འཛིན་རྫོང་དང་འཐེལ་བའི་སྒྲིག་གཞི་ ལེ་ཤ་གིས་ཚད་འཛིན་འབད་དེ་འདུག། ལས་འཛིན་ལུ་ རང་བཞིན་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ཡུན་བརྟན་ཡོད་པ་རེས་བརྟན་བཙོ་ནི་དང་ མི་སེར་ཚུ་ ལུ་ རང་བཞིན་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ནམ་ར་འབད་རྩུང་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒྲེ་སྤྲོད་ཚུགས་པ་བཙོ་ནི་གི་འགན་དབང་རྩ་ཅན་ཚུ་ཡོད་པ་ཨིན། ལས་འཛིན་འདི་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱུ་ཧོར་གཞི་བཟུང་གི་འོག་ལུ་སྒྲེ་ ལུ་འབད་དོ་ཡོད་པ་ལས་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱུ་ཧོར་གཞི་བཟུང་གིས་ དངུལ་འཐེལ་གྱི་དམིགས་གཏད་བཙོ་ཡོད་མི་དང་འཁྱོལ་ ཁེ་འབབ་བཙོ་ཐོག་ལས་ ཆོང་འཐེལ་གྱི་དམིགས་དོན་ཚུ་ཡང་གྲུབ་དགོ་པའི་ འགན་ཁག་ཡོག་སྟེ་འདུག། ལས་འཛིན་ལུ་ ཁེ་འབབ་བཙོ་ནི་གི་ལུ་འགན་བཀལ་མི་དེ་གིས་ ཆོང་སྟེ་གིས་ སྟ་ཁག་ཆོང་ལས་རྒྱ་སྐྱེད་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ཆོང་འཐེལ་ནང་ ཐད་ཀར་དུ་ཆོང་སྡུར་འཐབ་ནི་གི་འཐེལ་མཐུན་བཙོ་ནི་བཟུམ་མའི་ ཆོང་འཐེལ་གོང་འཕེལ་གྱི་ཐབས་བྱེས་ཚུ་ བཅོམ་ནི་འདི་བསམ་དཔྱད་བསྐྱེད་བཅུག་ནི་ཨིན་མས། འདི་གིས་ ལས་འཛིན་ལུ་ ཁེབ་ས་ཡར་སེང་རྒྱབ་ནི་གི་དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་བཅུག་སྟེ་ མཐའ་མཇུག་ལུ་ ཆོང་འཐེལ་གྱི་ལས་སྟེ་ཡོངས་རྫོགས་ལུ་གྲུར་ཏེ་ ལས་འཛིན་གྱི་རྩ་བའི་གཙོ་རིམ་དང་འགན་དབང་ཚུ་ གྲུབ་མི་ཚུགས་ནི་གི་ཉེན་ཁ་འདུག། འདི་ལས་བརྟེན་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་དང་འཐེལ་བ་ཡོད་པའི་ སྐོར་སྟེའི་ཆོང་འཐེལ་གོང་འཕེལ་ལུ་ཡང་ ཐོ་ཡོག་ནི་ཨིན་མས། དེ་འབདཔ་ལས་ ལུ་འགན་གཉིས་ཡོད་མི་དེ་གིས་ དམིགས་དོན་ཚུ་རྒྱབ་འགོལ་ནི་ཨིན་མ་ཚད་ ཆོང་སྟེའི་སྤྱི་བསྡོམས་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་ལུ་ཡང་བར་ཆད་རྒྱབ་ནི་ཨིན་མས། མི་སྟེ་དང་ཆོང་འཐེལ་གྱི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་གཉིས་ཆ་ར་གྲུབ་ཚུགས་པའི་འགན་དབང་ཚུ་གསལ་རི་རི་དང་ སྒྲིང་སྒྲིང་བཙོ་དགོས་དང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ཡུན་བརྟན་གྱི་སྒོ་ལས་ འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ཨིའི་རྩ་ཁྱིམས་ཅན་གྱི་འགན་དབང་ཚུ་གྲུབ་ཐབས་ལུ་ ཆོང་སྟེ་གིས་ དམིགས་དོན་རེ་རེ་བཞིན་དུ་ལུ་ གཅིག་སྟེ་དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་དགོས་ཨིན་ན་ཚུ་ ཕྱི་སེལ་རྒྱབ་དགོས་འདུག།

བསྡུར་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ བསྡུར་ཞིབ་ཀྱི་དུས་ཡུན་ཚུ་ནང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་དངུལ་འཐེལ་གྱི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ རྒྱུན་བརྟན་ཐོག་ཡར་རྒྱས་མ་འགྱོ་བའི་གསལ་སྟོན་འབད་ཡོད་པ་ཨིན། འདི་ནང་ལུ་ ལས་དོན་སྲིར་བསྟོམས་ནང་ འཛིན་ཚད་ཡར་ཏྲག་གཏང་སྟེ་ གོང་འཕེལ་གཏང་དགོས་འདུག། ལས་འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆུམ་གྱི་ཆོང་ལམ་ནང་བརྒྱ་ཆ་༸༥ ཁྱབ་སྟེ་ཡོད་པ་ དང་ འདི་ནང་ལུ་རྩང་མ་ཅིག་ རྒྱུན་བརྟན་གྱི་འོང་འབབ་བཙོ་ཚུགས་ཏེ་འདུག། ལས་འཛིན་གྱིས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཤིང་ཆས་ཆོང་ལམ་ནང་ བརྒྱ་ཆ་༣༠ རྩང་མ་གཅིག་ཡོད་པ་དང་ དགོ་འདོད་བརྒྱ་ཆ་༷༠ འདི་ འབྲུང་ཁུངས་གཞན་ཚུ་ལས་གྲུབ་དོ་ཡོད་པ་ལས་ ལས་འཛིན་གྱིས་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་གོང་ཚད་བསྒྲིག་ནི་ནང་ དབང་ཕྱུགས་ཆེན་མ་ཅིག་མིན་འདུག། དེ་མ་ཚད་ ལས་འཛིན་གྱིས་ ཉམས་སྲུང་གི་ཐད་ཀར་

ལས་སྤྱོད་འཐབ་པའི་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་མ་གཏོགས་ གཞན་ཁར་འབད་ཐབས་མིན་འདུག། ཇོ་དགྱེས་སྡེ་ཕན་ཚུ་ ཞེ་འབབ་མེད་པ་ལས་ གཉིས་མ་གཏོགས་གཞན་མི་ཚུ་ སྒོ་བསྡམ་དགོས་འཐོན་ཏེ་འདུག། ལག་ལེན་གྱི་གོང་ཚད་ཚུ་ དུས་མཚམས་ཀ་རའི་ནང་ ཆོང་སྡེ་གི་ གནས་རིམ་དང་ སྡེ་ཕན་/ཡན་ལག་གི་གནས་རིམ་གཉིས་ཆ་རའི་ནང་ ཤོ་མཚུངས་མེད་པ་སྒྲ་འཐོན་ཡོད་པ་དང་ འདི་གིས་ རིན་གོང་ ཚད་འཛིན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ལུ་ དགོས་མཁའི་དམིགས་གཏད་མ་བསྐྱེད་པའི་བཏང་སྟོན་འབད་ཨ་མས། ལས་འཛིན་གྱིས་ འཕྲུལ་ཆས་ཀྱི་ བཀོལ་སྤྱོད་ཡོངས་རྫོགས་འབད་མ་ཚུགས་པ་ལས་ རིན་གོང་མཐོ་ཏགས་དང་ ཁེབ་ས་མར་ཞབ་ས་ཁོང་སྟེ་འདུག། མི་སྟོབས་འཛིན་སྐྱོང་དང་ གོང་འཕེལ་ཐབས་བྱས་ཀྱི་འཆར་གཞི་ཚུ་བསྟར་སྤྱོད་འབད་ནི་ དེ་ལས་ མ་རྩ་གཞི་བཙུགས་ཀྱི་འཆར་གཞི་དང་ ཉམས་སྲུང་གི་ལས་སྣ་ ཚུ་བརྩེས་ཏེ་ འཛིན་སྐྱོང་གི་ལམ་ལུགས་དང་ ལག་ལེན་ཚུ་ནང་ཡང་ ཆད་སྐྱོན་ཚུ་ཏོས་འཛིན་བྱེད་ཡོད།

ལས་འཛིན་གྱིས་ དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་ཡོད་པའི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་སྟོན་ཐབས་ལུ་ ལྷ་འགན་ཚུ་ ལེགས་ཤོམ་སྒྲི་ཕྱི་སེལ་རྒྱབ་སྟེ་ འགན་དབང་གསལ་རི་རི་བཀོད་དེ་ སྒྲིང་སྒྲིང་བཙོ་དགོས་འདུག། དེ་ཡང་ ལས་འཛིན་གྱི་རྩ་བའི་འགན་དབང་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ མི་ སེར་ཚུ་ལུ་ དུས་ནམ་ར་འབད་རྒྱང་ གོང་ཚད་རན་ཏོག་ཏོ་སྒྲ་ཐོབ་ཚུགས་པ་བཙོ་ནི་དང་ ནགས་ཚལ་ཡུན་བརྟན་གྱི་ཐོག་འཛིན་སྐྱོང་འབད་ནི་འདི་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དགོས་འདུག། འདི་གིས་ ལས་འཛིན་གྱིས་ མི་སྡེ་དང་ཆོང་འཐེལ་གྱི་འགན་དབང་ཚུ་ གา་དེ་ཅི་ཚུན་འབད་ནི་ ཡིན་ན་ གཏན་འབེབས་བཙོ་ཚུགས་ནི་ཡིན་མ་ཚད་ ལས་འཛིན་གྱིས་གྲལ་གཏོགས་འབད་དེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་གནས་རིམ་ནང་ ཉམས་སྲུང་གི་ལྷ་ཚུ་ མཉམ་སྡེབ་གཅིག་ཏུ་ཚུན་འབད་ཚུགས་གཅིག་ཡིན། ལས་འཛིན་གྱི་འཛིན་ཚད་ཚུ་ གི་ཐད་ཀར་ རིན་གོང་འཛིན་ཚད་དང་ལྷན་ཐབས་བཙོ་ནི་གི་ཐབས་བྱེད་སྟངས་ཆོགས་ཚུ་ འཆོལ་ཞིབ་འབད་དགོས་འདུག། ལས་འཛིན་གྱི་སྤྱིར་ བསྟོམས་གྲྭབ་འབྲས་ཡར་ཏྲག་གཏང་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཐབས་བྱེད་འཛིན་སྐྱོང་གི་བྱ་རིམ་ཚུ་ སྒྲིང་སྒྲིང་བཙོ་དགོས་འདུག།

དེ་འབད་ཕལ་ལས་ རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ཁྱིམས་དོན་གཞི་བཀོད་དང་ ལྷ་འབད་ཐབས་ཀྱི་འཛིན་ཚད་ལེགས་ བཅོས་འབད་ཐབས་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་རྩེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཁྲོས་འདེབས་,, ཕྱལ་ཡོད་པ་ཡིན། ལས་འཛིན་དང་ འཐེལ་ཡོད་ ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ རང་སོའི་ལས་སྤྱོད་དང་ ཞབས་ཏོག་སྐྱེལ་སྤྱོད་ཚུ་ལེགས་བཅོས་འབད་ནི་དོན་ལུ་ ངོས་ལེན་མཛད་དེ་ཡོད་པའི་ཁྲོས་ འདེབས་ཚུ་ བསྟར་སྤྱོད་འབད་འོང་མཚོ་བའི་རེ་བ་ཡོད།

RAA/PAD/NRDCL/2021/1345 **2nd August 2021**

The Chief Executive Officer
Natural Resources Development Corporation Ltd.
Corporate Head Office
Thimphu, Bhutan

The Secretary
Ministry of Agriculture and Forests
Thimphu, Bhutan

Subject: Performance Audit Report on Operations of Natural Resources Development Corporation Limited (NRDCL)

Dear Sir,

Enclosed herewith please find the Performance Audit Report on Operations of NRDCL covering the period from 2013 to 2020. The Royal Audit Authority (RAA) conducted the audit under the mandate bestowed by the Constitution of the Kingdom of Bhutan and the Audit Act of Bhutan 2018. The audit was conducted as per the International Standards of Supreme Audit Institutions on performance auditing (ISSAI 3000) and RAA's Performance Audit Guidelines 2019. Specifically, the audit was conducted with the following audit objectives:

1. To assess the adequacy of existing legal and institutional framework of NRDCL in delivering its mandate; and
2. To review NRDCL's efficiency and effectiveness in fulfilling its primary mandates to make natural resources available, accessible, and affordable to the general public.

The draft report was issued on 11th June 2020 to NRDCL, DHI and DoFPS, MoAF for factual confirmation, comments and feedback. Responses received that were relevant have been incorporated in the report and necessary changes were made after confirmation. For record, all responses submitted to RAA are appended in the report as **Annexure**.

This report highlights significant accomplishments and initiatives as well as shortcomings and deficiencies observed by the RAA. Some of the pertinent and significant developments observed have been highlighted under **Part I of Chapter 3**. The shortcomings and deficiencies where immediate actions and improvements desirable are detailed in **Part II of Chapter 3**.

In line with the Audit Act of Bhutan 2018, the audited agencies are required to submit responses to the Final Audit Report in the form of a Management Action Plan. The Management Action Plan should specify the action plans for implementation of the recommendations with a definite timeframe aimed to address the underlying causes of the findings. Further, as specified by Section 55 (16) of the Audit Act of Bhutan 2018, the audited

agencies concerned are required to submit a signed Accountability Statement for the implementation of the recommendations provided.

The RAA would follow-up implementation of the recommendations based on the Management Action Plan and the Accountability Statement. Failure to comply will result in taking appropriate actions, which may include suspending audit clearances to the accountable official(s).

Therefore, the RAA would like to request the concerned agencies to submit a Management Action Plan for implementation of recommendations with definite timeframe on or before 2nd November 2021 along with the signed Accountability Statement (format attached). In the event of non-submission, the RAA shall invariably fix the overall supervisory accountability on the head of audited agencies in line with Section 55(17) of the Audit Act of Bhutan 2018.

We take this opportunity to acknowledge the officials of NRDCL and DoFPS for rendering necessary cooperation and support extended during the audit.

(Tashi)
Auditor General

Copy to:

1. Hon'ble Lyonchhen, Royal Government of Bhutan, Thimphu;
2. Hon'ble Gyalpoi Zimpon, Office of Gyalpoi Zimpon, Thimphu;
3. Hon'ble Speaker, National Assembly of Bhutan, Thimphu;
4. Hon'ble Chairperson, National Council of Bhutan, Thimphu;
5. Hon'ble Opposition Leader, National Assembly of Bhutan, Thimphu;
6. Hon'ble Chairperson, Public Accounts Committee, National Assembly of Bhutan, Thimphu (enclosed Five copies)
7. Chairman, Druk Holdings and Investments (DHI), Thimphu;
8. Director, Department of Forest and Park Services, MoAF, Thimphu;
9. Director, Office of Consumer Protection, MoEA, Thimphu;
10. President, Association for Wood Based Industries, Thimphu;
11. Asstt. Auditor General, Policy and Planning Division, RAA, Thimphu;
12. Asstt. Auditor General, Follow-up and Clearance Division, RAA, Thimphu;
13. Office Copy; and
14. Guard file.

MANAGEMENT ACTION PLAN REPORT

No.	Audit Recommendation in brief	Action Taken or To be Taken	Estimated Implementation Date	Estimated Completion Date	Responsibility Entrusted to:	
					Name & Designation	CID Number
4.1	DHI in consultation with MoAF should pursue the government to review and reinforce the mandates of NRDCL					
4.2	The NRDCL should ensure reinforcing clear coordination mechanisms in consultation with MoAF and MoEA					
4.3	The MoAF should develop comprehensive guidelines for functioning of NRPC					
4.4	The NRDCL should institute robust cost control measures to enhance profitability					
4.5	The NRDCL should optimise the utilisation and management of machineries and equipment					
4.6	The NRDCL should institute a system of operationalising its CSP through annual plans					
4.7	The NRDCL should reinforce its credit management system and ensure robust credit follow-up mechanism					
4.8	The NRDCL should enhance research and development activities for marketing its products					
4.9	The NRDCL should strengthen its HR development initiatives and performance management system					
4.10	The NRDCL should study the allocation of budget for maintenance of roads					
4.11	The NRDCL should immediately formalise and use the ERP system effectively					

ACCOUNTABILITY STATEMENT

No.	Recommendations	Personal Accountability		Supervisory Accountability	
		Name & Designation	CID Number	Name & Designation	CID Number
4.1	DHI in consultation with MoAF should pursue the government to review and reinforce the mandates of NRDCL				
4.2	The NRDCL should ensure reinforcing clear coordination mechanisms in consultation with MoAF and MoEA				
4.3	The MoAF should develop comprehensive guidelines for functioning of NRPC				
4.4	The NRDCL should institute robust cost control measures to enhance profitability				
4.5	The NRDCL should optimise the utilisation and management of machineries and equipment				
4.6	The NRDCL should institute a system of operationalising its CSP through annual plans				
4.7	The NRDCL should reinforce its credit management system and ensure robust credit follow-up mechanism				
4.8	The NRDCL should enhance research and development activities for marketing its products				
4.9	The NRDCL should strengthen its HR development initiatives and performance management system				
4.10	The NRDCL should study the allocation of budget for maintenance of roads				
4.11	The NRDCL should immediately formalise and use the ERP system effectively				

TITLE SHEET

Title of the Report	Performance Audit Report on Operations of Natural Resources Development Corporation Limited
AIN	17340
Audited Entity	NRDCL and DoFPS, MoAF
Audited Period	1st January 2013 to 31st December 2020
Audit Schedule	27th September 2020 to 27th February 2021
Team Composition	Sonam Phuntsho, Deputy Chief Auditor (CID: 11004001326) Leki Tshering, Sr. Audit Officer (CID:11806000714) Dawa Tshering, Sr. Audit Officer (CID:11502001160) Yangchen Karma, Program Officer (CID: 10506003427) Kinley Choden, Audit Officer (CID: 10203002369) Tashi Chophel, Auditor II (CID:10907000895)
Direct Supervisor	Sonam Wangmo, Assistant Auditor General (CID: 11915000467)
Overall Supervisor	Dorji Wangchuk, Deputy Auditor General (CID: 10715000215)

ACRONYMS AND ABBREVIATIONS	
AAC	Annual Allowable Cut
AoI	Article of Incorporation
AOP	Annual Operational Plan
APA	Annual Performance Agreement
AWBI	Association of Wood Based Industries
BLC	Bhutan Logging Corporation
BoBL	Bank of Bhutan Limited
BoD	Board of Director
BPCL	Bhutan Power Corporation Limited
BTL	Bhutan Telecom Limited
CDCL	Construction Development Corporation Limited
CEO	Chief Executive Officer
CF	Community Forest
CFMG	Community Forest Management Group
CFO	Chief Forestry Officer
CPMC	Corporate Planning and Monitoring Cell
CSP	Corporate Strategic Plan
DGM	Department of Geology and Mine
DGPCL	Druk Green Power Corporation Limited
DHI	Druk Holding Investment
DoFPS	Department of Forest and Park Services
DoT	Department of Trade
EAS	Employee Appraisal System
ERP	Enterprise Resource Planning
ESI	Employee Satisfaction Index
FAO	Food and Agriculture Organisation
FDCL	Forestry Development Corporation Limited
FMP	Forest Management Plan
FMU	Forest Management Unit
FNCRR	Forest and Nature Conservation Rules and Regulation
FRD	Forest Resource Division
GCPP	Green Compensatory Plantation Program
GLCs	Government Linked Companies
HQ	Headquarter
HR	Human Resource
HRAD	Human Resource and Administration Division
MoAF	Ministry of Agriculture and Forest
MoEA	Ministry of Economic Affairs

MoF	Ministry of Finance
MoWHS	Ministry of Work and Human Settlement
MRD	Mineral Resource Division
MRP	Maximum Retail Price
MT	Metric Ton
NEC	National Environment Commission
NRDCL	Natural Resources Development Corporation Limited
NRPC	Natural Resource Pricing Committee
O&M	Operation and Management
PMS	Performance Management System
POL	Petroleum, Oil & Lubricant
RBM	River Bed Material
RoI	Return on Investment
RSTA	Road Safety and Transport Authority
SMCL	State Mining Corporation Limited
SOE	State Owned Enterprise
SOP	Standard Operating Procedure
SSR	Self-sufficiency Ratio
TA/DA	Travel Allowance/Daily Allowance
TEDM	Timber Extraction and Distribution Modality
TPH	Ton Per Hour

Table of Contents

Executive Summary i

Chapter 1: About the Audit 1

1.1 Mandate 1

1.2 Audit Standard 1

1.3 Audit Objectives 1

1.4 Audit Scope 1

1.5 Audit Approach 1

1.6 Limitation of Audit 1

1.7 Audit Methodology 2

Chapter 2: Introduction 3

2.1 About NRDCL 3

2.2 Evolution of NRDCL 4

2.3 Corporate Structure 4

2.4 Operational Performance 5

2.5 Financial Performance 6

Chapter 3: Audit Findings 8

PART I: Progressive development and significant achievements 8

PART II: Shortcomings and Deficiencies 9

A: Legal and Institutional Framework 9

3.1 Legal Framework 9

3.2 Mandates 10

3.3 Institutional arrangements 22

B. Performance and Operational Efficiency 31

3.4 Delivery of Social Objectives 31

3.5 Financial Health and Profitability 37

3.6 Plants and Machinery 50

3.7 Implementation of Plans and Programmes 55

3.8 Human Resource Management and Development (HRMD) 57

3.9 Information Management System 64

CHAPTER 4: Audit Recommendation 67

CHAPTER 5: Conclusion 74

EXECUTIVE SUMMARY

The Royal Audit Authority (RAA) conducted the audit under the mandate bestowed by Article 25.1 of the Constitution of the Kingdom of Bhutan and Section 68 (b) and 69 of Audit Act of Bhutan 2018. This audit was conducted in accordance with the International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAIs) on performance auditing and RAA's Performance Audit Guidelines 2019.

NRDCL was formed with the restructuring of FDCL, that extracted and distributed timber in the country under the regulations of the then Ministry of Agriculture. It was formed as the nation's premier supplier of commercial timber, sand, and stone to make these resources available, affordable and accessible to the general public through an Executive Order in 2007.

The RAA conducted the audit with the following objectives:

1. To assess the adequacy of existing legal and institutional framework of NRDCL in delivering its mandate; and
2. To review NRDCL's efficiency and effectiveness in fulfilling its primary mandates to make natural resources available, accessible and affordable to the general public.

The audit reviewed the legal and institutional framework, mandates, operational performance and financial performance to make natural resources available, accessible and affordable to the general public. The audit covered the period from 1st January 2013 to 31st December 2020. The audit covered agencies namely, NRDCL, Druk Holding and Investments, Department of Forest and Park Services and Association of Wood Based Industries.

In keeping with the mandates entrusted to NRDCL in 2007, many transformational reforms were initiated in its business operations. Some of the notable initiatives of NRDCL included the following:

- NRDCL was able to make sand available consistently throughout the year particularly in the western and central regions;
- The company's production capacity and its ability to carry out scientific and environment friendly forest harvest have been enhanced with the continued investment in logging machineries;
- The company adopted a production-based payment system starting with the sand operation at Wangduephodrang and replicated the same to other units;
- As part of digitalisation of its services to improve efficiency and transparency in service delivery, the company has developed Enterprise Resource Planning (ERP) system to replace the manual system to record information;
- The company initiated and developed a mobile-based application, "My Resources", to enable online service delivery for sand and other products.
- The company initiated the Green Compensatory Plantation Program in collaboration with its sister companies, wherein 183.62 hectares of plantations were carried out through

2017-2019 besides the normal plantation activities;

- Forest roads constructed by company for extraction and supply of timber, sand and stone have benefited the local communities and contributed to the socio economic development; and
- In order to maintain the general health and hygiene of the forest, NRDCL also carries out sanitation/salvage operations in fire-burnt/bark-beetle affected areas. Such operations are not always economically feasible and at times, the company bears losses for carrying out these operations.

Notwithstanding these developments, the RAA noted shortcomings and lapses as highlighted below:

- There were inconsistencies in the mandates as inferred from Charter, Executive Orders and Objectives of Article of Incorporation that may potentially impede performance and delivery of legitimate mandates;
- The RAA noted inconsistency in applying Section 366 (6) of FNCRR 2017 in regard to surface collections and dredging activities. These were based on RAA's review report on surface collection and dredging of riverbed materials conducted in 2018 and the recent review report on discrepancy in riverbed materials dredging at Phurbay-khola, Phuntsholing;
- Timber Extraction and Distribution Modality (TEDM) is not consistent with the primary mandates. The current arrangements of distribution as per TEDM seem to distort the accessibility of natural resource to general public as there are apparently no control over how sawn timbers are further made available to general public. Further, despite prices being fixed by NRPC, there are possibilities of undue profiteering through exorbitant prices that could be charged to the consumers due to weak enforcement and monitoring;
- The investment decision based on the government's Executive Order 2010 have had adverse impact on the profitability of the company through 2011-2019. The operation of crushing units had neither facilitated the company in achieving its commercial objectives of making profits nor complemented its efforts in fulfilling social mandates;
- NRDCL's is not seen capacitated to play its role in the overall Sustainable Resource Management in the country. The fragmented approach towards extraction of timbers by different parties besides NRDCL, may not ensure consolidated approach in overall management of forests in the country;
- Non-registration of AWBI as an association raises concern about the legality of its existence and its locus standi to operate as a common interest association. With no
- Institutionalised systems for operations and inadequate monitoring mechanism in place, there is a risk to good governance and effective control and management of the association and may potentially derail from their goals;

- The RAA's review of operations of NRPC in determining prices of natural resources with specific reference to price determination showed inadequacies in terms of process, and methods of fixing prices as well as system of functioning of the committee;
- Investment in unprofitable business of stone crushing units resulted in accumulated loss of Nu. 244.011 million. Due to high costs not being matched up by revenues, four crushing units were closed and only two units are found to be in operations.
- The company has not been able to achieve optimal utilisation of machineries. The resulting inefficiencies from underutilization may have impact on profitability of the company. The erratic trends of machine utilization as shown by analysis indicate that there are opportunities to focus on improving overall utilisation of machineries and enhancing its efficiencies;
- There have been gaps in terms of ensuring compliances to the Service Rules Guidelines for DHI owned companies and its own service rules in regulating its human resource development and management activities;
- The company had developed Enterprise Resource Planning (ERP), a system designed to capture information related to Finance, HR, Products and Services. However, the system has not been fully operationalized.

Based on the review and issues discussed in the report, the RAA has provided 11 recommendations requiring appropriate interventions of authorities and also aimed at improving the operational efficiency of NRDCL. The RAA expects that the NRDCL and relevant agencies/authorities would implement the accepted recommendations to improve its operations and delivery of services.

CHAPTER 1: ABOUT THE AUDIT

1.1 Mandate

The Royal Audit Authority (RAA) conducted the "Performance Audit on the Operations of NRDCL" as mandated by Article 25.1 of the Constitution of Kingdom of Bhutan to audit and report on the economy, efficiency and effectiveness in the use of public resources.

Further, Chapter 5, Section 69 of the Audit Act of Bhutan 2018 stipulates "the authority shall carry out performance, financial, compliance, special audit and any other form of audits that the Auditor General may consider appropriate".

1.2 Audit Standard

The audit was conducted in accordance with ISSAI 3000 and followed audit procedures as prescribed under the RAA's Performance Audit Guidelines 2019 to maintain uniformity and consistencies of approaches in auditing.

1.3 Audit Objectives

The RAA conducted the audit with the following objectives:

1. To assess the adequacy of existing legal and institutional framework of NRDCL in delivering its mandate; and
2. To review NRDCL's efficiency and effectiveness in fulfilling its primary mandates to make natural resources available, accessible and affordable to the general public.

1.4 Audit Scope

The audit focused its review on the legal and institutional framework, mandates and operational systems of NRDCL in playing its role as State Owned Enterprise to make natural resources available, accessible and affordable to the general public. The audit covered the period from 1st January 2013 to 31st December 2020. However, based on need and availability, in some cases, information from inception till date were also referred. The audit covered agencies namely, NRDCL, Druk Holding and Investments (DHI), Department of Forest and Park Services (DoFPS) and Association of Wood Based Industries (AWBI).

1.5 Audit Approach

The audit adopted a combination of result and system oriented approaches. Using these approaches, the RAA reviewed the overall institutional and legal framework and the operational efficiency of NRDCL. Further, the audit also reviewed its roles, functions and achievements as a State Owned Enterprise (SOE) to address systemic issues and prevailing problems surrounding NRDCL and its operations.

1.6 Limitation of Audit

The audit team could not visit Phuntsholing region and Gelephu branch due to travel restrictions. In some cases, due to unavailability of the required data, analyses were restricted to later than year 2013.

1.7 Audit Methodology

Following methodologies were used for the audit:

Document Review: The audit reviewed Executive Orders (EO), DHI Charter, Article of Incorporation (AoI), Annual reports, Corporate governance code, Corporate Strategic Plan (CSP), internal policies, compact agreements, Service Rules and Regulations(SRR) and Standard Operating Procedures (SoPs).

Quantitative Analysis: To conclude on the profitability and financial health, the team conducted ratio analysis, analysis on investment and costing, management of cost and expenses and trend analysis of machinery utilisation. The audit team also conducted comparison analysis of the timber pricing to assess consistency in inclusion of cost components in timber pricing.

Interviews: Interviewed the officials of DoFPS, NRDCL, DHI, saw millers and the general public, wherever relevant**.** Discussions were held when written documents were not available to validate the audit evidence and substantiate findings.

Site visits: The audit team visited two Forest Management Units (FMUs) located under Jakar Region, three FMUs under Zhonggar Region, five FMUs under Rinpung Region, Sha Branch, Wang Service Center and 44 Sawmills.

CHAPTER 2: INTRODUCTION

2.1 About NRDCL

NRDCL was formed with the restructuring of Forestry Development Corporation Limited (FDCL) that extracted and distributed timber in the country under the regulations of the Ministry of Agriculture. It was restructured to form the nation's premier supplier of commercial timber, sand, and stone to make these resources available, affordable and accessible to the general public through an Executive Order dated 7th November 2007.This order nationalised the operation and marketing of sand and directed NRDCL to take up marketing of stones along with private individuals operating stone quarries.

The NRDCL was formed, in keeping with the need to:

- Promote rapid development of housing, construction and infrastructure development to support nation building;
- Bear responsibility for sustainable use of the natural resources and in order to keep them affordable, accessible and available for judicious use in the best interest of the nation and people; and
- Prevent corruption, inefficiencies and undue profiteering in the collection, delivery and sale of natural resource products.

With regard to 'Timber' management, the order states that NRDCL shall review log production cost for all grades and species of log and fix the reserve price for log auction across the country. Further, the AoI states, the company is to engage in or undertake the business of:

- Harvesting, processing and marketing of timber, timber products, sand and stone products;
- Production/manufacturing of construction materials based on industrial minerals and marketing of such materials including substitutes to timber;
- Importing of timber and other alternative construction materials to meet the domestic demand;
- Exporting of natural resource products based on market conditions; and
- To carry out afforestation/reforestation in FMUs and commercial plantation on leased government land and R & D of natural resource and supply of timber, sand, stone & other construction materials to the rural consumers and also general public.

Another EO issued in 2010 required NRDCL to establish and operate stone quarries and crushing units, and concerned ministries were required to expedite the approval process of this directive. The Department of Geology and Mines (DGM) was also required to ensure that the biggest mines are allotted to NRDCL.

2.2 Evolution of NRDCL

In 1979 a Logging Division was created under the Department of Forest, Ministry of Agriculture, which was transitioned into a SOE called the Bhutan Logging Corporation in 1984 under the Royal Charter. In 1996, it became the Forestry Development Corporation Limited (FDCL) and in 2007 it was restructured as NRDCL which was transferred to DHI as one of its fully owned subsidiaries.

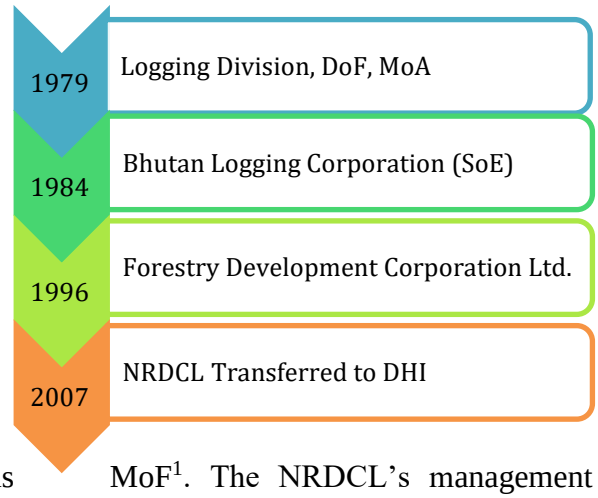

NRDCL is fully owned by DHI, a government holding company, whose sole shareholder is MoF[1]. The NRDCL's management reports to their Board of Directors appointed by the DHI[2]. The general powers of the Board of Directors are to manage the business affairs of the Company under the direction of the Chairperson exercising all the power provided for in the Companies Act and the AoI.

2.3 Corporate Structure

The NRDCL functions under the guidance of the NRDCL Board. The size, composition and number of independent Directors are determined in keeping with the Board Charter. The Chief Executive Officer (CEO) is the overall in-charge of the management and is directly responsible for the functioning of the company. He is accountable to report to the NRDCL Board for any support/guidance and important decisions. The Board is assisted by a Company Secretary who is not a member of the Board.

The following members comprise the present board:

Sl. No.	Name	Designation & Address
1	Dasho Karma Tshiteem, Chairman	Former Chairperson, RCSC
2	Karma Tenzin	Zimpon Wogma, HMS
3	Rinchen Wangdi	Director, GNHC
4	Lobzang Dorji	Director, DoFPS, MoAF
5	Damber Singh Kharka	Director, DHI
6	Bachu Phub Dorji, Member Secretary	CEO, NRDCL

NRDCL has four regional offices covering all the 20 Dzongkhags, two branches at Wangduephodrang and Gelephu focusing specifically on sand and stone activities, and one Service Center at Ramtokto, Thimphu providing timber and value-added services only.

[1] *The MoF has a state portfolio of 38 SOEs of which 19 are held directly by MoF and 19 through DHI with a total paid-up capital of around Nu. 109 billion.*

[2] *AoI states Board of Directors and Chairperson shall be appointed and nominated by the shareholder and CEO of the company shall be selected by the BoDs subject to confirmation by DHI*

Organogram of NRDCL

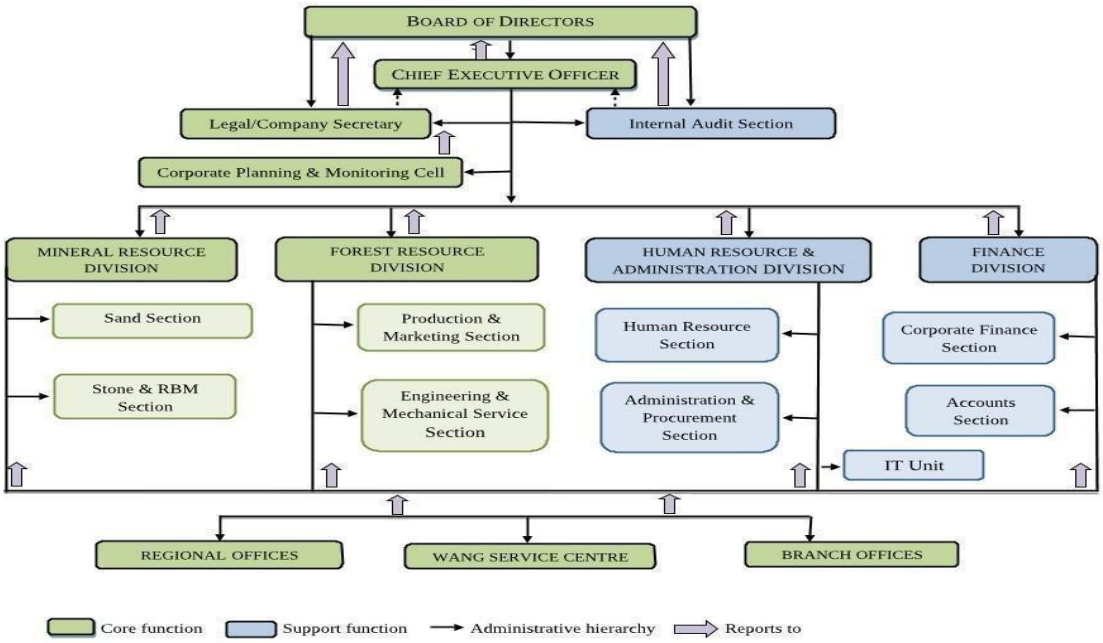

2.4 Operational Performance

The activities of the company are financed through the revenue generated from sale of natural resources like timber, sand, stones and other value-added timber products. The product-wise production and disposal from 2015 to 2019 are presented in **Table 2.1:**

Table 2.1: Product wise production and disposal (in Cft.) from the year 2015 to 2019

Sl. No	Particulars	2019	2018	2017	2016	2015
1	Timber production (cft.)	2,509,837.00	2,043,102.19	1,662,036.08	1,687,091.74	1,756,580.49
2	Timber disposal (cft.)	2,128,936.93	1,705,096.68	1,458,531.48	1,770,200.20	1,954,917.00
3	Sand production (m3)	516,999.33	501,586.84	526,490.28	410,107.85	318,443.11
4	Sand disposal (m3)	478,885.99	452,042.27	501,011.13	433,799.95	330,132.36
5	Stone production (cft.)	26,137,086.11	12,146,420.74	5,575,566.87	5,429,201.38	4,079,355.71
6	Stone disposal (cft.)	25,311,132.94	12,359,780.74	5,378,332.87	5,447,635.11	3,008,570.04
7	Stone chips prod. (cft.)	940,784.40	775,925.09	743,273.87	988,923.69	1,248,774.79

Source: Annual reports, NRDCL

NRDCL's other products are provided in **Table 2.2**:

Table 2.2: Other products of NRDCL from 2015 to 2019						
Sl. No.	**Particulars**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**	**2015**
1	Glue laminated timber production (nos.)	987	307	493	152	-
2	Joinery – Production (Sq ft.)	218,343.56	6,784.73	-	-	-
3	Joinery –Disposal (Sq ft.)	188,932.50	5,529.85	-	-	-
4	Woodchips production & Supply (MT)	2774.45	3,727.70	2,517.78	2,250.68	8,004.91
5	Firewood production & supply (m3)	37,537.54	32,949.91	34,451.54	38,184.81	40,491.32
6	Briquette production (kg)	261,060.00	246,420.00	263,160	233,880.00	249,000
7	Briquette disposal (kg)	196,290.00	215,040.00	185,340	266,580.00	270,910
8	Plantation Creation (Ha.)	39.91	63.9	97.72	89.28.00	64.89
9	Seedling production (nos.)	231,676.00	300,033	465,985	444,328.00	-
10	Seedling disposal (nos.)	-	250,519	241,221	230,414.00	-
11	Road construction (km.)	11.83	14.49	6.21	6.27	18.77
Source: Annual reports, NRDCL						

2.5 Financial Performance

The authorized share capital of NRDCL, as mentioned in the AoI, is Nu. 50,000,000 consisting of 500,000 equity shares of Nu. 100 each. The company has issued shares certificate for 450,000 shares of Nu. 100 each in favour of DHI, who is the only shareholder.

The key financial figures on the performance of the company for the year 2015 to 2019 is as provided in **Table 2.3**:

Table 2.3: Summary of financial performance of the company from 2015 to 2019 (Nu.in million)						
Sl. No.	**Particulars**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**	**2015**
1	Share Capital	45.000	45.000	45.000	45.000	45.000
2	Reserves & Surplus	543.587	521.938	477.05	547.086	535.211
3	**Net worth (1+2)**	**588.587**	**566.938**	**522.05**	**592.086**	**580.211**
4	Borrowings (Net)	81.953	52.491	67.413	28.558	35.331
5	**Capital Employed (3+4)**	**670.54**	**619.429**	**589.463**	**620.644**	**615.542**
6	Gross Block of Assets	1034.191	959.07	858.684	802.797	711.125

7	Net Block of Assets	485.789	472.947	432.888	418.189	372.421
8	**Working Capital**	**171.725**	**129.718**	**131.006**	**173.019**	**199.109**
9	Income from Sales	751.591	619.289	432.408	407.545	395.699
10	Other Income	41.263	53.211	26.604	24.135	34.214
11	**Total Income (9 +10)**	**792.854**	**672.500**	**459.012**	**431.680**	**429.915**
12	Expenses	716.030	615.063	510.913	409.79	406.853
13	**Profit before Tax**	**76.824**	**57.437**	**-51.901**	**21.89**	**23.062**
14	Corporate Income Tax	23.444	17.568	9.926	14.059	7.459
15	**Profit After Tax**	**53.380**	**39.808**	**-61.827**	**7.8300**	**15.604**
Source: Annual Report 2019, NRDCL						

CHAPTER 3: AUDIT FINDINGS

The RAA's review of the operations of NRDCL covering the period 2013–2020 noted positive achievements as well as areas requiring further improvements. This Chapter on findings is divided into two parts: Part I highlights the progressive developments and Part II highlights the shortcomings and deficiencies requiring further improvements.

PART I: Progressive development and significant achievements

In keeping with the sacred mandates entrusted to NRDCL in 2007, many transformational reforms were initiated in its business operations. Some of the notable initiatives of NRDCL includes the following:

- NRDCL was able to make sand available consistently throughout the year particularly in the western and central regions. This was made possible through Executive Order 2007 issued upon the Royal Command for nationalization of sand. The company brought about significant improvement in the overall sand distribution system. Such initiatives had helped the company in reducing the landing costs of sand to the end customers.
- The company's production capacity and its ability to carry out scientific and environment friendly forest harvest have been enhanced with the continued investment in logging machineries.
- The company adopted a production-based payment system starting with the sand operation at Wangduephodrang and replicated the same to other units.
- As part of digitalisation of its services to improve efficiency and transparency in service delivery, the company developed Enterprise Resource Planning (ERP) system to replace the manual system to record information.
- The company initiated and developed a mobile-based application, "My Resources", to enable online service delivery for sand and other products.
- The company initiated the Green Compensatory Plantation Program (GCPP) in collaboration with its sister companies (DGPCL, BPCL, BoBL & BTL) wherein 183.62 hectares of plantations were carried out through 2017-2019 besides the normal plantation activities.
- Although the Forest roads are constructed by the company to facilitate extraction and supply of timber, sand and stone, and gain access to the operation sites, the roads have benefited the local communities and contributed to the socio-economic development.
- In order to maintain the general health and hygiene of the forest, NRDCL also carries out sanitation/salvage operations in fire-burnt/bark-beetle affected areas. Such operations are not always economically feasible and at times, the company bears losses for carrying out these operations.

PART II: Shortcomings and Deficiencies

Notwithstanding the progressive development and significant achievements, the RAA observed certain shortcomings and deficiencies where improvements are desirable. These lapses are categorised under **A: Legal and Institutional Framework and B: Operational Issues.**

A: Legal and Institutional Framework

The RAA reviewed the legal and institutional framework governing the operations of NRDCL as a SOE and collaborative mechanisms amongst institutions having specific mandates in regulating as well as managing the nation's natural resources. The following paragraphs discuss the findings relating to legal framework, mandates and institutional framework governing the operations of NRDCL.

3.1 Legal Framework

The Constitution of the Kingdom of Bhutan as a foundational legal document, includes the key and relevant provision under Article 5 relating to state's commitment to sustainable management of country's natural resources. The management of natural resources need to be coherent with multiple legislations enacted for different aspects involving different institutions that require highly coordinated approach. **Table 3.1** includes Acts and Policies that are intended to provide set of strategies and rules to govern the operations of natural resource sector in the country.

Table 3.1: List of acts, rules and policies governing the operations of NRDCL		
1.	Forest Act of Bhutan 1969 (Forest and Nature Conservation Act 1995)	1995
2.	Environment Assessment Act	2000
3.	Biodiversity Act of Bhutan	2003
4.	Land Act of Bhutan	2007
5.	National Environment Protection Act	2007
6.	Companies Act of Bhutan 2000	2016
7.	Economic Development Policy	2010
8.	National Forestry Policy	2011
9.	Forest and Nature Conservation Rules & Regulations 2000 (2003, 2006)	2017

The operations of NRDCL is governed by following specific instruments and authorities which provide strategies and specific rules in governing the operations of the company as listed in **Table 3.2**:

Table 3.2: List of specific instruments and authorities governing operations of NRDCL		
1.	Royal Charter	1984
2	Strategy and procedure for implementation of the revised timber marketing and pricing policy	1999

3.	Executive Order (Royal Government)	2007
4.	Executive Order (Royal Government)	2010
5.	Article of Incorporation	2008
6.	Guidelines for surface collection of sand and stone	2010
7.	DHI Corporate Governance Code	2013
8.	Timber Allotment Modality	2015
9.	Timber Extraction and Distribution Modality 2017	2019

Insofar as NRDCL's role in managing the natural resources is concerned, the legal framework is well defined through hierarchical order in which the Constitution is the foundation for all related statutes and authorities governing the management of natural resources. Other statutory laws relevant to natural resources and environment are enacted by the Parliament and other instruments for governance of natural resources such as rules and regulations, policies and orders are created and issued through executive powers.

3.2 Mandates

The Logging Division under the Forest Department was upgraded to a Corporation known as Bhutan Logging Corporation (BLC) in 1984 under the Royal Charter. In 1996, BLC was upgraded to Forestry Development Corporation Limited (FDCL) and entrusted with commercial mandates.

> The NRDCL was restructured through the Executive Order issued by the Royal Government on 7th November 2007. The order mandated the NRDCL to manage the operation of sand, stone and timber with prescribed modality of extractions, pricing, and operations and collaborative mechanisms with relevant government institutions.

NRDCL was formed with the restructuring of Forestry Development Corporation Limited (FDCL) through an Executive Order issued by the Royal Government on 7th November 2007. The new system of operations was rendered in keeping with the need to promote rapid development in housing, construction and infrastructure development to support nation building and to keep them affordable, accessible and available for judicious use in the best interest of the nation and people. It was also in response to the need to prevent corruption, inefficiencies and undue profiteering in the collection, delivery and sale of natural resource products. The order mandated the NRDCL to manage the operation of sand, stone and timber with prescribed modality of extractions, pricing, operations and collaborative mechanisms with relevant government institutions.

Another Executive Order from the Royal Government issued on 10th May 2010 further directed the NRDCL to establish stone quarries and crushing units all over the country. The order also delineated responsibilities to government institutions to expedite the process of clearances and approvals. The measures were recommended in view of the acute constraints imposed on construction industry by inadequate availability of high quality stone chips that

had not only affected the quality but also delayed the completion of extremely important development projects. The order also recognized the problem of cumbersome and lengthy procedures involved in obtaining clearances and approval for establishment of quarries.

NRDCL as a fully owned DHI company is governed by the AoI under the Companies Act of Bhutan since 2008, in addition to social mandates/obligations of ensuring accessibility, affordability and availability of natural resources.

Some of the issues noted under mandates that govern the NRDCL includes the following:

3.2.1 Inconsistencies in mandates

The AoI filed with the Company Registry specifies purpose of the company under object and ancillary object article. These are primary objects that the company intends to pursue as a separate legal entity and the ancillary intents in pursuit of primary objects of the company. The review of purposes stated in the AoI and comparison with the primary mandates given in the Executive Order 2007 show that some of the intents specified were not consistent with the mandates. These include:

i. The scope of mandates as per Executive Order 2007 include extraction and supply of timbers in log form to the public and institutions. The NRDCL's operations relating to sawmilling and production of timber products are not included in the scope of mandates specified in the Executive Order.

ii. Executive Order 2007 specifies mandates for the company to manage the operation of timber, sand and stones only. The company's intent as specified under object 3 and 4 of the AoI, requires the company to extend its operation to industrial minerals and other natural resources like bamboo and medicinal plants which is an extension beyond the primary mandates.

iii. The objective of providing other construction materials other than timber, sand and stones to the rural consumers and general public as specified under Object 7 is seen to be beyond the scope of mandates of the Executive Order.

iv. The intent of the Executive Order 2007 as can be inferred from the rationale on which the order was issued, was basically to focus on providing accessibility, affordability and availability of natural resources (sand, stone and timber) to the public. The company's intent of engaging in export of timber as specified under Object 9 of the AoI is not seen consistent with the mandates of the Executive Order 2007. Further, the FNCRR 2006 stated that export of timber in either log form, sawn timber form or as fire wood is banned and that only those timber which could not be sold in 2 consecutive auctions may be allowed for export through auction upon approval by the Ministry.

v. The purpose for which NRDCL was formed is basically to manage the natural resources, specifically the stone and timber produced/extracted from within the country to ensure social objective of accessibility, affordability and availability to general public. The company's intent of engaging in importing of timber and other alternative

construction materials as specified in Object 9 of AoI is apparently beyond the mandates of the company.

The company's strategic vision would have been developed based on the intents as specified in the AoI.. The anomalies that surface from lack of clarity of its purpose will have impending effects in the overall performance and delivery of its legitimate mandates.

NRDCL justified that pursuant to the promulgation of Charter by the Royal Government, "Bhutan Logging Corporation" was established and incorporated in 1984. The Objects as per the Article-III of the Charter states, "To promote, establish, administer, participate, market, own, run and carry on business in logging, extraction, processing and dealing in the local market, or in other countries, in timber and other forest products and allied products made therefrom."

Thus, the Charter on Bhutan Logging Corporation 1984 is still valid and is referred as the main legal document in determining the objects in the Article of Incorporation (AOI). Therefore, the Charter of 1984 stands valid on account of the following additional objects:

i. NRDCL's operations relating to sawmilling and production of timber products
ii. Operation of other natural resources like bamboo and medicinal plants
iii. Engaging in export of timber with the prior approval of the royal government

The basis of RAA's observation was mainly the Executive Order 2007 issued for structuring of the then Forestry Development Corporation Limited into Natural Resource Development Corporation Limited in 2007. As justified, the intents of AoI are very much in line with the Charter of 1984 if Executive Order 2007 is to be considered as additional mandates in addition to the Charter.

As far as the purposes defined in the Charter of 1984 are concerned, the company is yet to undertake and achieve numerous activities as specified in its Article of Incorporation. For instance, the company is yet to achieve the following objects specified in the AoI.

Sl. No.	Objects specified in the AoI	Status
1	*Harvesting, processing and Marketing of timber, timber products, sand and stone products*	*Negligible scale of operation in stones*
2	*Production/manufacturing of construction materials based on industrial minerals and marketing of such materials including substitutes to timber*	*Yet to undertake*
3	*Other natural resources (including bamboo and medicinal plants)*	*Yet to undertake*
4	*Importing of timber and other alternative construction materials to meet the domestic demand*	*Yet to undertake*
5	*Exporting of natural resource products based on market conditions*	*Yet to undertake*

Further, there are numerous Articles of Charter of 1984 that have undergone changes in terms of enforcement and implementation. For instance, Articles relating to Board of Directors and its composition, appointment and other governance requirements were found revised in keeping with the requirements of the Companies Act of the Kingdom of Bhutan. Besides, numerous changes have been made in overall governance of the company after its incorporation under the Companies Act and after transferring ownership to DHI.

The Charter of 1984 was issued prior to enactment or amendment of related legislations affecting the operations of the company. With the enactment and amendment of related legislations governing natural resources as well as corporate governance in the subsequent years, the RAA feels that the mandates emanating from various authorities need to be reviewed and harmonized in order to bring more clarity to the company's primary mandates.

Therefore, there is a need to conduct holistic review of its mandates to ensure more clarity of purpose and its operationalization.

3.2.2 Inconsistent application of Section 366 (6), FNCRR 2017

As per Section 366 (6) of the FNCRR 2017, *"surface collection and dredging of riverbed materials shall be given to the authorized agency. In the event, the authorized agency fails to operate within the stipulated time period, then the Department shall demarcate the river bed into appropriate plots and allot directly or auction to individual/company".*

The RAA's *'review on surface collection and dredging of riverbed materials'* conducted in 2018 and the recent review on ***'discrepancy in riverbed materials dredging at Phurbay-khola, Phuntsholing'*** conducted in April 2021 observed the following deficiencies in application of section 366 (6) of the FNCRR 2017.

In RAA's review (2018), it was noted that the DoFPS had directly engaged 33 private parties for the surface collection and export of riverbed materials in Samtse and Phuentsholing and the NRDCL like any other private parties, had also applied for approval from DoFPS for surface collection of riverbed materials. Later, it was found that the NRDCL's sites were contracted out to private parties. The recent review report (2021) also noted that the surface collection of sand/boulders and river dredging for commercial purpose in State Reserve Forest Land along Phurbay River under Tading, Samtse awarded to NRDCL was executed by a private construction company, as a sub-contract of the NRDCL.
The RAA opines that the sub-letting of dredging sites by NRDCL is not in accordance with the intent of the company's policy and social mandate of undertaking activities responsibly and ensuring sustainable use of the natural resources. The issue is further aggravated by the inconsistent application of Section 366 (6) of the FNCRR 2017 resulting from the ambiguity of "who the authorised agency referred in the section 366 (6) of the FNCRR 2017 is?"

The NRDCL had justified that;

a) the ‘authorised agency’ referred in the FNCRR is NRDCL, as it was specifically restructured in 2007 to handle natural resources such as sand and stone in addition to timber mandated under the then FDCL;

b) the Guidelines for Surface Collection of Stone & Sand[3], issued by the Cabinet, also requires RBM collection to be undertaken by NRDCL and specifically referred to NRDCL as "the authorised agencies such as NRDCL";

c) the sub-clause conditions, is only applicable to individual/company when the work is given to them in the event the authorised agency fails to operate within the stipulated time;

d) at the implementation level, the provision of this Clause is not implemented as the RBM sites have been allotted directly to private individuals and companies, before assessing whether NRDCL fails to operate within the stipulated time period' or not;

e) notwithstanding, the other provisions in FNCRR 2017, the Section 366, Clause No.6 categorically is applicable to those individuals/companies awarded works by the Department and does not debar NRDCL as the authorised agency from outsourcing. As such, the NRDCL being the authorised agency had not violated Section 366 of the FNCRR 2017; and

f) the practice/system of outsourcing some components of the extraction works by NRDCL engaging private sector existed since its inception to cut costs in order to deliver its mandates as a State-Owned Enterprise to make natural resources "affordable, available and accessible" to the public. That the outsourcing of work is found to be more efficient and in line with Government's drive towards private sector development.

On the other hand, the DoFPS had responded that;

i. the definition of “State Agency” is not clear and that the interpretation of OAG clearly stated that both the Water Act 2011 and FNCRR 2017 does not define State Agency as NRDCL;

ii. majority of sites were allocated to NRDCL but it did not have the capacity to carry out such activities at all allotted sites and engaged private individuals which could be considered as sub-contract; and

iii. since NRDCL had not applied, DoFPS had allotted the areas to private parties in the interest of the Nation and since the resources were being washed away across the border every year if not collected.

The ambiguity in the rules followed by prevalence of inconsistent understanding and application by different agencies on ground not only creates misunderstanding amongst the agencies but also provides room for misuse and abuse of legal provisions.

[3] Cabinet-secretary letter No. C-3/1221 dated 7th April 2010

The NRDCL submitted the same response that has been already captured in the audit para above. While the DoFPS in addition to the previous response, stated that as per the Executive Order 2007, clauses 2.2, NRDCL was given the right to supply sand in the country but not given the same privileges in stone and river bed materials, where private individual were also allowed to operate stones quarries. This is further supplemented by the Executive Order 2010, which authorizes not only NRDCL but also CDCL to operate larger quarries.

Considering the fact that there still exist inconsistencies in application of the Section 366 (6) of the FNCRR 2017, due to differing interpretations by different agencies. The RAA would like to reiterate that the MoAF and NRDCL should discuss and solve the issue appropriately involving relevant authorities and stakeholders.

3.2.3 Timber Extraction and Distribution Modality (TEDM)

The TEDM 2017 was developed subsequent to the meeting held between MoAF, NRDCL and AWBI. It was initiated as an interim measure to resolve the disputes between NRDCL and AWBI on their allotment shares of timber logs. The modality prescribed allotment of 50% each to both the parties. The dispute had apparently arisen when MoAF decided to hand over the timber marketing and distribution to NRDCL in entirety with effect from 2017, which was later appealed to the Government and the MoAF by AWBI. The allotment modality is still in force to this day. The TEDM was later revised in 2019. The NRDCL and AWBI takes their 50% share each and sells it to the customers as described in **Figure 3.1**:

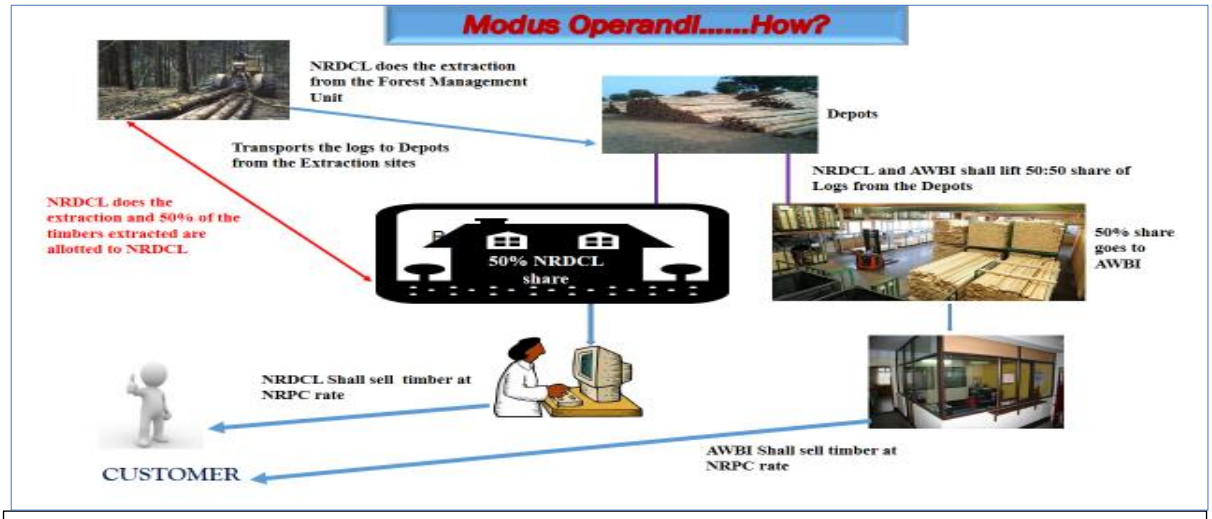

Figure 3.1: Modus operandi on TEDM

Thus, the share of NRDCL is fixed to 50%, and rest is allotted to AWBI. Though 50% is allotted to AWBI there had been instances of shares allotted not meeting the demands of some saw millers. For instance, it was noted that, out of 44 sawmills interviewed in Thimphu, Paro and Haa, 32 saw millers were not able to get the desired quantity of the timbers which resulted in their machines lying idle for two to three months in a year.

In view of the fact that AWBI is not representative of all saw millers and not legally registered

association, it may not have desirable legal stand to bargain for its share of allotment through TEDM. The current arrangements of distribution of 50% of share each as per TEDM may not ensure equal accessibility of natural resource as there are no procedures in place for distribution amongst members of AWBI and further to general public. Further, there could be possibility of hiking prices notwithstanding the NRPC rates due to inadequate monitoring by relevant agencies as noted by RAA.

DoFPS responded that they have noted RAA's observation on the legal footing of AWBI and that AWBI is in the process of formal CSO membership registration. DoFPS stated that the reason for including AWBI in the TEDM is to facilitate allotment of timbers to saw millers and to fix accountability in case of nonperformance or noncompliance to terms and conditions of TEDM and that AWB facilitates DoFPS services to the saw millers.

The RAA's intent of raising the issue on TEDM was basically to highlight the legal stand of the AWBI as non-registered association and also in view of the fact that AWBI does not represent all saw millers in the country. Secondly, it was to raise concern on how the timbers were distributed amongst saw millers (AWBI members) in the absence of any prescribed process of distribution to ensure equity amongst members and then ultimately ensuring accessibility to final consumers. Thirdly, without any established process for distribution amongst members, and inadequate monitoring of prices, the RAA expressed concerns on adherence to rates fixed by NRPC.

3.2.4 Executive Order 2010 and implications on financial performance of NRDCL

The Royal Government issued an Executive Order on 10th May 2010 directing the NRDCL to establish and operate stone quarries and crushing units in areas prioritised and identified by the Ministry of Works and Human Settlement (MoWHS). The company was directed to begin the preparatory work immediately to be able to operate by June 2011. The order was issued in view of the acute constraints faced by construction industries in terms of inadequate availability of high quality stone chips that had not only affected the construction quality but also delayed the completion of extremely important development projects.

Pursuant to the order, NRDCL established six crushing plants from 2011 to 2013 with total investment of Nu. 78 million. **Table 3.3** shows list of crushing units established by the NRDCL:

Table 3.3: List of Crushing Plant in NRDCL

Sl. No.	Place	Date of establishment	Capacity (TPH)	Current status
1.	Tingzam, Gyalpoizhing	17th July 2011	100	Operational
2.	Bhur, Gelephu	February 2012	100	Operational
3.	Homdar, Zhemgang	9th October 2012	100	Closed

4.	Kencholing, T/Yangtse	12th September 2012	30	Closed
5.	Diapham, S/Jongkhar	8th October 2012	30	Closed
6.	Tshelingor, P/Gatshel	25th October 2013	30	Closed
Source: NRDCL				

Although the Executive Order 2007 mandates the NRDCL to take up marketing of stones, the mandates of Executive Order 2010 was thrust upon NRDCL to establish crushing units as a matter of urgency. The establishment of stone crushing plants were rushed and production of stone chips had peaked during the initial years of operations that the companies faced high level of unsold stock in the subsequent years. It appeared that the demands for stone chips were not forecasted well in advance of its establishment and also during subsequent years of its operations. The review of production vis-à-vis disposal and closing stock provide to show that production was never forecasted based on the market demand as depicted by the operational performance of the plants. It showed that even the sales forecast (as per annual reports) were maintained at conservative level as compared to actual quantities available for sale during the year. Sales estimated were only 60% to 70% of the total quantities (opening balance plus production during the year) available for sale. This showed that the company had not focused on developing appropriate marketing strategies, analysed demands, and planned productions to achieve cost efficiencies.

Through 2011 to 2019 of its operations, the company sustained losses to the tune of Nu. 168.158 million. This have had adverse impact on overall company's profitability. The losses were fueled by low capacity utilisation due to limited demands and high operational cost.

The investment decision based on the government's Executive Order 2010 have had adverse impact on the profitability of the company through 2011-2019. The operation of crushing units had neither facilitated the company in achieving its commercial objectives of making profits nor complemented its efforts in fulfilling social mandates in stabilising market rates.

Through 2011 to 2019 of its operations of crushing units, the company sustained losses to the tune of Nu. 168.158 million. This have had adverse impact on overall company profitability. The losses were fueled by low capacity utilisation due to limited demands and high operational cost. The perennial losses from crushing plants had forced the company to close four of its crushing units based in Samdrup Jongkhar, Mongar, Pema Gatshel and Zhemgang. Only two units located at Trashiyangtse and Sarpang have been retained, although they continue to operate in losses. The performance of the NRDCL was affected to the extent of losses sustained in the operation of these crushing units. There were no records of investments appraisals being carried out to determine the feasibility and sustainability of the stone crushing plants. The growth of demand for stone chips appeared to be sluggish since its operations from 2011 as evidenced by huge closing stock through the period from 2011 to 2019 ranging from 48% to

as high as 107% of production during the year. Had proper studies preceded the investment decisions, scenarios could have been anticipated and the risk of loss could have been averted.

The mandates imposed on the company through the Executive Order 2010 by the government and lack of proper investment studies have led to unprofitable venture fueled by low productivity and inefficiency, ultimately resulting in closure of the units. The investment decisions had gone adrift; results were not favourable either in producing commercial profits or in fulfilling its social mandates. It had only drained public resources, exposing the culture of lack of accountability.

3.2.5 NRDCL's Role in Sustainable Resource Management not capacitated for holistic resource management in the country

Considering the historical background of NRDCL and given some of its mandates, it was clearly established as an agency to undertake or involve in sustainable management of natural resources in the country. The company was envisioned to be the premier agency, with a clear social conscience, in the natural resource market of the country, mandated to extract and distribute resources to make them accessible and available, and ensure that prices are regulated in the market to keep the prices affordable.

> The company is a major player only in the national sand market. The NRDCL operates only around 30% of the total timber allotted annually for extraction. The remaining 70% is extracted by other parties (Rural allotment) under the Subsidized Rural Timber Supply Program, the Community Forest initiative, from Private Forests and Local Forest Management Areas.

In terms of natural resources extracted and distributed by NRDCL, the company is a major player only in the national sand market with the company gradually diversifying its roles in the national timber market and almost having no role in the national stone market.

In terms of extraction of timber, as per the Forest Facts and Figures (2019) of DoFPS, the NRDCL operates only around 30% of the total timber allotted annually for extraction. The remaining 70% is extracted by other parties (Rural allotment) under the Subsidized Rural Timber Supply Program, the Community Forest initiative, from Private Forests and Local Forest Management Areas. The working process of other players in the extraction of timber are as explained below:

Community Forest:

- *The area identified for Community Forest (CF) is traditionally used and managed by the community and the area has production potential to meet subsistence requirement of forest produce and income generation for CF members. To establish a CF, any community of at least five resident households willing to establish and manage a CF in accordance with FNCRR 2017, may form a CF Management Group (CFMG). The*

management plan prepared for a period of 10 years governs the scientific management of the CF.

- *The CFMG shall be allowed to sell the surplus produce to any buyers within the country provided the timber is not sold in standing form. The prices for the sale of surplus forest produce shall be as per rates decided by the CFMG. The Department does not levy any royalty on forest produce harvested by the CFMG for personal use by the members of the CFMG. However, royalty is levied at prevailing commercial rates in case of sale of timber, sand, boulder, and other NWFP for commercial purpose.*

Rural Timber:

- *Subsidized timber for construction of a rural house is allotted, only if the applicant is the Head of Gung in whose name the land on which construction will take place is duly registered. Applicants are eligible for rural subsidized timber for only one rural house construction.*
- *Dzongkhag"Thromde" and Yenlag 'Thromde"as declared by the Government, and area falling within 2 Km radial distance from the declared boundary of Thromdes above are not eligible for subsidized timber.*

Private Forests:

- *Establishment of Private forestry aims to facilitate raising forestry crop on registered individual land to accrue ecological, social and economic benefits. Private Forest constitute planting of tree and any other forest crop.*
- *The marking of the timber is done by the CFO as identified by the owner and there is a separate sale hammer maintained by the CFO to authenticate the timber for commercial purpose. Private Forest owners are permitted to harvest/collect and sell/export any forest produce including those species listed in Schedule I upon obtaining permit from CFO.*

While MoAF is the apex body in monitoring of the natural resources in the country, the fragmented approach towards extraction of timbers by different parties besides NRDCL may not ensure consolidated approach in overall management of forests in the country. Inconsistent practices not conforming to scientific methods in extraction, ill equipped extractors, professional incompetence of people engaged in extraction coupled with inadequate monitoring may invariably lead to indiscriminate and unsustainable extractions, which may in turn, result in irreversible degradation of forests in the country. Besides, multiple players involved in extraction may come with varying competence in conservation through reforestation/afforestation. Accountability and ownership may be diffused which would a concern when multiple players are involved.

NRDCL is the only SOE mandated to play a role in sustainable management of natural resources but with its coverage of managing forest in the country extending to only 30% of its share in timber extraction. It is desirable for a consolidated approach to ensure consistencies in practice of sustainable management of forests at the national level. This could only be achieved if a particular agency is delineated responsibilities for extraction of all timber resources throughout the country. NRDCL as a SOE having a specialised knowledge, resources and experience, may ideally fit into the role of such agency.

NRDCL is the only SOE mandated to play a role in sustainable management of natural resources but with its coverage of managing forest in the country extending to only 30% of share in timber extraction, there is a need for consolidated effort to ensure consistent approach in sustainable management of forests.

The current mandate of NRDCL does not empower NRDCL to extend its coverage to whole of timber extractions across the country.

DoFPS stated that despite giving the mandate to NRDCL for allotment of subsidized rural timber from its depot, for construction and renovation of rural houses, the people prefer to extract the timber by themselves due to the higher prices and procedural difficulty while availing timber through NRDCL. DoFPS further stated that NRDCL has also failed to deliver service of extracting and supplying timber to constructions in remote locations.

DoFPS produced instance of MoAF resorting to direct allotment of timber for construction/renovation of Lhakhangs/religious structures, constructions in remote locations and constructions executed by community contractors in view of the failure of NRDCL to deliver the services on time. The executive order was issued vide FRMD/RUS/8(b)/2017-2018/1157 dated 1st June 2018.

At the same time, the DoFPS agrees that if the responsibility of timber extraction is entrusted to one agency it would help in sustainable management of forests and in minimizing illegal activities.

While RAA acknowledges the challenges of entrusting NRDCL as a sole agency to operate extractions of timber across the country, the need for a consolidate approach is seen necessary to ensure consistent practices and sustainable management of natural resources at the national level.

In order to consolidate extraction of natural resources, the NRDCL must be capacitated in terms of human resource, organizational systems and technologies to manage the operations more efficiently, effectively and sustainably.

3.2.6 Duality of NRDCL's Role as a State-Owned Enterprise, diversification of activities and involvement in value-added activities

NRDCL is established as a SOE having dual mandates of delivering social objectives of making the natural resources accessible, available and affordable to general public and undertaking commercial activities. The Executive Order 2007 explicitly articulated intents of vesting NRDCL with responsibility for sustainable management of natural resources to keep them affordable, accessible and available for judicious use in the interest of the nation and the people, to promote rapid development of housing, construction and infrastructure development, and to prevent corruption, inefficiencies and undue profiteering in the collection, delivery and sale of natural resources.

As a DHI owned company, the company is being thrust with commercial targets that are apparently challenging. The company has no choice but to explore additional commercial ventures through diversification and taking value-added activities in the value chain of extraction and manufacturing.

As a DHI-owned company, the NRDCL bears obligations to fulfil commercial objectives and targets set by its Holding Company. The Annual Performance Compacts are signed between the management, board and the DHI. Hence, the NRDCL was restructured and re-oriented through these mandates to pursue social and economic objectives in operation and management of natural resources in the country.

NRDCL as a SOE is a vehicle through which state plays an active role in ensuring equality in the distribution of natural resources to its people. It is through making the natural resources (sand, timber and stone) affordable, available and accessible that infrastructure development takes place at faster pace and thus, helping the government achieve developmental objectives.

Executive Order 2007 authorises the company to fix the prices based on actual cost of operations plus nominal overheads. The trend of margin maintained is 10% which is added to the cost of operations for all sand and timber resources extracted by it. With reserved profit of 10%, the NRDCL does not face suppression of prices to the extent that it may be faced with the challenges of eroding its capital since minimum cushion is granted. However, if compared with business operating in competitive markets, the NRDCL may not be able to pursue profit maximization. Multiple and conflicting roles such as providing social services while operating commercially can negatively affect NRDCL's performance. It usually operates in relatively non-competitive markets and have their autonomy limited by government interventions through price regulations and other directives for social and economic objectives.

As a DHI-owned company, the company is being thrust with commercial targets that are apparently challenging. The company has no choice but to explore additional commercial ventures through diversification and taking value-added activities in the value chain of extraction and manufacturing. These come at the cost of private sector development in which the private players are imposed barriers to entry. With involvement of NRDCL as a primary extractor of natural resources (sand, stone and sand) and making them available to consumers

and manufacturing businesses, further involvement in the manufacturing and distribution chain is seen as an extension of its primary mandates in a bid to fulfil commercial obligations imposed by DHI. NRDCL already has expansive mandates for extraction activities and if professionally managed on commercial terms on these businesses, it shall be in the interest of potential private business to steer NRDCL away from market where the private sector is better able to provide service more effectively.

Thus, expansionary trend of business of NRDCL through diversification and value-added operations is seen as a response to meet the commercial targets set by DHI. This may be seen as diverting NRDCL's focus from the primary mandates to meet social obligations of providing accessibility, affordability and availability of natural resources. It may also have impact on the development of private sector.

3.3 Institutional arrangements

There are multiple key regulatory bodies and stakeholders assuming different relationships of control, and influence in the operations and performance of NRDCL. These include institutions of government, having specific roles in bringing coherent actions, as per respective mandates in sustainable management of natural resources and regulation of the company as a SOE. The primary institutions are as represented in **Figure 3.2**:

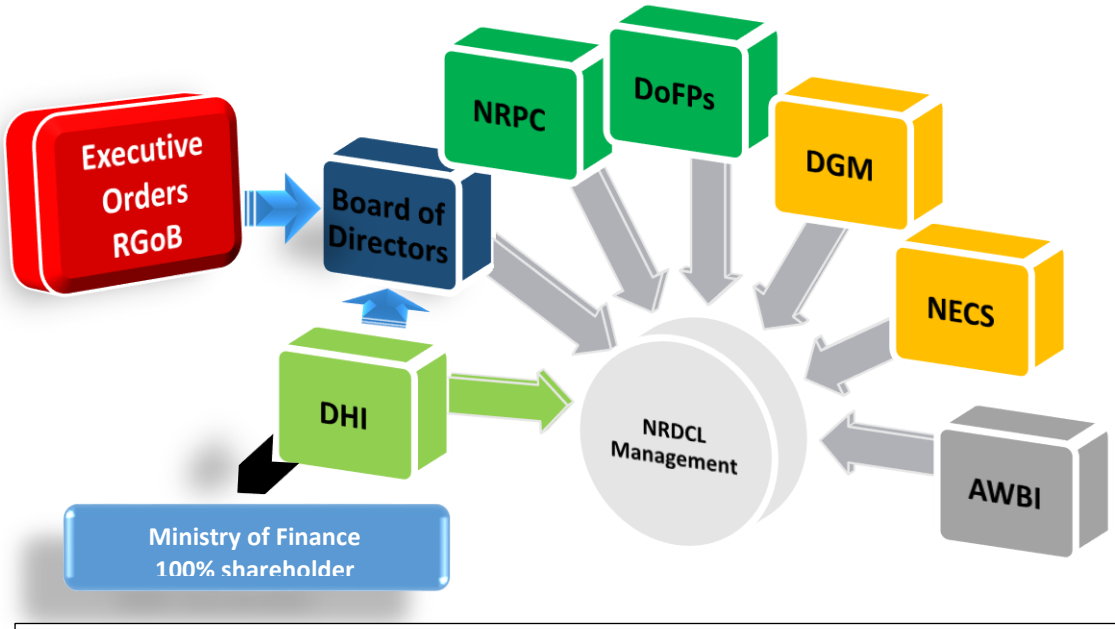

Figure 3.2: Primary Institutions

With multiple institutions and agencies involved in different roles in natural resource management in the country, NRDCL as one of the players faces certain challenges imposed by current arrangements of institutions and collaborations in pursuit of its role in sustainable management of natural resources and also in delivery of its mandates as SOE. These are explained in the subsequent paragraphs.

3.3.1 Collaboration pursued with AWBI lead to impairing ability of NRDCL to deliver its mandates

The AWBI was formed in December 2008 to represent wood-based private businesses operating value addition activities of wood acquired from NRDCL and other sources. Of the total 138 licensed sawmills in the country, 111 are registered with AWBI. It plays a significant role in exerting its influence through a constructive partnership with the government to protect the interest of those private businesses. The association was able to exert its collective bargaining power in obtaining equal (50%) share of timber extracted by NRDCL.

> AWBI is not the final consumer but intermediaries involved in value addition process. Allotment through AWBI is not a guarantee that the benefit is trickled down to intended beneficiaries.

Currently, the AWBI has no locus standi as an Association as it is not registered under Civil Society Organisation Act (2007) or any other relevant legal instruments. It is yet to acquire juridical status to function as an Association representing a specific group. Registration under relevant statutes will not only provide legal standing to engage in activities it intends to pursue but also render desirable framework of public accountability through a system of formal delineation of responsibilities and also to the extent, obliging moral and self-regulations. Currently, the formation of AWBI is fraught with numerous deficiencies that may potentially distort distribution of timbers to the consumers. Some of the inadequacies are;

i. No defined governance system prescribing organisation structures, and process and procedures to render effective systems for operations;

ii. The AWBI is not represented by all licensed business firms that are engaged in the business of timber and hence, the commonality of interest it stands to protect is questionable;

iii. No defined rules/regulations to regulate business practices and modality for distribution of timbers amongst the member; and

iv. No defined procedures to ensure or place obligations for transparency and accountability of the Association.

The above deficiencies not only come as obstacles for AWBI themselves to organize and function to fulfil their intended objectives but are also seen to infringe on the role of NRDCL in delivering its mandates. The following are some of the concerns that potentially incapacitate NRDCL to perform its mandated roles:

a) Through an intervention of the government, the TEDM 2017 was developed for allotment of timber between NRDCL and AWBI. As per Clause 5.1, of the Modality, the allotment of timber extracted by NRDCL in the log form should be allotted to NRDCL and AWBI on equal proportion (50% each) by the timber allotment committee through a lucky dip system. The intent of engaging NRDCL as sole distributor of timber (log form) is apparently to ensure accessibility, availability and affordability of timber as per its mandates. AWBI is not the final consumer but intermediaries involved in value addition

process (processing from log to timber form). Allotment through AWBI is not a guarantee that the benefit (accessibility of timbers) is trickled down to intended beneficiaries.

The issue of non-registration of AWBI as an association raises issue about the legality of its existence and its locus standi to operate as common interest association. With no institutionalised systems for operations and monitoring mechanism in place, there is a risk to good governance, effective control, management of the association and ultimately derailing from their goals.

b) There could also be case of unequal distribution amongst registered members of AWBI. Since there is no modality developed for distribution within the AWBI, the inequities prevailing within AWBI may cascade down to final consumers affecting accessibility and availability of timbers for the final consumers (general public). The RAA also confirmed through field visits that in some cases the timbers that are sawn are used for their own projects and not passed onto consumers (general public). Though saw millers' rights of access to timber cannot be barred, the fact that the share of allotment was obtained in the capacity of middlemen does not justify the disproportionate share obtained in the process.

c) Besides, AWBI is an association represented by only 111 licensed wood-based industries and does not represent all license holders. The share of timbers allotted to AWBI would be accessible to only those registered members. The unregistered businesses may be compelled to claim/demand from the share allotted to NRDCL. This may further reduce the share of final consumers.

d) Though the prices of sawn timbers are fixed by NRPC, without effective monitoring to monitor prices where there are high demands for sawn timbers, and no transparency in allotment to ultimate consumers in terms of proper documentation of demands placed, the consumers may not have choice but to pay higher prices than the NRPC rates.

e) The current arrangement of collaborating with AWBI imposes numerous constraints on NRDCL in pursuit of value-added collaborations to advance its objectives. Instances were noted when private saw millers failed to lift huge quantity of allotted timber within the specified timeframe which had resulted in huge stock of logs in some regions. Accountability could not be enforced.

Thus, the issue of non-registration of AWBI as an association raises issue about the legality of its existence and its locus standi to operate as common interest association. With no institutionalised systems for operations and monitoring mechanism in place, there is a risk to good governance, effective control, management of the association and ultimately derailing from their goals.

Hence, from the perspective of enabling NRDCL in the pursuit of protecting the interest of the public, mechanisms put in place to engage private businesses do not seem to support the

company's social objectives. Besides, there is risk to good governance and mismanagement coupled with lack of mechanism for accountability of the association in fulfilling its business and social obligations.

The DoFPS stated that it was difficult monitoring and that the department is doing its best to ensure that the timber are sold within the approved NRPC prices.

3.3.2. Pricing process for natural resources

The Natural Resource Pricing Committee was established in 2007 under the Executive Order of 2007 to *"set and regulate prices"* under the coordination of the erstwhile Ministry of Agriculture. Five-member committee was constituted in 2007 and operated until August 2016 under the secretariat, DoFPS**.** In 2016, NRPC Secretariat was handed over to DHI[4] and consequently, DHI had proposed new NRPC members comprising of five representatives from different agencies. However, in 2018, the secretariat had to be reverted back to MoAF due to allegations of existence of conflict of interest of DHI assuming the lead role of the committee.

Terms of Reference of the committee encompass review and recommending changes in policy of allocation of resources, reviewing pricing mechanism for natural resources and approving and endorsing prices of logs, sawn timbers, poles, sand and stones.

The prices of timbers (broadly two classes i.e. conifer and broad-leaved) are set, regulated and revised by NRPC. The pricing mechanism adopted by NRPC is the cost-plus product pricing model with a profit margin of 10% being added to the total production cost to determine the final timber or sand prices.

RAA's review of operations of NRPC in determining prices of natural resources with specific reference to price determination done in 2015, 2017 and 2020 showed various deficiencies that undermine objective pricing of natural resources. Some of these includes:

i) While the mandate of the NRPC extends to all natural resources extracted within the country, the NRPC is involved in pricing of only timber (including both log and sawn timber) and sand until 2019. Although, the NRPC has fixed the stone prices from 2019, in reality the prices of stones and stone chips are left to the market forces. Almost all the stone quarries are operated by private operators, and there is no monitoring mechanism in place to ensure that prices of stones sold to consumers were at NRPC rates.

ii) There is no approved guideline in place to determine prices of timber, stone and sand. Executive Order 2007 allows NRPC to fix prices based on the actual cost of operations plus nominal overheads. Inconsistent approaches were adopted in fixing the prices over the years as shown in **Table 3.4**.

[4] vide letter no. SEC/MOAF/70/2016/297 dated 28th September 2016

Table 3.4: Inconsistent approaches adopted in fixing prices			
Year	**2015**	**2017**	**2020**
Basis for pricing	Based on historical targets achieved and historical cost on operation and maintenance incurred	Based on historical targets achieved and historical cost on operation and maintenance incurred	Based on the projection of the target and estimated cost on operation and maintenance for the year
Cost inclusion	Expenditure on reforestation, repair and maintenance, and depreciation booked as indirect cost	Expenditure on reforestation, repair and maintenance, and depreciation booked as indirect cost	Expenditure on reforestation, repair and maintenance, and depreciation booked as direct cost
Methods adopted for determining direct cost	Simple Average Method	Simple Average Method	Weighted Average Method
Sawn timber recovery rate applied	75%	78%	70%
Cross-subsidy rate applied	Nu. 10 added to price of conifer, and Nu. 10 deducted from broad-leaved	Nu. 10 added to price of conifer, and Nu. 10 deducted from broad-leaved	Nu. 10 added to price of conifer, and Nu. 20 deducted from broad-leaved
Source: NRPC, NRDCL			

iii) Inadequacies were noted in the working system of NRPC despite responsibilities delineated through ToRs as evident from irregular meetings, frequent changes in committee members and inadequate documentation of meetings. The committee had developed a draft pricing model in 2016 which is yet to be endorsed by appropriate authority.

iv) The allowance or disallowance of certain cost are merely based on judgment instead of predetermined criteria or standards. The differences in cost of production of timber proposed by NRDCL to the NRPC and the cost approved by NRPC is shown in **Table 3.5.** No concrete reasons have been provided for the disallowance/reduction of the cost components.

v) Cross subsidization is also allowed to transfer the cost from low demand timber to high demand timber resulting in escalation of cost of high demand timbers.

vi) There is no stipulation of timeframe for revision of prices to make the prices sensitive to the changes in operational costs that are built into final prices. As per the FNCRR 2017, timber prices should be periodically determined by the NRPC. Since the prices are derived on the basis of its operational and overhead costs, it is only logical that the prices are fixed on an annual basis to factor in actual cost incurred. The experience had been that between the period from 2008 to 2020, prices were reviewed only six times for timber.

Table 3.5: Comparison of cost of production proposed and approved for NRPC rate 2020 (timber)

Cost components	Cost proposed by NRDCL	Cost approved by NRPC
Administrative overhead	24.43	20.104
Employee benefit cost	115.395	115.395
Selling and distribution expense	2.969	2.969
Reforestation expenses	11.819	11.819
Repair and maintenance cost	27.486	26.277
Depreciation	40.421	40.421
Total Cost (Nu. in million)	**222.520**	**216.985**

Source: NRPC, NRDCL

The intent of the Executive Order 2007 was to make natural resources affordable to the public and the need to establish NRPC was to ensure that only cost associated with extractions and approved margins are charged to the consumers. It was also a mechanism envisaged to avoid undue profiteering by middlemen. Thus, it is imperative that objective and consistent basis for pricing is developed to guide the fixation of price based on the intent of the Executive Order 2007.

The deficiencies in the pricing process for all natural resources extracted within the country would potentially impede achievement of noble vision envisaged by the Executive Order 2007. Besides, there is no yardstick to gauge the operational efficiencies of NRDCL, if the system allows for factoring in whatever operational costs submitted without any basis for regulation. The current system of pricing may undermine objective pricing of natural resources.

3.3.3. Collaborative mechanism with DoFPS

The DoFPS has the overall responsibility of sustainable management of natural resources. The extraction and conservation operations of NRDCL is regulated and monitored by DoFPS. There is a great deal of dependence on DoFPS in ensuring effective and efficient delivery of NRDCL's mandates of delivering social and conservation objectives. The RAA noted following areas for deriving synergy and strengthening collaboration between the two.

i. Monitoring of NRPC rates

As per section 3.8 of Executive order of 2007, *"The Department of Forest, MoA and the Department of Trade, MoEA shall monitor the sawn timber prices and in the event of non-compliance with the government rates, the defaulters shall not be permitted to participate in future log auctions.*"

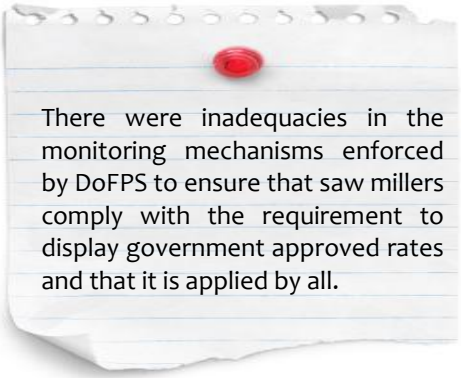

Further, the TEDM requires the DoFPS to ensure that the AWBI sells sawn timber at NRPC approved price. The department is also required to ensure that individual sawmills and NRDCL display the latest NRPC approved price chart at sawmills and retail units for public information at all times.

The DoFPS had allocated one to two sawmills to a single in-charge and designated one forest officer to monitor the operations of around three to four sawmills. Of the 44 sawmills visited in Thimphu, Paro, Haa and Wangdue, only 14 have displayed the price chart. While 13 sawmills were found selling the timbers at NRPC rates, 24 sawmills did not sell at NRPC rates, but mostly at higher prices. Upon enquiry about the inconsistencies in complying with the NRPC rates, the following issues were noted:

a) The saw millers claim that due to no proper grading of timbers, they land up getting inferior quality of timbers which result in high percentage of wastage. They justify that higher prices are charged to compensate for the wastage resulting from poor quality of timber allotted to them.

b) There were inadequacies in the monitoring mechanisms enforced by DoFPS to ensure that saw millers comply with the requirement to display government approved rates and that it is applied by all. The DoFPS attributes such weak enforcement to their inability to field adequate manpower in view of shortage of manpower.

c) The monitoring of prices becomes difficult in situations where buyers negotiate with saw millers and agree to pay higher prices. These are usually fueled when supply is not able to match the demand. While it may be receipted at approved rates, the consumers would have paid higher prices.

d) There is no collaborative arrangement with the Office of Consumer Protection under MoEA to collaborate in monitoring the prices of timbers.

e) The DoFPS has indicated that the prices of the timber may be distorted due to the presence of illegal entry of rural timber into the market and entry of timber from private and community forest into the market.

The NRDCL stated that they have no control over quality of timber extracted and that it is not expected that there will be uniform quality of timber in a timber lot.

DoFPS stated that the department is doing its best to monitor timbers are sold within the approved NRPC prices by assigning sawmill in-charges for sawmills and also through patrolling by field offices. Further, DoFPS vide letter no. FRMD/FRUS/2(a)/2020-21/488 dated 3rd February 2021 requested the Office of Consumer Protection for monitoring compliance of NRPC approved prices for selling timber, sand and stone.

Despite existing arrangement of deputing forest in-charge for each sawmills, there had been instances of charging the prices over and above NRPC rates as noted through survey and field visits. The department's effort of collaborating with Office of Consumer Protection is noted. Unless reinforced mechanisms are put in place to check and monitor the prices, the issue of not complying with NRPC rates may continue to persist.

ii. Monitoring of Implementation of Forest Management Plan (FMP)

There are 21 FMUs identified by the DoFPS. The responsibility to manage the FMUs rest with the Forest Resource Management Division (FRMD), DoFPS. The FMUs are managed scientifically through a written management plan known as Forest Management Plan (FMP) for a duration of 10 years' period. The plans are prepared in line with the provisions under the Forest Management Code of Bhutan. Prior to the preparation of the FMPs, an environment clearance is sought from the National Environment Commission and social clearance is sought from relevant stakeholders.

Once approved, the FMPs are implemented through Annual Operation Plan (AOP) which is prepared in consultation with NRDCL. The NRDCL operates within the framework of FMP which determines Annual Allowable Cuts (AAC) based on which AOP is prepared. The AOP identifies and allocates annual production targets which is incorporated in the annual compact and Annual Performance Agreement (APA) of the NRDCL and DoFPS respectively.

Review of operations of FMUs showed certain deficiencies that potentially impede effective management of forest operations and also affecting company's financial performance. Some of these are:

i. Market analyses were not conducted in preparation of AOP resulting in mismatch of quantity of timbers extracted and demanded as evidenced by huge stock of timbers remaining unsold for as many as five years. The AOP allows flexibility of determining annual extraction target which can be aligned to the market demand. Since the FMUs are spread all over the regions, the demands for timbers by volume and type differ from region to region. Hence, when quantities of extraction is not based on market surveys, some of the regions face fall in demand resulting in huge unsold stock.

ii. The problem of huge unsold stock is also driven by failure of saw millers to lift the allotted timbers from the depots in view of the additional transportation cost. While the TEDM requires the saw millers to lift the allotted timber logs within one month (30 days) of allotment, it was noted that DoFPS has not debarred the saw millers who had failed to lift the timbers from participating in the next allotment. Thus, enforcement of

accountability has been weak and NRDCL faces challenges of disposing off huge unsold stock.

iii. The timber identified in the FMP includes species that are not in demand in the market but included in AOP and hence, remaining as unsold stock. NRDCL invests in extraction of broad-leaved timbers and poles and the costs are added to the prices of conifers through cross subsidization.

iv. In conserving the forest after harvest, natural regeneration is a preferred choice over artificial regeneration. Only if the natural regeneration fails, restocking by means of artificial regeneration through plantation is to be carried out by NRDCL. For this, NRDCL should have a reserve of seedlings of locally viable species which can be done through establishment of forest nurseries. About 187.443 hectares of plantation is facing low survival rate.

Not carrying out market demand analysis may have resulted in mismatch in timber quantities extracted and demanded leading to huge stock of timber remaining unsold. The situation was further worsened by failure to enforce provisions of the TEDM to debar defaulters and inadequate marketing of the products. There is a need for a coordinated approach of collaboration during the preparation of AOP and its implementation.

The NRDCL stated that they invest about Nu. 8-9 million on average every year on plantation related works such as nursery creation, plantation of barren/extracted area and maintenance of the planted areas.

The DoFPS responded that the responsibility to follow-up on the lifting of timbers after allotment to the saw millers and wood-based industries fall on the NRDCL. In the event of failure to lift the timber within stipulated time, NRDCL can forfeit the 20% security deposit and cancel the allotment. Further, the department feels huge stocks of timber could be due to less demand of broadleaved timber in eastern Bhutan and due to compact targets of NRDCL with DHI wherein NRDCL may have harvested timber from FMUs even if there was no demand in their effort to achieve the compact target. The department stated that timber extraction targets are set every year for NRDCL but that the cutting can be delayed if there is no market.

Further stating that, regarding the choice of species while determining the Annual Allowable Cut (AAC), the AAC is determined by taking into account the whole growing stock in the FMU based on the principles of sustainability and that AAC cannot be determined by restricting to only commercially viable species leaving behind less preferred species. Such restrictions will grossly undermine the principles of sustainability of the FMU. WBIs and NRDCL should explore ways to make best use of these less preferred species as there will be more of these species in the near future as conifer timber is already depleting. Regarding the assessment of timber demand, the timber extraction and marketing is handled by NRDCL, hence the timber demand assessment must also be their responsibility.

The RAA acknowledges the response of the DoFPS. as a custodian of the TEDM, it is to stress that the responsibility to enforce the obligations and accountability for failing to lift the timber by the saw millers rest with the DoFPS. Further, market analysis needs to be considered by NRDCL prior to preparation of the AOP in consultation with DoFPS to ensure extractions are aligned with demand to the extent possible.

B. Performance and Operational Efficiency

NRDCL as a SOE has the obligations to fulfil social mandates and also having obligation to operate commercially is faced with daunting challenges that apparently affect its overall performance. Unlike other fully commercial businesses which operate in competitive markets, NRDCL faces price suppression in order to ensure affordability of services and products they produce for the public. Therefore, it is difficult to evaluate its overall performance that include both the social and economic performance having impact on social welfare and economic growth.

While there is no prescribed or one acceptable framework or methodology for evaluating the performance of SoE, some suggest productivity and efficiency criteria, while others use financial and profitability indicators. Focusing solely on profitability would mislead the policy makers and therefore, as NRDCL also focuses on social welfare, the RAA has made an attempt to take into account the social objectives in appraising the performance of NRDCL. The performance of NRDCL is reviewed and appraised on following areas.

i. Delivery of Social Objectives
ii. Financial health and Profitability
iii. Plants and Machineries
iv. Human Resource Management
v. Implementation of Plans and Programmes
vi. Information Management System

3.4 Delivery of Social Objectives

3.4.1 Conservation of Environment

One of the objectives underscored in the AoI is to carry out Afforestation/Reforestation in FMUs and Commercial Plantation on leased government land. Regeneration activities are also carried out to ensure the sustainability and continuity of forest resources. NRDCL had carried out plantation activities within FMUs, where timbers have been harvested as well as in sanitation/salvage operation areas, barren and fire burnt areas outside the FMUs.

Regeneration programmes are carried out in the FMUs based on the prescription of the FMPs. The NRDCL follows the norms and standards for nurseries and plantations outlined by the DoFPS. In broad-leaved forests, plantations are carried out immediately after the completion of extraction of timber from the FMUs with commercially viable local species, which are raised by establishing nurseries. In the conifer forest, natural regeneration is preferred over artificial

regeneration. However, plantations are being carried out only if the natural regeneration fails to establish within two to three years after the operation.

Plantations are maintained until their establishment and success for a period of five to six years, ultimately handed over to the DoFPS. In areas where there is heavy biotic pressure from both domestic and wild animals, plantations have been maintained even beyond the establishment period to ensure successful growth.

i. Conservation initiatives

In 2017, the concept of '*Supporting Green Compensatory Plantation'* (SGCP) was initiated by DHI to encourage companies under it to participate in tree plantation program and contribute towards environment conservation. Through this concept, funds were mobilised from DGPC, BPC, BoB, BTL and Drukair Corporation Limited for the plantation. The NRDCL was responsible for the identification of plantation areas, implement plantation programmes and maintain plantation areas until their establishment.

Within the years 2017 to 2019, the NRDCL had created a plantation area of 201.53 hectares, produced 997,694 numbers of saplings and spent Nu.21.388 million for regeneration.

To ensure that the forest plantations were raised successfully as per norms & standards and other technical regulations, regeneration surveys were conducted, both in the artificial and natural regeneration areas based on the "*Guidelines for Monitoring and Evaluation of Plantation and Forest Nursery*" of the DoFPS. Regeneration surveys were conducted jointly by NRDCL and the concerned Territorial Division in the field. Based on the survival percentage, plantation success was graded as shown in **Table 3.6**.

Table 3.6 - Survival percentage and grading of plantation

Survival Percentage	Grade
Above 90	Outstanding
70-89	Very Good
60-69	Good
41 to 59	Satisfactory
Below 40	Poor

ii. Low survival rates of plantations

Out of the total plantation of 1127.14 hectares created since 1989 till 2019, an area of 187.44 hectares of the plantation was reported to have poor regeneration. The following inadequacies resulted in poor regeneration of plantations:

- In the coniferous zone, natural hazard such as harsh climatic and poor edaphic conditions and lack of water sources in the plantation areas led to unsuccessful plantation. The NRDCL had created four hectares of plantation in Debsi, Thimphu through GCPP in 2018. Due to the rocky and dry landscape with no water source, the survival of the plantation is poor in this area.

- In Korila FMU, Zhonggar region, the plantation created in 1997 has still poor regeneration due to grazing by migratory cattle. The RAA observed that regenerations are poor for those areas nearer to the herding area. There were remnants of cattle browsed on the saplings. Despite annual refilling of saplings and fencing with barbed wire, the herders had broken the fence and let cattle into the plantation for grazing as shown in **Figure 3.3**:

Figure 3.3: Sapling browsed by cattle in Korila FMU

Figure 3.4: (Left and Middle) Fence damaged by herder to let cattle into the plantation, and (Right) broken barbed wire repaired by NRDCL

- **Figure 3.4** shows fences destroyed by the herders to let cattle graze on the plantation. During the FMU Committee meeting, advocacy and awareness were conducted to the community/locality about the importance and cost incurred in creating plantation. However, the damage caused by grazing had not ceased. Despite the damages, the NRDCL had taken measures of recreating the plantation, refilling the damaged saplings with new species, and re-fencing the area wherever required.

- Damage caused to the plantation involves replantation and maintenance which is an additional cost to the NRDCL. For regeneration to be successful, the role of DoFPS is

equally important in patrolling, imposing fines and penalties to offenders as per the FNCA 1995 and FNCRR and creating awareness to the communities.

Biotic interference is the main factor leading to the failure of plantations. Failure to establish a plantation is frequently caused by both local and migratory cattle grazing, whether inside or outside FMUs. Even if the plantations are fenced, the fence is dismantled by herders to let in cattle to graze inside the plantation area. Most commercially viable species in the broad-leaved forest are palatable to cattle. Wild animals are also reported to have caused extensive damage to plantations by destroying fences, stripping bark, and uprooting and browsing on seedlings.

The DoFPS acknowledged the poor survival percentage of plantation especially in the broad-leaved FMU and feels that the NRDCL must take plantation activities more proactively. The department also feels that imposing fines and penalties may solve the issue to some extent but it certainly is not the best solution to address the issue effectively. However, the department commits to continue full support to ensure plantations in FMUs are successful and impactful.

The DoFPS stated that with regard to strategy, they have adequate guidelines on plantation and management as enshrined in the Forest and Nature Conservation Code of Best Management Practices of Bhutan. Further that, a plantation maintenance budget for at least 3-5 years for any entity that initiates plantation programmes may come into effect.

The RAA reiterates that for regeneration to be successful, the DoFPS as the custodian of the natural resources should shoulder equal responsibilities of monitoring the plantation and impose penalties to offenders as per the FNCRR 2017. Further, the NRDCL and DoFPS should develop strategies to ensure that the regenerations are successful.

iii. Construction of Roads

Roads are constructed to facilitate timber harvesting and gain access to the operation areas. The 21 FMUs under NRDCL are spread across the country and a total length of 737.98 KMs of forest road were constructed to connect the FMUs. The total cost incurred on road construction as of 2019 was Nu.365 million.

The framework of the FMUs and AOPs identify and allocate annual production targets and the distance of the forest roads to be constructed. Therefore, the targets and construction of forest roads are predetermined and strictly monitored by DoFPS. Wherever possible, in order to provide social benefits to the community, the forest roads were constructed in collaboration with concerned Dzongkhag authorities to combine forest roads with farm roads for enhanced benefit and reduced cost.

Figure 3.5: Summary of forest roads constructed

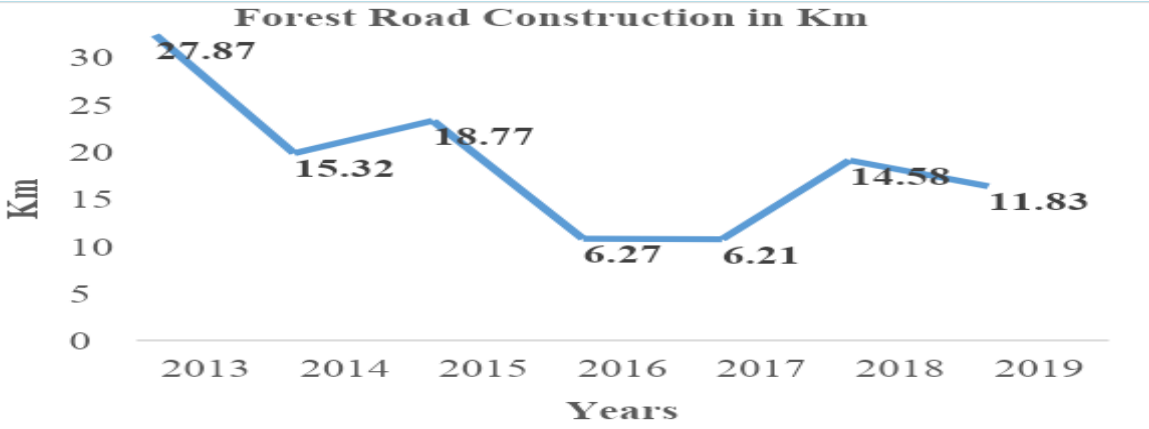

Source: FRD, NRDCL

The forest roads constructed during 2013 to 2019 are shown in **Figure 3.5**. During the period NRDCL has constructed 27 roads in various FMUs, out of which the construction of 18 roads were outsourced and nine were carried out departmentally. The details of the roads are shown in **Table 3.7** and **Table 3.8**:

Table 3.7: Departmentally executed roads

Departmentally executed					
Sl. No	**Particulars**	**2017**	**2018**	**2019**	**Total**
1	No. of roads Constructed	3	3	3	**9**
2	Distance covered	2.21	3.514	2.02	**7.744**
3	Total cost (Nu.)	1.523	5.989	4.83	**12.34**

Table 3.8: Summary of outsourced roads

Outsourced					
Sl. No	**Particulars**	**2017**	**2018**	**2019**	**Total**
1	No. of roads constructed	3	9	6	**18**
2	Distance covered	4	11.065	9.81	**24.875**
3	Total cost (Nu.)	14.98	21.079	17.10	**53.161**

Source: Roads data from FRD, NRDCL

The total cost incurred for the construction of 27 roads amounted to Nu.65.503 million, of which Nu. 12.342 million was incurred on roads constructed departmentally and Nu.53.161 million for the outsourced. The total cost incurred on maintenance is Nu.18.412 million. The maintenance cost is annually budgeted at Nu.14, 000.00 per km in all the FMUs.

Apart from construction of forest roads, the company also contributes annually towards the maintenance of farm roads which are used for timber transportation. Some of the observations noted during the site visits are as follows:

a) Soling found damaged in the majority of road length.

b) Some of the road side drains were blocked resulting in drain water overflowing on the roads. Water permeating through the road surface was seen to be the cause of road slipperiness and rutting. Side drains and culverts were blocked mostly by debris from logging activities.

c) There were fewer culverts and cross-drains than required by standards. Some areas even did not have drains on roadsides leading to seepage of water onto the roads. Non-compliance was noted in laying of Hume pipes. Hume pipes are required to be dug in below the depth of 700 mm, while it was found laid below 300 mm only. The **Figure 3.6** shows sub-standard construction of roads in various locations.

Figure 3.6: Hume pipe not meeting the standard; Chendebji FMU road (left) and Mangling FMU road (right)

d) Some bridges connecting forest roads were constructed using wood, though the vehicles using the bridges are mostly trucks carrying 40 to 50 tons of timber. Without a proper assessment of the carrying capacity of the bridges, the risk posed to the commuters are not ascertainable. **Figure 3.7** shows the picture of wooden bridges used.

Figure 3.7: Bridges constructed out of wood, timber and batten; Chendebji (left) and Dawathang (right)

e) An equal amount of Nu. 14,000.00 per km is allocated to all the roads as budget for maintenance, irrespective of the location, intensity of usage, geographical diversity and availability of required materials like stones within the FMUs. For instance, there is no availability of stone in FMUs like Dawathang in Jakar region and Bitekha in Rinpung region. Thus, transporting stones from far-flung places increases the maintenance cost and compromises the quality of roads. On the other hand, the FMUs like Korilla in Zhonggar region and Lonchu in Rinpung region have abundance of stone within the FMU which enables easy access to materials for maintenance, without having to incur additional cost.

The NRDCL responded that even the public uses the forest road for the extraction of rural timbers in most of the FMUs damaging road soling works and that, most of the FMUs are also located at high altitude areas with humid and fragile soil conditions with continuous exposure to rainfall and snowfall in most of the year coupled by frequent plying of heavy loaded vehicles. Further, it was stated that NRDCL's current system has two categories of road maintenance (Minor and Major), Minor maintenances are carried out annually allocating equal amount of Nu. 14,000 per Km and major maintenances are carried out on a need basis, justifying that major maintenance, would take care of the overall condition of the roads.

While taking note of the current system in place, the RAA reiterates that all the roads do not require the same amount of money for annual maintenance and major maintenance would not be carried out annually. It is crucial that the maintenance budget be allocated based on certain factors such as frequency of use, soil and rock conditions, availability of required materials etc. NRDCL needs to maintain comprehensive and up to date road inventory to forecast budget on those factors.

3.5 Financial Health and Profitability

Along with social objectives, NRDCL as a SOE was restructured to achieve certain business objectives and has an important role as one of the pillars of the national economy. RAA reviewed profitability ratios and efficiency ratios to assess the financial performance based on financial data of the past six years.

3.5.1 Ratios for Profitability and Financial Health

The RAA reviewed the trends of Return on Investment, Operating Profit and Net Profit Ratio to assess the profitability of the company from 2014 to 2019. **Table 3.9** shows the ratios:

Table 3.9: Profitability Ratios								
Ratio	**Formula**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Return on Investment (RoI)	EBIT/Net Assets or Net Worth	1.4	3.99	5.07	-8.43	11.46	14.38	3.33
Operating Profits	(Operating Profit excluding financial charges)/Net Sales * 100	3.3	6.52	5.98	-10.23	9.73	10.48	3.4
Net Profit Ratio	Net Profit before Tax/Net Sales *100	1.92	5.41	5.07	-11.31	5.54	9.69	3.08
Source: Annual reports, NRDCL								

The efficiency or profitability of an investment as measured by ROI showed steady increase from 2014 until 2017, when it had taken a dip at – 8.43% due to sharp decline in the operating profit resulting from sharp increase in operating cost. The sharp increase in the operating cost was singly fueled by provision for payment of compensation of Nu. 75.854 million to quarry contractors of crushing units for termination of contracts, before the completion of contract period. ROI had risen to 11.46% with drastic decrease in operating cost and continued to increase to 14.38% in 2019. Both the operating profit and net profit ratios were affected by sharp increase in the operating cost in 2017. In 2018 and 2019, the ratios have started to show improvement but in 2020, it had slumped due to decrease in revenue by almost 20% with operating cost registering reduction of only 1%.

The trend of change of revenue, cost of sales and operating expenses over the years are as shown in **Figure 3.8**:

Figure 3.8: Trend of revenue, cost of sales and operating expenses from 2015 to 2020

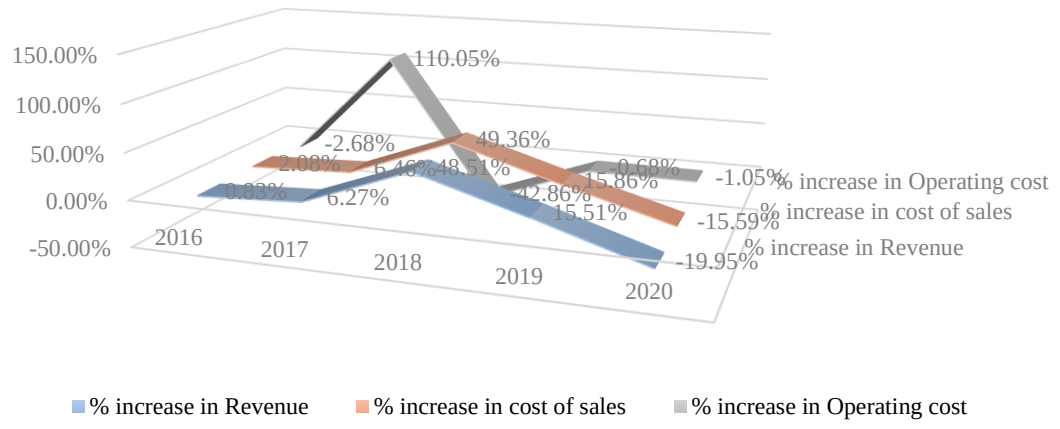

The profitability showed decreasing trend from 2015 and showed biggest dip in 2017. While it improved in two subsequent years, the profitability had again decreased substantially in 2020 as shown in **Figure 3.9**:

Figure 3.9: Operating and net profit from 2014 to 2020

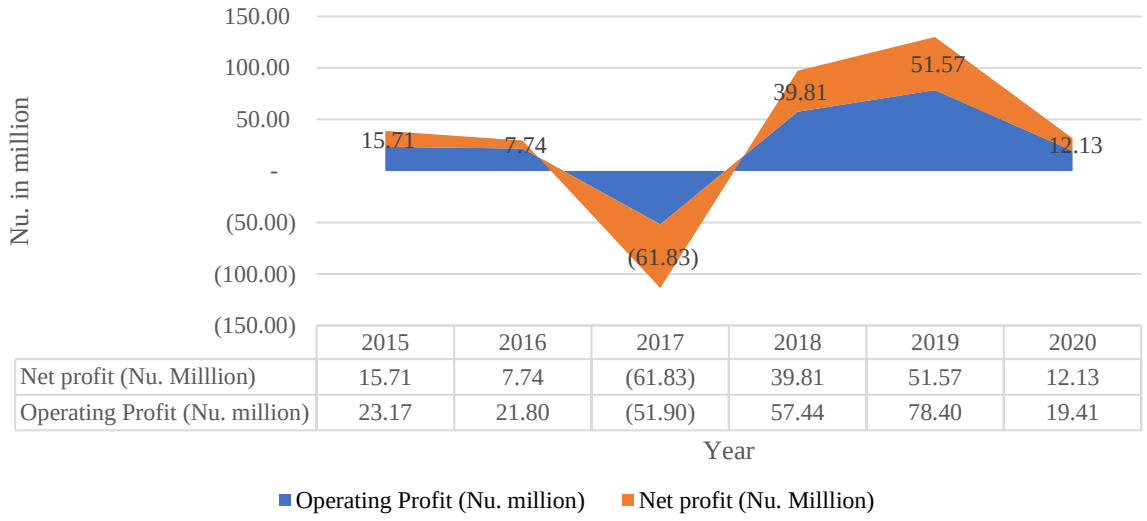

In terms of assessing liquidity, and operating efficiency, the RAA used capital turnover ratio, fixed asset turnover ratio, stock turnover ratio and current ratio as shown in **Table 3.10**:

Table 3.10: Ratios for assessing financial health of the company

Ratio	Formula	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Capital Turn Over Ratio	Net Sales/Average Capital employed less capital reserve	0.86	0.82	0.92	0.82	1.24	1.37	0.98
Fixed Assets Turnover Ratio	Net Sales/Net fixed Assets	0.91	1.08	1.02	1.06	1.41	1.62	1.19
Stock Turn Over Ratio	Cost of goods sold including selling expenses/Average inventory	2.52	2.88	3.05	3.91	4.85	4.41	2.43
Current Ratio	Current Asset/Current Liabilities	4.54	3.19	3.41	1.84	2.16	2.21	2.03

Source: Annual reports, NRDCL

Capital Turnover Ratio had remained steady from 2014 to 2017 and have shown significant improvements in 2018 and 2019. It had reduced in 2020 indicating decreasing yield of capital employed due to reduction of revenues.

In terms of company's financial health assessed through the ratios, there had been inconsistent trend in all ratios.

Similarly, the Fixed Assets Turnover Ratio also remained steady from 2014 to 2017 indicating no improvement in effective utilisation of

investments made in fixed assets in terms of generating sales. Despite increase in investments in assets (through acquisitions), fixed assets have not been able to generate commensurate volume of sales (which had remained almost static during 2014-2017). In 2018 the ratio had started to rise as sales rose by about 49% and showed about 16% increase in 2019. However, the ratio had decreased in 2020.

Stock Turnover Ratio had shown increasing trend all through 2018 since 2014. There had been a decline in 2019 and decreasing trend in 2020 possibly implying overstocking or inefficiencies in the product line or sales and marketing efforts. This could be possibly due to large closing stock of inventory which could not be sold off from the depots.

From 2014 to 2016, the company had shown to be in a good liquidity position in terms of its ability to cover its current debts. While the company had good liquidity position, it could not use its current assets efficiently or managed its working capital well. However, in 2017, the ratio decreased to 1.84 - that would have put the company in difficult situation in meeting its current obligations. The ratio had again improved in 2018 to 2.16 and improved further to 2.21 in 2019 but had shown slight decrease in 2020.

In terms of company's financial health assessed through these ratios, there had been inconsistent trend in all ratios.

On analysis of the trends of profitability and financial health ratios, the fact that turnaround was made since 2018 from deterioration of most of the ratios due to sharp decline in its profitability as a result of sharp increase in operating cost, and the company had been able to maintain the trend in 2019, the financial performance of the company has shown to be improving. However, in view of the absence of industry benchmarks to compare various ratios, there is no basis for comparison relative to other similar basis. There could possibly be opportunity to improve performance and show improvement of these ratios.

The NRDCL responded that the inconsistent trend in ratios is due to fluctuation in the financial performance of the company which resulted from the inconsistent physical volume (especially timber) allotted by DoFPS. The prices for the natural resources are regulated and fixed by NRPC, and NRDCL has no control over the pricing of products. NRDCL cannot have real time pricing thereby, the impact of price revision on the profitability of the company is seen every two to three years resulting in highly inconsistent financial returns and ratios. COVID-19 pandemic has adversely affected the financial performance of NRDCL in the year 2020 resulting in sharp decrease in the ratios.

While the RAA accepts that the fluctuation in financial performance are caused due to the reasons mentioned by the NRDCL, the RAA's analysis still show that there is an opportunity to optimize overall operating costs through proper costing system.

3.5.2 Regulation of Receivables

The Credit Policy of NRDCL is the guiding documents to regulate the extension of credit facilities, collections and follow up of credit extended to its customers. It specifies authority, limits and segmentation of customers to avail the credit of the companies. The guidelines also identify customers to whom the credits are to be extended. Specifically, the policy prohibits credit for general customers.

The RAA noted that total receivables amounted to Nu. 104 million from 228 customers as on 30th September 2020. Receivables pertain to years starting from 2012. Aging analysis of the receivables show that significant portion (55%) represent those that were outstanding for more than six months (180 days) as shown in the **Figure 3.10** :

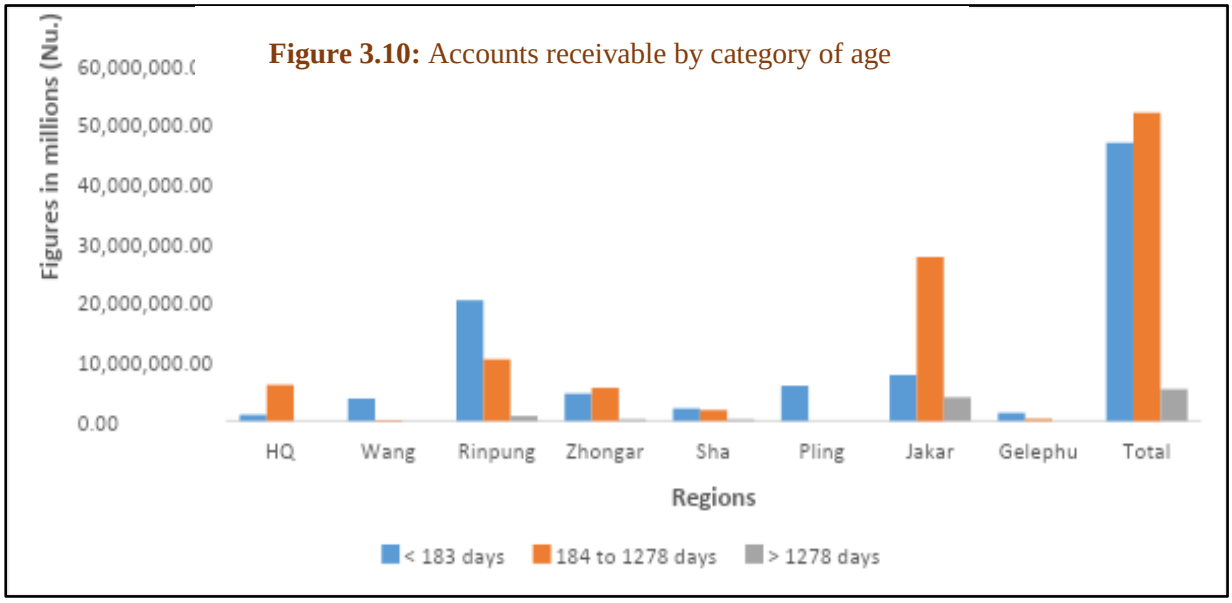

Figure 3.10: Accounts receivable by category of age

Based on the above analysis and also review of the credit management practices of the company, the following were noted:

a) Although the credit policy specifies eligibility of customers for credit facilities, conflicting clause that specify customers was found. While the intent of the policy as per its mission was stated to disallow offer of any credit to any general customers for whom the risk of loss are assessed to be probable, Clause 5 explicitly stated that the general customer shall not be eligible for credit facilities.

b) Notwithstanding the provisions that prohibits extension of credit facilities to general customers, the outstanding receivables amounting to Nu. 39.198 million representing around 37% of the total outstanding receivables pertained to general customers as could be identified from the list of outstanding debtors.

c) The policy is intended as a guideline for overall regulation and management of credit, however, the document does not prescribe any procedure for assessing credit worthiness of general customers. A minimum procedure would enable the company to safeguard from

risk of loss arising from customers' inability to pay the debt. No such assessments were carried out prior to extension of credit.

d) There is no limit of credit prescribed based on financial ability or capacity of general customers. This would have ensured regulation of credit volume based on the assessed financial capacities.

e) The guidelines do not prescribe procedures for follow-up of receivables once it becomes due for realisation or when customers fail to clear dues even after the credit duration. The company has no other resort than to wait until such time customers clear their dues. There are no remedies prescribed for repeated failures.

f) The RAA computed notional loss of Nu. 5.464 million, assuming 8% of interest rate per annum, on account of unrealised revenues beyond the allowed 30 days of credit for the period till September 2020.

The management had explained that they follow-up with debtors, the frequency of their contact is not prescribed in any of the guidelines. The RAA noted lack of supervision and monitoring of the follow-ups conducted by NRDCL officials. The inadequacies in guidelines, and inadequate supervision and monitoring has led to such huge outstanding revenues.

The inability of the company to realise its receivables within reasonable timeframe have had adverse impact on its liquidity position and also would potentially affect its financial performance if required to be written-off.

3.5.3 Investments and Costings

The RAA based on review of the trends of various components of investments and costs have noted various factors that had impeded the financial performance of the company and would likely affect its future performances. These are as explained below:

i. Investment in unprofitable business of stone crushing resulting in accumulated loss of Nu. 244.011 million

With an objective to make stone aggregates easily accessible and affordable to the general public, the government vide executive letter no. C-2/2043 dated 10th May 2010 from Hon'ble Prime Minister Office directed NRDCL to establish six crushing plants in the locations identified by MoWHS.

The NRDCL has invested around Nu. 78 million to establish six crushing plants from the year 2011 to 2013. Unfortunately, none of the crushing units was able to generate enough profit to sustain itself and the company ended up subsidising the operations from its earnings from other businesses. The details on operating profit of crushing plants for 2012-2020 is depicted in **Table 3.11**.

Table 3.11: Operating profit of crushing plants from 2012 to 2020 (Nu. in million)									
Year	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Income	26.322	47.713	56.797	33.222	15.863	14.303	12.902	8.634	18.275
Expenses	37.185	78.518	99.797	61.656	40.713	29.596	20.802	15.646	15.609
Operating Profit	**10.863**	**30.805**	**43.000**	**28.434**	**24.850**	**15.293**	**-7.900**	**-7.012**	**2.666**
Source: Annual reports, NRDCL									

The company sold off the crushing units based in Samdrup Jongkhar, Monggar, Pemagatshel, and Zhemgang, and retained two crushing units located at Tashiyangtse (later shifted to Tingzam, Gyaposhing) and Sarpang although both were operating at loss.

The NRDCL sustained losses throughout 2012 to 2019 in the operations of stone crushing units. The total operating losses stood at Nu. 168.157 million. Further, the NRDCL had to pay compensation of Nu. 75.854 million on account of damages for termination of quarry contracts. The total losses that the NRDCL had to bear amounted to Nu. 244.011 million pertaining to business of stone chips.

On review of the investment decision for establishment and operations of the plants, the RAA noted following inadequacies in appraisal of projects and operational inefficiencies in operations of the plants.

a) NRDCL had not carried out the detailed feasibility studies and other assessments for sustainability of the projects. There was no documentation of projects appraisals carried out prior to investment/establishment. The company justified that the decision for the establishment of a crushing plants was the directive of the government and within the constraint of time, only financial projections could be completed considering hydropower projects as assured market.

b) The company was not able to utilise full installed capacity of crushing machines. As per the RAA's analysis, it showed that on the overall, the company could achieve capacity utilisation ranging from 5.26% to 14.06 % during 2011 to 2014. The company was not able to attain optimal utilisation, and derive economies of scale which ultimately led to increasing operational costs. The capacity utilisation was worked out as given in **Table 3.12**.

Table 3.12: Capacity utilization of crushing plants				
Year	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
Plant capacity (in cft.)	2,640,000	8,930,400	15,700,800	16,896,000
Production (in cft.)	138,849	1,084,063	1,683,360	2,375,704
Capacity utilisation (in %)	5.26	12.14	10.72	14.06
Note: 220 days per year @ 6 hours per day from date of establishment of plants				

c) Even otherwise, the company was not able to dispose-off whatever was produced during the years resulting in huge stock balance every year as depicted in **Figure 3.11**. It only indicated that no market studies were conducted.

Figure 3.11: Total stock of stone chips Vs. sales (2011 to 2020)

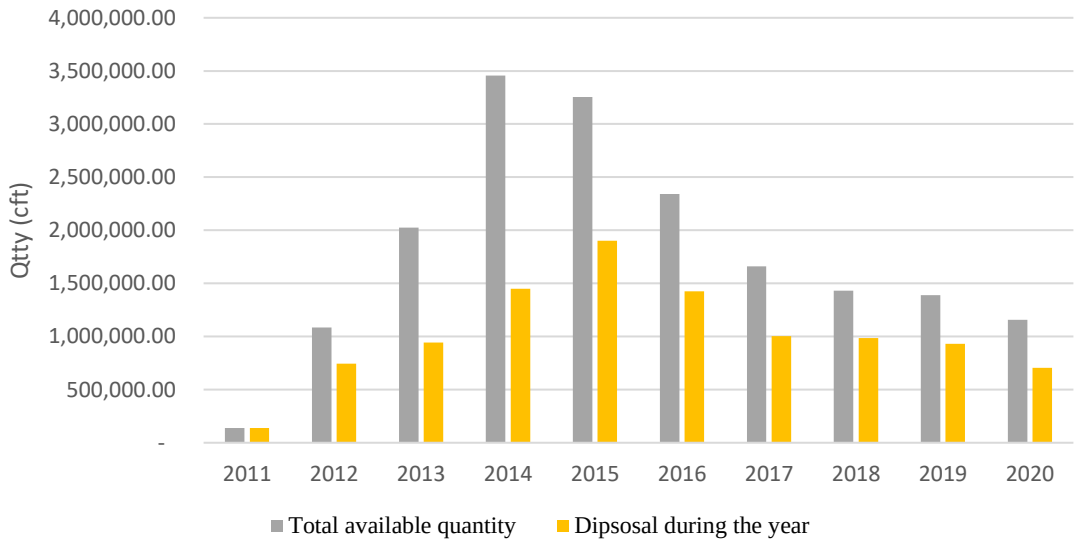

d) The company had to bear the cost of compensation amounting to Nu. 75.854 million for termination of contracts with contractors involved in extraction of stones for its crushing units. The liability had arisen due to clause 60.2 of the pre-bidding documents which states, "Where any termination of work is effected by NRDCL without the fault of the contractor, then the NRDCL shall pay 75% of the target quantity for the remaining contract period".

Thus, huge amount of company's fund was drained due to wrong investment decision in establishing the crushing units. Without proper feasibility studies and marketing strategies, the operations could not be sustained in view of slackened demand for crushing stones. Besides, the continued operational inefficiencies translating into operating losses year on year, the company had failed to honour the contractual obligations for which huge compensation had to be paid to the contractors for the termination of contacts prior to the end of contract period. There was a diffusion of accountability for creating seepage in public funds.

NRDCL additionally responded that 6 months was time provide to establish 6 crushing plants and no time was considered for study but plant capacity financial projections were carried out for all the plants which projected very good returns. A letter from the Hon'ble Minister, MoWHS to the Cabinet Secretary in 2010 stated that the stone aggregates requirement for four hydropower projects should be met from NRDCL which assured the market but in actual it did not happen. Further, NRDCL stated that government even provided the directives, prioritizing location of the crushing plants, leaving no room for the company to carry out feasibility study and market due diligence.

The RAA acknowledges the constraints faced by the NRDCL in appraising the investment decision prior to the establishment of the crushing plants. However, in view of the substantial loss sustained from the operations of the plants, it was felt necessary to highlight the importance of undertaking proper assessment and appraisal of any investment proposals. There seemed to have been no accountability for draining of public resources through such decisions. The assessments and analysis were carried out only when the plants started to incur loss due to uneconomical operation.

ii. Management of cost and expenses

In order to analyse the trend of costs and expenses of the company, and to see how the company had been able to achieve cost effectiveness in its operations, the RAA focused on comparing total costs, and disaggregated costs to sales value, from 2012 to 2020. The analysis showed that there were inconsistent trends in the change in the cost of sales (production cost, administrative cost, personnel cost, regeneration costs, depreciation and selling & distribution costs) and the sales. It is noted that the changes in cost of sales have not shown proportionate changes in sales as shown in **Figure 3.12**:

Figure 3.12: Comparison of % change in sales and costs

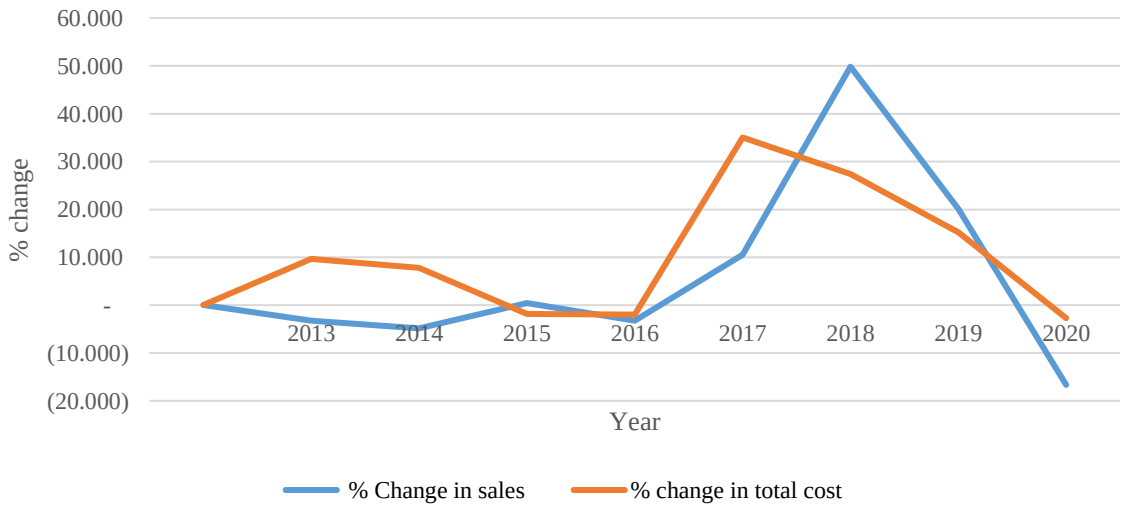

At the macro level, it is generally expected that reduction or increase in cost of sales would lead to corresponding reduction or increase in production and hence, also the change in sales.

Though factors such as prices, closing stock, associated fixed costs etc., would affect the proportion, the management's inability to drive efficiencies in managing the cost would be a critical contributing factor. In order to identify contributing cost, the analysis was carried out by segmenting the cost by major cost heads as shown in **Figure 3.13**:

Figure 3.13: Comparison of % change in major costs to sales

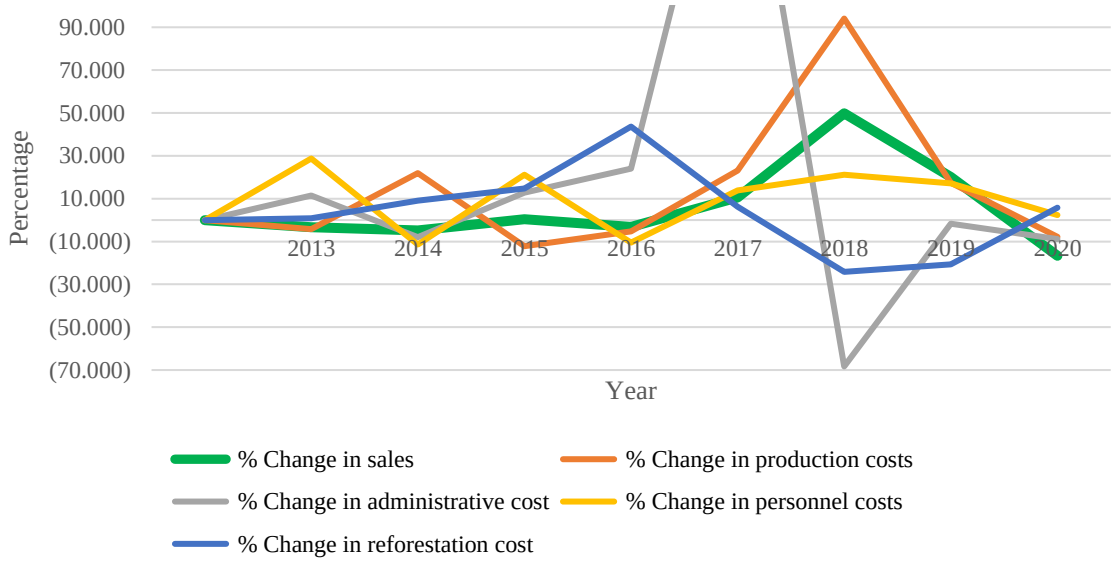

As can be seen in **Figure 3.13**, the percentage change in sales have been consistent till 2016 and had peaked in 2018 and had declined in 2019 and 2020. In terms of costs, there had been erratic trend throughout the period with significant disproportionate increase of administrative cost in 2017 and sharp decline in 2018. It had shown increase in 2019 and maintained the increase in 2020. The increase in production cost peaked in 2018 corresponding to the increase of sales. It had shown decline in 2019 and 2020.The reforestation cost had started to decline in 2017 and further declined in 2018. It had started to increase in 2020.

While the comparison of total cost of sales and sales at the company level provide some indication of trends, it may not provide concrete explanation of the relationships, as sales are contributed by different line of production. The analysis is further carried out at the level of different production units to review the production efficiencies at individual product levels.

a. Timber Production

The company operates timber production under seven regions across the country. The RAA intended to compare the operational efficiency in terms of production and costs under each region. The analysis showed the following results as depicted in **Table 3.13**:

Table 3.13: Average cost per unit from 2013 -2020 for regions								
Variables		**Wang Service Centre**	**Rinpung Region**	**Zhongar Region**	**Sha Region**	**Jakar Region**	**Pling Region**	**Gelephu Region**
Total Cost	Per unit	201.98	99.59	194.18	120.93	100.61	289.55	100.67
Production cost	Cost per unit	113.43	70.95	89.28	76.75	67.96	120.10	92.77
	% to total cost	56.16	71.24	45.98	63.47	67.55	41.48	92.15
Personnel cost	Cost per unit	77.69	23.34	77.82	37.53	26.45	144.20	6.64
	% to total cost	38.46	23.44	40.08	31.03	26.29	49.80	6.60
Administrative cost	Cost per unit	7.26	2.45	8.70	3.81	5.04	15.25	0.36
	% to total cost	3.59	2.46	4.48	3.15	5.01	5.27	0.36
Reforestation cost	Cost per unit	3.20	2.30	17.72	2.02	1.62	8.85	-
	% to total cost	1.58	2.31	9.13	1.67	1.61	3.06	-
Selling and distribution cost	Cost per unit	0.39	0.56	0.65	0.82	0.41	1.14	0.89
	% to total cost	0.19	0.56	0.33	0.68	0.41	0.39	0.88
Source: Annual reports, NRDCL								

Further analysis of the results revealed the following:

i) Average cost per unit of each region from 2013 to 2020 differ to a substantial extent indicating varying efficiencies amongst regions. Jakar region had the lowest average cost per unit of Nu. 91.27 and Phuntsholing region had the highest average cost per unit of Nu. 289.55.

- The difference in efficiency could be due to different types of timbers extracted, machineries used, skills of people etc., however, the difference to that extent would not be expected given that all regions operate under the same operation modality.
- Even if the differences are attributed to the types of timbers requiring different input resources, there had been significant differences in the average cost per unit within the regions that extract the same species of timbers.
- There had been erratic trends of annual cost per unit from 2013-2020 within each region. It provides to show that there is no system of tracking and controlling cost to ensure efficiencies in operations.

ii) In order to see the main cost drivers within each region, the RAA analysed the proportion of each cost heads to the total cost from 2013 to 2020. It was noted that:

- The average production cost (direct costs) constitutes major portion of total cost ranging from 41% to 92% across regions. The trends of proportion of production cost were not consistent both within and across the regions. The increase or decrease in production had not shown consistent decrease/increase of production costs.
- The average personnel costs (expenses related to employees) range from 6% to 49% from 2013 to 2020 across regions. Though the average of all years show that personnel cost was less than production cost, on review of annual data, instances have been noted where the proportion of personnel cost exceeded the production cost. For instance, the personnel cost of Zhongar region had exceeded the production cost in 2015 and 2019, Sha region in 2019 and Phuntsholing region from 2015 to 2020. On the overall, the trend of proportion had not been consistent throughout the period at different levels of production.

b. Stone chips production

The company operated stone chips production from 2012 at seven locations, at present there are only two crushing plants operated at Tingzam and Bhur. The RAA compared the operational efficiency in terms of production and costs under each location. The analysis of average cost for 2013 to 2020 showed the following results as shown in **Table 3.14**:

Table 3.14: Cost analysis of stone crushing plant (average cost for 2013-2020)

		Tingzam stone crushing plant	Kencholing stone crushing plant	Bhur stone crushing plant	Homdar stone crushing plant	Golanti stone crushing plant	Ngangshing stone crushing plant	Phubana stone crushing plant
Total cost	Per Cft.	26.301	26.39	11.89	182.84	38.03	44.71	10.33
Average production cost	Per Cft.	18.50	18.57	8.95	175.72	23.28	36.15	4.52
	% to total cost	70.34	70.37	75.27	96.11	61.21	80.85	43.76
Average personnel cost	Per Cft.	6.80	7.11	2.73	4.71	13.59	7.68	5.36
	% to total cost	25.85	26.94	22.96	2.58	35.73	17.18	51.89
Average administrative cost	Per Cft.	8.01	0.70	0.20	2.41	1.08	0.88	0.45
	% to total cost	30.46	2.65	1.68	1.32	2.84	1.97	4.36
Average selling & distribution cost	Per Cft.	0.01	0.01	0.02	0.01	0.09	0	0
	% to total cost	0.04	0.04	0.16	0.00	0.23	0.00	0.00

Source: Annual reports, NRDCL

Further analysis of the results revealed the following:

i) Average cost per unit of each plant from 2013 to 2020 differ to a substantial extent indicating varying efficiencies amongst the units. Phubana unit had the lowest average

cost per unit of Nu. 10.33, while Homdhar unit had the highest average cost per unit of Nu. 182.84.

ii) Though the difference in efficiency could be attributed to use of different types of machineries, skills of people, locations of the quarries, etc., the difference to that extent is something unexpected and unusual.

iii) The annual cost per unit from 2013-2020 within units of crushing plants also showed erratic trends. It provides to show that there is no system of tracking and controlling cost to ensure efficiencies in operations.

In order to see the main cost drivers within each units, the RAA analysed the proportion of each cost heads to the total cost from 2013 to 2020. It was noted that:

a) The average production cost (direct costs) constitutes major portion of total cost ranging from 43.76% to 96.11% across the units.

b) The average personnel costs (expenses related to employees) for 2013 to 2020 range from 2.58% to 51.89% across the units.

c) The average administrative cost for Tingzam stone crushing plant is exorbitantly high at 30.46% as compared to other units ranging from 1.32% to 4.36%.

d) Due to high costs not being able to match up by revenues, four crushing units were closed and only two units (Tingzam and Bhur) continue its operations.

e) While multiple factors could be responsible for high operational costs, the cost structure for operations of different units varied substantially, which is unlikely, given that the units were involved in production of same products.

On review of the overall costs and expenses of the company as well as comparison of costs amongst different regions for timber extractions and stone crushing units, it revealed inconsistent trends in the proportion of major cost heads and corresponding changes in sales at the company level. Similar trends were observed at regional levels for timber extraction and stone crushing units. The results of these analysis showed that there is an opportunity to optimise overall operating costs through proper costing system in operation of different production units.

The NRDCL submitted that inconsistent trends were due to inconsistent physical volume of timber allotted by DoFPS and price fixation by NRPC, and that the cost control measures are initiated through budgeting and annual compacts signed with DHI.

Further, it was stated that it was not found possible to maintain consistency in cost per unit amongst the Regions due to difference in volume of production, nature of work, transportation cost and working in sites that are economically not viable. While every effort will be continued in controlling costs it was challenging to balance unit cost across the regions and across various business areas.

The RAA noted efforts of NRDCL in initiating cost control measures through budgeting and also acknowledges the multiple factors driving inconsistencies in trend of cost at the company as well as at the different production unit level. However, it is also expected that trends of cost vis-à-vis production cost and revenue, and also proportion of cost show consistency within a certain range. If the management have proper cost accounting system in place then it will help management in avoiding losses arising due to many factors, such as low demand, competitive conditions, change in technology and seasonal demand for the product. The cost accounting system provides data about profitable and unprofitable product so that management can investigate the causes of low profitability and unprofitability and take a suitable measures which may lead to higher profit.

3.6 Plants and Machineries

Operational efficiency of the company to a great extent, depends on how its machineries are managed and utilised. Since the company has invested heavily on machineries and the costs of using machineries (depreciation) constitute 10.50% on average (2015 to 2020) of the total production cost, the overall efficiency of machineries would influence the company's efficiency.

Table 3.15: Machineries by groupings

Sl. No.	Group A	Group B	Group C
1	Excavator	Cable crane	Skidder
2	Pay loader	Penz loader	Swing yarder
3	Sand dredging machine	Telelogger	Air compressor
4	Tipper/Truck	Wheel loader	
5	Tractor with trailer	Portable sawmill	

The machineries were grouped based on the nature of work as shown in **Table 3.15** and based on the number of working days in a year and known downtime for repair and maintenance and other scheduled operation disruptions (shifting of cable line, winter season, etc), the potential utilisation hours for each category of machineries were determined. Further, 15% allowance for unknown downtime was maintained for all categories. The total utilisation hours for each category of machineries were determined as shown in **Table 3.16**:

Table 3.16: Potential utilization hours for categories of machineries

Sl. No.	Group	Annual potential utilisation hours	
		Based on known downtime only	Including unknown downtime (15%)
1	A	1592	1353
2	B	1352	1149
3	C	1112	945

Based on the review of management of machineries and its utilisation, the RAA noted following areas for improvement.

3.6.1 Inability to achieve optimal utilisation of machineries

The RAA intended to determine efficiency in the utilisation of machineries by comparing the actual usage and available time. The total machine time available for use was determined after allowing both the known and unknown downtime for different categories of machineries. On comparison of actual utilisation of machineries and available total machinery time from 2015 to 2019 as shown in **Figure 3.14,** it indicated that the NRDCL was not able to achieve optimal use of machineries for all three categories.

Figure 3.14: Machine utilisation (%)

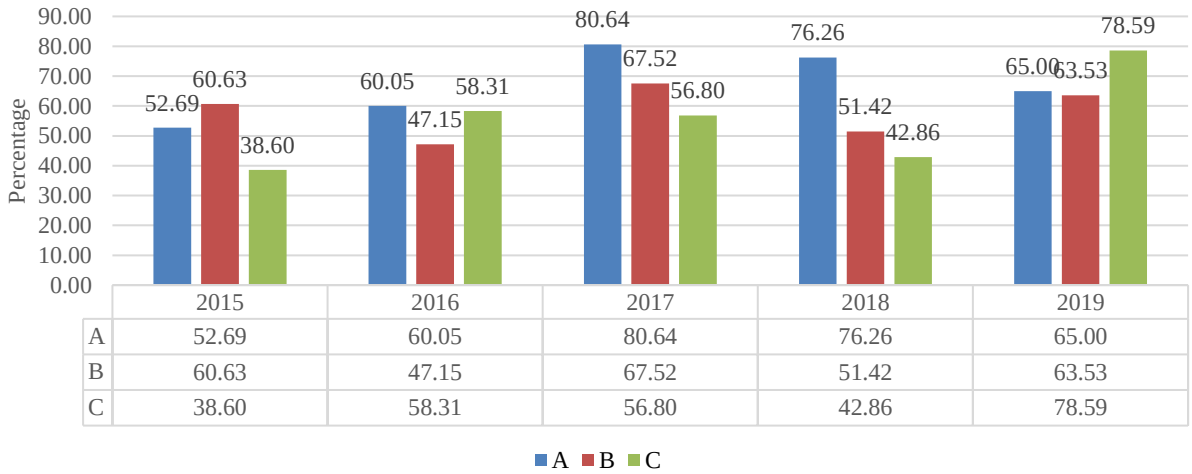

	2015	2016	2017	2018	2019
A	52.69	60.05	80.64	76.26	65.00
B	60.63	47.15	67.52	51.42	63.53
C	38.60	58.31	56.80	42.86	78.59

The analysis revealed that:

a) Even at utilisation level determined after allowance of both known and unknown downtime, the utilisation achieved ranged from 52.69% to 80.64% for Category A, 42.86% to 63.53% for Category B and 38.60% to 78.59% for Category C.

b) Over the period from 2015 to 2019, utilisation for all categories showed inconsistent trends indicating that the utilisation of machineries were not properly planned.

c) Further, the available time were fixed at very conservative level by allowing significant portion as downtime as illustrated in **Table 3.17**:

Table 3.17: Machine downtime allowed

Category	A	B	C
Total hours for one year (a)	2920	2920	2920
Hours allowed for known downtime (b)	1328	1568	1808
Hours allowed for unknown downtime (c)	238	202	166
Total Available Hours (d = (a-b-c))	1353	1149	945
Percentage of total available hours (d/a)	46.33	39.36	32.36

Source: RAA Analysis

From the above table, the downtime allowed were so substantial that the available time for actual engagement was suppressed by more than 50% for all types of machineries. The available time for machineries were only 46.33%, 39.36% and 32.36% for category A, B and C respectively.

d) The provision of unknown downtown is supposed to be contingent upon occurrence of certain events that may force shutdown or idling of machineries. However, it is being taken as standard downtime irrespective of occurrence of such events.

e) The company evaluates the performance of machine utilisation on annual basis based on the rating parameters of a Standard Operating Procedures. However, there was no record of strategies being developed to enhance the utilisation based on past ratings and performance.

> Analysis indicate that the company has not been able to achieve full utilisation of machineries. The efficiencies that could not be harnessed through optimal utilisation translates into costs that erodes company's operating costs.

f) There were instances of machine breakdown and taking substantial time for repair and maintenance due to non-availability of spare parts and also attributable to untrained mechanics. The downtime caused to the machineries due to inability to ensure timely repairs would further affect the utilisation of machineries besides hampering production and timely delivery of services.

g) The optimal utilisation is also impeded when there are no machine sharing mechanism amongst regional offices, when the required machineries are available in other regions. RAA learned that Regional offices tend to hold on to their allocated machines and are often reluctant to share with other fearing failure to meet their own targets. Thus, the low machine utilisation is also fueled by lack of coordination amongst regions for rational deployment of machineries.

While machine utilisation may depend on number of factors such as nature of production and its capacity, availability or raw materials, deployment schedules, locations, manpower, natural conditions etc., ensuring optimal utilisation is desirable to achieve full efficiency and effectiveness of the machineries. The company has made huge investments in machineries and the costs related to machines (depreciation and maintenance expenses) form substantial part of production cost. It is only imperative that costs associated with machineries are matched up by attaining corresponding efficiencies through optimal utilisation. The efficiencies so gained through optimal utilisation will have positive impact on the overall performance of the company.

The analysis indicate that the company has not been able to achieve full utilisation of machineries. The efficiencies that could not be harnessed through optimal utilisation translates into costs that erodes company's profit. The erratic trends, as shown by analysis results,

indicate that there is opportunity for the company to focus on improving overall utilisation of machineries and enhancing its efficiencies.

NRDCL responded that challenges are faced to achieve optimum utilization of machineries due to reasons such as deployment of machineries to remote places where there are low target or demand even when the production is not economically feasible; redeployment of machineries from planned areas to adhoc/unplanned timber harvesting operations; particular machines like cable cranes which are generally operated in high altitude areas are inoperable during winter month due to snow and ice and this ultimately impacts utilization of other logging machines; road conditions of FMUs not conducive for frequent movement of machines; functions of machines such as skidder and swing yarder are specific and have very limited requirement, thus leading to low utilization; low timber production targets in some of the FMU/Working schemes and scattered locations of operations around the country makes machine sharing mechanism difficult; some machineries are halted at depot to deliver service; NRDCL owns machines imported from third countries and the lead time for procurement of spare parts is huge which ultimately increases the downtime of machines; and most of the logging and earth moving machineries are old leading to frequent unforeseen major breakdowns.

RAA noted the response of the management. While full optimization may not be possible due to stated reasons, it shall be in the interest of the company, which has obligations to fulfil its commercial objectives, to optimize the use of plants and machineries to ensure optimum returns. There is a need to have appropriate strategies to enhance the utilization through defined acquisition, maintenance, and replacement plans along with coordinated approach of usage amongst units and regions.

3.6.2 Inadequacies in management of machineries

NRDCL has a wide range of machines and vehicles which are an integral part of the company's daily operation in carrying out its mandates. Most of the machines are job-specific machines that are not commonly used or found in the market.

As of 30th October 2020, NRDCL's fleet consists of 87 heavy machineries, 14 light vehicles and 69 motorbikes. In terms of pattern of distribution of machines, Rinpung region has the highest concentration with 24 numbers followed by Sha branch with 20 numbers, followed by Zhongar region with 16 numbers. 41 machineries are below the age of 5 years, 19 machineries between age 6 to 10 years, 11 machineries between age 11 to 15 years, 6 machineries between age 16 to 20 and 10 machineries above 30 years of age.

Upon review, the following were noted:

i) The company had spent Nu. 30 million on an average annually as operational cost on fuel, repairs and maintenance as shown in **Table 3.18**:

Table 3.18: Expenses on fuel, repairs and maintenance of machineries					
Year	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Maintenance of machineries including PoL (Nu.)	21,076,352	16,726,244	23,214,246	33,357,715	40,661,166
Maintenance of trucks including PoL (Nu.)	1,971,749	2,318,905	2,600,518	2,795,423	1,921,099
Total (Nu.)	**23,048,101**	**19,045,149**	**25,814,764**	**36,153,138**	**42,582,265**
Sources: Annual reports, NRDCL					

ii) Review indicated that as the machines gets older, the expenses related to repair and maintenance increased. For instance, for five Tele-logger machines with age ranging from 0 to 5 years, the company incurred Nu.1.4 million from 2017 to 2020, whereas, for three tele logger machines with age ranging from 21 and above, it incurred Nu.2.6 million for same period. Similarly, for eight cable crane machine with age ranging from 0 to 5 years, the company incurred Nu.4.3 million whereas four cable crane machines with age ranging from 21 and above, it incurred Nu. 5.6 million from 2017 to 2020.

iii) In an effort to streamline and standardise the policy and procedures for repair and maintenance of machineries and deployment of log loaders across the regional offices, NRDCL has developed Standard Operating Procedures (SoPs). It was also intended to ensure that repair and maintenance are arranged/recorded in a timely manner and deployment/utilisation of log loaders are optimised. Following instances were noted in the management of machineries:

- Some Mechanics were not aware of the existence of SOPs in place and thus, many requirements in the SOPs were not followed;
- Instances were observed where Operators have not carried-out regular maintenance like changing filter, brake oil, gear oil and engine oil despite exceeding required meter readings. They were not provided with tools and safety gears as observed in the field.

Despite increasing trends in maintenance cost, NRDCL does not have a dedicated workshop or required tools to perform repair and maintenance work. They have also not developed any machinery replacement plan. While minor repairs are performed by the Auto Mechanics stationed at each regional office, all major repair and maintenance are outsourced to private parties although NRDCL have resources to perform the work internally to some extent if provided with required infrastructure.

NRDCL responded that tool sets are provided with every machine and mechanics are also provided with one tool box set each to have instant access to repairing works. For the old ones, most of the tools may be lost and that safety gears are not required for carrying out regular maintenance of machines.

RAA noted the response of the management. While full optimization may not be possible due to stated reasons, it shall be in the interest of a company, with obligations to fulfil its commercial objectives, to optimize the use of plants and machineries to ensure optimum returns. There is a need to have appropriate strategies to enhance the utilization through defined acquisition, maintenance, and replacement plans along with coordinated approach of usage amongst units and regions.

3.7 Implementation of Plans and Programmes

Plans needs to be developed for long-term as well as short-term in order to chart the course of action towards achievement of the company's overall goal. It facilitates decision making and allows setting a time frame by predicting when the company can achieve its goal. With correct planning, cost-effective methods can be chosen which can also prove to be the most profitable one.

3.7.1 Corporate Strategic plan (CSP)

The NRDCL has developed its first Corporate Strategic Plan 2017-21 and later redeveloped into Corporate Strategic Plan 2019-30 aligning to Strategic Plan 2019-30, which was developed as a roadmap for DHI and Group. Through the strategic intents of CSP, the company intends to become a company of 1.5 billion revenue, meeting 100% requirements of construction materials by 2030. It is operationalised through annual compact which sets out various annual targets aligned to the CSP.

On review of the annual compacts and its alignment to the CSP, the RAA noted the following:

3. The CSP was used as a guideline to prioritise activities on an annual basis in the form of Annual Performance Compacts drawn between the Management, NRDCL Board and the DHI. The compacts were cascaded down to the divisions in the form of compact signed between the CEO and the Heads of Divisions (HoDs) and further cascaded to the regions/sections, units and individuals in the same manner. In other words, the CSPs are operationalised annually in the form of performance compact.

4. On review of the compacts, it was noted that the compacts do not specify all the activities required at different levels to meet the strategic intent of the CSP. The compacts are inconsistent in terms of capturing the activities, some have activities captured at a broad level while others have specific activities captured. With no other action plans supporting the annual compact and without established logical linkage to the CSP, the annual compacts are not adequate to achieve targets set in the CSP.

5. The monitoring and evaluation of plans are carried out at annual compact level only. There were no documents to indicate that the CSP was monitored and evaluated. Without evaluation of CSP in place, it is difficult to determine the achievement of the CSP targets. Therefore, it would not be possible to determine the progress of the company's achievement in terms of the following:

    - Whether the strategic focus areas are still relevant or not?

- Which of the objectives have the company completed?
- Which objectives are no longer relevant?
- If the Key Performance Indicators are still effective for measuring the progress towards the objective? and
- Where the company fell short of targets?

The CSP is fundamentally a vision of the company and the operational plans or annualized plans are concrete strategies and activities that would help in desired outcomes. A regular monitoring and evaluation mechanism must be in place to assess its progress and achievement of targets. Clearly linked plans and strategy-based strategic plans are therefore, desirable to attain the company's strategic objectives and goals.

The NRDCL stated that it intends to operationalize its CSP through annual plans from 2022 onwards.

3.7.2 Research and Development

NRDCL having a role in sustainable management of natural resources and also having commercial mandates, the relevance of the company's work would be further enhanced through constant research and development in extraction, value addition and marketing of natural resources. The results of such research would enable the company to develop strategies that are appropriate and relevant to sustainable extractions and harvesting, conservation and marketing of its products. The Articles of Incorporation also articulate intents "to carry out R & D in the area of harvesting, processing, marketing and utilisation of natural resources".

> NRDCL was not able to dispose off 301,876.56 cfts of timber valuing Nu. 46.089 million in various depots. The RAA noted that timbers were left to physical deterioration for a long period of time.

NRDCL has initiated numerous studies on range of topics, relating to its business operations, to appraise viability of options and strategies. These were basically in the areas of setting up additional activities, and developing and rendering systems for efficient operations. The RAA noted that no specific research or market studies were conducted in determining demands for its products specifically for timbers and stones.

Given the flexibility of determining annual extraction target, NRDCL has a role in undertaking market studies to determine annual targets in the AOP which will serve as a basis for allocation of resources. Proper R & D in marketing would enable systematic coordination amongst FMUs under each region or between different regions in terms of engaging common machineries and personnel.

Comparison of proportion of cost to the total production of five regions showed differences ranging from 10 % to 12%. While the differences could be attributed to other factors such as types of timbers extracted, locations, and other natural factors, it is also indication of varying

efficiencies and ability of regions to organize the work more systematically and eliminate associated cost of time lags and incoordination.

NRDCL was not able to dispose-off 301,876.56 cfts of timber valuing Nu. 46.089 million in various depots. The RAA noted that timbers were left to physical deterioration for a long period of time. The huge unsold stock would not only affect liquidity position but also risk the company of not realising any value that would impact financial performance of the company.

There were huge stock balances of stone chips produced by stone crushing units since 2011 till 2019 as shown in **Figure 3.15**:

Figure 3.15: Closing balance of stone chips from 2011 to 2020

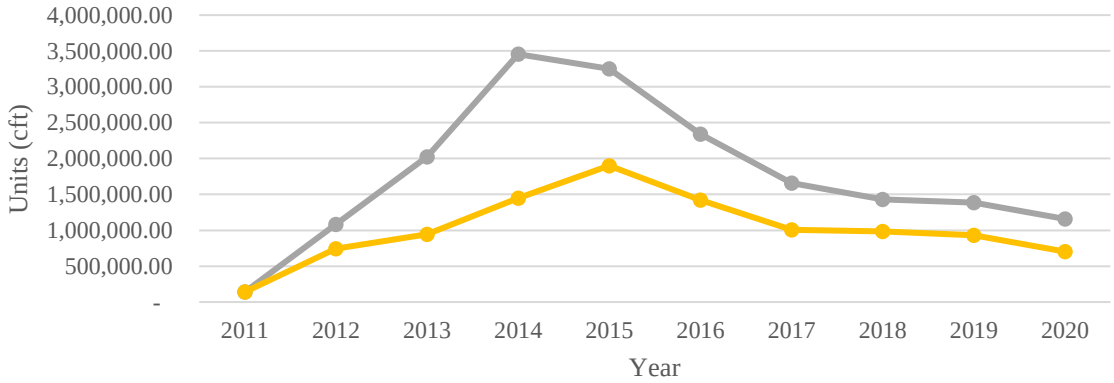

The company did not carry out Research and Development in the area of marketing nor were there any strategies for product innovation. As the premier agency, extracting and distributing commercial timber, an integral part of the company is to ensure awareness of the products via marketing initiatives to the general public.

The company has developed an online allotment system application 'My Resource' for sand sales and distribution. Timber is distributed through a timber allotment process (TEDM) to AWBI and government institutions. However, similar procedures and online platforms do not exist for other products like firewood, boulders, stone aggregate, and value-added products for easy access to the general public or end users.

The RAA is of the view that having marketing strategies in place could have opened up opportunities for NRDCL to use low demand timber to process value added products (e.g. construction fittings) and potentially could have marketed to domestic demand or initiated export to neighboring countries. In absence of these studies the NRDCL was not able to play a significant role in reducing or substituting import of wood-based products.

3.8 Human Resource Management and Development (HRMD)

Human Resource play a critical role in driving the overall performance of the company. It is desirable that the overall capability of human resource is sustained through streamlined process

of recruitment, development, and administration of its manpower. It is also important to ensure motivated workforce to contribute towards organisational goals and objectives. The RAA conducted a systemic review of the HRMD to identify gaps if any, to facilitate management to forge appropriate strategies for overall improvement.

The Human Resource (HR) administration of the corporation is regulated as per its Service Rules and Regulations 2016 (SRR 2016). It prescribes process for all HR management and development activities. The company is currently manned by 450 employees of which 86 are female and 364 are male. The distribution of employees within its regional and branch offices are indicated in **Figure 3.16**. The highest number of employees are Field Staff (FS) followed by Office Staffs (OS) and Managerial positions. The company also has 26 Elementary Support Personal and 10 CPE (Temporary staff). It is manned by 5 executives (4 General Managers and 1 Executive).

Figure 3.16: Employment Distribution

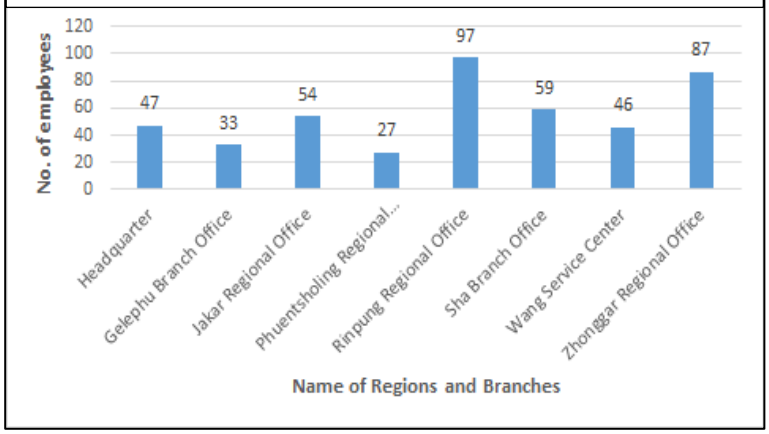

The employees have diverse qualifications as indicated in **Figure 3.17**.Of the total employees, 14 hold Master's Degree in various fields, 31 hold Bachelor's Degree (Commerce, Business Administration, Forestry and Humanities) and 405 of the employees hold Diploma and/or other qualifications.

The RAA reviewed the SRR2016, systems and processes of HRMD and also reviewed compliances to the rules based on information made available by the management. The issues noted during review are as discussed below:

Figure 3.17: Qualification of Employees

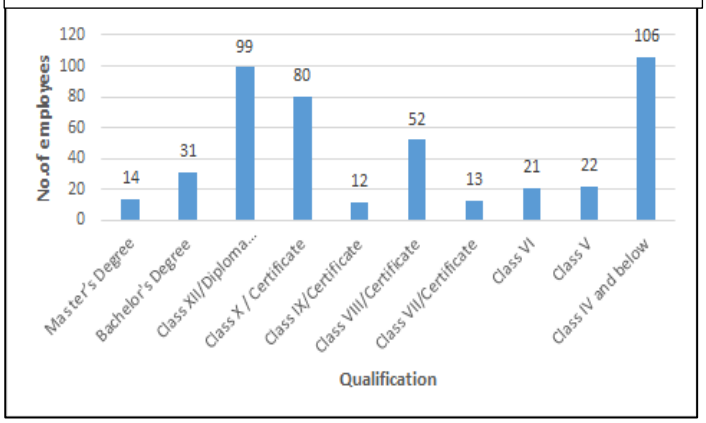

3.8.1 Service Rules and Regulations

SRR 2016 specifies positions of all employees from position grades 1 to 19 and ESP/CPE. As per the database maintained by the company, the employees are classified by Executive, Managerial, Office Staff, Field Staff, ESP and CPE. There is no categorisation of employees

by position classes to identify broad core competencies and job responsibilities. The employees are grouped as shown in **Figure 3.18**.

Figure 3.18: Employee Group

The current system of classification of staff does not provide clear distinction of employees based on competencies and responsibilities. For instance, distinction by office staff and field staff lack homogeneity as it comprises of employees of all level of positions. A broad classification would entail making distinction between management, operational, and support roles in the organisation. It would facilitate the management in making decisions on HR management and development including establishing clear career path for employees and also help the company in enhancing professionalism in the organization.

DHI had issued clarification on Service Rules Guidelines of DOCs (July 2016) in November 2016 on requirement to employ Head of Department/Divisions, reporting directly to the CEO, on contract and recruitment to be done through open competition. It further requires the companies to establish qualification guidelines prior to announcing the vacancy based on the approval of the board and to specify in the respective DOCs' Service Rules, Recruitment Guideline or related documents, the positions that should be on contact and regular. Though the NRDCL's Service Rules and Regulations (July 1, 2016) was revised and endorsed ahead of the DHI's Service Rules Guidelines of DOCs (July 27, 2016), so far the NRDCL's SRR 2016 have not been amended or revised to incorporate this requirement nor has it been enforced. This had resulted in filling the post of GMs without open competition in 2019. In spite of the fact that the Board has made the recruitment of Head of Department/Divisions, reporting directly to CEO on contract basis from 2019, the positions were made open only to the employees of NRDCL and there was no standing guidelines /directives/ instructions or appropriate amendments made in its service rules and regulations for the same

The company had developed Human Resource Master Plan 2020-24 in 2019. The document was prepared based on the assessment of organisational structures, staffing pattern, and competency requirements among others and have recommended various measures for HR management and development including recruitment. The document provides overall strategic direction for the company in managing and development of its human resource. However, the company has not been able to pursue the recommended measures and strategies intended in the document.

The NRDCL responded that the existing classification provides a clarity for employee roles and responsibilities in the organization with clear line of official communication and flow of information to execute the company's activities. The company indicated that

for a small organization like NRDCL, the necessity for having a classification system such as that of the civil service is not felt.

Regarding the appointment of GM on contract, the NRDCL had indicated that only one GM was appointed through an open competition process since 2013; two officials were selected and appointed as Deputy General Managers after floating the vacancy announcement internally in 2015 and 2016 respectively. One GM had been appointed directly with the approval of the Board in 2014. The service of the three GMs which were not on contract was converted only in 2019 upon the decision of the board. The NRDCL justifies that it would not be fair to the existing persons occupying the positions to immediately open up the position. The NRDCL further indicated that the SRR has been reviewed in 2019 and the above provision incorporated.

The RAA stresses again that the NRDCL should consider having broad classification such as executives, managers, operational and support instead of classification by specific job positions and field/office staff. The classification can be based core competencies and responsibilities specifying prerequisite and qualifications for each classificationFurther, the RAA stresses that the NRDCL should comply with the provisions of the Service Rules Guidelines of DHI in selecting the Department/Divisions reporting directly to the CEO on contract and recruitment to be done through open competition and to be finally clearly incorporated in the Service Rules and Regulations for fairness and transparency and to ensure compliance to Service Rules Guidelines of DHI.

3.8.2 Training and Development

On review of training distribution between office staff and field staff for the period 2017-2019, disproportionate allocation of training between the two categories of employees in terms of number of trainings provided and participation were noted. These were as shown in the **Table 3.19**:

Table 3.19: Number of participants and training for Field Staff and Office Staff (including managerial and executive positions)

Year	No. of participants		Total Participants	No. of Training provided		Total No. of Training provided
	Field Staff	Office Staff *		Including Field Staff	Exclusively for Office Staff	
2017	20	53	73	2	9	11
2018	207	101	308	9	6	15
2019	289	156	445	13	18	31
Grand Total	**516**	**310**	**826**	**24**	**33**	**57**
Staff strength	311	139				

Average training attended	**1.66**	**2.23**				
Source: Compiled by RAA based on information provided by HRAD,NRDCL						

**Office Staff list includes Office Staff out in the Region offices and Branch offices.*

As indicated in the table above, during three years, the company had catered 57 training programmes out of which 24 training were provided to Field Staff and 33 training was exclusively for the Office Staff.

On an average, a Field Staff attended 1.66 training whereas an Office Staff attended 2.23 training within three years. This indicates that the Office Staff attended more training than the Field Staff. The company had invested a total of Nu.26.282 million over three years. The summary of expenditures incurred for activities related to HR development is provided in **Figure 3.19**:

Figure 3.19: Expenditure related to HR development

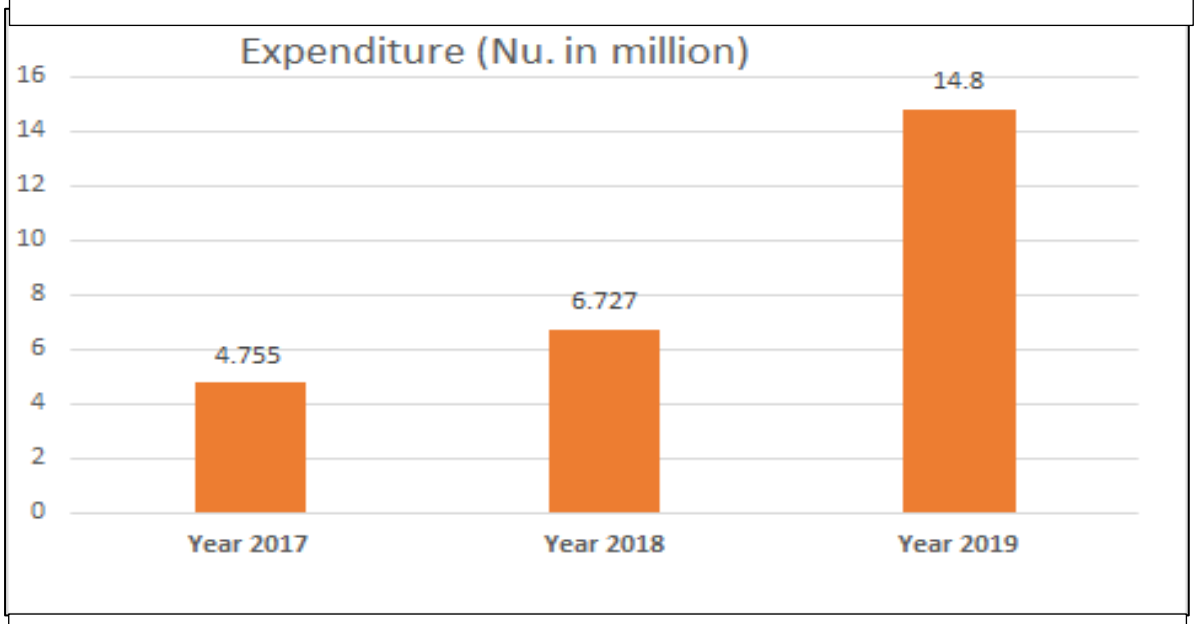

Source: Annual Reports, NRDCL

While the training and development programmes shall depend on capacity development needs and job responsibilities of individuals, proportionate allocation of trainings for all categories may not be possible. However, as evident from the table, the training and development needs of field staff had not received equal attention in view of far lesser coverage of employees under "field staff" category for training and development programmes.

As per section 10 of the Service Rules Guidelines for DHI owned Companies 2016, *all DoCs must evaluate the effectiveness of the training programs and ensure that the training programs provide the returns expected by the companies*. The company does not have a system of conducting training impact assessment as required by Service Rules Guidelines for DHI owned Companies 2016.

The NRDCL responded that the nomination processes of training are being further reviewed in the revised SRR. While mostly field staff were nominated for study tours, staff from other disciplines were also included as it is important for everyone to get exposure and gain some knowledge on related activities (natural resource management and related activities), irrespective of the positions they are holding or the nature of job. Study tours on natural resource management, sustainable forest management & technology, etc are considered relevant for all employees of the company; and it is more cost effective to organize study tours in bigger groups.

The RAA stresses the importance of establishing set criteria for nomination of employees based on the development needs and relevance of their job responsibilities.

3.8.3 Payment of allowances and incentives

The NRDCL provides corporate allowances to its employees except for those recruited on contract and consolidated pay (temporary staff).

i) Those operators and helpers working in the FMUs are paid Nu. 0.25 and 0.15 per cft. of timber extracted respectively in addition to their monthly salary. Sha Branch and Wang Service Center had adopted production-tied remuneration, in which the employees are required to meet the set target of production to be eligible for the monthly salary. When the production exceeds the target, the employees are paid incentives whereas when the production is below the target, the equivalent amount was deducted from the salary of the employees. While this is not the practice in other regional offices.Section 4.7.11 of the SSR 2016 stipulates that high altitude allowances for places between 10,000 to 12,000 feet will be paid Nu.2000 per month and places above 12,000 feet will be paid Nu.3,000 per month. The requirement to pay this allowance was also stipulated in the office order of DHI via order No. DHI/HRA/15/2015/367 issued in April 2015. On review, the RAA noted that the NRDCL had not enforced this requirement of paying high altitude allowances, although there are employees serving in the FMUs which are beyond 10,000 feet. The issue was also pointed out in the compliance audit report 2019.

ii) Section 17.3 of the Service Rules Guideline for DHI Owned Companies 2016 states that *DoCs may get into insurance scheme agreements with insurance providers depending on the nature of work of the DoCs or certain group of DoC employees.* Workers engaged in the extraction operations are inherently vulnerable to fatalities and injuries, the occurrence of which are backed by numerous cases in various sites. Despite being exposed to range of occupational risks, the employees are not covered under any insurance scheme. The benefits of insurance extended to the employees may come as additional cost to the company, but the company would be benefited in terms of transferring the risks and avoiding huge compensation in case of fatalities. Further, such benefits would boost the morale and performance and also solve high attrition rates of field staff.

iii) The NRDCL pays risk allowance to sand dredging operators only. No such allowance was considered for other operators who equally face risk of life while performing their job.

Although the risk may be of varying degree from one activity to another, it was noted that all the production related activities under NRDCL involves risk of being injured by machine, attacks by wild animal or reptile, and being hit by falling objects.

The company needs to review the payment of allowances and incentives based on the need and requirement of the job to ensure consistency in remunerating and compensating its employees based on nature of job, risk, and performance.

3.8.4 Occupational Health and Safety procedures

The SRR 2016 establishes policy of setting standards on occupational health and safety (OHS) and welfare on premises, instruments, appliances, tools and other hazardous conditions to safeguard workers from associated risks. It delineates responsibilities to both the employers and employees and specifies gears and uniforms. The entitlement of uniforms and gears is to be decided by the management. The RAA physically observed and reviewed the enforcement of specified procedures and provision of gears as per the entitlement and observed following issues:

i) Field staff are provided uniforms and safety gears as per the entitlement approved by the management.

ii) The provision of uniforms and safety gears are regulated by the entitlements decided by the management. However, field staff reported that the safety gears are not issued on time. For example, raincoats were issued during the winter season when there is no rain.

iii) The crew members were not provided with safety gears although required by nature of work and also mandated by the Labour Act of Bhutan. Section 148 of the Labour Act states that an employer shall not require an employee to pay for any equipment, protective clothing and equipment in relation to occupational health and safety. The crew members are not on company's payroll and their remuneration is based on production. Though they are neither regular employers nor on contract, they work for the company and thus, deemed to be their employer. Therefore, it is not understood as to why cable crews are not provided safety gears and uniforms similar to other regular and contract employees.

iv) The RAA during the field visit observed that operators do not use safety gears such as helmet, ear plugs, and safety boots basically due to inconveniences caused in performance of jobs. For instance, communication is disrupted when ear plugs is used while operating Winch, Teleloger and Penz loader. The durability of safety gears such as gloves and mask were stated to be another issue as they do not last until next quota is issued. Safety boots are not found usable in harsh climatic conditions.

v) Further, NRDCL had not enforced safety measures for private contractors extracting timber in the FMU. The private timber fellers were found wearing gumboots and without helmets. As per the contract executed, the contractors are required to observe OHS standards and procedures, but the company does not monitor and enforce compliances.

vi) It was also noted that the living conditions are poor in the FMUs, sand dredging sites and crushing plant areas. The RAA observed following conditions in various operational units/areas:

- There are no secure water sources for those working in the crushing plant in Nuchi, Mongar;
- The field staff were housed in the dilapidated accommodation and the toilets were not in a hygienic condition;
- Toilet facility was not available for sand dredging units in Mongar;
- There was no provision of pool vehicles and cases were reported where the staff had to use private cars to lift fuel and spare parts for machines; and
- Although, the regional offices supply rice, oil, sugar, salt, cheese and dal to the operators along with Nu.500 as vegetable allowance, purchasing and storing vegetables at the work site is another challenge for the operators.

The NRDCL responded that efforts are normally made for timely issue of uniforms and safety gears. However, sometimes it could be delayed at the time of distribution since the work places are all scattered. Further, that the company will strive to improve on the quality and frequency of entitlements within the limited resources available and that for cable crane crew members, since they are engaged for short time assignments to assist in forest operation, it was not feasible for the company to provide them with safety gears and uniform due to nature of their engagement. Moreover, it will have huge cost implications to the company. However, the management will keep safety gears such as helmets, safety vests and gloves for common use at the work sites.

The RAA reiterates that the company must enforce the safety requirements as per Labour Act of Bhutan to all employees or parties engaged in activities/operations associated with the company.

3.9 Information Management System

A robust information management system is crucial for the company to make an informed decision. A reliable and up-to-date information would enable the company in analysing business trends and examining strategies and scenarios. On review of the management of information and data, the following were noted.

3.9.1 Non- formalisation/utilisation of ERP system

The company had instituted Enterprise Resource Planning (ERP), a system designed to capture information related to Finance, HR, Products and Services. The system was developed at a cost of Nu.4.5 million in 2018. However, the system has not been used to meet the very objective of providing timely and required information. The information extracted from the system is not reliable as the Field Staffs were not able to feed timely information into the system due to poor internet connectivity and lack of IT knowledge.

Although a huge amount (Nu.4.5 million) has been invested in developing the system, the NRDCL has not formalised and made-use of the system. The system has not been stabilised even after two and half years since its implementation. Therefore, efficiency and effectiveness of the system has not been realised.

The NRDCL responded that it will continue with the effort in making best use of the ERP and gradually formalize it.

The RAA acknowledges the response of the NRDCL. It is to stress that the NRDCL should formalize the ERP system to ensure timely and required information.

3.9.2 Inadequacies in documentation

i. SOPs for production and harvesting of natural resources, supply and sale of products, finance and accounts service, administrative and procurement services, and HR services were developed to enhance efficiency and effectiveness in the delivery of the company's services. Nonetheless, except for the business of sand disposal, there is no record to indicate that the SOPs are duly followed. Without a track record of the SOPs, it is difficult to ascertain the timely delivery of services as well as compliance to it. The lapses could have occurred as there is no division or official entrusted to monitor and review compliance. Further, it is noted that most of the officials are unaware of the existence of these SOPs.

ii. The information on extraction and sales of natural resources were supposed to be maintained and updated in ERP through respective regional offices. Currently, information has been maintained partially in ERP and partially in excel sheets. As a result, the respective department heads are maintaining the consolidated information that is shared by the respective regional office separately.

The practice of inconsistent information management has led to mismatch in the information maintained at regional offices and the head office. Further, the reliability and accuracy of the data used for business and strategic decisions are questionable.

The NRDCL responded that since the system is new, it is ensured that the final reports used for business and strategic decisions are cross-checked, reconciled and verified to rule out errors and continuous efforts are being made to improve the information management system.

The RAA appreciates the NRDCL in making effort to improve its information management system. The company should reinforce its information management system to provide timely and accurate information related to its business and enhance its operational efficiencies through informed decisions.

iii. Promotion processes are prescribed under Chapter 9 of the SRR 2016. The types of promotion include positional promotion, general promotion and meritorious promotion. Specific conditions and criteria have been laid for each type of promotion. Review of cases of promotions and decisions as per the minutes of meetings showed following inconsistencies in regulation of promotions:

a. The promotion cases of 29 employees were denied during the period from 2017 to 2020. These included 11 cases for meritorious and 18 cases for normal promotions. As per the minutes of meeting, the reasons recorded for denial were on grounds of not meeting other criteria such as having to demonstrate high level of productivity, efficiency, highly commendable overall performance, display potential and have a clean service record. These were deemed to have been not met, though the reasons were not specific to individual employees. As per Clause 9.6.4 of the SRR 2016, the Executive Committee is required to state clearly in writing the reasons if a promotion is not approved. However, the cases were reconsidered in subsequent meeting based on the grievances submitted by few individuals.

b. The RAA noted that 14 employees were granted promotions despite not fulfilling the conditions and criteria such as PE ratings, minimum number of years and qualifications specified in the rules. These included three employees who had requested the committee for promotion without fulfilling the promotion criteria.

While the management had not considered promotion solely on the criteria specified in the Service Rules, the reasons for not considering promotions could have been properly documented and recorded in the minutes of meetings for each individual employees. It showed that the employees were not communicated of reasons for denial of promotions despite fulfilling specified criteria.

The NRDCL responded that the promotions were not considered due to the changes anticipated in the new SRR 2019 and issues noted by audit happened only on those occasions.

The RAA reiterates that the reasons for not considering promotions could have been properly documented and recorded in the minutes of meetings for each individual employees. The employees should have been communicated of reasons for denial of promotions despite fulfilling specified criteria.

CHAPTER 4: AUDIT RECOMMENDATION

Based on the audit findings, the RAA has developed the following recommendations with an aim to address areas where issues were identified and guide the management to correct the deficiencies and problems. It also highlights some areas for authorities to consider to capacitate NRDCL to deliver its mandates more effectively through desirable interventions of reinforcing and bringing more clarity of its mandates. The RAA expects that the accepted recommendations will be implemented to improve NRDCL's operations and delivery of services. These recommendations are not intended to restrict the ability of policy and decision makers in their decision making or selecting better alternatives to address the findings in this report.

4.1 DHI in consultation with MoAF should pursue the government to review and reinforce the mandates of NRDCL

The NRDCL has multiple mandates of social, commercial and environmental nature, thereby placing obligations to comply with multiple authorities of statutes, rules, regulations, directives and orders. As the only SOE involved in the extraction of natural resources, the role of the company was primarily intended to focus on ensuring sustainable extraction, availability, affordability and accessibility of natural resources to the public. And aptly so, the restructuring of company was directed to purposely design its operations to promote these social objectives. The company currently operates timber, sand and stone business, mainly focusing on extraction with limited involvement in value addition.

Besides its sacred mandates of delivering social outcomes, the NRDCL as a DHI-owned company, is also thrust with commercial objectives of profit-making. DHI as the commercial arm of the Royal Government of Bhutan has a mandate of "*holding and managing the existing and future investments of the Royal Government for the long-term benefits of the people of Bhutan*". It is deemed that NRDCL is squarely responsible for contributing towards its commercial objectives as one of its owned companies and hence, has obligations to meet commercial targets. In a bid to deliver results and meet the targets, the company has been reorienting its business strategies that are seen more conflicting than reinforcing its primary social mandates.

Mainly in the operation of timbers, the company has resorted to diversification to several natural resources and forward integration in the value chain by engaging in value adding operations. These growth strategies come at the cost of private sector development as the private businesses involved in value addition processes could be disadvantaged in terms of accessing the raw materials and competing with a government owned company. Further, with growing demands for the company to manifest financial performance, it may potentially compel the company to resort to all out bid to promote commercial ventures at the cost of social obligations and thus, undermining its primary mandates.

Therefore, in order to avoid such conflicts and resulting in shift of focus from its primary mandates, there is a need to explore sustainable way of managing it. This could only start from review of its current mandates specifically from the perspective of the following:

i. Vertical integration

NRDCL was established as premier agency for sustainable management of natural resources and has a mandate of ensuring availability, accessibility and affordability of natural resources to the general public. While extraction of sand is fully nationalised and the company has about 95% market share, NRDCL has about only 30% share of the national market for timber and insignificant share in stone operations. In the case of stone business, especially in dredging of riverbed materials, the status of NRDCL to be accepted as the authorised agency recognised in the FNCRR 2017 is contentious, thereby posing difficulty not only to the NRDCL but to other stakeholders too. Therefore, the MoAF and the NRDCL should discuss and solve the issue pertaining to the recognition of 'authorised agency' by involving appropriate authority.

With regard to the extraction of timbers, 70% of the market is catered to by the extractions done by community forests, private forests and individuals under rural timber allotment system. Besides, there are cases of illegal extractions that are happening across the country. With its operations catering to only 30% of the market, the NRDCL is apparently not placed at a position that would enable the company to pursue holistic strategies for sustainable management of natural resource throughout the country. Besides rendering fragmented approach in conservation, involvement of multiple players in extraction would lead to various inconsistent practices due to varying methods, skills and technologies used in extractions.

This distorts the holistic and harmonized way of conservation of forest resources and also weakens the accountability system. Further, illegal extractions could be controlled if responsibility of extractions is entrusted with one agency. There is a need for a consolidated approach to managing extraction of timbers by entrusting responsibility to a single agency such as NRDCL. This would also ensure professionalising at greater scale with both human skills and technologies to render more scientific ways of extraction as well as conservation of forests with greater responsibility and accountability in managing country's resources.

ii. Private Sector Development

With commercial mandates thrust on the company, the company may go all out bid to expand its operations and various strategies of business growth need to be explored. With no choice of backward integration beyond extraction, the options that lie before the company are diversification of its products and forward integration in its value chain of natural resources. This involves making entry into value chain where private businesses represented by Wood Based Industries (WBI) are already present. This would unfairly induce competition with those business as they may be placed at a disadvantaged positions

in terms of gaining access to raw materials and this advancement could be seen conflicting with the government policy of private sector development.

As such there is a need to review the necessity for company to engage in value addition process at the cost of developing private sector and forge ways to navigate through such competing goals in order to avoid paralysis of private businesses and placing impediments before overall national objectives in a bid to save one.

iii. Limiting delivery of primary mandates

With its mandates of ensuring availability, accessibility, and affordability, NRDCL has a huge social obligation that would have profound impact on lives of every citizen. Placing increasing obligations of financial targets apparently put pressure on company to balance between the conflicting demands of social and commercial objectives that may risk the company of ultimate failure or underperformance. Though mandates are not restrictive for NRDCL to resort to all-out effort to engage in range of commercial activities related to natural resources to maximize profits, its social obligations may not receive required degree of attention.

Therefore, there is a need for the government to review the mandates of NRDCL in the context of its primary mandates (social objectives), government policy of promoting private sector and constitutional obligations of sustainable management of natural resources. Such exercise would bring out clear understanding of its purpose and reinforce its role as an instrument for advancing social priorities in the right context.

4.2 The NRDCL should ensure reinforcing clear coordination mechanisms in consultation with MoAF and MoEA

The NRDCL as the SOE involved in extraction of natural resources, its business operations are highly regulated and is obliged to comply with range of laws, rules and regulations, directives and orders of different agencies. It also needs to collaborate with multiple agencies in operating its business and delivering its services. The inadequacies noted in coordination with various agencies and stakeholders were found to cause impediments in attaining efficiency of its operations and in the delivery of its services. The coordination needs to be strengthened specifically with the following agencies and stakeholders.

i. Department of Forest and Park Services

As the overall regulatory body, the department coordinates with the company throughout the process of developing FMP, AOP, and extractions and disposal from depots. There is a need for collaboration in estimating market demands based on which the annual extraction quantities are determined. NRDCL faces challenges of not matching the demands and resulting in huge balances of unsold stock. During the extraction and transporting, there is a need for a coordinated approach in scheduling the NRDCL's plan of extraction on the basis of markings done by the DoFPS. Further, when the timbers are allotted from the depots, the presence of forest personnel are required to clear the

consignments. The efficiency of NRDCL depends on the availability of officials from the DoFPS and any delay caused in completion of work by DoFPS affects the efficiency of the company.

Further, there is also a need to collaborate with the department in safeguarding the plantations/regenerations through regular monitoring and enforcement of penal provisions of FNCRR 2017 for any offences perpetrated to the plantations/regeneration work carried out.

ii. Association of Wood Based Industries

The formation of AWBI has no legal basis as it is not registered under any legal instruments. Notwithstanding its status, it is seen to be actively engaged in obtaining the allotments as an association representing the whole wood-based industries. As such, NRDCL coordinates with AWBI in allotment of timbers as per TEDM. The timbers allotted are lifted by saw millers from NRDCL's depots after making payments. There had been occasions when saw millers failed to lift the timber beyond the maximum time allowed and the company not being able to invoke penalty clauses as per TEDM apparently due to lack of accountability mechanism.

iii. National Resources Pricing Committee

As per the Executive Order 2007, the prices are to be determined by NRPC after factoring in the actual cost incurred by NRDCL in extractions. In order to ensure that prices are not solely driven by the cost submitted by NRDCL, there is also a need for a mechanism of assessing and revalidating by an independent body to assess efficiency of cost. The collaboration with NRPC is essentially required to ensure affordability of prices and that additional costs resulting from its inefficiencies are not passed down to consumers.

iv. Office of Consumer Protection, Ministry of Economic Affairs

As per Executive Order 2007, MoEA is required to monitor the timber prices and also issue public notification of prices in all forms of media. There were no evidences of monitoring of prices carried out by Office of Consumer Protection, Ministry of Economic Affairs. There is a need to scale up monitoring role to enforce the NRPC rates.

4.3 The MoAF should develop comprehensive guidelines for functioning of NRPC

Except for the Executive Order 2007, there is no proper guidelines on processes for working of the Committee through delineation of specific roles and responsibilities and also prescribing process of fixing prices of natural resources. In the absence of the guidelines, there had been numerous inadequacies in managing the affairs of the committee in terms of composition of committees, organizing meetings, recording decisions and determining the prices.

In order to ensure proper governance of the committee and also to play an effective role as intended by the Executive Order, a proper operational guidelines delineating roles and responsibilities of the committee and the procedures for fixing the prices of natural resources should be developed.

4.4 The NRDCL should institute robust cost control measures to enhance profitability

The analysis of financial statements showed that that the profitability over the years have not been consistent. Even with increase in sales, there had been instances of dwindling profits indicating that the company had not been able to optimise its returns due to its inability to contain cost. The main driver of inconsistent profitability had been the cost which had shown erratic trends at company level as well as at individual unit level. Comparisons between different units/regions producing same products, also showed differences in the proportion of different costs to its production. If the management have proper cost accounting system in place then it could help in avoiding losses arising due to many factors, such as low demand, competitive conditions, change in technology and seasonal demand for the product.

There is an opportunity for the company to optimise costs through appropriate cost control measures. Therefore, the company should review and reinforce the current cost control measures to attain cost effectiveness of its operations across business units as well at the overall company level.

4.5 The NRDCL should optimise the utilisation and management of machineries and equipment

NRDCL has a wide range of machines and vehicles which are an integral part of the company's daily operation in carrying out its mandates. Most of the machines are job-specific machines that are not commonly used or available in the market. Over the years, the company had not been able to achieve optimum utilisation of its machineries and equipment. The NRDCL has developed standard operating procedure for machineries between 2015 and 2020. In order to ensure optimal utilisation and effective management of the machineries and equipment, the company needs to focus on following:

i. Developing a clear strategy for utilisation, repair & maintenance, replacement and dispose-off based on the life span and working condition of the machineries;

ii. Exploring the possibility of establishing a dedicated workshop or collaborating with relevant parties to provide timely repair and maintenance of the machineries;

iii. Instituting a system of certifying the operators in collaboration with relevant agencies; and

iv. Ensuring availability of spare parts based on maintenance plan at each regional offices.

4.6 The NRDCL should institute a system of operationalising its CSP through annual plans

The Corporate Strategic Plan as a strategic document provides overall direction of the company from the period 2019 to 2030. The targets are cascaded down to Annual Performance Compacts of the company which is signed with the DHI on an annual basis and further cascaded down to division levels. However, the compacts are only targets and do not specify strategies to be pursued in the form of specific activities that are assigned to divisions and individuals. Thus, there is a missing link as far as annual plans are concerned. The company does not have a

system of having a separate annual plan to operationalise the strategies of the Corporate Strategic Plan. The performance targets are evaluated at the compact levels but the fact that all strategies are not reflected in the compacts, and there is no system of preparing annual plans, there is no basis of monitoring and evaluation of annual activities.

Therefore, there is a need to operationalise the strategic intents through annual plans which could be delegated to divisions and individuals within the organisation. The compacts could be derived from the operational plan.

4.7 The NRDCL should reinforce its credit management system and ensure robust credit follow-up mechanism

The Credit Policy developed for regulation and management of credit is found deficient in terms of covering all aspects of credit management. There were conflicting clauses on eligibility of customers for credit. The RAA noted total receivables amounting to Nu. 104 million from 228 customers as on 30th September 2020. The policy does not prescribe any procedure for assessing credit worthiness of general customers. A minimum procedure would enable the company to safeguard from risk of loss arising from customers' inability to pay the debt. The RAA noted that no such assessments were carried out prior to approval of credit. The inability of the company to realise its receivables within reasonable timeframe not only have adverse impact on its liquidity position but also would potentially affect its financial performance if required to be written off.

As such, there is a need for the company to review its existing policy and reinforce the whole credit management systems to regulate its credits and receivables more efficiently and effectively.

4.8 The NRDCL should enhance research and development activities for marketing its products

The NRDCL besides being the premier agency for the extracting and distribution of commercial timber has no strategies developed for marketing. Without a market analysis, the NRDCL is not able to dispose of huge volumes of timber and stone chips. On the other hand, domestic consumers were found importing huge amounts of wood-based products from neighboring countries. The crushing units were closed as the company faced shortage of demand for stone chips resulting in huge unsold stock. These were apparently fueled by inadequate market studies conducted and appropriate strategies explored to dispose-off excess quantities of the products.

Therefore, the NRDCL needs to enhance Research and Development activities in undertaking market studies to forecast demands and develop strategies to market its products.

4.9 The NRDCL should strengthen its HR development initiatives and performance management system

In order to sustain overall human capacity within the organisation and also drive performance through motivated workforce, the development needs of the employees must be addressed through appropriate training and development interventions,and a good work environment. The work environment and occupational safety provided to its employees at field levels need improvements.

Therefore, the NRDCL should focus on strengthening HR development activities to address the capacity gaps, performance gaps and also to sustain motivated workforce by addressing the training needs in a more objective way and providing conducive work environment to its employees. The following actions amongst others be considered to address the current issues:

i. Maintenance of proper records of HR decisions;
ii. Ensure compliance to DHI guidelines on recruitment of employees;
iii. Enforcement of OHS protocols; and
iv. Rationalise Incentive payment such as allowances.

4.10 The NRDCL should study the allocation of budget for maintenance of roads

Construction of forest roads is a key component in extraction and distribution of timbers from the FMUs by NRDCL. Issues were noted in terms of construction of forest roads as well as in its maintenance. One of the main issue was allocation of equal amount of maintenance budgets (Nu. 14000 per KM per annum) for all roads irrespective of varying climatic conditions, frequency of use and degree of maintenance required.

Therefore, the NRDCL should maintain a comprehensive road inventory and accordingly plan the allocation of maintenance budget on a need basis.

4.11 The NRDCL should immediately formalise and use the ERP system effectively

The ERP is a system developed to enhance the service efficiency and improve data management, which still remains not used fully. It was also noted that some employees do not have the required competency of feeding data in the system, which has resulted in inconsistencies in the information maintained at headquarter and regions, making the data unreliable. Thus, RAA recommends the following:

i. NRDCL should formalise the use of ERP system to avoid data discrepancy and facilitate data-driven decision making; and
ii. All employees required to use ERP should be trained on use of ERP and feeding data into the system in order to use the system effectively.

CHAPTER 5: CONCLUSION

The RAA conducted this performance audit to assess the adequacy of existing legal and institutional framework of NRDCL in delivering its mandate and to review its efficiency and effectiveness in fulfilling its primary mandates to make natural resources available, accessible and affordable to the general public. The audit covered the period from January 2013 to December 2020.

The operations of NRDCL as extractor of natural resources is regulated by multiple statutes, rules and regulations, directives and orders related to environment and conservation and by those that relate to corporate governance. The company has the primary mandates of ensuring sustainable management of natural resources and ensuring accessibility, availability and affordability of natural resources to the people. Being placed under DHI, the company is also obliged to pursue commercial objective of making profit through financial performance targets set by DHI. The obligation placed on the company to make profit may influence the company to contemplate on various growth strategies like diversification and forward integration into value chain of natural resource. This may potentially rivet the company's focus towards profit maximization and would ultimately lead to all-out effort to commercialize and risks the company of misplacing its primary priorities. Such development may also come at the cost of promoting private businesses involved in value adding business of natural resources. Thus, the duality of role is seen to give rise to conflict of objectives and inhibit the overall performance of the company. The extent to which the company should focus in each of the objectives needs to be sorted out through a clear and reinforcing mandates to meet both social and commercial outcomes and also delineate roles that the company is expected to play in contributing to the constitutional mandates of sustainable management of natural resources.

The review showed that the NRCDL's financial performance had not shown stable growth during the period under review. It needs to be conditioned to foster efficiency and generate growth in the overall operations. The company caters to about 95% of the sand market in the country and it is the only area in which the company has shown consistent revenue. With the market share of only 30% for timber in the country, it has minimal influence on setting trend of timber prices as the demand for 70% of the market is met from other sources. And also, the company's conservation efforts is limited to only those areas where NRDCL operates. The operation of stone crushing units had not been cost efficient and hence resulted in closure with only two in operation. The trends of operating costs have shown inconsistency throughout the period at both the company and unit/branch level indicating the cost controls measures have not received the required focus. The company has not been able to achieve optimum capacity utilization of machineries leading to high cost and reduced profit. Inadequacies were observed in other management systems and operations including human resource management and development, operationalizing strategic plans, investment planning and conservation activities.

In order for NRDCL to be high performing in delivering the outcomes sought, clarity of roles need to be sorted out and reinforced through a clear mandate. This needs to be reviewed in the context of its primary mandates of ensuring accessibility, availability and affordability of natural resources and expected role of the company towards contributing to sustainable

management of forest. This would determine the extent to which the company is expected to pursue its social and commercial mandates as well as determining the extent to which conservation efforts can be consolidated at the national level through its participation. In terms of its operational efficiencies, various strategies of driving cost efficiencies need to be explored. The strategic management process needs to be reinforced and strengthened to drive overall organizational performance.

Therefore, to improve the legal framework and the operational efficiency of NRDCL, the RAA provided 11 recommendations. The RAA expects the NRDCL and relevant agencies to implement the accepted recommendations to improve its operations and delivery of services.

Annexures

Annexure-I	Responses from Natural Resources Development Corporation Limited
Annexure-II	Responses from Department of Forests and Park Services, MoAF

NRDCL
a dhi Company

རང་བཞིན་འཚོན་བསྐྱེད་གཞོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚན།

Natural Resources Development Corporation Limited
ROYAL GOVERNMENT OF BHUTAN
THIMPHU: BHUTAN

NRDCL/HO/IA-02/2021/ 02 July, 2021

Auditor General
Royal Audit Authority
Kawangjangsa, Thimphu

Subject: **Response to Performance Audit Report on Operations of the Natural Resources Development Corporation Limited, Corporate Office, Thimphu for the period covering 2013 to 2020.**

Sir,

With reference to the letter No. RAA/ PAD/ NRDCL/20-2021/992 dated 11.06.2021 we are submitting herewith the Response to Performance Audit Report on operations of the NRDCL, Corporate Office, Thimphu issued vide AIN: 17340

PART II: Shortcomings and Deficiencies

A: Legal & Institutional Framework

3.2. Mandates

3.2.1. Objectives of AoI not consistent with primary mandates of Executive Order 2007

When the purposes/objectives of the company are not consistent with the primary mandates enshrined through its charter, the legitimacy of operations relating to those activities are questionable.

Intents specified in the AOI not consistent with the mandates include:

i. The NRDCL's operations relating to sawmilling and production of timber products are not included in the scope of mandates specific in the Executive Order.
ii. Extension beyond primary mandates to operation of other natural resources like bamboo and medicinal plants
iii. Objective of providing other construction material other than timber, sand and stone to the rural consumers and general public is seen beyond the scope of mandates of the Executive Order
iv. The company's intent of engaging in export of timber as specified under Object (of the AoI is seen inconsistent with the mandates of the Executive Order)

v. The company's intent of engaging in importing of timber and other alternative construction is apparently beyond the mandates of the company.

Management Response

Pursuant to the promulgation of Charter by the Royal Government, "Bhutan Logging Corporation" was established and incorporated in 1984. The Objects as per the Article-III of the Charter states:

"To promote, establish, administer, participate, market, own, run and carry on business in logging, extraction, processing and dealing in the local market, or in ***other countries****, in timber and* ***other forest products and allied products made therefrom."***

Regarding timber activities, the NRDCL management would like to submit that the Charter on Bhutan Logging Corporation 1984 is ***still valid*** *and is* ***referred as the main legal document*** *in determining the* ***objects*** *in the Article of Incorporation (AOI).*

The Bhutan Logging Corporation (BLC) was renamed in 1998 to Forestry Development Corporation with no change in the Charter-1984.

The ***Government Executive Order Vide no. PM/01/07/571 issued on 7 November, 2007 (Issued upon Royal Command of His Majesty The King to the Prime Minister) restructured*** *the then Forestry Development Corporation Limited (FDCL) to* ***Natural Resources Development Corporation Limited (NRDCL) which enshrines the following major changes:***

- *The* ***operation and marketing of sand*** *shall be* ***nationalized*** *under the purview of the* ***NRDCL*** *and operation shall start from* ***1 December 2007****.* ***No private parties*** *will be allowed to collect or sell sand.*

- *A* ***Natural Resources Pricing Committee*** *will be* ***established*** *under the coordination of the* ***Ministry of Agriculture and Forests (MoAF)*** *to set and* ***regulate prices****. The* ***NRPC*** *shall fix the* ***final sawn timber prices*** *(Maximum Retail Price) and* ***sand price.***

- *NRDCL will take up* ***marketing of stones from March 1, 2018.*** *Private parties are also allowed to operate stone quarries. However, NRDCL shall have exclusive rights to operate stone quarries in FMUs if there is a need to do so.*

The Executive Order 2007 further ***strengthened the business scope and mandates of NRDCL.*** *Emphasis of the EO 2007 was mainly on* ***"nationalization of sand under the purview of NRDCL" and "Establishment of Natural Resource Pricing Committee (NRPC) for fixing***

the prices of Sawn Timber and Sand". Therefore, the Charter on Bhutan Logging Corporation 1984 stands valid on account of the following additional objects:

i) The NRDCL's operations relating to sawmilling and production of timber products
ii) Operation of other natural resources like bamboo and medicinal plants
iii) Engaging in export of timber with the prior approval of the royal government.

As per the Forest and nature Conservation Rules and Regulations (FNCRR) export of timber in any form is banned. However, there is a provision in the FNCRR for export provision for export of timber which could not be sold in two (2) consecutive auctions.

Therefore, the object on timber export is incorporated in the AOI as a ***provision*** *for* ***marketing strategy to dispose timber that is rejected in the local market and surplus timber****, if any that may arise in the future.*

Further, the company's intent of engaging in importing of timber and other alternative construction is incorporated in the AOI ***as a provision*** *to fulfill the* ***mandates of making the construction resources available by bridging and reducing the gap between demand and supply.***

On the basis of the justification stated as above, NRDCL management views that the Objects in the Article of Incorporation (AOI) are incorporated in consistency with the Charter 1984 and the Executive Order 2007. Therefore, the mandates of NRDCL are very clear.

3.2.1. Inconsistent application of Section 366 (6), FNCRR 2017

The RAA noted inconsistency in applying Section 366 (6) of FNCRR 2017 in regard to surface collections and dredging activities along the southern borders in Phuentsholing, Gomtu and Samtse. The RAA's review on surface collection and dredging of riverbed materials conducted in 2018 and the recent review on discrepancy in riverbed materials dredging at Phurbay-khola, Phuntsholing (April 2021) observed the following deficiencies in application of section 366(6) of the FNCRR 2017.

As per Section 366 (6) of the FNCRR 2017, "*surface collection and dredging of riverbed materials shall be given to the authorized agency. In the event, the authorized agency fails to operate within the stipulated time period, then the Department shall demarcate the river bed into appropriate plots and allot directly or auction to individual/company".*

In RAA's review conducted in 2018, it was noted that the DoFPS had directly engaged 33 private parties for the surface collection and export of riverbed materials in Samtse and

Phuentsholing and the NRDCL like any other private parties, had also applied for approval from DoFPS for surface collection of riverbed materials. Later, it was found that the NRDCL's sites were contracted out to private parties.

The recent review report on the discrepancy in riverbed materials dredging at Phurbaykhola, Samtse (2021) also noted that the surface collection of sand/boulders and river dredging for commercial purpose in State Reserve Forest Land along Phurbay River under Tading, Samtse awarded to NRDCL was executed by a private construction company, *as a sub-contract of the NRDCL*.

The RAA opines that the sub-let of dredging sites by NRDCL is not in accord with the noble intent of the above cited policy and its social mandate of undertaking activities responsibly and ensuring sustainable use of the natural resources. The issue is further aggravated by the application inconsistency resulting from the ambiguity of "***who the authorised agency referred in the section 366 (6) of the FNCRR 2017 is***".

The NRDCL justifies that the authorised agency referred in the applicable section of FNCRR is NRDCL, as it was specifically restructured in 2007 in accordance with the Royal Command of His Majesty The King to handle natural resources such as sand and stone in addition to existing timber mandate under the then FDCL.NRDCL also explains that the Guidelines for Surface Collection of Stone & Sand issued by the Cabinet vide Cabinet-secretary letter No. C-3/1221 dated 7th April 2010 also requires RBM collection to be undertaken by NRDCL and specifically referred to NRDCL as "the authorized agencies such as NRDCL". The sub-clause conditions i.e., a-f is only applicable to the individual/company when the work is given to them in the event the authorised agency fails to operate within the stipulated time. In addition, the NRDCL states that at the implementation level, the provision of this Clause is not implemented as the RBM sites have been allotted directly to private individuals and companies, before assessing whether NRDCL fails to operate within the stipulated time period' or not. Further, the NRDCL explains that notwithstanding the other provisions in FNCRR 2017, the Section 366, Clause No.6 categorically is applicable to those individuals/companies awarded works by the Department and does not debar NRDCL as the authorised agency from outsourcing. As such, the NRDCL being the authorised agency has not violated Section 366 of the FNCRR 2017. Further, it is clarified that the practice/system of outsourcing some components of the extraction works by NRDCL engaging private sector existed since its inception to cut costs in order to deliver its mandates as a State-Owned Entreprise to make natural resources "affordable, available and accessible" to the public. That the outsourcing of work is found to be more efficient and in line with Government's drive towards private sector development.

On the other hand, the DoFPS responded that the definition of "State Agency" is not clear and that the interpretation of OAG clearly stated that both the Water Act 2011 and

FNCRR 2017 does not define State Agency as NRDCL. The Department opined that majority sites were allocated to NRDCL but it did not have the capacity to carry out such activities at all allotted sites and engaged private individuals which could be considered as sub-contract. Since NRDCL had not applied, DoFPS had allotted the areas to private parties in the interest of the Nation and since the resources were being washed away across the border every year if not collected.

The ambiguity in the rules followed by prevalence of inconsistent understanding and application by different agencies on ground not only creates misunderstanding amongst the agencies but also provides room for misuse and abuse of legal provisions.

Management Response:

Although Water Act 2011 and FNCRR 2017 had not defined state agency as NRDCL, the Guidelines for Surface Collection of Stone & Sand approved by the 67th session of the Lhengye Zhuntshog, issued vide Cabinet-Secretary letter No. C-3/1221 dated 7th April 2010 and forwarded to NRDCL by the then Director General, DoFPS explicitly mentions NRDCL as the agency responsible for collection of sand and stone from riverbeds. Section 4, sub-section A of the Guidelines states:

a. *Collection of sand and stone from riverbeds shall normally be undertaken by **NRDCL.** Where there is no operation by NRDCL, permission to private parties shall be provided by DFO/Park Manager on a year by year basis subject to strict environmental evaluation and monitoring.*
b. *Wherever there is approved NRDCL sand quarry, the rural supply shall be met from such quarries on receiving supply order and permit issued by the DFO/Park Manager.*
c. *The NRDCL shall levy collection and loading charges for rural supply of sand from the applicant as per approved rate of NRPC.*
d. *DFO/Park Manager shall identify riverbeds from where stone can be collected with minimum damage to river ecology. Such identified riverbeds shall be set aside specifically for rural construction.*
e. *For commercial purposes, the authorized agencies such as NRDCL shall identify potential riverbeds for stone collections for minimum damage to the river ecology.*
f. *NRDCL shall submit EIA report along with forestry clearance to DFO/Park Manager and then DFO/Park Manager shall seek environmental clearance from DoF as per the power conferred by NEC Secretariat to MoA, DoF under the regulation for environmental clearance of project and the regulation on strategic environment assessment.*
g. *Upon obtaining all required clearances by NRDCL, DFO/Park Manager shall issue allotment order and permit books to NRDCL based on the existing rules.*

As seen from the above, the Guidelines 2010 specifically refers to NRDCL as "the authorized agency" and therefore, NRDCL was recognized as the authorized agency by the Cabinet.

However, the name of NRDCL as the authorized agency was removed in the FNCRR 2017 issued by the MoAF.

Copy of letter mentioning NRDCL as agency for collection of sand and stone is attached herewith as annexure-i

Audit Recommendation No. 4.1:

For diversification and forward integration in value chain, DHI in consultation with MoAF should apprise the government to review the mandates of NRDCL.

i) Vertical integration

- solve issue pertaining to recognition of authorized agency especially for RBM
- Consolidated approach to managing extraction of timbers by entrusting responsibility to a single agency

ii) Private sector development:

With commercial mandates thrust on the company, **the company may go all out bid to expand its operations and various strategies of business growth need to be explored**. With no choice of backward integration beyond extraction, the options that lie before the company are diversification of its products and forward integration in its value chain of natural resources. This involves making entry into value chain where private businesses represented by Wood Based Industries (WBI) are already present. This would **unfairly induce competition with those business as they may be placed at disadvantaged positions in terms of gaining access to raw materials** and this advancement could be seen conflicting with the government policy of private sector development. As such there is **a need to review the necessity for company to engage in value addition process at the cost of developing private sector** and forge ways to navigate through such competing goals in order to avoid paralysis of private businesses and placing impediments before overall national objectives in a bid to save one.

Management Response:

The involvement of NRDCL in value-addition process is not to compete with the private sector development but to make services available, affordable and accessible, and also to set standards/benchmarks for value-added products as a trend-setter. Further, the presence of NRDCL stabilizes the price of such products in the market.

Not all timber is lifted by the private parties especially. The demand for timber in log form fluctuates depending on the number of construction activities undertaken. NRDCL make best use of unsold timbers through value addition. As pointed out by the Audit team, all timber allotted to Wood Based Industries does not trickle down to the intended beneficiaries.

Venturing into value added process is taken up by NRDCL as an intervention to cater the required construction materials to the intended beneficiaries.

Further NRDCL also plans to provide trainings in making value-added products in the near future, which would help skilling of the youth and increasing their employability.

In terms of access to raw materials availability, the distribution is regulated by the DoFPS and the private sector would not be placed at disadvantaged positions. Additionally, NRDCL can also utilize unsold timber and lops and tops.

iii) Limiting delivery of primary mandates:

With its mandates of ensuring availability, accessibility, and affordability, NRDCL has a huge social obligation that would have profound impact on lives of every citizen. Placing increasing obligations of financial targets apparently put pressure on company to balance between the conflicting demands of social and commercial objectives that may risk the company of ultimate failure or underperformance. Though mandates are not restrictive for NRDCL to resort to all-out effort to engage in range of commercial activities related to natural resources to maximize profits, its social obligations may not receive required degree of attention.

Therefore, there is a **need for the government to review the mandates of NRDCL in the context of its primary mandates (social objectives), government policy of promoting private sector and constitutional obligations of sustainable management of natural resources**. Such exercise would bring out clear understanding of its purpose and reinforce its role as instrument for advancing social priorities in the right context.

Management Response:

Based on the Charter on Bhutan Logging Corporation 1984, Executive Order 2007 and the subsequent Government orders, rules and guidelines, the mandates of NRDCL are very clear and NRDCL remains guided by them. However, there is a need of greater clarity on the implementation of these mandates between the MoAF and NRDCL.

Copy of charter, executed order and subsequent government order is attached herewith for kind reference as annexure - ii

3.3. Institutional Arrangement

ii. NRPC is yet to institutionalise pricing process for natural resources

Audit Recommendation No. 4.3:

The MoAF should develop comprehensive guidelines for functioning of NRPC

Except for the Executive Order 2007, there is no proper guidelines on processes for working of the committee through delineation of specific roles and responsibilities and also prescribing process of fixing prices of natural resources. In the absence of the guidelines, there had been numerous inadequacies in managing the affairs of the committee in terms of composition of committees, organizing meetings, recording decisions and determining the prices.

In order to ensure proper governance of the committee and also to play effective role as intended by the Executive Order, a proper operational guidelines delineating roles and responsibilities of the committee and the procedures for fixing the prices of natural resources should be developed.

3.3. Institutional Arrangement
iii. Collaborative mechanism with DoFPS:
i) Inadequate monitoring of NRPC rates resulting in distortion of prices

Upon enquiry about the inconsistencies in complying with the NRPC rates, the following issues were noted:

- The sawmillers claim that due to no proper grading of timbers, they land up getting inferior quality of timbers which result in high percentage of wastage. They justify that higher price are charged to compensate for the wastage resulting from poor quality of timber allotted to them.

Management Response:

NRDCL extracts timber from the primary forests with no control over quality of timber produced. Therefore, it is not expected that there will be uniform quality of timber in a timber lot. Grading of timber will come at differential pricing and it is likely to increase the price of timber.

ii) Implementation of Forest Management Plan (FMP)

RAA Observation:

In conserving the forest after harvest, natural regeneration is a preferred choice over artificial regeneration. Only if the natural regeneration fails, restocking by means of artificial

regeneration through plantation is to be carried out by NRDCL. For this, NRDCL should have a reserve of seedlings of locally viable species which can be done through establishment of forest nurseries. The RAA noted that about 187.443 hectares of plantation is facing low survival rate.

Management Response:

NRDCL invests about Nu. 8-9 million on an average every year on plantation related works such as nursery creation, plantation of barren/extracted area and maintenance of the planted areas. The existing plantation area, which was created in between 1989 to 2019 is 1,127.14 hectares. In 2015, NRDCL also handed over 881.36 hectares (2,177.84 in Acres) of established plantation to the DoFPS.

Copy of letter (handed over of plantation to DoFPS) is attached herewith for kind reference as annexure - iii

Audit Recommendation No.4.2:

The NRDCL should ensure reinforcing clear coordination mechanism in consultation with MoAF and MoEA

The NRDCL as the SOE involved in extraction of natural resources, its business operations are highly regulated and is obliged to comply with range of laws, rules and regulations, directives and orders of different agencies. It also needs to collaborate with multiple agencies in operating its business and delivery of its services. The inadequacies noted in coordination with various agencies and stakeholders were found to cause impediments in attaining efficiency of its operations and in the delivery of its services. The coordination needs to be strengthened specifically with the following agencies and stakeholders.

i) **Department of Forest and Park Services**

As the overall regulatory body, the department regulates the company in terms of allotment of extraction quantities through FMP. Coordination are required in **determining the AAC which become total quantities to be extracted annually from different FMUs**. There is a need for **collaboration in estimating market demands, the practice which is currently not in place**. NRDCL faces challenges of not matching the demands and resulting in huge balances of unsold stock. **During the extraction and transporting, there is a need for a coordinated approach in scheduling the NRDCL's plan of extraction on the basis of markings done by the Department**. Further, when the timbers are allotted from the depots**, the presence of forest personnel are required to clear the consignments**. The efficiency of

NRDCL depends on the availability of officials from the DoFPS and any delay caused in completion of work by DoFPS affects the efficiency of the company.

Management Response:

- *AAC for a Forest Management Unit is determined in a scientific manner and involvement of NRDCL may not be possible or required. However, the marking of trees and actual extraction volume could be coordinated and done based on market demand.*

- *Conducting market analysis for the country as a whole, while preparing annual Operation Plans and fixing the annual targets, instead of focusing on a particular region/locality could help to address the issue of mismatch in demand and supply, while allowing for mobilization of timber from high production areas to high demand areas.*

ii) Association of Wood Based Industries

The formation of AWBI has no legal basis as it is not registered under any legal instruments. Notwithstanding its status, it is seen to be actively engaged in obtaining the allotments as an association representing the whole wood-based industries. As such, NRDCL coordinates with AWBI in allotment of timbers as per TEDM. The timbers allotted are lifted by sawmillers from NRDCL's depots after making payments. There had been occasions when sawmillers failed to lift the timber beyond the maximum time allowed and the company not being able to invoke penalty clauses as per TEDM apparently due to lack of accountability mechanism.

Management Response:

Management will take up the matter with the DoFPS.

iii)National Resources Pricing Committee

As per the Executive Order 2007, the prices are to be determined by NRPC after factoring in the actual cost incurred by NRDCL in extractions. In order to ensure that prices are not solely driven by the cost submitted by NRDCL, **there is also a need for a mechanism of assessing and revalidating by an independent body to assess efficiency of cost.** The collaboration with NRPC is essentially required to ensure affordability of prices and that additional costs resulting from its inefficiencies are not passed down to consumers.

Management Response

The recommendation of RAA is noted.

iv) Office of Consumer Protection, Ministry of Economic Affairs

As per Executive Order 2007, MoEA is required to monitor the timber prices and also issue public notification of prices in all forms of media. There were no evidences of monitoring of prices carried out by Office of Consumer Protection, Department of Trade. There is a need to enforce monitoring role to regulate the prices in the market.

3.4. Delivery of Social Objectives
3.4.1. Conservation of Social Objectives
ii. Low survival of plantations

Audit Recommendation No.4.8:

The NRDCL and DoFPS should develop clear strategy for improved regeneration.

Regenerations are found to be poor due to biotic interferences. Failure to establish a plantation is frequently caused by both local and migratory cattle grazing, whether inside or outside FMUs. Even if the plantations are fenced, the fence is dismantled by herders to let in cattle to graze inside the plantation area.

Therefore, the NRDCL and DoFPS should develop strategies to ensure that the regenerations are successful. The DoFPS as the custodian of the natural resources should shoulder equal responsibilities of monitoring the plantation and impose penalties to offenders as per the FNCRR 2017.

Management Response:

The recommendation of RAA is noted.

B: Performance and Operational Efficiency
3.5. Financial Profitability and Health
iv. Investments and costings
i. Investment in unprofitable business of Crushing Plants Executive Order 2010

With an objective to make stone aggregates easily accessible and affordable to the general public, the government vide executive letter no. C-2/2043 dated 10th May 2010 from Hon'ble

Prime Minister Office directed NRDCL to establish six crushing plants in the locations identified by MoWHS.

The NRDCL has invested around Nu. 78 million to establish six crushing plants from the year 2011 to 2013. Unfortunately, none of the crushing units was able to generate enough profit to sustain itself and the company ended up subsidising the operations from its earnings from other businesses.

Management Response:

The management appreciates the observation of the RAA on adverse impact on financial performance of NRDCL on account of establishment of stone crushing plants as per the Executive Order 2010. It is true that under normal and ideal situation proper study needs to be carried out before investment decision is made. However, in this particular case we would like to submit the following:

- *The decision for establishment of crushing plants came as an order from the government. The NRDCL management had no choice but to adhere to the executive order.*
- *Time provided for establishing 6 no. crushing plants was just 6 months which was herculean task for the management. No time was considered for the study. However, based on the plant capacity financial projections were carried out for all the plants which projected very good returns.*
- *The letter of the Hon'ble Minister, MoWHS to the Cabinet Secretary vide no. MoWHS/13/121 dated April2, 2010 states that the stone aggregates requirement for Kolongchu, Mangedichu, Shingkhar and Degola Hydro power projects should be met from NRDCL which assured the market but in actual it did not happen. It was the intention of the government to protect the NRDCL by ensuring ready market on Hydro power project.*
- *With the support of the government and with the Hydro Power Projects as the assured market target, the financial performance and the return on investment (RoI) projection were found promising.*

The management would like to inform that the government even provided the directives prioritizing the location of the crushing plants leaving no room for the company to carry out feasibility study and market due diligence. With limited authority and scope for the management and despite providing limited time of 6 months only by the government in establishing plants the management managed to carry out the financial projections considering the hydro power projects as the assured market which showed good financial returns.

The constitution of high level committee to fast track the processes and the management's presentation on the progress of the project to the Cabinet is the proof of the limited choice and authority for the NRDCL Board and the Management on the proposed project. NRDCL management would like to apprise the RAA that in view of underutilization of the crushing plants which was resulted mainly because of market constraint as a result of:

i. *failure to capture hydro power project which was initially considered as the main potential market by the government;*
ii. *Location of the crushing plants were in the remote places and far from the nearest market*

Actions initiated by the management

Management reviewed the performance of the crushing plants in detail as given below:

SITUATIONAL ANALYSIS

The management carried out a detailed review and analysis of the three crushing plants to study their viability as presented below.

1.1. Break-even points for production and disposal

The management noted huge difference in the break-even points and the actual production and disposal. Considering the current rate of production and disposal, it was observed that the operation of the crushing plants were way below the even at break-even. Even with this the stock of stone aggregates were accumulating which proved the market constraint and non-feasibility of the operation of crushing plants.

1.2. Installed capacity of the plants vis-a-vis actual production & disposal

The actual production and disposal from the year 2012 to 2014 was compared against the expected/installed capacity of the plants were reviewed. On an average, the actual production or capacity utilization of the plants ranged from 11.13–22.82% for the past three years. Similarly, as against production, disposal was compared against the expected production target. On an average, disposal ranged from 7.16 – 10.36% for three years.

It was noted that NRDCL was not able to utilize even one quarter of the installed plant capacity and additionally, disposal was even lesser than production. From this, it was deduced that:

a. *it would be very difficult to operate at full capacity or even reach the break-even volume; and*
b. *even if NRDCL is able to produce the required break-even volume, it could still face problems of disposal.*

1.3. Market analysis

The demand for stone chips from the NRDCL plants was noted minimal. These were attributed to the wrong/unfavourable location of the plants. Despite offering our products at competitive prices, customers still preferred to meet their requirements for stone chips from sources other than NRDCL owing to our location and the related transportation costs. This was also made apparent by the quarry contractors when they did not take up NRDCL's offer to out-source our plants' operation to them.

1.4. Cost benefit analysis

Cost benefit analysis has been carried out on the current stock of raw materials taking the market situation of 2014 and current market (as of April 2015) as the basis.

The analysis indicated that the loss from the three crushing plants would be lesser if operations are discontinued and the raw material stock in sold in the form of boulders as compared to continued operations.

Based on the above review and analysis, the management with the approval of the Board disposed off three quarry-tied crushing plants at Tingzam, Homdhor and Ngangshing.

3.5. Financial Profitability and Health
iv. Investments and costings

ii. Management of cost and expenses

In order to analyse the trend of costs and expenses of the company, and to see how the company had been able to achieve cost effectiveness in its operations, the RAA focused on comparing total costs, and disaggregated costs to sales value, from 2012 to 2020. The analysis showed that there were inconsistent trends in the change in the cost of sales (production, administrative, personnel, regeneration costs, depreciation and selling & distribution costs) and the sales. However, it is noted that the changes in cost of sales have not shown proportionate changes in sales.

Audit Recommendation No. 4.4:
The NRDCL should institute robust cost control measures to enhance profitability.

The analysis of financial statements showed that that the profitability over the years have not been consistent. Even with increase in sales, there had been instances of dwindling profits indicating that the company had not been able to optimise its returns due to its inability to contain cost. The main driver of inconsistent profitability had been the cost which had shown erratic trends at company level as well as at individual business level. Comparisons between different units/regions producing same products, also showed differences in the proportion of different costs to its production.

There is an **opportunity for the company to optimise costs through appropriate cost control measures**.

Management Response:

The NRDCL management would like to submit that the inconsistent trend in ratios is due to fluctuation in the financial performance of the company resulting because of the following factors:

a) *Inconsistent physical volume (especially timber) allotted by DoFPS, higher the physical target, higher the profit and vice-versa.*
b) *The prices for the natural resources are regulated and fixed by NRPC, and NRDCL has no control over the pricing of products. NRDCL cannot have real time pricing thereby, the impact of price revision on the profitability of the company is seen every two to three years resulting in highly inconsistent financial returns and ratios.*
c) *CoVID-19 pandemic has adversely affected the financial performance of NRDCL in the year 2020 resulting in sharp decrease in the ratios.*

Management of cost and expense- *Inconsistent trend in the cost of sales*

The report indicated that there is complete lack of cost control system in NRDCL. The NRDCL management would like to submit that containment of cost is one of the major focuses given by the company. Some of the cost control measures areas given below:

1. *Annual Budget: every expense head under each regional and branch office is reviewed and considered on actual need basis.*
2. *Expenses beyond the approved budget are disallowed unless the expense is unavoidable for which prior approval of the management is sought.*

3. *Limiting expenses within the budget for the controllable expenses is one of the compact points in the annual compact signed with DHI annually which is further cascaded down to the respective division, Region and Branch office.*
4. *For major products such as timber, sand and stone, the expenses are reviewed and scrutinized in detail by the NRPC Secretariat which is further reviewed and approved by the Pricing Committee.*

Making the prices for the natural resources affordable, especially for timber and sand, is one of the core mandates of NRDCL. Therefore, cost control is considered utmost important and priority for the NRDCL management.

However, the observation on high variance in the Cost per Unit amongst the Regions and the requirement for maintaining consistency in the Unit cost per unit amongst the regions is found practically not possible because the cost per unit is determined by the following factors:

1. ***Volume of production:*** *Economies of scale is very crucial in determining the cost per unit. Larger the volume of production, lower the cost per unit and vice-versa. The effect on cost per unit through economies of scale is both for variable and fixed cost. Cost per unit for region/branch office with low production volume would be relatively high*
2. ***Nature of Works:*** *Planned and Ad-hoc (Fire burnt, sanitation, road alignment, single tree extraction).*
   The nature of production/extraction of resources is categorized into two parts i.e. planned activities and ad-hoc activities.
   The cost of extraction from the planned and ad-hoc areas completely varies in terms of volume, accessibility to road, recovery percentage and nature of extraction.
3. ***Road:*** *Transportation cost is also one of the major cost component and the cost is determine based on the following:*
   - *The distance of extraction sites from the nearest depot. Expenses on transportation are high for the longer distance which makes the cost per unit higher.*
   - *Transportation cost is also determined based on the type (highway and forest road) and condition of roads.*
4. ***Social mandate***
   There are several sites which are economically not viable for the company but the sites are operated to fulfill the social mandates of making the resources available. In such case, the cost of operation is more than the revenue generated. The costs per unit for such operations are very high.

The NRDCL management would like to request if RAA could kindly revisit the observations (if RAA finds the submission made by the management valid) on the following:

i. *Cost control measures in place*

ii. Factors determining the Cost Per Unit (CPU)

While every effort will continue to be made in controlling the costs, there are genuine practical factors as highlighted above which impede the containment of costs and at times, it is challenging to balance the unit cost across the regions and across various business areas.

3.6. Plants and Machineries

a. Inability to achieve optimal utilisation of machineries

b. Inadequacies in management of machineries

The analysis indicate that the company has not been able to achieve full utilisation of machineries. The inefficiencies that could not be harnessed through optimal utilisation translates into costs that erodes company's operating costs. The erratic trends as shown by analysis indicate that the company lacked focus in improving overall utilisation of machineries and enhancing its efficiencies.

Management Response:

The company has been facing challenges to achieve the optimum utilization of machineries as set. This is mainly due to the following the reasons:

1. *NRDCL has to deploy machineries in remote places with low targets or low demand areas in order to provide services, even if it is not economically feasible and results in machinery underutilization. For example, an excavator is deployed full-time at Sombaykha, Haa for sand supply even though the volume is low and there are no customers on a daily basis.*
2. *The company also carries out adhoc/unplanned timber harvesting operations, most of which have to be carried out on urgent basis. Since separate set of machineries are not kept for such operations, the machineries from the planned areas have to be redeployed, which also contributes to underutilization of machineries.*
3. *The machines particularly cable cranes, are generally operated in high altitude areas and their utilization is hampered in winter months due to snow and ice which has subsequent impact on the utilization of other logging machines such as penz loader, telelogger and wheel loader. Shifting and transportation of a cable crane is a tedious, labour intensive, costly and time-consuming task. Although the estimated downtime for such machines are provisioned, the practical conditions sometimes affect the proper utilization of machineries.*
4. *Road conditions of these FMUs are also not conducive for frequent movement of machines, resulting in heavy wear and tear and extra expenditure*
5. *The functions of machines such as skidder and swing yarder are specific and have very limited requirement, thus leading to low utilization.*

6. *Some of the forest management units (FMU)/Working schemes have low annual timber production targets. These operation sites are in scattered locations around the country making effective machine sharing mechanism difficult.*
7. *Most of the production sites and depots are situated far apart from each other. Even though allocation of a separate set of machines (loaders) in such condition mobilization of machines at times proves to be more expensive because of the distance between the work sites and leads to underutilization, it is imperative to retain the machineries from service delivery perspective in line with the mandates. Moreover, existing log loaders (telelogger) are designed to operate in confined areas and are limited to short distance travel only.*
8. *Since NRDCL owns machines imported from third countries such as Austria, Africa & Singapore, the spare parts have to be imported in the absence of local suppliers. The lead time for such procurement is huge delaying the timely procurement of spares, which ultimately increases the downtime of machines.*
9. *As most of the logging and earth moving machineries are old, unforeseen major breakdowns occur frequently, thus increase the downtime of machines.*

In order to improve the overall utilization of machineries, the following strategies were adopted and implemented:

1. *Considering the paramount importance of operators' skills in enhancing the machinery efficiency, trainings on proper handling of machines and basic repair and maintenance were provided. (Attached supporting document).*
2. *Timely repair and maintenance of machine is contingent on the competency of mechanics, as their main role is to diagnose and troubleshoot the problem accurately and quickly. Therefore, considering the need for skilled and trained mechanics to improve efficiency of machines, three senior mechanics were provided training in Austria. (Attached supporting document).*
3. *In view of huge lead time for procurement of spares parts from third countries, critical spare parts which are fast running parts are maintained in stock to meet the urgent requirements. However, there are many instances where the unforeseen major parts of machines break down. The main component of machines are difficult to maintain at stock as it has financial implications to company and the possibility of the parts remaining as dead stock is huge as the breakdown of that part is unpredictable.*

In order to enhance the utilization and efficiency of machineries, the study on machineries performance were conducted in 2020 and developed production tied remuneration system (report attached). The production tied remuneration system could not be implemented due to COVID-19 pandemic. However, the company will implement this system as soon as the situation improves in the country.

Instances were observed where operators have not carried out regular maintenance like changing filter, brake oil, gear oil and engine oil despite exceeding required meter readings. They were not provided with tools and safety gears.

Management Response:

It is not true that tools and safety gears are not provided. Tool sets are provided with every machine and mechanics are also provided with one tool box set each to have instant access to repairing works. For the old machines, most of the tools may be lost. Safety gears as such are not required for carrying out regular maintenance of machines. ***(copy of letter circulated in regard to issuance of tools to the operators and mechanics is attached herewith as annexure iv)***

The periodic maintenance schedule for each machinery is developed and put in practice ***(copy of SOP for periodic maintenance circulated to regional and branch offices is attached herewith as annexure v).*** *However, the observations are well noted and shall enforce the periodic maintenance strictly and enhance the accessibility of tools to the operators.*

Audit Recommendation No. 4.5:
The NRDCL should optimize the utilization and management of machineries and equipment

NRDCL has a wide range of machines and vehicles which are an integral part of the company's daily operation in carrying out its mandates. Most of the machines are job-specific machines that are not commonly used or available in the market. Over the years, the company had not been able to achieve optimum utilization of its machineries and equipment. The NRDCL has developed standard operating procedure for machineries between 2015 and 2020. In order to ensure optimal utilization and effective management of the machineries and equipment, the company needs to focus on following:

i. Developing a clear strategy for utilization, repair & maintenance, replacement and dispose-off based on the life span and working condition of the machineries***; (Report of replacement of machineries is attached herewith annexure vi)***
ii. Exploring the possibility of establishing a centralised workshop or collaborating with relevant parties to provide timely repair and maintenance of the machineries;
iii. Instituting a system of certifying the operators in collaboration with relevant agencies;
iv. Ensuring availability of spare parts based on maintenance plan at each regional Offices.

Management Response:
The management takes note of the recommendations of RAA.

Against Sl. No.ii, request to leave the kind of workshop open instead of mentioning specifically as a centralized workshop.

3.7. Implementation of Plans and Programmes
i. Corporate Strategic Plan (CSP)

Audit Recommendation No.4.6:
The NRDCL should institute a system of operationalizing its CSP through annual plans.

The Corporate Strategic Plan as a strategic document provides overall direction of the company from the period 2019 to 2030. The targets are cascaded down to Annual Performance Compacts of the company which is signed with the DHI on an annual basis and further cascaded down to division levels. However, the compacts are targets and do not specify strategies to be pursued in the form of specific activities that are assigned to divisions and individuals. Thus, there is a missing link as far as annual plans are concerned. The company does not have a system of having a separate annual plan to operationalise the strategies of the Corporate Strategic Plan. The performance targets are evaluated at the compact levels but the fact that all strategies are not reflected in the compacts, and there is no system of preparing annual plans, there is no basis of monitoring and evaluation of annual activities.

Therefore, there is a need to operationalise the strategic intents through annual plans which could be delegated to divisions and individuals within the organisation. The compacts could be derived from the operational plan.

Management Response:

NRDCL intends to operationalize its CSP through annual plans from 2022 onwards.

3.5. Financial Profitability and Health
iii. Regulation of receivables

The inability of the company to realise its receivables within reasonable timeframe have had adverse impact on its liquidity position but also would potentially affect its financial performance if required to be written-off.

Audit Recommendation No.4.7:
The NRDCL should reinforce its credit management system and robust credit follow-up mechanism.

The Credit Policy developed for regulation and management of credit is found deficient in terms of covering all aspects of credit management. There were conflicting clauses on eligibility of customers for credit. The RAA noted that total receivables amounted to Nu. 104 million from 228 customers as on 30th September 2020. The policy does not prescribe any procedure for assessing credit worthiness of general customers. A minimum procedure would enable the company to safeguard from risk of loss arising from customers' inability to pay the debt. The RAA noted that no such assessments were carried out prior to extension of credit.
The inability of the company to realise its receivables within reasonable timeframe not only have adverse impact on its liquidity position but also would potentially affect its financial performance if required to be written off. As such, there is a need for the company to review its existing policy and reinforce the whole credit management systems to regulate its credits and receivables.

Management Response:
The recommendations of RAA is noted.

3.7. Implementation of Plans and Programmes
ii. Research and Development

The RAA noted that **there is no research conducted in the area of harvesting, processing, marketing and utilisation**. The extraction of timbers is guided by Forest Management Plan developed by DoFPs and the annual quantity of extractions are guided by the AAC determined in the plan. While the AACs are determined on various scientific basis, NRDCL have no role in suggesting quantities for extraction. NRDCL has no strategic role in determining the extraction or the AAC, however, there had been opportunity for the company to limit its research within the allotted FMUs based on FMP to scientifically determine the resource allocations for each FMUs and derive benefits of optimal allocations. Proper R & D would enable systematic coordination amongst FMUs under each region or between different regions in terms of engaging common machineries and personnel.

Comparison of proportion of cost to the total production of five regions showed differences ranging from 10 % to 12%. While the differences could be attributed to other factors such as types of timbers extracted, locations, and other natural factors, it is also indication of varying efficiencies and ability of regions to organize the work more systematically and eliminate associated cost of time lags and incoordination.

NRDCL was not able to dispose off 301,876.56 cfts of timber valuing Nu. 46.089 million in various depots. The RAA noted that timbers were left to physical deterioration for a long period

of time. The huge unsold stock would not only affect liquidity position but also risk the company of not realising any value that would impact financial performance of the company.

Management Response:

RAA has stated that 'there is no research conducted in the area of harvesting, processing, marketing and utilisation'. Many studies have been conducted as follows:

i. *Study on Pilot In-house logging*
ii. *Study on Timber recovery*
iii. *Study on establishment of seasoning kiln*
iv. *Study on glulam plant*
v. *Study on performance of machinery*
vi. *Study on improvement of SCPs*
vii. *Study on Briquette unit*
viii. *Study on Ramtokto space optimization*
ix. *Study on finger jointing machine*
x. *Study on double hauling lines*
xi. *Proposal on Production tied incentive system*
xii. *Proposal on profit centre concept*
xiii. *Study on feasibility of establishment of modern integrated sawmill*

The setting up of joineries, sawmills and glulam plant were the outcome of the studies conducted on the utilization of timber. ***(The report on studies conducted by NRDCL is submitted to Mr. Sonam Phuntsho, Dy. Chief Auditor)***

Audit Recommendation No.4.9:
The NRDCL should enhance research and development activities for marketing its products

The NRDCL has failed to carry out Research and Development in the areas of harvesting, processing, and marketing strategies for the products. The NRDCL besides being the premium agency for the extracting and distribution of commercial timber has no strategies developed for product innovations. Without a market analysis and studies on product innovation, the NRDCL is not able to dispose of huge volumes of timber.

On the other hand, domestic consumers were found importing huge amounts of wood-based products from neighboring countries. Having these strategies in place could have opened up opportunities for NRDCL to use low-demand timber to process value-added products (furniture and construction fittings) and potentially could have marketed to domestic demand or initiated export to neighboring countries. Absence of these studies may have led to NRDCL

not being able to play a significant role in reducing or substituting import of wood-based products.

Therefore, the NRDCL needs to institute a proper Research and Development for in the areas of harvesting, processing and marketing and ensure awareness of the products via marketing initiatives to the general public.

Management Response:
The recommendation of RAA is noted.

3.8. HR Management and Development
3.8.1. Inadequacies in Service Rules and Regulation

RAA Observation

Service Rules and Regulations specifies positions of all employees from position grades 1 to 19 and ESP/CPE. As per the database maintained by the company, the employees are classified by Executive, Managerial, Office Staff, Field Staff, ESP and CPE. There is no categorization of employees by position classes to identify broad core competencies and job responsibilities.

The current system of classification of staff does not provide clear distinction of employees based on competencies and responsibilities. For instance, distinction by office staff and field staff lack homogeneity as it comprises of employees of all level of positions. A broad classification would entail making distinction between management, operational, and support roles in the organisation. It would facilitate the management in making decisions on HR management and development including establishing clear career path for employees and also help the company in enhancing professionalism in the organisation.

Management Response:

(a) *This existing classification provides a clarity for employee roles and responsibilities in the organization (eg. Executives are primarily involved in policy decisions, Managers are meant for executing policy decisions and supervisory & operational level employees are involved for implementation of field activities) with clear line of official communication and flow of information to execute the company's activities.*
(b) *The broad classification has also proven as an efficient, compact and effective mechanism towards optimum utilization of human capital in the best interest of the organization which also allows multitasking and flexibility in deployment of human resources for providing an efficient and effective service delivery in the real-time sense to the clients & customers.*

(c) *With this system in place, the company doesn't restrict competent, qualified and appropriate employees to take up any positions as and when required by the company. In fact, this system provides an opportunity for competent and qualified employees to climb up the career ladder through cross section career path.*

(d) *For a small organization like NRDCL, the necessity for having a classification system such as that of the civil service is not felt.*

RAA Observation:

DHI had issued clarification on Service Rules Guidelines of DOCs in 2016 on requirement to employ head of Department/Divisions reporting directly to the CEO on contract and recruitment to be done through open competition. It further requires the companies to establish qualification guidelines prior to announcing the vacancy based on the approval of the board. The NRDCL's service rules and regulations 2016 have not incorporated this requirement nor has been enforced. This had resulted in filling the post of GMs without announcing the vacancies.

Management Response:

The SRR 2016 was approved by the Board in May 2016 for implementation w.e.f, July 1, 2016. The DHI order was issued in November 2016. The provision in the SRR 2016 is:

'Positions for Heads of Divisions shall generally be open to competition. Internal candidates who fulfil the requirements shall be encouraged to apply. Selection shall be made by the competent body and the terms of employment shall be finalized upon selection of the candidate. In the event that there are no candidates or all candidates do not meet the requirements defined for the position, the company may seek candidates that meet all the requirements and directly negotiate on the salary and allowances. The position of General Managers shall be either on regular or contract as decided by the Board.'

In line with the above provision, the company has been following the system of announcing the position of General Managers and recruiting them (on contract or regular) based on availability of vacant position as follows:

1. *Mr. Pema Wangdi was recruited as General Manager for Marketing and Business Development Division through open competition from August 1, 2010 to March 31, 2013. After he left service, the post was announced and Mr. Deo Kumar Biswa was recruited from July 1, 2013 on contract through open competition.*
2. *After superannuation of the then General Manager of Operation Division, internal vacancy for the post was floated and Mr. Ashit Chhetri was selected for the position with the approval of the Board. The selection interview was conducted by the Board Executive*

Committee and upon approval of the interview results by the Board during the 48th Board meeting held on May 30, 2015, he was appointed as Dy. GM, Head of Operation Division on regular basis. Thereafter, his service status was converted to contract and appointed as General Manager from July 1, 2019 based on decision of the Board.

3. *Mr. Lhab Tshering was recruited as General Manager, HR & Adm. Division through open competition from July 1, 2013 to June 30, 2016. Upon expiry of his contract term, internal vacancy for the post was floated and Mrs. Dorji Wangmo was selected for the position with the approval of the Board. The selection interview was conducted by the Board Executive Committee and upon approval of the interview results by the Board during the 53rd Board meeting held on March 21, 2016, she was appointed as Dy. GM, HRAD on regular basis. Thereafter, her service status was converted to contract and appointed as General Manager from July 1, 2019 based on decision of the Board.*
4. *Only Mr. Sonam Chophel had been appointed had been appointed as General Manager directly with the approval of the Board in 2014 (DHI order for recruiting Positions for Heads of Divisions through open competition was issued in 2016 only) as he had been the Head of Finance since November 2005. In March 2010, he was designated as Offtg. GM, Head of the Division for AFD and in August 2012, designated as Dy. GM upon promotion to grade 5. Upon promotion to grade 4 from July 2014, he was designated as General Manager with the approval of the Board by the 43rd Board meeting held on Sept. 8, 2014. His service status converted to contract from July 1, 2019.*

Qualification guidelines for the position are specified in the SRR. It was also set and approved by the Board prior to the announcement of vacancy as follows:

a. *Bachelor Degree with minimum 7 years of experience as manager or Class XII + Diploma with minimum 7 years of experience as a manager for the post of Dy. GM, Operations Division during the 46th Board meeting held on March 11, 2015 (recommended by 28th Board Executive Committee held on March 5, 2015).*
b. *Bachelor Degree with minimum 7 years of experience as manager for Dy. GM, HRAD during the 52nd Board meeting held on January 30, 2016.*

The Board, when reviewing the positions of GMs in line with the above 2016 directives of the DHI during the 76th Board meeting held on March 8, 2019, found that one GM was already on contract and 2 had been recruited after completing due process (internal vacancy announcement and selection by the Board). Therefore, the Board decided to convert the service status to contract since it would not be fair to the existing persons occupying the positions to immediately open up the position and to thereafter, follow the DHI directives of recruiting on contract.

Copy of Board minutes, vacancy announcement is attached as annexure vii

The SRR has been reviewed in 2019 and the above provision incorporated. It was also partly reviewed by the Board Governance Committee in Jan 2020. The review could not be completed due to COVID protocols and restrictions on meetings.

RAA observation:

The company had developed Human Resource Master Plan 2020-24 in 2019. The document was prepared based on the assessment of organisational structures, staffing pattern, and competency requirements among others and have recommended various measures for HR management and development including recruitment and training needs. The document provides overall strategic direction for the company in managing and development of its human resource. However, the company has not been able to pursue the recommended measures and strategies intended in the document.

The HR Master Plan recommends that the training should be given based on the need assessment. Proper need assessment would enable the company to identity the gaps and formulate appropriate training interventions. **However, no training needs were assessed.**

Further, the Performance Management System 2017 also stipulates that *For the purpose of development of the employees and improving their performance, the immediate supervisor shall identify areas for development or improvement and accordingly recommend training.In the employees appraisal form there is provision where training needs of the concerned employees can be listed*. The training needs of the subordinates are listed in the appraisal form. However, no further actions were taken once the forms reached the HRAD. The training needs listed in the form are neither compiled, nor used as input to training plans. It was noted that the training plans are prepared based on the availability of budget. There were no documentations of consultations made.

Management Response

Every year, the training requirements are collected from the field Offices, which are further compiled and used as the basis for preparing the training plan for the year. Trainings are prioritized based on budget availability. There are letters sent to the field every year to submit training requirements.

Recognizing the need to carry out training needs assessment (TNA), one of tasks for the Consultants for developing the HR Master Plan was to carry out TNA and develop the 5-year HRD master plan. The consultant carried out the TNA and developed the HRD Master Plan

based on which the 2020 training plan was drawn. Further the Consultant, upon review of the trainings conducted by NRDCL also mentioned the following in the document:

'As per the training needs questionnaires circulated to all employees, it is found that employees have attended number of short term trainings in various fields as shown in the table below. Almost all the trainings attended by the respective employees from various levels are found to be relevant in their respective positions.'

Correspondences and supporting docs, including HR Master Plan is attached herewith as annexure viii

RAA Observation:

Issues in Training and Development

On review of administration of trainings to its employees, it was noted that **the company does not have established system of regulating nominations** to ensure that employees are selected based on development needs and relevance of their job responsibilities. During 2017 to 2019, out of the 48 trainings initiated by the company, 20 of those included ex-country travels (training/study tours). The RAA noted that the **participants nominated for ex-country trainings were not based on relevance of their job responsibilities**. These were as shown in the **Table 3.20**:

Table 3.20: Details of training attended by irrelevant officials.

Year	Training/workshop/Study tour	Participant Group	Duration of training (days)	Country
2017	Study tour on Natural Resource Management	HR Manager, Internal Auditor, Civil Engineer and Mechanical Engineer	6	Thailand
2018	The Best Practices on Sustainable Forest Management & Wood Industries in Bangkok	Personal Relation Assistant and Mechanic	6	Thailand
2019	On the Best Practices on Sustainable Forest Management and Wood Industries	Engineer	7	Thailand
	Study Tour on Sustainable Forest Management & Technology related to wood processing and production	Company Secretary	6	Thailand
	Research Methodology, Data Analyst & Interpretation	Civil Engineer	4	Thailand

	Sustainable Forest Management and Technology related to wood processing and production	Engineer and Finance Officer	7	Thailand
Source: HRAD,NRDCL				

While the above training were relevant for a extraction company, the fact that nominations were not based on the relevance of the job responsibilities and also not having documentation or minutes of meetings for nominations, it is not understood as to how objectively the nominations were done. Such practice mayundermine the company's intent of addressing the actual need and competency gaps.

Management Response:

Nomination process: *Generally, the HRAD submits proposals for trainings as per the Annual Plan and gets approval of the management through notesheets. The notesheets specify the number of employees to be trained from each of the Divisions/Regions, based on the total number of staff and relevance of trainings/activities. Upon approval of the management, the nominations of the relevant employees are sought from the field offices.*

Ex-country study tours were resumed from 2017 after many years and starting from the year 2017, the management started sending at least one group in a year for study tour. Generally, the nominations for trainings are submitted by the concerned Divisions and Regional Offices, and approved by the management. For the ex-country study tours, since the study tours were being conducted after a gap of few years and for the first time for most of the staff, the management, while consulting the concerned Divisions and Regions, also looked into the potential of the staff, their performance records and travel history in finalizing the list of participants, and also tried to provide fair opportunity to deserving employees.

Table 3.20 makes it appear like only the officials mentioned in the table were nominated for the said study tours/trainings, whereas they were part of bigger groups as shown in the table below:

Table 3.20: Details of training attended by irrelevant officials.

Year	***Training/ workshop/Study tour***	***No of Participants***	***Duration of training (days)***	***Country***	***Remarks***
2017	*Study tour on Natural Resource Management*	***14 officials*** *comprising Marketing Managers from the Regional Offices (5), Managers from Production Division, Manager from Business Development & Marketing Division, Finance Officers of Regional Offices (4), HR Manager (1), Internal Auditor (1), Civil Engineer (1), Mechanical Engineer (1)*	*6*	*Thailand*	*Along with the HRO, IA, ME and AEO highlighted in the Audit report, there were nine officials from the field regional officials (marketing managers and finance officers) in the group of 14 people.* ***(RO-9, HO-5 and in total, a group of 14 officials)***
2018	*The Best Practices on Sustainable Forest Management & Wood Industries in Bangkok*	***20 officials comprising*** *Production Incharges (5), Dy. Production Incharges (2), Field Assistants (8), Marketing Incharge (1), Sr. Manager, Mineral Resource Division (1), Personal Relations Asst. (1), Mechanic(1), Dy. GM as team leader (1)*	*6*	*Thailand*	*Along with the PRA & Mechanic highlighted in the Audit report, there were of 18 other officials including 17 from the field offices in one group.* ***(RO-17, HO – 3).***
2019	*On the Best Practices on Sustainable Forest Management and Wood Industries*	***15 officials comprising*** *Production Incharge (1), Dy. PI (1), Field Assistant(11), Engineer(1), & Head, CPMC as team leader (1)*	*7*	*Thailand*	*Along with Engineer highlighted in the Audit report, there were 14 other officials including 13 Field officials in the group.* ***(HO-2, RO-13)***

	Study Tour on Sustainable Forest Management & Technology related to wood processing and production	***15 officials comprising** RM (1), Prod. Incharge (1), Dy. PI (1), Field Assistant(9), Company Secretary(1), Sr. Manager, Mineral Resource Division(1) & GM as Team Leader(1)*	*6*	*Thailand*	*Along with the Company Secretary highlighted in the Audit report, there were 15 other officials in the group **(HO-3, RO-13)***
	Research Methodology, Data Analyst & Interpretation	***5 officials comprising** Manager-FRD (1), Manager-MRD (1), Environment Officer (1) & Asstt. Analyst (1), Civil Engineer (1).*	*4*	*Thailand*	*Along with the Engineer highlighted in the Audit report, there were four other officials. The engineer, apart from engineering works, is given tasks which involve data analysis and interpretation. All analytical works are done by HO. It is also important to develop the skills of potential staff for multi-tasking and grooming for taking up future responsibilities.*
	Sustainable Forest Management and Technology related to wood processing and production	***11 officials comprising** Manager, WSC (1), Manager, Forest Resource Division (1), Prod. Incharge (1), Field Assistant(2), Surveyor (1), Pay Loader Operator (2), Finance Officer(1), Procurement Assistant(1), Engineer(1),*	*7*	*Thailand*	*Apart from the Finance Officer & Engineer, there were other officials in the group **(RO-6, HO-5,)***
	Source: HRAD,NRDCL				

While mostly field staff were nominated for the study tours, staff from other disciplines were also included considering the following:

a. *As employees of NRDCL, it is important for everyone to get exposure and gain some knowledge on related activities (natural resource management and related activities), irrespective of the positions they are holding or the nature of job. Study tours on natural*

resource management, sustainable forest management & technology, etc are considered relevant for all employees of the company.

b. *It is more cost effective to organize study tours in bigger groups.*

The necessary documents are attached herewith as annexure ix;

RAA observation:

On review of training distribution between the office staff and field staff, the RAA noted disproportionate allocation of training hours between the two categories of employees in terms of number of trainings provided and participation. These were as shown in the **Table 3.21**:

Table 3.21: Number of participants and training for Field Staff and Office Staff (including managerial and executive positions)

Year	No. of participants		Total Participants	No. of Training provided		Total No. of Trainings provided
	Field Staff	Office Staff		Field Staff	Office Staff	
2017	20	51	71	2	7	9
2018	80	30	110	4	6	10
2019	97	134	231	7	22	29
Grand Total	197	215	412	13	35	48

While the training and development programmes shall depend on capacity development needs and job responsibilities of individuals, proportionate allocation of trainings for all categories may not be possible. However, as evident from the table, the training and development needs of field staff had not received equal attention in view of far lesser coverage of employees under "field staff" category for training and development programmes.

The company does not have a system of conducting training impact assessment as required by Service Rules Guidelines for DHI owned Companies 2016. The company had invested a total of **Nu.26.282** million over three years.

Management Response

There are some errors in the numbers. The number of employees (field and office) trained from 2017 to 2019 (including managerial and executive positions) are as follows:

Table 3.21: Number of participants and training for Field Staff and Office Staff (including managerial and executive positions)

Year	*No. of participants*			*Total*	*No. of Training provided*			**Total No. of Trainings provided*
	Head Office	*Regional Field Staff*	*Regional Office Staff*		*Head Office*	*Regional Field Staff*	*Regional Office Staff*	
2017	*26*	*20*	*24*	*70*	*8*	*6*	*2*	*8*
2018	*63*	*207*	*38*	*308*	*8*	*8*	*12*	*15*
2019	*73*	*293*	*79*	*445*	*26*	*22*	*18*	*31*
Grand Total	***162***	***520***	***141***	***823***	***42***	***36***	***32***	***54***

**The total number of trainings provided do not add up to the trainings conducted for different categories of employees as some were common trainings.*

On average, field staff have availed more trainings than office staff. The number of trainings conducted for office staff appear higher as it includes specific trainings only which one or two persons have attended. Trainings for office staff also include those adhoc trainings organized by DHI and other agencies such as ACC, MoLHR, CDB, etc.

The detailed list of trainings are attached herewith as annexure x.

RAA Observation:

Deficiencies in Performance Management

The performance rating in NRDCL is done in a unidirectional manner (top-down approach), with only supervisors evaluating and rating subordinates. There is no system of feedback from subordinates nor do subordinates rate and evaluate supervisors. The system of two-way appraisal of performance would provide opportunity for objective assessment of performance, agree and build consensus on future improvements and establish performance accountability within the organisation.

Promotion processes are prescribed under Chapter 9 of the Service Rules and Regulations 2016. The types of promotion include positional promotion, general promotion and meritorious promotion. Specific conditions and criteria have been laid for each type of promotion. Review of cases of promotions and decisions as per the minutes of meetings, the RAA noted following inconsistencies in regulation of promotions:

- The promotion cases of 29 employees were denied during the period from 2017 to 2020. These included 11 cases for meritorious and 18 cases for normal promotions. As per the minutes of meetings, the reasons recorded for denial were on the grounds of not meeting other criteria such as

having to demonstrate high level of productivity, efficiency, highly commendable overall performance, display potential and have a clean service record. These were deemed to have been not met, though the reasons were not specific to individual employees. As per Clause 9.6.4 of the Service Rules and Regulations 2016, the Executive Committee is required to state clearly in writing the reasons if a promotion is not approved. However, the cases were reconsidered in subsequent meeting based on the grievances submitted by few individuals.

- The RAA noted that 14 employees were granted promotions despite not fulfilling the conditions and criteria such as PE ratings, minimum number of years and qualifications specified in the rules. These included three employees who had requested the committee for promotion without fulfilling the promotion criteria.

While **the management had not considered promotion solely on the criteria specified in the Service Rules, the reasons for not considering promotions could have been properly documented and recorded in the minutes of meetings for each individual employees.** It showed that the employees were not communicated of reasons for denial of promotions despite fulfilling specified criteria.

Management Response:

The SRR was under review in 2019 and promotions were not considered due to anticipated changes in the rules. It was applied generally for most of the promotion cases, except for seven employees, five of which were considered since their promotion had not been considered in January and two field staff based on their performance. Therefore, the regret letter was sent as a general letter. During other times, regret letters are sent mentioning specific reasons against each employee.

The promotion letters are attached as annexure xi.

RAA Observation:

Inadequacies in payment of allowances and incentives

The NRDCL provides corporate allowances to its employees except for those recruited on contract and consolidated pay (temporary staff). Those operators and helpers working in the FMUs are paid Nu. 0.25 and 0.15 per Cft. of timber extracted respectively in addition to their monthly salary. Sha Branch and Wang Service Center had adopted production-tied remuneration, in which the employees are required to meet the set target of production to be eligible for the monthly salary. When the production exceeds the target, the employees are paid incentives whereas when the production is below the target, the equivalent amount was deducted from the salary of the employees. Based on review, the RAA noted the following:

- Section 4.7.11 of the SSR 2016 stipulates that high altitude allowances for places between 10,000 to 12,000 feet will be paid Nu.2000 per month and places above 12,000 feet will be paid Nu.3,000 per month. The requirement to pay this allowance was also stipulated in the office order of DHI

via order No. DHI/HRA/15/2015/367 issued in April 2015. On review, the RAA noted that the NRDCL had not enforced this requirement of paying high altitude allowances, although there are employees serving in the FMUs which are beyond 10,000 feet. The issue was also pointed out in the compliance audit report 2019.

Management Response:

The recommendation will be implemented.

- Section 17.3 of the Service Rules Guideline for DHI Owned Companies 2016 states that *DoCs may get into insurance scheme agreements with insurance providers depending on the nature of work of the DoCs or certain group of DoC employees.* Workers engaged in the extraction operations are inherently vulnerable to fatalities and injuries, the occurrence of which are backed by numerous cases in various sites. Despite being exposed to range of occupational risks, the employees are not covered under any insurance scheme. The benefits of insurance extended to the employees may come as additional cost to the company but the company would be benefited in terms of transferring the risks and avoiding huge compensation in case of fatalities. Further, such benefits would boost the morale and performance and also solve high attrition rates of field staff.

Management Response:

The company will look into implementation as and when financial situation improves.

- The NRDCL pays risk allowance to sand dredging operators only. No such allowance was considered for other operators who equally face risk of life while performing their job. Although the risk may be of varying degree from one activity to another, it was noted that all the production related activities under NRDCL involves risk of being injured by machine, attack by wild animal or reptile, and being hit by fallen objects.

Management Response:

The company will look into implementation as and when financial situation improves.

- The Unit Offices and Depots are mostly located in the outskirts of settlements making landline connection unfeasible. The units and depots are required to constantly provide information about the timber to customers as well as to the region/branch offices. Further, the unit offices and depots are required to not only update the information of timber (lot, species, pieces and volume) in the ERP but also required to process leave, TADA and requisition for necessary equipment and vehicles through the ERP system. **Although Nu.599 data packages per month is provided to the production-incharge (Unit Manager), the data needs to be shared with the Field Assistants and depot incharge**. Despite of having to provide all the necessary information from the field, adequate data packages and communication allowance are not provided to these groups of employees.

Management Response:

Most of the information updation is done at Regional and Unit Offices, where internet facilities are provided either through leased line (regional offices) or broadband/pocket wifi for unit offices with data packages of Nu.399 per month. On top of that, Unit Incharges are provided with monthly communication allowance of Nu.600 per month. Further, stand-alone field assistants where there are no unit offices are paid communication allowance of Nu.600 per month. Extending this allowance to every field staff without corresponding value-addition would add hugely to the expenses and cost. Therefore, it is requested to drop this recommendation.

- The incentives provided to operators (extraction) were fixed at Nu. 0.25 per cft of timbers extracted irrespective of types of timbers. The RAA noted that efforts and time taken for extraction of different timbers like broad-leaved, coniferous and mixed coniferous vary. More quantities of coniferous timbers can be extracted with same given resources compared to mixed and broad-leaved timbers. The working condition is observed to be much more difficult in broad-leaved zones due to more undergrowth trees and thick bushes. The full-grown trees are not prime (straight) and a majority of the harvested trees are accounted for under lops and tops (residues). Broad-leaved timbers are heavier while compared to the coniferous or mix-coniferous timber. Therefore, the production of prime timber will be lesser in broad-leaved zones compared to the coniferous zone despite putting the same resources. Owing to the harsh working condition and terrain, the regions serving under broad-leaved zones have been facing difficulty in meeting the targets of the compact and ultimately, bonuses of the employees were foregone until 2018 when the Board decided to treat the rating of broad-leaved region as a special case. The incentives were not differentiated based on the types of timbers extracted and the company continues to pay at the same rate.

Management Response:

Ration system was introduced since the production incentive could not be revised. Revision of the incentives would have huge financial and cost implications to the company. Therefore, it is requested to drop this recommendation.

RAA Observation:

Inadequacies in enforcement of OHS procedures

The Service Rules and Regulations 2016 establishes policy of setting standards on occupational health and safety and welfare on premises, instruments, appliances, tools and other hazardous conditions to safeguard workers from associated risks. It delineates responsibilities to both the employers and employees and specifies gears and uniforms. The entitlement of uniforms and gears is to be decided by the management. The RAA physically observed and reviewed the enforcement of specified procedures and provision of gears as per the entitlement and observed following issues:

- Field staff are provided uniforms and safety gears as per the entitlement approved by the management.
- The provision of uniforms and safety gears is regulated by the entitlements decided by the management. However, the field staff also reported that the safety gears are not issued on time. For example, raincoats were issued during the winter season when there is no rain.

Management Response:

The company, over the years, has stepped up safety measures and emphasis on the occupational health and safety. Towards this, the requirements of safety gears for different work sites were reviewed and revised, and accordingly issued. Trainings on OHS were also provided to almost all the staff in the company in 2019, an OHS committee was formed, with a safety focal person in the HO and the Regional/Branch Managers identified as safety focal persons in the Regions.

Efforts are normally made for timely issue of uniforms and safety gears. However, sometimes it could be getting delayed at the time of distribution since the work places are all scattered. Therefore, it might not be fair to generalize.

- The crew members were never provided with safety gears although required by nature of work and also mandated by the Labour act. Section 148 of the Labour Act states that *an employer shall not require an employee to pay for any equipment, protective clothing and equipment in relation to occupational health and safety.* The crew members are not on company's payroll and their remuneration is based on production. Though they are neither regular employers nor on contract, they work for the company and thus, deemed to be their employer. Therefore, it is not understood as to why cable crews are not provided safety gears and uniforms similar to other regular and contract employees.

Management Response:

Cable crane crew members on production based payment are engaged for short time assignment to assist in forest operations. This allows local communities or unemployed youths to work and earn income. They are not regular staff of company and they leave the job as and when they get better opportunities. Therefore, it was not feasible for the company to provide them with safety gears and uniform due to nature of their engagement. Plus, it will also have huge cost implications to the company. However, the management will keep safety gears such as helmets, safety vests and gloves for common use at the work sites.

- The RAA during the field visit observed that **operators do not use safety gears such as helmet, ear plugs, and safety boots** basically due to inconveniences caused in performance of jobs. For instance, communication is disrupted when ear plugs is used while operating

Winch, Teleloger and Penz loader. The durability of safety gears such as gloves and mask were stated to be another issue as they do not last until next quota is issued. Safety boots are not found usable in harsh climatic conditions.

Management Response:
Safety gears and uniforms are provided regularly based on requirements. Company will strive to improve on the quality and frequency of entitlements within the limited resources available.

- Further, NRDCL had not enforced safety measures for private contractors extracting timber in the FMU. The private timber fellers were found wearing gumboots and without helmets. As per the contract executed, the contractors are required to observe OHS standards and procedures but the company does not monitor and enforce compliances.

Management Response:

The Terms and conditions executed with the private contractors require them to enforce OHS standards. Company will continue to monitor and enforce compliance on safety measures and OHS standards by NRDCL staffs and private contractors.

- It was also noted that the living conditions are poor in the FMUs, sand dredging sites and crushing plant areas. The RAA observed following conditions in various operational units/areas:
  i. There are no secure water sources for those working in the crushing plant in Nuchi, Mongar

Management Response:

Zhonggar Regional Office confirmed the availability of secure water supply source for the staff working in the crushing plant.

It is requested to drop this observation.

  ii. The field staff were housed in the dilapidated accommodation and the toilets were not in a hygienic condition;

Management Response:
Most of the cable crane staff are stationed in forest operation areas on temporary basis or during peak operation period. Company provides basic necessities like CGI and plastic sheets for roofing, Bhukari for heating, ration through FCB, etc. Company will

continue to improve the facilities and hygienic condition of temporary camp areas at forest operation site. At the crusher sites, accommodation facilities are provided.

It is requested to drop this observation.

iii. Toilet facility was not available for sand dredging units in Mongar

Management Response:
There is toilet facility for sand dredging site in Majathang, Mongar. The new site near Kurichu is temporary because of which toilet has not been constructed.

It is requested to drop this observation.

iv. There was no provision of pool vehicles and cases were reported where the staff had to use private cars to lift fuel and spare parts for machines; and

Management Response:
Every Region is provided with a hilux as pool vehicle and in bigger regions, a bolero and tractor are also provided, which are used for delivering fuel and spare parts. Where private vehicles have to be used, which happens rarely, staff are generally compensated through mileage.

It is requested to drop this observation.

v. Although, the regional offices supply rice, oil, sugar, salt, cheese and dal to the operators along with Nu.500 as vegetable allowance, purchasing and storing vegetables at the work site is another challenge for the operators.

Management Response:
It is requested to drop this observation as it is practically difficult to address this problem.

Audit Recommendation No.4.10:
The NRDCL should strengthen its HR development initiatives and performance management system.

In order to sustain overall human capacity within the organisation and also drive performance through motivated workforce, the development needs of the employees must be addressed through appropriate training and development interventions, objective performance

management system and a good work environment. The RAA noted that there is no system in place to assess training needs of the employees. It was also found that number of trainings and hours dedicated for field staff were not rationalised based on capacity development needs. The work environment and occupational safety provided to its employees at field levels need improvements.

Therefore, the NRDCL should focus on strengthening HR development activities to address the capacity gaps, performance gaps and also to sustain motivated workforce by addressing the training needs in a more objective way and providing conducive work environment to its employees. The following actions amongst others be considered to address the current issues:

a. Conducting training needs assessments including capacity gaps at organisational and individual level on a regular basis;
b. Nomination process for trainings;
c. Nomination process for promotions;
d. Maintenance of proper records of HR decisions;
e. Ensure compliance to DHI guidelines on recruitment of employees;
f. Enforcement of OHS protocols; and
g. Rationalise Incentive payment such as allowances.

Management Response:
TNA is being conducted and will continue to be done; nomination processes are in place but is being further reviewed in the revised SRR, DHI guidelines on recruitment of employees is being complied with. It is requested to reconsider the recommendations made based on the information and clarifications provided above.

3.4. Delivery of Social Objectives
3.4.1. Conservation of Environment
iv. Poor maintenance of Forest Roads

Generally the condition of the forest roads were found good in all the locations. Nonetheless, following specific issues were noted in almost all the roads during field visits:

- Soling found damaged in the majority of road length.
- Some of the road side drains were blocked resulting in drain water overflowing on the roads. The water permeating through the road surface was seen to be the cause of the road slipperiness and rutting. The side drains and the culverts were blocked mostly by debris from logging activities.
- There were fewer culverts and cross-drains than required by the standard. Some areas even did not have drains on the roadside leading to seepage of water into the roads. Non-

compliance was noted in laying of Hume pipes. Hume pipes are required to be dug in below the depth of 700 mm, while it was found laid below 300 mm only.

- **All the bridges connecting forest roads over rivers were constructed using wood**, though the vehicles using the bridges are mostly trucks carrying 40 to 50 tons of timber. Without a proper assessment of the carrying capacity of the bridges, the risk posed to the commuters are not ascertainable.
- An equal amount of Nu. 14,000.00 per km is allocated to all the roads as budget for maintenance, irrespective of the location, intensity of usage, geographical diversity and availability of required materials like stones within the FMUs. For instance, there is no availability of stone in FMUs like Dawathang in Jakar region and Bitekha in Rinpung region. Thus, transporting stones from far-flung places increases the maintenance cost and compromises the quality of roads. On the other hand, the FMUs like Korilla in Zhonggar region and Lonchu in Rinpung region have abundance of stone within the FMU which enables easy access to materials for maintenance, without having to incur additional cost.
- Premised on the fact that all the roads do not require same amount of money for maintenance, it is crucial that the maintenance budget be allocated based on estimate of actual requirement.

Management Response:

Soling found damaged in the majority of road length.

The followings are some of the pertinent reasons which resulted in damage of the road stone soling despite consistent road maintenance being done annually:

- *Diversity of road users: NRDCL forest road has benefited most of the villages besides logging activities. The public even uses forest road for the extraction of rural timbers in most of the FMUs. Thereby, besides doing repeated road maintenance the road soling works and other permanent structures get damaged.*
- *Less weathering period: The road construction works normally starts one year prior to the timber production as per the operational Plan (OP) provided by DoFPS. The construction of road beforehand leads to illegal activities from the FMU areas and escalation of the construction cost due to which weathering period is shortened.*
- *Unstable condition: Normally FMUs are located at high altitude, areas with humid and fragile soil conditions with continuous exposure to rainfall and snowfall in most of the year. Owing to dampness and inadequate sunlight the road gets damaged within short period.*
- *Frequency of heavy loaded vehicle: Since timber transportation is a continuous process, continuous plying of heavy vehicles transporting 350 to 500 Cft timbers daily would be one of the factors causing damage to soling and other permanent structures.*

As reported by the RAA most of the bridges (not all) connecting forest roads over rivers were constructed using wood. The log stringer bridges are found suitable and more cost effective for forest operations and no accidents or incidents have been reported or recorded due to load issues till date. Log stringer bridges are constructed in most of the FMUs due to easy, environmental friendly and availability of raw materials in the proximity so that cost could be saved. These bridges are stable and made without the risk by replacing with fresh logs after few years depending on need. The maximum span of the log stringer bridges constructed so far are not more than 10 meters. However, if the required span is more than 10 meters and benefits to the local community is huge; bailey bridges are constructed (Bailey bridges over Tang Chu at Rodungla FMU, over Shongjarichu at Lingmethang FMU and over Kholongchu and Dongdechu at Dongdechu FMU to cite examples).

Further, taking account of the benefit to transporter, public commuters and for the durability of the structure, NRDCL has replaced some of the log stringers bridges with RCC slab construction. Some of the examples are RCC slab construction at Dawathang FMU and the same structure will be constructed in other FMUs based on the genuine requirement.

Audit Recommendation No.4.11:

The NRDCL should study the allocation of budget for maintenance of roads.
Construction of forest roads is a key component in extraction and distribution of timbers from the FMUs by NRDCL. Issues were noted in terms of construction of forest roads as well as in its maintenance. One of the main issue was allocation of equal amount of maintenance budgets (Nu. 14000 per KM per annum) for all roads irrespective of varying climatic conditions, frequency of use and degree of maintenance required.

Therefore, the NRDCL should maintain a comprehensive road inventory and accordingly plan the allocation of maintenance budget on need basis.

Management Response:
Construction of roads constitutes major investment components in the annual budget of the company. Majority of the road construction is in the FMUs for timber extraction and transportation. The usage of road with heavy loaded trucks are regular and throughout the year. Therefore, the wear and tear of the road is also heavy requiring regular maintenance.

NRDCL takes up two categories of road maintenance to keep the road pliable as given below:

1. ***General and regular maintenance*** *(Restoration works)*

With continuous plying of heavy loaded trucks transporting timber, there is a requirement for regular maintenance to fill in the pothole developed. Further, general and regular maintenance on side drains and minor blockages are carried out annually as a part of restoration work. For the general and regular maintenance, the company allocate equal amount of Nu. 14,000.00 per km to standard basis and to maintain uniformity across the Regional and Branch Offices.

As observed by the RAA, all roads do not require the same maintenance works and uniform allocation of Nu. 14,000 per km is considered the following practical advantages:

a) Basis for expense estimation and allocation of annual budget on road maintenance. It is found to be better system for allocating the budget for normal and general maintenance of road.
b) Estimation of road maintenance for every km of road year on year basis is practically not possible.
c) The damage to road especially during the monsoon is not predictable and the regional and branch offices have the flexibility to allocate and the maintenance expense on the need basis.

With regards to allocation of equal amount irrespective of varying climatic conditions, frequency of use, the NRDCL management would like to clarify that the issue is taken care through major maintenance. There is a difference in the frequency of major road maintenance depending on the varying climatic conditions and frequency of use of roads. For those stretch of roads with favourable climatic condition and low frequency of usage there would be minimum damage to the overall road which ultimately reduces the frequency of major road maintenance and vice versa.

2. Major maintenance.

The requirement for major maintenance of roads results mainly because of the following factors:

1. Wear and tear on roads because of the continuous use of roads over the years
2. Major damage through landslides due to heavy rainfall during monsoon
3. Poor and unstable site conditions

For the major road maintenance, the regional and branch offices carry out the estimates for each site which is verified by the engineering section in the Head Office and accordingly the budget is allocated.

With regards to allocation of equal amount irrespective of varying climatic conditions, frequency of use, the NRDCL management would like to clarify that the issue is taken care through major maintenance. There is a difference in the frequency of major road maintenance depending on the varying climatic conditions and frequency of use of roads. For those stretch of roads with favourable climatic condition and low frequency of usage there would be minimum damage to the overall road which ultimately reduces the frequency of major road maintenance and vice versa.

Based on the clarification stated above, the NRDCL management would like to request the RAA to consider the current system adopted by NRDCL.

3.9. Inadequate Information Management System

A robust information management system is crucial for the company to make an informed decision. A reliable and up-to-date information would enable the company in analysing business trends and examining strategies and scenarios. On review of the management of information and data, the following were noted.

3.9.1. Non- formalisation/utilisation of ERP system

The company had instituted Enterprise Resource Planning (ERP), a system designed to capture information related to Finance, HR, Products and Services. The system was developed at a cost of Nu.4.5 million in 2018. However, the system has not been used to meet the very objective of providing timely and required information. The information extracted from the system is not reliable as the Field Staffs were not able to feed timely information into the system due to poor internet connectivity and lack of IT knowledge.

From the fields and regions, it was noted that the training on the **ERP provided was generic as all the components of the system were trained at one go**. **The system users have limited authority in making corrections and proposals of information in the system. For instance, leaves need to be processed in advance and if leave of 5 days is processed but not utilised fully, the system does not provide any flexibility to rectify the number of days utilised as leave.** So the employees land up using the full leave even if it is not required in reality. According to the users, the system is not user-friendly. Many stages of verification are required in the system which consumes more time instead of reducing time.

Although a huge amount (Nu.4.5 million) has been invested in developing the system, the NRDCL has not formalised and made-use of the system. The system **has not been stabilised even after running three years since its development**. Therefore, efficiency and effectiveness of the system has not been realised.

Management Response:

The system was developed in 2018 and implemented from January 2019 onwards. It has been two and a half years since it was implemented. New systems take time to establish. Trainings on the use of ERP were given to all the employees in 2018 on the use of the ERP – both general and specific. Further trainings were provided in 2019 to the dealing field staff on data feeding, making entries, preparing sales and delivery notes in the ERP, use of ERP for daily transactions, etc. by a team from Head Office who went around the Regions. The 2nd round of training was conducted as a practical training where the concerned staffs were made to update the data and information in the ERP for their own areas. The details of trainings provided are as follows:

SN	Date	Place	Office/Region	Field Staff	Office Staff	Total
1	12-14 Nov 2018	Thimphu	HO staff, Regional Managers, Finance Officers, Mkt. Manager, Sales and Customer Service Counter staff	0	45	45
2	17-18 Nov 2018	Wangdue	Sha Region	17	5	22
3	21-23 Nov 2018	Thimphu	Wang Service Centre, Phuentsholing Region, Rinpung Region	38	13	51
4	26-28 Nov 2018	Bumthang	Jakar Region	20	5	25
5	30-2 Dec 2018	Monggar	Zhonggar Region	29	3	32
		Total		**104**	**71**	**175**
6	1-6 July 2019	Thimphu	HO	24	4	**28**
7	15-20 July 2019	Bumthang	Jakar	21	4	**25**
8	22-27 July 2019	Mongar	Zhonggar	23	2	**25**
		Total		**68**	**10**	**78**

There is a dedicated team at the HO who attend to the ERP throughout the day and provide support to the field staff. Trainings continue to be provided to the staff on ERP in 2021 also and will continue in the coming years as well.

*On the observation on the **limited authority in making corrections and proposals of information in the system,** the system will not stabilize if all are allowed to make frequent changes at any time. Therefore, for reliability and accuracy of information, there are*

restrictions for making frequent corrections in the system. However, if there are genuine requirements, changes can be made through a formal channel by the ERP designated persons at the HO. This is also to ensure updating of error free information as far as possible. With regard to the example of the system not having the flexibility to rectify unavailed leave, such provisions cannot be left open in the system for purpose of control. If an employee does not require the full approved leave, he/she can inform the supervisor in writing, based on which the HR will make the necessary adjustments in the system. This system has always been and continues to be in practice.

The copy of training provided to employees on ERP is attached as annexure xii.

3.9.2. Inadequacies in documentation

SOPs for production and harvesting of natural resources, supply and sale of products, finance and accounts service, administrative and pocurement services, and HR services were developed to enhance efficiency and effectiveness in the delivery of the company's services. Nonetheless, except for the business of sand disposal, there is no record to indicate that the SOPs are duly followed. Without a track record of the SOPs, it is difficult to ascertain the timely delivery of services as well as compliance to it. The lapses could have occurred as there is no division or official entrusted to monitor and review compliance. Further, it is noted that most of the officials are unaware of the existence of the SOPs.
The information on extraction and sales of natural resources were supposed to be maintained and updated in ERP through respective regional offices. **Currently, information has been maintained partially in ERP and partially in excel.** As a result, the respective department heads are maintaining the consolidated information that is shared by the respective regional office separately.

The practice of inconsistent information management has led to mismatch in the information maintained at regional offices and the head office. **Further, the reliability and accuracy of the data used for business and strategic decisions are questionable**.

Management Response:

As the system is new, it is ensured that the final reports used for business and strategic decisions are cross-checked, reconciled and verified to rule out errors. Therefore, it would not be correct to conclude that the data used for such decisions are questionable. Information is not extracted completely from the ERP. Continuous efforts are being made to improve the information management system.

NRDCL
a dhi Company

རང་བཞིན་འཚོན་བསྐྱེད་གཞོང་འཚོལ་ལས་འཛིན་ཚན།

Natural Resources Development Corporation Limited
ROYAL GOVERNMENT OF BHUTAN
THIMPHU: BHUTAN

Audit Recommendation No.4.12:
The NRDCL should immediately formalize and use the ERP system effectively.

The ERP is a system developed to enhance the service efficiency and improve the data management, which still remains not used fully. It was also noted that some employees do not have the required competency of feeding data in the system, which has resulted in inconsistencies in the information maintained at headquarter and regions, making the data unreliable. Thus, RAA recommends the following:

i. NRDCL should formalise the use of ERP system to avoid data discrepancy and facilitate data-driven decision making; and
ii. All employees required to use ERP should be trained on use of ERP and feeding data into the system in order to use the system effectively.

Management Response:

In light of the clarification provided above, the management will continue with the effort in making best use of the ERP and gradually formalize. Further, training on ERP would also continue on need basis

NRDCL management would like to thank RAA for continuous support and guidance in streamlining the systems and procedures.

Yours Sincerely,

(Bachu Phub Dorji)
Chief Executive Officer

ANNEXURE- II

དཔལ་ལྡན་འབྲུག་གཞུང་། སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག། ནགས་ཚལ་དང་གླིང་ཀ་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས།

ROYAL GOVERNMENT OF BHUTAN
MINISTRY OF AGRICULTURE AND FORESTS
DEPARTMENT OF FORESTS AND PARK SERVICES
THIMPHU: BHUTAN

No. DoFPS/FRMD/FRUS/8(b)/2020-2021/06 July 2, 2021

The Auditor General
Royal Audit Authority
Thimphu

Sub: Comments on the draft performance audit report on operations of NRDCL

Dasho,

This is with reference to the letter no. RAA/PAD/NRDCL/20-2021/992 dated11/06/2021, with a copy endorsed to the undersigned, regarding the draft performance audit report on operations of Natural Resources Development Corporation Limited (NRDCL).

In this regard, we would like to thank the RRA team for coming up with a comprehensive audit report on the performance of NRDCL and for valid observations and findings. There are many issues pertaining to the Department of Forests and Park Services and we have duly noted all the issues pointed out in the report, which we will try to improve in future. We have also tried to provide some comments/clarifications for some of the observations made in the draft report and the clarifications along with some relevant documents are attached herewith for your kind reference and consideration.

We would also like to submit that we have taken note of all the recommendations in the draft report concerning the Department.

Thanking you,

Yours sincerely,

Lobzang Dorji
Director

Copy to:
1. Hon'ble Secretary, MoAF, Thimphu for kind information.
2. CFOs, FRMD, FPED and SFED, DoFPS for information.
3. President, AWBI, Phuentsholing for kind information.

Post Box. No – 1345 Phone: 975 (02) 323055/ 321185/ 322487, EPABX: 334458/ 334487 FAX: 322395/ 322836
Hot line: 211 website: www.dofps.gov.bt

Clarifications on issues raised by the Royal Audit Authority pertaining to the Department of Forests and Park Services (DoFPS) in the draft performance audit report on operations of NRDCL

3.2.2 Inconsistent application of Section 366(6), FNCRR 2017

Excerpt from the Draft Audit Report:

On the other hand, the DoFPS responded that the definition of "State Agency" is not clear and that the interpretation of OAG clearly stated that both the Water Act 2011 and FNCRR 2017 does not define State Agency as NRDCL. The Department opined that majority sites were allocated to NRDCL but it did not have the capacity to carry out such activities at all allotted sites and engaged private individuals which could be considered as sub-contract. Since NRDCL had not applied, DoFPS had allotted the areas to private parties in the interest of the Nation and since the resources were being washed away across the border every year if not collected. The ambiguity in the rules followed by prevalence of inconsistent understanding and application by different agencies on ground not only creates misunderstanding amongst the agencies but also provides room for misuse and abuse of legal provisions.

Clarification from DoFPS:

As per the Executive Order 2007, NRDCL is given the exclusive right to supply sand in the country whereas NRDCL is not given the same privilege in case of stone or river bed materials. The Clause 2.2 of the Executive Order 2007 allows private individuals to operate stone quarries in addition to NRDCL operations. Further, the Executive Order 2010 authorizes not only NRDCL but also the Construction Development Corporation Ltd (CDCL) to operate larger quarries while other private operators to operate other quarries.

3.2.3 Timber Extraction and Distribution Modality (TEDM) not consistent with the primary mandates

Excerpt from the Draft Audit Report:

The TEDM 2017 was developed subsequent to the meeting held between MoAF, NRDCL and AWBI. It was initiated as an interim measure to resolve the disputes between NRDCL and AWBI on their shares in allotment of timber logs. The modality prescribed allotment of 50% each to both the parties. The dispute had apparently arisen when MoAF decided to hand over the timber marketing and distribution to NRDCL in entirety with effect from 2017, which was later appealed to the Government and the MoAF by AWBI. The allotment modality is still in force to this day.The NRDCL and AWBI takes their 50% share each and sells it to the customers as described in Figure 3.1:

Clarification from DoFPS:

The TEDM, 2017 was amended in 2019 and it is being implemented today as TEDM, 2019.

Excerpt from the Draft Audit Report:

The TEDM was sought to ensure equitable distribution of timber between sawmillers and general public. NRDCL with the principle mandates of ensuring availability, accessibility and affordability to the general public intervenes and retains 50% of available timbers to avoid undue profiteering by commercial businesses represented by AWBI. The share of NRDCL is either sold off directly in the log form or sawn timber

Clarification from DoFPS:

DoFPS would like to clarify that TEDM was developed to ensure smooth flow of timber to the general public, important government projects, nationally significant construction and to wood-based industries either through NRDCL or sawmillers.

The reason why all sawmillers are not getting enough timber in some regions is due to 50% share reserved for NRDCL. Some regions like Thimphu have only one FMU for harvesting timber through NRDCL and the timber production is very low while there are many sawmills. Hence, when the timber volume is divided equally among the NRDCL and sawmillers, there is shortage of timber for sawmillers. However, the 50% share is kept for NRDCL as per the TEDM mainly to ensure uninterrupted supply of timbers to national significant projects such as Dzongs, Lhakhangs, etc. and also for supply to rural applicants.

Excerpt from the Draft Audit Report:

In view of the fact that AWBI is not representative of all sawmillers and not legally registered association, the legitimacy of the TEDM remains questionable and hence, also their bargaining authority in the allotment and distribution of timbers extracted by the NRDCL. The current arrangements of distribution as per TEDM seem to distort the accessibility of natural resource to general public as there are apparently no control over how sawn timbers are further made available to general public. Further, despite prices being fixed by NRPC, there are possibilities of undue profiteering through exorbitant prices that could be charged to the consumers.

Clarification from DoFPS:

The DoFPS duly notes the observations of the RAA regarding the legal footing of AWBI. In this regard, the President, AWBI vide letter no. AWBI/2(2)/2020-21/ dated 23/06/2021 has informed that they are already in the process of formal CSO membership registration. The comments and feedback provided by the AWBI on the observation in the draft report related to AWBI is annexed for kind reference.

The reason for including AWBI in the TEDM is to facilitate the allotment of timbers to sawmillers and to fix accountability in case of non-performance or non-compliance of terms and conditions of TEDM by any sawmiller. With AWBI representing multi sawmillers, it facilitates DoFPS services to the sawmillers.

The report mentions that the current arrangement of distribution as per TEDM seem to distort the accessibility of natural resource to general public. The current system of distribution of 50:50 timber share between NRDCL and wood-based industries is to ensure smooth supply of timbers and the sawn timbers are meant to be supplied by NRDCL and sawmillers at NRPC approved rates. If sawmillers are found selling timbers above NRPC approved price, then they are liable to pay fines as per FNCRR, 2017. DoFPS through the field offices is making an all-out effort by assigning sawmill in-charges to monitor the sawmilling activities and sale of sawn timber by sawmillers within the approved NRPC price.

3.2.5 NRDCL's Role in Sustainable Resource Management not capacitated for holistic resource management in the country

Excerpt from the Draft Audit Report:

NRDCL is the only SOE mandated to play a role in sustainable management of natural resources but with its coverage of managing forest in the country extending to only 30% of its share in timber extraction, there is a need for consolidated effort to ensure consistent approach NRDCL is the only SOE mandated to play a role in sustainable management of natural resources but with its coverage of managing forest in the country extending to only 30% of its share in timber extraction, there is a need for consolidated effort to ensure consistent approach in sustainable management of forests. This could only be achieved if a particular agency is delineated responsibilities for extraction of all timber resources throughout the country. NRDCL as a SOE having a specialised knowledge, resources and experience, can ideally fit into the role of such agency. However, the current mandate of NRDCL does not empower NRDCL to extend its coverage to whole of timber extractions across the country.

Clarification from DoFPS:

Timber allotment is a public service. Efficiency in allotment of timber at an affordable price has to be the target of services. The Rule 342 and 346 of FNCRR, 2017 and the Clauses 3.2 and 3.3 of TEDM, 2017 empowered NRDCL to harvest/extract timber and supply to any constructions in remote location or any areas eligible as per FNCRR, 2017, and to Dzong, Lhakhang and special projects. However, NRDCL failed to deliver the services on time in remote locations.

The Rule 311 of FNCRR, 2017 and FNCRR (Amendment) 2020 also allows allotment of subsidized rural timber from NRDCL depot for construction and renovation of rural houses. Despite the mandate given to NRDCL to supply timber in remote areas and also to rural house constructions, the people prefer to extract the timber by themselves due to the high cost incurred while availing timber through NRDCL and procedural difficulty in accessing timber supplies from NRDCL.

The idea of entrusting the responsibility of timber extraction to one agency is very good as it would help in the sustainable management of forest and also help in minimizing illegal activities. So NRDCL is given the mandate to harvest and supply timber to all, but the rural people were not able to buy timber from NRDCL due to high cost and procedural challenges. NRDCL has not entertained to deliver the required services in remote locations. Should NRDCL improve their service quality and consumers make preference to avail timber from NRDCL, DoFPS is always ready to support NRDCL's services.

3.3 Institutional arrangements

i. Collaboration pursued with AWBI lead to impairing ability of NRDCL to deliver its mandates

Excerpt from the Draft Audit Report:

The AWBI was formed in 2010 to represent wood-based private businesses operating value addition activities of wood acquired from NRDCL and other sources.

Clarification from DoFPS:

As per the information provided by the AWBI, the association was formally launched on 2nd December, 2008 with its Secretariat Office in Thimphu.

Excerpt from the Draft Audit Report:

- *Though the prices of sawn timbers are fixed by NRPC, the fact that no monitoring takes place to regulate high demands for sawn timbers, and that there is no transparency in allotment to ultimate consumers in terms of proper documentation of demands placed, the consumers may not have choice but to pay higher prices than the NRPC rates.*

Clarification from DoFPS:

Regarding the monitoring to regulate high demands of sawn timbers as stated in the report, it is difficult for the Department to control the high demands for sawn timber as it depends on the construction activities taking place. The consumers have the freedom to choose any sawmill they like for supply of required sawn timber. DoFPS is doing its best to monitor to ensure that the timber are sold within the approved NRPC prices by assigning sawmill in-charges for every sawmill and also through patrolling by field offices.

ii. NRPC is yet to institutionalise pricing process for natural resources Excerpt from the Draft Audit Report:

In 2016, NRPC Secretariat was handed over to DHI vide letter no. NEC/MOAF/7-/2016/297 dated 28th September 2016 *and consequently, DHI had proposed new NRPC members comprising of fiver representatives from different agencies.*

Clarification from DoFPS:

There is mistake in the letter no. mentioned in the report. The letter no. should be reflected as SEC/MOAF/70/2016/297.

Excerpt from the Draft Audit Report:

RAA's review of operations of NRPC in determining prices of natural resources with specific reference to price determination done in 2015, 2017 and 2020 showed various deficiencies that undermine objective pricing of natural resources. Some of these includes:

- *While the mandate of the NRPC extends to all natural resources extracted within the country, the NRPC is involved in pricing of only timber (including both log and sawn timber) and sand. The prices of stones and stone chips are left to the market forces. Most of the stone quarries are operated by private operators, and there is no monitoring mechanism in place to ensure that stones sold to consumers are affordable.*

Clarification from DoFPS:

This is to clarify that the NRPC in 2019 has also fixed the prices for stones in addition to timber and sand prices. The private individuals are also allowed to operate stone quarries in addition to NRDCL operations as per provision of the Executive Order of 2007, Hence, the Department cannot prevent private operators from operating stone quarries. However, the point raised by the Audit is noted.

Excerpt from the Draft Audit Report:

The allowance or disallowance of certain cost are merely based on judgment instead of predetermined criteria or standards. The differences in cost of production of timber proposed by NRDCL to the NRPC and the cost approved by NRPC is shown in Table 3.5. No concrete reasons has been provided for the disallowance/reduction of the cost components.

Table 3.5: Comparison of cost of production proposed and approved for NRPC rate 2020 (timber)

Cost component	Cost proposed by NRDCL	Cost approved by NRPC	As per last proposal, cost proposed by NRDCL should have been
Administrative overhead	34.819	20.104	24.43
Employee benefit cost	203.174	115.395	115.395
Selling and distribution expense	4.116	2.969	2.969
Reforestation expenses	11.819	11.819	11.819
Repair and maintenance Cost	38.627	26.277	27.486
Depreciation	54.883	40.421	40.421
Total Cost (Nu.in million)	**347.438**	**216.985**	**222.52**
Source: NRPC, NRDCL			

Clarification from DoFPS:

The audit report has highlighted on the differences in the cost proposed by NRDCL and the ones approved by NRPC while fixing the prices for timber, sand and stone. When NRDCL submits the proposal for revision of price of timber, sand and stone, it is reviewed and discussed with the NRDCL. Whenever, the rate including the cost components proposed by NRDCL is reduced or changed in the NRPC meeting, it is discussed with the Chief Executive Officer of NRDCL and reasons provided since he is one of the members of the NRPC. The NRPC based on the review of the direct costs and indirect costs involved or only cost associated with extractions and approved margins, determines the rate keeping in mind the objective of making the timber, sand and stones affordable. Hence, there may be some differences in some cost components and rates earlier proposed when compared with the approved NRPC rates.

iii. Collaborative mechanism with DoFPS

ii) Implementation of Forest Management Plan (FMP) Excerpt from the Draft Audit Report:

Review of operations of FMUs showed certain deficiencies that potentially impede effective management of forest operations and also affecting company's financial performance. Some of these are:

The RAA noted that market analyses were not conducted in preparation of Forest Management Plan, which has resulted in huge stock of timbers remaining unsold for as many as five years. NRDCL has no role in determining the AAC which is the extraction target for the year. Since the FMUs are spread all over the regions, the demands for timbers by volume and type differ from region to region. Hence, when quantities of extraction is not based on market surveys, some of the regions face fall in demand resulting in huge unsold stock.

Clarification from DoFPS:

While the Forest Management Plans are always prepared in close consultation with NRDCL, the need of involving NRDCL in fixing AAC of FMUs is not seen as necessary. This is because AAC is the annual timber cut limit of a FMU which is calculated scientifically as a function of total production area, growing stock and the rotation age of the timber species found in the FMU. Whether the AAC is determined by DoFPS or NRDCL or for that matter any other third parties, it shall remain the same as it is a scientific calculation based on a fixed formula.

With regards to the fixing of annual timber production targets which is allotted to NRDCL, the volume is fixed bilaterally with comprehensive discussions between NRDCL and DoFPS and officially endorsed in the Annual FMU level committee meeting during the preparation of Annual Operational Plans. The Annual FMU level committee meeting is one of the mandatory activities in FMU, details of which needs to be mandatorily included in the OPs duly signed by all the committee members. Further the volume reflected in the OPs are not necessarily the AAC of FMUs but volume fixed based on the mutual discussion between NRDCL and DoFPS. The Management Plans of the FMUs allows flexibility in the AAC within a ten year period. Which means annual extraction need not have to be always equal to AAC but could be sometimes less or more based on the timber demand and other factors. However, over harvest or under harvest of AAC must be adjusted accordingly in the subsequent years such that in a ten years period the volume of timber does not exceed more the +/- 10 % of the 10 year cumulative AAC. The above flexibility in the AAC is clearly stated in the FMPs of FMUs.

Excerpt from the Draft Audit Report:

The problem of huge unsold stock is also driven by failure of sawmillers to lift the allotted timbers from the depots that would incur additional transportation cost. While the TEDM requires the sawmillers to lift the allotted timber logs within three months of allotment, it was noted that DoFPS has not enforced the obligations for failing to lift the timber, which is debarring the sawmillers from participating in the next allotment. Thus, enforcement of accountability has been weak and NRDCL faces challenges of disposing off huge unsold stock.

Clarification from DoFPS:

The report states that the sawmillers are required to lift the allotted timber logs within three months of allotment. However, the Clause 5.14 of TEDM, 2019 states that AWBI shall take over their share of 50% of timber from any regions within 30 days from the date of allotment.

While noting the issue raised by the RAA on the failure of sawmillers to lift the logs and DoFPS not debarring the sawmillers from participating in the next allotment, the Department would also like to inform that once the logs and poles are allotted through monthly timber allotment, it is also the responsibility of NRDCL to follow up with the concerned sawmillers or wood based industries to ensure that they make the payments based on the terms and conditions of allotment for the timber volume allotted to them. If the sawmillers or wood based industries fail to lift the timber within stipulated time, NRDCL can forfeit the 20% of the timber sale value (security deposit) deposited by the defaulting party and cancel the allotted lots and then propose to put the same lot in the next timber allotment. Other reasons for the huge stock of timbers in depot could be because of less demand for broadleaved timbers in the eastern Bhutan and also could be

due to the compact target set by NRDCL with the DHI in the past wherein NRDCL may have harvested timber from FMUs even if there was no timber demand or market in their effort to achieve the compact target. Though the DoFPS always fixes or sets the timber target every year for NRDCL to harvest, the DoFPS always advocates that the cutting or felling of trees can be delayed if there is no market.

Excerpt from the Draft Audit Report:

AAC includes species that are not in demand in the market and hence, remain as unsold stock. NRDCL invests in extraction of broad-leaved timbers and poles and the costs are added to the prices of conifers through cross subsidization.

Clarification from DoFPS:

Regarding the choice of species while determining the AAC, the AAC is determined by taking into account the whole growing stock in the FMU based on the principles of sustainability. AAC cannot be determined by restricting to only commercially viable species leaving behind less preferred species. Such restrictions will grossly undermine the principles of sustainability of the FMU. Rather than adopting such crude method of determining AAC, NRDCL and WBIs must explore more ways and technologies to use such less preferred species in a more efficient and economic way. The way forward for WBIs and NRDCL would be to explore how to make best use of these less preferred species as there will be more of these species in the near future as conifer timber is already depleting.

Regarding the assessment of timber demand, while the FMP has only a preliminary financial forecast it does not have any rigid demand assessment. This is primarily because since the timber extraction and marketing is handled by NRDCL, the timber demand assessment must also be their responsibility. Based on such assessment, fixing of timber production volume in the OPs can be facilitated and done by DoFPS upon discussion and consensus during the annual FMU level committee meeting.

3.4 Delivery of Social Objectives

3.4.1 Conservation of Environment

ii. Low survival rates of plantations

Excerpt from the Draft Audit Report:

Out of the total plantation of 1127.14 hectares created since 1989 to 2019, an area of 187.44 hectares of the plantation was reported to have poor regeneration. The following inadequacies resulted in poor regeneration of plantations:

- *The repeated offenses of breaking the fences by the herder may be due to the limited patrolling by the Territorial Forest Division. Damage caused to the plantation involves replantation and maintenance which is an additional cost to the NRDCL. For regeneration to be successful, the role of DoFPS is equally important in patrolling, imposing fines and penalties to offenders as per the FNCA 1999 and FNCRR and creating awareness to the communities.*

Clarification from DoFPS:

While we acknowledge the poor survival percentage of plantations especially in the Broadleaved FMUs, it is also felt that NRDCL must take plantation activities more proactively while implementing it. If fencing

is not adequate, other better alternatives like assigning a caretaker or resorting to micro-fencing individual plants must be taken up by NRDCL. Further, as an implementer, they must also come up with cohesive mechanisms so that the cattle herders and plantations could co-exist in harmony. The issue of grazing is more of a community issue, which could be tackled efficiently by taking on board local communities and local leaders for plantation activities and making plantations more of an inclusive program rather than carrying it out in silos. While imposing fines and penalties may solve the issue to some extent, it certainly is not the best solution to address the issue effectively. DoFPS has been providing support to NRDCL in the field by organizing co-ordination meetings with the communities and other stakeholders to discuss on various issue including cattle grazing and damage to plantations. The DoFPS will continue to provide full support to ensure that plantations in FMUs are successful and impactful.

The draft report has highlighted only the total plantation area created by NRDCL. It would have been more informative if the cumulative forest area clear felled or cut by NRDCL in FMUs and Working Schemes including areas clear cut for road constructions could have been provided and then compared the total plantation created against the total area harvested. The report states that biotic interference as the main factor leading to the failure of plantations. Recently, there was command to have a plantation maintenance budget for at least 3-5 years for any entity that initiates plantation programmes till the plantation is established since inadequate plantation maintenance budget is one reason for failure of plantations in many areas.

With regards to strategy, the DoFPS has adequate guidelines on Plantation and Management as enshrined in the Forest and Nature Conservation Code of Best Management Practices of Bhutan.

Comments from the DoFPS on the issues and recommendations:

The DoFPS has made corrections on factual information presented in the report and provided clarifications wherever required. The Department has also duly noted the recommendations made by the RAA in the draft audit report.

རྒྱོས་ཞིབ་ངོ་རྒྱས་ཡང: ༡༧༣༤༠

AIN: 17340